DE

WARE BRUID VAN JESUS CHRISTUS.

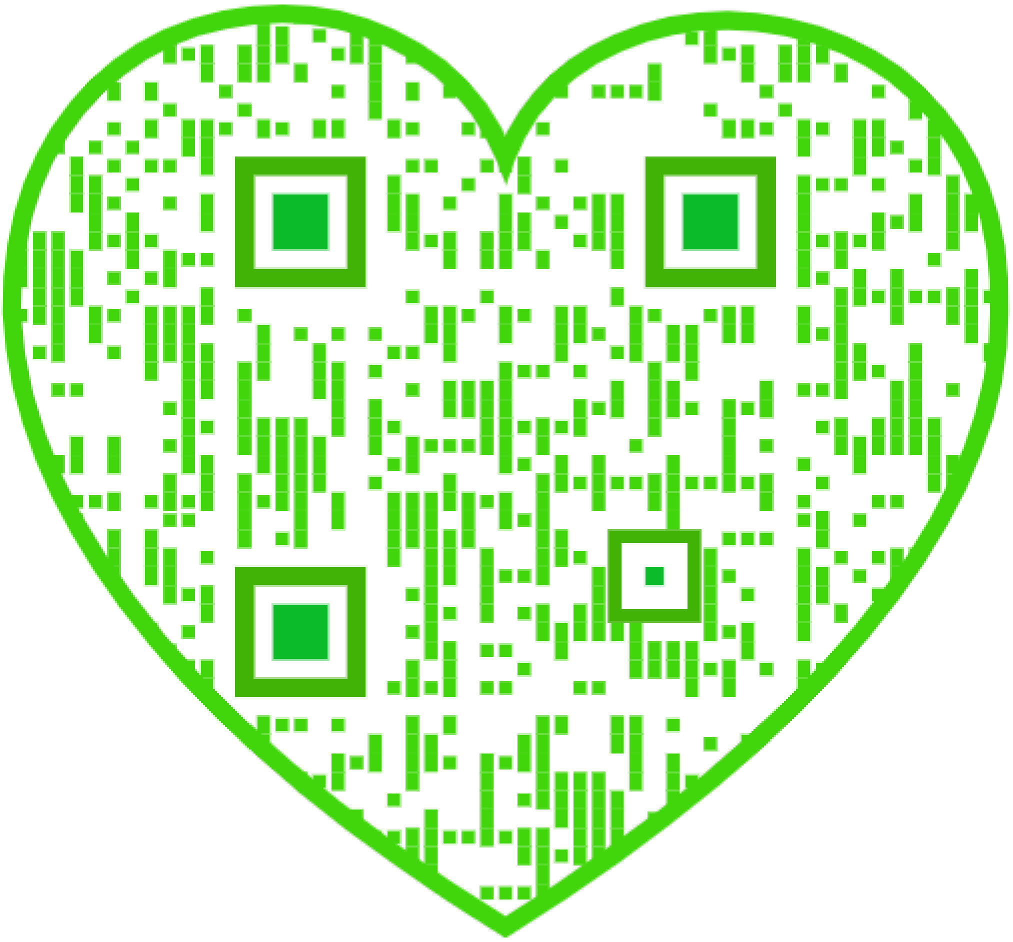

S. ALPHONSI MARIAE DE LIGUORIO.

DE

WARE BRUID VAN JESUS CHRISTUS

OF DE

DOOR DE OEFENING DER KLOOSTERLYKE DEUGDEN
GEHEILIGDE

ORDENSPERSOON,

VOOR

KLOOSTERGEESTELYKEN VAN BEIDERLEI GESLACHT.

DOOR DEN

H. ALPHONSUS MARIA DE LIGUORI,

VERTAELD UIT HET ITALIAENSCH

DOOR EENEN PRIESTER UIT DE VERGADERING DES ALLERHEILIGSTEN VERLOSSERS.

EERSTE DEEL.

MECHELEN.

P. J. HANICQ, DRUKKER VAN HET AERTSBISDOM.

MET GOEDKEURING.

Eigendom

VOORREDE.

De uitgever der Heerlykheden van Maria biedt allen godvruchtigen ordensgeestelyken in mans-en vrouwen-kloosters aen de eerste volledige vertaling der Bruid van Jesus Christus, *van den H. Alphonsus Maria de Liguori.*

De heilige schryver handelt in dit werk met de hem eigene volheid en zalving, vooreerst van de christelyke deugden, dan van meerdere uiterlyke middelen, om dezelve te bekomen en eindelyk van de voorregten van den Ordenstand, en de heilige geloften.

Daer oorspronkelyk dit boek byzonderlyk voor kloostervrouwen bestemd was, zoo heeft men, om het in 't gemeyn nuttiger te maken, zich hier en daer eenige weglatingen geoorloofd, zonder nogtans er iets by te voegen, zoo dat de godvruchtige lezer niets zal vinden, wat hem niet van den H. Alphonsus gezegd worde. Men heeft ook in de orde, welke toch tot de wezenlykheid behoort, eenige veranderingen gemaekt, welke het gebruik des boeks zullen verligten.

Wy zyn overtuigd dat de goddelyke zegen, welke de uitgave der andere schriften van onzen heiligen

Vader Alphonsus in ons dierbaer vaderland verzeld heeft, gansch byzonder met dit boek zal zyn, welk bestemd is voor persoonen, die meer dan al de andere de behoefte van eenen wyzen geleider tot de volmaektheid moeten bespeuren, welke hun hier van eenen heiligen wordt gegeven, van welks schriften de H. Kerk in de bulle zyner heiligverklaring gezegd heeft : dat zy gansch byzonderlyk toegeëigend zyn, om de godvruchtigheid in de herten der christenen te ontsteken.

VOORREDE.

De vertaler der Heerlykheden van Maria biedt hier aen alle vereerders van den H. Alphonsus Maria van Liguori in dit boek eene volledige Inleiding tot de christelyke volmaektheid, et het uitgebreidste en hertzalvendste werk, dat de H. Alphonsus ons over dit voorwerp heeft nagelaten.

Alhoewel hy dit boek onder den titel : de Bruid van Christus, *oorspronkelyk voor ordensgeestelyken bestemd had, drukt hy nogtans in de voorrede den wensch uit, dat ook godvruchtige wereldsche christenen er zich van bedienen, dewyl het grootste deel daervan ook voor hen past.*

Doch om zulke lieden den keus van datgene wat hun toegepast is, te verligten, en om ze misschien niet door den titel van een boek voor ordensgeestelyken af te schrikken, heeft de vertaler alles wat enkelyk voor religieusen bestemd is, er uitgelaten (*),

---

(1) Hetzelve wordt in een byvoegsel, zoo men het verlangt, nevens eenen anderen titel, er bygegeven, zoo dat kloostergeestelyken zich insgelyks dit werk geheel onder den oorspronkelyken titel kunnen verschaffen.

en daerentegen al het andere zonder verandering laten staen.

De godvruchtige wereldsche christenen ontvangen alzoo in dit boek niets, wat niet van den H. Alphonsus zelven geschreven is; en kunnen zich des te zekerder van hetzelve bedienen, wetende, dat hy zelf, wanneer hy het schreef, het zoo wel voor hen als voor ordensgeestelyken bestemd heeft.

Klooster Wittem 25 Meert, op den feestdag van Maria-Boodschap, 1841.

DAGELYKSCHE

OEFENINGEN EN LEVENSREGELEN

VOOR EENE CHRISTELYKE ZIEL, DIE VERLANGT VOLMAEKT TE WORDEN,

NEVENS DE NOODIGE MORGEN-, AVOND-, MIS-, BIECHT-, EN COMMUNIE-GEBEDEN.

EERSTE PUNT.

VAN HET 'S MORGENS OPSTAEN.

1. Gelyk een klein kind, zoo haest het ontwaekt, de moedermelk begeert, zoo moet gy ook, beminde christen, zoo haest gy 's morgens uit den slaep ontwaekt, uwe ziel door eenen akt van liefde tot God opwekken, hem al uwe handelingen, die gy gedurende den dag zult verrigten, opdragen, en hem bidden, dat hy u met zyne genade bysta. Vervolgens moet gy stiptelyk den raed volgen, welken de H. Theresia hare Zusters gaf: gy moet u namelyk niet op uw bed heen en weêr wenden, maer hetzelve terstond verlaten, als of gy op brandende kolen laegt, want anders zoudt gy de grootste verdiensten laten verloren gaen. Ook by het aenkleeden moet gy geenen tyd verliezen, maer denzelven tot het innerlyk gebed, tot godvruchtige verzuchtingen of andere gebeden besteden. Gy kunt B. V. de volgende woorden herhalen: *O, myn God! u alleen wil ik, en anders niets. Aen u draeg ik heden al myn doen en laten, en al myn lyden op. O myn Jesus! ontferm u myner, Heer! sta my altyd by! dat uw goddelyke wil zich over my voltrekke*, en meer diergelyke. Men doet zeer goed, indien men zulke verzuchtingen by alle onverschillige handelingen verrigt en by zoodanige bezigheden, welke geene inspanning van geest vereischen. Indien men deze vrye oogenblikken aldus besteedt, zoo zal men voorzeker den grootsten zegen er uit scheppen.

2. Zoo haest gy aengekleed zyt, werp u dan voor een Krucifix op de kniën, verrigt uw gewoonlyk morgengebed, namelyk de akten van dankzegging, van liefde, van opoffering van al uwe werken en lyden door den aenstaenden dag; bid echter vooral Jesus en Maria vuriglyk om hunnen bystand, opdat gy hen op dezen dag weerdig moogt dienen.

MORGENGEBED.

Laet ons, zoo haest wy opstaen, het teeken des H. Kruises maken, en zeggen :

Myn God! ik aenbid u, ik bemin u uit geheel myn hert.

Ik dank u voor al de weldaden! die gy my bewezen hebt, en byzonderlyk dat gy my dezen nacht zoo genadiglyk bewaerd hebt.

Alles, wat ik van daeg doen of lyden zal, offer ik u op; ik vereenig al myne werken en al myn lyden met het lyden van Jesus en Maria; en ik maek de meening van al de aflaten, van welke ik kan deelachtig worden, te willen verdienen.

Ik neem voor de zonden te vlugten.

Hier moeten wy ons voornemen maken, aengaende de zonde, in welke wy het dikwylste vallen.

En ik bid u van my, om de liefde van Jesus, de genade van volherding te verleenen. Ik neem byzonderlyk voor, van my in allen tegenspoed aen uwen H. Wil te onderwerpen, en u te zeggen: « Heer, uw wil geschiede! »

O myn Jesus! draeg my van daeg in uwe handen. Allerheiligste Maegd Maria! laet my eene schuilplaets onder uwen mantel vinden. En gy, hemelsche Vader! help my om de liefde van Jesus en Maria. Myn Bewaerengel, myne H. Patroonen! staet my by.

Een *Onze Vader*, een *Wees gegroet*, *Maria*, en het *Geloof*, alsook drymael: *Wees gegroet, o allerzuiverste Maegd Maria!*

TWEEDE PUNT.

VAN DE OVERWEGING OF BETRACHTING.

Wat de betrachting betreft, zoo wys ik u terug op hetgeen hier omtrent in dit boek breedvoerig gezegd is, hetwelk gy in de tafel kunt opzoeken; ik wil hier maer in korte woorden herhalen, op welke manier gy de betrachting doen moet. Verwek vooral de volgende akten van geloof aen de tegenwoordigheid Gods, van ootmoedigheid en van afsmeeking om verlichting:

Myn God! ik geloof dat gy hier tegenwoordig zyt. Uit den afgrond myner nietigheid bid ik u aen.

O Heer! ik verdiende althans, wegens myne zonden, in de hel te branden: het is my leed, dat ik u beleedigd heb, vergeef my volgens uwe bermhertigheid.

O eeuwige Vader, verlicht my, uit liefde tot Jesus en Maria, gedurende deze betrachting, opdat ik uit dezelve voordeel trekke.

Dan lees een punt van betrachting, waertoe gy u van dit boek bedienen kunt, alwaer de punten talryk aengegeven zyn; houd u op by datgene, wat eenen grooteren indruk op u gemaekt heeft en betracht hetzelve. Verwek vervolgens godvruchtige aendoeningen tot God, namelyk aendoeningen van dankzegging, van ootmoedigheid, van vertrouwen en zoo voorts; voornamelyk moet gy nogtans berouw en leedwezen over uwe vorige zonden en akten van liefde verwekken, God aenroepen om zyne goddelyke verlichting en om zynen bystand, en u oefenen in de overgeving aen zynen heiligsten wil. Indien gy aen drooggeestigheid lydt, zoo moet gy u vooral in het biddende gebed oefenen; het is alsdan genoeg, indien gy zeer dikwyls herhaelt: *O myn Jesus, ontferm u myner! myn God! sta my by!* Eindelyk werp nog een blik op uw geweten, en onderzoek of er zich niets in bevindt wat God mishaegt, en in dit geval moet gy het wegruimen, en het vast voornemen maken van u hierin te beteren. Geef acht, van, zoo het mogelyk is, elken morgen en elken avond eene betrachting te doen; en indien het u niet mogelyk is, iederen keer den behoorlyken tyd daertoe te besteden, zoo doe ze ten minste gedeeltelyk. Wees overtuigd, beminde ziel, dat gy nimmer in 't christelyk leven zult voortgang doen, ten zy gy eene groote liefde hebt tot het innerlyk gebed.

DERDE PUNT.

VAN HET HOOREN DER HEILIGE MIS.

1. Om de heilige mis met groote aendachtigheid by te woonen, moet men bedenken, dat de heilige offerande der mis dezelfde offerande is, welke eens op den Calvarieberg opgedragen wierd, met het eenige onderscheid, dat het bloed van Jesus op Golgotha wezenlyk vergoten wierd, terwyl het op ons altaer op eene geheimvolle wys vergoten wordt. O, met welken eerbied en aendoening, beminde ziel, zoudt gy dat groot offer bygewoond hebben, indien gy toenmaels op den Calvarieberg tegenwoordig geweest waert! Verwek alzoo in u een levendig geloof, en bedenk, dat dezelfde handeling, welke toenmaels geschiedde, ook althans op het altaer hernieuwd wordt, en dat dit offer niet alleen van den priester, maer ook van alle omstaenders opgedragen wordt, zoo dat op zekere wys allen het ambt van priester bedienen, wanneer de heilige mis gelezen wordt, in welke aen iedereen van ons in 't byzonder de verdiensten van het lyden van Jesus Christus toegevoegd worden.

2. Ook moet gy bedenken, beminde ziel, dat de heilige misofferande uit vier oogmerken ingesteld geworden is. — Ten eersten om God daerdoor te eeren; ten tweeden om door dezelve voor onze zonden te voldoen; ten derden om God voor de bewezene weldaden te bedanken; ten vierden om van God nieuwe genaden te verwerven. Hieruit kunnen wy te gelyk erkennen, op welke wyze wy de heilige mis moeten hooren, om er groot nut uit te scheppen.

Ten eersten bewyst men in de heilige mis eene oneindige eer aen God, daer men aen den eeuwigen Vader den heiligsten persoon van Jesus Christus, als God en mensch, opdraegt; de eer, die men daerdoor aen God bewyst, is veel grooter, dan zoo men hem het leven aller menschen en aller engelen opofferde.

Ten tweeden wordt God in de heilige mis door de opoffering van Jesus Christus eene volkomene voldoening voor alle zonden der menschen opgedragen, byzonderlyk voor de zonden van diegenen, welke de mis bywoonen, terwyl hun het goddelyk bloed toegevoegd wordt, waermede het menschelyk geslacht op den Calvarieberg vrygekocht wierd. Door elke heilige mis wordt alzoo eene veel grootere voldoening voor onze zonden aen God aengeboden, dan door eenig ander werk van voldoening. Hier moet men ook nog opmerken, dat alhoewel de heilige offerande der mis eene oneindige weerde heeft, God dezelve toch zonder twyfel aenneemt, naermate de gemoedsgesteltenis is

van dengenen, welke de mis bywoont; daerom is het zeer voordeelig verscheidene missen te hooren.

Ten derden is het in de heilige mis, dat wy op eene weerdige wys God dankzeggen voor al de weldaden, die hy ons bewezen heeft.

Ten vierden, terwyl wy de heilige mis bywoonen, kunnen wy alle genaden verkrygen, welke wy voor ons en voor anderen begeeren. Wy verdienen niet dat God ons genaden verleent; doch Jesus Christus heeft ons geleerd wat wy doen moeten, om alle genaden te verdienen; indien wy namelyk den eeuwigen Vader in zynen naem daerom bidden en hem onzen Verlosser in de heilige offerande der mis opdragen; want alsdan vereenigt zich Jesus met ons gebed. Indien gy wist, dat, terwyl gy tot God bidt, de Moeder Gods en alle Heiligen in den hemel zich met u vereenigen, met welk betrouwen zoudt gy alsdan bidden? Weet nu echter, dat indien gy, gedurende de heilige mis God om eene genade aenroept, Jesus (wiens gebed oneindig meer vermag dan het smeeken van den ganschen hemel) voor u tot zynen eeuwigen Vader bidt.

3. Gy doet vervolgens goed, beminde ziel, indien gy de heilige mis in vier deelen verdeelt. In het eerste deel, namelyk van het begin der heilige mis tot het einde van het evangelie, offer alsdan God de heilige mis op, om hem daerdoor te eeren. Gy kunt dan op de volgede wyze bidden:

Myn God! ik aenbid uwe oneindige majesteit en heerlykheid. Ik wenschte u te eeren, gelyk gy het verdient. Doch, ach! welke eerbewyzing kan ik, ellendige zondaer, u betoonen? Zie, ik draeg u op die eer, welke uw Jesus op dit altaer u bewyst.

In het tweede deel, te weten van het evangelie tot de elevatie, moet gy God deze heilige offerande opdragen tot voldoening voor uwe zonden, waertoe gy u van de volgende woorden kunt bedienen:

O myn God! ik verfoei en berouw meer dan al ander onheil, de zonden door dewelke ik u beleedigd heb. Tot voldoening voor dezelve, offer ik u uwen goddelyken Zoon, welke zich hier op nieuw op dit altaer slagtoffert, en ik bid u, geweerdig u my nu door zyne verdiensten de kwytschelding van al myne zonden en de genade der heilige volherding te verleenen.

In het derde deel der heilige mis moet gy den eeuwigen Vader zynen eenigen Zoon Jesus Christus opdragen tot dankzegging voor alle genaden, die hy u bewezen heeft; gy kunt dan op de volgende wyze bidden:

Myn God; ik bezit niets, waerdoor ik u myne dankbaerheid zou kunnen bewyzen; derhalve draeg ik u op het bloed van Jesus Christus, hetwelk in deze en in alle heilige missen, die thans in de gansche wereld gelezen worden, vergoten wordt.

In het vierde deel der heilige mis, van de communie tot het einde der mis, moet gy vol vertrouwen God om die genaden bidden, die gy het meest van noode hebt, voornamelyk om een groot leedwezen over uwe zonden, om de genade der volherding tot het einde en om de goddelyke liefde. Alsdan moet gy ook gansch byzonderlyk God aenbevelen uwe bloedverwanten, uwe weldoeners, de zondaers en de zielen in het vagevuer. Ik keure het niet af, indien gy gedurende de mis ook uwe gewoonlyke mondgebeden verrigt; doch wensch ik zeer, dat gy niet verzuimt, van u gedurende de heilige mis van uwe vier verpligtingen jegens God te kwyten: namelyk, van de verpligtingen der vereering, der voldoening, der dankzegging en der afsmeeking. Verders bid ik u ook nog, van zoo vele heilige missen te hooren, als het u mogelyk is, want iedere mis, die gy op de voorgeschrevene wys zult hooren, zal u met eenen schat van verdiensten verryken.

GEBEDEN ONDER DE H. MIS.

In den Naem des Vaders, en des Zoons, en des H. Geestes. Amen.

Het is in uwen naem, aenbiddelyke Dryvuldigheid! en om u die eer en lof, die u toekomt, te bewyzen, dat ik tegenwoordig ben by de allerheiligste en allerhoogweerdigste offerande.

Sta my toe, goddelyke Zaligmaker! dat ik my met den dienaer van uw altaer vereenige, om het dierbaer slagtoffer myner zaligheid aen u op te dragen; en geef my de gevoelens, welke ik zoude gehad hebben, indien ik tegenwoordig geweest ware op den Calvarieberg by de bloedige offerande van uw heilig lyden.

BY DEN CONFITEOR.

Werp in de bitterheid van uw hert eenen blik op de menigvuldige zonden, die gy in uw leven begaen hebt; herinner u byzonderlyk aen diegene, welke u het meeste vernederen. Stel God al uwe ellende voor oogen, en bid hem, dat hy u vergiffenis vergunne, en dat door deze heilige offerande op den afgrond uwer ellende de afgrond zyner bermhertigheid nederdale.

Ik beschuldig my voor u, myn God! van al de zonden aen welke ik pligtig ben; ik beschuldig my in de tegenwoordigheid van Maria, de allerzuiverste der Maegden, en van alle Heiligen en van alle geloovigen, omdat ik gezondigd heb met gedachten, woorden, werken, door myne schuld, door myne schuld, door myne allergrootste schuld. Daerom bid ik de allerheiligste Maegd en alle Heiligen voor my te willen bidden.

Verhoor, Heer! myn gebed, en verleen my de kwytschelding en vergiffenis myner zonden.

BY DEN KYRIE ELEISON.

Tracht in uw hert een groot betrouwen te verwekken op de goedheid Gods, die u een zoo onfeilbaer middel vergunt, om van hem vergiffenis te verkrygen, en die te gelyker tyd u reeds vooruit de verzekering geeft, dat gy alles, om hetgeen gy hem bidt, zult bekomen.

Heer! die onze zielen hebt geschapen, heb medelyden met het werk uwer handen. Vader der bermhertigheid! ontferm u over ons uwe kinderen.

Eeuwig Woord des Vaders! die voor ons mensch geworden zyt en gestorven aen het kruis, maek ons deelachtig van de verdiensten uwer dood en van uw dierbaer bloed. Minnelyke Zaligmaker! zoete Jesus! ontferm u onzer, en vergeef ons onze zonden.

BY DEN GLORIA IN EXCELSIS.

Tracht in uw hert op te wekken eene groote begeerte, om God alle eer en uwen naesten al het goed, dat in uwe magt

is, te bewyzen. Verblyd u met de heilige engelen over het geluk, dat ook gy de heilige geheimenissen des geloofs erkent. Zoek uw hert te vervullen met groote en verhevene gedachten over de majesteit Gods en zyns Zoons Jesus Christus.

Glorie zy aen God in den hoogste, en op de aerde vrede aen de menschen van goeden wil. Wy loven u, wy gebenedyden u, wy aenbidden u, wy verheerlyken u, wy danken u om uwe groote glorie, o Heer God! hemelsche Koning, God Vader almagtig, o Heer Jesus Christus! eeniggeboren Zoon, o Heer God! Lam Gods! Zoon des Vaders! die wegneemt de zonden der wereld, ontferm u onzer; die wegneemt de zonden der wereld, ontvang ons gebed; die zit aen de regte hand des Vaders, ontferm u onzer; want gy zyt alleen heilig, gy zyt alleen de Heer, gy zyt alleen de Allerhoogste, Jesus Christus, met den H. Geest in de glorie van God den Vader. Amen.

GEBED.

Verleen ons, Heer! door de voorspraek van de H. Maegd, en de Heiligen, die wy eeren, al de genaden, die uw dienaer voor zich en voor ons van u vraegt. Ik vereenig met hem myne gebeden, en ik draeg die aen u op voor allen voor wie ik verpligt ben te bidden; en ik verzoek u, Heer! voor my en voor hen, al den bystand die ons noodig is, om het eeuwig leven te bekomen; in den naem van Jesus Christus onzen Heer. Amen.

BY DEN EPISTEL.

Keer terug in den geest tot den tyd der patriarchen en profeten, die gestadig naer den Verlosser haekten. Neem deel in hun verlangen, in hunne begeerten en in de gevoelens, waervan zy bezield waren. Ook gy wacht op denzelfden Zaligmaker; doch veel gelukkiger dan zy zult gy weldra zyne tegenwoordigheid genieten.

Man God, gy hebt my tot de kennis van uwe H. wet geroepen, buiten zoo vele volkeren, die leven in de onwetendheid van uwe mysterien. Ik aenveerd

uit geheel myn hert die goddelyke wet, ik luister met eerbied naer de H. woorden, die gy door den mond der profeten en apostelen hebt uitgesproken; en ik verlang uit ganscher hert er myn leven naer te schikken.

BY HET EVANGELIE.

Betracht het Evangelie, welk gy thans zult aenhooren, als den regel van uw geloof en van uw gedrag, een regel, dien Jesus Christus zelf ons geschonken heeft en aen welken wy door de geloften des H. Doopsels beloofd hebben getrouw te blyven, een regel, welken wy meermaels hebben overtreden, en volgens welken wy eens zonder verschooning en zonder bermhertigheid zullen geoordeeld worden.

Het zyn niet meer, o God! de profeten en de apostelen die my onderwyzen in myne pligten; het is uw eenige Zoon, wiens woord ik mag aenhooren. Maer helaes! wat zal het my baten, dat ik geloof in uwe woorden, zoo ik, Heer Jesus! volgens dit geloof niet leve? Waertoe zal het my dienen, wanneer ik voor uwen regterstoel zal verschynen, het geloof zonder de verdiensten der goede werken gehad te hebben?

BY DEN CREDO.

Tracht u thans in uw heilig geloof te bevestigen. Alles, wat de Kerk ons voorstelt te gelooven, is op het woord Gods gegrond, is van de profeten verkondigd, in de heilige Schriftuer veropenbaerd, door wonderen bevestigd, door de stichting der heilige Kerk bewaerd, door de heilige martelaers bekrachtigd, door de heiligheid onzer religie en door de overeenstemming van al diegenen, welke haer getrouw volgen, openbaer gemaekt.

Ik geloof in eenen God, den almagtigen Vader, Schepper van hemel en van aerde, van alle zienlyke en onzienlyke dingen. En in eenen Heer Jesus Christus, den eeniggeboren Zoon Gods, en uit den Vader voor alle eeuwen geboren, God van God, licht van licht, waerachtigen God van waerachtigen God, gebo-

ren en niet gemaekt, eenwezig met den Vader, door wien alle dingen gemaekt zyn. Die om ons menschen en om onze zaligheid nedergedaeld is uit den hemel. *en* (onder deze woorden knielt men) *het vleesch heeft aengenomen, door den H. Geest, uit de Maegd Maria, en is mensch geworden.* Hy is ook voor ons gekruist onder Pontius Pilatus; hy heeft geleden en is begraven. En hy is volgens de Schriftuer ten derden dage verrezen. En hy is opgeklommen ten hemel. Hy zit aen de regterhand des Vaders. En hy zal wederkomen met glorie, om te oordeelen de levenden en de dooden; van wiens ryk geen einde zal zyn. En in den H. Geest, den Heer en levendmakenden; die uit den Vader en den Zoon voortkomt; die met den Vader en den Zoon te samen aengebeden en verheerlykt wordt; die door de profeten gesproken heeft. En eene H. catholyke en apostolyke Kerk. Ik belyd een doopsel tot vergiffenis der zonden; en ik verwacht de verryzenis der dooden en het eeuwig toekomende leven. Amen.

BY DE OFFERANDE.

Gedenk, van welk onbegrypelyk geluk gy deelachtig zyt geworden, aengezien gy in deze offerande God op de volmaektste wyze kunt vereeren, en hem op eene wyze danken, welke overeenkomstig is met zyne gaven, zoo dat gy teenemael uwe zonden kunt uitwisschen, en zoo wel voor u als voor anderen alle genaden kunt verwerven, die gy van noode hebt. Tracht toch alle kostelyke oogenblikken van dezen tyd van genade nuttig te besteden.

Heilige Vader, almagtige en eeuwige God! hoe onweerdig ik ook ben om voor u te verschynen, durf ik u toch door de handen des Priesters deze slagtofferande opdragen, met de meening, welke Jesus Christus gehad heeft, wanneer hy deze offerande instelde, en welke hy nog heeft op den oogenblik, dat hy zich hier voor ons opoffert. Ik draeg u dezelve op tot erkentenis uwer opperheerschappy over my en over alle schepselen, tot uitwissching myner zonden, en tot dankzegging voor al de weldaden

welke gy my verleend hebt, alsook om van uwe oneindige goedheid voor my, myne ouders en weldoeners, voor myne vrienden en vyanden, die dierbare genaden der zaligheid te bekomen, die aen geenen zondaer kunnen gegeven worden, dan ten aenzien der verdiensten van hem, die zich het slagtoffer van verzoening voor ons allen gemaekt heeft. Ik beveel u ook, myn God! geheel uwe H. catholyke Kerk, onzen H. Vader den Paus, onzen Bisschop, al de Herders der zielen, al de christene Vorsten, en alle volkeren, die in u gelooven.

Wees ook gedachtig, o Heer! de geloovige zielen, en om de verdiensten van uwen Zoon geef haer eene plaets van verkwikking, licht en vrede.

Vergeet niet, myn God, uwe en myne vyanden; heb medelyden met alle ongeloovigen, met de ketters en alle zondaren; vervul met uwen zegen allen die my vervolgen; en vergeef my myne zonden, gelyk ik hun vergeef al het ongelyk dat zy my hebben aengedaen of zouden willen aendoen. Amen.

BY DE PREFATIE.

Klim in den geest op tot den hemel voor den troon Gods. Vervuld met eenen heiligen en eerbiedigen schroom voor de verhevene majesteit des Heeren, betuig hem aldaer uwe hulde, en stem in den lofzang der engelen en cherubinen in, die den troon Gods omringen.

Almagtige en eeuwige Vader, niets is redelyker, niets voordeeliger, dan dat wy ons met Jesus Christus vereenigen, om u onophoudelyk te aenbidden; het is door hem, dat alle zalige geesten uwe majesteit loven; het is door hem, dat al de krachten der hemelen, bevangen door eenen eerbiedigen schrik, zich vereenigen om u te verheerlyken. Gedoog, Heer! dat wy onze kranke lofzangen vervoegen met die der hemelsche geesten, en dat wy te samen in verrukking van blydschap en verwondering uitroepen: Heilig! heilig! heilig! is de Heer, de God der heir-

scharen : hemel en aerde zyn met zyne heerlykheid vervuld. Dat de gelukzaligen hem loven in den hemel. Gezegend zy hy, die tot ons komt op de aerde, God en Heer, gelyk degene die hem afzendt.

BY DEN CANON.

Verbeeld u, hoe Jesus thans op het altaer zal nederdalen, als op eenen troon van bermhertigheid, alwaer het u vergund is, Jesus al uwe behoeften voor te stellen, om hem te bidden en alles van God te verkrygen. Zoude toch God ons nog wel iets kunnen weigeren, sedert hy ons zynen eigen Zoon geschonken heeft ?

Wy smeeken, in den naem van Jesus Christus, uwen Zoon en onzen Heer, o oneindig bermhertige Vader ! de offerande, die wy u opdragen, te zegenen en gunstig aen te nemen, opdat het u believe de H. catholyke Kerk te bewaren, te beschermen en te bestieren met al hare lidmaten, den Paus, onzen Bisschop en in het algemeen allen, die uw H. Geloof belyden.

Wy bevelen u in het byzonder, o Heer ! al degenen, voor welke wy uit regtveerdigheid, dankbaerheid en liefde verbonden zyn te bidden ; al degenen die by deze aenbiddelyke offerande tegenwoordig zyn, en voornamelyk N. N. En opdat onze eerbewyzing u aengenamer moge zyn, vereenigen wy onze gebeden met de glorierykc Maria, altyd Maegd, Moeder uws Zoons Jesus Christus, met de apostelen, de gelukzalige martelaren en alle heiligen, die met ons eene en dezelfde Kerk uitmaken.

BY DE CONSECRATIE.

Zie uwen Zaligmaker en uwen regter Jesus Christus op het altaer afdalen. Blyf eenen tyd lang geheel stil en vol verwondering over hetgeen op het altaer geschiedt. Tracht uwen iever te ontsteken en geef uw hert over aen de gevoelens van eerbiedigheid, van vertrouwen en van kinderlyke vreeze Gods.

Jesus, eeuwig Woord des Vaders, God en Mensch, ik verneder my voor u, ik aenbid u, ik bemin u en ik draeg my geheel aen u op; ik aenbid het dierbaer bloed, dat gy aen het kruis vergoten hebt; o dat het toch voor my niet te vergeefs uitgestort zy, maer my zuivere en versterke ten eeuwigen leven!

Geloofd en gedankt zy ten allen tyde het allerheiligste en goddelyk Sakrament!

VERVOLG VAN DEN CANON.

Betracht met liefde uwen Zaligmaker op het altaer, betracht de geheimenissen, die hy aldaer vernieuwt. Draeg hem uw hert en uw lichaem ten offer op. Offer u geheel op aen uwen hemelschen Vader, en bid hem, dat hy geweerdige de gebeden aen te nemen, welke hem deze beminde Zoon voor u opdraegt. — Bid ook voor andere persoonen.

Het is nu, o eeuwige majesteit! dat wy, door uwe genade, waerlyk en eigenlyk u opdragen het zuiver, heilig en onbevlekt slagtoffer, dat gy zelf ons hebt willen verleenen, en waervan al de andere maer afbeeldsels waren. Ja, groote God! hier is meer dan al de offeranden van Abel, Abraham en Melchisedech; hier is het eenig slagtoffer, dat uw altaer weerdig is, onze Heer Jesus Christus, uw Zoon, het eenig voorwerp van uw eeuwig welbehagen.

Dat allen, die hier met den mond of met het hert aen dit H. Slagtoffer deel hebben, met deszelfs zegen vervuld worden. Dat deze zegen zich uitstorte, o myn God! over de zielen der geloovigen, die in den vrede der Kerk gestorven zyn, en byzonderlyk over de ziel van N. N.; verleen haer, o Heer! uit kracht van deze offerande, de volle verlossing van hare pynen.

Geweerdig u ook eens aen ons deze genade te verleenen, oneindig goedertiere Vader! en maek dat wy deel mogen hebben met uwe H. apostelen, martelaren en alle heiligen, opdat wy u eeuwig met hen mogen beminnen en verheerlyken. Amen.

BY DEN PATER NOSTER.

Op nieuw bevinden wy ons thans met Jesus op den Calvarieberg. — Laet ons blyven onder het kruis vol teeder medelyden, gelyk als eene Maria Magdalena ; vol getrouwe liefde, gelyk een heilige Joannes ; met de hoop van onzen Zaligmaker eens in de heerlykheid te aenschouwen , gelyk de overige discipels ; laet ons menigmael van verre naer hen trachten, en met den heiligen Petrus onze zonden beweenen.

Hoe gelukkig ben ik , o myn God , u te hebben voor Vader! welk eene vreugd te mogen denken , dat de hemel, waer gy zyt , eens myne woonplaets zal zyn ! Dat uw H. Naem geëerd zy door geheel de aerde ! Heersch volkomenlyk over al de herten en willen ; weiger aen uwe kinderen het geestelyk en lichamelyk voedsel niet. Wy vergeven van herte, vergeef ons ook. Ondersteun ons in de bekoringen en in de rampen van dit ellendig leven , en bewaer ons van zonden , het grootste van alle kwaden. Amen.

BY DEN AGNUS DEI.

God , die zoo heerlyk in den hemel , zoo magtig op aerde en zoo schromelyk in de hel is , verschynt op het altaer als een lam vol goedheid en zachtmoedigheid. Hy komt om de zonden der wereld en byzonderlyk om de uwe uit te wisschen. Hoe zeer moet deze gedachte uw betrouwen vermeerderen ; welk een troost moest dit voor u wezen !

Lam Gods ! voor ons geslagt, wees ons genadig. Aenbiddelyk Slagtoffer onzer zaligheid ! maek ons zalig. Goddelyke Middelaer ! verwerf ons genade by uwen Vader , en geef ons uwen vrede.

BY DE H. COMMUNIE.

Om geestelyk te communiceren moet gy door eenen akt van geloof de gedachte aen de tegenwoordigheid van Jesus Christus hernieuwen. Verwek ook eenen akt van berouw en leedwezen, en heb eene vurige begeerte om uwen Zaligmaker met den priester in uw hert te ontvangen. Bid Jesus , dat hy deze be-

geerte genadig aenneme, en dat hy zich met u vereenige door mededeeling zyner genaden. Indien gy intusschen wezenlyk wilt communiceren, zoo kunt gy u van de communiegebeden bedienen, die zich in dit boek bevinden.

O minnelyke Zaligmaker! wat geluk voor my, indien ik u in myn hert mogt binnenleiden, u daer mynen schuldigen eerbied bewyzen, u daer myne noodwendigheden vertoonen, en deelachtig zyn aen de genaden, welke gy geeft aen degenen die u wezenlyk ontvangen! Maer, dewyl ik my daertoe onweerdig bevind, vergoed, o God! hetgene aen de bereiding myner ziel ontbreekt; vergeef my al myne zonden; ik verfoei die uit geheel myn hert, omdat zy u mishagen; aenveerd de opregte begeerte, welke ik heb, om my met u te vereenigen; reinig my door eenen uwer oogslagen, en maek my weerdig om u met den eersten te ontvangen. Dien gelukkigen dag verwachtende, smeek ik u, Heer, my deelachtig te maken aen de vruchten, die de communie des Priesters moet uitwerken in alle geloovigen, welke by deze H. Offerande tegenwoordig zyn. Vermeerder myn geloof door de kracht van dit goddelyk Sakrament, versterk myne hoop, vervul myn hert met uwe liefde, opdat het u alleen betrachte, en voor u alleen leve. Amen.

BY DE LAETSTE COLLECTE.

Myn God! gy slagtoffert u voor myne zaligheid; ik wil my ook slagtofferen voor uwe glorie. Ik ben uw slagtoffer, spaer my niet: ik aenveerd gewillig de kruisen, die gy my zult gelieven over te zenden; ik neem die uit uwe hand aen en vereenig die met het uwe.

Ik zal aen uwe wet getrouw zyn; ik zal de gelegenheden der zonde vlugten, byzonderlyk van die zonde waertoe myne neiging my met geweld vervoert. Ik heb vastgesteld liever alles te verliezen, en alles te lyden, dan u te vergrammen.

BY DE BENEDICTIE VAN DEN PRIESTER.

Zegen, o God! deze heilige voornemens; zegen ons allen door de hand van uwen dienaer: en dat de uitwerksels van uwen zegen eeuwig op ons berusten. In den naem des Vaders, en des Zoons, en des H. Geestes. Amen.

EVANGELIE VAN DEN H. JOANNES.

In den beginne was het Woord, en het Woord was by God, en het Woord was God. Dit was in den beginne by God. Alle dingen zyn door hetzelve gemaekt; en zonder dat is er niets gemaekt van hetgene er gemaekt is. In hetzelve was het leven, en het leven was het licht der menschen? en het licht schynt in de duisternissen, en de duisternissen hebben het niet begrepen. Er wierd een mensch van God gezonden, wiens naem was Joannes. Deze kwam tot getuigenis, om getuigenis van het licht te geven, opdat zy allen door hem gelooven zouden. Hy was het licht niet, maer hy was om getuigenis van het licht te geven. Dit was het waerachtig licht, hetwelk verlicht allen mensch komende in deze wereld. Hy was in de wereld, en de wereld is door hem gemaekt, en de wereld heeft hem niet gekend. Hy kwam in zyn eigen; doch de zynen namen hem niet aen. Maer aen allen, die hem aengenomen hebben, heeft hy magt gegeven om kinderen Gods te worden, degenen die in zynen naem gelooven, welke niet uit den bloede, noch uit den wille des vleesches, noch uit den wille des mans, maer uit God geboren zyn. En (dit zeggende, knielt men) HET WOORD IS VLEESCH GEWORDEN, en heeft onder ons gewoond. En wy hebben zyne glorie gezien, eene glorie als van den eeniggeboren Zoon des Vaders, vol van genade en waerheid.

GEBED NA DE H. MIS.

Ik dank u, Heer! voor de genade welke gy my verleend hebt, met te gedoogen, dat ik van daeg by de H. offerande der mis ben tegenwoordig geweest, buiten zoo vele anderen, die dit geluk niet gehad hebben; ik vraeg u vergiffenis van al de gebreken, die ik in dezelve door myne lafhertigheid en verstrooidheden bedreven heb.

Ik ga nu met betrouwen tot myne bezigheden, tot welke uw goddelyke wil my roept; ik zal geheel den dag herdenken de gunst die gy my bewezen hebt, en ik zal trachten dat er my niet een woord, niet een werk, niet eene gedachte, noch eene begeerte ontvalle, die my de vrucht zou kunnen doen verliezen van de H. mis, die ik nu heb bygewoond. Dit is hetgene ik my voorstel met de hulp uwer goddelyke genade. Amen.

VIERDE PUNT.

VAN DE HEILIGE SAKRAMENTEN DER BIECHT EN COMMUNIE.

Hier over moet gy de onderwyzingen lezen, welke zich in dit boek bevinden, die gy in de tafel kunt opzoeken. Hier volgen alleen de gebeden voor deze heilige Sakramenten.

O heilige God! die altyd bereid zyt de zondaers in genade te ontvangen en ze te verschoonen, aenschouw bermhertiglyk myne ziel, die na zoo menigvuldige zonden op nieuw tot u wederkeert, om door uw heilig Sakrament vergiffenis te bekomen. Verleen my hiertoe de noodige voorbereiding; verlicht myn verstand, opdat ik al myne zonden kenne; vermurw myn hert, opdat ik ze waerachtiglyk berouwe, en bestier myne tong, opdat ik ze alle opregt biechte en daervan vergiffenis bekome; laet niet toe, dat myne eigenliefde my verblinde! —

Heilige Maria, Moeder der genade en toevlugt der arme zondaers! bid nu voor my, opdat ik deze heilige biecht wel moge doen, en door dezelve de vergiffenis en de genade moge bekomen om myn leven te beteren. —

AKT VAN BEROUW VOOR DE H. BIECHT.

Gy ziet voor uwe voeten, o oneindig groote God! den verrader, die u zoo dikwyls beleedigd heeft, maer die u nu ootmoediglyk om vergiffenis bidt. « Een hert dat zich voor u verootmoedigt, verwerpt gy niet (Ps. 50.). »

Ik dank u dat gy my tot vandaeg toe bewaerd hebt, en dat gy my niet in de zonden hebt laten sterven. Om de verdiensten van Jesus Christus hoop ik dat, daer gy, o myn God! my tot nu toe verduldiglyk verdragen hebt, gy my in deze biecht alle zonden vergeven zult die ik begaen heb. Ik berouw my over myne zonden, o myn God! Het doet my zeer leed, dat ik ze begaen heb, omdat ik daerdoor de hel verdiend en den hemel verloren heb. Maer ik berouw er my niet alleen over, omdat ik daerdoor de eeuwige straffen verdiend heb; maer zy zyn my ook leed, omdat ik u, de oneindige goedheid, daerdoor beleedigd heb. Ik bemin u, o myn opperste goed! en omdat ik u bemin, ben ik bedroefd over de beleedigingen die ik u heb aengedaen. Ik heb u verlaten; ik heb u de eer, die u toekomt, niet bewezen; ik heb uwe genade, uwe vriendschap veracht; ik heb u, o Heer, vrywillig verloren. Vergeef my, om de liefde tot Jesus, al myne zonden; ik berouw my er over uit geheel myn hert, ik verzaek ze. O myn God, niet alleen de doodzonden, die ik begaen heb, bedroeven my, maer ook de dagelyksche zonden, omdat ik u ook daerdoor beleedigd heb. Ik neem voor van u in het toekomende niet meer vrywilliglyk te beleedigen. Ja, myn God! ik wil liever sterven dan nog te zondigen.

Zoo wy eene zonde biechten, in welke wy dikwyls vallen, moeten wy het vast voornemen maken van ze niet meer te begaen; wy moeten alsdan besluiten de gelegenheid daervan te vermyden, en onzen biechtvader verzoeken dat hy ons een krachtig middel aenwyze, om ons te beteren.

GEBED NA DE HEILIGE BIECHT.

O myn allerliefweerdigste Jesus! hoe groote dankbaerheid ben ik u niet schuldig! ik hoop dat gy my om de verdiensten van uw bloed, myne zonden vergeven hebt. Ik dank u daervoor uyt geheel myn hert; ik brand van verlangen, om uwe bermhertigheid in den hemel, gedurende de gansche eeuwigheid, te pryzen. Tot nu toe, o myn God! heb ik u dikwyls verloren; maer in het vervolg wil ik u niet meer verliezen; ik wil veranderen van leven; gy verdient al myne liefde, ik wil u waerlyk beminnen; ik wil niet meer van u verwyderd worden; ik heb u beloofd liever te sterven dan u nog te beleedigen; ik vernieuw nu myne belofte, en wil ze houden. — Ik beloof u van de gelegenheid der zonden te vlugten, en het volgende middel aen te wenden (hier noemt men dit middel) om niet meer te zondigen. Maer gy kent myne zwakheid, o myn God! geef my de genade van u getrouw te blyven tot de dood toe, en help my, zoo dikwyls als ik bekoord word, om tot u mynen toevlugt te nemen. Help my, o Maria! gy zyt de moeder der volherding, in u stel ik al myne hoop. —

COMMUNIE-GEBEDEN.

VOOR DE HEILIGE COMMUNIE.

O myn beminde Jesus! waerachtige Zoon Gods, gy zyt uit liefde tot my in eene zee van smerten en verachting gestorven; ik geloof vastelyk, dat gy tegen-

woordig zyt in het allerheiligste Sakrament des altaers; voor dit geloof ben ik bereid myn leven te offeren.

O myn beminde Zaligmaker! door de verdiensten van uw bloed, dat gy voor my vergoten hebt, hoop ik van uwe goedheid, dat gy dezen morgen nog, daer gy my wilt bezoeken, myn hert met uwe heilige liefde zult ontsteken, en dat gy my al die genaden zult verleenen, die ik noodig heb, om u getrouw en gehoorzaem te blyven tot myne dood.

O myn God, eenige en ware vriend myner ziel! wat koudet gy meer doen, om myne liefde te winnen? O myn Jesus! het was u niet genoeg, van voor my te sterven; gy hebt nog dit heilig Sakrament willen instellen, en myne spys willen worden, om u gansch aen my te schenken, om u zoo eng met een zoo verachtelyk en ondankbaer schepsel, als ik ben, te vereenigen. Wat meer is, gy zelf noodigt my uit, van u te ontvangen; gy zelf wenscht vuriglyk, dat ik my met u vereenige. O oneindig goed! gy die eene oneindelyke liefde verdient, ik bemin u boven alles, ik bemin u uit geheel myn hert, ik bemin u meer dan my zelven, ik bemin u meer dan myn leven; ik bemin u omdat gy het verdient, ik bemin u, om u te behagen, want gy wenscht zoo zeer myne liefde. Verlaet my aldus, gy aerdsche genegenheden! O myn Jesus, u, o myn opperste goed, myn al! u alleen wil ik myne liefde schenken. Gy wilt u heden geheel aen my schenken; zie, ook ik schenk my gansch aen u! Sta toe dat ik u beminne, want zie, ik wensch niets anders dan u alleen, ik wil niets dan hetgeen u behaegt. Ik bemin u, myn Zaligmaker, ik vereenig myne zwakke liefde met de liefde, die alle Engelen en Heiligen, die Maria, uwe goddelyke moeder, die de eeuwige Vader u toedraegt. O konde ik u toch van allen bemind zien! O konde ik maken, dat alle menschen u beminden! konde ik maken, dat allen u beminden gelyk gy het verdient!

Zie, myn Jesus, ik nader tot u, om my met uw heilig vleesch te voeden. Doch, ach, myn God, wie ben ik, en wie zyt gy? Gy zyt een God van oneindige goedheid; en ik, ik ben een verachtelyke

worm, overladen met zoo vele zonden, door welke ik u zoo dikwyls uit myn hert verdreven heb. O myn God! ik ben niet weerdig in uwe tegenwoordigheid te verschynen; ik verdiende gedurende de gansche eeuwigheid verre en verlaten van u in de hel te branden. Doch gy, o myn God! omdat gy de oneindige goedheid zyt, roept my tot u, opdat ik u in myn hert ontvange. Zie, ik kom, ik kom gansch ootmoedig en beschaemd, wegens de menigvuldige beleedigingen, die ik tegen u bedreven heb, doch tegelyk vol betrouwen op uwe bermhertigheid en op uwe liefde tot my. O hoe doet het my leed, myn liefweerdige Zaligmaker, dat ik u eertyds zoo dikwyls vergramd heb! Gy hebt zelfs uw leven voor my willen opofferen; en ik, ik heb zoo dikwyls uwe genade en uwe liefde beleedigd, en heb u om eenen niet verlaten. Ik berouw meer dan al ander onheil, de beleedigingen, die ik u aengedaen heb, zy mogen groot of klein geweest zyn, dewyl ik u, oneindige goedheid, daerdoor beleedigd heb, zy zyn my leed uit geheel myn hert. Ik hoop, gy zult my reeds vergeven hebben; en zoude dit zoo niet zyn, myn Jesus, o dan vergeef my, eer ik u in myn hert ontvange. Daer gy binnen korten tyd in myn hert wilt woonen, zoo bid ik u, van my alvorens in uwe genade op te nemen.

Kom, o myn Jesus, kom in myn hert, dat naer u verlangt! O myn eenigste, myn oneindig goed, myn leven, myne liefde, myn al! Och of ik u heden met dezelfde liefde konde ontvangen, waermede u ontvangen hebben die zielen, die u het meeste bemind hebben! O konde ik u ontvangen gelyk uwe heilige Moeder Maria! Ik vereenig myne hedendaegsche communie met hare communie. O allerzaligste Maegd, myne lieve Moeder Maria! geef gy zelve my vandaeg uwen lieven Zoon; want zie, uit uwe handen wil ik denzelven ontvangen. Zeg hem, dat ik uw dienaer ben, want alsdan zal hy my heden, als hy tot my komt, met des te grootere liefde aen zyn hert drukken.

NA DE HEILIGE COMMUNIE.

Zie, myn Jesus, reeds zyt gy tot my gekomen, gy bevindt u reeds in myn hert, gy zyt reeds gansch myn eigendom geworden. Ik groet u, myn beminde Zaligmaker. Ik bid u aen, ik werp my voor u op de kniën, ik omhels u, ik druk u aen myn hert, ik dank u, dat gy in myn onzuiver hert hebt willen inkeeren. O Maria, o myne heilige voorspreekster, myn heilige Engel-beschermer! dankt Jesus voor my. Dewyl gy dan, myn beminde Koning, my zoo liefderyk hebt willen bezoeken, zoo schenk ik u mynen wil, myne vryheid, geheel my zelven. Gy hebt u gansch aen my geschonken, ook ik schenk my gansch aen u; in het vervolg wil ik niet meer aen my zelven toebehooren; maer van heden af wil ik de uwe, ja gansch de uwe zyn. Ik wil dat myne ziel u gansch toebehoore, dat myn lichaem, dat al myne vermogens, myne zinnen, dat zy alle u alleenlyk dienen, niets zoeken dan u te dienen en u te behagen. U, o myn Jesus! wyde ik toe al myne gedachten, myne neigingen, myn gansch leven. Ik heb u lang genoeg beleedigd, o myn Jesus! De vorige dagen myns levens wil ik gansch besteden om u te beminnen, daer gy my zoo vuriglyk bemind hebt.

Neem, o God myns herten! neem aen het offer, welk een arme zondaer u heden aenbiedt, die niets anders wenscht, dan u te beminnen en u te behagen. Maek met my en beschik over my en over alles wat myn is, gelyk het u behaegt. Dat uwe liefde in myn hert alle neigingen vernietige, die u mishagen, opdat ik u gansch toebehoore en alleenlyk leve om u te behagen.

Ik bid u niet, o myn Jesus! om de goederen dezer wereld; ik bid u enkelyk, dat gy my, door de verdiensten van uw heilig lyden, een gedurig leedwezen over myne zonden wilt verleenen.

Verlicht my, opdat ik de ydelheid der goederen dezer wereld inzie, opdat ik erkenne, hoe zeer gy verdient van ons bemind te worden. Maek dat ik uw

van alle verkleefdheid aen aerdsche dingen onthechte, en bind my vast aen uwe heylige liefde, opdat van heden af myn wil niets anders verlange noch wensche dan hetgeen gy zelf wilt. Geef my verduldigheid en overgeving, indien ik arm of ziek ben, of indien my iets anders overkomt, hetgeen myne eigenliefde misnoegt. Maek, dat ik opregtelyk zachtmoedig worde jegens diegenen, die my verachten. Geef my eene zalige dood, geef my uwe heilige liefde. Doch vooral bid ik u, van my de volherding in uwe genade te willen verleenen. Laet niet toe, dat ik my nog ooit van u afscheide. O myn allerzoetste Jesus! gedoog niet dat ik ooit van u wederom afgescheiden worde. Ik bid u tegelyk ook om de genade, dat ik in alle bekoringen tot u, o myn Jesus! mynen toevlugt neme, en u tot hulp aenroepe; ik bid u om de genade, dat ik altoos van u de genade der volherding afsmeeke.

O eeuwige Vader, uw lieve Zoon Jesus heeft my beloofd van my alles te willen geven, om hetgeen ik u in zynen naem zoude bidden: « *Indien gy den Vader in mynen naem iets vraegt, zoo zal hy het u geven.* » In den naem en door de verdiensten van uwen lieven Zoon bid ik u dan om uwe liefde en om de volherding tot het einde, opdat ik u eens in den hemel uit al myne krachten moge beminnen en de gansche eeuwigheid door uwe bermhertigheid verkondigen, verzekerd zynde, van nimmermeer van u te kunnen gescheiden worden.

O allerzaligste Maegd Maria, myne hoop! verkryg my deze genade, om dewelke ik u aenroep; maek ook, dat ik u vuriglyk beminne, myne groote Koningin, en dat ik in al mynen nood my u aenbevele.

VYFDE PUNT.

HOE MEN ZICH BY DE MAELTYD GEDRAGEN MOET.

God gave, dat vele christenen niet aen tafel door hunne onmatigheid en hunne onzedige handelwys wederom al datgene verloren, wat zy door hunne geestelyke oefeningen gedurende den dag gewonnen hebben. Godvruchtige christenen kunnen aen tafel zeer vele deugden uitoefenen; ten eersten de gehoorzaemheid, wanneer men namelyk, zoo haest de tyd van eten gekomen is, zich ter tafel begeeft.

Ten tweeden, de goede meening, indien men namelyk de spys nut, niet ten einde zyne zinnelykheid te voldoen, maer enkelyk om den wil Gods te vervullen, die verlangt, dat wy het leven van ons lichaem onderhouden, om hem daerdoor hier op aerde te kunnen dienen. Doch alvorens men begint te eten, moet men God bidden, opdat hy ons de genade doe, dat wy niet meer eten, dan hetgeen tot ons onderhoud noodzakelyk is.

Ten derden kan men ook de versterving oefenen, door zich te onthouden van zekere spys, of maer een gedeelte te nutten van die, welke ons beter smaekt, of door zich ten minste niet te beklagen over de spyzen die ons voorgezet worden, zouden zy onzen smaek afkeerig zyn of niet. Doch byzonderlyk indien men negendaegsche oefeningen van godvruchtigheid houdt, moet men op vrydagen en zaterdagen deze of andere verstervingen by het eten zoeken te oefenen.

Ten vierden kan men ook by het eten de zedigheid met de oogen uitoefenen, terwyl men dezelve nedergeslagen houdt.

TAFELGEBED.

VOOR HET ETEN.

De oogen van allen vestigen zich op u, o Heer! gy geeft hun spys ten regten tyde, gy opent uwe hand, en vervult al wat leeft met zegen. Glorie zy den Vader, en den Zoon, en den H. Geest. Gelyk het was in het begin, en nu, en altyd, en in de eeuwen der eeuwen. Amen.

Heer, ontferm u onzer! Christus, ontferm u onzer! Heer, ontferm u onzer! Onze Vader, *enz.*

Heer, zegen ons en deze uwe giften, die wy van uwe milddadigheid zullen ontvangen, door Christus onzen Heer. Amen.

Dat de Koning der eeuwige heerlykheid ons aen zyne tafel in den hemel late deel nemen. Amen

KORTER GEBED VOOR HET ETEN.

Myn God, zegen my, zegen deze spys, opdat ik by het eten geene zonde begaen moge, en opdat alles strekke tot uwe eer.

NA HET ETEN.

Heer, alle werken danken u, en uwe Heiligen gebenedyden u. Glorie zy den Vader, *enz.*

Wy danken u, almagtige God, voor al uwe giften. Gy die leeft en heerscht in eeuwigheid. Amen. Onze Vader, *enz.*

Heer, geef aen alle onze weldoeners, om uwen H. Naem, het eeuwig leven. Amen.

Laet ook de geloovige zielen in vrede rusten. Amen.

KORTER GEBED NA HET ETEN.

Ik dank u, o Heer! dat gy my, die uw vyand geweest ben, goed gedaen hebt.

ZESDE PUNT.

HOE MEN ZICH IN DE UREN VAN UITSPANNING GEDRAGEN MOET.

1. Het is de wil Gods, dat de zielen, die hem lief hebben, ook van tyd tot tyd eenige verkwikking genieten, opdat haer geest niet gestadig gespannen blyve. *Verblydt u in den Heer, en verheugt u regtveerdigen*, roept David uit. Hy zegt: verblydt u in den Heer, om ons daerdoor aen te toonen, dat onze verkwikking matig en zedig zyn moet. Wy moeten ons alzoo met matigheid verkwikken, want onze verkwikking zal niet vry van fouten zyn, indien dezelve te lang duert. In-

dien alzoo de uren van verkwikking voorby zyn, trek u dan terug, beminde ziel, en handel niet gelyk diegenen, welke de verkwikking als het doeleinde betrachten, zonder te bedenken, dat zy daerdoor hunnen kostelyken tyd onnuttig verkwisten. De heilige Joanna van Chantal zeide: indien ik een oogenblik tyds verkwiste, zoo zoude ik my voor God als eene diefegge aenzien. Komt my misschien de tyd toe, opdat ik denzelven naer welbehagen zou durven verkwisten? God heeft my denzelven in eene bepaelde maet toegedeeld, en hy verlangt van my rekenschap over elken oogenblik. Doch wy moeten ook de christelyke zedigheid ten tyde van verkwikking uitoefenen. Wy moeten ons alzoo vooral behoeden voor eigenliefde en knorren. Ook moeten wy ons wachten van anderen niet in het woord te vallen, en niemand door stekelachtige kortswyl te hinderen. Dan moet men zich ook onthouden van onmatig lachen; want, zegt de heilige Franciscus de Sales: Even als by ernstige gesprekken het lachen ongepast is, even zoo onaengenaem is het ook, indien men iemand nooit gedurende de verkwikking lachen ziet; daerom zegt zyne leerling, de heilige Joanna van Chantal: Als ik by onze jonge lieden ben, dan lach ik enkelyk om dezelve tot vrolykheid op te wekken, dewyl zulks noodzakelyk is. Eindelyk moet gy u voor twist hoeden, beminde ziel, en niet van wereldsche dingen, b. v. van maeltyden, ballen, mode en dergelyke zaken spreken. De H. Joannes van het Kruis zegde, dat men van zulke ydele wereldsche dingen niet kan spreken, zonder te misdoen.

2. Daermede wil ik nogtans niet zeggen, dat gy, ten tyde van verkwikking, gedurig van ernstige zaken moet spreken. Neen, lach alsdan, wees vrolyk en vergenoegd, spreek van vermakelyke zaken; doch bewaer te gelyker tyd de innerlyke ingetogenheid, en verwek in uw hert nu en dan akten van liefde, en stort tot God smeekverzuchtingen; mengel ook somwylen iets van God in 't gesprek, en zoek uit onverschillige gesprekken eenige nuttige toepassing te trekken. Alzoo deed de H. Aloysius, die door deze schoone kunst het studiehuis der Societeit Jesu, waerin hy zich bevond, om zoo te zeggen, in eene kerk veranderde; want menigmael verlieten zyne medebroeders met grooten iever in den dienst Gods den tyd der verkwikking, als of zy zich tot het gebed vergaderd hadden. Ik verzoek u hierover na te lezen, wat ik in het 7de hoofdstuk van de verstervingen en van de ingetogenheid gezegd heb. Wacht u ook, indien gy met verscheidene in gezelschap zyt, van u niet met voorkeur aen diegenen aen te sluiten, tot welke gy u het meeste aengetrokken gevoelt; want dit is aenstonds voor de anderen in het oog vallend en stoort de verkeering; gedraeg u jegens allen op dezelfde wyze, ook jegens zoodanigen, die zelden met u overeenstemmen, ja gy moet doen

gelyk de H. Theresia en u juist deswege meer met dezen dan met anderen onderhouden.

3. Verwaerloos niet, beminde ziel, door den dag eene geestelyke lezing te doen, het allerheiligste Sakrament des altaers te bezoeken en eenen rozekrans van ten minste vyf tientjes te bidden. Van dit alles heb in dit boek op andere plaetsen breedvoeriger gesproken.

ZEVENDE PUNT.

VAN HET ONDERZOEK DES GEWETENS EN EENIGE ANDERE OEFENINGEN.

1. Eene godvruchtige ziel behoort dagelyks tweemael haer geweten te onderzoeken. Het onderzoek der conscientie wordt in het algemeen en in het byzonder verdeeld. Het algemeen onderzoek doet men 's avonds vóór 't slapen gaen; het byzonder echter 's morgens vóór het middagmael, en dit doet men over eenige fout, die ons heerschende gebrek is. Ydele wereldlingen staen dikwerf uren lang voor eenen spiegel; zoo moet een christen, die Jesus Christus toebehoort, ten minste tweemael dags zich stellen in de tegenwoordigheid Gods, ten einde zyne ziel van al hare gebreken te zuiveren. Wat het verschil tusschen dit tweederlei onderzoek aengaet, het byzonder onderzoek is korter; want in hetzelve ziet men maer op één gebrek, namelyk op datgene, welk in ons het heerschende is, en men berouwt hetzelve met eenen korten akt van leedwezen. Doch het algemeen onderzoek moet langer duren. Alvorens hetzelve te beginnen, beminde ziel, bid God om zyn goddelyk licht, opdat hy u de kennis verleene van uwe bedrevene zonden en gebreken. Dan moet gy alle gedachten, woorden en werken van den ganschen dag in uw geheugen terug roepen, en een streng onderzoek aenstellen, of gy eene zonde of eene fout bedreven hebt, of gy 's morgens by het opstaen traeg, — in rampspoed onverduldig, — of gy ydel en hooveerdig geweest zyt, — of gy ydele, beleedigende woorden gesproken hebt, of die de liefde en eer des evennaestens krenken, — of gy, om u te ontschuldigen, gelogen hebt, — of gy in eten en drinken onmatig en in het gebed vrywillig verstrooid geweest zyt, — of gy te vry heen en weêr gekykt, — of gy den kostelyken tyd misschien onnuttig verloren hebt, — of gy verzuimd hebt goede werken te verrigten, — of gy in ongevallen tegen God geknord hebt, — of gy ongehoorzaem zyt geweest, — of gy uwe overheden ook altyd de behoorlyke eerbewy-

zing betoond hebt, — of gy nalatig geweest zyt om de kwade gedachten van het begin af te verjagen. Indien gy echter eene fout begaen hebt, dan stel niet uit tot 's avonds, maer berouw dezelve van het oogenblik, dat gy ze opmerkt, en wees daerna gerust. Nogtans troost u, indien gy naderhand daerover knagingen des gewetens gevoelt, want zulks is een goed teeken, aengezien dit een bewys is, dat gy uwe fouten wezenlyk verfoeit. Wee aen die zielen, welke de dagelyksche zonden gering achten, want zy zyn in gevaer van in groote zonden te vallen.

2. Nadat gy uw geweten onderzocht hebt, zoo moet gy de akten der dry goddelyke deugden van geloof, hoop en liefde verwekken, dewelke ik u hier in het kort wil aenhalen:

AVONDGEBED.

AKT VAN GELOOF.

Myn God! gy zyt de onfeilbare waerheid; ik geloof alles wat de H. Kerk my beveelt te gelooven, omdat gy het veropenbaerd hebt. Ik geloof dat gy myn God zyt, de Schepper van hemel en aerde, dat gy de regtveerdigen in den hemel loont, en de boozen eeuwiglyk in de hel straft. Ik geloof dat gy een in Wezen en dryvoudig in Persoonen zyt: de Vader, de Zoon en de H. Geest. Ik geloof de menschwording en de dood van Jesus Christus; ik geloof eindelyk al wat de H. Kerk gelooft; ik dank u dat gy my tot dit heilig Geloof geroepen hebt, en verklaer in dit H. Geloof te willen leven en sterven.

AKT VAN HOOP.

Myn God! ik hoop vol betrouwen de vervulling uwer beloften, dewyl gy magtig, getrouw en bermhertig zyt; ik hoop, door de verdiensten van Jesus, de vergiffenis myner zonden, de eindelyke volherding en de eeuwige zaligheid.

AKT VAN LIEFDE EN BEROUW.

O myn God! ik bemin u uit geheel myn hert en bovenal, omdat gy de oneindige goedheid en eene

oneindige liefde weerdig zyt; ik bemin ook mynen naesten uit liefde tot u. Ik berouw my, uit geheel myn hert, over myne zonden, omdat ik u, o oneindige goedheid! daerdoor beleedigd heb; zy smerten my meer dan al ander kwaed. Met uwe genade, om welke ik u nu en voor altyd bid, neem ik vastelyk voor, liever te sterven dan u nog eens te beleedigen.

Ik neem ook voor, de heilige Sakramenten in myn leven en aen myne dood te ontvangen.

(De paus Benedictus XIV heeft zeven jaren aflaet verleend aen die deze akten verwekken; en indien men dezelve dagelyks verwekt, kan men nog alle maenden eens op eenen dag naer verkiezen, waerop men biecht en communiceert, eenen vollen aflaet verdienen.)

AKT VAN DANKBAERHEID EN SMEEKING.

Myn God! ik dank u dat gy my heden bewaerd hebt; ik bid u van my nog dezen nacht te behoeden en my van alle zonden te bewaren. Ik wil my nu ter rust leggen om u te behagen, en ik maek de meening van u door iedere ademhaling te loven, te beminnen en te danken, gelyk de Heiligen in den hemel doen. Myne Moeder Maria, zegen my en bewaer my onder uwen mantel. Myne heilige Patroonen! bidt voor my.

3. Nadat gy deze akten verwekt heb, bid dan de gewoonlyke gebeden tot den H. Joseph, tot uwen H. Engel bewaerder, uwe heilige Patroonen, en lees de Litanie van Loretten, die gy nooit moet achterlaten. Nadat gy deze godvruchtige oefening verrigt hebt, ga alsdan slapen, om uwe noodige rust te genieten. De duivel bekoort somwylen godvruchtige christenen om des nachts te bidden, opdat hen zulks onbekwaem make om des anderendags hunne pligten te vervullen. De H. Franciscus van Assisien eens niet kunnende 's avonds inslapen, nauwelyks het teeken des H. Kruises op het hoofdkussen gemaekt hebbende, zag hoe de duivel van hem vlugtte, waerop hy tot zynen gezel zeide: Zie, myn broeder, de duivel wilde mynen slaep stooren, opdat ik morgen niet zou kunnen bidden. — Slaep dan zoo lang als het u noodzakelyk is. Ontkleed u met alle eerbaerheid, besproei uw bed met wywater, en spreek, alvorens in te

slapen, tot God: Heer, in uwe handen beveel ik mynen geest; zie, o myn God, ik wil dat elke ademhaling, zoo lang ik slaep, een akt van liefde zy. Eindelyk voeg er nog by: Myn Jesus! u alleen wil ik, en niets meer.

4. Indien uw tyd het veroorlooft, zoo moet gy negendaegsche oefeningen van godsvrucht verrigten voor de groote feestdagen in 't jaer; b. v. voor Kersmis, Pinksteren, voor de zeven hooge feesten van Maria en voor den feestdag van uwen H. Patroon, waerby gy alle godvruchtige oefeningen en verstervingen verrigten kunt, die uw biechtvader u toelaet. By deze novenen moet gy meer trachten akten van liefde te verwekken en meermaels het allerheiligste Sakrament des altaers en de onbevlekte Maegd Maria te bezoeken dan dezelve met mondgebeden over te brengen. Tracht ook elke maend eenen dag in de eenzaemheid over te brengen; en wyd dezen ganschen dag toe aen het gebed, aen de dankzegging na de H. Communie, aen de geestelyke lezing en aen andere godvruchtige oefeningen, zoo veel mogelyk in de diepste stilzwygendheid. Zulk een dag helpt ons grootelyks om den iever in den dienst Gods te bewaren, en daerin toe te nemen.

Bovendien raed ik u ook nog, indien uwe bezigheden het toelaten, van eens in 't jaer acht- of tiendaegsche oefeningen te doen, met u namelyk gedurende dien tyd, zoo veel het mogelyk is, van alle gezelschap terug te trekken, ten einde u enkelyk met de zaligheid uwer ziel bezig te houden. — Op het einde van dit boek bevinden zich geestelyke grondregels die gy met groot nut betrachten kunt.

VAN DE

CHRISTELYKE VOLMAEKTHEID

IN 'T ALGEMEEN.

EERSTE HOOFDSTUK.

VAN DE BEGEERTE NAER VOLMAEKTHEID.

1. Het eerst byzonderste middel, dat gy gebruiken moet, beminde ziel, om tot de volmaektheid te geraken en God gansch toe te behooren, is de begeerte naer volmaektheid. Gelyk een jager, die eenen vogel in de vlugt wil schieten, altoos een verder punt moet beoogen, dan waer hy den vogel ziet, zoo ook moet men, om tot eenige volmaektheid te geraken, met zyne begeerten altoos den hoogsten trap van heiligheid voor oogen hebben. Daerom riep ook David uit: *Wie zal my vleugels geven, als eene duif, opdat ik wegvliege tot mynen God, en bevryd van aerdsche neigingen in hem ruste* (1)? De heilige begeerten zyn deze zaligmakende vleugels, waermede zich heilige zielen van de wereld onthechten en den berg der volmaektheid beklimmen, alwaer zy dien vrede, die rust vinden, die zy in de wereld niet kunnen vinden. Hoe geschiedt het echter, dat de ziel door de heilige begeerte tot God vliegt? Dit verklaert ons de heilige Laurentius Justinianus, zeggende: Van den eenen

(1) Psalm 54, 7.

kant geeft de godvruchtige begeerte krachten, van den anderen kant vermindert zy de moeite en arbeid om dien steilen berg te beklimmen. Wie integendeel geene begeerte naer volmaektheid heeft, wie mistrouwt van ooit daertoe te geraken, die zal zich ook geene moeite geven om volmaekt te worden. Wie eenen hoogen berg ziet, waer hy weet dat een schat te vinden is, en niet wenscht op deszelfs top te geraken, die zal zekerlyk geenen voetstap doen, om er op te klimmen; maer hy zal onverschillig en lui aen deszelfs voet blyven staen. Zoo zal ook diegene, welke geene heilige begeerte heeft, om den schat der volmaektheid te verkrygen, omdat de moeite die daertoe vereischt wordt hem te groot voorkomt, in zyne lauwheid voortleven, zonder op den weg Gods eenen voetstap voorwaerts te komen.

2. Ja wie zulks niet wenscht, en zich vervolgens geen geweld aendoet, om op den weg des Heeren voorwaerts te stappen, die zal, zoo als alle leermeesters van het geestelyk leven zeggen, en wat de ondervinding ook bevestigt, teruggaen en zich aen groot gevaer bloot stellen, van zich in het eeuwig verderf te storten. Hetzelfde zegt Salomon: *De weg der gerechtigheid is als een blinkende licht; hy groeit tot dat hy helder dag wordt; de weg der zonde integendeel wordt altoos door duisternissen verdonkerd*, tot dat de rampzaligen zoo verre komen, dat zy niet meer weten waer heen zy vallen; *de weg der goddeloozen echter is duister, zy weten niet waer zy vallen* (1).

De heilige Augustinus zegt: Op den weg des geestes niet voorwaerts gaen, en achterwaerts stappen, is eene en dezelfde zaek. De heilige Gregorius verklaert hetzelfde zeer schoon door de gelykenis van eenen mensch, die midden op eene rivier vaert: Diegene, zegt de Heilige, die zich op eene rivier in een scheepje nederlegt en niet zyn uiterste best doet om hetzelve tegen den stroom te dryven; maer stil houden wil, zonder voor- of achterwaerts te varen, zal noodzakelyker wyze terugvaren, omdat de stroom zelf hem met

(1) Prov. 4, 18.

tere genade noodig is, vermaent hy ons van te vragen hetgene wy niet kunnen, en wanneer wy hem daerom bidden, zoo geeft hy ons zyne genade, opdat wy dat kunnen doen, wat hy gebiedt. Laet ons alzoo goeden moed scheppen! — De eerweerdige Pater Torres uit de vergadering der godvruchtige Arbeiders, schreef eens aen eene kloostervrouw, die zyn biechtkind was, de volgende schoone woorden : Myne dochter! laet ons de vleugels der heilige begeerten uitspannen, opdat wy ons niet aen deze aerde hechten, maer vliegen tot den beminden Bruidegom, die ons in het gelukzalig vaderland der eeuwigheid afwacht.

4. De heilige Augustinus zegt : Het gansch leven van eenen godvruchtigen christen moet eene onophoudelyke begeerte naer volmaektheid zyn (1). Wie alzoo de begeerte van heilig te worden niet in zyn hert onderhoudt, die is wel is waer christen, maer geen godvruchtige en goede christen. Kortom, gelyk niemand in eene wetenschap of kunst tot de volmaektheid derzelve geraekt, ten zy hy eene groote begeerte daertoe draegt, zoo heeft ook niet een Heilige de heiligheid bereikt, zonder een groot verlangen naer dezelve gehad te hebben. De heilige Theresia zeide : Gewoonlyk geeft God maer aen diegenen byzonder groote genaden, die eene groote begeerte naer zyne liefde hebben. Ook roept de koninklyke Profeet uit : *Zalig de man, die zyne hulp van uwent wege heeft; opwekkingen bereidt hy in zyn hert in dit dal der tranen, hy wandelt van deugd tot deugd* (2). Zalig is de mensch, die in zyn hert het besluit genomen heeft, gedurende zynen ganschen levensloop van trap tot trap te klimmen tot op den top der volmaektheid; dusdanige zal van God overvloedige hulp bekomen, en van deugd tot deugd voortstappen. Op zulke wyze hebben het de Heiligen aengelegd, voornamelyk de heilige Andreas Avellinus, welke zich zelfs door eene belofte verbond, van altoos meer en meer op den weg der volmaektheid voorwaerts te treden. De heilige Theresia zeide : God laet zelfs in

(1) Tract. in 1 Epist. Joan. (2) Psalm. 83, 6.

zich zal wegdryven. Na de zonde van Adam is de mensch natuerlyker wyze van zyne geboorte af tot het kwaed geneigd. *De zin en de gedachten van het menschelyk hert zyn van zyne jongheid af tot het kwaed geneigd* (1). Wanneer de christen zich zelven niet voorwaerts dryft, wanneer hy zich geen geweld aendoet om beter en godvruchtiger te worden, zal de stroom der booze menschelyke begeerten hem met zich terugslepen. De heilige Bernardus vraegt : Beminde ziel, gy wilt in den geest niet toenemen? Zoo wilt gy dan afnemen? gy antwoordt : geenszins! wat wilt gy dan? vervolgt de Heilige; gy zegt : ik wil in den staet blyven, in welken ik my bevind; ik wil noch beter noch slechter worden. Alsdan wilt gy iets, antwoordt de Heilige, wat onmogelyk is; want op den weg Gods moet men of voorwaerts gaen en in de deugden toenemen, of wel achterwaerts gaen en zich in alle ondeugden storten (2).

3. Deswege is het dan ook zoo noodzakelyk, zegt de heilige Paulus, dat men in het groot werk der eeuwige zaligheid niet stil sta, maer dat men door het oefenen der deugden zoo lang loopt, tot dat men zoo ver geraekt, dat men het juweel des eeuwigen levens kan bereiken. *Loopt alzoo, opdat gy het bekomt* (3). Het is toch ook te bemerken, dat zoo hetzelve ons ontsnapt, zulks door onze schuld gebeurt; want God wil, dat allen heilig en volmaekt worden : *Dit is de wil Gods, uwe heiligmaking* (4). Ja hy beveelt ons heilig en volmaekt te wezen : *Daerom behoort gy volmaekt te zyn, omdat uw hemelsche Vader volmaekt is* (5); *weest heilig, gelyk als ik heilig ben* (6). God belooft en verleent aen allen hulp, opdat zy kunnen doen, wat hy gebiedt, wanneer zy hem alleenlyk om zynen bystand bidden, gelyk ons hetzelve de heilige kerkvergadering van Trente leert (7) : God beveelt geene onmogelyke dingen; want als hy ons beveelt, vermaent hy ons datgene te doen, wat wy met de gewoonlyke genade kunnen doen, en waer eene groo-

(1) Genesis 8, 21. (2) S. Bern. Epist. 253. (3) 1. Cor. 9, 24.
(4) 1. Thess. 4, 3. (5) Matth. 5, 48. (6) Levit. 11, 44. (7) Sess. 6. c. 13.

dit leven eene goede begeerte niet onbeloond. Op deze manier zyn in korten tyd de Heiligen, door godvruchtige begeerten, geraekt tot eenen hoogen trap van volmaektheid. *Vroegtydig weggerukt, heeft hy toch vele jaren vervuld* (1). De heilige Aloysius Gonzaga heeft in weinige jaren (hy was maer 23 jaren oud als hy stierf) eenen zoodanigen trap van volmaektheid bereikt, dat de heilige Magdalena de Pazzis, toen zy, opgetogen in den geest, hem in den hemel bespeurde, uitriep : Het dunkt my byna, dat geen Heilige in den hemel eene grootere heerlykheid geniet. Te gelyker tyd erkende de Heilige, dat de vurige begeerte van God te beminnen, zoo als hy verdient bemind te worden, den heiligen jongeling tot die groote heerlykheid gevoerd had; want deze erkennende de onmogelykheid van zoo verre te geraken, omdat God verdient met oneindige liefde bemind te worden, had hy op deze aerde eene martelie van liefde uitgestaen, die hem eindelyk tot eene zoo overgroote heerlykheid verheven heeft.

5. In de schriften der heilige Theresia vindt men zeer schoone uitleggingen over deze waerheid. Zy zegt op eene plaets : Onze gedachten moeten groothertig zyn, dewyl wy alleenlyk daerdoor tot ons doel zullen geraken. Op eene andere plaets schryft zy : Men moet geene kleinhertige begeerten hebben, maer op God vertrouwen; want alsdan zal men met zyne hulp allengskens zoo ver geraken, als de Heiligen door den bystand zyner genade gekomen zyn. Op eene andere plaets zegt zy : De goddelyke majesteit bemint de grootmoedige zielen, zoo zy maer van zich zelve mistrouwen. De Heilige getuigde uit eigene ondervinding, dat zy nooit eene vreesachtige ziel gedurende vele jaren zoo groote voortgangen had zien doen, als andere moedige zielen binnen weinige dagen. — Een groot middel, om meer moed te bekomen, is het lezen van de levens der Heiligen, byzonderlyk van diegenen, welke van groote zondaers groote Heiligen geworden zyn; als eene heilige Maria Magdalena, een heilige

(1) Wysh. 4, 13.

Augustinus, eene heilige Pelagia, eene heilige Maria van Egypten, en voornamelyk eene heilige Margaretha van Cortona, die vele jaren lang in staet van verdoemenis volherdde, en nogtans in dien staet nog altoos de begeerte bewaerde van heilig te worden. Daerdoor gebeurde het, dat, na zich tot God bekeerd te hebben, zy dan ook op den weg der volmaektheid zoo snelle voortgangen deed, dat zy nog gedurende haer leven in eene veropenbaring van God de verzekering verkreeg, dat zy niet alleen tot de eeuwige zaligheid voorbestemd, maer haer in den hemel zelfs eene plaets onder de Seraphienen toebereid was. De heilige Theresia zegt nog op eene andere plaets : De duivel wil ons doen gelooven, dat het hooveerdigheid is, wanneer men groote begeerten heeft, en de Heiligen wil navolgen; de heilige Theresia voegt er echter by, dat zulks een groot bedrog is. Het is immers geene hooveerdy, wanneer eene ziel, die van zich zelve mistrouwt en op God al haer vertrouwen stelt, kloekmoedig den weg der volmaektheid begint, en met den Apostel uitroept : *Ik vermag alles in Hem, die my versterkt* (1)! Met myne eigene krachten kan ik niets, met Gods hulp vermag ik alles; daerom heb ik besloten hem met den bystand zyner genade te beminnen, gelyk de Heiligen hem bemind hebben.

6. Deswege moeten wy onze begeerten tot groote dingen verheffen; by voorbeeld, dat wy God meer willen beminnen dan hem alle Heiligen bemind hebben; dat wy uit liefde tot hem meer willen lyden, dan alle martelaers geleden hebben; dat wy alle beleedigingen verduldig willen verdragen en vergeven; dat wy geerne alle moeite en arbeid willen op ons nemen om eene enkele ziel te redden, en meer diergelyke. Dit is immers zoo voordeelig, omdat de begeerten, zoo zy zelfs dingen tot oogmerk hebben, die niet zullen geschieden, niettegenstaende by God zeer verdienstig zyn; want gelyk als hy den verkeerden wil haet, zoo vindt hy ook in den goeden wil zyn welbehagen; daerenboven is zulks zoo voordeelig, aen-

(1) Philip. 4, 3.

gezien de ziel, door diergelyke begeerten naer groote en zware dingen, moed bekomt, om ligtere uit te voeren. Om zich deze oefening gemakkelyk te maken, moet men zich van 's morgens af voornemen, zoo veel als mogelyk is voor God te willen doen, allen tegenspoed en onaengenaemheden verduldig te verdragen, altoos ingetogen te blyven en geduriglyk akten van liefde tot God te willen verwekken. Zoo deed de heilige Franciscus van Assisië, gelyk de heilige Bonaventura verhaelt : hy nam voor van met de genade van Jesus Christus groote dingen te doen. De heilige Theresia zegt : De Heer heeft in goede begeerten een even zoo groot welbehagen, als zoo men dezelve reeds uitgevoerd had. O hoeveel beter is het met God om te gaen dan met de wereld! om de goederen dezer wereld te bekomen, om rykdommen, eerambten, menschen-lof en diergelyke dingen te verkrygen, is het niet genoeg eene begeerte daertoe te hebben; en zoo men deze dingen niet kan verkrygen, wordt niet zelden de kwelling nog vergroot door de begeerte; doch by God is het geheel anders, want men behoeft alleenlyk zyne genade en zyne liefde te wenschen, om dezelve alreeds te verkrygen. Hetzelfde zeide die keizerlyke hoveling, van welke de heilige Augustinus spreekt. De Heilige verhaelt namelyk, dat eens twee heeren van het gevolg des keizers zich in eene afgelegene kluis bevonden, waer een van beide het leven van den heiligen abt Antonius opensloeg. Hy las, schryft de heilige Augustinus, en terwyl hy las, wierd zyn hert van de aengekleefdheid aen de wereld bevryd : hierop wendde hy zich tot den anderen, zeggende : Myn vriend! hoe dwaes handelen wy toch, wat zoeken wy, terwyl wy den keizer met zoo groote moeite, met vrees en angst dienen! Kunnen wy iets anders hopen, dan ten hoogste deszelfs vrienden te worden? En valt ons zulk geluk ten deel, zoo zal ons dit tot niets anders baten, dan om onze eeuwige zaligheid aen grooter gevaer bloot te stellen. Doch wy zullen nauwelyks doertoe komen, van den keizer als onzen vriend te kunnen betrachten. Hierop besloot hy : wanneer ik echter een vriend van God wil zyn, dan ben

ik het reeds, omdat, wilde hy zeggen, diegene de vriendschap Gods verwerft, die ze met ware en vaste begeerte wenscht te verwerven.

7. Ik zeg met *ware* en *vaste* begeerte, want weinig baten de krachtelooze begeerten, waermede trage zielen zich streelen, die altyd wenschen, maer nooit op den weg der volmaektheid voorwaerts komen. Van zulke spreekt Salomon, als hy zegt: *De laffhertige wil en wil niet* (1); en elders: *de begeerten dooden den laffhertige*. Eene lauwe ziel wenscht, wel is waer, de volmaektheid; maer zy stelt nogtans niet vast de middelen aen te wenden, om ze te verkrygen. Van den eenen kant wil zy, als zy overweegt, hoe zeer zulks te wenschen is; van den anderen kant wil zy echter niet, wanneer zy namelyk bedenkt, hoe veel moeyte en arbeid het kost om zoo ver te geraken; zy wil en zy wil niet; zy zoude geerne volmaekt worden, maer haer verlangen is niet krachtig. Wanneer zy ondertusschen wezenlyk wenscht heilig te worden, zoo verlangt zy daertoe te geraken door middelen, die haer staet niet toelaet; zy zegt: O dat ik in eene wildernis ware, ik zoude gestadig bidden en werken van boetveerdigheid verrigten! O dat ik in een klooster ware, ik zoude my in eene cel opsluiten, en alleenlyk aen God denken! Dat ik regt gezond ware, ik zoude myn lichaem kastyden! Ik zoude, ik zoude! en ondertusschen vervult de ongelukkige niet eens die pligten, welke haer tegenwoordige staet haer oplegt. Zy bidt weinig, ja zy verzuimt zelfs dikwyls hare gewoonlyke gebeden, zy nadert zelden tot de heilige tafel, zy gaet weinig naer de kerk, zy verdraegt met weinige verduldigheid en overgeving het ongemak dat hare ziekten haer veroorzaken; met een woord, zy valt dagelyks in vrywillige fouten, die zy met opene oogen begaet, en zoekt geenszins zich te beteren. Wat zal het doch de ziel helpen, dat zy zoo vele dingen verlangt, die met haren tegenwoordigen staet strydig zyn, terwyl zy toch de pligten, die haer opgeleid zyn, verwaer-

(1) Spreekw. 13, 4, 21, 25.

loost? *De begeerten dooden den lafhertige.* Zulke nutteloozc begeerten dienen enkelyk om de arme ziel des te zekerder helpen te gronde te gaen; want zy zal zich te vergeefs met dezelve bezig houden, zy zal verzuimen de middelen aen te wenden, die tot hare volmaektheid en hare eeuwige zaligheid noodzakelyk zyn. Diensvolgens zegt met regt de heilige Franciscus de Sales: Ik vind het niet raedzaem, dat iemand, die eens een beroep of eenen staet aenveerd heeft, een verlangen koestert naer eene andere levenswyze, dan diegene welke met zyn beroep overeenkomstig is, of dat hy naer oefeningen verlangt, die met zynen tegenwoordigen staet strydig zyn, omdat zulke verlangens het hert verstrooijen, en hetzelve in de noodzakelyke oefeningen verflauwen. Daerenboven bemerkt de heilige Theresia: de duivel doet ons gelooven, dat wy eenige deugd reeds bezitten, by voorbeeld, de verduldigheid, omdat wy het besluit genomen hebben van veel voor God te lyden; dan meenen wy aenstonds, dat wy wezenlyk iederen tegenspoed zouden verdragen; deswege zyn wy dan ook zeer vergenoegd, dewyl de duivel ons helpt om ons zulks in te beelden; ondertusschen vermaen ik u om op zulke deugden niet veel staet te maken, en u in te beelden niets van dezelve te kennen behalve den naem; en dit zoo lang tot dat gy daervan bewyzen ziet, want het zou kunnen gebeuren, dat een enkel woord, wat u verergert, al uwe verduldigheid overhoop wierp.

8. Thans willen wy tot de oefening der middelen overgaen, want dit is het belangrykste. De middelen om tot volmaektheid te komen zyn de volgende: ten eersten: *het overwegende gebed of meditatie*, byzonderlyk betrachtende hoe zeer God verdient bemind te worden en de liefde, die God ons toegedragen heeft, vooral in het groot werk der verlossing, waer een God voor ons menschen zyn leven in eene zee van smerten en verachtingen opgeofferd heeft; hoe hy daermede nog niet tevreden zynde, om onze liefde te winnen zelfs onze spys heeft willen worden. Wanneer men deze waerheden

niet dikwyls overweegt, zoo verblyft de ziel altoos by dezelve koud. *In myne betrachting heeft zich een vuer ontstoken* (1). Wanneer ik de oneindige goedheid van mynen God betracht, zegt David, dan voel ik my ontstoken om hem te beminnen. De heilige Aloysius Gonzaga zegt hier by, dat eene ziel nooit tot eenen hoogen trap van volmaektheid zal geraken, zoo zy niet alvorens tot eenen hoogen trap in het overwegende gebed gekomen is.

Men moet ten tweeden gedurig het voornemen vernieuwen, van in de liefde Gods te willen toenemen. Derhalve is het nuttig zich voor te stellen, dat ieder dag de eerste zy, op welken men den weg der volmaektheid begint. Zoo deed David, die altyd de woorden herhaelde: *Ik heb gezegd: thans wil ik beginnen* (2)! Dit was ook de laetste onderwyzing welke de heilige abt Antonius zynen Moniken naliet: Myne zonen, sprak hy, stelt u voor, dat ieder dag de eerste zy, op welken gy begint God te dienen.

Ten derden, de ziel moet gedurig hare gebreken onderzoeken; want, zegt de heilige Augustinus, een streng onderzoek is noodig, welk het geweten niet vleidt. Het is noodzakelyk, dat u mishage, wat gy zyt, opdat gy tot eene volmaektheid komt, die gy thans niet bezit; want, vervolgt de Heilige, indien gy welbehagen schept in den trap, waerop gy staet, zoo zult gy op denzelven blyven, want wie met zich zelven tevreden is, die zal de begeerte verliezen van voorwaerts te stappen. Hierop volgt de beroemde zinspreuk des Heiligen, die zulke zielen moet verschrikken, welke in zich zelve genoegen scheppen en weinige begeerte hebben van in de deugd en volmaektheid toe te nemen. De Heilige zegt namelyk: Wanneer gy zegt, ik ben tevreden met de volmaektheid tot welke ik geraekt ben, zoo zyt gy verloren; want op den weg Gods niet voorwaerts treden, beteekent zoo veel, als achterwaerts gaen (3), zoo als wy reeds bemerkt hebben. Hetzelfde betuigt duidelyk de heilige Bernardus, als hy zegt: Wie niet wil

(1) Psalm. 38, 4. (2) Psalm. 76, 11. (3) De verbo apost. S. 15.

toenemen, neemt af (1). Daerom vermaent ons de heilige Joannes Chrysostomus: dat wy altyd moeten denken aen de deugden, die ons ontbreken, maer niet aen het geringste goed, dat wy gedaen hebben; want aen het goed denken, zegt de Heilige, dient alleenlyk om ons in het geestelyk leven traeg te maken, en om ons met ydele glorie te vervullen, hetgeen ons aen het gevaer zoude bloot stellen van al het gewonnen wederom te verliezen. Wie den weg der volmaektheid bewandelt, vervolgt de Heilige Chrysostomus, berekent niet den weg dien hy afgelegd heeft, maer dengenen die hem nog overblyft (2). Hoe nader ieverige zielen tot het doeleinde des levens komen, des te meer groeijen zy in iever aen, juist als of zy naer eenen schat groeven, hetgeen Job schoon bemerkt (3). Die naer eenen schat graven, zegt de heilige Gregorius, verhaesten des te meer hunnen arbeid, hoe meer zy reeds gegraven hebben, om weldra tot den gewenschten schat te komen. Op gelyke wyze trachten ook diegenen, welke willen volmaekt worden altoos verder te komen, hoe meer zy reeds voorwaerts gekomen zyn.

9. Ten vierden: om tot de volmaektheid te geraken is ook zeer voordeelig het middel, waervan de heilige Bernardus zich bediende om zich op te wakkeren. Surius schryft dat de heilige abt altyd in het hert en dikwyls op de lippen had deze vraeg: Bernardus, tot wat einde zyt gy gekomen? Op gelyke wyze behoorde elke christen tot zich zelven te zeggen: waerom zyt gy door het heilig doopsel een lidmaet der heilige Kerk geworden? Is het niet geweest om hier op de aerde uwe zaligheid te bewerken? Doch ik word niet alleen niet heilig, maer door myn lauw leven stel ik my in gevaer van voor eeuwig verloren te gaen.

Het zal niet ongepast zyn het voorbeeld der eerweerdige zuster Hyacintha Mariscotti aen te halen, die in het klooster des heiligen Bernardus in de stad Viterbio zeer lauw geleefd had. Als deze aen

(1) Ep. 255. (2) Homil. 12 in Epist. ad Thes. (3) Job 3, 21.

den Pater Bianchetti, eenen Minderbroeder, zich wilde biechten, sprak haer de goede Pater met deze ernstige woorden aen : Hoe! zyt gy eene kloostervrouw? Wel nu, weet, dat de hemel niet voor ydele en hooveerdige kloostervrouwen gemaekt is. Hyacintha antwoordde : Zoo heb ik dan de wereld verlaten, om my in de hel te storten? Ja, antwoordde Bianchetti, dat is de woning die u afwacht; in dien afgrond storten zich kloostervrouwen, die in het klooster als wereldlingen leven. Mits de zuster Hyacintha dit ter herte nam, wierd zy tot berouw bewogen, beweende met bittere tranen haer vorig leven, en begon den weg der volmaektheid te bewandelen. — O hoe voordeelig is de gedachte aen de eeuwigheid, om de ziel op te wekken en haer aen te moedigen om voorwaerts te stappen en de hinderpalen op den weg der zaligheid te overwinnen. Zoo dikwyls, beminde ziel, het u zwaer valt, de geboden Gods te onderhouden, zoo zeg tot u zelve : Ik ben niet hier op de aerde om mynen wil, maer om den wil Gods te doen. Wanneer gy veracht wordt, of eenig verwyt ontvangt, zeg dan : ik ben juist daerom op aerde, om gelyk myne zonden het verdiend hebben, vernederd te worden, en op deze wyze aengenamer te worden aen mynen Zaligmaker, die op aerde zoo vele verachtingen heeft moeten lyden. Dit is voor God leven, en de wereld afgestorven zyn. Eindelyk vraeg u zelve : wat baet het my een christen te zyn, indien ik niet christelyk leve, en door een lauw leven my aen het gevaer bloot stelle van eeuwig verloren te gaen?

10. Ten vyfden, men moet niet kleinmoedig worden, wanneer men zich noch niet zoo volmaekt ziet, als men het wenscht. De heilige Philippus Nerius plagt te zeggen : « Het werk, van heilig te worden, is geen kleine arbeid, dien men op eenen dag kan afdoen. » In de geschiedenissen der oudvaders wordt verhaeld, dat een monik, die vol iever het klooster ingetreden was, na eenigen tyd lauw wierd; daer hy nogtans wederom geerne op den

regten weg zoude terugkeeren, en van den anderen kant bedrukt was, niet wetende hoe hy dit moest aenleggen, ging hy tot eenen der oudere vaders, om hem raed te vragen. Deze troostte hem, en om hem aen te moedigen, verhaelde hy hem de volgende gebeurtenis : Een vader beval zynen zoon eenen akker te bearbeiden, die vol doornen en onkruid was. Als nu echter de zoon zag, hoe veel arbeid tot zulk een werk vereischt was, verloor hy den moed en viel in slaep, in plaets van te arbeiden; vervolgens ontschuldigde hy zich by zynen vader, zeggende, dat hy bevreesd was dusdanigen arbeid te ondernemen. Toen antwoordde de vader : Myn zoon, ik verlang van u niets meer, dan dat gy iederen dag niet meer lands zuivert, dan noodig is voor eenen mensch om zich daer op te kunnen nederleggen; dit deed de zoon, en op zulke wyze gelukte het hem, allengskens het gansche veld van onkruid te zuiveren. Welk schoon voorbeeld levert ons dit, om ons moed in te boezemen, om op den weg der volmaektheid voorwaerts te treden! Het is genoeg, wanneer men eene groote begeerte heeft, en zich geweld aendoet, om voorwaerts te komen, omdat men alsdan met de goddelyke genade allengskens ook tot die volmaektheid zal geraken, naer welke men haekt. De heilige Bernardus zegt (1), dat de aenhoudende moeite, die eene ziel aenwendt, om tot de volmaektheid te geraken, reeds de volmaektheid is, tot welke men in dit leven kan komen, Men moet alleenlyk zorg dragen, van de gewoonlyke geestelyke oefeningen, het gewoonlyk gebed, de gewoonlyke communien en verstervingen niet te verwaerloozen, byzonderlyk ten tyde van drooggeestigheid; want ten dien tyde beproeft de Heer de getrouwe zielen, of zy, ondanks alle moeite en alle dorheid, welke zy in hare duisternis gevoelen, niettemin getrouw voortgaen met al datgene uit te oefenen, wat zy in overvloed van hemelschen troost gedaen hebben.

(1) Epist. 253.

11. Eindelyk is het een krachtig middel om tot de volmaektheid te komen, wanneer men de oogen vestigt op diegenen, welke de geboden Gods en der Kerk getrouw onderhouden, opdat wy hen byzonderlyk in die deugden navolgen, in welke zy ons een goed voorbeeld geven. Gelyk de bie, zegt de heilige abt Antonius, uit verscheidene bloemen den honig verzamelt, zoo moet ook een christen uit het voorbeeld van zynen evennaesten deugden verzamelen; van den eenen de ingetogenheid, van den anderen de liefde tot den naesten, van dezen den iever tot het gebed, van dien het menigvuldig ontvangen der heilige communie, en zoo voorts ten opzigte van andere deugden. Dit is de heilige bezigheid, met welke ieder goede christen zich moet ophouden, namelyk anderen in de deugden, die zy oefenen, na te volgen, ja zelfs hen daerin te overtreffen. De wereldlieden wetieveren onder elkander, wie van hen grootere rykdommen kan opeenstapelen, tot hoogere eerposten geraken, meer aerdsche vreugden genieten: —godvruchtige christenen behooren onder elkander te wetieveren, wie van hen ootmoediger, verduldiger, zachtmoediger, liefderyker, milddadiger zy; wie onder hen de verachting, de armoede, de zuiverheid en de gehoorzaemheid meer beminne; met een woord, zy behooren te wetieveren, wie onder hen God inniger beminne, wie hem meer vreugde geven zal. Dit behoorde alleen het oogmerk van onzen levenswandel te zyn, dat wy vooral God daerdoor behagen, en ook dat wy daerdoor aen anderen een goed voorbeeld geven, opdat zy ook daeruit hun voordeel trekken, en aen God de eer toekennen. *Laet uw licht voor de menschen schynen, opdat zy uwen Vader, die in den hemel is, pryzen* (1).

GEBED.

O goddelyk hert van mynen Jesus! o hert, brandende van liefde tot de menschen! o hert, gescha-

(1) Matth. 5. 16.

pen om de menschen te beminnen! hoe is het mogelyk, dat gy zoo zeer van de menschen veracht wordt! Ach my ongelukkige? ook ik ben eene van die ondankbare zielen geweest, die zoo vele jaren in de wereld geleefd, en u niet bemind hebben. Vergeef my, o myn Jesus! die groote zonde, dat ik u niet bemind heb, gy die zoo liefweerdig zyt, gy die my zoo zeer bemind hebt, dat gy niets meer hadt kunnen doen, om my tot wederliefde te bewegen. Ik had verdiend verdoemd te worden, om u eeuwiglyk niet meer te kunnen beminnen, omdat ik zoo langen tyd uwe liefde veracht heb. Doch neen, myn hemelsche bruidegom, laet alle straffen over my komen, doch deze niet! Geef my de genade, van u te beminnen, en doe dan met my, wat u behaegt. Doch ach! hoe kan ik zulke straf voor my vreezen, daer gy my nog altoos het zoet gebod oplegt, van mynen Heer en mynen God te beminnen? *Gy zult den Heer uwen God beminnen uit geheel uw hert.* Gy wilt dat ik u uit ganscher herte beminne; zie, ik wil niets anders, dan u uit ganscher herte beminnen. O liefderyk hert van mynen Jesus! ontsteek in myn arm hert dat heilig vuer, gy die van den hemel nedergedaeld zyt, om hetzelve op de aerde aen te steken. Vernietig toch alle onzuivere neigingen, die in my leven, en my verhinderen u gansch toe te behooren. O myn beminde Heer en God! weiger niet tot uwe liefde wederom aen te nemen een hert, dat u zoo zeer bedroefd heeft! Laet niet toe, dat ik voortaen ook meer eenen oogenblik leve, beroofd van uwe liefde. O liefde van mynen Jesus! gy zyt myne liefde. Ik hoop, dat ik u altyd zal beminnen, dat gy my zult beminnen, en dat deze liefde tusschen my en u gedurende de gansche eeuwigheid niet meer zal ophouden.

O Moeder der schoone liefde, allerzaligste Maegd Maria! gy die zoo zeer wenscht uwen Zoon bemind te zien, verbind my zoo vast met Jesus, vereenig my zoo eng met hem, dat ik gansch zyn eigendom worde, zoo als hy het verlangt.

II. HOOFDSTUK.

VAN HET GEVAER, WAERIN ZICH EENE ONVOLMAEKTE ZIEL BEVINDT DIE DE DAGELYKSCHE ZONDEN WEINIG VREEST.

1. Wanneer men eenen schoonen hof wil aenleggen, moet men eerst de doornen en het onkruid uitroeijen, alvorens men boomen kan planten, welke goede vruchten voortbrengen. Dit wilde de Heer den Profeet Jeremias te kennen geven, toen hy hem het gewigtig ambt opdroeg van zyne Kerk te bestieren: *Zie, ik heb u heden over volkeren en koningryken gesteld, opdat gy zoudt uitroeijen en vernietigen, planten en bouwen* (1). Om alzoo godvruchtig en heilig te worden, moet een christen vooral trachten in zyne ziel de gebreken uit te roeijen, en in derzelver plaets deugden te planten. De eerste godvruchtige oefening, zegt de heilige Theresia, bestaet daer in, dat men zich van de zonden onthoude. Ik spreek hier niet van doodzonden; want ik veronderstel dat de lezer dezer regels door de genade Gods daer van vry is, en dat hy vast besloten heeft, liever duizendmael te sterven dan God nog ooit te verliezen. — Om echter zulk een ongeluk te vermyden, bid ik hem, dat hy toch altyd voor oogen hebbe deze gewigtige leering, welke ons de H. Basilius, de H. Hieronymus, de H. Augustinus en andere Vaders nagelaten hebben, leering gegrondvest op de heilige Schriftuer, *dat namelyk God voor elken mensch bepaeld heeft het getal van zonden, welk hy hem wil vergeven*. Nu, aengezien wy nogtans dit getal niet weten, zoo moet iedereen vreezen, dat, wanneer hy by zyne vorige zonden er nog eene enkele voegt, God hem zal verlaten, en hy voor eeuwig verloren zal gaen. O! hoe magtig behoorde toch deze gedachte te zyn, om ons tegen het bedrog te bevryden, waermede de duivel de zondaers door hoop van vergiffenis in de zonden doet vallen, en tot hen spreekt: naderhand zult gy het biechten. Zoo iedere

(1) Jerem. 1, 10.

christen deze billyke vrees voor oogen had, dat namelyk God hem misschien de nieuwe zonde niet meer zal vergeven, hoe menigen zouden alsdan op den weg der zonde niet meer terugkeeren; doch helaes! hoe vele zielen zyn door de valsche hoop, dat God haer zou hebben vergeven, verloren gegaen, zonder dat haer één middel overgebleven is om zich uit het eeuwig verderf te redden.

2. Ik spreek echter ook niet van dagelyksche zonden, die niet volstrekt vrywillig zyn en die uit menschelyke zwakheid begaen worden. Van zulke zonden is geen mensch hier op aerde vry. *Wy allen misdryven in vele dingen* (1), zegt de Apostel Jacobus. Alle menschen, ook de Heiligen hebben gebreken gehad. *Wanneer wy zeggen*, schryft de heilige apostel Joannes, *dat wy geene zonden hebben*, *zoo bedriegen wy ons zelven*, *en de waerheid is niet in ons* (2). Wegens onze door de zonde bedorvene natuer, dragen wy in ons eene zoodanige neiging tot het kwaed, dat het ons onmogelyk is gedurende ons gansch leven alle dagelyksche niet volkomen vrywillige zonden te vermyden, zonder eene gansch buitengewone genade (dergelyke is alleenlyk aen de Moeder Gods verleend geweest). God laet zulke vlekken ook toe in zyne dienaers, die zich gansch aen zyne liefde toegewyd hebben, om hen in de ootmoedigheid te onderhouden en om hun te kennen te geven, dat dewyl zy niettegenstaende hunne goede voornemens altoos nog in kleine zonden vallen, zy ook in zware zonden zouden vallen, indien zyne goddelyke hand hen niet beschermde. Daerom, wanneer wy zien, dat wy in zulke gebreken gevallen zyn, moeten wy ons vernederen, onze zwakheid bekennen, en ons dan opwekken om meer te bidden dan te voren, en God smeeken, dat hy zyne almagtige hand over ons houde en niet toelate, dat wy in nog grootere zonden vallen.

3. Ik spreek alzoo hier alleenlyk van dagelyksche zonden, welke vrywillig en met voordacht begaen worden. Deze alle kunnen met den goddelyken by-

(1) Jac. 3, 2. (2) Joan. 1, 18.

stand vermyd worden, zoo als heilige zielen dit inderdaed doen, die vast besloten hebben, liever de dood te onderstaen, dan eene enkele dagelyksche zonde met opene oogen te bedryven. De heilige Catharina van Genua zegt, dat aen eene ziel, die God met reine liefde bemint, ook de kleinste dagelyksche zonde onverdragelyker is, dan de hel zelve: daerom getuigt zy, dat zy zich liever in eene zee van vuer zoude willen nederstorten, dan vrywillig eene dagelyksche zonde te begaen. Met regt spraken de Heiligen aldus, want verlicht van God, erkenden zy duidelyk, dat elke beleediging van God een grooter onheil is, dan de dood en de vernietiging aller menschen en engelen. Welke zondaer, zegt de heilige Anselmus, zoude durven zeggen, deze zonde is maer een klein kwaed? Kan men het wel een gering kwaed noemen, wanneer men God beleedigt? Zoo een onderdaen tot zynen koning zeide: In alle dingen zal ik u onderdanig zyn, maer hierin wil ik niet gehoorzamen, want daeraen is weinig gelegen, welk verwyt, welke straf zoude dezelve niet verdienen? Deswege zeide de heilige Theresia: God gave dat wy niet zoo zeer den duivel vreesden, als iedere dagelyksche zonde, die ons meer schadelyk zyn kan, dan alle duivels te samen. Daerom vermaende de Heilige hare dochters: God beware u van de vrywillige zonden, hoe klein zy ook zyn. Zoo lang de heilige Theresia een onvolmaekt leven leidde, deed zy in den geest geenen voortgang en leefde zonder geestelyken en lichamelyken troost. Deze is ook de oorzaek, dat vele aen God toegewyde persoonen een ongelukzalig leven leiden, zonder in hunnen staet eenigen vrede te vinden; want van den eenen kant ontbreken hun de vreugden der wereld, van den anderen kant vinden zy geenen geestelyken troost; en, dewyl zy met God zoo spaerzaem omgaen, daerom gaet God ook op gelyke wyze met hen te werk. Schenken wy ons alzoo gansch en geheel aen God, dan zal hy zich ook gansch aen ons schenken. *Ik behoor mynen beminde toe, en hy wendt zich tot my* (1).

(1) Cant. 7, 18.

4. Doch zal iemand misschien hiertegen inbrengen: De dagelyksche zonden, hoe menigvuldig dezelve ook mogen zyn, zullen my, wel is waer, beletten van heilig te worden; zy zullen my echter van de goddelyke genade niet berooven, en ik zal niettegenstaende al deze dagelyksche zonden zalig worden; en het is my genoeg zalig te worden. — Wie alsdus spreekt, die hoore wat hem de H. Augustinus zegt: Gy zegt, het is my genoeg dat ik zalig worde? Als gy gezegd hebt, het is my genoeg, toen hebt gy u zelven in het verderf gestort. Om dit beter te verstaen en om het gevaer in te zien, waeraen men zich blootstelt door dagelyksche zonden, die men vrywillig en uit gewoonte begaet, moet men bedenken, dat de gewoonte van dagelyksche zonden te begaen de ziel tot zware zonden geneigd maekt. Zoo brengt ons de gewoonte, van eenen kleinen haet te dragen, tot hevigen haet; de gewoonte van kleine diefstallen te begaen brengt tot groote, eene in het begin geringe neiging tot aerdsche dingen verleidt tot zware zondige aengekleefdheid. De H. Gregorius zegt: De ziel blyft niet daer liggen, waer zy valt, maer zy valt altyd dieper (1). Vele doodelyke ziekten ontspruiten niet altyd uit groote lichamelyke wanorden, maer dikwyls uit zeer kleine, en zoo zyn ook vele zware zonden dikwyls alleenlyk het gevolg van dagelyksche zonden. P. Alvarez zegt: Deze kleine herhaelde lastertael, deze kleine afkeer, deze straffelyke nieuwsgierigheid, deze onverduldigheid, deze onmatigheid dooden, wel is waer, de ziel niet; doch zy verzwakken dezelve zoodanig, dat, wanneer de aenval eener zware ziekte, dat is, eener hevige bekoring, daer bykomt, zy geene kracht meer heeft, om wederstand te bieden, en deswege ten ondergaet. — De dagelyksche zonden scheiden, wel is waer, de ziel niet gansch van God af, doch zy verwyderen dezelve van hem, en brengen haer daerdoor in groot gevaer, van hem te verliezen. Als Jesus Christus in den hof gevangen wierd, wilde in der daed de heilige Petrus hem niet

(1) Moral. lib. 21.

verlaten, doch hy volgde hem maer van verre (1); velen willen in der daed zich niet door doodzonden van Jesus Christus afscheiden, doch zy willen hem maer van verre volgen, daer zy van de dagelyksche zonden niet willen afstand doen; maer helaes! hoe velen komt alsdan niet het ongeluk over, welk den heiligen Petrus overkwam, die, als hy nauwelyks in het huis des hoogen priesters aengekomen was, en aengeklaegd wierd eenen discipel des Verlossers te zyn, dit met eene eedbevestiging loochende? De heilige Isidorus zegt: God laet billyker wyze toe, dat diegenen, welke de daeglyksche zonden niet achten, tot straf hunner nalatigheid en hunner flauwe liefde tot God, in doodzonden vallen. Dit heeft reeds voor hem de wyze man gezegd: *Wie het geringe niet acht, die gaet allengskens te gronde* (2).

5. Zegt niet, roept de H. Dorotheus uit, deze gewoonte van dagelyksche zonden te begaen, is een gering kwaed, maer overweegt derzelver gevolgen. Deze kwade gewoonte is eene verzwering die het hert vergiftigt, en gelyk zy hetzelve te zwak maekt om kleine aenvallen te wederstaen, zoo beneemt zy hetzelve ook de kracht, om aen groote bekoringen wederstand te bieden. De H. Augustinus zegt: Veracht uwe gebreken niet, omdat zy klein zyn; maer vreest ze omdat zy menigvuldig zyn; want het groot getal uwer zonden kan u in het verderf brengen, wanneer ook derzelver grootte dit niet vermag. Gy zyt bezorgd, schryft deze Heilige op eene andere plaets, om niet door den last van eenen grooten steen onderdrukt te worden; maer hoedt u, dat een zandhoop u niet verstikke, te weten, de dagelyksche zonden: wanneer men dezelve menigvuldig en uit gewoonte begaet, en geenszins meer bedacht is van zich te beteren, dan benemen dezelve de vrees van zware zonden te bedryven. Wie geene groote vrees voor de zonde heeft, is op het punt van zich in dezelve te storten. Daerom zegt de heilige Joannes Chrysostomus, dat wy de dagelyksche zonden op zekere manier meer be-

(1) Matth. 29, 58. (2) Eccli. 13, 21.

hooren te vreezen, dan de doodzonden zelven, omdat de doodzonden ons natuerlyker wyze afschrik injagen, terwyl wy de dagelyksche zonden doorgaens gering achten; waerdoor de ziel zoo zorgeloos wordt, dat, zoo als zy zich aengewend heeft kleinere fouten gering te schatten, zy even zoo de grootere niet meer zal achten. Daerom zegt de heilige Geest: *Vangt ons de kleine vossen, die de wynbergen verwoesten* (1). Hy zegt vangt ons de kleine vossen, en niet, vangt de leeuwen, de luipaerden, maer de kleine vossen: want leeuwen en andere wilde dieren vreest men, en men is deswege bezorgd om zich voor dezelve te hoeden, en het gevaer te vermyden; maer de kleine vossen vreest men niet, en men laet toe, dat dezelve de wynbergen verwoesten, terwyl zy aldaer hunne holen bouwen, waerdoor zy de wortelen der wynstokken verderven. Op gelyke wyze gebeurt het, dat de dagelyksche zonden, die menigvuldig en met opene oogen bedreven worden, de goede begeerten, welke de wortelen van het geestelyk leven zyn, verdroogen en de zielen in den ondergang storten.

6. De dagelyksche, vrywillige, aengewende zonden, brengen de ziel in gevaer van verloren te gaen, en dit ten eersten, omdat zy de ziel tot zware zonden geneigd maken, en deze daerdoor altoos zwakker wordt om aen de bekoringen te wederstaen, gelyk wy alreeds gezien hebben. Ten tweeden omdat de dagelyksche zonden ons van de goddelyke hulp berooven. Wy hebben gedurig de goddelyke verlichting van noode voor het verstand, opdat hetzelve den wil bewege tot het goed, en wy hebben de goddelyke hulp noodig voor den wil, opdat dezelve voor de bewegingen der genade vatbaer worde en deze volge. Buitendien hebben wy nog den bystand Gods van noode tegen de magt der hel, want anders zouden wy allen onder de bekoringen des duivels bezwyken, omdat wy uit ons zelven te zwak zyn, om te wederstaen. God is het die ons het zy de noodige sterkte mededeelt, het zy den duivel belet, van ons met zulke

(1) Cant., 2. 15.

bekoringen te bestormen onder welke wy zouden bezwyken. Daerom heeft Jesus Christus ons leeren bidden : *Leid ons niet in bekoring!* waerdoor wy God bidden, dat hy ons van bekoringen wil bevryden waeronder wy zouden bezwyken. Waertoe geven nu echter de dagelyksche zonden aenleiding? Zy bewerken, dat ons deze verlichting, deze hulp, deze goddelyke bystand ontbreken, zoo dat de ziel, welke verduisterd, zwak en troosteloos blyft, den smaek in de goddelyke dingen verliest, en in gevaer is deswege de genade Gods te verliezen. De dagelyksche zonden maken ook nog, dat God den duivel de magt laet, om ons nog heviger te bekoren. De ziel, welke met God spaerzaem omgaet, verdient, dat ook God haer spaerzaem behandelt. *Wie spaerzaem zaeit, die zal ook spaerzaem oogsten* (1). De zalige Henricus Suso zag in zyne veropenbaring van de negen Heuvels velen, welke op den eersten heuvel stonden; hy vroeg wie deze waren? Jesus Christus antwoordde hem met de volgende woorden : Dat zyn de lauwen, die zich genoegen met zonder doodzonden te leven, en die zich daermede alleen reeds tevreden houden; daerop vroeg de zalige, of zulke ook zouden zalig worden, en de Heer antwoordde hem : Wanneer zy zonder doodzonden sterven, worden zy in der daed zalig, maer zy zyn in grooter gevaer dan zy meenen; want zy verbeelden zich God en het vleesch te kunnen dienen, wat nauwelyks mogelyk is, immers op zulke wyze in de genade Gods te volherden is zeer moeijelyk.

7. De heilige Geest vermaent ons : *Weest wegens de vergevene zonden niet zonder vrees* (2). Waertoe deze vrees, zoo wy reeds vergiffenis van dezelve bekomen hebben? Ja wy moeten altyd vol vrees blyven, want wanneer ons ook de schuld vergeven is, moeten wy toch nog de tydelyke straffen onderstaen, en onder deze straffen bevindt zich menigmael de onttrekking van den byzonderen bystand Gods. Deswege hielden de Heiligen nimmer op zelfs hunne geringe zonden te beweenen, alhoewel zy van dezelve ontslagen waren;

(1) Cor. 3, 6. (2) Eccl. 5, 5.

omdat zy altoos vreesden, dat God hen om dezelve misschien zou straffen door de onttrekking van die genaden, welke hun voor hunne eeuwige zaligheid noodzakelyk zyn. De lieveling van eenen vorst, die aen denzelven misnoegen veroorzaekt heeft, wanneer hy zelfs vergiffenis bekomen heeft, zal toch niet ligtelyk wederom in deszelfs vroegere gunst opgenomen worden, ten zy hy alvorens groote bewysteekenen van leedwezen getoond en het vast besluit gemaekt hebbe, het veroorzaekte verdriet door groote dienstbewyzingen te vergoeden. Hetzelfde gebeurt wanneer de ziel God beleedigd heeft. — Indien zy hare zonden niet van herte berouwt en dezelve door andere goede werken niet tracht te vergoeden, zoo trekt de Heer met volle regt zyne hand van haer af, en gaet met haer niet meer zoo vertrouwelyk om, als hy te voren plagt te doen. Hoe dikwyler de ziel den Heer beleedigt, des te meer trekt zich God van haer terug, zoo dat de ziel, van den eenen kant zwakker en meer tot het kwaed geneigd, en van den anderen kant beroofd zynde van den byzonderen goddelyken bystand, ligtelyk in zware zonden valt en eindelyk voor eeuwig verloren gaet.

8. De H. Augustinus zegt, dat God pleegt zulke nalatige zielen te verlaten, die, alhoewel zy hare pligten openlyk erkennen, dezelve niet volbrengen en gering achten. Dat beduiden de woorden, die de Heer tot den heiligen Petrus sprak: *Zoo ik u niet wassche, dan zult gy geen deel met my hebben* (1). Zekerlyk verstond Jesus hieronder niet de lichamelyke reiniging, maer de geestelyke afwassching der dagelyksche zonden, welke eene ziel, die tot de volmaektheid geroepen is, wanneer zy zich van dezelve niet reinigt, in gevaer stellen van eeuwig verloren te gaen.

9. Het is waer, zegt P. Alvarez, dat ook godvruchtige zielen, die zich aen de goddelyke liefde toegewyd hebben, niet gansch van gebreken bevryd zyn; zy begeeren echter onophoudelyk haer leven te bete-

(1) Joan. 13, 8.

ren en hare gebreken te verminderen. Maer eene ziel, welke doorgaens fouten uit gewoonte begaet, zonder daerover bekommerd te zyn, noch aen betering te denken, hoe zal zich deze daervan ontdoen kunnen, hoe zal zy het gevaer vermyden van in zware zonden te vallen? — De eerweerdige P. Ludovicus van Ponte zegt : ik heb vele fouten begaen, doch nooit heb ik met myne fouten vrede gemaekt. Wee de zielen welke fouten begaen, dezelve inzien en met dezelve vrede maken! — Zoo lang, zegt de H. Bernardus, iemand die dikwyls zondigt, zyne zonden verfoeit, kan men hopen, dat hy zich zal beteren en op den regten weg wederkeeren ; maer wanneer men dikwyls fouten begaet en daerby altyd gerust blyft, zonder dezelve te verfoeijen, zoo zal het van dag tot dag erger gaen; *want doode vliegen bederven de aengenaemheid der zalve* (1). Deze doode vliegen, zegt de H. Dionysius Karthuizer, zyn juist zulke zonden, die in de ziel blyven ; die oude grammoedigheid, die oneerlyke neigingen, die ydelheid, die onmatigheid, die ongebondenheid der oogen, enz. Fouten welke men doorgaens begaet en niet verfoeit; ach! hoe menig kwaed bewerken dezelve! zy zyn oorzaek dat men den liefelyken geur verliest, namelyk de godsvrucht by de heilige communie, in het gebed en by de bezoekingen van het allerheiligste Sakrament des altaers, zoo dat de ziel aldaer noch zalving noch troost vindt.

10. Zulke aengewende fouten, zegt de H. Augustinus (2), zyn als een kwaed gezwel, dat de ziel alle schoonheid beneemt, en haer zoodanig hatelyk maekt, dat zy van de liefkozingen des goddelyken bruidegoms teenemael beroofd wordt. Dewyl de ziel alsdan in de geestelyke oefeningen bykans geen voedsel noch troost meer vindt, zal zy dezelve verzuimen of nalaten. Daer zy op zulke wyze de middelen tot de eeuwige zaligheid niet meer ter herte neemt, zal zy zich ligtelyk in haer verderf storten. Alhoewel zy nog voortgaet in de heilige communie, in het gebed en in de bezoekingen van het hoogweerdigste Sakra-

(1) Eccli. 10,1. (2) Hom. 50. c. 3.

ment des altaers, zal zy dan maer een gering of geheel geen voordeel daeruit trekken, want by zulke wordt vervuld, hetgeen de H. Geest gezegd heeft: *Gy hebt veel gezaeid en weinig geoogst; hy heeft dagloon verzameld en denzelven in eenen buidel vol van gaten geworpen* (1). Juist zoo gaet het met eene lauwe en onvolmaekte ziel, zy werpt al hare geestelyke oefeningen in eenen buidel zonder bodem, zoo dat haer geheel geen voordeel meer overig blyft; ja, aengezien zy in hare godvruchtige oefeningen zoo vele fouten begaet, zoo maekt zy zich altoos meer pligtig om bestraft, ja zelfs om beroofd te worden van de byzondere genaden, die de Heer haer zoude bereid hebben, indien zy de innerlyke ingevingen gevolgd hadde: *want aen een ieder die bezit, zal gegeven worden, opdat hy overvloedig bezitte; wie echter niet bezit, aen dien zal ook datgene ontnomen worden, wat hy meent te bezitten* (2). Wie door zyne medewerking de winst der genaden en der talenten, die God hem geschonken heeft, getrouw bewaert, aen dien zal meerdere genade en glorie gegeven worden; wie echter zyn talent misbruikt, en hetzelve onnuttig heeft laten liggen, zonder het te vermeerderen, van dien zal het God wederom afnemen; en hem daerenboven nog berooven van die genaden, welke Hy hem bereid had.

GEBED.

Zie, o myn God! ik ben eene dier ongelukkige zielen, die verdiende door u verlaten te worden in den ellendigen staet van lauwheid, waerin ik alreeds zoo lang voortleef, beroofd van uwe verlichting en van uwe genade. Doch, ach! ik erken het licht, welk gy my nu verleent, ik hoor uwe stem, die my op nieuws toeroept van u te beminnen; dit zyn echter merkteekens, dat gy my nog niet teenemael verlaten hebt. En mits dat gy, na zoo vele bewyzen van ondankbaerheid, die ik u betoond heb,

(1) Aggæus 1, 6. (2) Matth. 25, 29.

my nogtans niet verlaten hebt, zoo wil ik ook niet langer meer jegens u ondankbaer zyn. Gy wilt my vergeven, zoo ik my over de beleedigingen, die ik u aengedaen heb, berouwe; ja, o myn Jesus! vergeef my dezelve, want ik verfoei en verzaek dezelve meer dan al andere onheilen. Och of ik eerder gestorven ware dan u vergramd te hebben! Gy wilt myne liefde; ook ik verlang niets dan u te beminnen. Ik bemin u, o opperste goed, ik bemin u, o myn God! gy die eene oneindige liefde verdient; Heer, vermeerder in my deze erkentenis, dat verlangen, welk gy my thans geeft, van gansch aen u toe te behooren. Gy zyt almagtig, gy kunt my veranderen, o maek, dat ik, na tegen uwe genade opgestaen te zyn, een grooter minnaer van uwe oneindige goedheid worde. Dat wil ik zyn, o myn God, dat hoop ik met uwen bystand te worden. Om deze genade smeek ik u althans, maek dat ik gansch de uwe zy, en niets anders beminne dan u. Ach, myn Jesus! myn bruidegom, ik bid u door de verdiensten van uw dierbaer bloed, laet u beminnen van eene zondarige ziel, die gy zoo zeer bemind hebt, en wier ondankbaerheid gy zoo lange jaren met zoo groote langmoedigheid verdragen hebt. Ik hoop met een vast betrouwen, steunende op uwe oneindige bermhertigheid, dat ik u niet alleen in dit, maer ook in het ander leven van ganscher herte zal beminnen, alwaer ik uwe bermhertigheden gedurende de geheele eeuwigheid wil pryzen. O Maria myne Moeder, al deze genaden, dit licht, deze begeerten, dezen goeden wil, die God my thans vergunt, heb ik aen uwe voorspraek te danken. Ga voort met voor my te bidden, houd niet op te bidden, tot dat gy ziet, dat ik aen Jesus Christus gansch toebehoore, hetgeen gy zoo zeer wenscht. Alzoo hoop ik het, alzoo zy het.

III. HOOFDSTUK.

VAN HET GEVAER, WAERIN ZICH EENE ONVOLMAEKTE ZIEL BEVINDT, DIE DE DAGELYKSCHE ZONDEN WEINIG VREEST.

VERVOLG.

1. Op eene gansch byzondere wyze moet echter eene ziel haren eeuwigen ondergang vreezen, wanneer zy uit aengekleefdheid aen eenigen drift zonden begaet. O myn God, hoe vele zielen worden nooit heilig, hoe vele stellen hare eeuwige zaligheid in het grootste gevaer, omdat zy van zekere aerdsche neigingen niet willen afstaen! Het oogmerk, welk eene christelyke ziel moet zoeken in al hare godvruchtige werken, in hare communien, betrachtingen, geestelyke oefeningen en dergelyke, behoorde geen ander te zyn, dan hare driften te overwinnen, zich van de aerdsche neigingen los te rukken; kortom, van alle hinderpalen weg te ruimen, die haer op den weg der volmaektheid tegenhouden. Tot dit doeleinde moet zy al hare godsvrucht, al hare gebeden aenwenden, en God gedurig bidden om eene volkomene onthechting van alle geschapene dingen, om eene volkomene overwinning over al hare kwade neigingen. De christelyke ziel moet aldus vooral bedacht zyn op de versterving der zinnen, en voornamelyk van de oogen, den eetlust en de tong. Dan moet zy ook trachten zich van de innerlyke driften te ontdoen, namelyk van de neiging tot eigene hoogachting, tot tydelyke goederen, of tot andere dingen, die zy geerne heeft. Ook moet zy zich beïeveren den eigenwil af te breken. Eindelyk moet zy trachten spoedig en vrolyk te werk te gaen, in al datgene waer maer iets te matigen of te verbeteren zal zyn. Eenige zielen zyn zeer bezorgd om hare communien en oefeningen van godsvrucht niet te verzuimen; doch zy zoeken daerin alleenlyk het genot van zekere geestelyke gevoelens, en hebben geen ander inzigt dan alleenlyk

deze te vinden ; van daer komt het , dat zy met hare neigingen aen de aerde gehecht blyven , waerdoor zy gehinderd worden in het geestelyk leven voortgang te doen ; ja hetwelk zelfs oorzaek is , dat zy gedurig teruggaen.

2. Meermaels is het gebeurd , dat zulke zielen eindelyk in de ongenade Gods gevallen en verloren gegaen zyn. Wy moeten wel bemerken , dat de arglist , waervan de duivel zich bedient jegens zielen , die een geestelyk leven leiden , niet bestaet in dezelve van het begin af tot zware zonden te bekoren ; in het begin is hy tevreden , zegt de heilige Franciscus , wanneer de ziel zich met een hair binden laet ; want zoo hy haer aenstonds als eene slavin met eene keten boeijen wilde , dan zoude zy daervoor afschrik hebben en de vlugt nemen ; wanneer zich echter de ongelukkige ziel met een klein hair laet binden , zoo zal het den boozen vyand gemakkelyk worden , haer naderhand met eenen draed , vervolgens met eenen strik te binden , tot dat hy haer eindelyk met eene helsche keten zal boeijen , en haer zyne slavin maken. Ik wil dit door een voorbeeld verklaren. Iemand heeft met zynen evennaesten eene onaengenaemheid gehad , waerover hy in zyn hert eenen heimelyken haet bewaert ; — dat is het hair ! hierop spreekt hy niet meer met hem , hy groet hem niet , dat is de draed ! daerop begint hy van hem kwaed te spreken , hem te beleedigen , dat is de strik ! eindelyk voegt zich dan nog daerby eene aenleiding tot toorn , zoo vat hy eenen doodelyken haet tegen hem op ; en dat is de keten , door welke hy slaef der hel gemaekt wordt. — Op gelyke wyze zal een andere eene menschelyke genegenheid tot eene persoon opvatten ; in het begin koestert hy deze genegenheid onder het voorwendsel van dankbaerheid , daerop volgen wederzydsche geschenken , hierop verliefde woorden ; dan zal hy , wanneer de drift hevig wordt , met eene keten gebonden worden, die hem tot de eeuwige dood sleept. Gelyk een speelder , na vele kleine sommen verloren te hebben , eindelyk alles inzet en alles verliest wat

hy bezit, zoo zal ook eene lauwe ziel, nadat zy vele kleine verliezen geleden heeft, omdat zy te zwak was om in de bekoringen te wederstaen, eindelyk uitroepen : nu ook maer alles gewaegd! en op deze manier zal zy haren God en zich zelve verliezen. Welke sterkte wint de duivel tegen ons, wanneer hy ziet, dat wy aen eenen drift aengekleefd zyn! De heilige Ambrosius zegt : De vyand onzer zielen tracht op te vorschen, wat ons het meeste vreugd doet; en terwyl hy ons zulks voor oogen stelt, ontsteekt hy onze begeerlykheid, en op zulke wyze bereidt hy ons strikken, om ons in zyne dwingelandy te bekomen.

3. Wanneer wy hooren, zegt Cassianus, dat eene godvruchtige ziel gevallen is, zoo moeten wy niet denken, dat zy in de eerste bekoring bezweken is; maer wy kunnen voor zeker houden dat zy met kleine zonden begonnen heeft, en dan eerst zich in groote zonden gestort heeft. De H. Joannes Chrysostomus bekrachtigt dit ook, zeggende, dat hy vele menschen gekend heeft, die hem dochten met alle deugden versierd te zyn, en die naderhand, omdat zy de dagelyksche zonden niet geacht hadden, in eenen afgrond van ondeugden gevallen zyn. De eerweerdige zuster Anna van de Menschwording bespeurde eens eene verdoemde ziel, die niet alleen door haer, maer ook door allen voor heilig gehouden wierd; derzelver aengezigt was bedekt met vele diertjes, welke beduidden hare eerste zonden, die zy geenszins geacht had. De Heilige hoorde hierop een dezer diertjes zeggen : Met ons hebt gy begonnen! andere : met ons zyt gy voortgegaen! wederom andere : door ons zyt gy verloren gegaen! Daerom zegt de Moeder Maria Victoria Strada : Wanneer de duivel niet veel hebben kan, zoo is hy met weinig tevreden, en met dat weinige verovert hy nogtans veel. De slang heeft Eva in het begin niet bekoord om den appel te eten, maer enkelyk om denzelven te beschouwen; hierop heeft zy haer daertoe gebragt van over het gebod Gods te spreken en de bedreiging der dood in twyfel te trekken, eindelyk heeft

zy Eva tot val gebragt. De heilige Theresia zegt : De duivel is tevreden , wanneer hem de ziel de deur van het hert maer een weinig opent; want naderhand zal hy wel daer voor zorgen, dat dezelve hem gansch geopend worde. Hetzelfde heeft ook de heilige Hieronymus gezegd (1); de vyand onzer zielen bekoort niet terstond tot zware zonden, maer tot kleine, opdat hy op zulke wyze in de ziel ingang vinde, en in haer beginne te heerschen, om haer vervolgens tot grootere zonden te verleiden. Niet op eenmael, zegt de H. Bernardus (2), wordt een mensch van godvruchtig, boosaerdig; neen, met de kleinste zonden beginnen diegenen, die zich naderhand in de grootste ondeugden storten. *Ziet hoe een klein vuer een groot bosch aensteekt* (3). Dat wil zeggen hoe een niet verstorven drift de ziel in het verderf stort.

4. Wy moeten echter ook nog byzonder bemerken, dat, indien eene godvruchtige ziel, die van de gelegenheid tot zondigen verwyderd is, in eene doodzonde valt, haer val dezelve in groot gevaer brengt van door God verlaten te worden, aengezien zy eene zonde van bloote boosheid bedryft ; want zy zondigt ondanks het licht dat zy verkregen heeft door zoo vele sermoonen, communien, overwegingen, voorbeelden van deugdzame christenen, vermaningen van geestelyke bestierders en oversten; deswege zal zy zich ook niet met de voorwendsels van onwetendheid of zwakheid kunnen verontschuldigen, nadat zy met zoo heldere verlichting en met zoo vele hulpmiddelen is begaefd geweest, om zich in de deugd te versterken, wanneer zy het maer gewild had. De zonde van bloote boosheid bestaet eigenlyk volgens den H. Thomas daerin, wanneer men de zonde met volkomene kennis harer afgrysselykheid begaet. Daerom stort dan ook zulk eene zonde in eenen zoo diepen afgrond. Want hoe grooter de kennis van eene ziel geweest is, des te grooter zal ook derzelver verblinding wezen. De heilige Thomas zegt daerenboven,

(1) Epist. 44. (2) Tract. de ord. vitæ. (3) Jacob. 3, 5.

dat de zonde des te zwaerder wordt, hoe grooter de ondankbaerheid is van dengenen die dezelve begaet. Doch, ach! met welke genaden en gunstbewyzingen heeft God eene godvruchtige ziel overladen? Wie op effen grond valt, zal zich niet ligtelyk een groot onheil aendoen; wie echter van eenen hoogen berg afvalt, van dien zegt men niet, dat hy valt, maer dat hy nederstort. Het nederstorten van eene hoogte, zegt de H. Ambrosius, eindigt met eenen zwaren val. Daerom leert ons God door den profeet Ezechiël: *Ik heb u op den heiligen berg Gods geplaetst, en gy hebt gezondigd; daerom heb ik u van den berg Gods nedergestort, en laten te gronde gaen* (1).

5. Elke godvruchtige ziel behoort aldus te schrikken, wanneer de duivel haer wil binden met eenigen drift, of met eenige zonde, hoe klein zy ook schyne, welke den ondergang derzelve na zich zoude kunnen slepen. Zy moet schrikken, want de kleinste neiging kan de oorzaek van hare eeuwige verdoemenis zyn: wie verworpene dingen naloopt, die zal zelf verworpen worden, zegt de H. Theresia; en met regt spreekt zy aldus, want niettegenstaende zy niet éene zware zonde bedreven had, toonde haer nogtans God de plaets aen die voor haer in de hel bereid was geweest, zoo zy niet afgebroken had eene zekere, alhoewel niet onzuivere, genegenheid, die zy tot eenen harer bloedverwanten droeg. Wanneer de vogel vry is, verheft hy zich ligtelyk in de lucht; is hy echter gebonden, al is het ook maer met eenen dunnen draed, zoo blyft het ongelukkige diertje altoos aen den grond gehecht. Op gelyke wyze vliegt eene ziel, die van alle aerdsche neiging vry is, opwaerts tot God; zoo lang zy echter met eene neiging aen de aerde verslaefd is, zal zy zich niet boven de aerde verheffen, en het zal van dag tot dag met haer slechter gaen, tot dat zy op het einde verloren gaet. Men kan alzoo overtuigd zyn, dat het einde van eene ziel daervan afhangt, of zy de kleine zonden vermydt, byzonder wanneer het zonden zyn van gewoonte; want vele kleine beeks-

(1) Ezech. 28. 22.

kens worden eindelyk eene rivier, in welke de ziel ten ondergaet. Deze zoo menigmael herhaelde onvolmaektheden, welke de ziel niet acht, maken, dat zy allengskens in den staet der lauwheid vervalt; van deze spreekt de Heer als hy door den heiligen Joannes aen den bisschop van Sardis liet schryven: *Ik ken uwe werken, en dat gy noch koud noch warm zyt* (1). Dit is de staet eener lauwe ziel; zy waegt het niet, zich teenemael van God af te scheiden; ondertusschen acht zy toch niet de dagelyksche zonden, dagelyks begaet zy vele derzelven; zy is onverduldig, knorrig, lekker, kyfachtig; zy bewaert afgekeerdheid in het hert, aengekleefdheid aen aerdsche goederen, aen nieuwigheden, aen eigene hoogachting, eigenwil, en bekommert zich geenszins over deze onvolmaektheden, zy denkt niet eens van zich te beteren. *Och of gy koud waert,* voegt de Heer er by; *maer omdat gy lauw, en noch koud noch warm zyt, wil ik beginnen u uit mynen mond te spouwen.* Dat beteekent: het ware beter, dat gy teenemael van myne genade beroofd waert, omdat dan nog beternis zoude te hopen zyn; doch zoo lang gy in uwe lauwheid volherdt, zyt gy in grooter gevaer van u te verdoemen; want na deze lauwheid stort men zich ligtelyk in eene doodzonde met geringe hoop van nog ooit uit dezelve op te staen.

6. Als de heilige Gregorius van eenen nog niet bekeerden zondaer spreekt, dan geeft hy hoop te kennen; wanneer hy echter spreekt van eene lauwe ziel, die hare lauwheid niet vreest, wanhoopt hy van hare zaligheid. De oorzaek hiervan vloeit uit de woorden, met welke de Heer voortgaet: *Aengezien gy lauw zyt, zoo wil ik beginnen u uit te spouwen.* Wanneer een drank koud of warm is, kan men denzelven ligtelyk drinken, doch niet wanneer hy lauw is, omdat zulks braeklust verwekt. Doch in dit gevaer, van door God uitgespouwd, namelyk van zyne genade verlaten te worden, bevindt zich eene lauwe ziel, en dat beduidt dan ook het woord uitspouwen.

(1) Apoc. 3, 5.

Ik wil beginnen u uit te spouwen, want men heeft walging voor hetgeen men uitspouwt. En hoe, vraeg ik, begint God met de ziel uit te spouwen? Hy houdt op met haer, zoo als te voren, deze verlichtingen des geloofs, dezen geestelyken troost, deze heilige begeerten, deze liefderyke inboezemingen mede te deelen; deswege begint dan ook de ziel het gebed, de communien, de bezoekingen van het allerheiligste Sakrament, de betrachtingen te verwaerloozen, of ten minste doet zy alles met weêrwil, walging en verstrooidheid des gemoeds; op zulke wyze begint de Heer haer uit te spouwen, zoo dat de ongelukkige, in al hare godvruchtige oefeningen geenen troost meer, maer alleenlyk verdriet vindende, ten laetste alles verzuimt en zich in zware zonden stort. Met een woord, de lauwheid is eene verterende koorts, die men nauwelyks erkent, en die niettemin ongeneesbaer is en de dood veroorzaekt. De ziel, die in lauwheid verzonken is, denkt niet eens daer aen, hoe zy hare gebreken zal verbeteren; neen, deze juist maken haer zoo ongevoelig tegen alle knagingen des gewetens, dat zy verloren zal gegaen zyn, zonder het eens gewaer te zyn geworden.

7. Zoo is dan, vraegt zulke arme ziel, die zich in dien ellendigen staet bevindt, zoo is dan voor my geene hoop meer om zalig te worden? want het is my, om zoo te zeggen, onmogelyk uit dezen ellendigen toestand op te staen. Hoor hetgeen u Jesus Christus antwoordt: *Wat by de menschen onmogelyk is, dat is by God mogelyk* (1). Wie bidt en de noodige middelen gebruikt, verkrygt alles. Wy willen dus de middelen betrachten, die vereischt worden om den staet van lauwheid te verlaten. Wanneer de zonden niet met voordacht, maer uit zwakheid begaen worden, dan veroorzaken dezelve (zoo ik reeds opgemerkt heb) geene groote schade, zoo dikwyls men dezelve in eenen geest van ootmoedigheid verfoeit. Hier moet men ook bemerken, dat ten opzigte der gebreken, die men begaet, twee soorten van oot-

(1) Luc. 18, 27.

moedigheid zyn. Eene heilige, die van God komt, en eene kwade, die de duivel inboezemt. De heilige ootmoedigheid geeft de ziel hare onvolmaektheden te kennen, en maekt, dat zy zich voor God schaemt en zich zelve voor hem vernietigt, dat zy zich over hare zonden berouwt en dezelve verfoeit; doch niettegenstaende den vrede des herten bewaert en by het gezigt harer ellenden den moed niet verliest; de ziel wordt diensvolgens niet ongerust, maer stelt haer betrouwen in God; en zy wordt nog ieveriger om hare gebreken door groote godvruchtigheid en door heiligmakende werken wederom te vergoeden. De kwade ootmoedigheid integendeel is diegene, welke de ziel verstoort, dezelve ongerust en kleinmoedig, en diensvolgens zwak en byna onbekwaem maekt voor alle goed. Hooren wy, wat ons de H. Theresia hierover leert: « De ware ootmoedigheid, zegt zy, ofschoon de ziel zich daerdoor als misdadig erkent, komt nogtans niet met verstooring, zy verontrust het hert niet, integendeel zy vertroost het veel eerder. Zy verwekt in der daed droefheid over de beleedigingen die men God heeft aengedaen, doch van den anderen kant wekt zy het hert op, om op de bermhertigheid des Heeren te hopen. De ziel heeft genoeg kennis om zich te schamen en God te loven, die haer zoo lang verdragen heeft. Doch in de andere ootmoedigheid, die de duivel inboezemt, is geen licht voor eenig goed, het schynt als of God alles met vuer en zweerd beheerschte; dit is eene der arglistigste uitvindingen, die ik ken. »

8. Aengaende de zonden, die wegens menschelyke zwakheid onvermydelyk zyn, bemerkt de heilige Bernardus, dat gelyk de nalatigheid strafbaer is, even zoo ook de onmatige vrees berispelyk is (1). Wy moeten diergelyke zonden haten, doch daerom niet den moed verliezen; want de Heer vergeeft ze ligtelyk, wanneer de ziel dezelve haet. *De regtveerdige valt zevenmael en staet doch wederom op* (2). Wie uit zwakheid valt, staet wederom ligtelyk op. De heilige Franciscus de Sales zegt, dat gelyk de

(1) Serm. 1. in cœna Domini. (2) Spreekw. 24, 16.

dagelyksche zonden ongemerkt begaen worden, dezelve ook op eene ongemerkte wyze wederom weggenomen worden. Hetzelfde heeft vóór hem de H. Thomas gezegd (1), dat namelyk zulke zonden zonder opmerking vergeven worden, wanneer men met eene vurige liefde tot God bewogen wordt; namelyk door goede werken die eene godvruchtige ziel pleegt te verrigten, door akten van liefde tot God, door overgeving van zich zelve aen den wil Gods, door opoffering van zich zelve en dergelyke. Op dezelfde plaets zegt nog de Heilige, dat de uitwissching van zulke kleine zonden ook bewerkt wordt door de *sacramentalien*, wanneer men by voorbeeld, het gebed des Heeren bidt, de schuldbelydenis en biecht aflegt, op de borst slaet, den zegen van eenen bisschop ontvangt, zich met wywater besproeit, in eene gewyde kerk bidt, enz. Doch vooral bewerken zulks de heilige Sakramenten, en byzonder de heilige communie, van welke de heilige Bernardinus van Senen zegt: Het kan geschieden, dat door het ontvangen van het allerheiligste Sakrament de ziel tot eene zoo groote godsvrucht ontvlamd wordt, dat dezelve daerdoor van alle dagelyksche zonden gereinigd wordt (2).

9. Wat ik hier gezegd heb, geldt voor de onvrywillige zonden; wanneer echter eene ziel het ongeluk heeft vrywillig doch zelden eene dagelyksche zonde te begaen, zoo moet zy ook deswege niet kleinmoedig noch ongerust worden. Zy moet alsdan alleenlyk trachten het kwaed wederom te vergoeden door een waerachtig berouw en door het vast voornemen van niet meer te zondigen. Zoude de ziel ondertusschen meermaels vallen, zoo moet zy haer berouw en voornemen wederom vernieuwen en op God betrouwen, die, wanneer zy dit niet verwaerloost, haer eindelyk van zulke vrywillige gebreken zal bevryden. De heilige Philippus Nerius zegt: Heilig worden is niet het werk van éénen dag. Wie maer den eens begonnen weg tot de volmaektheid niet verlaet, die mag ook niet wanhopen; want hy

(1) 3. p. q. 87. a 3. (2) Serm. 4.

zal wel allengskens zoo verre geraken. God laet het toe, dat wy menigmael zulke fouten begaen, opdat wy onze zwakheid erkennen, en leeren inzien, in welke gebreken wy zouden vallen, zoo hy zyne hand van ons aftrok. Zulke fouten, wanneer zy ook vrywillig doch zelden begaen worden, veroorzaken nogtans geene zoo groote schade, ten minste storten zy ons niet in het verderf. Maer fouten, die men vrywillig en uit gewoonte begaet, wanneer zy ook maer dagelyksche zonden zyn, kunnen, zoo als gezegd is, ligtelyk de oorzaek worden van ons eeuwig verderf; byzonderlyk wanneer wy dezelve uit aengekleefdheid aen eenen drift begaen, zonder dat wy dezelve verfoeijen, en zonder dat wy aen onze betering denken; want alsdan kunnen wy hieruit besluiten, dat de ziel zich in den staet van lauwheid bevindt, uit welken zy, gelyk wy gezien hebben, zeer moeijelyk kan opstaen. Indien echter eene christelyke ziel zich in zoo eenen ellendigen staet bevindt, dan behoort zy vooral de middelen te betrachten, welke zy moet aenwenden, om denzelven te verlaten.

10. Vooreerst moet de ziel eene groote begeerte hebben, om van dien ellendigen staet bevryd te worden. Doch zoo zy ook deze begeerte nog niet heeft, dan moet zy ten minste God daerom bidden, opdat hy haer dezelve verleene, en zulks met vast betrouwen op zyne belofte: *Bidt en gy zult verkrygen.* Dan moet de ziel zich beieveren hare fouten en byzonder hare heerschende fout te leeren kennen; by voorbeeld, wanneer iemand zich zelven hoogacht of geerne van anderen wil gezien worden, of wanneer hy dikwyls gebiedende woorden gebruikt, of zich zelven pryst, of verstoord wordt wanneer men hem vernedert of hem weinig achting betoont; dan kan hy hieruit erkennen, dat de hooveerdigheid in hem heerscht. In eenen anderen zal de eigenliefde heerschen, wanneer hy zich over elke kleine ziekte bedroeft, wanneer hy over elk ongemak verdrietig wordt, wanneer hy in spyzen zoekt goed opgediend te worden en niets eten wil ten

zy het naer zynen smaek is. In eenen derden zal de gramschap heerschen, wanneer hy by elke tegenspraek gestoord wordt, in kwade woorden en verwytingen uitbreekt; in eenen vierden heerscht de traegheid, wanneer hy om elk klein beletsel het gebed, de betrachting, de heilige communie en diergelyke oefeningen veronachtzaemt.

11. Nadat de ziel haer heerschende gebrek erkend heeft, moet zy het vast besluit maken zich er van te ontdoen, en zoo lang haer gebrek moedig te bevechten, tot dat zy hetzelve teenemael vernietigd heeft. *Gy moet vechten, tot dat gy vernietigd hebt* (1). De heilige Theresia leert ons: De Heer verlangt van ons alleenlyk een grootmoedig besluit, dan zal hy van zynent wege het overige wel doen. Op eene andere plaets zegt de Heilige: De duivel is bevreesd voor kloekmoedige zielen; doch voor zielen die enkelyk goede begeerten hebben, maer geen besluit nemen, is hy geenszins bevreesd. Integendeel, zegt dezelfde Heilige, staet de Heer elke ziel by, hoe diep zy ook moge gezonken zyn, wanneer dezelve maer waerlyk besloten heeft zich gansch aen zyne liefde toe te wyden. Ik houd voor veel beter, voegt zy er by, een gebed, dat korten tyd duert en groote uitwerksels heeft, dan een gebed dat vele jaren lang duert en waerby de ziel zich niet besluit. Inder daed, wat baet een gebed, in hetwelk wy ons vergenoegen eenige godvruchtige gevoelens, en zekere algemeene, gedrukte gebeden te herhalen, daerby ons echter niet besluiten de gebreken af te leggen, die wy als hinderpalen van onze volmaektheid erkend hebben.

12. Het noodzakelykste besluit, dat wy moeten nemen, moet daerin bestaen, dat wy de gelegenheden der fouten trachten weg te ruimen. Zoo lang wy de gelegenheid niet vlieden, lacht de duivel over onze voornemens en beloften. Als men eens den duivel vroeg, welk sermoon hem het meest misnoegde; datgene, antwoordde hy, welk over de gelegenheid

(1) Deut. 7, 2.

der zonde handelt. De christelyke ziel moet alzoo overwegen, welke gelegenheid haer tot hare gebreken aenlokt, of misschien deze te zeer vertrouwelyke omgang met zekere persoon, of het bezoeken van eene zekere plaets, of eene briefwisseling, enz. De heilige Theresia zegt: De ziel, welke zich niet van de vreugden dezer wereld wil verweideren, zal weldra op den weg des Heeren wederom lauw worden. Zy zegt daerentegen: Nadat de ziel de kwade gelegenheden weg geruimd heeft, zal zy zich aenstonds tot de liefde Gods wenden.

13. Eene godvruchtige ziel moet ook gansch byzonder trachten akten van deugden te verwekken, die juist tegenovergesteld zyn aen de kwade neigingen, die haer het meeste kwellen en die oorzaek zyn dat zy in zonden valt. Wie by voorbeeld eene groote neiging tot de hooveerdigheid bewaert, moet zich op eene byzondere wyze voornemen, zich voor iedereen te verootmoedigen, en vernederingen te verdragen. Wie merkt, dat hy in het eten en drinken te veel vergenoegen schept, moet zich van spys en drank onthouden zoo veel het mogelyk is. Hetzelfde geldt ook aengaende de andere gebreken. De raed, dien Cassianus ons geeft, kan ons ook hier omtrent van groot voordeel zyn, dat wy namelyk in het gebed ons voor oogen moeten stellen de gelegenheden die wy kunnen aentreffen, by voorbeeld, dat men ons beleedigt of ongelyk aendoet, waerby wy ons moeten voornemen ons alsdan te verootmoedigen en in den wil Gods over te geven. Ach, hoe zeer zyn zulke voorbereidingen (de bekoringen tegen de H. zuiverheid uitgezonderd) aen de ziel voordeelig, opdat zy alles verduldig verdrage, wat haer onvoorziens bekoort. Daerom zyn ook de Heiligen altoos bereid geweest, bespottingen, smaed, ongelyk, ja slagen en boeijen vreedzaem en vrolyk te verdragen.

14. Het is doch ook zeer voordeelig, dat wy een byzonder onderzoek des gewetens aentstellen over dat gebrek welk in ons heerscht, en ons eene boetpleging opleggen, zoo dikwyls wy in hetzelve vallen. Wy moeten ook niet ophouden tegen dit gebrek te stry-

den, tot dat wy zien, dat wy hetzelve overwonnen hebben, waerby wy ons door het vertrouwen op den bystand Gods moeten aenmoedigen, en met David uitroepen : *Ik wil myne vyanden vervolgen en hen aenranden; ik wil niet omkeeren, vooraleer zy verdelgd zyn* (1). Niettegenstaende, zegt de H. Bernardus, bedriegt gy u, welken voortgang gy ook in de deugd mogt doen, zoo gy meent, dat uwe ondeugden reeds verstorven zyn, want zoo lang gy nog in uw sterfelyk lichaem woont, zullen zy, wel is waer, gedurende eenigen tyd onderdrukt schynen, nogtans naderhand wederom ten voorschyn komen. Daerom vermaent ons Cassianus : Wy moeten gestadig waken, omdat de ondeugd niet op nieuws wortel neme, want wanneer gy nalaet dezelve te overwinnen, zal zy zonder twyfel weder terugkeeren, en u met grooter geweld dan van te voren beheerschen.

15. Vooral moeten wy, om onze gebreken af te leggen, teenemael van onze eigene krachten en eigene pogingen mistrouwen en al ons betrouwen in God stellen, uitroepende met David : *Ik verlaet my niet op mynen boog, en myn zweerd kan my niet helpen* (2). Wanneer wy ons vertrouwen op onze eigene voornemens en op onzen iever stellen, gaet al onze moeite verloren : daerom moeten wy ons tot het gebed begeven, om den goddelyken bystand te verwerven; deswege moeten wy gedurig herhalen : Heer, bermhertigheid ! myn God, sta my by ! God heeft beloofd, dat hy dengenen zal geven, die hem bidt, en dat diegene hem zal vinden, die hem zoekt : *Bidt en gy zult ontvangen, zoekt en gy zult vinden* (3). Doch, ik herhael het, men moet altoos bidden en niet nalaten : *men moet altyd bidden en nooit moede worden* (4). Op denzelfden oogenblik, als wy ophouden met bidden, zullen wy ook overwonnen worden. Zoo wy daerentegen voortgaen met bidden, dan zullen wy de zegeprael behalen, alhoewel wy dit ook nauwelyks merken.

(1) Psalm 17, 38. (2) Ps. 43, 7. (3) Luc. 11, 9. (4) Luc. 18, 1.

GEBED.

Myn Jesus! zie niet op de ondankbaerheid, die ik u voor zoo vele weldaden betoond heb; maer zie op de verdiensten en op de smerten, die gy voor my van de krib af aen tot aen het kruis toe geleden hebt. Ik berouw my uit geheel myn hert, dat ik u zoo dikwyls beleedigd heb; van heden af offer ik u myn leven op, om u te gehoorzamen, om u te beminnen. Ik bemin u, myn Verlosser! ik bemin u, doch te weinig! door uwe bermhertigheid vermeerder myne liefde jegens u. Verhoor my en verleen my de genade dat ik dit gebed altyd vernieuwen moge. O liefde myner ziel! och of ik het geluk mogt hebben, dat myn hert altoos van uwe liefde ontstoken ware! Ik heb u dikwyls en grootelyks beleedigd; voortaen wil ik u beminnen en u alleen beminnen, omdat gy alleen verdient boven al bemind te worden. Ik wil u ook om geene andere beweegrede beminnen, dan omdat gy aller liefde weerdig zyt. — O Maria, myne Moeder, myne hoop, sta my by!

VAN DE

CHRISTELYKE VOLMAEKTHEID

IN 'T BYZONDER.

DE CHRISTELYKE DEUGDEN.

EERSTE HOOFDSTUK.

OVER DE INWENDIGE VERSTERVING OF DE VERLOOCHENING DER EIGENLIEFDE.

Er zyn twee soorten van eigenliefde, de eene is goed, de andere is kwaed. De goede eigenliefde is die. waerdoor wy het eeuwig leven verwerven, waertoe

ons God geschapen heeft. De kwade eigenliefde is die, waerdoor wy ons de aerdsche goederen dezer wereld tot nadeel onzer ziel verschaffen, en waerdoor wy God beleedigen. De hemelsche stad, zegt de H. Augustinus, bouwt de liefde Gods tot de verachting van ons zelven; de aerdsche bouwt onze eigenliefde tot de verachting van God (1). Daerom zeide Jesus Christus: *Indien my iemand wil navolgen, dat hy dan zich zelven verloochene* (2). Dus bestaet de volmaektheid eener ziel daerin, dat zy zich zelve verloochene. Al wie zich zelven niet verzaekt, die kan Jesus Christus niet navolgen. De H. Augustinus zegt: De liefde wordt grooter wanneer de begeerlykheid geringer wordt, de liefde is volmaekt, wanneer de begeerlykheid ophoudt (3): dat wil zeggen: Hoe minder men zyne neigingen wenscht te bevredigen, des te meer bemint men God, maer indien men niets dan God wenscht, dan bemint men God volmaektelyk. Maer in den tegenwoordigen staet van onze natuer, die door de zonden bedorven is, is het ons onmogelyk teenemael van de bekoringen der eigenliefde bevryd te zyn. Alleenlyk Jesus Christus onder de mannen en de allerheiligste Maegd Maria onder de vrouwen, zyn geheel daervan bevryd gebleven; alle de andere Heiligen hebben tegen hunne driften moeten stryden. Daerom moet eene christene ziel er op bedacht zyn, dat zy de ongeregelde bewegingen harer eigenliefde in den toom houde, hetgeen door de inwendige versterving geschiedt, gelyk de H. Augustinus ons dit leert, zeggende, dat zy de bewegingen der ziel leidt.

2. Hoe ellendig is eene ziel, die zich door hare driften laet beheerschen! De H. Bernardus zegt (4): Een vyand, die met ons in een huis woont, schaedt ons het meest. Onze vyanden zyn de duivel en de wereld; maer de ergste vyand, dien wy hebben, is onze eigenliefde. De H. Maria Magdalena van Pazzis zeide. De eigenliefde doet hetzelfde in de ziel als een worm, welke den wortel der plant afknaegt, zoo dat hy dezelve niet alleen van de vrucht, maer ook van

(1) De civit. c 28. (2) Matth. 16, 24. (3) Lib. 83, 9, 36.
(4) De anim. c 13.

het leven berooft. En op eene andere plaets zegt zy : De grootste verrader is de eigenliefde, die gelyk Judas doet, en ons met eenen kus verraedt. Wie dezelve overwint, heeft alles overwonnen. Kunt gy dezelve niet met eenen slag dooden, dan dood haer door vergift. Wy moeten dus altyd den Heer bidden, gelyk Salomon : *Geef my niet over aen een schaemteloos en oneerbaer hert* (1). Myn God! laet my niet in de magt myner dwaze driften vallen, die my van de vreeze Gods en zelfs van de rede zouden berooven.

3. Ons geheel leven moet een altyddurende stryd zyn. *Het leven van den mensch op de aerde is een gedurige stryd* (2), zegt de godvruchtige Job. Maer wie tegenover den vyand staet, die moet de wapens altyd in de hand hebben, om zich te kunnen verdedingen; want wie dit maer eenen dag zou achterlaten, die zou juist op dien dag overwonnen worden. Men moet ook nog opmerken, dat, hoe dikwyls eene ziel ook hare kwade driften mag overwonnen hebben, zy echter nooit moede mag worden dezelve te bestryden, dewyl de driften der menschen, hoe dikwyls men dezelve ook overwint, toch niet geheel sterven. Gelooft my, schryft de H. Bernardus (3) : zoo dikwyls zy ook afgesneden worden, spruiten zy toch altoos weder uit, en worden zy ook geheel weggeworpen, dan komen zy toch altoos weder terug; daerom kunnen wy in den stryd met onze driften niets anders verwerven, dan dat zy ons niet meer zoo dikwyls en zoo hevig aenranden, en dat wy ze allengskens gemakkelyker kunnen overwinnen. Een monik klaegde eens by den abt Theodorus, dat, na gedurende acht jaren tegen zyne kwade driften gestreden te hebben, het hem echter niet gelukt was, dezelve geheel uit te roeijen, Theodorus antwoordde hem : O myn broeder! gy beklaegt u over eenen stryd van acht jaren, en ik, ik heb nu reeds zestig jaren in de eenzaemheid overgebragt, en in al dien tyd geenen dag gehad, waerop ik niet den tegenstand myner

(1) Eccl. 23, 6. (2) Job. 7, 1. (3) In Cant. S. 58.

driften bespeurd heb. Onze driften zullen ons altyd verontrusten : maer, zegt de H. Gregorius, het is iets geheel anders, de wilde dieren buiten te zien en hun gebrul te hooren, dan dezelve in het hert te hebben, en te lyden dat zy ons verslinden (1).

4. Ons hert is een tuin, waerin gedurig wilde en schadelyke kruiden wassen; men moet gedurig het mes der heilige versterving in de hand hebben, om dezelve af te snyden en uit te roeijen, anders zal de ziel weldra aen een veld van distels en doornen gelyken. Overwin u zelven, dit was de spreuk welke de H. Ignatius de Loyola gedurig herhaelde, en welke hy gewoonlyk tot stof verkoos van de vermaningen, die hy aen zyne ordensbroeders deed. Overwin de eigenliefde, breek uwen eigenwil; want, zeide hy, de voornaemste reden, waerom weinige menschen, die het gebed oefenen, tot de christelyke volmaektheid geraken, bestaet hierin, dat weinige bedacht zyn om zich zelven te overwinnen. Van honderd menschen, die het gebed oefenen (dit zyn zyne eigene woorden), willen er meer dan negentig hun hoofd volgen. Daerom telde de Heilige meer eene oefening van versterving van den eigenwil, dan een gebed van meerdere uren vol van geestelyken troost (2). Gilbertus schryft : Wat baet het aen eene vesting, dat hare poorten gesloten zyn, wanneer de vyand, die er in is, namelyk de honger, alles in verwarring brengt? Daermede wil hy zeggen, wat voordeel verschaft het, de uiterlyke zinnen te versterven, als men in het hert eenen drift, eene gehechtheid aen zynen eigenwil, liefde tot eigene hoogachting, eerzucht of eenen anderen vyand voedt, die alles in wanorde brengt.

5. De H. Franciscus van Borgia zeide, dat het gebed de liefde tot God in ons hert aensteekt, maer dat de versterving eene schuilplaets voor de liefde in ons hert bereidt, dewyl zy de aerde wegruimt, welke anders aen de liefde den ingang zou beletten. Die aen eene bron water wil scheppen, die moet

(1) Moral. Lib. 6. c. 16. (2) Serm. 26. in cant.

vooreerst de aerde uit het vat nemen; anders zou hy geen water, maer slyk hebben.

Pater Alvarez heeft hierover eene gewigtige uitspraek achtergelaten, zeggende : Gebed zonder versterving is of wel een bedrog of het zal van korten duer zyn. De H. Ignatius zeide, dat eene verstorvene ziel in een gebed van een kwartier uers zich inniger met God vereenigt, dan eene niet verstorvene ziel, die meerdere uren bidt. Wanneer dus de Heilige iemand hoorde pryzen, omdat hy veel bad, dan zeide hy : Dit is dus een teeken, dat hy zich zeer versterft.

6. Er zyn zielen, welke vele oefeningen van godvruchtigheid, communien, vele gebeden, vasten en andere werken van boetveerdigheid doen, maer die verzuimen zekere kleine driften te overwinnen : b. v. bewegingen van gramschap, van afkeer, gevaerlyke genegenheden ; zy doen zich geen geweld aen, om eenigen tegenspoed te verdragen, om zich van zekere persoonen te scheiden, haren eigenwil aen de gehoorzaemheid en den wil Gods te onderwerpen. Welke vordering kunnen zulke zielen wel in de volmaektheid doen? De ongelukkigen blyven altyd even onvolmaekt, en bevinden zich buiten den regten weg. De H. Augustinus zegt : « Zy loopen goed, maer buiten den regten weg. » Zy loopen goed, dat wil zeggen, zy vleijen zich goed te loopen, wanneer zy voortgaen hare oefeningen van godvruchtigheid te verrigten ; maer zy blyven buiten den weg der volmaektheid, welke in de overwinning van zich zelven bestaet. De godvruchtige Thomas a Kempis zeide : Gy zult zoo veel toenemen, als gy u zelven geweld zult aendoen. Ik wil hier het mondgebed, de werken van boetveerdigheid en andere geestelyke oefeningen niet laken ; maer de ziel moet altyd het inzigt hebben van daerdoor de overwinning over hare driften te verwerven, dewyl alle geestelyke oefeningen maer middelen zyn om de deugd te oefenen ; daerom moeten wy, als wy communiceren, betrachten, het allerheiligste Sakrament bezoeken, en diergelyke oefeningen van godvruchtigheid verrigten, God bestendig

bidden, dat hy ons daerdoor versterke, om ootmoedig, verstorven, gehoorzaem en overgegeven aen zynen heiligsten wil te worden. Het is eene fout voor iederen christen mensch, dat hy in zyne handelingen slechts zich zelven zoekt te bevredigen. God, zegt Lactantius (1), wil den mensch, door het middel der versterving tot het eeuwig leven geleiden; de duivel daerentegen roept hem tot de eeuwige dood, mits hy hem bekoort om in alles maer de bevrediging zyner neigingen te zoeken.

7. Ook heilige dingen moeten wy zonder eenige gehechtheid aen dezelve ondernemen, zoo dat, indien ons voornemen ons niet gelukt, of indien het ons door de gehoorzaemheid verboden wordt, wy het geerne en gerust achterlaten. Alle gehechtheid aen ons zelven belet onze volmaekte vereeniging met God. Wy moeten dus het vast besluit nemen van tegen onze driften te stryden. Zoo wel de uiterlyke als de innerlyke versterving wordt tot de volmaektheid vereischt, doch met dat onderscheid, dat wy de uiterlyke met matiging, maer de innerlyke zonder maet en met iever moeten oefenen. Wat baet het ook, als men het lichaem versterft, maer zyne innerlyke driften niet wil versterven? Wat baet het, schryft de H. Hieronymus (2), als men zich door streng vasten pynigt, en niettemin opgeblazen is van hooveerdigheid, als men geen verachtelyk woordje, geen weigerachtig antwoord verduldig kan verdragen? Wat baet het, dat men geenen wyn drinkt, en dan nog van gramschap ontvlamd wordt tegen die, welke ons onaengenaemheden veroorzaken, of die ons tegenspreken. Met regt beklaegt de H. Bernardus diegenen, welke zich uiterlyk ootmoedig kleeden, maer inwendig hunne driften voeden; deze leggen hunne ondeugden niet af, maer zy bedekken dezelve maer met dit uiterlyk teeken van boetveerdigheid.

8. Wanneer wy daerentegen onze eigenliefde zoeken te versterven, dan kunnen wy in korten tyd heilig worden, zonder gevaer van onze gezondheid te

(1) Lib. 6 de Provid. (2) Epist. ad Lact.

schaden, of trotser te worden, dewyl God alleen getuige van onze innerlyke handelingen is. O welk eenen schoonen oogst van oefeningen, van deugden en verdiensten kan men verzamelen, wanneer men dadelyk in 't opkomen deze begeerte, deze neiging, deze verbittering, deze nieuwsgierigheid, deze kortswyl en diergelyke onderdrukt! Wanneer men u, beminde ziel, tegenspreekt, geef dan geerne toe, indien de eer Gods daerdoor niets te lyden heeft. Raekt het uwe eigene eer, offer dezelve dan aen Jesus Christus met vreugde op; krygt gy van iemand eenen brief, wedersta aen de begeerte denzelven te openen, en open hem eerst wat later; wenscht gy den uitval eener gebeurtenis in een boek te lezen, wacht er mede tot op eenen anderen keer; krygt gy genegenheid om eene kortswyl te maken, eene bloem te plukken, een voorwerp te zien, laet het uit liefde tot Jesus Christus. Men kan dagelyks duizend diergelyke akten van deugden oefenen.

Pater Leonardus van Porto Mauritio verhaelt, dat eene godvruchtige dienares Gods, toen zy eens een ei at, acht akten van versterving verwekte, en dat later aen dezelve was veropenbaerd geworden, dat zy daerdoor acht graden van genade en acht graden van glorie verworven had. Men verhaelt ook van den H. Dositheus, dat hy in korten tyd door zulke innerlyke verstervingen tot eenen zeer hoogen graed van volmaektheid geraekt was; want dewyl onze H. Jongeling ziek was, konde hy noch vasten, noch by de andere oefeningen der gemeente tegenwoordig zyn. Het gebeurde, dat de andere kloosterlingen, toen zy erkenden, dat hy zoo innig met God vereenigd was, zich verwonderden, en hem eens vraegden, welke deugd hy dan byzonder oefende? De Heilige antwoordde, dat hy byzonderlyk ter herte nam zynen eigenwil in alles te versterven.

9. De H. Joseph van Calasanza plagt te zeggen: De dag, welke zonder versterving voorbygaet, is verloren. Opdat wy zouden erkennen hoe noodig ons de versterving is, heeft Jesus Christus een geheel verstorven leven willen leiden, zonder den minsten ge-

voelyken troost, vol smert en smaed; daerom noemt Isaias hem eenen *man van smerten.* Onze Verlosser had de wereld kunnen verlossen onder eer en vreugde; maer neen, met smerten en verachting heeft hy dezelve willen verlossen. *In plaets van de hem voorgestelde vreugden, heeft hy het kruis verkozen* (1); daer hem de vreugde aengeboden wierd, heeft hy, om ons een voorbeeld te geven, dezelve niet willen aennemen, en het kruis verkozen. Doorzoek het leven van Jesus, gy zult hem altyd lydend aen het kruis vinden. Onze Verlosser zelf heeft aen de H. Catharina van Bologna veropenbaerd, dat zyn lyden reeds begonnen heeft in het lichaem van Maria. Hierom verkoos hy voor zyne geboorte eenen jaertyd, eene plaets en eene uer, op welke zyn lyden nog moest vermeerderd worden; dan leidde hy ook nog eene arme, onbekende en verachte levenswys, en toen hy stierf, verkoos hy de smertelykste, de smadelykste en troosteloosste dood, welke hy maer lyden konde. De H. Catharina van Senen zeide: Even als eene moeder die voor haer ziek kind, dat zy zuigt, bittere geneesmiddelen neemt, zoo heeft ook Jesus Christus alle de pynen van zyn lyden op zich genomen, om ons arme ziekenen te heelen.

10. Daerom leert ons de Heer zelf, dat hy den mirreberg, dat is den berg van bitterheid en droefheid, beklommen heeft: *Ik zal tot den mirreberg gaen* (2). Met deze woorden moedigt hy ons aen om hem na te volgen, als wy gemeenschap met hem willen hebben. Wilt gy, o myn christen! den gekruiste omarmen, zegt de H. Petrus Damianus, dan moet gy of gekruist zyn, of toch het besluit gemaekt hebben van gekruist te worden. En Jesus zelf zeide eens tot de zalige Baptista Varari de volgende woorden: De gekruiste bruidegom Jesus Christus wil dat zyne bruiden gekruist zyn. Daerom moeten de godvruchtige zielen, om ware bruiden van Jesus te worden een verstorven en gekruist leven leiden. Zy moeten de versterving van Jesus altyd in hare lichamen dragen, dat

(1) Hebr. 12, 2. (2) Hoogl. 9, 6.

is te zeggen, zy moeten in al hare handelingen en begeerten nooit hare eigene bevrediging, maer alleen het welbehagen van Jesus Christus zoeken, en daerom uit liefde tot hem al hare wenschen versterven; *want diegenen, welke aen Christus toebehooren, hebben hun vleesch gekruist, als ook de ondeugden en begeerten* (1). Dus moeten de bruiden van den Verlosser al hare driften aen het kruis hechten, dewyl de Heer haer anders niet als zyne bruiden zal erkennen.

11. Wy willen nu tot de oefening dezer deugd komen, en zien, op welke wyze men tot de ware inwendige versterving kan geraken. Het eerste middel is, dat wy zoeken te erkennen, welke drift in ons hert de overhand heeft, en ons dikwyler tot misslagen verleidt, opdat wy ons beieveren denzelven te overwinnen. De H. Gregorius zegt, dat wy ons van dezelfde kunstgreep moeten bedienen om den duivel te overwinnen, waervan hy zich bedient om ons te overwinnen. Hy let gedurig op om dezen drift altyd meer in ons te ontsteken, tot welken wy het meest genegen zyn. Op gelyke wyze moeten wy ons ook beïeveren, juist dezen drift het meest te bestryden. Wie zynen heerschenden drift overwint, zal al de andere gemakkelyk overwinnen; maer laet men zich van denzelven beheerschen, dan zal men nooit in volmaektheid toenemen. Wat baten den arend zyne sterke vleugels, als hy aen de voeten met eenen strik vastgebonden is en niet vliegen kan, zegt de H. Ephrem.

O hoe vele zielen zyn er, die gelyk koninklyke arenden zich tot God zouden verheffen; maer die, dewyl zy door eene aerdsche gehechtheid geketend zyn, niet vliegen en nooit in de volmaektheid vorderen. De H. Joannes van het Kruis zegt: De minste aengekleefdheid is bekwaem om eene ziel te beletten van zich tot God te verheffen. Wie zich door eenen drift laet beheerschen, maekt niet alleen geene vordering in het geestelyk leven, maer wat nog erger is, hy stelt zich bloot aen het gevaer van eeuwig verloren te gaen. Daerom is het noodig, dat eene christene ziel zich

(1) Gal. 5, 24.

beïevert die driften te bestryden, tot welke zy het meest genegen is; dewyl het haer anders weinig baten zou, zich ook in andere dingen te versterven. De eene, b. v., is niet gierig, maer hy verlangt van anderen hoog geacht te worden; als een zulke zich niet beïevert, zich door de verootmoedigingen, welke hem overkomen, te overwinnen, dan zal hem zyne onverschilligheid jegens het geld weinig baten. Een andere daerentegen is niet eerzuchtig, maer hy bemint het geld; als deze niet bedacht is, zyne geldgierigheid te versterven, dan zal het hem weinig baten dat hy de verachtingen geduldig verdraegt.

12. Neem dus het besluit, o beminde ziel! om met eenen vasten wil dien drift, welke by u de overhand heeft, te overwinnen. Een vaste wil overwint alles, met de hulp Gods, welke hem nooit ontbreekt. De H. Franciscus van Sales was zeer tot de gramschap genegen; maer door het geweld, hetwelk hy zich aendeed, wierd hy een voorbeeld van zachtmoedigheid en goedheid, gelyk het in zyn leven verhaeld wordt, en dit toonde hy in zoo vele gevallen, waerin God toeliet, dat hy met beleedigingen en smaed overladen wierd.

Wanneer de eene drift overwonnen is, dan moet men eenen anderen beginnen te bestryden, want een enkele drift, welke in de ziel overblyft, is genoeg om dezelve in het verderf te storten. De H. Joannes Calasanza zeide: Hebt gy ook alle andere driften overwonnen, en blyft er maer één in 't hert over, dan zult gy evenwel nooit gerust leven. En de H. Cyrillus schryft (1): Indien men verzuimt een klein gat, hetwelk zich in den bodem van een schip bevindt, te stoppen, dan zal hetzelve, al is het ook nog zoo sterk, evenwel te gronde gaen. Daerom zegt de H. Augustinus (2): Hebt gy eenen drift ten onder gebragt, zoo treed denzelven onder de voeten, en haest u eenen anderen te bestryden, welke u nog wederstand biedt. Indien gy wenscht heilig te worden, beminde ziel! zoo raed ik u, van uwen biechtvader te bidden, dat

(1) Apud S. Aug. Epist. 206. (2) In cap. 8. Rom.

hy u in dien weg voere, die hem het beste schynt. Zeg hem, dat hy u in niets verschoone, ja in alles uwen wil tegenspreke, zoo dikwyls als hy het voor u voordeelig houdt. De gebroken wil is een volmaekte wil, zegt een groote dienaer Gods, de Cardinael Pertrucci. De H. Theresia verhaelt, dat een harer biechtvaders byzonderlyk trachtte in alles hare wenschen tegen te spreken, en zy voegt er by, dat deze biechtvader hare ziel het meeste voordeel bygebragt heeft. Dikwyls, zegt zy, heeft de duivel haer bekoord om denzelven te verlaten; maer iederen keer, dat zy aen zyne inblazingen gehoor gegeven heeft, heeft God haer eene bittere verwyting gedaen. Iederen keer, dat ik het besluit nam, van hem te verlaten, wierd ik in my eene verwyting gewaer, die my gevoeliger was, dan alles wat ik van den biechtvader had uit te staen.

13. Het tweede middel, om tot de innerlyke versterving te geraken, bestaet daerin, dat men zich beievert aen zyne driften te wederstaen, en dezelve te vernietigen, eer zy krachten winnen; want indien zy door de kwade gewoonten sterker geworden zyn, dan zal het zeer moeijelyk vallen dezelve te overwinnen. De H. Augustinus zegt (1): Opdat de begeerlykheid niet te sterk worde, verpletter haer, als zy nog klein is. Het gebeurt b. v., dat iemand op eene beleediging een bitter antwoord geeft, of dat hy by eene andere gelegenheid eene persoon, die schoon van gestalte is, aenziet; dan moet hy terstond wederstaen, anders zegt de H. Ephrem (2), zal uit deze kleine wonde, als zy openbreekt, eene ongeneesbare verzwering ontstaen. Dit heeft ons een oude monik, volgens het berigt van den H. Dorotheus, op eene zeer geestryke wyze getoond. Dezelve beval eens aen eenen zyner scholieren, dat hy een cypresboompje uit de aerde zoude rukken, hetwelk deze terstond deed. Hierop beval hy aen denzelven, eenen grooteren uit te rukken, en toen moest de leerling reeds al zyne krachten inspannen, eer het hem gelukte. Eindelyk beval hy hem eenen anderen cypres, welke reeds diepe wor-

(1) In Psalm. 136. (2) De perfect.

tels geschoten had, uit te rukken; maer dit wilde hem, ondanks al zyne moeite, niet gelukken. Daerop zeide de monik tot zynen leerling : weet dat het met onze driften even zoo gaet als met dezen cypresboom; hoe gemakkelyk het ook is dezelve in het begin uit te roeijen, zoo moeijelyk valt dit, wanneer zy door de kwade gewoonten diepe wortels gevat hebben. Dit kan ook iedereen uit eigene ondervinding erkennen; b. v. beleedigt men ons, dan ontdekken wy terstond eene beweging van gramschap in ons; zoo wy deze vonk terstond verdooven, zoo wy zwygen, zoo wy dit leed aen God opdragen, dan zal het vuer uitblusschen, en wy blyven niet alleenlyk onbeschadigd, maer wy verdienen zelfs nog; maer indien wy aen de beweging toegeven, daerover nadenken, indien wy ook uiterlyk onze gevoeligheid te kennen geven, dan zal deze vonk met er tyd eene groote vlam van haet worden. In het hert van eenen anderen ontstaet eene zwakke neiging tot eene persoon; indien hy zich in 't begin van dezelve verwydert, dan zal deze neiging van zelfs verdwynen; maer zoo hy aen dezelve toegeeft, dan zal in korten tyd eene zware zondige liefde daeruit ontstaen. Daerom moeten wy ons met alle zorgvuldigheid wachten, van de wilde dieren, die ons eindelyk zouden verslinden, voedsel te geven.

14. Het derde middel tot de innerlyke versterving bestaet volgens den H. Cassianus daerin, dat men zich beievert het voorwerp zyner driften te veranderen, opdat op zulke wyze uit schadelyke en ondeugende, voordeelige en heilige neigingen ontstaen. Men bespeurt, b. v., liefde voor diegenen, welke ons begunstigen; men verandere het voorwerp en rigte hetzelve tot de liefde Gods, die oneindig minnensweerdiger is, en die ons meer goed doet dan alle anderen. Een ander is genegen om zich tegen die te vergrammen welke hem tegenspreken; dat hy deze gramschap rigte tegen zyne zonden, welke vyanden zyn, die hem grootere schade doen, dan alle duivels der hel. Een ander zoude zich geerne eer en tydelyke goederen verschaffen, dat hy deze begeerte rigte tot de eeuwige goederen en de eer des hemels.

Maer om daer toe te geraken, moet men dikwyls de eeuwige waerheden betrachten, geestelyke boeken lezen, en met anderen over de byzonderste waerheden van het geestelyk leven spreken, en er zich vooral vele van in 't geheugen prenten: b. v.: Niets dan God verdient onze liefde. — De zonde alleen is het kwaed, dat men moet haten. — Alles wat God wil, is goed. — Alles op de aerde neemt een einde. — Het is beter, dat men met Gods wil eenen strooihalm van de aerde opheft, dan dat men zonder Gods wil de geheele wereld bekeert. — Wy moeten nu doen wat wy in onze sterfuer zouden wenschen gedaen te hebben. Men moet op aerde leven, als of maer God en wy in de wereld waren.

Wie zyn hert met heilige dingen voedt, dien verontrusten de tydelyke gebeurtenissen niet, en hy zal altyd sterker worden om zyne kwade driften te wederstaen. Alzoo hebben de Heiligen gedaen, en daerdoor zyn zy byna ongevoelig geworden tegen het lyden en de vreugden dezer wereld. Maer vooral moet men bidden, opdat men er toe kome, van zich zelven te beheerschen, en aen de heerschappy der driften te ontsnappen; men moet God onophoudelyk om den bystand zyner genade bidden, want: *Een ieder die bidt, verkrygt* (1). Laet ons vooral den Heer bidden, dat hy ons zyne heilige liefde schenke, want wie God bemint, dien is niets moeijelyk. Zeker helpen betrachting en nadenken veel om de deugden te oefenen; maer een enkel vonkje der liefde tot God helpt meer om voor God aengename werken te doen, dan duizend betrachtingen en beweegredenen, welke men zich voorstelt. Wie zich door beweegredenen tot het goed wil aenporren, dien zal dit veel moeite en arbeid kosten; maer wie bemint, dien kost het niets om te doen, wat de beminde van hem wenscht.

GEBED.

O myn God! met zoo vele middelen, die ik van uwe genade ontvangen heb, met zoo vele commu-

(1) Luc. 11, 2.

nien, zoo vele sermoonen, zoo vele goede voorbeelden, zoo vele verlichtingen, zoo vele inspraken, moest ik nu reeds een glinsterende vuer van liefde geworden zyn. Maer dit niettegenstaende ben ik nog altyd zoo onvolmaekt en ellendig als van te voren. Gy hebt my nogtans niets laten ontbreken, ik alleen ben er de schuld van. Dewyl ik aen myne driften niet heb willen verzaken, heb ik beletsels aen uwe genade gesteld. Ach! ik zie, myn Jesus! dat myn leven, in plaets van u te eeren, u veel eerder onteert. Ontferm u myner, o myn God! verlaet my niet; want ik wil my beteren. Het is my leed uit geheel myn hert, dat ik zoo dikwyls, om myne neigingen te bevredigen, u, myn hoogste goed, beleedigd heb. Ik wil beginnen u waerachtig te beminnen, ja van heden af wil ik beginnen. Ik heb uw geduld lang genoeg misbruikt. Nu bemin ik u uit geheel myn hert; van heden af, zult gy altyd het voorwerp myner liefde zyn. Ik wil alles verlaten en alles doen om u te behagen. Zeg, wat gy van my verlangt, en sta my by om het te doen, want ik wil alles doen om aen u te behagen. Laet niet toe, dat ik nog langer ondankbaer zy tegen de teedere liefde, met welke gy my geketend, met welke gy my gebonden hebt, opdat ik u beminne. Ik wil geerne allen aerdschen troost missen, ik wil geerne alle lyden verdragen, wat gy my zult toezenden. Doe altyd met my, wat u behaegt. Ik wil geheel aen u en altyd aen u toebehooren; dit is het voorwerp myner hoop.

O myn Jesus! ik wil u alleen en anders niets. — Maria, myne moeder! bid uwen Zoon dat hy my verhoore, want uw Zoon weigert u niets.

TWEEDE HOOFDSTUK.

OVER HET VERZAKEN VAN DEN EIGENWIL.

1. Niets is nadeeliger voor godvruchtige zielen, die haren wil aen Jesus Christus opgedragen heb-

ben, dan haren wil en hare neigingen te volgen. Niemand kan ons van God scheiden, noch de menschen op de aerde, noch de duivels in de hel; de eigenwil alleen kan dit. De H. Bernardus zegt (1): Maekt dat de menschen geenen eigenwil hebben, en er zal voor hen geene hel meer zyn. De eigenwil vernietigt alle deugden, zegt de H. Petrus Damianus. En de H. Anselmus leert ons, dat, even als de wil Gods de bron is, waeruit alle goed vloeit, de wil van den mensch de bron aller zonde is. Hoe kan het ook wel goed uitvallen met dengenen, die zich aen eenen meester vertrouwt, die van de rede beroofd is? De H. Bernardus zegt: Die zich zelven tot zynen leermeester maekt, en dan volgt wat de eigenliefde hem ingeeft, onderwerpt zich aen eenen dwaze. De H. abt Antonius beweerde, dat de eigenliefde een wyn is, die ons bedwelmt, zoo dat wy noch de weerde der deugden, noch de afschuwelykheid der ondeugden erkennen.

2. De H. Augustinus zeide: De duivel is alleen door zynen eigenwil een duivel geworden. De duivels bedienen zich byzonder van den eigenwil des menschen, om hem in het eeuwig verderf te storten. Ruffinus verhaelt, dat de abt Pastor tot hem plagt te zeggen: Als wy onzen eigenwil volgen, dan behoeven de duivels niet meer tegen ons te stryden; want onze eigenwil is zelf voor ons een duivel, die erger is, dan al de andere duivels. Hetzelfde zeide de H. Joannes Climacus (1), die beweerde, dat een ordensgeestelyke, die, in plaets van te gehoorzamen, de leiding zyner oversten veracht, en zyn eigen leider wil zyn, geenen duivel meer noodig heeft, om hem te bekoren, dewyl hy by zich zelven het ambt van den duivel uitoefent.

3. Daerom vermaende ons de H. Geest: *Volg uwe begeerten niet, en wend u af van uwen eigenwil* (2). Men verhaelt van de H. Catharina van Cordona (die na het hof van den koning van Spanje verlaten, en zich in eene woestyn begeven te hebben, gedurende

(1) De Ord. vitæ. (2) Gerson, de vis. c. 3. (3) Eccl. 18, 30.

vele jaren zulke strenge boetveerdigheid deed, dat men er over yst), dat zy eens eenen broeder uit het orden van de ongeschoende Carmelieten uit gehoorzaemheid hout ziende dragen, en door goddelyke ingeving erkennende, dat hy zich innerlyk beklaegde, dat men hem, eenen ouden man, dit opgelegd had, zy hem toeriep : Myn broeder, draeg maer vreugdig dit hout, en weet, dat gy door uwe gehoorzaemheid meer verdient, dan ik met al myne werken van boetveerdigheid. Daerom beweert Trithemius (1), dat de duivel niets meer haet dan de oefening van de gehoorzaemheid. De H. Theresia zegt over de gehoorzaemheid : De duivel weet, dat hierin het heil der ziel bestaet, en daerom beievert hy zich zeer om dezelve te beletten. Toen de H. Franciscus van Sales de regels voor de kloostervrouwen van de Visitatie schreef, zeide iemand tot hem, dat het goed zoude zyn de kloostervrouwen bloetvoets te laten gaen. Maer de Heilige antwoordde : Gy wilt met de voeten maer ik wil met het hoofd beginnen. Ook de H. Philippus Nerius zeide tot zyne biechtkinderen : Alle zaligheid bestaet in de versterving van den eigenwil. En de H. Hieronymus schreef : Uwe deugd zal juist zoo veel toenemen, als gy uwen eigenwil zult geofferd hebben.

4. O! hoe gelukkig is eene ziel, die in hare sterfuer met den abt Joannes kan uitroepen : Ik heb nooit mynen eigenwil gedaen. De H. Maria Magdalena van Pazzis zeide : Het eenige middel om eene heilige dood te sterven is dit, dat men zich van zyne oversten eenvoudig laet leiden. De versterving van den eigenwil, zegt Cassianus, moet het byzonder doel van iedere ziel zyn, die naer de volmaektheid streeft. Ook de H. Bernardus zegt : Er is geene grootere godschendery, dan wanneer men het gezag over den aen God opgedragen wil wil terugnemen. De H. Geest heeft door den mond van Samuël verklaerd, dat het eene soort van ,afgodery is den eigenwil tegen de gehoorzaemheid te volgen. *Wederspan-*

(1) In Prolog. reg. S. B.

nig zyn is gelyk de zonde der waerzeggery, en niet willen gehoorzamen gelyk de boosheid der afgodery (1).

3. De H. Coleta zeide : Het is God aengenamer dat wy onzen eigenwil verloochenen dan dat wy alle rykdommen der wereld verlaten. Men moet ook opmerken, dat dit niet alleen gebrekkige of onverschillige dingen betreft, maer ook toepasselyk is op die oefeningen, welke den schyn van deugd hebben, b. v. werken van boetveerdigheid verrigten, bidden, aelmoezen geven en diergelyke, zoodra dezelve tegen de gehoorzaemheid geoefend worden. Cassianus zegt zelfs, dat de ongehoorzaemheid tegen de oversten, om uit eigenwil heilige dingen te verrigten, gewoonlyk nog meer schaedt; dewyl diegenen, welke kwade handelingen onder den schyn van deugd verrigten, zich gewoonlyk niet beteren. Diegenen, welke volgens hun eigen hoofd willen heilig worden, zyn die zielen, van welke Isaias verhaelt, dat zy op den dag des oordeels tot Jesus Christus zullen zeggen : *Waerom hebben wy gevast, en gy ziet het niet aen; Heer, wy hebben werken van boetveerdigheid gedaen, en gy hebt er geen acht op gegeven!* En er zal haer geantwoord worden, dat zy voor zulke werken geenen loon moeten hopen, dewyl zy niet naer den wil Gods, maer uit eigenwil zyn verrigt geworden. *Zie, op den dag van uw vasten toont zich uw wil.* Welk een groot kwaed is toch de eigenwil, zegt de H. Bernardus, want hy maekt, dat de beste handelingen, welke uit eigenwil en tegen de gehoorzaemheid geschieden, niet goed maer gebrekkig voor u worden. Het sterkste bewys daerentegen, welk eene ziël kan hebben, dat hare handelingen aen God aengenaem zyn, bestaet daerin, dat zy uit gehoorzaemheid handelt. Nicephorus verhaelt, dat de oversten van Simeon Stylita (die een zoo boetveerdig en buitengewoon leven leidde, dat hy dag en nacht op eene zuil onder den blooten hemel stond) zich wilden overtuigen; of deszelfs levenswyze aen

(1) 1 Kon. 15, 23.

God behaegde. Welke proef namen zy nu wel? Zy geboden den Heilige dadelyk van zyne zuil af te komen, en by de andere moniken te wonen. Toen nu de H. Simeon dit bevel vernam, hief hy terstond den voet omhoog om af te komen; maer alsdan wierd hem gezegd : Vader! blyf boven, want nu erkennen wy, dat het Gods wil is, dat gy in deze boetveerdigheid volherdt. Dus moeten wy dan ook heilige zaken zonder gehechtheid aen onzen eigenwil begeeren. De H. Franciscus van Sales zeide : Ik wil weinig, en dit weinige wil ik zeer weinig. Hy wilde daermede zeggen, dat hy niets uit eigenliefde wilde, maer alles om aen God te behagen, waerom hy ook bereid was, hetzelve te verlaten, zoodra hy zou erkend hebben, dat het niet met den goddelyken wil overeenkwam.

6. O welken schoonen vrede geniet eene ziel, die niets anders wil, dan wat de gehoorzaemheid van haer verlangt! Nadat de H. Dositheus zynen geheelen wil aen de gehoorzaemheid had toegewyd, genoot hy eenen gedurigen vrede. Maer vreezende een bedrog des duivels, vraegde hy aen zynen meester den H. Dorotheus : Myn vader! zeg my toch, hoe het komt, dat ik by deze wyze van leven eenen zoo grooten vrede vind, zoo dat ik niets meer weet, wat ik op aerde wenschen zoude? Myn zoon! antwoordde de H. Dorotheus, de vrede, dien gy geniet, is alleen de vrucht der gehoorzaemheid. — Welke groote vreugd moet immers eene ziel hebben, die God bemint, wetende, dat zy in alles, wat zy doet, den wil Gods doet. Zy kan zich waerlyk gelukzalig noemen, en met den Profeet uitroepen : *Zalig zyn wy, Israël! want wat aen God behaegt, is ons veropenbaerd geworden* (1). Ik ben al te gelukkig; want ik weet zeker dat ik in alles, wat ik uit gehoorzaemheid doe, den wil Gods vervulle. O! welke zoetigheid, zegt de H. Maria Magdalena van Pazzis, is in deze woorden bevat, *de wil Gods*. En de H. Petrus Damianus schreef : Die aen

(1) Baruch. 4, 4.

zynen eigenwil opstaet, werpt eenen zwaren last van zich weg. Welke dwingelandy, vervolgt de Heilige, is ook wel wreeder tegen eene ziel, die God wil dienen, dan de eigenwil, welke dezelve beheerscht. De H. Eutichius zegt (1): Wat baet het, wanneer ook uiterlyke rust en stilzwygen heerschen, als in het hert een hevige stryd der driften heerscht. Uitwendig is rust, inwendig een wilde storm.

7. Waervan komt onze ongerustheid, vraegt de H. Bernardus, ten zy daerdoor, dat wy onzen eigen wil volgen. Cassianus verhaelt, dat de Oudvaders plagten te zeggen, dat een mensch, die zynen eigenwil niet overwinnen kan, ook niet in het klooster kan blyven. De gehechtheid aen den eigenwil is de eenige oorzaek, waerom zoo vele menschen ongelukkig zyn. Deze is ongerust, omdat hy geenen biechtvader kan hebben, die hem behaegt. Gene is mismoedig, dewyl hy een ambt zou willen hebben, hetwelk hem niet gegeven wordt; een ander is ongerust, dewyl hy een ambt moet bekleeden, welk hem niet behaegt; een ander is bedroefd, dewyl hem die bezigheid, die verkeering, die briefwisseling verboden is. De ongehoorzaemheid verdient eene gelyke straf, als diegene welke twee ordensgeestelyken trof, die, volgens het berigt van Surius (2), den godvruchtigen monik Philibertus niet als hunnen abt wilden erkennen. De eene wierd door den bliksem geslagen, de andere wierd het ingewand uit het lichaem gerukt. De H. Bernardus zegt: Leef met uwe oversten in vrede, zeg geen kwaed van hen, en hoor hunne lasteraers niet aen, want God straft deze ondeugd van de onderdanen reeds hier op de aerde op eene byzondere wys. De H. Gregorius zegt insgelyks (3): Over de handeling der oversten mag men niet morren, zelfs wanneer zy ook strafbaer schynt te zyn. *Van de goden*, namelyk van de oversten, *zult gy geen kwaed spreken*, zegt de Heer (4).

8. Laet ons nu hooren wat de H. Maria Magdalena

(1) Hom. 9. ad Mon (2) Tom. 4. 20. Aug. (3) In regist. L. 12, c. 3. (4) Exod. 22, 28.

van Pazzis in eene verrukking zeide, sprekende over het kwaed, dat de eigenliefde in vele zielen uitwerkt: Ik zie, zeide zy, eene menigte zielen; daer onder zie ik eene, welke op den tyd, wanneer zy met u, o allerzoetste, eeuwig Woord! zich vereenigt innerlyk opgetogen is; maer dikwyls gaet geene uer voorby, of zy wordt gansch verward, als er iets aen haren wil wederstaet. Ik zie eene andere ziel, die zoo lang zy in eene mis tegenwoordig is, van liefde tot God brandt; maer die, wanneer men haer op eene fout opmerkzaem maekt, het niet gelooft, en zie, hooveerdigheid en eigenliefde toonen zich by haer. Ik zie eene andere, die, gelyk het schynt, in de strengheid van leven eenen H. Antonius evenaert; maer die, wanneer de gehoorzaemheid haer een werk van boetveerdigheid verbiedt, hardnekkig is en niet wil gehoorzamen. Eene andere schynt in de eetzael verstorven en ernstig; maer zy behaegt aen zich zelve in hare versterving, en zoude geerne voor heiliger gehouden worden dan de andere. Als men acht geeft op haer, dan meent zy, dat men te toegevend is; maer wanneer haer iets ontbreekt, dan meent zy, dat men haer niet het minste telt. Eene andere beievert zich zoo zorgvuldig om hare wysheid ten toon te stellen, dat men zoude gelooven, dat zy de wysheid van eenen H. Augustinus wil overtreffen, daer by weet zy hare redenen altyd zoo te schikken, dat zy hare volmaektheid te kennen geeft, enz. Eene andere is bereid aen al hare gemakken te verzaken, om anderen te dienen; maer als zy eenen dienst bewezen heeft, dan wil zy ook dat men haer dankt en pryst. Eenen anderen keer sprak de Heer in diervoegen over zulke zielen tot de Heilige: Zy willen mynen geest, maer zy willen hem op die wyze, welke haer behaegt, en daerdoor worden zy onbekwaem om denzelven ooit te verkrygen.

9. Laet ons nu weder tot ons voorwerp terugkeeren. Indien gy, beminde ziel, wilt heilig worden en eenen bestendigen vrede genieten, beiever u dan, zoo dikwyls als gy kunt, aen den eigenwil te wederstaen, doe niets om uwent wil, maer alles om aen

God te behagen. Ruim op deze wys alle ydele begeerten en neigingen uit den weg. Wereldlingen beieveren zich zoo dikwyls zy kunnen om den eigenwil te bevredigen; de Heiligen zoeken denzelven te versterven; ja zy zoeken gelegenheid om zich te verloochenen. De H. Andreas Avellinus deed, gelyk uitdrukkelyk in den Brevier staet, de gelofte van gedurig aen den eigenwil te wederstaen. Laten wy ons voornemen ten minste dagelyks een zeker aental akten van zelfverloochening te doen. Laet ons dikwyls de woorden herhalen, welke de H. Bernardus tot zich zelven rigtte, om zich aen te wakkeren: Bernardus! waertoe zyt gy gekomen? Ben ik in de wereld om mynen of wel om Gods wil te doen? Stellen wy ons gerust, als onze oversten ons een verzoek weigeren, of ons iets opleggen hetgeen tegen de eigenliefde is. Laet ons bedenken, dat, wanneer wy de gehoorzaemheid oefenen, wy meer winnen dan wanneer wy uit eigenwil vele vrywillige werken van boetveerdigheid en godsvrucht verrigten. Een groote dienaer Gods plagt te zeggen: Eene oefening van verloochening van den eigenwil is verdienstelyker, dan vele ziekenhuizen te bouwen. Laet ons altyd die schoone vermaning voor oogen hebben, welke de godvruchtige pater Torres uit de vergadering der godvruchtige Arbeiders, aen een van zyne biechtkinderen gaf: Eene ziel, welke zich geheel aen God toegewyd heeft, leeft zonder iets te beminnen, zonder iets te willen, te zoeken, of te verlangen.

10. Ik wil dit hoofdstuk sluiten met de woorden, welke dezelfde pater Torres aen eene godvruchtige ziel schreef, opdat zy zich van zich zelve en van alle geschapene dingen zoude scheiden, om God alleen te beminnen: « Daer de Heer u die schoone » gelegenheid gegeven heeft van te lyden en u in de » verlatenheid van den geest te oefenen, zoo zoek » ook die liefde tot den beminde, welke zoo sterk » is als de dood, in uw hert te vermeerderen. Deze » liefde is sterk; want zy scheidt ons van alle schepsels, van alle menschelyk opzigt, van alles wat » de wereld bemint, van onze neigingen, ja, tee-

» nemael van ons zelven, opdat zich niets in ons » bevinde, wat ons zou kunnen beletten, met hare » gedachten, wenschen en neigingen geheel in den » beminde te leven. Naer den beminde moet dan » uw hert zuchten, in den beminde alleen moet » uw wil wonen, de beminde alleen moet het » voorwerp uwer gedachten zyn. Als de hand » arbeidt, als de voet zich vermoeit, dan zy alles » voor en met den beminde. Om deze liefde tot » den beminde te verkrygen, moet gy dagelyks, » voor een beeld van den gekruiste, aen alles » verzaken, wat gy nog bemint, aen de eeramb- » ten, aen de gemakken, aen de vertroostingen, » aen uwe ouders, aen uwe bloedverwanten; en gy » moet plegtiglyk bekrachtigen, dat gy geene andere » eer begeert dan den smaed van Jesus, geene an- » dere schatten dan zyne liefde, geene andere ge- » makken dan zyn kruis, geen ander voorwerp uwer » liefde dan den beminden bruidegom alleen. Wan- » neer gy b. v. alleen in den tuin zyt, of den » hemel betracht, verzoek dan in uw hert alle » schepselen, dat zy uwen beminde beminnen. Ik » wensch dat gy die gezelschappen vlugt, welke » niet tot den beminde geleiden, dat gy aen dat » ambt verzaekt welk den beminde niet aengenaem » zoude zyn, of dat gy liever die handeling ach- » terlaet welke niet de eer van den beminde voor » oogwit heeft. »

GEBED.

Ach, myn God, myn Heer en bruidegom myner ziel! gy hebt my zoo zeer bemind; gy hebt my den wil gegeven, opdat ik beminne, en ach! ik heb my van dezen wil bediend om u te beleedigen en om aen u zoo dikwyls te mishagen! Indien ik niet wist, dat gy een oneindig bermhertige God zyt, dan zou ik de hoop verliezen van ooit uwe genade weder te verwerven, welke ik, ongelukkige, verloren heb. Wegens myne ondankbaerheid had ik reeds lang verdiend van u verlaten te worden; nu erken ik, dat uw licht my nog bystaet; ik verneem dat gy nog

altyd van my eischt, dat ik u beminne. Zie, ik wil in het vervolg niet meer ondankbaer tegen u zyn, ik wil u niet langer wederstaen. Ik schenk my aen u, neem myne ongetrouwe ziel weder aen, o myn God! nadat zy zoo vele jaren niet anders gedaen heeft, dan uwe liefde te verachten, maer die nu niets anders verlangt dan u te beminnen en geheel aen u toe te behooren. Myn Jesus, sta my by! geef my zulk een berouw over myne zonden, dat ik gedurig van droefheid en bitterheid mag vervuld zyn, omdat ik u, eenen zoo liefderyken en goeden God beleedigd heb. O hoe ongelukkig zou ik zyn, indien ik u, nadat gy my zulke kennis verleend hebt, op nieuw zou verachten! Hoe zoudt gy my dan nog kunnen verdragen? O myn God! de gedachte, dat ik u op nieuw kan beleedigen, beangstigt my: ach myn God! laet niet toe, laet niet toe, dat my zulk een ongeluk overkomt. Zend al andere straffen over my, maer niet deze. Doch indien gy weet, dat ik u op nieuw zal verlaten, o zoo laet my liever nu sterven, daer ik hoop in uwe genade te zyn. Wat zou my ook het leven baten, indien ik maer leve om u op nieuw te beleedigen? Maria, myne hoop! verwerf my of de volherding of de dood.

DERDE HOOFDSTUK.

OVER DE UITERLYKE VERSTERVING DER ZINNEN.

1. Er is geen ander middel: wy arme kinderen van Adam moeten gedurig stryden tot aen de dood. *Het vleesch is begeerig tegen den geest, en de geest tegen het vleesch* (1). Een geleerde schryver bemerkt met regt, indien het de onredelyke dieren eigen is hunne zinnen te volgen, en de engelen daertegen den wil Gods te doen, dat wy menschen alzoo engelen worden, als wy in alles ons voorstellen den wil Gods te volgen, en dat wy aen de dieren gelyken, als wy

(1) Gal. 5, 17.

alleenlyk de bevrediging onzer lusten zoeken. Of wel de ziel moet het lichaem of het lichaem de ziel beheerschen. Daerom moeten wy ons lichaem behandelen, even als een ruiter zyn ontembaer peerd behandelt, hetwelk hy altyd in den toom houdt, opdat het hem niet afwerpe, of gelyk een geneesheer eenen zieke behandelt, welken hy voorschryft om in te nemen hetgeen deze niet wil, en aen welken hy schadelyke spyzen en dranken, welke dezelve verlangt, verbiedt. Zeker zou die geneesheer wreed zyn, die toestond, dat de zieke de voorgeschrevene geneesmiddelen niet gebruikte, omdat dezelve bitter zyn, en die den zieke datgene toestond, wat hem nadeelig is, dewyl hy het verlangt. Even zoo wreed behandelen diegenen hunne ziel, die, opdat het lichaem hier op aerde niets te lyden hebbe, hoe weinig het ook maer zy, ziel en lichaem in het grootste gevaer stellen van gedurende eene geheele eeuwigheid oneindig groote pynen te lyden. Zulke valsche liefde, zegt de H. Bernardus (1), vernietigt de ware liefde, welke wy jegens ons zelven moeten oefenen, dit medelyden jegens ons lichaem is bovenmate wreed; want men dient daerdoor het lichaem op eene wyze, welke de ziel doodt. Daerom zeide dan ook dezelfde Heilige tot die vleeschelyke menschen, welke de dienaers van God bespotten (2): Wy zyn alleenlyk wreed tegen ons lichaem, en plagen hetzelve met werken van boetveerdigheid; maer gy zyt veel wreeder tegen u zelven, vermits gy de lusten van uw lichaem hier op de aerde bevredigt, want daerdoor veroordeelt gy hetzelve om in eeuwigheid te samen met de ziel oneindig grootere pynen uit te staen. Daerom gaf die godvruchtige kluizenaer, die zoo vele werken van boetveerdigheid oefende, volgens de verhaling van P. Rodriguez, een zeer wys antwoord, toen men hem vraegde, waerom hy zyn lichaem zoo plaegde: Ik kwel, zeide hy, hetgene my kwelt. Even zoo antwoordde de abt Moyses aen dengenen, die hem wegens zyne strengheid lackte: Indien myne driften

(1) In Apol. ad Guid. (2) Serm 2. in Ps. qui habitat.

rusten, dan wil ik ook rusten. Als myn vleesch zal ophouden van my te plagen, dan wil ik ook ophouden van my te versterven.

2. Indien wy dus willen zalig worden en aen God behagen, dan moeten wy van smaek veranderen; dat moet ons behagen wat het vleesch mishaegt, en mishagen wat het vleesch verlangt. Daerom zeide de Heer eens tot den H. Franciscus van Assisië: Zoo gy verlangt my te bezitten, neem dan het bittere als zoet, en het zoete als bitter aen.

Het voorwendsel, dat de volmaektheid niet in de kastyding des lichaems, maer in de versterving van den wil bestaet, vindt hier geene plaets; want, antwoordt hierop Pinamonti: Zekerlyk draegt een wynberg daerom nog geene vruchten, alhoewel hy met eene haeg van doornen voorzien is; maer niettemin bewaert de haeg de vruchten welke zonder deze doornen ontbreken zouden, volgens de uitspraek van den wyzen man: *Waer geene haeg is, wordt het goed geroofd* (1). Ofschoon de H. Aloysius Gonzaga zeer weekelyk was, had hy echter eene zoo groote begeerte om zyn lichaem te versterven, dat hy geduriglyk verstervingen en werken van boetveerdigheid zocht. Toen eens iemand tot hem zeide, dat de heiligheid niet hierin, maer in de verloochening van den eigenwil bestond, antwoordde hy zeer wys met de woorden van het Evangelie: *Het een moet men doen en het ander niet achterlaten* (2), waermede hy wilde zeggen, dat ofschoon het noodig is den eigenwil te versterven, men toch ook het lichaem moet versterven, om hetzelve te temmen en aen de rede te onderwerpen. Daerom riep ook de Apostel uit: *Ik tuchtig myn lichaem en breng hetzelve in slaverny* (3). Als het lichaem niet verstorven is, dan zal het met moeite aen de wet gehoorzamen. De H. Joannes van het Kruis zeide van diegenen, welke de werken van boetveerdigheid niet beminnen, en die, wanneer zy zelfs zielbestierders van anderen zyn, uiterlyke verstervingen verach-

(1) Eccl. 26, 27. (2) Matth. 23, 23. (3) 1 Cor. 9, 27.

ten en dezelve afraden : Zoo men iemand hoort leeren, dat men de verstervingen van het vleesch kan achterlaten, dan mag men hem niet gelooven, al bevestigde hy ook zyne leer met wonderen.

3. Zekerlyk zyn de wereld en de duivel groote vyanden van onze eeuwige zaligheid , maer de grootste vyand, dien wy hebben, is ons eigen lichaem , want deze vyand woont in ons eigen huis ; en de H. Bernardus zegt (1) : Een vyand , die in ons huis woont, benadeelt ons het meest. Eene belegerde vesting heeft geene grootere vyanden , dan diegenen , welke binnen dezelve wonen ; want het is moeijelyker zich voor deze , dan voor de anderen , die buiten zyn , te wachten, Daerom zeide de H. Joseph Calasanza : Men moet het lichaem niet meer achten dan eenen slechten tafeldoek in de keuken, alzoo hebben ook de Heiligen met zich zelven gehandeld.

Even als de wereldlingen maer bedacht zyn , om hun lichaem met zinnelyke vreugden te koesteren, even zoo zyn de zielen , die God beminnen , bezorgd om haer vleesch te versterven, zoo veel zy maer kunnen. De H. Petrus van Alcantara zeide tot zyn lichaem: Stel u tevreden , myn lichaem , want in dit leven wil ik u geene rust vergunnen , gy moet hier op de aerde alleenlyk pynen en kwellingen van my verwachten; maer als wy eens in den hemel komen , dan zult gy eene rust genieten , welke geen einde meer zal hebben. Daerom konde ook de H. Maria Magdalena van Pazzis kort voor hare dood zeggen, dat zy zich niet herinnerde, in iets anders dan in God alleen haer vermaek gezocht te hebben. Lezen wy maer de levensgeschiedenis der Heiligen , dan zullen wy zien , hoe vele werken van boetveerdigheid zy geoefend hebben , en wy zullen ons moeten schamen, dat wy zoo teeder en zoo behoedzaem geweest zyn om ons vleesch te versterven. Wy lezen in het leven van de H. Oudvaders , dat de bewoners van een groot klooster noch wyn noch fruit nuttigden. — Eenige namen maer eens van den eenen avond tot den anderen spys, of aten

(1) De anim. c. 15.

eerst na twee of dry dagen streng gevast te hebben. Allen droegen boetgordels, en sliepen zelfs met deze bekleed. Dit kan men zekerlyk niet van de christenen van onzen tyd verlangen; maer het zou toch geene zoo groote zaek zyn, zich van fruit en van zoete zaken te onthouden, of in eten of drinken eene kleine versterving te doen.

4. Maer zal men zeggen: ik ben ziek, en daerom verbiedt my myn biechtvader alle werken van boetveerdigheid. Goed, wees gehoorzaem; maer neem ten minste geduldig al het lyden aen, welk met uwe ziekte verbonden is; verdraeg met vreugd alle ongemakken, welke de verandering van hitte en koude veroorzaekt. En indien gy uw lichaem niet met eigenlyke werken van boetveerdigheid kunt versterven, verzaek dan toch ten minste somtyds aen een veroorloofd vergenoegen. Wanneer de H. Franciscus Borgia op de valkenjagt ging, dan sloeg hy de oogen neder op hetzelfde oogenblik, op hetwelk den valk zynen buit aengreep, en beroofde zich van het genoegen, welk hem dit schouwspel zou hebben kunnen verschaffen. Ook de H. Aloysius Gonzaga verwaerloosde vele schouwspelen te zien wanneer hy de feesten van het hof moest bywonen. Waerom zoudt gy, beminde ziel, niet diergelyke verstervingen kunnen oefenen? Indien aen het lichaem veroorloofde genoegens ontzegd worden, dan zal hetzelve niet wagen ongeoorloofde te zoeken.

Diegene daerentegen, welke aen alle geoorloofde vreugden willen deel nemen, zullen zich weldra verbodene vreugden veroorloven. Een groote dienaer Gods, Pater Vincentius Carafa, van de Societeit Jesu, bemerkt, dat God ons de vreugden dezer wereld niet alleen geschonken heeft om dezelve te genieten, maer ook opdat wy daerdoor gelegenheid zouden vinden hem onze dankbaerheid te betoonen, met hem zyne geschenken weder te geven en ons van dezelve ter zyner liefde te berooven. Het is waer, dat zekere onschuldige vreugden schynen onze menschelyke zwakheid te versterken en ons tot geestelyke oefeningen bekwamer te maken; maer dit niettegenstaende kan men overtuigd zyn, dat de zinnelyke vermaken in

zich een vergift voor de ziel zyn, dewyl zy dezelve aen de schepsels hechten. Daerom moet men deze vermaken met dezelfde voorzigtigheid gebruiken als het vergift. Zekerlyk is het vergift ook somwylen nuttig voor de gezondheid des lichaems, wanneer het goed bereid is, en zeer matig genomen wordt. Hieruit kunnen wy erkennen, hoe behoedzaem en matig wy de zinnelyke vermaken moeten genieten, namelyk zonder de minste aengekleefdheid, enkel uit noodzakelykheid, om God beter te kunnen dienen.

5. Maer wy moeten ook nog opmerkzaem zyn, dat wy, om ons van de ziekten des lichaems te genezen, onze ziel niet ziek maken, want dezelve zal altyd ziek zyn, als men het vleesch niet versterft. De H. Bernardus zeide (1): Ik heb medelyden met de ziekten des lichaems; maer ik heb nog meer medelyden met de ziekten der ziel, welke veel gevaerlyker en veel meer te vreezen zyn. O hoe dikwyls is niet eene lichamelyke ziekte het voorwendsel om zich vryheden toe te laten, die in het geheel niet noodig waren. De H. Theresia waerschouwde hare kloostervrouwen hierover, en zeide: Wy verzuimen den eenen dag de gemeenschappelyke geestelyke oefeningen by te wonen, dewyl wy hoofdpyn hebben, den anderen, dewyl wy ze gehad hebben, den derden, opdat wy ze niet weder terug krygen; waerna de Heilige hare geestelyke dochters in dezervoege aenspreekt: Gy zyt niet in het klooster gekomen om u week te maken, maer om voor Jesus Christus te sterven. Indien wy niet besluiten de ziekten geduldig te verdragen, dan zullen wy tot niets komen. Wat is er aengelegen, indien wy ook sterven? Hoe dikwyls heeft ons dit lichaem bespot? zullen wy dan nooit met hetzelve spotten? Salvianus zegt, dat menschen, die zich aen de liefde van Jesus toegewyd hebben, gewoonlyk lichamelyke ziekten te verdragen hebben (men leze het leven eener H. Theresia, eener H. Rosa, eener H. Maria Magdalena van Pazzis en van vele andere), en dat dezelve geerne willen lyden, omdat zy anders moeijelyk zouden heilig worden.

(1) Epist. 321.

Toen de eerweerdige *Beatrix van de Menschwording*, de eerste geestelyke dochter der H. Theresia, van ziekten en smerten overladen was, zeide zy, dat zy haren staet niet met de gelukkigste vorstin verwisselen wilde, en ofschoon zy zoo veel te lyden had, beklaegde zy zich toch nooit; waerom eens eene andere kloostervrouw boertender wyze tot haer zeide: Lieve Zuster! gy schynt my eene van die armen te zyn, die liever van honger sterven, of den grootsten honger lyden, dan de beschaming uit te staen van aen anderen hunne armoede te openbaren.

Hieruit kunnen wy erkennen, dat, wanneer wy wegens onze zwakke gezondheid ook niet vele lichamelyke verstervingen kunnen verdragen, wy toch ten minste die ziekten geduldig moesten aennemen, welke de Heer ons overzendt. Laet ons deze geduldig aennemen, dan zullen zy ons zelfs beter tot de geestelyke volmaektheid geleiden, dan vrywillige werken van boetveerdigheid. De H. Sincletica zeide, dat, gelyk door de geneesmiddelen de ziekten van het lichaem geheeld worden, alzoo de gebreken der ziel door de ziekten des lichaems geheeld worden.

6. O hoe voordeelig zyn aen den geest de verstervingen van het lichaem! Zy scheiden ons af van de zinnelyke vreugden, welke de ziel wonden en haer zelfs dikwyls dooden. De wonden der liefde, zegt Origines (1), maken dat men de wonden van het vleesch niet gevoelt. Door de verstervingen kunnen wy ook reeds hier op aerde voor de tydelyke straffen onzer zonden voldoen. Wie God beleedigd heeft, die moet dikwyls, alhoewel hem ook de schuld der zonde reeds vergeven is, nog door eene tydelyke straf aen God voldoen, en wie in dit leven niet daervoor voldoet, die moet in de andere wereld in het vagevuer lyden. Maer daer zullen de pynen oneindig grooter zyn: *In zeer groote rampzaligheid zullen zy zyn, zoo zy zich niet bekeeren van hunne werken* (2). De H. Antonius verhaelt, dat aen eenen zieke door zynen Engel bewaerder de keus gelaten wierd, van of wel dry dagen

(1) In Cant. c. 3. (2) Openb. 2, 22.

in het vagevuer, of nog twee jaren aen die ziekte, welke, hy had, te bed te blyven liggen. De zieke verkoos de dry dagen in het vagevuer; maer nauwelyks was hy er eene uer in geweest, of hy beklaegde zich aen zynen Engel, dat in plaets van dry dagen reeds verscheidene jaren verloopen waren. Alsdan antwoordde de Engel hem: Wat zegt gy? uw lichaem is nog warm op het bed, waerop gy gestorven zyt, en gy spreekt reeds van jaren? Indien gy alzoo geduldig lyden wilt, beminde ziel, stel u dan voor dat gy nog vyftien of twintig jaren lyden moet, en zeg: Dat is myn vagevuer! niet het lichaem, maer de geest moet overwinnen.

7. Daerenboven verheft de versterving de ziel tot God. De H. Franciscus van Sales zeide, dat eene ziel zich nooit tot God zal kunnen verheffen, indien het vleesch niet verstorven en onderdrukt is. En de H. Theresia heeft ons hierover verscheidene schoone uitspraken achtergelaten. Men begaet eene dwaesheid, zegt zy, als men meent, dat God gemakkelyke lieden tot eenen vertrouwelyken omgang met hem aenneemt. — Eene koninklyke levenswyze en het gebed gaen niet met elkander. De zielen, die God waerachtig beminnen, kunnen geene rust verlangen.

8. De verstervingen verschaffen ons ook eene groote heerlykheid in den hemel; de Apostel leert ons, dat, wanneer de kampvechters zich van alle dingen onthouden, welke hunne krachten zouden kunnen verminderen, en hun daerdoor het gewin van eene ellendige en tydelyke kroon berooven, hoe veel te meer moeten wy ons dan niet versterven, om eene oneindige en eeuwige kroon in den hemel te verwerven. *Deze doen het om eene vergankelyke kroon te ontvangen, maer wy om eene onvergankelyke.* De H. Joannes zag alle bewooners des hemels met palmen in de handen: *en zy hadden palmen in hunne handen* (1). Daeruit leert men, dat wy allen, om zalig te worden, martelaers moeten zyn of door het zweerd der dwingelanden of door onze werken van boetveerdigheid.

(1) Openb. 7, 9.

Maer wy moeten ook bedenken , dat indien wy zelfs zeer veel moeten lyden, dit toch niets is, wanneer wy het vergelyken met de eeuwige heerlykheid, welke ons in den hemel verwacht: *Het lyden van deze wereld is niet te vergelyken met de toekomende heerlykheid, welke aen ons zal geopenbaerd worden. Onze tegenwoordige rampen, welke maer oogenblikkelyk en ligt zyn, verschaffen ons eene eeuwige alles te bovengaende heerlykheid* (1).

9. Laet ons dus dikwyls akten van geloof verwekken. Wy hebben maer eenen korten tyd op aerde te leven. De eeuwigheid is ons huis, alwaer degene, die zich in dit leven het meest verstorven heeft, zich ook het meest zal verheugen. De H. Petrus zegt, dat de zaligen de levendige steenen zyn, met welke het hemelsch Jerusalem gebouwd is; maer deze steenen moeten vooreerst op aerde met het werktuig der versterving bearbeid worden, gelyk de H. Kerk op den feestdag der kerkwyding zingt. Laten wy ons dus verbeelden, dat iedere soort van versterving een slag voor den hemel is; deze gedachte zal ons alle moeite en allen arbeid ligt maken. Indien iemand wist, dat hy zoo veel grond kreeg, als hy op eenen dag konde omgaen, o hoe zoet en aengenaem zou hem de moeite van dezen weg zyn. In het boek, *de geestelyke Weide* genoemd, wordt verhaeld, dat een kluizenaer zyne woning wilde veranderen, om nader by het water te zyn. Alvorens nu zyn voornemen uit te voeren, gebeurde het, dat, toen hy water voor zyne cel haelde, het hem scheen, als of iemand achter hem zyne schreden telde; alsdan zag hy om en ontwaerde eenen jongeling, die tot hem zeide: Ik ben een engel, die uwe schreden tel, opdat geen van dezelve onbeloond blyve. Toen de kluizenaer dit hoorde, dacht hy niet meer van zyne woning te veranderen, ja, hy zou wel geerne gewenscht hebben, dat dezelve nog meer verwyderd geweest ware, opdat hy zich nog meer verdiensten zou hebben kunnen verzamelen.

(1) 2 Cor. 4. 17.

10. Maer verstorvene zielen genieten niet alleen in de andere wereld, maer zelfs in deze wereld rust en vrede. Welke grootere vreugden kan immers eene ziel genieten, die God bemint, dan te weten, dat zy God vreugde aendoet, terwyl zy zich versterft? De berooving van de zinnelyke vermaken en het lyden zyn juist de vreugden van eene godminnende ziel; het is zekerlyk geene zinnelyke, maer eene geestelyke vreugd. De liefde kan niet ledig zyn. Wie God bemint, kan niet leven, zonder hem gedurig bewyzen zyner liefde te geven. Maer de ziel kan God geen grooter teeken harer liefde geven, dan door de vreugden dezer wereld te verzaken, en al haer lyden aen God op te dragen. Eene ziel, welke van liefde tot Jesus ontstoken is, lydt niet, wanneer zy zich versterft. Wie bemint wordt niet moede, zegt de H. Augustinus.

Wie zou ook, zegt de H. Theresia, zynen Jesus met wonden bedekt en van alle menschen vervolgd kunnen zien, en echter het lyden niet willen aennemen, ja zelfs niet verlangen! Daerom wilde de H. Paulus ook geenen anderen roem, geene andere vreugd dan diegene van het kruis van Christus te kunnen omhelzen. *Verre zy van my, dat ik my in iets anders roeme dan in het kruis van onzen Heer Jesus Christus* (1). Daeruit, zegt hy, kan *men erkennen*, wie Jesus bemint of niet. Diegenen, welke Christus toebehooren, hebben hun vleesch gekruist als ook hunne ondeugden en lusten (2). Die van de wereld zyn, zoeken de begeerlykheden der wereld en des vleesches te bevredigen; maer die aen Christus toebehooren, beieveren zich om het vleesch te versterven en te kruisen. Maer wat zult gy nu hieruit besluiten, beminde ziel? Bedenk dat de sterfuer naby is, en dat gy tot heden weinig gewonnen hebt. Zoek dus van heden af, u, zoo veel als het mogelyk is, te versterven, en verzaek ten minste aen die vermaken welke de eigenliefde vereischt. Laet geene gelegenheid hiertoe voorbygaen; want de H. Geest vermaent ons: *Laet geen deel van het goed, dat men u*

(1) Gal. 6, 14. (2) Gal. 5, 24.

schenkt, *voorbygaen* (1). Bedenk, dat deze gelegenheid van u te versterven een geschenk van God is, opdat gy u grootere verdiensten voor de andere wereld zoudt kunnen verwerven; bedenk dat hetgene gy heden nog doen kunt, gy morgen niet meer zult kunnen doen, dewyl de eens voorbygegane tyd nooit meer wederkeert.

11. Hier op het einde wil ik, om u tot boetveerdigheid aen te wakkeren, u nog voor oogen stellen, wat de H. Joannes Climacus gezien heeft in een moniken-klooster, de kerker van boetveerdigheid genoemd, en hoe hy het zelf beschreven heeft. Ik zag, zegt de Heilige, hoe eenige van hen den geheelen nacht regt stonden, en zich tegen den slaep weerden; andere sloegen hunne oogen tot den hemel en baden God weenend om bermhertigheid; andere hadden de handen op den rug gebonden en het hoofd gebuigd, dewyl zy zich onweerdig achtten om hunne oogen tot den hemel op te heffen; eenige stonden op assche, hielden het hoofd tusschen de knieën, en sloegen met het voorhoofd op de aerde; andere bevochtigden de aerde met hunne tranen; eenige stonden bloot gesteld aen de brandende stralen der zon; andere, die van dorst brandden, vergenoegden zich met eenen enkelen dronk water om niet van dorst te sterven; eenige namen een stukje brood, wierpen het daerna weg, zeggende, dat diegenen, welke gelyk onredelyke dieren geleefd hadden, geene spys verdienden; eenige waren de wangen door het gedurig weenen gansch gerimpeld; andere waren de oogleden van het gedurig waken gansch byeen getrokken; eenige sloegen met zulk geweld op hunne borst, dat zy bloed spouwden; allen waren zoo bleek en zoo mager, dat zy aen geraemten geleken. Eindelyk sluit de Heilige en zegt, dat hy die boetveerdigen, die zich na hunnen val door zulke werken van boetveerdigheid versterven, gelukkiger achtte dan die welke van te voren nooit gevallen zyn, maer die ook zulke werken van boetveerdigheid niet doen. Maer wat kan men nu ook van

(1) Eccl. 14, 14.

zulke zondaren zeggen, die gevallen zyn, en toch geene boetveerdigheid doen?

GEBED.

O myn bruidegom, sta my by, en geef my kracht, want van heden af wil ik u geheel anders dienen dan ik tot nu toe gedaen heb. Vroeger was ik maer alleenlyk bedacht om myne zinnelykheid en myne eigenliefde te bevredigen, zonder te zorgen, of ik daerdoor aen u mishaegde of niet. Maer in het vervolg wil ik maer alleenlyk zorgen om u tevreden te stellen, die alle liefde verdient. Gy hebt uit liefde tot my een leven vol kommer en smerten verkozen, gy hebt niets gespaerd om my tot uwe liefde te bewegen, en ik zou voortaen nog zoo ondankbaer kunnen voortleven gelyk ik zoo vele jaren lang gedaen heb. Neen, myn Jesus, dat zal niet gebeuren, ik heb u lang genoeg beleedigd; vergeef my, want het doet my leed, dat ik u door myn ongeregeld leven zoo veel misnoegen veroorzaekt hebt. Het berouwt my uit geheel myn hert. Nu bemin ik u uit al myne krachten., en ik wil alles doen, wat ik kan, om aen u in alles te behagen. Laet my door mynen biechtvader erkennen, wat gy van my verlangt; want ik maek nu het besluit, hopende op uwe genade, van alles te doen, wat gy van my verlangt. Vervul, o beminde Zaligmaker! myn geheugen met heilige gedachten, opdat ik nooit die pynen vergete, welke gy, o myn God! voor my geleden hebt. Vervul mynen wil met heilige voornemens, opdat ik denzelven alleenlyk gebruike om u vreugde aen te doen, opdat ik niets meer wensche dan wat gy wilt, en geene andere vryheid heb dan geheel aen u toe te behooren. Maek, o Heer, dat ik u bemin, dat ik u innig bemin; want zoo ik u bemin, dan zal my alle lyden zoet en dierbaer zyn.

Heilige Maegd, myne Moeder Maria, sta my by, opdat ik de nog overige dagen van myn leven aen God moge behagen; op u, o myne Moeder, stel ik al myn betrouwen.

I. AFDEELING.

OVER DE VERSTERVING DER OOGEN EN DE INGETOGENHEID IN 'T ALGEMEEN.

OVER DE VERSTERVING DER OOGEN.

1. Byna alle driften, welke onzen geest bestryden, ontstaen daeruit, dat wy onze oogen niet zorgvuldig genoeg bewaren, want de ongeregelde neigingen en driften nemen gemeenlyk hunnen oorsprong uit de onverstorvenheid der oogen. Daerom heeft Job gezegd: *Ik heb een verbond met myne oogen gemaekt, opdat ik aen geene maegd denke* (1). Waerom zeide Job, dat hy daeraen niet wilde denken? Het schynt dat hy zou moeten zeggen: Ik heb een verbond gemaekt van geene maegd aen te zien. Dus heeft hy met regt gezegd, dat hy daeraen niet wilde denken, want het denken is zoo nauw met het aenschouwen verbonden, dat het een niet kan gescheiden worden van het ander. Daerom heeft de Heilige zich voorgenomen geene maegd in 't aengezigt te zien, opdat hy niet met gedachten zou geplaegd worden.

De H. Augustinus zegt: « Op den blik volgt de gedachte, op de gedachte het behagen, op het behagen de inwilliging; » of uit de gedachte ontstaet de begeerte, dewyl men, volgens den H. Franciscus van Sales, niet wenscht wat men niet ziet, en op de begeerte volgt de inwilliging. Had Eva den verboden appel niet aengezien, zy zou niet gevallen zyn; maer dewyl zy denzelven aenschouwde en hy haer schoon voorkwam, plukte zy hem af, en wierd ongehoorzaem. *Zy zag, dat de vrucht van den boom goed was om te eten en schoon om aen te zien, en nam er van* (2). Zoo gebeurt het, dat de duivel ons eerst tot het aen-

(1) Job. 31, 11. (2) Gen. 3, 6.

schouwen bekoort, daerna tot de begeerte, eindelyk tot de inwilliging.

2. De H. Hieronymus zegt met regt, dat de duivel slechts het begin van ons verlangt. Het is hem genoeg, dat wy maer beginnen de deur te openen, hy zelf zal dezelve dan wel gansch opendoen. Met opzet eene persoon van het ander geslacht in 't gezigt aen te zien is eene vonk der hel, welke de zielen in 't bederf kan storten. De H. Bernardus zegt (1): De eerste pylen, welke de kuische zielen treffen en haer zelfs dikwyls dooden, dringen in dezelve door de oogen. Door de oogen kwam een David, die aen God zoo lief was, tot den val. Om zyne oogen niet verstorven te hebben, viel Salomon, die zoo lang de pen van den H. Geest geweest was. En hoe vele anderen zyn door hunne oogen verloren gegaen! Dat hy dus zyne oogen beware, wie niet eens met Jeremias wil uitroepen: *Myne oog heeft my van het leven beroofd* (2), door de booze neigingen, welke door dezelve zyn ingedrongen. Daerom leert ons de H. Gregorius, dat de oogen in den toom moeten gehouden worden, dewyl zy anders gelyk worden aen die helsche dieren, welke de zielen met geweld medeslepen, en haer byna tegen haren dank tot zonde dwingen. Wie een gevaerlyk voorwerp aenziet, zoo gaet de Heilige voort, die begint te willen wat hy niet wilde. Hetzelfde zegt de H. Schrifture van Holofernes, toen hy Judith aenzag: *Derzelfder schoonheid nam hem gevangen* (3).

3. Seneca zeide, dat de blindheid zeer voordeelig is, tot de bewaring der onschuld. Daerom geeft ons Tertullianus berigt van eenen heidenschen Philozoof, die zich vrywillig de oogen uitgestoken heeft, om zich van de onkuischheid te bewaren, en voor dezelve niet vreesde zyn geheel leven blind te blyven. Dit is ons christenen zeker niet geoorloofd; maer indien wy willen kuisch blyven, dan moeten wy uit deugd blind worden, en het oog op niets werpen, wat in ons onzuivere gedachten zou kunnen veroorzaken. De H. Geest zegt: *Zie niet op vreemde schoonheid, want*

(1) Serm. 13. (2) Klagl. 3, 51. (3) Jud. 16. 11.

daerdoor ontvlamt de begeerlykheid even als een vuer (1). Daerom zegt ook de H. Franciscus van Sales: Wie niet wil dat de vyanden in de vesting dringen, die moet de poorten sluiten.

4. Daerom zyn de Heiligen zoo voorzigtig geweest met de oogen, dat zy, uit vrees van onverwachts eenig gevaerlyk voorwerp aen te schouwen, dezelve altoos nedergeslagen hielden, en nauwelyks onschuldige voorwerpen durfden aenzien. Toen de H. Bernardus reeds een jaer in het noviciaet geweest was, wist hy nog niet of het bovendeel van zyne cel met houtwerk bekleed of gewelfd was. In de kerk van het klooster, waerin hy novicie was, waren dry vensters; maer hy wist niet hoe veel er waren, dewyl hy nooit zyne oogen van de aerde opsloeg. Toen hy eens byna eenen geheelen dag aen den oever van een meêr gewandeld had, vraegde hy aen zyne gezellen, die over dit meêr spraken, waer zy het dan gezien hadden, want hy had het geheel niet ontwaerd. Ook de H. Petrus van Alcantara was zoo ingetogen met de oogen, dat hy de medebroeders, met welke hy omging, niet kende; alleen aen de stem wist hy hen te onderscheiden, maer niet aen het gezigt. Maer nog veel behoedzamer zyn de Heiligen geweest, in nooit persoonen van het ander geslacht aen te zien. Indien de H. Bisschop Hugo genoodzaekt was om met vrouwen te spreken, zag hy dezelve nooit in het gezigt. Ook de H. Clara wilde nooit eenen man in 't gezigt aenzien. Toen zy eens opzag, om de H. Hostie aen te bidden, welke onder de H. mis opgeheven wierd, zag zy tegen haren dank het gezigt des priesters, waerover zy zich zeer bedroefde. De H. Aloysius durfde zelfs niet zyne eigene moeder in het gezigt aenzien. Men verhaelt, dat, toen de H. Arsenius in de woestyn was, eene voorname dame hem bezocht, opdat hy haer aen God zou aenbevelen; maer zoodra de Heilige bemerkte, dat het eene vrouw was, vlugtte hy terstond weg. Alsdan zeide deze tot hem: Indien gy my ook niet zien of hooren wilt, zoo gedenk toch ten minste myner in

(1) Eccli. 9. 8.

uw gebed. Neen, antwoordde de Heilige, ik zal God bidden, dat ik u geheel vergeten moge, opdat ik niet meer aen u denke.

5. Hieruit kan men erkennen, hoe groot de dwaesheid en vermetelheid van diegenen is, welke alles wat hun voorkomt, ook persoonen van het ander geslacht, zonder vrees aenschouwen, en desniettemin willen bevryd blyven van bekoringen en gevaren van te zondigen. De abt Pastor wierd veertig jaren met onzuivere bekoringen geplaegd, dewyl hy eene vrouw, welke aren zamelde, uit nieuwsgierigheid had aengezien. Toen de H. Hieronymus in de spelonk te Bethlehem leefde, alwaer hy gedurig bad en zyn lichaem met werken van boetveerdigheid kwelde, wierd hy echter schrikkelyk verontrust door de herinnering aen die vrouwen, welke hy vroeger te Roomen gezien had. Hoe is het dan mogelyk, dat die, welke persoonen van het ander geslacht niet eens, maer menige malen aen zien, van zulke ongerustheid vry blyven! Niet zoo zeer het zien als het aenzien, zegt de H. Franciscus van Sales, schaedt ons; daerom waerschouwt ons de H. Augustinus en zegt, dat als wy ook somtyds eenen oogslag op iemand laten vallen, wy ons ten minste moeten wachten van ons daermede op te houden. De H. Ignatius verweet aen pater Waunaraus, dat toen hy van hem afscheid nam om naer eene verafgelegene plaets te reizen, hy zyne oogen op hem gerigt had. Het is niet geoorloofd, zegt de H. Gregorius, dat aen te zien, wat men niet wenschen mag; want als ook de booze gedachten, welke na den oogslag gewoonlyk het gemoed verwarren, verdwenen zyn, zoo laten zy toch altoos eene vlek in de ziel achter. Toen men eens aen broeder Rogerius, eenen Franciskaner, die met eene gansch byzondere zuiverheid begaefd was, vraegde, waerom hy zoo ingetogen was om vrouwen aen te schouwen, antwoordde hy: Wanneer de mensch de gelegenheid vlugt, zoo bewaert God hem; maer wanneer hy zich zelven in gevaer begeeft, zoo verlaet de Heer hem met regt, en hy valt ligt in eene zware zonde.

6. Indien de vryheid, welke men aen de oogen ver-

gunt, ook geen ander kwaed veroorzaekt, zoo berooft zy toch de ziel gedurende het gebed van de aendacht des geestes; want alsdan komt haer alles voor oogen wat zy gezien heeft, en wat zich in het gemoed geprent heeft, en veroorzaekt de ziel duizend verstrooidheden. Wie ook nog zoo aendachtig in het gebed geweest is, die zal niettemin, zoodra hy de oogen laet rondzweven, alle aendachtigheid verloren hebben. Eene verstrooide ziel kan maer weinig op de oefening der deugden, b. v. der oótmoedigheid, der verduldigheid, der versterving, enz., bedacht zyn. Daerom moet men zich wachten van uit enkele nieuwsgierigheid uiterlyke voorwerpen aen te zien, dewyl zy ons van H. gedachten aftrekken; en wy moeten maer zulke dingen trachten aen te zien, welke onzen geest tot God opheffen. De H. Bernardus zegt, dat de nedergeslagene oogen ons helpen om ons hert tot den hemel te verheffen. De H. Gregorius van Nazianza schreef: Waer Christus met zyne liefde woont, daer is ook de ingetogenheid. Ik wil ondertusschen hierdoor niet zeggen, dat men de oogen nooit mag opslaen, dat men nooit eenige zaek mag aenzien; men moet altoos zulke dingen aenzien, die ons tot God leiden, b. v. heilige beelden, of ook velden, bloemen, en diergelyke dingen, want het aenzien dezer schoone schepsels helpt ons om den Schepper te betrachten. Overigens moet een godvruchtige christen de oogen meest nedergeslagen houden, byzonder daer, waer hy gevaerlyke voorwerpen zou kunnen zien. En als hy met persoonen van het ander geslacht spreekt, dan moet hy ze niet aenzien, en nog minder ze eigenlyk beschouwen, gelyk de H. Franciscus van Sales dit reeds bemerkt heeft.

7. Men moet verder ook betrachten, dat de ingetogenheid der oogen niet alleen voor ons zelven, maer ook tot stichting van anderen noodig is. God alleen ziet ons hert, de menschen zien maer onze uiterlyke werken, waerdoor zy of gesticht of wel verergerd worden. *Aen het gezigt kent men den man* (1),

(1) Eccli. 19, 26.

men ziet daeraen hoe het innerlyke gesteld is. Daerom moet men van eenen christen altyd kunnen zeggen, hetgeen het Evangelie zegt van den H. Joannes den Dooper : *Hy is een brandende en verklarende licht* (1). Hy moet eene fakkel zyn, die in het hert door liefde tot God ontstoken is, en door ingetogenheid voor iedereen, die hem aenschouwt, glinstert. Ieder godvruchtige christen moet zich de woorden van den Apostel tot zyne discipels toepassen : *Wy zyn geworden een schouwspel voor de wereld, voor de engelen en voor de menschen* (2). En op eene andere plaets zegt hy : *Dat uwe zedigheid aen alle menschen bekend worde, want de Heer is naby* (3). Godvruchtige menschen worden van engelen en menschen gadegeslagen, en daerom moet hunne zedigheid aen allen bekend zyn ; indien zulke persoonen niet ingetogen zyn, dan zullen zy in de uer des oordeels strenge rekenschap aen God moeten afleggen. Daerentegen niets sticht meer, niets beweegt meer tot godvruchtigheid, dan een godvruchtige christen, die de oogen nedergeslagen houdt.

Men verhaelt, dat de H. Franciscus van Assisië, eens tot eenen zyner medebroeders zeide, dat hy wilde gaen prediken. Hierop verliet hy het klooster, en nadat hy eenigen tyd gegaen had, de oogen altyd nedergeslagen houdende, keerde hy weder terug. De broeders vraegden hem : Myn vader ! wanneer zult gy dan prediken? De Heilige antwoordde : Wy hebben de prediking reeds gedaen door de ingetogenheid der oogen, welke de lieden aen ons opgemerkt hebben. Men verhaelt ook van den H. Aloysius Gonzaga, dat, toen hy te Roomen was, zelfs de studenten aen het Collegie wachtten, wanneer de heilige daer heen ging of daeruit terug keerde, om zyne groote zedigheid op te merken en te bewonderen.

8. De H. Ambrosius zegt (4), dat de ingetogenheid van godvruchtige menschen voor de lieden der wereld eene krachtige vermaning is om zich te beteren. Hoe schoon is het, voegt hy er by, dat gy anderen reeds daerdoor tot voordeel strekt als gy u

(1) Joan. 5, 35. (2) 1. Cor. 4, 7. (3) Phil. 4, 5. (4) In Psal. 1, 18.

maer aen hen laet zien. Men verhaelt ook van den H. Bernardinus van Senen, dat, toen hy nog in de wereld leefde, hy door zyne enkele tegenwoordigheid den moedwil van zyne medegezellen in den toom hield, zoo dat, wanneer zy hem maer zagen komen, de eene den anderen toeriep : Stil ! Bernardinus komt ; waerop allen, of terstond stil wierden, of over andere zaken begonnen te spreken. De H. Gregorius van Nyssa verhaelt ook dat de H. Ephrem, wanneer hy zich alleenlyk liet zien, anderen tot aendacht ontvlamde, zoo dat niemand hem kon aenzien, zonder getroffen te worden en zich te beteren. Ook van den H. Bernardus wordt verhaeld, dat, Innocentius II hem te Clairevaux bezoekende, en de Paus en de Cardinalen de ingetogenheid van den Heilige en zyne gezellen ziende, hoe zy allen met nedergeslagene oogen verschenen, de tranen niet konden inhouden. Surius verhaelt van den H. monik en martelaer Lucianus iets nog veel wonderbaerders, namelyk dat dezelve door zyne ingetogenheid zelfs de heidenen bewoog ons heilig geloof aen te nemen ; waerom keizer Maximianus, die dit vernomen had, toen hy den Heilige voor zich liet dagen, uit vrees dat dezelve hem door zyn aenzien zou bewegen om christen te worden, hem niet wilde aenzien en tusschen zich en den Heilige eene gordyn liet hangen en op zulke wyze met hem sprak. Maer vooral heeft onze goddelyke Verlosser ons de ingetogenheid geleerd, gelyk een geleerde schryver opmerkt ; want de H. Evangelisten zeggen het uitdrukkelyk, dat Jesus Christus by eenige gelegenheden zyne oogen opgeslagen heeft. B. V. : *Hy sloeg zyne oogen op zyne discipels* (1). *Toen nu Jesus de oogen ophief* (2), om aen te duiden, dat hy dezelve gewoonlyk nedergeslagen hield ; en daerom prees ook de Apostel de ingetogenheid van onzen Heer, schryvende aen zyne discipels : *Ik bid u door de zachtmoedigheid en de ingetogenheid van Christus* (3). Ik sluit met de woorden, welke de H. Basilius eens tot zyne moniken zeide : Myne zonen, wanneer wy de ziel

(1) Luc. 6, 20. (2) Joann. 6, 5. (3) 2 Cor. 10, 1.

ten hemel willen verheffen, dan moeten wy de oogen ter aerde rigten. Daerom moeten wy reeds in den vroegen morgen, als wy ontwaken, met David tot God bidden: *Keer myne oogen af, opdat zy de ydelheid niet zien* (1).

OVER DE INGETOGENHEID IN 'T ALGEMEEN.

9. Doch niet alleen in het aenzien, maer ook in al onze handelingen moeten wy de ingetogenheid in acht nemen, byzonder in kleederen, gang, spreken, enz. Wy moeten dus ingetogen zyn in onze kleeding. Daermede wil ik niet zeggen, dat gy, om de zedigheid der kleeding in acht te nemen, met verscheurde en morsige kleederen moet gaen. Doch is het mogelyk, dat diegene anderen door zyne zedigheid sticht, welke aen de vingeren kostbare ringen, aen het lichaem ryke kleederen en allerhande in het oog vallende sieraed draegt? De H. Cyprianus zegt tot de vrouwen van zynen tyd: Vrouwen, die met goud, edelgesteenten en kostbare kragen versierd zyn, verliezen het sieraed harer ziel. Laet ons hooren, wat volgens den H. Gregorius van Nazianza het sieraed der vrouwen zyn moet. Haer sieraed, zegt hy, moet zyn een godvruchtig leven, de menigvuldige verkeering met God in 't gebed, en de arbeidzaemheid, opdat zy de ledigheid vlugten, de temming der oogen en der tong door ingetogenheid en stilzwygen waernemen.

10. Ook moet een godvruchtige christen de ingetogenheid in den gang in acht nemen. De H. Basilius zegt: Opdat de gang ingetogen zy, moet hy ernstig en niet te haestig noch al te langzaem zyn.

11. Door de ingetogenheid in 't zitten moet men vermyden zich nalatig te werpen, of de voeten kruiswys over elkander te leggen, en nog veel meer het een been over het ander te houden.

12. De ingetogenheid in het eten neemt men in acht, als men de spyzen niet gulzig nuttigt, en ver-

(1) Psalm 118, 37.

mydt van om te zien, om acht te geven wat en hoe anderen eten.

13. Maer vooral moet men in 't spreken ingetogen zyn, alle onbetamelyke woorden vermyden, vermits alle woorden, welke volgens den smaek der wereldsche ydelheden zyn, eenen godvruchtigen christen niet betamen.

De H. Basilius zegt: Als een mensch, die tot het gemeen volk behoort, onbetamelyke dingen zegt, dan geeft er niemand acht op, dewyl zulke woorden aen dergelyke menschen eigen zyn; maer als eene persoon, die godvruchtig leeft, zich ook maer een luttel van hare pligt verwydert, dan wordt het terstond van allen opgemerkt. Byzonder in de verkeering met anderen moet men zeer in acht nemen de zedigheid in 't spreken niet te kwetsen. Ten eerste moet men alle morren over anderen vermyden, zelfs als men hiertoe reden zou hebben. Ten tweede: zoo lang als anderen spreken, moet men hen niet in de reden vallen. *Val niemand in de reden* (1), zegt de H. Geest. Welke onbescheidenheid, als iemand altyd alleen wil spreken, en wanneer de anderen maer een woord zeggen, hy terstond daer is, om het hun uit den mond te nemen? Hierdoor geeft men te kennen, dat men alles wil weten en overmeesteren; hetgeen ook voor degenen, die met zulke menschen verkeeren, ten uiterste moeijelyk is. Men moet zekerlyk, wanneer men zich met anderen verzet, nu en dan een woord zeggen, byzonder wanneer de anderen zwygen; want indien allen wilden zwygen, dan zou men het doel van het verzet missen; voor het overige vereischt de ingetogenheid, byzonder van jonge lieden, dat zy maer zoo veel spreken als tot het verzet voldoende is, en dat zy meer luisteren dan zelven spreken, en maer spreken, wanneer anderen zwygen.

12. Ten derde: men moet zekere kortswylen, zelfs wanneer zy op bekende en ware fouten van anderen betrekking hebben, vermyden, want als men

(1) Eccl. 11, 8.

ook maer boert, dan mishaegt zulke boertery toch altyd aen diegenen van welke men spreekt. Ten vierde : men moet nooit iets zeggen, wat tot onzen eigen lof strekt; en als men van anderen geprezen wordt, moet men zyn hert tot God verheffen en over andere dingen spreken. Indien men daerentegen ons tegenspreekt en bespot, dan moet men niet toornig worden. Wanneer de medegezellen van den H. Franciscus Regis in de uren van uitspanning met hem boertten, dan zette hy het gesprek vol minzaemheid voort, alhoewel de anderen zich vermaekten met over hem te spotten.

Ten vyfde : vordert de ingetogenheid dat men niet te luid maer zachtjes spreke, om de ooren van anderen niet te beleedigen. Ten zesde : ook in het lachen moet men ingetogen en matig zyn. De H. Gregorius verhaelt, dat de Moeder Gods zelve eens aen eene van hare vereersters de Maegd Mussa verschynende, zeide, dat zy, om aen haer te behagen, zich van het veel lachen moest onthouden. Ik spreek hier over het onmatig lachen; want, zegt de H. Basilius, wie godvruchtig wil leven, moet het onmatig lachen vermyden. Een matige lach, welke de helderheid van het gemoed toont, is geenszins tegen de wellevendheid of tegen de godvruchtigheid. Ingetogenheid en godvruchtigheid moeten in ons gelaet verschynen, maer niet droef- en treurigheid; want daerdoor onteert men de godvruchtigheid, en maekt dat anderen meenen, dat de heiligheid des levens ons maer treurig maekt, in plaets van vrede en vreugd in het hert te brengen. Toont men daerentegen, dat men vrolyk en vergenoegd is, dan krygen ook anderen moed om een heilig leven te leiden. Men leest, dat twee voorname hovelingen, ziende hoe vrolyk een oude monik in de woestyn leefde, de wereld verlieten, en zich van denzelven niet wilden afscheiden. Ten zevende : moet men niet te veel over wereldsche zaken spreken, welke ons niet aengaen; b. v. over bruiloften, feesten, schouwspelen, prachtige kleederen, ook niet over eten en drinken, wanneer men b. v. de opgebragte spyzen pryst of

laekt. De H. Franciscus van Sales zeide: Zelfs lieden, die van wellevendheid houden, denken eerst aen de tafel, wanneer zy daeraen zitten. Als godvruchtige christenen hooren, dat men van slechte of nutteloozc dingen spreekt, dan zoeken zy door nuttige vragen het gesprek op God te wenden, of zy nemen uit het gesprek zelfs aenleiding om over God te spreken, gelyk de H. Aloysius Gonzaga dit gewoon was te doen. Dagelyks las hy eene halve uer in het leven van eenen heilige of in een ander godvruchtig boek, om stof te hebben om gedurende het verzet met zyne medegezellen over geestelyke zaken te spreken. Was hy nu by zulke, dan begon hy het eerst heilige gesprekken; maer waren de anderen priesters en oversten, dan droeg hy hun eenigen twyfel over geestelyke zaken voor, als of hy zich onderrigten wilde, en begon op zulke wyze over God te spreken. Overigens merkte weldra een ieder, dat hy niet geerne van andere zaken sprak of hoorde spreken, en waren daerom beieverd om zynen wensch te vervullen. Ja, als men over andere dingen sprak, dan begon men over God te spreken om hem vreugde te verschaffen. Men pleegt te zeggen: De tong beweegt zich daer heen, waer de tand pyn doet. Wie iets bemint, spreekt er ook geerne van. Het scheen als of de H. Ignatius de Loyola van niets anders konde spreken dan van God, waerom men hem ook noemde den pater die altoos van God spreekt.

GEBED.

O myn Jesus! ontferm u myner, vergeef my zoo ontelbaer vele fouten, welke ik door myne uitgelatenheid begaen heb, maer die ik nu uit ganscher herte berouw. Dit is enkel daerdoor gekomen, dewyl ik u zoo weinig beminde. Ik beken, o myn Jesus! dat ik geene bermhertigheid verdien; maer uwe wonden en uwe dood boezemen my moed in, ja porren my aen om op u te betrouwen.

O God! hoe dikwyls heb ik u beleedigd, en hoe dikwyls hebt gy my met liefde wederom vergeven.

Ik heb zoo dikwyls beloofd u getrouw te blyven, en heb u echter zoo dikwyls op nieuw beleedigd. Zou ik nog wel langer wachten, tot dat gy my eindelyk aen de lauwheid overlaet, op welke gansch zeker myne eeuwige verdoemenis zou volgen? Neen, ik wil my beteren, en daerom stel ik al myn betrouwen op u; ik neem my vast voor, van altyd hulp by u te zoeken: opdat ik u getrouw moge blyven. Voortyds heb ik my altyd op myne goede voornemens verlaten, en heb verzuimd van my aen u aen te bevelen. Maer dit is juist de oorzaek myner zonden geweest. Eeuwige Vader! ontferm u myner om de verdiensten van Jesus, sta my by, en geef my de genade van my in allen nood aen u aen te bevelen. Ik bemin u, o opperste goed! en verlang u te beminnen uit al myne krachten; maer, ach! zonder u vermag ik niets. Geef my uwe liefde, geef my de genade der volherding; ik hoop dit alles van uwe oneindelyke goedheid. O Moeder van mynen God, allerheiligste Maegd Maria, gy weet, welk een groot betrouwen ik op u stel, sta my by en ontferm u myner.

TWEEDE AFDEELING.

OVER DE VERSTERVING VAN DEN EETLUST.

1. De H. Andreas Avellinus zeide, dat, wie op den weg der volmaektheid vorderen wil vooral zeer zorgvuldig moet zyn om den eetlust te versterven. Reeds lang vóór hem zeide de H. Gregorius (1) hetzelfde. Niemand verheft zich tot den geestelyken stryd, die niet van te voren den eetlust bedwongen heeft. Pater Rogerius zegt in zyn boek: *Maer een ding is noodzakelyk*, dat de uiterlyke versterving voornamelyk bestaet in de versterving van den eetlust. Maer mogt iemand inbrengen, het is gansch natuerlyk dat het eten den smaek genoegen verschaft, moet men dus in 't geheel niet meer eten? Neen, men moet eten, de-

(1) Lib. 30. moral.

wyl God wil, dat wy daerdoor het leven des lichaems behouden, om hem te dienen, zoo lang als hy ons hier op de aerde wil laten, maer wy moeten het lichaem op zulke wyze trachten te behouden, zegt de H. Vincentius Carafa, gelyk een koning, die de halve wereld bezit, zou doen, wanneer hy verscheidene malen gedurende den dag een peerd zou moeten kammen. Dezelve zou zekerlyk deze pligt vervullen, maer op welke wyze? Met eenen zekeren afkeer en weêrwil, en zoo spoedig als mogelyk. De H. Franciscus van Sales zeide: Men moet eten om te leven, maer niet leven om te eten. Het schynt als of vele menschen alleenlyk in de wereld zyn om te eten, gelyk de onredelyke dieren. Die mensch, die de spyzen bemint gelyk de onredelyke dieren, is niet verstandig en redelyk, zegt de H. Bernardus, maer gelykt aen de dieren. Zoo heeft gedaen de ongelukkige Adam, die wegens den ellendigen lust van eenen appel te eten, aen de dieren gelyk geworden is. Dezelfde Heilige zegt ook nog, dat indien alsdan de dieren rede gehad hadden, ziende hoe Adam, om den ellendigen lust te volbrengen, God en zyn eeuwig heil vergat, zy hadden kunnen uitroepen: Zie, Adam is een onredelyk dier geworden gelyk een van ons (1). Dezelfde Heilige verhaelt ook nog, dat eene kloostervrouw, welke in den hof schoone salaed ziende, ondanks het verbod er van afsneed en at; waerop zy terstond door den duivel bezeten wierd, die haer schrikkelyk pynigde. Hare medezusters riepen den H. abt Acquitius, by welks aenkomst de duivel uitriep: Wat kwaed heb ik dan gedaen? ik zat op de salaed, toen kwam zy en heeft my genomen. Maer de dienaer Gods dwong den duivel de bezetene te verlaten. Daerom zegde de H. Catharina van Senen, dat het onmogelyk is dat diegene, die in het eten niet verstorven is, zyne onschuld beware, dewyl Adam dezelve door den eetlust verloren heeft. Welke ellende is het, als men ziet, hoe eenigen, volgens de uitspraek van den H. Paulus, van hunnen buik hunnen God maken! *Wier God de buik is* (2).

(1) In Cant. s. 35. (2) Phil. 3, 19.

2. Hoe vele ongelukkigen hebben door den eetlust hunne zielen voor eeuwig in het verderf gestort? De H. Gregorius verhaelt (1), dat in een klooster te Laconië een monik was, die altyd zeer stichtend geleefd had. Toen dezelve nu op het punt was van te sterven, en zyne medebroeders om hem stonden om nog eenige stichtende leeringen van hem te ontvangen, hoorden zy met groote verslagenheid de volgende woorden: Weet, myne broeders, dat wanneer gy vastte ik in 't geheim at, en daerom ben ik aen den duivel overgegeven geworden, die my nu ombrengt en myne ziel met zich wegvoert. Met deze woorden stierf hy. In de kronyk der Cysterciensers (2) wordt ook nog verhaeld, dat de H. Bernardus, toen hy de novicien van zyn orden eens bezocht, eenen derzelven, Achardus genoemd, ter zyde riep en tot hem zeide, dat een ander novicie, welken hy hem toonde, nog denzelfden dag het klooster zou verlaten; waerom hy hem beval, als hy denzelven zou zien vlugten, hem na te volgen en te poogen hem terug te houden. In den volgenden nacht gebeurde het ook in der daed, dat Achardus eenen duivel zag, die tot den novicie naderde en hem tot den eetlust bekoorde, terwyl hy hem eene gebradene hen aenbood. Alsdan ontwaekte de ongelukkige, bezweek aen de bekoring, nam zyne kleederen, en haestte zich om het klooster te verlaten. Maer Achardus achterhaelde hem; doch alles was te vergeefs, want de ongelukzalige door den eetlust overwonnen, wilde volstrekt in de wereld terugkeeren, alwaer hy, voegt de uitgever er by, op eene ellendige wyze stierf.

3. Laten wy dus zorgvuldig op ons waken, opdat wy niet door deze dierachtige ondeugd overwonnen worden. De H. Augustinus zegt: het is zekerlyk noodig spyze te nemen om het leven te onderhouden; maer, voegt hy er by, men moet dezelve nemen gelyk medecynen, dat is te zeggen, maer zoo veel als noodig is en niet meer. De onmatigheid in het eten schaedt zoo wel aen het lichaem als aen de ziel. Wat

(1) Lib. 4. Dial. c. 38. (2) Spec. hist. L. 7. c. 103.

het lichaem aengaet, het is zeker, dat de meeste ziekten een gevolg zyn van deze ondeugd; beroerten, verstoppingen, hoofdpyn, jicht, zydepyn en duizend andere ziekten ontstaen door te veel te eten. Maer de ziekten des lichaems zyn maer de geringste rampen; veel grootere rampen zyn de ziekten der ziel, die daerop volgen. Vooral, zegt de H. Thomas (1), verduistert deze ondeugd het verstand en maekt hetzelve onbekwaem tot geestelyke oefeningen, byzonder tot het gebed. Even als het vasten de ziel tot de betrachting van God en der eeuwige goederen geschikt maekt, zoo bewerkt de onmatigheid juist het tegendeel. De H. Chrysostomus zegt, dat wie den buik vol heeft, aen een geladen schip gelykt, dat zich nauwelyks kan bewegen, en daerom in groot gevaer is van onder te gaen, wanneer de storm der bekoringen over hetzelve komt.

4. De H. Bernardus vermaent ons zelfs (2): Weest matig in 't nutten van brood, opdat eene overladene maeg u het bidden niet moeïjelyk make; en daerom voegt dezelfde op eene andere plaets er by (3): Indien gy iemand, wiens maeg nog vol spyzen is, tot het waken noodigt, om den lof van God te zingen, dan zult gy hem in plaets van gezang eene weeklagt afpersen. Daerom moet men 's avonds by het avondeten maer weinig spys nemen; want de honger, dien men 's avonds bespeurt, is gewoonlyk een valsche honger, die door de zuerheid veroorzaekt wordt, welke de spyzen 's middags achter gelaten hebben. Wie alsdan zynen eetlust geheel wil voldoen, die zal ligt de matigheid overtreden; en als dan den volgenden morgen de spys niet verteerd is, dan zal hy de maeg overladen en het hoofd geheel duister hebben, zoo dat hy niet in staet zal zyn om een Ave Maria te bidden. Bedenkt ook, zegt de H. Bernardus, of God dengenen wel in het gebed zal troosten, die zich gelyk de onredelyke dieren vergenoegt in het eten en drinken; de goddelyke vertroosting zal aen diegenen ontbreken, welke andere vertroosting zoeken (4).

(1) 22. q. 148. a. 6. (2) Serm. in Cant. 66. (3) Apol. ad Guil. (4) Serm. 6. de ascens.

5. Maer wie aen den eetlust alle vryheid toestaet, die zal ook heel ligt aen de andere zinnen alle voldoening veroorloven; want nadat men de ingetogenheid van den geest verloren heeft, begaet men zeer ligt andere fauten door onbetamelyke woorden en gebaren. Maer het allerergste is, dat men door de onmatigheid in eten en drinken in groot gevaer komt van zyne zuiverheid te verliezen. De onmatigheid, zegt de heilige Hieronymus (2), ontsteekt de ongeoorloofde begeerten; en Cassianus schryft, dat het gansch onmogelyk is, dat degene, die zich altyd verzadigt in het eten, geene bekoringen tegen de zuiverheid hebbe. Daerom waren de Heiligen zoo ieverig om den eetlust te versterven. De H. Thomas zegt: Indien de duivel in de bekoringen tot den eetlust niet overwint, dan waegt hy het niet ons tot de onzuiverheid te bekoren.

6. Wie daerentegen den eetlust zoekt te versterven, die neemt gedurig in het geestelyk leven toe; want wie den smaek versterft, die overwint ook gemakkelyk de andere zinnen, en oefent zich gedurig in de deugden, gelyk de H. Kerk dit in den vastentyd verkondigt, uitroepende: O God! die door den lichamelyken vasten de ondeugden onderdrukt, het gemoed verheft, deugden en belooningen uitdeelt. Want door het vasten geeft de Heer aen de ziel kracht om zich van de aerdsche begeerten te verheffen, de deugden te oefenen en eeuwige verdiensten te verwerven. Diegenen, welke aen aerdsche vermaken gehecht zyn, plegen hiertegen byzonderlyk in te brengen, dat God daerom de spys geschapen heeft, opdat wy hare goedheid zouden erkennen. Maer de Heiligen zeggen dit niet. De eerweerdige Pater Vincentius Carafa, uit de Societeit Jesu, zeide: God heeft de vreugden dezer wereld niet alleen tot ons vergenoegen verleend, maer ook opdat wy gelegenheid zouden hebben om hem onze dankbaerheid en liefde te betoonen, door hem zyne eigene geschenken weder te geven, en ons van de genieting derzelve te berooven.

(1) 1 In Jovinian.

Aldus handelen ook in der daed de heilige zielen. Volgens den H. Hieronymus beschouwden de oude moniken het als eene groote fout, als iemand gekookte spyzen genoot, en al hun voedsel bestond in een pond brood. Ondanks zyne zwakke gezondheid vastte de H. Aloysius drymael in de week te water en te brood. Gedurende de missiën at de H. Franciscus Xaverius maer een weinig geroosterd ryst. Ook de H. Franciscus Regis nam, als hy op de missiën was, geene andere spys dan een weinig meel met water gemengd. Het geheel voedsel van den H. Petrus van Alcantara bestond in eene soep. En in onze tyden leest men in het leven van den H. broeder Joannes Josephus van het Kruis, dien ik zeer goed gekend heb, dat deze dienaer Gods, na er zelfs de belofte van afgelegd te hebben, in vier en twintig jaren geene andere spys genoten heeft, dan brood en een weinig moeskruid of fruit, zonder zyn menigvuldig vasten te water en te brood te rekenen. Toen hem eens wegens zyne ziekte bevolen wierd, warme spyzen te nemen, genoegde hy zich met een weinig brood in soep geweekt; en toen de geneesheeren hem ook nog dwongen een weinig wyn te nemen, mengde hy denzelven met de soep, om daerdoor zyn weinig voedsel nog onsmakelyker te maken. Ik verlang niet dat allen dit voorbeeld navolgen om heilig te worden; maer ik zeg alleen, dat degene, die zich aen den eetlust overgeeft en in 't geheel niet tracht zich te versterven, nooit ware vorderingen zal maken in 't innerlyk leven. Men eet gemeenlyk meermalen op den dag, en daerom zullen diegenen, die den eetlust gansch niet willen versterven, dagelyks vele fouten begaen.

7. Wy willen nu tot de uitoefening komen en zien op welke wyze wy den eetlust moeten versterven. De H. Bonaventura (1) leert ons, dat wy ons moeten versterven ten opzigte van de hoedanigheid der spyzen, van de menigte derzelve, en van de wyze op welke wy dezelve moeten gebruiken.

1. Ten opzigte van de hoedanigheid moet men

(1) De Pr. Regl. Lib. 2. c. 47.

geene uitgezochte, maer alleen eenvoudige spyzen kiezen. Dezelfde Heilige zegt : Het is een teeken, dat men nog zeer weinig in het geestelyk leven gevorderd is, als men zich niet vergenoegt met de spyzen die ons voorgezet worden, maer andere verlangt, welke den smaek meer streelen, of zelfs verlangt, dat de spyzen op eene byzondere wyze toebereid worden. Aldus handelt niet diegene welke verstorven is ; zulk een is tevreden met hetgene hem voorgezet wordt, en als verscheidene spyzen opgediend worden, dan verkiest hy zeker die, welke den smaek minder aengenaem zyn, indien zy hem niet schaden kunnen. Aldus handelde de H. Aloysius Gonzaga, die altyd verkoos, wat het meeste tegen den smaek was. De H. Clemens van Alexandrië zegt byzonderlyk ten opzigte van vleesch en wyn, dat zy het lichaem wel kracht geven, maer de ziel verzwakken. Wy lezen in de kerkelyke Instellingen, dat het vroeger aen de moniken verboden was, ook maer vleesch te proeven. En de H. Bernardus zegt van zich zelven (1) : Ik onthoud my van het vleesch, opdat hetzelve niet de ondeugden van het vleesch voede. In betrekking op den wyn, zegt de H. Schriftuer : *Geef aen de koningen geenen wyn* (2). Hierdoor meent men niet zulke koningen, die over landschappen heerschen, maer die, welke hunne booze driften beheerschen en dezelve aen de rede onderwerpen. Op eene andere plaets zegt de wyze man : *Wien is de wee? Aen die, welke zich met den wyn ophouden en zich beïeveren bekers ledig te maken* (3). Wee en eeuwig wee (want het woord wee beteekent in de H. Schriftuer, volgens den H. Gregorius, de eeuwige verdoemenis) aen diegenen, welke aen de ondeugd der dronkenschap ovegegeven zyn. En waerom dit? Salomon noemt ons de reden : *De wyn maekt onkuisch* (4). Daerom schreef de H. Hieronymus (5) aen de maegd Eustochium : Indien gy de H. zuiverheid wilt bewaren, gelyk dit eene bruid van Jesus Christus betaemt, zoo vlugt den

(1) Serm. 67. in Cant. (2) Spreuk. 31, 4. (3) Spreuk, 31, 40. (4) Spreuk. 20, 1. (5) Epist. 22.

wyn als vergif. Wyn en jeugd zyn eene dubbele vlam, welke de begeerte van ongeoorloofde vreugden ontsteekt. Uit dit alles ziet men, dat wanneer de gave van zich niet teenemael van vleesch en wyn te onthouden, of indien eene zwakke gezondheid dit niet toelaet, men zich met groote matigheid van dezelve moet bedienen, om niet door onzuivere bekoringen geplaegd te worden.

8. Het is voordeelig, dat men zich uit liefde tot de versterving van alle overvloedige speceryen onthoudt, die maer alleen dienen om den smaek te bevredigen. De speceryen, waervan de Heiligen zich bedienden: waren aloë en alsem. Ik verlang zulke buitengewone verstervingen niet van u, beminde ziel! vermits gy niet in eene woestyn, maer met andere menschen leeft, moet gy de buitengewone verstervingen veel eerder vermyden, dewyl dezelve ligt voor uwe ootmoedigheid zouden kunnen gevaerlyk worden. De H. Philippus Nerius zeide, dat men aen eene gemeenschappelyke tafel van alles iets moet nemen, en hy vermaent de medeleden van zyn orden: Vermydt alles wat buitengewoon is, want hetzelve veroorzaekt gewoonlyk geestelyken hoogmoed. Wie ondertusschen deugdzaem is, vindt gemakkelyk eene wyze om zich te versterven!, welke uiterlyk niet bemerkt wordt. De H. Joannes Climacus at van alles; maer hy proefde veel meer alles dan hy at, en verstierf op zulke wyze den eetlust zonder gevaer van ydelheid.

9. Indien dit, beminde ziel, uw beroep niet is, of indien uwe zwakheid u niet toelaet, streng te vasten, dan moet gy u ten minste niet over de spyzen beklagen, en tevreden zyn met hetgene u voorgezet wordt. De H. Thomas van Aquinen verlangde nooit byzondere spyzen, en was altyd tevreden met hetgene men hem voorzette, waervan hy altyd met de grootste matigheid at. Men verhaelt ook van den H. Ignatius Loyola, dat hy nooit eene spys afgewezen of zich beklaegd heeft, dat dezelve niet goed gekookt of slecht toebereid was. Men moet zich nooit beklagen, dat de spys te veel of te weinig gekookt, dat de rook er in geslagen, dat zy onsmakelyk of te sterk

gezouten is. Als de arme maer iets te eten heeft om het leven te onderhouden, dan neemt hy wat hem gegeven wordt zonder klagen en zonder morren. Op gelyke wyze moeten wy hetgeen ons voorgezet wordt als eene aelmoes uit Gods hand aennemen.

10. Ten opzigte der menigte, zegt de H. Bonaventura, moet men niet meer en niet dikwylder voedsel nemen dan het noodig is, opdat de spys het lichaem versterke, maer hetzelve niet bezware. Dus is het een regel voor al degenen, die godvruchtig willen leven, van nooit te veel te eten. De H. Hieronymus schreef aen de maegd Eustochium (1): Wees matig in het eten en overlaed de maeg niet. Er zyn menschen, die heden vasten en morgen onmatig eten. De H. Hieronymus zegt: Het is beter dagelyks de noodige spys te nemen, dan na het vasten onmatig te zyn. Dezelfde Heilige bemerkt ook nog, dat men niet alleen by het welsmakende maer ook by het gemeenste voedsel moet vermyden van zich zat te eten. Wat verschilt het als men niet van patryzen maer van moeskruiden zich verzadigt, wanneer het moeskruid dezelfde uitwerking heeft als de patryzen? In betrekking op de menigte der spyzen, welke men nemen kan, geeft de H. Hieronymus den regel, dat men na het eten zoo weinig bezwaerd moet zyn, dat men zich terstond met het gebed of de lezing kan bezig houden. Een der oudvaders had regt als hy zeide: Wie veel eet en daerby hongerig blyft, zal eenen grooteren loon bekomen, dan die weinig eet, maer daerby overladen is. Cassianus verhaelt, dat een godvruchtige ordensbroeder, eens, om vreemden gezelschap te houden, meermaels moest aen tafel verschynen, en ofschoon hy iederen keer welstaens halve mede gegeten had, nog op het laetste hongerig van tafel opstond. Deze is de schoonste, maer ook de moeijelykste wyze van zich te versterven; want het is gemakkelyker eene welsmakende spys geheel te laten staen, dan er aen te proeven en er maer een weinig van te nemen.

(1) Epist. 22.

11. Wie in 't eten zeer matig wil worden, die moet beginnen met zich allengs wat af te trekken, tot dat hy uit ondervinding weet met welke maet hy zich kan vergenoegen. Op deze wyze leerde de H. Dorotheus zyne discipels de versterving in 't eten. Het zekerste middel om echter van allen twyfel en angst in betrekking op het vasten en de matigheid bevryd te zyn, is hierin het oordeel van zynen biechtvader te volgen. De H. Bernardus zegt, dat verstervingen, welke zonder verlof van eenen geestelyken leidsman geschieden, eerder aen eene strafbare vermetelheid moeten toegeschreven worden en niet kunnen aengezien worden als verdienstelyk. Evenwel blyft het eenen regel voor allen, gelyk gezegd is, 's avonds weinig te eten, alhoewel het ons ook noodig schynt meer te moeten nemen, dewyl de honger ons 's avonds meestendeel bedriegt, waerdoor het dan komt, dat, indien men ook maer een weinig buiten de maet gaet, men zich den volgenden morgen niet wel bevindt, hoofd- en maegpyn heeft, en byna tot alle geestelyke oefeningen onbekwaem is.

12. In betrekking op het drinken, kan men zich zonder vrees van de gezondheid te benadeelen versterven, door zich buiten de maeltyd daervan te onthouden, als de natuer er niet eene byzonder dringende noodzakelykheid van gevoelt, gelyk het dikwyls in den heeten zomer kan gebeuren, waer men zich door onthouding zou kunnen schaden. Voor het overig dronk de H. Laurentius Justinianus ook in den zomer nooit buiten de maeltyd; en als hem iemand vraegde, hoe hy zulk eenen dorst verdragen konde, antwoordde hy: Als ik nu den dorst niet kan verdragen, hoe zal ik dan het branden in het vagevuer verdragen? Ook de eerste christenen onthielden zich op de vastendagen van het drinken, tot de maeltyd toe, welke eerst 's avonds gedaen wierd. En heden houden de Turken hunnen vasten nog op dezelfde wyze. Men moet ten minste den regel volgen, welken de geneesheeren voorschryven, te weten, dat men ten minste vier of vyf uren na het middag eten wachte om te drinken.

13. Wat eindelyk de wyze betreft, hoe men eten moet, zegt de H. Bonaventura : Men moet geene spyzen ten ontyd verlangen, en dezelve niet ongeregeld maer godvruchtig genieten. Hy zegt : ten ontyde, dat men namelyk buiten de maeltyd niet ete. Deze fout had een der biechtkinderen van den H. Philippus Nerius, hetwelk dikwyls door den dag moest eten ; waerom de Heilige eens tot hem zeide : « Myn zoon ! indien gy van deze fout niet afziet, dan zult gy nooit in het geestelyk leven vorderen. De wyze man zegt : *Gelukkig is het land, welks vorsten ten regten tyd eten* (1). Zalig zyn, zeg ik, diegenen die buiten den tyd, namelyk buiten het middag- en avondeten geene spys genieten. Toen de H. Theresia vernomen had, dat eenige van hare kloostervrouwen den Provinciael verlof gevraegd hadden om eetbare zaken in hare cellen te behouden, gaf zy haer een scherp verwyt, en zeide : Bedenkt wel, waerom gy bidt. Op zulk eene wyze zou men alles verstooren.

14. Door het woord ongeregeld verstaet de H. Bonaventura, dat men noch gretig, noch gulzig moet eten ; wanneer men b. v. zoo gretig of zoo snel eet, dat men den eenen beet nog in den mond heeft, als men den anderen neemt. *Weest niet onmatig by uwe maeltyd* (2), roept ons de H. Geest toe. Ook beteekent dit, dat men de goede meening moet maken van de spys maer met het inzigt te nemen, om de krachten van het lichaem te behouden en om God te kunnen dienen. Eet men daerentegen enkel om het genoegen, zoo kan men ten minste niet van eene dagelyksche zonde verontschuldigd worden, daer Innocentius IX de leerstelling van die gedoemd heeft, welke zeiden, dat eten en drinken om den smaek te bevredigen geene zonde is. Daermede wil ik echter geenszins zeggen, dat het zonde is eenig genoegen by het eten en drinken te gevoelen ; want het is gemeenlyk onmogelyk by het eten niet dien natuerlyken lust te gevoelen, welke daermede verbonden is ; ik wil maer zeggen, dat het zonde is, wanneer men

(1) Eccl. 10, 17. (2) Eccl. 37, 32.

uit het enkel inzigt eet, om gelyk een redeloos dier dezen zinnelyken lust te genieten zonder een ander zedelyk inzigt.

Indien wy dus eene goede meening hebben, zoo kunnen wy ook de beste spyzen zonder zonde genieten; daer wy integendeel gewoonlyke spyzen op eene zondige wyze genieten, wanneer wy dezelve uit zinnelyke genegenheid nemen. In het leven der oudvaders wordt verhaeld, dat een heilige oude monik eens zag, dat toen al zyne broeders aen tafel zaten, alhoewel zy allen dezelfde spys kregen, niettemin eenigen honig, anderen brood, anderen daerentegen slyk aten. Daerop wierd hem in eene verschyning verklaerd, dat diegene welke vol heilige vrees aten, van de matigheid te overtreden, en te gelyk hun hert door godvruchtige verzuchtingen tot God verhieven, honig nuttigden; dat daerentegen diegene welke by het eten lust beproefden, maer God daervoor dankten, brood aten; en dat eindelyk diegene, welke enkel uit lust aten, slyk verkregen.

15. Wat de wyze aengaet, op welke men moet eten, is het op te merken, dat onbescheiden vasten, waerdoor men onbekwaem wordt om de pligten van zyn beroep te vervullen, gansch ongeoorloofd is. In zulke fout vallen dikwyls de beginnenden, die, verleid door eenen gevoeligen iever, welken God ingeeft ten einde ons aen te wakkeren, om den weg der volmaektheid in te gaen, zich onbezonnen werken van boetveerdigheid en vasten opleggen, welke ten gevolg hebben, dat zy hierdoor of onbekwaem worden om de pligten van hunnen staet te vervullen, of zelfs door de ziekte alles achterlaten. Daerom moet men hier met groote voorzigtigheid te werk gaen. De heer, die zyn peerd aen eenen knecht overgeeft, zal denzelven even zoo berispen, wanneer hy het te veel voedsel geeft, als wanneer hy het te weinig geeft, zoo dat de heer van hetzelve geen nut kan hebben. De H. Franciscus van Sales zeide tot de kloostervrouwen van de Visitatie: Eene altoos matige wyze van te eten is beter, dan streng vasten op verscheidene tydstippen, na welke

men zich aen groote onachtzaemheden overgeeft. Men moet zeker de onbezonnenheid vermyden ; maer men moet ook niet vergeten , hetgeen een groote leeraer in 't geestelyk leven gezegd heeft , namelyk , dat de geest ons zelden verleidt om in de verstervingen te verre te gaen , maer dat het lichaem ons dikwyls bedriegt , omdat hetzelve gelegenheden zoekt om zich te bevryden van hetgene hem niet behaegt.

16. Byzonder voordeelig is het, zich in het genieten van zulke spyzen te versterven , welke den smaek streelen , doch de gezondheid op eenige wyze schaden ; als men b. v. de eerste vruchten en eene zekere soort derzelve , die men verkiest, het geheel jaer door niet geniet ; als men een- of tweemael in de week geen fruit eet , en zich dagelyks een gedeelte van hetgene men ons op tafel voorzet , onttrekt ; wanneer men eene welsmakende spyze laet staen , of er maer aen proeft , en met de H. Magdalena van Pazzis zegt , dat zy ons niet wel bekomt ; wanneer men iets van de spyze , welke men byzonder geerne eet , overlaet volgens den raed van den H. Bernardus : ieder zal aen tafel iets aen God opdragen , wanneer men de begeerte van te drinken of te eten , wat voorgezet wordt , een weinig tegenhoudt ; wanneer men zich , byzonder de jonge lieden , van wyn , liqueuren en specery onthoudt. Zulke versterving kan men doen zonder eenig gevaer voor hoovaerdigheid en zonder de gezondheid te schaden. Overigens moet men ook niet alles willen uitoefenen , maer datgene doen , wat de biechtvader toelaet. Het is zekerlyk beter zich in eten en drinken, al ware het ook maer weinig , dikwyls te versterven , dan zelden en buitengewone verstervingen te verrigten , en daerna een onverstorven leven te leiden.

GEBED.

O myn beminde Verlosser , ik schaem my zoo vol fouten en zoo koud jegens uwe liefde te verschynen. Ik moest nu in vergelyking met de genaden , welke

gy my bewyst, een seraphien van liefde zyn. Maer in plaets van dit ben ik veel onvolmaekter dan vroeger. Hoe dikwyls heb ik u beloofd van my te heiligen en geheel aen u te behooren; maer ik ben ongetrouw geworden aen al myne beloften. Alleen die gedachte troost my, dat ik met u, o God! de oneindelyke liefde te doen heb. O myn Heer! verlaet my niet, geef my voortaen kracht, want met den bystand uwer genade wil ik my beteren. Ik wil aen uwe liefde niet langer wederstaen. Ik erken, dat gy wilt dat ik heilig worde; zie, ik wil ook heilig worden om aen u te behagen. Ik beloof u myne zinnen te versterven, byzonder in dit punt (bemerk hier waerin gy u versterven wilt). Ach, myn Jesus! ik erken, dat gy maer al te veel gedaen hebt, opdat ik u gansch toebehoore. Myne onregtveerdigheid tegen u ware te groot, indien ik u iets weigerde, indien ik u maer weinig beminnen wilde. Ik wil niet langer ondankbaer tegen u zyn. Gy hebt my met zoo veel goedheid behandeld, ik wil niet langer, gelyk vroeger, voorbehoudend jegens u zyn. Ik bemin u, myn goddelyke bruidegom. Alle beleedigingen, welke ik u aengedaen heb, zyn my van herte leed. Vergeef my, en sta my by, opdat ik u getrouw mag blyven. O Maria! gy waert altyd zoo trouw jegens God, verwerf my ook getrouwheid voor de nog overige dagen myn levens.

III. AFDEELING.

OVER DE VERSTERVING VAN HET GEHOOR, VAN DEN REUK EN VAN HET GEVOEL.

1. Het gehoor moet men vooral versterven, door aen anderen geen gehoor te geven, als dezelven tegen den evenmensch morren, of van wereldsche en onbetamelyke zaken spreken, welke, indien zy ook geene andere schade doen, toch ten minste het hoofd met duizend gedachten en inbeeldingen vervullen, welke ons later in het gebed en in onze oefeningen van

godvruchtigheid stooren en ontrusten. Indien gy dus, o beminde ziel! u ergens bevindt, waer zulke redenen gevoerd worden, dan moet gy poogen dezelve op eene goede wyze af te breken, met b. v. eene nuttige vraeg voor te stellen, en indien het u niet gelukt, zoek dan weg te gaen als gy dit kunt doen, anders zwyg ten minste en sla de oogen neder, en geef te kennen, hoe weinig u zulke gesprekken behagen. Wat den reuk aengaet, moet gy vooral alle ydele reuken vermyden, als amber, rookkeersjes, balsem, welriekend water en diergelyke. Zulke weekelykheid past niet aen godvruchtige zielen. Gy moet veel meer bedacht zyn om den slechten reuk, welken men dikwyls, b. v. in de vertrekken der zieken vindt, geduldig te verdragen, gelyk de Heiligen gedaen hebben, die van liefde tot de versterving bezield, den slechten reuk der zieken zoo geerne verdroegen, als of zy in eenen hof vol van welriekende bloemen waren. Wat het gevoel betreft, moet gy, beminde ziel! ook de kleinste fout hierin vermyden, dewyl dezelve uwe ziel in gevaer stelt van de eeuwige dood te sterven. Ik wil my over dit punt niet zeer uitbreiden. Ik bemerk alleenlyk, dat een godvruchtige christen niet alleen jegens anderen ten uiterste zedig en voorzigtig moet zyn, maer ook jegens zich zelven, opdat hy de schoone perel der heilige zuiverheid ongekrenkt beware. Er zyn menschen, die zoo dwaes zyn, dat zy zich in dit punt boerteryen veroorloven. Maer wie dryft wel kortswyl met het vuer? Toen de H. Petrus van Alcantara aen 't sterven was, en bemerkte, dat een ordensbroeder, die hem diende, hem aenraekte, zeide hy: Roer my niet aen, want ik leef nog en zou God nog kunnen beleedigen. Men moet dus dezen zin zoo veel als mogelyk zoeken te temmen door uiterlyke verstervingen, waerover ik nu nog breedvoeriger wil spreken.

2. Door de uiterlyke verstervingen verstaet men het vasten, den boetgordel, het geeselen en het waken. Over het vasten heb ik reeds vroeger het noodige gezegd. Er zyn verscheidene soorten van boetgordels. Eenige zyn van peerdshairen gemaekt, en kunnen

degenen, die niet sterk zyn, schaden; want P. Scaramelli bemerkt met regt, dat, dewyl zy het vleesch ontsteken, zy de maeg de noodige hitte benemen en dezelve verzwakken. Andere zyn van metalen draed in vorm van ketens gemaekt; deze schaden minder aen de gezondheid, wanneer men dezelve om de armen of op de schouders draegt, want op de borst of om de lendenen kunnen zy ook nadeelig zyn. Deze zyn de gewoonlyke boetgordels, waervan allen zich gerust kunnen bedienen. De heiligen hebben zich echter van gansch andere bediend.

Het vermaerde biechtkind van Pater Avila, Sancia-Carriglio droeg een hairen boetkleed van den hals tot aen de knieën. De H. Roza van Lima droeg eenen langen, met naelden gevlochten boetgordel, en eene groote yzeren keten om de lendenen. De H. Petrus van Alcantara droeg eene groote yzeren plaet vol gaten op de schouders, welke hem het vleesch gansch verscheurde. Het zou dus niets groots zyn, zoo gy, o beminde ziel, ten minste van 's morgens tot 's middags eene kleine yzeren keten droegt.

3. Wat het geeselen aengaet, hetzelve wordt door den H. Franciscus van Sales zeer aenbevolen, en is in geestelyke gemeenten van beiderlei geslacht ingevoerd. Onder de nieuwe Heiligen is er ten minste geen, die zich niet dikwyls gegeeseld heeft. Byzonder leest men van den H. Aloysius Gonzaga, dat hy zich dikwyls drymael 's dags tot op het bloed geeselde. Toen deze H. jongeling zyn einde zag naderen, dewyl hy zelf niet sterk genoeg meer was om zich met eigene handen te geeselen, bad hy den P. Provinciael, dat hy hem ten minste door anderen van het hoofd tot de voeten zou laten geeselen. Het zou insgelyks geene zoo groote zaek zyn, van zich eenmael 's dags of dry- tot viermael toe in de week te geeselen; maer dit mag niet zonder toelating van den biechtvader geschieden.

4. Wat het waken aengaet, waerdoor men zich van een gedeelte van den slaep berooft, leest men van de H. Roza, dat zy, om 's nachts te kunnen waken en bidden, hare hairen aen eenen in den muer ge-

hechten nagel vastbond, opdat, wanneer haer hoofd door den slaep overweldigd, zich neigde, de smert haer weder opwekte. Van den H. Petrus van Alcantara wordt verhaeld, dat hy 40 jaren iederen nacht maer eene uer, of ten meeste anderhalve uer sliep, en dat hy, om niet langer te slapen, het hoofd tegen een in den muer vastgemaekt hout leunde. Zulk een waken mag men zonder eene byzondere genade niet oefenen; ja, in de versterving van den slaep moet men zeer voorzigtig en matig zyn; want als de noodige slaep ontbreekt, dan is men gewoonlyk tot de geestelyke oefeningen, het gebed, de betrachting en de geestelyke lezing of onbekwaem of minder in staet, gelyk de H. Carolus Borromeus ondervonden heeft, die, daer hy den geheelen nacht door waekte, over dag dikwyls door den slaep overwonnen wierd, en zelfs by openbare plegtigheden insliep; waerom de Heilige dan ook het besluit nam van des nachts meer te rusten.

Men moet ondertusschen ook opmerken, dat het geheel onnoodig, ja zelfs onbetamelyk is, dat menschen, die een geestelyk leven willen leiden, het lichaem allen slaep toestaen, welke hetzelve begeert, gelyk de onredelyke dieren doen, welke dan eerst ophouden te slapen, wanneer zy niet meer kunnen slapen. Men moet zich dus maer den noodigen slaep veroorloven en niets meer. Gewoonlyk slapen vrouwspersoonen altyd minder dan manspersoonen. Vyf of zes uren zyn voor haer voldoende, daer manspersoonen gewoonlyk eene uer meer moeten nemen. Ten minste bid ik u, beminde lezer! dat gy terstond opstaet, als gy op den behoorlyken tyd ontwaekt of opgewekt wordt, zonder u nog (gelyk eenigen doen) eenen tyd lang in het bed heen en weêr te wenden. De H. Theresia zeide tot hare zusters: Zoodra eene kloostervrouw de klok hoort luiden, moet zy terstond uit het bed springen.

5. De Heiligen hebben zich niet alleen den slaep onttrokken, maer hebben ook nog gedurende denzelven andere verstervingen uitgeoefend. De H. Aloysius legde tusschen zyne bedlakens hout en steenen. De

H. Roza sliep op eenige boomstammen, welke zy met aerde aenvulde. Als de zuster Maria van het Kruciﬁx, uit Sicilie, slapen ging, legde zy het hoofd op een doornen kussen. Ik herhael echter van deze werken van boetveerdigheid, hetgeen ik reeds vroeger gezegd heb, dat zy buitengewoon en niet voor allen geschikt zyn; doch niettemin mag een christen de voldoening zyner lusten niet zoeken. Waerom gebruikt, b. v., degene, die op eenen strooizak kan slapen, eene matras? Ten minste moest hy, als eene matras voldoende is, geene twee nemen.

6. Tot versterving van het gevoel behoort ook, dat men geduldig de veranderingen der jaergetyden, der hitte en koude verdraegt. De H. Petrus van Alcantara ging altyd in den winter barvoets en met ongedekten hoofde, en bediende zich alsdan maer van een enkel gescheurd kleed. Dit kunnen wy zekerlyk niet doen, maer wy kunnen toch in den winter niet zoo naby het vuer dringen, maer hetzelve vermyden, gelyk dit de H. Aloysius gedurende zyn verblyf in Lombardië deed, alwaer het zeer koud is. Doch wy konden wel deze versterving éénen dag in de week uitoefenen, of ten minste geduldig hitte en koude verdragen en dezelve gewillig van de hand Gods aennemen. Toen de H. Franciscus van Borgia eens laet in een klooster der Jesuieten aenkwam, was de deur reeds gesloten, zoo dat hy den geheelen nacht in de koude en sneeuw, die toen juist viel, moest blyven wachten. Toen het dag geworden was, waren de anderen er zeer over bedroefd, maer de Heilige antwoordde: Weet, myne broeders, dat ofschoon ik aen het lichaem geleden heb, ik toch in de ziel den grootsten troost gevonden heb; want het scheen my, als of God zich over myne koude verheugde, en dat hy my met eigene handen de sneeuwvlokken van den hemel afzond.

GEBED.

O myn beminde Verlosser! ik schaem my om voor u te verschynen, dewyl ik nog zoo zeer aen de vreugden dezer wereld gehecht ben. Zoo lang gy op

de aerde leefde, was uw eenig oogwit voor my te lyden, en tot nu toe is myne eenige zorg my voldoening te verschaffen, en uwe smerten en liefde tot my te vergeten. Ik heb zeker vele goede voornemens gemaekt en meermaels beloofd dezelve te houden; maer, ach! ik heb dezelve evenwel al te slecht uitgevoerd. O myn Jesus! geef my krachten, opdat ik nog iets voor u doe, eer ik sterve. Ach, met welken angst zou ik sterven, zoo my nu de dood overviel! Gy verlengt my nog het leven, opdat ik heilig worde, ja ik wil heilig worden. Ik bemin u, o myn God en bruidegom myner ziel! en wil aen niets anders denken dan om aen u te behagen. Vergeef my al de beleedigingen, welk ik u vroeger aengedaen heb, ik verfoei dezelve uit ganscher herte. Ach, myn God! om aen my zelven te behagen, heb ik aen u, o myn leven, die my zoo zeer bemind heeft, zoo dikwyls mishaegd. Sta my by, opdat ik van nu af, geheel aen u toebehoore. Heiligste Maegd Maria! myne hoop, sta my ook by, verwerf my kracht om iets voor God te doen, eer de dood my verrast.

IV. HOOFDSTUK.

OVER DE HEILIGE OOTMOEDIGHEID.

I. AFDEELING.

VOORDEEL DER OOTMOEDIGHEID.

1. De ootmoedigheid wordt van de Heiligen de grondslag en de bewaerdster van alle deugden genoemd. Ofschoon men de H. ootmoedigheid niet de voornaemste der deugden kan noemen, zoo neemt zy echter, zegt de H. Thomas (1), de eerste plaets in,

(1) 2, 2 q. 161 art. 5.

indien men dezelve als de grondlaeg van de andere beschouwt. Want even als aen een huis de grond moet gelegd worden, voordat de muren en het dak, al waren dezelve ook van goud, kunnen opgebouwd worden, zoo moet ook in het geestelyk leven de ootmoedigheid voorafgaen, om de hooveerdigheid, aen welke God wederstaet, te verdryven. Daerom, zegt de H. Gregorius, gelykt degene, die alle deugden uitoefent zonder ootmoedigheid, aen eenen mensch, die stof in den wind draegt, welke hetzelve spoedig zal verspreiden (1).

2. Men verhaelt (2), dat in eene woestyn een kluizenaer leefde, die in eenen grooten roep van heiligheid was. Toen nu dezelve op het punt was van te sterven, liet hy zynen abt roepen, opdat hy hem de heilige reisspyze zou brengen. De abt kwam, en met hem een straetroover, die by deze heilige daed zoo rouwhertig wierd, dat hy zich niet weerdig achtte in de cel van den kluizenaer te treden, en buiten zeide: O ware ik toch gelyk gy! De monik hoorde dit, en van hoogmoed opgeblazen, zeide de ongelukkige: Ja zeker gy zoudt gelukkig zyn, indien gy waert gelyk ik. Maer wat gebeurde nu? De straetroover verliet de plaets om spoedig zyne zonden te biechten, maer hy viel in eenen afgrond, en stierf op het oogenblik. Kort daerna stierf ook de kluizenaer. Een monik, die by den kluizenaer woonde, weende over de dood van den laetsten, maer betoonde eene groote vreugde over de dood van den straetroover. Toen men hem er de reden van vraegde, bekende hy, dat de straetroover in den hemel gekomen was ter oorzaek van het groot berouw, welk hy over zyne zonden gehad had; maer dat zyn medebroeder om zynen hoogmoed voor eeuwig verloren was gegaen. Wy moeten echter niet gelooven, dat deze kluizenaer alleen op zyn sterfbed hooveerdig geweest is, want zulke woorden in de sterfuer geven duidelyk te kennen, dat de hooveerdigheid reeds lang te voren in zyn hert wortel had gevat; waerom hy dan ook zoo ellendig te gronde

(1) In Psalm. pœn. 3. (2) Spec. exempl. dist. 9. ex 199.

gegaen is. Overigens leert ons de H. Augustinus, dat, als de ootmoedigheid al onze handelingen niet voorgaet, en den mensch niet tot aen het einde verzelt, alle goed, dat hy doet, hem van de hooveerdigheid geroofd wordt (1).

3. Voor de geboorte van Christus was de schoone deugd der ootmoedigheid weinig gekend en bemind, ja zy wierd verfoeid; dewyl de hooveerdigheid, welke de eerste oorzaek van den val van Adam en van zyne nakomelingen geweest was, op de aerde heerschte; en juist daerom daelde de Zoon Gods uit den hemel af, om ons de ootmoedigheid niet alleen met woorden maer ook door zyn voorbeeld te leeren. *Daerom heeft hy zich verootmoedigd en is mensch geworden, en heeft de gedaente van eenen knecht aengenomen* (2). Ja, hy wilde door de menschen behandeld worden als de verachtelykste van allen, zoo dat de profeet Isaïas *hem den meest verachten, den minsten onder de menschen noemt* (3). En in der daed betrachten wy onzen Verlosser te Bethlehem, hoe hy in eenen stal geboren en in eene kribbe tusschen twee dieren gelegd wierd; hoe hy te Nazareth onbekend en arm in eene werkplaets als leerling by eenen armen timmerman werkte. Laet ons hem betrachten te Jerusalem, alwaer hy als een slaef gegeeseld, als een verachtelyke mensch bespot, als een tooneelkoning met doornen gekroond wierd, en eindelyk als een misdadige veroordeeld zynde aen een kruis sterft. Maer laten wy ook hooren, wat hy ons aenbeveelt: Ik heb u een voorbeeld gegeven, opdat gy ook zoo doet, gelyk ik voor u gedaen heb (4); als of hy wilde zeggen: Myne kinderen! daerom heb ik vrywillig zoo veel smaed geleden, opdat gy myn voorbeeld zoudt volgen en hetzelve niet verwerpen. De H. Augustinus zegt over de ootmoedigheid van Jesus Christus: Indien deze medecyn ons niet van de hooveerdigheid verlost, dan weet ik geen ander middel meer. Daerom schreef de Heilige aen Dioscorus: Myn vriend! wilt gy weten, welke de voornaemste deugd is, die ons tot discipels van Jesus

(1) Epist. 58. ad Diosc. (2) Philipp. 27. (3) Isaias 53,3. (4) Joan. 15, 15.

Christus maekt en ons het nauwste met God vereenigt? Weet dat de eerste de ootmoedigheid is, dat de tweede de ootmoedigheid is, dat de derde de ootmoedigheid is, en zoo dikwyls gy my vraegt, zal ik u hetzelfde antwoorden.

4. *Ieder hooveerdige is een gruwel voor den Heer* (1), en dit daerom, dewyl de hooveerdige een dief, een leugenaer en een blinde is. Een dief. dewyl hy zich toeeigent, hetgeen God toebehoort: *Wat hebt gy, dat gy niet ontvangen hebt?* zegt de H. Paulus (2). Indien men op een peerd eene met goud gestikte deken legde, zou wel het peerd, zoo dit het gebruik der rede had, zich op dezelve beroemen, wetende dat men het op iederen wenk van zynen heer van dezelve konde berooven. Maer de hooveerdige is ook blind, gelyk van dien bisschop in de Veropenbaring gezegd wierd: *Gy zegt, ik ben ryk, en gy weet niet, dat gy arm en ellendig zyt* (3). Hebben wy immer wel iets anders van ons zelven dan den niet en de zonde? De H. Bernardus zegt: als wy ons nauwkeurig onderzoeken, dan zullen wy vinden, dat zelfs in het weinige goeds, welk wy doen, byna niets dan fouten en gebreken te vinden zyn. De hooveerdige is daerenboven ook nog een leugenaer; want alle gaven, welke de mensch bezit, het zy gaven der natuer, als gezondheid, verstand, schoonheid, bekwaemheid en diergelyke, het zy gaven van genade, als goede begeerten, een gerust gemoed, een verlichte geest, zyn alle zekerlyk gaven Gods. Daerom zegt de H. Paulus: *Door de genade Gods ben ik, wat ik ben* (4). Want het is zeker, dat wy, gelyk deze apostel zegt, van ons zelven niet eens eene goede gedachte kunnen hebben. *Wy zyn niet bekwaem om door ons zelven iets goeds te denken* (5).

5. Ellendig is eene hooveerdige ziel; want, ach! zoo lang de hooveerdigheid in haer heerscht, zoo lang kan de geest Gods by haer niet ingaen; daerentegen zal de duivel met haer doen, wat hy wil. De H. Joseph Calasanza zeide: De duivel bedient zich van de hooveerdigen gelyk van eenen speelbal. Cesarius ver-

(1) Spreuk. 16, 5. (2) 1. Corinth. 4, 7. (3) Openb. 3, 18.
(4) 1. Cor. 15, 10. (5) 2. Cor. 3, 5.

haelt dat (1), wanneer men eens eenen bezetenen in een klooster bragt, de prior eenen jongen monik, die voor heilig gehouden wierd, met zich nam, en hierop tot den duivel zeide : Zult gy durven in dezen bezetenen blyven, als deze broeder u beveelt denzelven te verlaten? De booze geest antwoordde hierop : Dien vrees ik niet. — Gy vreest hem niet, en waerom dat? — Dewyl hy hooveerdig is. God laet somtyds zelfs toe, dat zyne dienaers door schandelyke bekoringen, b. v. tegen de heilige zuiverheid, geplaegd worden, en als zy hem ook bidden en zelfs herhaelde malen bidden, om hen van dezelve te bevryden, zoo laet hy hen gedurig stryden, gelyk dit met den H. Paulus gebeurde, die tot de Corinthiers schreef : *My is de prikkel van myn vleesch gegeven, een engel van satan, opdat hy my vuistslagen geve; daerom heb ik drymael tot den Heer gebeden, opdat dezelve van my moge afwyken. Maer hy zeide tot my : Myne genade is u genoeg* (2). De Heer, zegt de H. Hieronymus, wilde dus den H. Paulus niet van de plaeg dezer onzuivere bekoring bevryden, opdat hy ootmoedig zoude blyven. Ja, God laet zelfs dikwyls toe, dat iemand in eene zonde valt, opdat hy ootmoedig worde, gelyk dit den koning David gebeurde, die bekende, dat hy gevallen was, dewyl hy niet ootmoedig geweest was : *Ik heb gezondigd, eer ik verootmoedigd wierd* (3).

6. De H. Augustinus zegt (4) : Als gy u verootmoedigt, dan daelt God neder om zich met u te vereenigen; maer als gy hooveerdig zyt, dan wykt hy van u. De koninklyke Profeet roept uit : *De Heer ziet op het nederige en beschouwt het hooge van verre* (5). De Heer ziet de ootmoedigen met liefdevolle oogen aen; maer de hooveerdigen ziet hy maer van verre aen, en even als, wanneer wy iemand van verre zien, wy hem niet kennen, zoo schynt het ook dat God van de hooveerdigen zegt, dat hy hen niet kent. Er was in een klooster eene hooveerdige ordenszuster, welke eens tot eene van hare zusters zeide : Alleen het ordenskleed, dat wy dragen, is de oorzaek dat wy op de-

(1) Lib. 4. cap. 5. (2) 2. Cor. 12 17. (3) Psalm. 118, 67.
(4) Serm. de Ascens. (5) Psalm. 137, 6.

zelfde bank zitten; want gy moet weten, myne zuster, dat gy niet weerdig waert om in myns ouders huis dienstmeid te zyn. Met welke oogen mag God wel zulke hooveerdige kloostervrouw aengezien hebben? By God gaet het slecht met de hooveerdigen, want de Heer kan hen niet verdragen. Nauwelyks waren de hooveerdige engelen een oogenblik in den hemel, of de Heer verjoeg ze terstond, en stortte ze in de hel. Het woord Gods moet vervuld worden: *Wie zich zelven verheft, zal vernederd worden* (1). De H. Petrus Damianus verhaelt (2), dat een hooveerdige mensch, die vóór een tweegevecht, wegens eene bezitting welke hy met het zweerd wilde beweren, in de H. Mis de woorden had hooren lezen: Wie zich zelven verheft, zal vernederd worden, zeide: dat is toch nu niet waer; want zoo ik my verootmoedigd had, dan had ik myn vermogen en de achting der menschen verloren. Maer wat gebeurde er! Toen men tot het tweegevecht kwam, stak zyn vyand hem den degen in den mond, doorboorde zyne godslasterende tong, en strekte hem dood ter aerde neder..

7. *God wederstaet de hooveerdigen; maer aen de ootmoedigen geeft hy genade* (3). De Heer heeft beloofd iedereen te verhooren, die hem bidt. *Een ieder die bidt verkrygt* (4). Maer de hooveerdigen verhoort God niet; want zegt de H. Jacobus: *Hy wederstaet aen hun gebed.* Integendeel jegens de ootmoedigen is God gansch milddadig: *Maer aen de ootmoedigen geeft hy de genade*, hy opent hun zyne handen, en geeft hun wat zy zoeken en wenschen. De H. Schriftuer zegt: Verootmoedig u voor God, en verwacht uit zyne hand, wat gy verlangt (5). Daerom zeide de H. Augustinus: *Heer, geef my den schat der ootmoedigheid.* De ootmoedigheid is een schat, dewyl de Heer de ootmoedigen met alle goederen overhoopt. Als het hert des menschen van zich zelve vol is, dan kan het niet met de goddelyke gaven vervuld worden. Het moet dus van te voren door de kennis van zynen niet ledig gemaekt worden. Daerom riep David uit: *In de dalen laet gy*

(1) Matth. 23, 2. (2) Tract. de Duello. (3) Jac. 4, 6. (4) Luc. 11, 10. (5) Eccl. 13, 9.

de bronnen uitspringen, de wateren loopen tusschen de bergen (1). God laet de dalen van water overvloeijen, dat is: hy vervult de ootmoedige zielen met genaden, maer niet de bergen, namelyk de hooveerdige geesten; van deze vloeijen de genaden af, en kunnen niet op dezelve blyven. Daerom zeide ook de Moeder Gods Maria: *Hy heeft gezien op de nederigheid zyner dienstmaegd; hy heeft my groote dingen gedaen, hy die almagtig is* (2). Hy heeft op myne nederigheid, dat is, op de kennis van mynen niet, gezien. De H. Theresia verhaelt van zich zelve, dat zy de grootste genaden ontving, wanneer zy zich in het gebed voor God verootmoedigde. *Het gebed van den mensch, die zich verootmoedigt*, zegt de wyze man, *dringt door de wolken, en gaet van daer niet weg, eer dat de Allerhoogste het aenziet* (3). Dus verkrygen de ootmoedigen alles van God, wat zy verlangen. De ootmoedige moet niet vreezen van onverhoord, ongetroost te blyven. Daerom zegt de H. Joseph Calasanza: Indien gy heilig zyn wilt, wees dan ootmoedig; wilt gy de heiligste zyn, zoo wees de ootmoedigste. Toen de H. Franciscus van Borgia nog in de wereld leefde, gaf hem een zeer godvruchtig man denzelfden raed, namelyk dat hy, indien hy heilig wilde worden, dagelyks op zyne ellende moest denken. Daerom besteedde de Heilige ook dagelyks de twee eerste uren zyner betrachting, aen de kennis en de verachting van zich zelven.

8. De H. Gregorius zegt zelfs (4), dat gelyk de hooveerdigheid een merkteeken van verwerping is, de ootmoedigheid daerentegen een blykbaer merkteeken is van verkiezing. Toen de H. abt Antonius de wereld vol van de lagen des duivels zag, riep hy al zuchtende uit: Wie zal aen deze lagen kunnen ontsnappen. Alsdan hoorde hy eene stem, welke zeide: De ootmoedigheid alleen gaet er veilig voort; wie met gebogen hoofde gaet, moet niet vreezen van hetzelve te kwetsen. Met een woord, als wy de uitspraek van den Verlosser niet volgen, indien wy geene kinderen worden (niet wat den ouderdom, maer wat de oot-

(1) Psalm. 103, 10. (2) Luc. 1, 33 (3) Eccl. 35, 21.
(4) Lib. 84. in Job. cap. 56.

moedigheid betreft), dan zullen wy niet zalig worden. *Indien gy niet wordt gelyk kinderen, dan zult gy niet ingaen in het ryk der hemelen* (1). In het leven van Polemon wordt verhaeld, dat eens een monik, die over gloeijende kolen wandelde, zich daerop beroemde en tot zyne medebroeders zeide: Ziet, wie van u zou wel over gloeijende kolen kunnen gaen zonder zich te branden? De H. Polemon verweet hem zyne ydelheid; maer de ellendige verbeterde zich niet, bleef van hooveerdigheid opgeblazen, viel later in zware zonden, en eindigde zyn leven op eene onzalige wyze.

9. Aen de ootmoedigen, die hier op aerde vervolgd en veracht worden, is de hemel beloofd. *Zalig zyt gy, als de menschen u versmaden en vervolgen, want uw loon is groot in den hemel* (2). Maer de ootmoedigen moet men niet alleen in de andere wereld, maer zelfs reeds in deze zalig noemen. Onze goddelyke Verlosser zegt: *Leer van my; want ik ben zacht en ootmoedig van herte; dan zult gy rust vinden voor uwe zielen* (3). De hooveerdige vindt nooit rust, want het gelukt hem nooit tot die eer te geraken, welke hy zich verbeeldt te verdienen; ja als hy ook geëerd wordt, dan is hy toch nooit tevreden, dewyl hy anderen nog meer geëerd ziet dan zich zelven: er zal hem ten minste altyd nog eene eer ontbreken, welke hy wenscht, en dit gebrek zal hem meer kwellen, dan al zyne eer hem kan verheugen. Welke eer wierd Aman in het hof van koning Assuerus niet aengedaen daer hy zelfs aen des konings tafel mogt eten, en dit niettegenstaende achtte hy zich ongelukkig, dewyl Mardocheus hem niet wilde groeten: *Maer terwyl ik dit alles heb, geloof ik niets te hebben, zoo lang ik den Jood Mardocheus aen de poort des konings zie* (4). Maer wat voor eene eer is het, welke aen eenen hooveerdigen betoond wordt? Het is geene eer, welke verheugt; want het zyn gedwongene eerbewyzingen, welke hem maer uit menschelyk inzigt bewezen worden. De H. Hieronymus zeide, dat ware eer dengenen

(1) Matth. 18, 3. (2) Matth. 51, 11. (3) Matth. 11, 29. (4) Esther. 5, 3.

ontvlugt die haer verlangt, en dat zy daerentegen dengenen volgt, die haer veracht, even als de schaduw dengenen volgt, die haer vlugt, en voor dengenen vlugt die haer wil aenvatten.

10. De ootmoedige daerentegen blyft altyd tevreden, dewyl hy altyd overtuigd is, dat hy de eer, welke men hem bewyst, niet verdient; maer wordt hy beleedigd, dan denkt hy dat hy wegens zyne zonde nog iets veel ergers verdient, en zegt met Job : *Ik heb gezondigd en waerlyk gedwaeld, en heb geene straf ontvangen gelyk ik verdiend heb* (1). De H. Franciscus van Borgia heeft ons hiervan een schoon voorbeeld gegeven. Toen hy eens eene groote reis moest doen, raedde men hem eenen kwartiermeester vooruit te zenden, die hem overal, waer hy kwam, eene herberg zou bezorgen, opdat hy op zulke wyze alle moeijelykheden zou vermyden, welke eene onverwachte aenkomst pleegt te veroorzaken. De Heilige antwoordde : Aen deze voorzigtigheid ontbreek ik nooit; want ik zend altyd eenen kwartiermeester vooruit, namelyk de gedachte der hel, welke ik verdiend heb. Daerdoor komt het, dat iedere woning, welke ik ontmoet, my een koninklyk paleis schynt te zyn, wanneer ik dezelve vergelyk met de plaets, welke ik reeds verdiend heb.

GEBED.

O myn God! hoe is het mogelyk, dat ik na zoo vele zonden nog zoo hooveerdig ben? Ik erken, dat myne zonden, na my zoo ondankbaer tegen u gemaekt te hebben, myn hert ook nog met hooveerdigheid vervuld hebben. Verwerp my niet van uw aengezigt, o myn God! gelyk ik het verdiend heb. Wees my bermhertig, verlicht my, en laet my erkennen wat ik ben en wat ik verdien. Hoe velen zyn niet wegens geringere zonden dan de myne in de hel, en kunnen geene vergeving meer hopen. Ik erken, o myn God! dat gy zelf my vergeving aenbiedt, wanneer ik

(1) Job 33, 27.

dezelve maer wil aennemen. Ja, ik wil dezelve aennemen, myn Verlosser! vergeef my, want ik berouw my uit ganscher herte over myne hooveerdigheid, waerdoor ik niet alleen mynen evenmensch, maer ook u, myn hoogste goed! veracht heb. Ik roep dus met de H. Catharina van Senen tot u: O myn God! maer geene zonde meer, maer geene zonde meer. Ik heb u dikwyls genoeg beleedigd, ik wil uw geduld niet langer misbruiken. Ik bemin u, o myn God! en wil de nog overige dagen myns levens maer enkelyk besteden om u te beminnen en aen u te behagen. Myn Jesus! sta my by. Hoe meer de hel bemerkt, dat ik geheel aen u wil toebehooren, des te grootere bekoringen zal zy my in den weg stellen. Sta my by; laet my niet aen my zelven over; heiligste Maegd Maria! Gy weet, dat ik al myne hoop op u stel, help my door uwe voorspraek, want gy verkrygt alles by God.

II. AFDEELING.

OVER DE OOTMOEDIGHEID VAN HET VERSTAND.

1. Na erkend te hebben hoe noodig de ootmoedigheid voor ons is, moeten wy nu ook zien, hoe men dezelve moet oefenen, en wat diegene moet doen die deze heilige deugd wil verwerven. Men onderscheidt de ootmoedigheid van het verstand, en de ootmoedigheid van den wil. Ik wil vooreerst over de ootmoedigheid des verstands spreken, zonder welke men de ootmoedigheid van den wil niet kan verwerven. De ootmoedigheid van het verstand bestaet daerin, dat men eene geringe meening van zich zelven heeft, en dat men zich zoo slecht en ellendig acht als men werkelyk is. De ootmoedigheid, zegt de H. Bernardus (1), is eene deugd, door welke de mensch uit kennis van zich zelven zich gering acht. Ootmoedigheid is waerheid, zegt de H. Theresia, en daerom bemint

(1) Tract. de Grat.

de Heer de ootmoedigen zoo zeer, dewyl zy de waerheid beminnen. Het is maer al te waer dat wy niets zyn, dat wy onwetend, blind en onbekwaem zyn om iets goeds te doen; van ons zelven hebben wy alleenlyk de zonde, welke ons nog verachtelyker maekt dan den niet; door ons zelven kunnen wy alleenlyk kwaed doen; al het goed, dat wy hebben en doen, komt van God, behoort aen God. De ootmoedige heeft deze waerheid altoos voor oogen, en schryft daerom zich zelven maer alleenlyk het kwaed toe; hy is overtuigd dat hy alle verachting verdient, en kan daerom niet lyden, dat anderen hem verdiensten toeschryven, welke hy niet heeft; daerentegen verheugt hy zich, als hy veracht en behandeld wordt gelyk hy verdient, en hierdoor komt het, dat de ootmoedige zoo zeer aen God behaegt. Hoe verachtelyker iemand aen zich zelven schynt, des te kostbaerder wordt hy voor God, zegt de H. Gregorius (1). Daerom leerde ook de H. Maria Magdalena van Pazzis aen hare kloostervrouwen, dat de twee grondsteenen der volmaektheid de liefde tot God en de verachting van zich zelven zyn; waer zy nog byvoegde, dat diegene, welke zich hier op de aerde het meest verootmoedigd zullen hebben, God eens in den hemel des te klaerder zullen aenschouwen.

2. Wy moeten dus gedurig met den H. Augustinus God bidden (2): Laet my u erkennen, o myn God! opdat ik u beminne en my verachte. Laet my erkennen, o Heer! wie ik ben, en wie gy zyt. Gy zyt het hoogste goed, en ik de armoede zelve, die niets van zich zelven heeft, niets weet, niets kan, die tot niets anders bekwaem is, dan om kwaed te doen. De wyze man zegt: *God wordt maer van de ootmoedigen geëerd* (3), en dit daerom dewyl de ootmoedigen alleen in hem het eenige en hoogste goed erkennen. Indien gy dus, beminde ziel! God eeren wilt, dan moet gy gedurig uwe ellende voor oogen hebben, dan moet gy opregt bekennen, dat gy van u zelve niets dan den niet en de boosheid bezit, en dat God alleen alles

(1) Lib. 18. Mor. c. 20. (2) De vita beat. (3) Eccl. 3, 2.

in zich bevat; waerom gy ook moet overtuigd zyn, dat gy alleenlyk smaed en straf verdient, en bereid moet wezen om alles uit de hand Gods aen te nemen, wat hy u zal overzenden.

3. Daerom moet gy u ook vooral op niets beroemen. De Heiligen hebben gansch andere dingen gedaen dan gy, en daerom vermaen ik u zoo dikwyls van de levens der Heiligen te lezen, want daerdoor zal ons ten minste de hooveerdigheid verlaten. Wy zullen ons schamen, als wy zien welke groote dingen zy voor God gedaen hebben, in vergelyking met het weinige dat wy gedaen hebben en nog doen. Waerop kunnen wy ons immers beroemen, vermits wy wel weten, dat er niets deugdzaems in ons is, en dat alles maer gaven Gods zyn? Wie zou niet lachen, zegt de H. Bernardus (1), zoo de wolken zich wilden beroemen dat zy den regen voortbrengen? Op gelyke wyze zouden wy ook verdienen uitgelachen te worden, indien wy ons zouden beroemen op het weing goed dat wy doen. Pater Avila verhaelt, dat een voornaem heer eens een arm boeren-meisje getrouwd had, maer dat hy, opdat zy niet trotsch zou worden, als zy zich van knechten bediend en met schoone kleederen aengekleed zag, bevolen had, dat haer oud boerenkleed zou bewaerd worden en haer gedurig voor oogen blyven. Zoo moet gy ook doen, beminde ziel, indien gy iets goeds aen u ziet; dan moet gy terstond uwe oude kleederen aenzien en u herinneren, wat gy vroeger geweest zyt, en daeruit het besluit trekken, dat al het goed, wat gy hebt, eene aelmoes is, welke God u uit bermhertigheid geschonken heeft.

4. De H. Augustinus zegt (2): Wie voor u, o Heer! zyne verdiensten optelt, wat telt hy anders voor u op dan uwe gaven. Als de H. Theresia een goed werk deed of anderen hetzelve zag doen, dan loofde zy terstond God daervoor, en bedacht, dat alle goed van God alleen komt. Daerom bemerkt de Heilige met regt, dat de ootmoedigheid ons niet belet de byzondere genaden te erkennen, welke God ons mis-

(1) Serm. 13. in caut. (2) 1. Lib. 9 confess. c. 13.

schien rykelyker dan anderen medegedeeld heeft. Het is geene hooveerdigheid, zegt de Heilige, want zulk eene erkentenis zou onze ootmoedigheid en dankbaerheid maer vermeerderen; vermits wy daeruit zien, dat wy meer dan anderen begunstigd zyn, ofschoon wy dit veel minder verdiend hebben. De Heilige voegt er nog by, dat eene ziel, welke niet erkent groote gaven van God ontvangen te hebben, ook nooit groote dingen voor God zal doen. Het byzonderste is dat men onderscheide, wat van God en van ons zelven komt. De H. apostel Paulus vreesde niet te zeggen, dat hy meer voor Jesus Christus gearbeid had dan al de andere apostelen: *Ik heb meer dan zy allen gearbeid* (1). Maer hy bekende ook terstond daerop, dat alles, wat hy gedaen had, niet zyn werk, maer het werk der goddelyke genade was, welke hem bygestaen had: *Doch niet ik, maer de genade Gods met my.*

5. Aengezien gy dus weet, beminde ziel, dat gy zonder God niets kunt, zoo moet gy ook nooit op uwe eigene krachten betrouwen, maer doen gelyk de H. Philippus Nerius, die gansch van zich zelven mistrouwde. De hooveerdige verlaet zich op zyne sterkte, en daerom valt hy; gelyk dit met den H. Petrus voorviel, die tegen Jesus Christus wilde beweren, dat de dood zelve hem niet bewegen zou om zynen Verlosser te verloochenen: *Indien ik ook met u sterven moest, zoo zal ik u toch niet verloochenen* (2). Maer dewyl hy dit zeide op zyne eigene krachten betrouwende, gebeurde het, dat hy zynen meester reeds verloochende, als hy maer nauwelyks in het huis van den hoogenpriester aengekomen was. Wacht u dus van op uwe voornemens en op uwen goeden wil te betrouwen; stel veel meer al uw betrouwen op God, en roep dikwyls uit: *Ik kan alles in dengenen die my versterkt* (3). Ik kan niets in my, maer in God, die my kracht geeft. Dan kunt gy hopen groote dingen te doen, zegt Isaias: *Die op den Heer hopen, krygen altoos nieuwe kracht* (4). De ootmoedigen, die op God betrouwen, bekomen nieuwe kracht; dewyl zy van

(1) 1. Cor.15, 10. (2) Matth. 26, 35.(3) Phil. 4,17.(4) Isaias,46.31.

zich zelven mistrouwen, houden zy op zwak te zyn, en worden bekleed met de kracht van God. Daerom zeide de H. Joseph van Calasanza : Wie wil, dat God hem tot groote dingen gebruike, moet zorgen, dat hy de ootmoedigste van allen wordt.

6. Beminde ziel! doe gelyk de H. Catharina van Senen, die tot de ydele eer bekoord wordende, zich verootmoedigde, en integendeel, wanneer zy tot mistrouwen bekoord wierd, al haer betrouwen op God stelde. Daerom zeide ook de duivel eens gansch woedende tot de Heilige : Vervloekt zyt gy, en die u dit middel geleerd heeft om my te overwinnen; want ik weet niet meer, hoe ik u zal aenranden. Als de duivel u dus de gedachte ingeeft, dat gy niet meer behoeft te vreezen van te vallen, o dan beef en denk, dat gy verloren zyt, zoo God u ook maer een oogenblik verlaet; maer als de duivel u tot mistrouwen bekoort, dan antwoord hem vol moed met den koning David : *Op u, Heer! hoop ik; ik zal nooit tot schande worden* (1). Op u heb ik al myne hoop gesteld, ik betrouw vastelyk, dat gy my nooit zult laten tot schande worden, dat ik nooit meer van uwe genade beroofd een slaef der hel zal worden. Indien gy het ongeluk gehad hebt, beminde ziel, van in eene zonde gevallen te zyn, of van eene fout te hebben begaen, zoo word nooit kleinmoedig, maer verootmoedig u, berouw u over uwe fout; en als gy nu uwe zwakheid nog duidelyker erkend hebt, zoo laet u met nog grooter betrouwen geheel en al aen uwen God over. Het is geen teeken van ootmoedigheid, dat men tegen zich zelven vertoornd is, na eene fout te hebben begaen; neen, dit is een teeken van hooveerdigheid, dewyl men zich verwondert, dat men in zulk eene fout heeft kunnen vallen. Dit is hooveerdigheid en eene kunstgreep van den duivel, die u daerdoor wil bewegen om den weg der volmaektheid uit mistrouwen te verlaten; waerop hy niet zal nalaten u weldra tot nog grootere zonden te

(1) Psalm. 30, 2.

verleiden. Neen, dan moet gy meer dan te voren op den Heer betrouwen, en uwe ongetrouwheid jegens God doen dienen, om nog grootere hoop op zyne bermhertigheid te stellen. Aldus moet men de uitspraek van den Apostel verstaen : *Alle dingen zyn tot hun voordeel* (1); waerby de Glossa voegt : Ja zelfs de zonden. De Heer zeide eens tot de H. Gertrudis : Als iemand eene vuile hand heeft, dan waseht hy de hand, welke dan nog zuiverder wordt dan van te voren. Op gelyke wyze wordt ook de ziel, die zich, na eene fout te hebben begaen, door het berouw daervan gezuiverd heeft, my nog veel welbevalliger dan van te voren. Byzonder laet God dikwyls toe, dat de zielen, welke in de ootmoedigheid nog niet regt gegrond zyn, in eene fout vallen, opdat zy van zich zelve mistrouwen, en alleen op zynen bystand al hare hoop stellen. Zoodra gy dus, beminde ziel, in eene fout gevallen zyt, zoo blyf niet liggen, sta terstond op door eenen akt van liefde en berouw, maek het besluit van u te beteren, en tracht uw betrouwen op God altyd te vergrooten. Zeg alsdan met de H. Catharina van Genua : Zie, Heer, dit zyn vruchten uit mynen hof; indien gy my niet met uwe hand bewaerde, dan zou ik nog veel erger doen, maer ik hoop door uwen bystand niet meer te vallen, hetgeen ik my vast voorneem. Zoudt gy ondertusschen in dezelfde fout hervallen, dan moet gy altyd hetzelfde doen en nooit uw voornemen, van heilig te worden, verlaten.

7. Zoo gy bespeurt, dat iemand in eene zware zonde gevallen is, word dan niet trotsch op u zelven, verwonder u ook niet daerover, maer heb medelyden met uwen medebroeder, beef voor u zelven en roep met den Profeet uit : *Indien de Heer my niet geholpen had, dan was myne ziel reeds in de hel* (1), dan zou ik nu reeds eeuwig verdoemd zyn. Wacht u wel van u ooit te beroemen, dat gy vry zyt van fouten, welke gy aen anderen opmerkt; want anders zal de Heer, om u te straffen, toelaten, dat gy in

(1) Rom. 8, 18. (2) Psalm. 93, 17.

dezelfde fouten valt. Cassianus verhaelt, dat een jonge monik, die sedert langen tyd van eene hevige bekoring tegen de heilige zuiverheid geplaegd wierd, eenen ouden ordensbroeder opzocht, om hulp by denzelven te vinden. Deze echter, in plaets van den jongeling moed in te boezemen en te troosten, maekte hem door hevige verwytingen nog moedeloozer en treuriger, zeggende: Hoe is het mogelyk, dat een monik aen zulke afschuwelykheden kan denken? Maer wat gebeurde hierop? De Heer liet toe, dat de gryzaerd op eene zoo afgrysselyke wyze van den geest van onzuiverheid bekoord wierd, dat hy gelyk een wanzinnige in het klooster rondliep. De abt Apollo, vernomen hebbende hoe deze den jongeling behandeld had, begaf zich tot hem, en zeide: Weet, myn broeder, dat God u deze bekoring als eene straf heeft overgezonden, dewyl gy u over dien armen jongeling verwonderd hebt, die u om hulp bad, opdat gy in diergelyke gevallen medelyden met anderen zoudt hebben. Ook de H. apostel Paulus vermaent zyne discipels, dat, wanneer men eenen anderen moet te regt wyzen, men dengenen die bekoord wordt niet verachtelyk mag behandelen. Daerom moet men, alvorens iemand te berispen, wel bedenken, dat men even zoo ellendig is en even zoo gemakkelyk kan vallen, als de anderen; want anders zou God misschien toelaten, dat men van dezelfde bekoring aengerand wierd, ja dat men in dezelfde viel, welke men in zynen evenmensch zoo zeer bewondert. *Broeders*, zegt de Apostel, *indien ook een mensch van eene zonde zou verrast geworden zyn, dan onderwyst hem in den geest van zachtmoedigheid, en geeft acht op u zelven, opdat gy ook niet bekoord wordt* (1). Hierop past ook nog, hetgeen Cassianus vehaelt, te weten dat de abt Machetes bekend heeft, dat hy zelf schandelyk gevallen is in dry groote fouten, waerover hy zyne medebroeders te streng gestraft had.

8. Maer vooral beschouw u als den grootsten zon-

(1) Galat. 61.

daer, die op de aerde leeft. In der daed, dewyl ootmoedige zielen meer dan anderen door de kennis van God verlicht zyn, en daerom zyne volmaektheden duidelyker erkennen, zoo zien zy ook hare zonden en hare ellende veel klaerder. En het is hierom dat de heiligen, ofschoon zy een zoo godvruchtig leven leidden, hetwelk gansch verschillend was van den wandel der wereldsche menschen, zich echter niet uit overdrevenheid, maer uit innige overtuiging, de grootste zondaren der aerde noemden. Onder anderen noemde zich de H. Franciscus van Assisië den grootsten zondaer van allen. De H. Thomas van Villanova leefde in gedurigen angst wegens de strenge rekenschap, welke hy, gelyk hy zeide, eens aen God zou moeten geven over zyn goddeloos leven. De H. Gertrudis zag het als een wonder aen, dat de aerde zich niet onder hare voeten opende, om haer, wegens hare zonden, te verslinden. De H. Paulus, de kluizenaer, riep weenende uit : Wee my armen zondaer, die niet verdien den naem van monik te dragen. Hiervan sprekende, verhaelt ook Pater Avila (1), dat eene zeer godvruchtige persoon God gebeden had, dat hy haer den staet harer ziel eens zou toonen : zy wierd verhoord ; maer hare ziel, ofschoon zy maer dagelyksche zonden begaen had, verscheen haer zoo hatelyk en afschuwelyk, dat zy uitriep : O myn God ! om uwe bermhertigheid neem een zulk wangedrogt uit myn aenschyn weg.

9. Dus moet gy wel wachten, beminde ziel, van u boven anderen te stellen ; het is reeds genoeg, zich voor beter te houden dan anderen, om alleen daerdoor de ergste van allen te worden. Gy hebt de anderen veracht, zegt de abt Trithemius (2), zie, gy zyt erger geworden dan de anderen. Het is genoeg dat iemand zich verbeeldt groote verdiensten te bezitten, om er geene meer te hebben, of om al die te verliezen welke hy bezit. De ootmoedigheid is niet minder noodzakelyk dan verdienstig, als men werkelyk gelooft, dat men niets anders dan verwytingen en

(1) Lib. 5. de Just. 2, 30. (2) Tract. de Spr. S. C.

straf verdient. Indien gy de genaden en gaven, welke God u verleend heeft, zoudt besteden, beminde ziel, om u daerdoor boven anderen te stellen, dan zouden dezelve alleenlyk dienen, om u op den dag des oordeels nog strenger te veroordeelen. Maer het is niet genoeg, dat men zich boven niemand stelle; neen, men moet ook, gelyk gezegd is, zich als den laetsten en slechtsten van allen beschouwen. En waerom dat? Ten eerste, dewyl wy weten hoe vele zonden wy begaen hebben, en wy de zonden van anderen niet kennen. Daerenboven weten wy ook niet, hoe vele verborgene deugden diegene misschien bezit, welken wy nu verachten. Wy moeten ook nog bedenken, dat, indien wy de verlichtingen en gaven, welke de Heer ons medegedeeld heeft, wel te nut gemaekt hadden, wy nu reeds heilig moesten zyn. Indien God de genaden, welke gy ontvangen hebt, aen eenen ongeloovigen gegeven had, dezelve zou misschien reeds nu een seraphien van heiligheid zyn, terwyl gy nog altyd zoo zwak en vol onvolmaektheden voortleeft. Deze gedachte aen uwe ondankbaerheid moest maken, dat gy bereid waert om u achter al de anderen te stellen; want de zonde, zegt de H. Thomas, is des te zwaerder, hoe grooter de ondankbaerheid is van dengenen, die dezelve doet. Daerom is het ook mogelyk dat eene enkele zonde, welke gy begaen hebt, by God zwaerder is, dan honderd zonden, welke een ander begaen heeft, die niet, gelyk gy, met zoo vele genaden begunstigd, ja, om zoo te zeggen, overladen is geworden. Gy weet, hoe vele zonden gy begaen hebt, gy weet dat uw geheel leven eene onafgebrokene keten van vrywillige fouten geweest is, en dat, indien gy ook ergens een goed werk gedaen hebt, hetzelve zoo vol eigenliefde en onvolmaektheden geweest is, dat het misschien meer straf dan belooning verdiend heeft.

10. Na dit alles moet gy, beminde ziel, gelyk de H. Maria Magdalena van Pazzis aen alle kloostergeestelyken beveelt, u onweerdig achten om ook maer de aerde te kussen, welke van anderen betreden wordt; gy moet overtuigd zyn, dat, indien gy ook allen

schimp, dien men kan uitdenken, zoudt moeten lyden, ja, zoo gy zelfs dieper dan alle verdoemden in de hel zoudt gestort worden, dit alles nog niets zoude zyn in vergelyking met hetgene gy verdiend hebt. Daerom moet gy gedurig uit den afgrond uwer ellende uwe stem tot God verheffen en uitroepen: *O God, heb acht op myne hulp! Heer haest u om my te helpen;* help my weldra, want anders ben ik verloren, anders zal ik u nog erger dan te voren en veel meer dan al de anderen beleedigen.

Dit gebed moet gy gedurig, ja, om zoo te zeggen, ieder oogenblik herhalen, waer gy ook moogt zyn, waermede gy ook moogt bezig zyn, gy moet gedurig uitroepen: Heer, help my! Heer, sta my by! Heer ontferm u myner, want op hetzelfde oogenblik, dat gy zoudt achterlaten, van u aen God te bevelen, zoudt gy de goddelooste mensch der aerde kunnen worden. Wacht u dus voor alle, ja voor de minste hooveerdige werken of gedachten, meer dan voor de dood. Ik sluit met de vermaerde uitspraek van den H. Bernardus: De ziel heeft geene verootmoediging te vreezen, welke zy ook moge zyn; daerentegen moet zy de geringste hooveerdigheid verfoeijen, dewyl dezelve haer in de grootste ellende kan storten (1).

GEBED.

Ik dank u, o myn God, dewyl gy my laet erkennen, dat alles, wat de wereld hoogacht, ydelheid is. Geef my maer de kracht om my van alles te ontdoen, eer de dood my er van scheidt. Ik ongelukkige, heb zoo vele jaren geleefd, om my heilig te maken, en ach! hoe weinig vorderingen heb ik tot nu toe gemaekt. Ach, hoe vele afgrysselyke wonden zie ik aen myne ziel! Heb medelyden met my, o myn Jesus, en heilig my. Gy kunt en wilt my heelen, indien ik myn leven wil veranderen; zie, ik wil my beteren. Gy hebt beloofd al de u aengedane beleedigingen te vergeten, indien de zondaer er maer berouw over

(1) Serm. 3. in Cant.

heeft : *Indien de goddelooze boetveerdigheid doet over al zyne zonden, dan wil ik aen zyne misdaden niet meer denken.* Het doet my meer leed, dan al ander kwaed, uwe liefde veracht te hebben ; vergeet dus al myne beleedigingen. In het vervolg wil ik liever sterven, dan u wederom vrywillig het minste misnoegen te veroorzaken. O myn God ! ik wil u beminnen ; ach, wien zou ik ook kunnen beminnen, indien ik u niet beminde ! gy verdient zoo zeer bemind te worden. Gy hebt my geschapen, gy hebt my door uwe dood verlost, gy hebt my met zoo vele genaden overladen. Gy zyt dus degene, die al myne liefde verdient, en daerom wil ik u ook alleen beminnen. O myne Koningin en myne magtige voorspreekster Maria, sta my ook by door uwe voorspraek, opdat ik niet langer moge ondankbaer zyn tegen uwen beminden Zoon Jesus Christus, mynen Verlosser.

III. AFDEELING.

OVER DE OOTMOEDIGHEID VAN DEN WIL.

1. De ootmoedigheid van het verstand, bestaet dus, gelyk wy gezien hebben in de overtuiging dat men verdient veracht te worden. Maer de ootmoedigheid van den wil bestaet daerin, dat men ook wenscht van anderen veracht te worden en dat men de verachting bemint. Hierdoor verwerft men de grootste verdiensten ; want wy verkrygen veel meer door de akten van den wil, dan door die van het verstand. De H. Bernardus zegt over de ootmoedigheid van den wil : De eerste trap der ootmoedigheid bestaet daerin, dat men niet heerschen wil, de tweede dat men aen anderen wil onderdanig zyn, de derde dat men in zynen staet van onderdanigheid met een gerust gemoed alle aengedane beleedigingen verdraegt. Dit is eigenlyk de ootmoedigheid van het hert, welke J. C. ons door zyn voorbeeld heeft willen leeren, zeggende : *Leert van my, dat ik zachtmoedig en ootmoedig van*

herten ben (1). Velen zyn ootmoedig met den mond, maer niet met het hert; namelyk zulke, zegt de H. Gregorius, die met den mond bekennen, dat zy goddelooze menschen zyn, en de grootste straffen verdienen, maer die het echter niet werkelyk gelooven; want als men hun eene verwyting doet, zoo worden zy gestoord en loochenen dat zy de fout, welke men laekt, werkelyk bedreven hebben. Tot zulke behoorde die monik, die volgens het verhael van Cassianus van zich zelven bekende, dat hy een groote zondaer was, die niet verdiende dat de aerde hem langer droeg. Maer toen de abt Serapion hem eens wegens eene groote fout berispte, namelyk omdat hy in plaets van in zyne cel te blyven, gelyk de regel het beval, uit liefde tot de ledigheid in de cellen der andere moniken gewoon was om te zweven, alsdan wierd hy hierover zeer toornig en gestoord. Toen de godvruchtige abt dit zag, zeide hy tot hem : Myn zoon! hoe komt het toch dat gy wegens eene liefderyke verwyting zoo gestoord zyt, daer gy toch weinig te voren zelf bekend hebt, dat gy een ondeugend mensch zyt?

2. De H. Geest roept ons toe: *Een ander verootmoedigt zich uit schalkheid, en zyn gemoed is vol list* (2). Er zyn menschen, die zich uiterlyk verootmoedigen, maer uit boosheid, niet om vermaningen en vernedering te ontvangen, maer om voor ootmoedig gehouden en daerom geprezen te worden. Maer, zegt de H. Bernardus (2), zich verootmoedigen om geprezen te worden is geene ootmoedigheid, maer eene vernietiging der ootmoedigheid; want als men dit doet, dan wordt de ootmoedigheid zelve een voorwerp van hooveerdigheid. De H. Vincentius van Paula zeide, dat de ootmoedigheid, wanneer men dezelve enkel betracht, eenen schoonen uitwendigen schyn heeft, doch dat zy in de oefening moeijelyk is, dewyl de ware ootmoedigheid daerin bestaet, dat men zyne eigene vernedering en verachting bemint. De H. Joannes Climacus bemerkt daerom, dat degene die zich eenen

(1) Matth. 11, 21. (2) Eccl. 29, 23. (3) Serm. 16. in Cant.

grooten zondaer noemt, daerom nog niet ootmoedig is, wanneer hy ook niet van anderen als zulken wil aengezien en behandeld worden. Het is goed, zegt de Heilige, dat gy kwaed van u zegt; maer het is nog beter, dat wanneer gy het anderen van u hoort zeggen, gy dit bevestigt en het niet kwalyk neemt, ja u zelfs daerover verheugt. De H. Gregorius heeft reeds hetzelfde eerder gezegd : De ware ootmoedige, die zich eenen zondaer noemt, loochent dit niet, maer bevestigt het, wanneer een ander hem zyne fouten verwyt. De ware ootmoedige, zegt de H. Bernardus (1), wil niet als een zulke geprezen worden; maer hy wil als een slecht, gebrekkig mensch, die maer verachting verdient, aengezien worden, en verheugt zich, wanneer hy vernederd en als een zulke behandeld wordt. Daerdoor komt het, voegt dezelfde Heilige er by, dat de vernederingen hem nog ootmoediger maken. Zulke verandert de vernedering in ootmoedigheid. Waerom de H. Joseph Calasanza plagt te zeggen : Wie God bemint, wil niet heilig schynen, maer heilig worden.

3. Indien gy dus, beminde ziel, waerlyk en van herte ootmoedig zyn wilt, zoo moet gy vooral vermyden van niets tot uwen eigen lof te zeggen zoo wel in betrekking op uw gedrag als op uwe begaefdheden, uwe goede handelingen, uwe familie, enz.; gy moet nooit van uwe voorname afkomst, van uwe goederen of van uwe voorname bloedverwanten met anderen spreken. *Dat een ander u pryze, en niet uw mond* (2), zegt de wyze man, indien gy ootmoedig blyven wilt. Voor het overige kent iedereen de spreuk : Eigenlof brengt geene eer, maer schande. Zoo dikwyls gy dus over u zelven en over de zaken die u betreffen spreekt, zoek u altyd te vernederen, maer nooit te verheffen. Zoo gy u zelven vernedert, dit zal u nooit schaden; maer verheft gy u, al gaet het ook maer een weinig boven de waerheid, zoo kunt gy u zelven groote schade doen. Degene, die door eene deur ingaet, en het hoofd dieper buigt dan noodig is, kan zich geene pyn doen; maer buigt hy hetzelve niet genoeg, al

(1) Ibid. (2) Spreuk. 27, 2.

ware het maer eenen vinger breed, dan zou hy met het voorhoofd tegen den styl loopen en zich kwetsen. Indien gy dus over u zelven spreekt, zoo zoek veel eerder het kwaed dan het goed te zeggen, veel meer uwe fouten te veropenbaren dan die handelingen welke den schyn van deugd hebben. Voor het overige, het beste is dat men by anderen van zich zelven noch goed noch kwaed zegt. Zie u eerder als eenen verachtelyken mensch aen, die zelfs niet eens verdient genoemd te worden; want het gebeurt dikwyls, dat, als wy over dingen spreken, welke ons eigenlyk moesten beschaemd maken, echter hierby de fynste verborgene hooveerdigheid insluipt; want terwyl men zyne fouten veropenbaert, ontstaet uit die vrywillige beschaming inwendig het verlangen om van anderen geprezen, of ten minste als ootmoedig aengezien te worden. Wat ik hier zeg, mag men echter geenszins op den biechtvader toepassen; want het is altyd voordeelig, aen denzelven zyne fouten, zyne kwade neigingen, ja, in 't algemeen zelfs ook de kwade gedachten te veropenbaren, welke ons in den zin komen. Maer somtyds gebeurt het ook, dat men andere dingen moet veropenbaren, welke tot onze schande strekken, hetgeen men alsdan bereidwillig moet doen. De Pater Villanova, uit de Societeit Jesu, schaemde zich niet aen iedereen te zeggen, dat zyn broeder een arme daglooner was; en toen Pater Sacchini, uit hetzelfde orden, eens op de straet zynen vader, die een arm muildierdryver was, ontmoette, omhelsde hy denzelven, en riep uit: Zie daer mynen lieven vader!

4. Maer wordt gy, beminde ziel, zonder uwe schuld geprezen, zoek dan ten minste u inwendig te vernederen, en werp alsdan eenen blik op uwe menigvuldige fouten. De H. Gregorius zegt, dat de hooveerdigen zich zelven over valschen lof verheugen, dat daerentegen de ootmoedigen zich schamen en treurig worden, wanneer men hen ook met regt pryst, even als David, die van zich zelven zeide: *Toen men my verhief, ben ik vernederd en bedroefd geworden* (1). Ja, zegt

(1) Psalm. 87. 6.

de H. Gregorius, de ootmoedige wordt bedroefd, wanneer hy zich hoort pryzen, dewyl hy erkent, dat hy die voorregten niet bezit, welke men hem toeschryft, en dewyl hy vreest, dat zoo hy ook eenige verdiensten by God mogt verworven hebben, hy alles wederom, door zyn behagen in zich zelven te stellen zou verliezen en dat zoo ook tot hem zou gezegd worden: *Gy hebt het goed in uw leven ontvangen* (1). Gy hebt in dien lof uwe vreugde gevonden, by gevolg hebt gy reeds uwe belooning ontvangen. De wyze man leert ons: *Gelyk het goud in den oven beproefd wordt, even zoo wordt de mensch door den mond van eenen pryzenden beproefd* (2), indien hy namelyk by den lof van anderen niet in zich zelven behagen neemt, niet trotsch, maer ontevreden en treurig daerover wordt, gelyk een H. Franciscus van Borgia, een H. Aloysius Gonzaga en anderen. Indien men u dus door lof en uiterlyke onderscheidingen wil eeren, beminde ziel, zoo verootmoedig u diep en beef, want deze eerbewyzing zou de oorzaek van uwen val, van uwen eeuwigen ondergang kunnen zyn. Bedenk, dat de hoogachting der menschen misschien het grootste ongeluk is dat u zou kunnen treffen, daer dezelve uw hert door hooveerdigheid zou kunnen bevlekken, en de oorzaek uwer eeuwige verdoemenis worden.

5. Heb altyd de woorden van den H. Franciscus van Assisië voor oogen: Ik ben maer dat, wat ik voor God ben. Meent gy misschien, dat God u hooger zal achten, omdat de menschen u meer achten dan anderen. Weet, dat, indien gy behagen neemt in den lof der menschen, of wel zelfs daerom hooveerdig wordt, en u voor beter houdt dan anderen, God u oogenblikkelyk van zich stoot, ofschoon ook de menschen voortgaen met u te loven. Wees dus overtuigd, dat de lof van anderen u niet beter maekt dan gy zyt. De H. Augustinus zegt, dat, gelyk beleedigingen en versmadingen ons de verdiensten der deugd niet ontnemen, de lofredenen van anderen ons niet beter

(1) Luc. 16, 25. (2) Spreuk, 27, 2.

maken dan wy zyn (1). Daerom zeg met denzelfden Heiligen, zoo dikwyls men u pryst: Zy pryzen my, maer ik ken my beter dan zy; ik weet, dat ik dien lof niet verdien, en God ziet dit nog beter dan ik, want hy weet, dat ik geene eer, maer alle verachting hier op aerde in de hel verdiend heb (2).

6. Indien gy u nu reeds voor welbehagen in u zelven moet wachten, beminde ziel, zoo moet gy u nog veel meer wachten van hier op aerde eerambten of weerdigheden te zoeken; ja, gy moet volgens de uitspraek van de H. Maria Magdalena van Pazzis, elke handeling vermyden, welke ergens eenen uiterlyken schyn heeft, dewyl de hooveerdigheid er zich ligt onder verbergt. Maer zulke handelingen moet men niet alleen vermyden, men moet er zelfs eenen afschrik van hebben; want de H. Hilarius beweert (3), dat alle wereldsche eer een lokaes des duivels is, waerdoor hy vele zielen voor de hel wint. En de H. Leo zegt (4): De Kerk Gods wordt onteerd door de twisten van diegene, welke naer menschelyke eer trachten. — De H. Theresia zeide, byzonder gewag makende van kloosters waer de eerzucht zoekt in te sluipen: Aldaer zal de geest Gods nooit heerschen. En op eene andere plaets zegt zy uitdrukkelyk: Het klooster, waerin men naer eer en voorrang staet, moet men als verloren aenzien, en de bewoners van hetzelve kunnen overtuigd zyn, dat zy den bruidegom harer ziel reeds uit zulk een huis verdreven hebben. Daerna wendt deze Heilige zich tot hare geestelyke dochters en vermaent haer: Indien ooit onder u eene zoodanige ziel zou gevonden worden, zoo verjaegt ze gelyk eene pest; ten minste zou eene kloostervrouw, welke b. v. verlangt om overste te worden, haer geheel leven lang in eene gevangenis moeten gesloten blyven. Ik wilde liever dat het vuer in het klooster uitbrak en alles verbrandde, dan dat eerzucht in hetzelve haren ingang zou vinden. Even zoo oordeelde ook de H. Joanna van Chantal; want zeide zy:

(1) S. August. l. 3. contr. Petil. (2) In Psalm. 25. (3) In Matth. 6, 3. (4) Epist. 4.

Ik wilde liever dat myn klooster van de aerde verslonden wierd, dan dat eergierigheid en begeerte naer ambten in hetzelve zoude insluipen.

7. Laet ons hooren, wat Blosius over deze waerheid in eenen zyner brieven achtergelaten heeft. Hy beschryft daerin de schrikkelyke uitwerksels der eergierigheid en het verderf, welke dezelve in de ziel te weeg brengt. De eergierigheid, zegt hy, is een aep der liefde, maer van eenen geheel tegenovergestelden aerd. De liefde duldt alles, maer om de eeuwige goederen; de eergierigheid duldt ook alles, maer voor de ellendige eer dezer wereld. De liefde is goed, maer jegens armen en verachten; de eergierigheid is ook goed, maer alleen jegens menschen van aenzien die haer voordeelig zyn kunnen. De liefde verdraegt alles om aen God te behagen; de eergierigheid verdraegt ook alles, maer uit ydelheid om tot die eer, tot dat ambt te geraken. Ach, myn God! hoe veel ongemak, hoe veel onrust, hoe veel angst, hoe vele uitgaven, hoe vele beleedigingen en verwytingen moet men niet onderstaen, eer men tot die weerdigheid, tot dat ambt komt, waernaer men streeft. De liefde gelooft en hoopt alles, wat de eeuwige heerlykheid aengaet; ook de eergierigheid gelooft en hoopt alles, wat op eigene hoogachting hier op de aerde betrekkelyk is.

8. Maer wat verkrygt eindelyk de ongelukkige door deze ingebeelde eer? Maer een weinig rook, die niet verzadigt, ja die zelfs in plaets van eer, maer verachting van anderen ten gevolg heeft. Met regt zeide de H. Theresia: De eer gaet verloren, als men dezelve verlangt; en hoe grooter de eer is, welke men verlangt, des te grooter is ook de schande van dengenen, die zich dezelve verschaft heeft; want hoe meer hy gedaen heeft, om dezelve te verkrygen, des te onweerdiger heeft hy zich getoond, om dezelve te bezitten. De H. Joanna van Chantal zeide, dat diegene, welke zich voor het meest geschikt houden om ambten te bekleeden, dit het minste zyn; dewyl hun de ootmoedigheid ontbreekt, welke het eerste

(1) In Matth. 6, 3 (2) Epist. 4.

vereischt is, om een ambt te bedienen. God gave, dat de verkregene weerdigheid niet zelve de oorzaek van hunnen eigen ondergang wierde. Toen de P. Laurentius Carafa eens eenen zyner zieke vrienden bezocht, die een zeer voordeelig, maer ook een zeer gevaerlyk ambt bekleedde, bad deze hem om voor hem van God de gezondheid af te smeeken. Maer de P. Carafa antwoordde : Neen, myn vriend, ik wil de liefde, welke ik u verschuldigd ben, niet verraden. God roept u nu in de andere wereld, terwyl gy in staet van genade zyt; hy wil dat gy zalig wordt; en ik weet niet, of indien hy u in het leven liet, gy met zulk een gevaerlyk ambt zoudt zalig worden. Hierop nam de vriend de dood gansch gerust uit Gods hand aen, en stierf vol troost en overgeving. De H. Bonaventura zegt (1), dat het nauwelyks mogelyk is, dat diegene niet in groot gevaer is, welke vreugd heeft in de eer der menschen, byzonderlyk als zyn geweten, door den stand welken hy bekleedt, met opzigt over anderen bezwaerd is.

9. Laet u dus, beminde ziel, indien gy de H. ootmoedigheid bewaren wilt, nooit door de begeerlykheid naer wereldsche eer verleiden. De H. Franciscus Xaverius zeide, dat het voor christenen, die den smaed van Jesus Christus altyd moeten voor oogen hebben, onweerdig is de eeren der wereld te verlangen en behagen daerin te scheppen. De H. Thomas van Villanova vermaende zyne ordensbroeders : Gy moet onder elkander wedieveren, wie van u ootmoediger zal zyn, en daerdoor het meest aen Jesus Christus behagen. Wy moeten met David uitroepen : *Ik wil veel liever de minste zyn in het huis Gods, dan in de tenten der zondaren wonen* (2). Nooit mogen wy aengekleefd zyn aen de ydelheden dezer wereld; vermits de H. Bonaventura ons toeroept, dat, indien wy ons willen heiligen, wy moeten verlangen onbekend te blyven, en voor niets gehouden te worden.

10. Laten wy dus niet die benyden, welke meer verstand en bekwaemheid hebben dan wy, of welke

(1) Med. c. 25. (2) Psalm. 83.

van anderen hooger geacht worden dan wy; laet ons daerentegen die zoeken na te volgen, welke God meer beminnen en ootmoediger zyn dan wy. De vernedering is meer weerd, dan alle eeren, dan alle toejuiching der wereld. De schoonste wetenschap van eenen christen bestaet in zich te verootmoedigen, zich voor niets te achten, en zich te verheugen wanneer hy voor niets aengezien wordt. God heeft u geene groote begaefdheden gegeven, beminde ziel, dewyl dezelve u misschien zouden in 't verderf gestort hebben. Vergenoeg u dus met uwe weinige begaefdheden, dewyl zy u gelegenheid geven om de ootmoedigheid uit te oefenen, welke de zekerste, ja de eenige weg is om zich te heiligen en eens zalig te worden. Verstaen anderen beter dan gy hunne zaken te dryven, en zich algemeene achting te verschaffen, zoo tracht gy hen in ootmoed te overtreffen, zoo dat gy, volgens de uitspraek van den H. Paulus, in deze deugd hooger zyt (1). Wie de eer heeft van anderen te bestieren, is in groot gevaer van ydel te worden, de goddelyke verlichtingen te verliezen, en aen de onredelyke dieren gelyk te worden, welke maer de ellendige goederen dezer aerde nagaen en geheel niet aen de eeuwige denken, volgens de uitspraek van David: *De mensch, die in de eer is, bedenkt het niet; hy is gelyk aen de onredelyke dieren* (2). Indien gy dus eenen zekeren weg wilt bewandelen, zoo vermyd alle eer, en neem geerne bezigheden en verrigtingen aen, welke van de wereld gering geacht worden. De bruid in het Hooglied wordt dan met eene kluizenaerster, dan met eene oorlogsheldin, dan met eene wyngaerdbouwster vergeleken; maer by al deze ambten verschynt zy altyd als de beminde van den hemelschen bruidegom. Op gelyke wyze moet eene christene ziel, alles wat zy doet, uit liefde tot haren Verlosser doen, en by al hare bezigheden als de beminde bruid van Jesus Christus verschynen; waerom zy geenen dienst mag weigeren, hy moge ook nog zoo gering schynen. Bezigheden,

(1) Phil. 2, 3. (2) Psalm. 84. 13.

welke aen de wereld het verachtelykste schenen, waren aen de Heiligen het aengenaemste, dewyl dezelve het meest aen Jesus Christus behaegden. Cassianus verhaelt van den abt Paphnutius, dat dezelve, daer hy in Egypte van iedereen vereerd wierd, gevlugt was en zich in het klooster van den H. Pachomius begeven had, alwaer hy, dewyl niemand hem kende, het onkruid in den hof moest uitroeijen. Maer de Heilige was zeer tevreden, dat men hem tot zoo lagen arbeid gebruikte; en toen hy eindelyk bekend wierd, en den hof wederom moest verlaten, weende hy zonder ophouden, dat hy den grooten schat verloren had, welken hy door de vernedering gevonden had.

11. Bevlytig u ook om ootmoedig te zyn in uwe kleederen en huisraed, beminde ziel. De H. Æquitius was zoo ootmoedig gekleed, dat, gelyk de H. Gregorius zegt, wie hem niet gekend had, hem nauwelyks zou gegroet hebben. O hoe zeer sticht eene eenvoudige kleeding! Men verhaelt van de beide Marcariussen (1), dat, toen zy eens over den Nyl voerden in een schip, waerin tegelyk eenige prachtig gekleede werelsche lieden waren, een van deze de arme kleeding der beide moniken ziende, zoo getroffen wierd, dat hy de wereld verliet en in een klooster ging. Om de ootmoedigheid te bewaren, is het ook goed, dat men de oogen bescheiden naer de aerde wendt en niet te luid spreekt. Maer men moet wel merken, dat deze en diergelyke uiterlyke oefeningen maer alsdan de ootmoedigheid onderhouden, wanneer zy met de innerlyke ootmoedigheid van het hert vereenigd zyn; want anders zouden zy de afschuwelykste werken van hooveerdigheid zyn, vermits er, volgens den H. Hieronymus, geene hatelykere hooveerdigheid is dan die, welke zich onder den mantel der ootmoedigheid verbergt (2).

(1) Lib. de Sign. N. 19. (2) Epist. ad Galantiam.

GEBED.

O myn Jesus! Ik schaem my voor u te verschynen. Gy hebt de verachting en den smaed zoo zeer bemind, dat gy zelfs aen een schandelyk kruis uitgelachen en bespot hebt willen sterven; en ik kan zelfs niet de minste beleediging verdragen. Uit liefde tot my hebt gy, o myn onschuldige Jesus, met beleedigingen willen verzadigd worden; en ik, ellendige zondaer, verlang lof en eer. Beminde bruidegom myner ziel, hoe ongelyk ben ik aen u! Ach, ik vrees voor myne zaligheid, dewyl alle uitverkorenen aen u moeten gelyk zyn! Maer ik wil van uwe oneindige bermhertigheid niet mistrouwen, gy moet my bystaen, gy moet my veranderen. Ik neem my voor van heden af met uwen bystand alle verachtingen en beleedigingen uit liefde tot u geduldig te verdragen. Ach, door uw voorbeeld hebt gy de zielen, welke u beminnen, allen smaed buitengewoon dierbaer gemaekt! Ik bemin u, en wil myn best doen om aen u te behagen. Vergeef my de beleedigingen, welke ik u door myne hoovaerdigheid aengedaen heb, waerover ik my van herte berouw. Geef my kracht, opdat ik de belofte, welke ik u heden doe getrouw vervulle, namelyk van geene beleediging, hoe groot zy ook moge zyn, kwalyk aen te nemen. O myne moeder Maria! die zoo ootmoedig waert, verwerf my de genade van u na te volgen, zoo goed als ik kan.

IV. AFDEELING.

OVER HET VERDRAGEN DER VERACHTING.

1. Om ootmoedig te blyven, beminde ziel! moet gy vooral niet ontevreden worden, als anderen u laken. Wie ontevreden wordt, als hy eene verwyting krygt, die geeft te kennen, dat hy nog niet tot

de ware ootmoedigheid gekomen is, en daerom moet hy God bidden, dat hy hem deze voor het heil zyner ziel zoo noodwendige deugd verleene. Pater Rodriguez zegt, dat eenige menschen doen, gelyk de egels, welke, wanneer men hen wil aenraken, terstond hunne stekels aenbieden; zy worden namelyk ongeduldig, breken in morren of zelfs wel in verwytingen uit. Wy hebben er velen gekend, zegt de H. Gregorius (1), welke, als hun niemand laekte, vrywillig bekenden zondaers te zyn, maer die, als men hun eene fout verweet, terstond zochten zich uit alle krachten te verdedigen, opdat men hen niet voor gebrekkig zou houden. Even zoo doen vele christenen; maer zy moeten wel bemerken, wat de H. Geest tot hen zegt: *Wie de berisping haet, is op den weg des zondaers* (2). Hy wandelt niet meer op den weg der regtveerdigen, maer op den weg der zondaren, dat wil zeggen, op den weg, die naer de hel leidt.

2. De H. Bernardus (3) zegt: Velen zyn toornig op dengenen, die hen door eene verwyting heelt, en zyn niet toornig tegen dengenen, die hen door vleijeryen verwondt. Maer de treurige boodschap, welke de wyze man aen diegenen aenkondigt, welke niet willen te regt gewezen zyn, zou ons moeten verschrikken: *Dewyl zy de bestraffing versmaed hebben, zoo gaet het geluk der dwazen te gronde* (4). Het welvaren der dwazen bestaet hierin, dat zy niemand hebben, die hen berispt, of dat zy zich er niet aen gelegen laten, en daerom gaen zy ellendig te gronde. De eerweerdige Beda verhaelt eene schrikkelyke geschiedenis van twee kloostervrouwen, welke daer zy de berispingen harer overste niet achtten, van dag tot dag erger wierden, tot dat zy eindelyk uit het klooster vlugtten. Toen men ze wederom gevonden en in het klooster terug gebragt had, wierd haer van de abdis, de H. Burgundophora, gevraegd, hoe het mogelyk was, dat zy zoo ver hadden kunnen komen? Waerop zy antwoordden: Daerom, dewyl wy geen gehoor gaven aen

(1) Mor. lib. 22, c. 10. (2) Eccl. 21, 7. (3) Serm. 3. de Nat. D. (4) Spreuk. 1, 32.

uwe vermaningen. Kort daerna wierden beide gevaerlyk ziek, wilden zich in 't geheel niet biechten, en schreeuwden geduriglyk toen zy reeds naby de dood waren: Wacht een weinig! wacht! Waerna zy zich tot de omstaende kloostervrouwen wendden en zeiden: Ziet gy niet die schaer zwarte mooren, welke komen om ons met hen weg te voeren? En er verschenen in der daed schrikkelyke wangedrogten, welke met eene vreesselyke stem de beide ongelukkige zieken tot hen riepen, welke voortgingen met schreeuwen: Wacht toch! Wacht toch! en op deze ellendige wyze, zonder de H. Sakramenten te ontvangen, den geest gaven.

3. De H. Chrysostomus zegt (1), dat de regtveerdige, als men hem op eene fout opmerkzaem maekt, over de begane dwaling zucht; de zondaer zucht ook, als men hem eene fout verwyt; doch niet over de begane fout, maer dewyl dezelve bekend geworden is; hy denkt in het geheel niet om berouw over zyne fout te hebben, maer hy is alleen bedacht om zich te verdedigen, en zich te vertoornen tegen dengenen, die hem vermaent. Wat zegt gy hierover, beminde ziel? Hebt gy ook misschien zoo gehandeld met degenen, die u uit liefde berispten? Wilt gy in het vervolg nog zoo doen? Neen, zegt de H. Bernardus. Gy moet hem daerentegen grooten dank zeggen, die u over eene fout vermaent, want het zou zeer onbillyk zyn, tegen dengenen toornig te worden, die u den weg des heils toont. Ja, de H. Maria Magdalena van Pazzis geeft zelfs den raed, dat men, zoo dit kan geschieden, zich eenen trouwen vriend verschaffe, die ons onze fouten, welke wy zelven niet opmerken, te kennen geeft. Gy weet immers, dat gy vol ellenden en fouten zyt, en het eenig middel tegen zoo groote rampen bestaet in u zelven te verootmoedigen, wanneer gy al deze fouten erkent, of als anderen u op dezelve opmerkzaem maken. De H. Augustinus zegt: Onze ootmoedigheid is onze volmaektheid (2). Dewyl wy in de oefening der deugden zoo onvolmaekt zyn, moesten wy ten minste volmaekt zyn in de veroot-

(1) Homil. 69. in Matth (2) In Psal. 130.

moediging van ons zelven, en ons verheugen, als zich eene gelegenheid aenbiedt om ons by de berisping onzer fouten te kunnen verootmoedigen. Wy moeten ook opmerken, dat onze hooveerdigheid gemakkelyker de onverdiende, dan de verdiende berispingen dult, dewyl de eigenliefde aen onverdiende verwytingen meer aendeel heeft. Als gy dus met regt gelackt wordt, offer dan uwe beschaming en uw blozen terstond aen God op tot voldoening voor uwe begane fauten. Druk den schorpioen op de wond, welke hy u veroorzaekt heeft, bedien u van die beschaming om de begane fouten te heelen, en wees overtuigd, dat, hoe grooter de ootmoedigheid is, waermede gy de verwytingen aenneemt, des te grooter de bermhertigheid van God zal zyn, met welke hy uwe fouten vergeeft.

4. Wees er dus op bedacht dien grooten en aen God zoo behagelyken akt van ootmoedigheid te oefenen, van u namelyk noch te verdedigen noch te ontschuldigen, als men u berispt. De H. Theresia zegt, dat eene kloostervrouw welke van eene fout beschuldigd wordt, en zich noch verdedigt noch ontschuldigt, hierdoor meer wint dan door tien sermoonen aen te hooren. Zoudt gy dus onregtveerdiger wyze berispt worden, regtveerdig u dan niet uit liefde tot de H. ootmoedigheid, ten zy de regtveerdiging noodig ware om eene ergernis te beletten. Eene kloostervrouw schreef eens aen den P. Antonius Torres, haren biechtvader, om haer toch by iemand, wegens eene fout, welke men haer tot last gelegd had, te regtveerdigen. Hooren wy, op welke wyze de godvruchtige priester haer antwoordde : Ik heb my zeer verwonderd, dat gy my hebt durven schryven om u te regtveerdigen. Ik heb medelyden met u. Ik vermoed, dat velerlei bezigheden de oorzaek geweest zyn, dat gy teenemael vergeten hebt, wat gy in de week van de droefheid van uwen bruidegom gehoord hebt, toen men hem eenen verleider noemde. Want het zou toch niet mogelyk zyn, dat gy daeraen zoudt hebben kunnen denken, en te gelyker tyd voor uwe regtveerdiging kunnen schryven! Schaem u, en bid blootvoets en eene koord om den hals voor uw kruisbeeld om vergeving van

deze ontrouw. Neem u ook vast voor van u nooit noch dit, noch een andermael te willen regtveerdigen of ontschuldigen; maer zeg altyd, dat gy gefeild hebt, al moest gy er voor sterven. Op zulke wyze is uw bruidegom voor u vol smaed gestorven, op zulke wyze moet gy ook trachten de liefde van Jesus Christus te verwerven.

5. Indien gy eene volmaekte ootmoedigheid wilt verwerven, beminde ziel! zoo moet gy alle verachting, iedere slechte behandeling, welke u aengedaen wordt, gerust aennemen. Die waerachtig gelooft, dat hy voor zyne zonden alle mogelyke verachting verdient, lydt die gerust. De verootmoediging is de toetssteen der Heiligen. De H. Chrysostomus zegt: Het zekerste teeken, om te erkennen of eene ziel deugdzaem is, bestaet daerin, dat zy zachtmoedig alle beleedigingen aenneemt. Pater Crasset verhaelt in de geschiedenis van Japonië, dat een Augustynen ordenspriester zich, ten tyde van de laetste vervolging tegen de christenen, verkleed in dat land begeven had; toen gebeurde het, dat hy eens eenen kaekslag van iemand ontving, waerop hy gansch gerust bleef en geheel niet toornig wierd. Toen het volk dit zag, erkende het terstond, dat hy een christen was; waerop men hem gevangen nam; want, zeiden de heidenen, zulk eene deugd kan maer een christen uitoefenen. De H. Franciscus van Assisië zeide, dat eenige hunne heiligheid in het verrigten van vele gebeden of in vele werken van boetveerdigheid stellen, terwyl zy toch niet de minste beleedigingen verdragen kunnen, en niet erkennen dat het nog veel verdienstiger is eene verachting te lyden. Gy zult veel meer winnen, beminde ziel, door eene beleediging te verdragen, dan door tien dagen lang te water en te brood te vasten. Als gy b. v. ziet, dat men aen anderen toelaet, hetgeen men u weigert, als men hetgeen anderen zeggen geerne aenhoort, en hetgeen gy zegt belachelyk maekt, als men anderen by al hun doen pryst, hen tot aenzienlyke ambten verkiest, daerentegen op u geen acht geeft, ja, met alles, wat gy doet, den spot dryft, dan zal men erkennen, zegt de H. Dorotheus, dat gy waerlyk

ootmoedig zyt, als gy namelyk al deze vernederingen gerust aenneemt, en met gansch byzondere liefde voor diegenen bidt, welke u het meest mishandelen; want juist die heelen daerdoor uwe trotschheid, welke de schrikkelykste ziekte is, en zelfs de dood kan veroorzaken. Dewyl de hooveerdigen alle eer meenen te verdienen, zoo vermeerderen de verootmoedigingen welke zy ontvangen enkelyk hunne hooveerdigheid; terwyl de ootmoedigen, die overtuigd zyn, dat zy niets anders dan verachting verdienen, door de beleedigingen, welke zy verdragen, hunne ootmoedigheid vermeerderen; want volgens den H. Bernardus is diegene ootmoedig, welke de vernedering in ootmoedigheid verandert (1).

6. Vernederingen, welke wy vrywillig aennemen, b. v. de zieken bystaen, degenen die meenen door ons beleedigd te zyn, al hebben zy ook onregt, de voeten kussen, en dergelyke werken van ootmoedigheid zyn goed; maer de beste verootmoedigingen zyn die, welke ons door anderen aengedaen worden, als men ons namelyk berispt, beschuldigt, beleedigt of bespot, en als wy al deze vernederingen uit liefde tot Jesus Christus geduldig uit zyne hand aennemen. *Goud wordt in 't vuer beproefd, maer de lievelingen Gods in den oven der verootmoedigingen* (2), zegt de H. Geest; want even als het goud in het vuer glinstert, zoo toont zich de volmaektheid van den mensch in de verootmoedigingen. De H. Maria Magdalena van Pazzis zeide: Deugd zonder beproeving is geene deugd. Wie de verachtingen niet geduldig verdraegt, kan nooit den geest der volmaektheid verwerven. *Myn nardus gaf zynen geur*, staet in de H. Schriftuer (3). De nardus is een welriekend kruid, hetwelk dan eenen liefelyken geur verbreidt, wanneer men het wryft en klein maekt. O welken liefelyken geur verbreidt eene ootmoedige ziel voor God, als zy de verachtingen geduldig aenneemt, en zich verheugt, wanneer men haer gering acht en zelfs mishandelt even als een schepsel dat niets weerdig is. Toen men den monik

(1) Serm. 21, in cant (2) Eccl. 2, 5. (3) Hoogelied 1. 11.

Zacharias vraegde, wat men moest doen om de ware ootmoedigheid te verkrygen, nam hy zyne monikskap, wierp dezelve op den grond, vertrad dezelve, en zeide: Die zich verheugt als men hem behandelt even als ik dit kleed behandel, die is waerlyk ootmoedig. En ach, hoe zalig is de dood van degenen, die hier op aerde van de wereld veracht geleefd, en die al deze verachtingen geduldig verdragen hebben! op hun sterfbed zullen zy diegenen, welke hen op zulke wyze behandeld hebben, zeker niet haten; maer zy zullen hen veel meer daervoor danken. De H. Joannes Climacus verhaelt (1), dat een monik, Albarius genoemd, die vyftien jaren lang van zyne medebroeders gering geacht en verachtelyk behandeld was geweest, op het punt zynde van te sterven, hen hertelyk dankte voor de liefde, welke zy hem betoond hadden, vermits zy hem altyd in de ootmoedigheid gehouden hadden; en hy gaf met eenen hemelschen vrede zynen geest.

7. Eenige meenen ootmoedig te zyn, dewyl zy van hunne ellende overtuigd zyn, en dewyl zy berouw over hun vorig slecht leven hebben; maer des niettemin willen zy niet verootmoedigd worden; zy kunnen niet verdragen, dat men nalaet hun alle mogelyke bewyzen van hoogachting en eerbied te geven, en daerom vlugten zy alle nederige bezigheden en alles wat hunne hooveerdigheid tegenstrydig is. Maer welke ootmoedigheid is dat? Zy bekennen, dat zy allen smaed verdienen, en zy kunnen niet het minste gebrek aen hoogachting verdragen, en zy verlangen zelfs eer- en dienstbewyzingen. *Er is een*, zegt de H. Geest, *die zich valsch*, namelyk uiterlyk, *verootmoedigt* (2), die zegt, dat hy de slechtste van allen is, maer die inwendig vol list is, en die meer dan alle anderen verlangt geacht en geëerd te worden. Ik hoop, beminde ziel, dat gy niet tot het getal van zulke menschen behoort. Maer zoo gy werkelyk gelooft, dat gy de slechtste van allen zyt, wees dan tevreden, wanneer men u slechter dan anderen behandelt. Daerom

(1) De obed. gradu. 4. (2) Eccl. 19, 23.

moet gy ook diegene als uwe beste vrienden beminnen, welke door hunne verachtelyke behandelingen u helpen om u te verootmoedigen en u van de wereldsche eer te onthechten, om u daerdoor gedurig nauwer met God te vereenigen, opdat gy hier op aerde niets anders zoekt dan zyne heilige liefde.

8. Zie u zelven aen als een dood lichaem, hetwelk reeds tot de verrotting is overgegaen en met regt van allen verfoeid wordt; op zulke wyze offer u aen God op, om uit liefde tot hem en tot voldoening voor de beleedigingen, welke gy hem hebt aengedaen, allen smaed te verdragen, zonder ooit uwe eigenliefde te veroorloven zich daerover te beklagen. Bedenk dat degene, die God heeft durven verachten, veel grootere verachtingen verdiend heeft, dat zulke verdient van de duivels vertreden te worden. De H. Bernardus zegt (1), dat hy geen beter middel kent om de wonden van zyn geweten te heelen dan de beleediging en de verachting. Verheug u dus, beminde ziel, als men u veracht, u achter anderen stelt, u uitlacht, als men u voor den domsten en verachtelyksten mensch houdt. Ontschuldig u niet, als men u met onregt aenklaegt; zoek niet van anderen verdedigd te worden, behalve wanneer gy, gelyk gezegd is, erkent, dat uwe verdediging buitengemeen noodig is, om eene ergernis voor anderen te vermyden. Belet ook niet, dat uwe fouten bekend worden. Als uwe oversten u verootmoedigen, dan zoek niet op, wie daertoe aenleiding gegeven heeft; en als gy dit later zoudt ondervinden, doe hem geene verwytingen daerover, maer laet het niet eens merken, dat gy het weet, en beklaeg u niet daerover by anderen. En als gy voor anderen bidt, zoo beveel vooral aen God diegenen, welke u verachten en vervolgen. Geloof aen de woorden van Pater Alvarez, die zeide, dat de tyd van verootmoediging een tyd is, waerop men van groote ellende bevryd wordt en groote verdiensten kan verzamelen. Ook de H. Maria Magdalena van Pazzis zeide, dat de teederste streelingen, welke de godde-

(1) Epist. ad Rugen.

lyke bruidegom aen zyne beminde zielen betoont, kruis en beleediging plegen te zyn; waerom deze heilige maegd van zich zelve verzekert, dat haer niets meer troostte dan met verachte menschen om te gaen, dewyl zy wist, hoe aengenaem dezelve aen Jesus Christus zyn. Daerom vermaende zy hare kloostervrouwen : Zoekt geene andere rust, beminde Zusters, dan de verachting. Maer vooral moeten wy de uitspraek van Jesus Christus voor oogen hebben, dat namelyk diegenen zalig zyn, welke van de menschen gehaet, geschuwd en beleedigd worden, en wier naem als een eerlooze naem verworpen wordt. *Zalig zyt gy, als u de menschen haten en u uitsluiten, u versmaden en uwen naem als slecht verwerpen om den Zoon des menschen* (1). Waer de H. Petrus nog byvoegt : *Zalig zyt gy, als gy om den naem van Christus versmaed wordt; want de eer, de heerlykheid, de kracht Gods en zyn geest* (namelyk ware eer, ware deugd) *rust op u* (2).

9. De Heiligen zyn niet door eer en byval, maer door beleedigingen en verachtingen heilig geworden. De H. Martelaer Ignatius wierd van allen hooggeacht en vereerd; alsdan wierd hy naer Roomen gedaegd om aldaer als een misdadiger de dood der martelaren te lyden. Op de reis moest hy van de krygsknechten, welke hem vergezelden, menigvuldige beleedigingen en mishandelingen verdragen; maer hy riep vol vreugde uit : Nu begin ik eerst een waer leerling van mynen Jesus te zyn, die voor my zoo zeer is veracht geworden. De H. Franciscus van Borgia geleek hem; want toen dezelve eens met Pater Bustamente op eene reis in één bed moest overnachten, gebeurde het dat deze, die de uittering had, den geheelen nacht niets deed dan hoesten en spouwen, en in de meening van tegen den muer te spouwen, den Heiligen in het aengezigt spouwde. Toen het dag wierd bemerkte hy wat hy gedaen had, en wierd er zeer over bedroefd. Wees onbekommerd, zeide de Heilige tot hem, want gy zoudt in de geheele kamer geene

(1) Luc. 6, 22. (2) Pet. 4, 14.

geschiktere plaets daertoe hebben kunnen vinden dan myn aengezigt. Pater Antonius Torres schreef de volgende linien aen eenen zyner vrienden, wanneer hy zeer verootmoedigd en als een verbreider van valsche leeringen behandeld wierd, zoo dat hy zelfs verscheidene jaren geene biecht durfde hooren : Gedurende den geheelen tyd, dat ik gelasterd wierd, waren de geestelyke vertroostingen, waermede de Heer my begunstigde, zoo groot, dat ik kan zeggen, niets in vergelyking met dezelve ontvangen te hebben.

10. Als men de verachtingen met een nederig gemoed verdraegt, verzamelt men zich niet alleen groote verdiensten, maer men wint ook zynen evenmensch tot God. De zachtmoedige, zegt de H. Joannes Chrysostomus, die de beleedigingen geduldig verdraegt, is zich en al degenen, die hem bemerken, voordeelig; want, zegt de Heilige, niets sticht den evennaeste meer dan de zachtmoedigheid van dengenen die beleedigingen met een gerust aengezigt ontvangt. Pater Maffei verhaelt, dat een Jesuiet eens in Japan predikende, een onbeschaemde hem in 't aengezigt spouwde. Waerop de Jesuiet zich met zynen zakdoek afvaegde en voortging met prediken, juist als of niets gebeurd was. Toen een van de toehoorders dit zag, bekeerde hy zich terstond tot het christendom; want, zeide hy, een godsdienst, welke zulke ootmoedigheid leert, moet noodzakelyk waer en van God zyn. Ook de H. Franciscus van Sales heeft door zyne zachtmoedigheid vele ketters bekeerd, dewyl hy zonder eenig teeken van ongeduldigheid alle beleedigingen van deze dwaelleeraers verdroeg.

11. Voor het overige wie den weg der volmaektheid heeft ingeslagen, moet overtuigd wezen, dat de wereld hem gedurende zyn geheel leven zal uitlachen, bespotten, lasteren, vervolgen en haten. Daertegen is geen middel. *Diegenen, welke op den regten weg wandelen, zyn een gruwel voor de goddeloozen* (1), zegt de H. Geest. Het is onmogelyk, dat degenen welke de breede strael des bederfs ingeslagen hebben, hen

(1) Spreuk. 29, 27.

niet verfoeijen die op den engen weg des heils wandelen; en dit komt hierdoor dewyl het leven der goeden eene gedurige verwyting voor de kwaden is, en daerom wenschen zy dat allen een leven leidden gelyk zy.

Daerom noemt men de goede werken van eenen christen, byzonderlyk hedendaegs, godvruchtige streken, ja zelfs huichelaryen, welke hy, zegt men, verrigt om voor heilig aengezien te worden. Begaet dan zulk een arme mensch eenen misslag (want hy heeft toch niet opgehouden gebrekkig en aen fouten onderworpen te zyn), antwoordt hy b. v. met ongeduld, of verdedigt hy zich tegen een ongelyk, dat hem geschiedt, dan schreeuwen allen: Ziet daer den heiligen; zoo doet degene die heilig veinst te zyn, die dagelyks de H. Communie ontvangt, die zoo ingetogen in 't spreken is, die zelfs boetgordels draegt. En zeer dikwyls voegt men er ook nog leugens by. Maer wie nu wil heilig worden, die moet zyn best doen om al deze verwytingen geduldig te verdragen en aen God op te offeren; want zoo hy dezelve niet wilde verdragen, dan zou hy niet lang meer op den ingetreden goeden weg voortgaen, hy zou weldra alles verlaten en weder onvolmaekt worden gelyk de anderen. Toen de H. Bernardus eens over eenen ordensgeestelyken sprak, die voor heilig gehouden wierd, zeide hy: Ik geloof geerne dat hy heilig is; maer het beste ontbreekt hem echter, namelyk dat men hem niet voor ondeugend aenziet.

12. Laet ons dus erkennen, dat de vervolging hier op de aerde het schoonste sieraed der Heiligen geweest is. De H. Paulus schreef: *Al degenen, die godzalig willen leven in Jesus Christus, zullen vervolging lyden* (1). Onze Verlosser zelf zeide: *Hebben zy my vervolgd, zoo zullen zy u ook vervolgen.* Hierop mogt iemand inbrengen, ik doe toch myne pligt, ik doe niemand verdriet aen, waerom vervolgt men my dan? Bedenk, beminde ziel, dat alle Heiligen zyn vervolgd geworden, dat Jesus Christus het hoofd der Heiligen heeft

(1) 2. Tim. 3, 12.

willen vervolgd worden; en gy zoudt geene vervolging willen verdragen! Kan God ons wel eene grootere genade bewyzen, zeide de H. Theresia, dan ons op dezelfde wyze te laten behandelen, gelyk hy gewild heeft, dat zyn beminde Zoon hier op aerde is behandeld geworden. Daerom schreef Pater Torres aen eene kloostervrouw, wier biechtvader hy was: Geloof my, dat men van alle genaden, welke de Heer ons kan verleenen, die voor de grootste moet aenzien, als hy toelaet dat wy van allen gelasterd worden, zonder ergens by iemand geloof te vinden. Als gy dus ziet, beminde ziel, dat men u veracht, en gelyk men pleegt te zeggen, met voeten treedt, zoo verheug u daerover, en dank den goddelyken bruidegom, omdat hy wil, dat gy behandeld wordt, gelyk hy hier op de aerde behandeld wierd. Stel u daerom ook by het gebed voor oogen al de verachtingen, de wederwaerdigheden en vervolgingen, welke u kunnen overkomen, en draeg u grootmoedig aen God op, om dezelve uit liefde tot Jesus Christus te willen verdragen; want op zulke wyze zult gy dezelve met de hulp Gods bereidwilliger aennemen, wanneer zy u in der daed zullen overkomen.

15. Eindelyk beweer ik nog, dat men de verachtingen niet alleen zonder ongerustheid moet aennemen, maer dat men er zich zelfs over moet verheugen en daermede tevreden zyn. Een godvruchtige kloosterling, zeide de H. Joseph Calasanza, veracht de wereld, en verheugt zich, als de wereld hem veracht. De eerweerdige Lodewyk du Pont kon in het begin niet begrypen, hoe men zich daerover konde verheugen als men veracht wordt; maer toen hy tot grootere volmaektheid gekomen was, begreep hy het zeer wel, en ondervond het aen zich zelven. Zekerlyk kunnen wy door onze eigene krachten niet daer toe komen; maer wy kunnen dit zeer wel met de genade Gods, even als de H. Apostelen, *die met een bly gelaet uit den hoogen raed gingen, dewyl zy weerdig wierden gevonden om den naem van Jesus smaed te lyden* (1).

(1) Werken der Apostelen, 5, 41.

By menigen, zeide de H. Joseph Calasanza, wordt het laetste, namelyk dat zy smaed lyden, vervuld, maer niet het eerste, dat zy met blydschap weggaen. Maer om dit aen de H. Maria Magdalena van Pazzis te leeren, kwam de H. Ignatius Loyola van den hemel af; de ware ootmoedigheid, zeide hy tot haer, bestaet daerin, dat wy ons over alles verheugen, wat ons tot verachting van ons zelven kan dienen.

14. De wereldlingen verheugen zich niet zoo zeer over de eer welke men hun betoont, als de Heiligen zich verheugen, als men hen veracht. Als de Franciscanen broeder Juniperus beleedigd wierd, dan hield hy zynen mantel in de hoogte, even als of hy edelgesteenten verzamelde. Wanneer de H. Franciscus Regis van zyne ordensbroeders uitgelachen wierd, dan verheugde hy zich niet alleen daerover, maer hield zelfs de boertery, welke zy met hem dreven, aen den gang. Daerom schynt het ook, dat de Heiligen niets anders verlangden dan voor Jesus te lyden en veracht te worden. Eens verscheen de Verlosser met het kruis op de schouders en met doornen gekroond aen den H. Joannes van het Kruis, en zeide tot hem: Joannes, verlang van my, wat gy wilt. Alsdan antwoordde de Heilige: Heer, voor u wil ik lyden en veracht worden; als of hy had willen zeggen: O myn God, als ik u zoo bedroefd en zoo veracht zie uit liefde tot my, wat zou ik dan anders kunnen verlangen dan droefheid en verachting. De Heer zeide eens tot de H. Angela van Foligni, dat het zekerste teeken, om te erkennen, of de inlichtingen, welke eene ziel verkrygt, van God komen, is dat dezelve een groot verlangen heeft van uit liefde tot Jesus verootmoedigingen te verdragen. Jesus zelf verlangt, dat wy niet alleen gerust blyven, wanneer wy beleedigd en vervolgd worden; maer dat wy ons zelfs daerover moeten verheugen, en blyde zyn wegens de groote belooning, welke hy ons daervoor in den hemel bereidt. *Zalig zyt gy, als u de menschen smaed aendoen en vervolgen, verheugt u, want uw loon in den hemel is groot* (1).

(1) Matth. 5, 11.

15. Wie in de volmaektheid wil voortgaen, die moet de verachting met vreugd aennemen. Wie van herte ootmoedig is, zeide de H. Paulinus, die is het hert van Christus. Eene ziel, welke van herte ootmoedig is, dat wil zeggen, die zich verheugt, als zy veracht wordt, wordt in het hert van Jesus Christus veranderd. Daerom, beminde ziel, als gy u heiligen wilt, wees dan overtuigd dat gy zeer veracht en verootmoedigd moet worden. Indien ook allen, waermede gy verkeert, heilig waren, dan zal God het toch zoo schikken, dat men u, is het ook niet altyd, toch dikwyls hinderpalen zal stellen, dat gy achter anderen gesteld, min geacht, aengeklaegd en berispt zult worden. Jesus Christus zal het wel weten te schikken, dat men u veracht, opdat gy aen hem gelyk wordt. Daerom bid ik u alle dagen de schoone leer te oefenen, welke Pater Torres aen zyne biechtkinderen gaf: Bidt alle dagen een onze Vader en een Wees gegroet ter eere van het verachte leven van Jesus Christus, en draegt u zelven op om alle tegenspoed en verachtingen, welke hy u zal overzenden, niet alleen gansch geduldig, maer zelfs met blydschap uit liefde tot hem te verdragen; maer te gelyker tyd bidt hem om zynen bystand, opdat gy hem getrouw moogt blyven.

GEBED.

O myn Jesus, myne liefde, hoe is het toch mogelyk, dat ik nog hooveerdig ben, na u, mynen God, zoo zeer verootmoedigd te hebben gezien, dat gy zelfs als een booswicht aen het kruis hebt willen sterven? Ach! laet my door de verdiensten uwer verachtingen myne ellende erkennen, opdat ik my zelven verfoeije, en uit liefde tot u alle beleedigingen geduldig verdrage. O myn Verlosser! Gy hebt aen de zielen, die u beminnen, de verachting minnensweerdig gemaekt. Laet my ook uwe liefde en goedheid erkennen, opdat ik u beminne en alle verachtingen uit uwe hand aenneme om aen u te behagen.

Laet my alle menschelyk opzigt gering achten, en in al myne handelingen niets zoeken dan uw welbehagen. Ik bemin u, myn verachte Jesus! en maek het besluit van met uwe genade, my nooit weder over eenige beleediging te vergrammen, of er my over te beklagen. Van u hoop ik de kracht om dit uit te voeren. Maria, myne Moeder, help my door uwe voorspraek, en bid Jesus voor my.

V. HOOFDSTUK.

OVER DE LIEFDE TOT DEN EVENMENSCH.

I. AFDEELING.

OVER DE LIEFDE WELKE MEN TOT DEN EVENMENSCH, BYZONDER IN HET BEOORDEELEN ZYNER HANDELINGEN, MOET UITOEFENEN.

1. Het is onmogelyk God te beminnen, zonder dat men ook te gelyk zynen evenmensch bemint. Hetzelfde gebod, welk van ons de liefde tot God vereischt, beveelt ons ook de liefde tot den evenmensch. *Wy hebben van God dit gebod ontvangen, dat, wie God bemint, ook zynen broeder moet beminnen* (1). Daerom leert ons de H. Thomas, dat de liefde tot God en tot den evenmensch uit eene en dezelfde liefde onstaet, vermits het dezelfde liefde is, welke maekt dat wy zoo wel God zelven als den evenmensch beminnen, dewyl God het zoo wil. (2) Alzoo verstaet men ook, wat de H. Hieronymus (3) van den H. Evangelist Joannes verhaelt, die, toen zyne discipels hem vraegden, waerom hy hun de broeder-

(1) 1. Joann. 4, 25. (2) S. Thom. 2, 2, q. 25, c. 1. (3) Comment. in Ep. ad Gal 2.

lyke liefde zoo dikwyls aenbeval, antwoordde: Dewyl dit het gebod des Heeren is, en dewyl hetzelve, als wy het vervullen, reeds genoeg is om de eeuwige zaligheid te bekomen. De H. Catharina van Genua zeide eens tot den Heer: O myn God, gy beveelt my, dat ik mynen evenmensch beminne, en ik kan toch niemand beminnen dan u alleen. Alsdan antwoordde haer de goddelyke Verlosser: Myne dochter, wie my bemint, die bemint ook alles, wat van my bemind wordt. Als iemand b. v. eene persoon bemint, dan bemint hy ook deszelfs bloedverwanten, dienaers, beelden en kleederen, en waerom dat? Dewyl deze dingen van de beminde persoon bemind worden. Maer waerom moeten wy nu onzen evenmensch beminnen? Daerom, dewyl die, welke wy beminnen, van God bemind worden. Daerom zegt de H. Apostel Joannes, dat hy een leugenaer is, die zegt: ik bemin God, en die zynen broeder haet (1); daerentegen zegt Jesus Christus, dat de bewyzen van liefde welke wy aen den minsten onzer broeders, namelyk onze medemenschen, geven, van hem aengenomen worden, als of wy dezelve aen hem zelven betoond hadden. *Waerlyk ik zeg u, wat gy aen eenen van deze myne geringste broeders gedaen hebt, dat hebt gy my gedaen* (2). De H. Catharina van Genua plagt te zeggen, dat, om te erkennen, hoe zeer iemand God bemint, men maer moet zien, hoe zeer hy zynen evenmensch bemint.

2. Maer deze zalige dochter Gods, de heilige liefde, wordt in de wereld van de meeste menschen verjaegd, en maer in weinige godvruchtige huizen vindt zy nog eene schuilplaets. Maer hoe treurig zou het zyn, als zy ook daer geene schuilplaets meer zou kunnen vinden! Gelyk de haet in de hel heerscht, zoo heerscht de liefde in den hemel; want daer beminnen alle zaligen de eene den anderen, en ieder verheugt zich over het geluk van den anderen, als of het zyn eigen geluk ware. O welk een schoone hemel is een godvruchtig huis, waerin de liefde heerscht.

(1) 1. Joann. 4, 20. (2) Matth. 25, 40.

Zie hoe goed en hoe liefelyk is het, als broeders by elkander wonen (1). God heeft het grootste welbehagen daerin, als hy ziet dat broeder en zuster in een huis eendragtig by elkander leven; als allen maer eenen wil hebben, namelyk om God te dienen, en de eene den anderen liefderyk tot de eeuwige zaligheid zoekt te helpen, opdat zy allen eens in het vaderland der zaligen vereenigd worden. Dit is de lof, welken de H. Lucas aen de eerste christenen geeft, dat namelyk allen maer een hert en eene ziel hadden. *De menigte der geloovigen had maer een hert en eene ziel* (2). Deze broederlyke liefde was eene uitwerking van het gebed hetwelk Jesus Christus voor zyne dood tot zynen hemelschen Vader stortte, dat namelyk zyne discipels één zouden zyn door de liefde, gelyk hy één is met zynen Vader: *Heilige Vader! behoud hen, opdat zy één zyn gelyk wy het zyn* (3). De christelyke liefde tot den evenmensch was de voornaemste vrucht der verlossing, welke Isaias van dezelve reeds lang te voren verkondigd heeft: *Dan woont de wolf by het lam, en de luipaerd zoekt zyne legerplaets by het bokje, en geen zal het andere schaden noch dooden* (4). Daermede wil de Profeet zeggen, dat de navolgers van Jesus, als zy ook verschillende neigingen en karakters hebben, echter vreedzaem by elkander zullen leven, dewyl een ieder zal bezorgd zyn om zich door de heilige liefde naer den wil en de neigingen van den anderen te schikken. De liefde behoudt de eenigheid; want het is gansch onmogelyk, dat allen, die in een huis wonen, dezelfde neigingen en karakters hebben; de liefde vereenigt de gemoederen met malkander, zy vereffent alles, en maekt, dat de eene den anderen verdraegt, dat de eene zich naer den wil van den anderen schikt.

3. De H. Joannes Climacus verhaelt, dat in de nabyheid van Alexandrië een klooster was, welks bewoners eenen hemelschen vrede genoten; dewyl allen elkander opregt en op eene heilige wyze beminden. Gebeurde het wel eens, dat de eene zich over den

(1) Psalm. 132, 1. (2) Werken der Apostelen, 4, 32. (3) Joann. 17, 11. (4) Isaias 11, 6.

anderen beklaegde, dan verzoende de eerste, die het bemerkte, de toornigen door een enkel teeken; maer zoo dezelve dit niettegenstaende niet gerust wierden, dan wierden zy in een naby gelegen huis in eene soort van ballingschap gezonden; want, zeide men, twee zulke booze geesten schikken zich niet voor ons klooster. Hoe schoon is het dat de eene den anderen pryst, dat de eene den anderen helpt en dient, dat allen zich als broeders in Christus beminnen! Daerom hebben ook alle heilige ordenstichters en stichteressen, gelyk in hunne levensbeschryvingen verhaeld wordt, op het sterfbed hunne zonen en hare dochters boven alles de heilige liefde tot den evenmensch zoo nadrukkelyk aenbevolen, vermits zy maer al te wel wisten, dat, waer geene eenigheid heerscht, men ook God te vergeefs zal zoeken.

4. De H. Augustinus zegt (1): Als gy ziet, dat steen en hout aen een huis goed aen elkander houden, dan treedt gy gerust hetzelve binnen en vreest niet, dat het invalle. Maer zoo gy ziet dat steen en hout van elkander wyken, dan durft gy er zelfs den voet niet inzetten. Hierdoor wil de Heilige ons leeren, dat ieder huis zalig te noemen is, waerin allen in heilige liefde vereenigd zyn; maer dat men dat huis onzalig moet noemen, waerin oneenigheid en onvrede heerschen. Zulke huizen kan men eene hel noemen; want waer geene liefde is, daer is geene godvruchtigheid, daer is geen vrede, daer is God niet te vinden. Beminde christene ziel! indien in uw huis onvrede ingedrongen is, zoo beween dit met bloedige tranen voor God, en bid hem, dat hy met zyne almagtige hand dit kwaed uitroeije; want om het vuer van onvrede in huisgezinnen, alwaer hetzelve eens ingedrongen is, uit te blusschen, is de almagtige hand des Heeren noodig. Kunt gy iets daertoe bydragen, doe dan uw best en spaer geene moeite; maer kunt gy het niet, blyf dan ten minste gerust en wacht u, even als voor de dood, van aen een zoo groot kwaed deel te nemen.

(1) Serm. 256. de temp.

5. Ik spreek hier toch niet tot ieverige christenen, die voor de onderhouding der geboden Gods ieveren, en welke het welzyn van christelyke gemeenten en huisgezinnen behertigen. Neen, ik spreek hier maer van die, welke uit baetzuchtige inzigten, familientwist verwekken en voeden, welke anderen zoeken te onderdrukken en zich zelven over ontvangene beleedigingen willen wreken, enz. Partydigheden van dezen aerd moet gy teenemael vermyden, beminde ziel! al behandelde men u ook als eenen ondankbaren, dommen, of verachtelyken mensch; ja als men u zelfs daerom altyd achteruit zou stellen en gy zonder ambt en aenzien moest blyven. Om de liefde en den algemeenen vrede te behouden, moeten wy overigens allen eigenbaet opofferen. Toen de heilige Gregorius van Nazianza zag, dat de bisschoppen wegens hem onder elkander oneenig wierden, dewyl eenige van hen hem tot hunnen patriarch wilden hebben en anderen dit weigerden, zeide hy tot hen: Ik wil, myne beminde broeders, dat gy met elkander in vrede leeft; en als het daertoe noodig is, dat ik, ofschoon onschuldig, myn bisdom afsta, zoo ben ik er geerne toe bereid. Daerop verliet hy inderdaed de kerk van Constantinopel, wier bisschop hy was, en ging in eene kluis, alwaer hy vreedzaem zyn leven eindigde.

6. Ik wil nu in 't byzonder spreken over hetgene een christen moet doen, om de liefde met alle menschen te houden; hy moet doen, hetgeen de Apostel in weinige woorden aen zyne discipels leert, zeggende: *Trekt als uitverkoornen Gods een hertelyk ontfermen aen* (1). *Trekt aen*, want gelyk het lichaem met kleederen gedekt is, even zoo moet een godvruchtige christen ook in al zyne handelingen de liefde laten uitschynen, hy moet geheel met liefde bedekt zyn. Daerenboven zegt de Apostel nog: Trekt aen *een hertelyk ontfermen.* Een godvruchtige christen moet niet alleen met liefde, maer ook met hertelyke ontferming bekleed zyn; hy moet namelyk eene zoo teedere liefde tot zynen evenmensch dragen, als

(1) Colos. 3,12.

of hy tot een ieder eene gansch byzondere toeneiging had. Zie maer, beminde ziel! hoe iemand, die eenen anderen met drift bemint, altyd goed van hem denkt en spreekt, hoe hy zich verheugt als het denzelven wel gaet, en hoe hy zich over zyn ongeluk bedroeft, als of het een en het ander hem zelven waren overkomen. En als de beminde persoon eene fout begaet, met welken iever verdedigt hy hem dan niet, of hoe zeer is hy ten minste bezorgd, om hem te verontschuldigen! Maer als daerentegen de beminde persoon iets goeds doet, o hoe zeer pryst hy hem alsdan en verheft hetzelve tot de wolken! Dit alles doet de drift. Maer wat by anderen de drift uitwerkt, moet by ons de heilige liefde tot den evenmensch bewerken.

7. Wees dus er op bedacht, om gedurig de liefde jegens anderen zoo wel in gedachten als in werken uit te oefenen. Wat de gedachten aengaet, moet gy u vooral beïeveren, elk slecht oordeel, alle mistrouwen en elken vermetelen twyfel over den evenmensch u terstond uit den zin te stellen. Men bedryft eene fout, als men zonder reden ook maer daer aen twyfelt, of een broeder niet misschien gezondigd heeft; doch de fout is nog veel grooter, als men een ongegrond vermoeden tegen denzelven heeft. Maer het meest feilt die, welke zonder grond voor zeker houdt, dat zyn evenmensch gezondigd heeft. Wie op zulke wyze anderen veroordeelt, die wordt ook veroordeeld; want zegt het Evangelie: *Oordeelt niet, of gy zult geoordeeld worden* (1). Ik zeg, *zonder grond*, want als men uit gewigtige gronde iets vermoedt, ja, wanneer men zelfs reden heeft het kwaed van anderen te gelooven, dan is dit geene zonde. Overigens is het altyd zekerder, en de liefde meer eigen, dat men goed van anderen denkt en elk oordeel en verdachtheid zoekt uit te roeijen. *De liefde denkt niets kwaeds*, zegt de Apostel (2). Dit geldt echter niet voor die, welke verpligt zyn anderen te bestieren; want voor zulke is het zelfs noodzakelyk, dat zy eerder ver-

(1) Luc. 6,37. (2) 1 Cor. 13, 5.

moeden scheppen, om alle kwaed voor te komen, dat zou kunnen ontstaen, indien men niet de noodige voorzorgen nam. Maer indien gy geen ambt bekleedt, beminde ziel, dat u verpligt de fouten van anderen te straffen, tracht dan maer altyd goed van uwen evenmensch te denken. De H Joanna van Chantal zeide: By den evenmensch moeten wy niet het kwaed maer wel het goed zien. De H. Augustinus zegt zelfs, dat, indien het geschiedde, dat wy, met ons aen den evennaesten te vergissen, voor goed uitlegden wat in der daed kwaed is, wy ons daerom niet moeten bedroeven; want de liefde, zegt de Heilige, is niet bedroefd, als zy dwaelt met van boozen goed te gelooven (1). De H. Catharina van Bologna zeide eens: Alhoewel ik vele jaren in het orden ben, heb ik toch altyd niet dan goed van myne zusters geoordeeld, ofschoon ik wist, dat er eenige vele fouten schynen te hebben, welke echter aen God aengenamer zyn, dan eene andere, die uitwendig zeer stichtend is. Wacht u dus van over de fouten en de handelingen van anderen na te vorschen, gelyk dit eenigen plegen te doen; en wacht u vooral van te doen gelyk degenen die vragen, wat men van hen zegt, en die daerop vermoeden scheppen, en eindelyk met bitterheid en afkeer tegen anderen vervuld worden. Veel wordt vervalscht en niet getrouwelyk verhaeld. Hoort gy dus, dat men over uwe fouten spreekt, zoo geef er geen acht op, en vraeg niet, wie het gezegd heeft. Handel op zulke wyze, dat iedereen maer goed van u kan zeggen, en laet alsdan de anderen zeggen, wat zy willen; en als gy hoort, dat men u met onregt eene fout verwyt, zeg dan: Dit is het minste kwaed, dat men van my weet. O hoe veel meer zou men kunnen zeggen, indien men alles wist! Ook kunt gy alsdan zeggen: God is het die my eens zal oordeelen.

8. Maer als het gebeurt, dat de evenmensch ziek wordt, of dat hem een groot verlies of een ander groot ongeluk overkomt, zoo verlangt de liefde van ons, dat wy ten minste uit het binnenste der ziel

(1) In Psalm. 147.

medelyden met hem hebben. Ik zeg uit het binnenste der ziel; want als wy vernemen , dat aen degenen, die ons tegenstrydig zyn , een ongeluk overgekomen is , dan schynt het , als of de wederspannige , zinnelyke mensch een zeker welgevallen daeraen had ; maer dit is nog geene zonde , zoo lang de wil aen dit welgevallen wederstaet. Indien gy by diergelyke gelegenheden bemerkt , dat gy door het gevoelyke der ziel aengespoord wordt om u over het ongeluk van uwen evenmensch te verheugen, zoo laet de kwade neiging schreeuwen , gelyk men eenen kleinen hond laet blaffen, die dit zonder rede doet, en tracht in het binnenste der ziel met het ongeluk van den evenmensch medelyden te hebben. Zeker is het ook somtyds geoorloofd , zich te verheugen over een goed gevolg , welk men van de tydelyke rampen van eenen anderen hoopt; zoo b. v. iemand een ergernis gevende en versteende zondaer was, dan is het geoorloofd, zich over zyne ziekte te verheugen, opdat hy daer door in zich ga en zich bekeere, of dat ten minse de ergernis voor de anderen eens ophoude. Wanneer echter degene die lydt ons verdriet heeft aengedaen, dan is zulke vreugde niettemin zeer verdachtig.

9. De liefde tot den evenmensch wil ook, dat wy ons verheugen over de welvaert van anderen, en wederstand bieden aen de afgunst, welke bestaet in een misnoegen over het welzyn van den evennaesten, dewyl hetzelve onze welvaert belet. De H. Thomas zegt : Het welzyn van anderen kan ons op vierderlei wyze mishagen : ten eerste, als wy vreezen dat zyn voordeel ons of anderen nadeelig zy; deze vrees is geene afgunst, wanneer het nadeel ons op eene onregtveerdige wyze aengedaen wordt, en kan volgens de uitspraek van den H. Gregorius van alle zonde vry zyn. De Heilige zegt (1) : Het kan dikwyls gebeuren, dat het ongeluk van onzen vyand ons verheugt, zonder dat wy daerdoor de liefde tot den evenmensch verliezen , namelyk als zyn val dient om velen van hunne ellende te bevryden ; het kan ook gebeuren , dat de

(1) Lib. 22. Mor. cap. 2.

welvaert van onzen evenmensch ons bedroeft, zonder dat wy daerom nydig zyn, indien wy namelyk vreezen, dat hy zynen voorspoed bestede om anderen op eene onregtveerdige wyze te onderdrukken. Dan kan de voorspoed van den evenmensch ons ook nog bedroeven, niet om de voordeelen die hy geniet, maer omdat het ons mishaegt, dat wy ook die voordeelen niet hebben. Dit mishagen is nog geene afgunst; ja, het is zelfs eene deugd, indien het geestelyke goederen betreft. Somtyds mishaegt ons ook de welvaert van den evenmensch, omdat wy meenen dat hy ze niet verdient; dit mishagen is ook geoorloofd, als wy met regt vreezen, dat de voorspoed, de weerdigheid, de rykdommen, welke onze evenmensch bezit, zyne ziel nadeelig zyn. De welvaert van onzen evenmensch mishaegt ons ook eindelyk nog, dewyl dezelve de onze belet, en hierin bestaet eigenlyk de afgunst, voor welke wy ons moeten wachten. De wyze man zegt, dat de afgunstigen den duivel navolgen, welke Adam tot zonde verleidde, dewyl het hem mishaegde, dat deze bestemd was tot den hemel, waeruit hy was verstooten geworden. *Door de afgunst van den duivel is de dood in de wereld gekomen, en die aen denzelven toebehooren volgen hem na* (1). Daerentegen maekt de liefde, dat wy ons over de welvaert van den evenmensch verheugen, als of het de onze ware, en dat wy zyn ongeluk als het onze aenzien.

GEBED.

O myn Verlosser! hoe weinig ben ik aen u gelyk! Gy zyt gansch vervuld van liefde tot uwe vervolgers, en ik gevoel niet dan afkeer en haet tegen mynen evenmensch. Gy badt met zoo groote liefde voor diegenen die u kruisigden, en ik ben maer bezorgd om my te wreken op diegenen die my beleedigd hebben. Vergeef my, myn Jesus! ik wil in het vervolg niet meer doen, gelyk ik tot nu toe gedaen heb; geef

(1) Wysh. 2, 24.

my maer kracht, opdat ik dengenen, die my beleedigt, beminne, en hem goed doe. Laet nooit toe, dat ik my nog van u scheide. Welke hel zou my wel verwachten, indien ik, na zoo vele genaden van u ontvangen te hebben, my op nieuws van u scheidde, indien ik op nieuws van uwe vriendschap beroofd wierd? Myne liefde laet het niet toe, om het kostbaer bloed, welk gy voor my gestort hebt. Eeuwige Vader! door de verdiensten van uwen Zoon bewaer my van het groote ongeluk van wederom in uwe ongenade te vallen. O myn God! indien gy weet, dat ik u nog ooit zal beleedigen, zoo laet my liever nu sterven, daer ik hoop in uwe genade te zyn. O God van liefde, geef my uwe liefde! O oneindige almogendheid, sta my by! O oneindige bermhertigheid, ontferm u myner! O oneindige goedheid, trek my geheel tot u! Ik bemin u, o myn hoogste goed! O Maria, Moeder van mynen God, bid Jesus voor my! Uw bystand is myne hoop.

II. AFDEELING.

HOE MEN DE LIEFDE TOT DEN EVENMENSCH IN HET SPREKEN MOET UITOEFENEN.

1. Wat de liefde des naestens in het spreken aengaet, moet gy u vooreerst en vooral van het kwaedspreken onthouden. De H. Geest zegt : *De oorblazer besmet zyne eigene ziel, en zal overal van God en de menschen gehaet worden* (1) ; want, alhoewel de menschen hem gelegenheid geven, en hem zelfs aenwakkeren om kwaed van den evenmensch te spreken, vermyden zy hem toch en wachten zich voor hem; want zy oordeelen met regt, dat, gelyk hy van anderen spreekt, hy by anderen ook van hen zal spreken. De H. Hieronymus schryft, dat eenigen, die zelfs aen de andere ondeugden verzaekt hebben, zich toch niet van het kwaed spreken kunnen onthouden. Er zyn helaes

(1) Eccl. 21, 31.

hedendaegs maer al te veel christenen, die hunne tong nauwelyks kunnen bewegen, zonder met dezelve bloedige wonden te veroorzaken, en die nauwelyks den mond openen, zonder van hunnen evenmensch kwaed te spreken, ja die niemand kunnen verschoonen. Zulke lastertongen moest men uit alle gemeenten verbannen, of dezelve ten minste gedurende haer geheel leven gevangen zetten; dewyl zy, waer zy ook mogen zyn, de ingetogenheid des geestes, de godvruchtigheid en den vrede zelfs vernietigen, ja zy zyn dikwyls oorzaek van den ondergang eener geheele gemeente. God geve, dat zy niet sterven gelyk een priester, van welken de H. Thomas Cantipratensis verhaelt, dat hy gedurende zynen doodstryd van woede schuimde, en zyne tong met de tanden verscheurde. Toen een andere den H. Malachias lasterde, zwol hem de tong oogenblikkelyk op, welke daerna van wormen krielde, zoo dat hy na zeven dagen op de ellendigste wyze moest sterven.

2. O hoe lief en dierbaer is daerentegen aen God en aen de menschen degene, die van iedereen goed spreekt. De H. Maria Magdalena van Pazzis zeide, dat indien zy iemand gekend had, die zyn geheel leven lang nooit kwaed van zynen evenmensch gesproken had, zy zulk eenen zou heilig verklaerd hebben. Beminde ziel, wees er dus wel op bedacht, dat gy tegen niemand, byzonder niet tegen uwe overheid mort; want als men van de overheid kwaed spreekt, dan schaedt men niet alleen hunne eer, maer men is ook de schuld, dat de andere onderdanen de liefde tot de gehoorzaemheid verliezen, of dat zy ten minste hun oordeel niet meer zoo ligt aen den wil der oversten onderwerpen. Als gy aen anderen hebt doen gelooven dat de oversten onredelyk handelen, dan zal het hun veel moeijelyker worden om naer hen te luisteren, gelyk het behoort. Doch het kwaedspreken bestaet niet alleen daerin, dat men aen den goeden naem van zynen evenmensch schade doet, door hem van fouten te beschuldigen, welke dezelve niet heeft bedreven, of door zyne waerachtige fouten te vergrooten, of door dezelve bekend te maken als

zy verborgen zyn; maer men begaet dan ook die zonde, als men de goede werken van zynen evenmensch slecht uitlegt, als men b. v. zegt, dat hy dit of dat goed werk uit een slecht inzigt doet, of wanneer men de goede handelingen van eenen anderen loochent, of hem den lof betwist, welken anderen hem geven. Hoe doen eenige booze tongen om hare lasteringen geloofweerdiger te maken? Zy beginnen met iemand te pryzen, en eindigen met hem te laken zeggende b. v.: Deze heeft vele begaefdheden, maer hy is hooveerdig; die is milddadig, maer zeer wraekzuchtig.

3. Beminde ziel, tracht dus van alle menschen maer goed te zeggen; spreek van anderen, gelyk gy wenscht, dat anderen van u spreken. En als degene van welken gy spreekt, afwezig is, onderhoud dan dezen schoonen regel, welken de H. Maria Magdalena van Pazzis aen hare zusters gaf: Men moet in de afwezendheid van anderen niet zeggen, hetgeen men ook in hunne tegenwoordigheid niet zoude durven zeggen. En als gy van eenen anderen iets kwaeds hoort, wacht u dan den kwaedspreker nog meer daertoe aen te sporen, of uw welbehagen daerin te nemen, want daerdoor zoudt gy u aen dezelfde zonde schuldig maken. In zulk een geval moet gy den kwaedspreker of wel berispen, of het gesprek afbreken, of weggaen en hem ten minste niet aenhooren. *Zet eene haeg van doornen om uwe ooren,* zegt de H. Schriftuer, *en hoor goddelooze tongen niet aen* (1); alsdan moet gy ten minste door uwe stilzwygendheid, door een ernstig gelaet of door het nederslaen van uwe oogen te kennen geven, dat zulk een gesprek u mishaegt. Gedraeg u altyd op zulk eene wyze, dat het nooit iemand durve wagen van in uwe tegenwoordigheid de eer van den evenmensch aen te randen. De liefde tot den evenmensch verlangt, als het mogelyk is, de party van dengenen op te nemen, van welken men kwaed spreekt. *Gelyk eene purpere koord moeten uwe lippen zyn*, zegt de Heer tot zyne bruid in het Hooglied (2);

(1) Eccli. 28, 28. (2) Hoogl. 4, 3.

dat wil zeggen, volgens de uitlegging van Theodoretus, uwe woorden moeten vol liefde zyn, welke, als het maer mogelyk is, de fouten van anderen bedekken, en ten minste het inzigt verontschuldigen, als ook de handeling niet kan verontschuldigd worden. De abt Constabilis wierd genoemd, volgens het berigt van Surius (1), de dekmantel der broeders; want als deze godvruchtige monik van de fouten van anderen hoorde spreken, dan poogde hy altyd dezelve vol liefde te bedekken. Men verhaelt hetzelfde van de H. Theresia; hare kloostervrouwen plagten te zeggen: Dat overal, waer men weet dat de Heilige is, men verzekerd is, dat zy nooit zal verzuimen de aengeranden te verdedigen.

4. Wacht u ook beminde ziel, aen iemand over te brengen, wanneer anderen kwaed van hem zeggen; want daerdoor ontstaen dikwyls twisten en vyandschappen, welke maenden, ja zelfs jaren lang duren. O welk eene strenge rekenschap zullen eens zulke oorblazers aen God moeten geven! Wie twist sticht, wordt een voorwerp van den goddelyken haet. De wyze man zegt: *Er zyn zes dingen, welke de Heer haet*, en daeronder noemt hy ten einde diegenen, welke tweedragt stichten onder de broeders (2). Als iemand in de hevigheid der driften kwaed van eenen anderen spreekt, dan moet men zeker medelyden met hem hebben; maer hoe is het mogelyk, dat de Heer dengenen kan dulden, die koudbloedig tweedragt zaeit en den vrede van anderen stoort. Hoort gy kwaed tegen uwen evenmensch, zoo doe wat de H. Geest ons leert: *Hebt gy iets tegen uwen evenmensch gehoord, dan moet het met u sterven* (3); sluit het niet alleen in uw hert, maer laet het in hetzelve sterven; want alwie ergens ingesloten is, kan er nog uitkomen en zich weder laten zien; maer wie gestorven is, die kan niet meer uit het graf ten voorschyn komen. Hieruit moeten wy leeren, dat wy ook niet het minste van hetgene wy gehoord hebben mogen te kennen geven; want zoo wy maer met een half

(1) 17. Febr. (2) Spreuk. 6, 16. (3) Eccl. 19, 10.

woord of door eene beweging des hoofds een teeken gaven, dan zouden anderen uit de overige omstandigheden kunnen besluiten, of ten minste hevig achterdenken opvatten over hetgene wy willen beduiden. Het schynt als of eenigen, als hun geheimen toevertrouwd zyn, doodsmerten moeten uitstaen, tot dat zy dezelve op de eene of andere wyze aen anderen kunnen mededeelen; als of dit geheim een doorn was, die hun hert zoo lang verwondt, tot dat zy denzelven wederom daeruit getrokken hebben. Als gy de fout van eenen anderen verneemt, zoo moogt gy het maer aen deszelfs oversten zegen, en dan maer alleen, wanneer het noodig is, dat zy het weten, om eene algemeene schade voor te komen, of om dien voor schade te bewaren die zyne pligt niet vervult.

5. Wacht u ook wel, beminde ziel, van in maetschappelyke verkeering niet op anderen te schimpen, en dit zelfs niet uit kortswyl; want kortswyl welke aen den evenmensch mishaegt, is tegen de christelyke liefde en tegen de woorden van Jesus Christus, die zegt: « *Al wat gy wilt, dat de menschen u doen, dat moet gy hun ook doen* (1). Zou het ons wel aenstaen, zoo anderen ons uitlachten, en tot speelbal van het gezelschap maekten, gelyk wy met anderen doen? Daerom moet gy dit in het vervolg ook niet meer doen. Zoek ook, zoo veel als het mogelyk is, allen twist te vermyden. Somtyds begint voor dingen van geene weerde een twist, waerop dan beleedigingen, en eindelyk haet en stryd volgen. Er zyn lieden, die zoo genegen zyn om tegen te spreken, dat zy zonder noodzakelykheid en voordeel, enkel maer om tegen te spreken, vragen over niets beduidende dingen voorstellen, en daerdoor de liefde kwetsen. *Twist om niets, wat u niet aengaet*, zegt de wyze man (2). Maer iemand mogt opwerpen: ik heb gelyk, want ik kan niet lyden, dat men zulke domme zaken voortbrengt. Hoor, wat de kardinael Bellarminus u ten antwoord geeft: « Eene once liefde

(1) Matth. , 12. (2) Eccl. 11, 1.

tot den evenmensch is meer weerd dan honderd wagens vol verstandige redenen. » Byzonder als men over zaken spreekt, waeraen weinig gelegen is, dan kunt gy uwe meening zeggen gelyk het u goeddunkt, om het gesprek te onderhouden, maer alsdan moet gy gerust zyn, en uwe meening niet hardnekkig willen verdedigen; want het is veel beter, dat gy alsdan wykt en goedkeurt hetgeen de anderen zeggen. De H. Egidius beweert, dat men overwinnaer blyft, als men in zulken woordenstryd toegeeft; dewyl men alsdan in de deugd overwint en den vrede verkrygt, welke een grooter goed is, dan de roem van gelyk gehad te hebben. Daerom zeide ook de H. Ephrem, dat hy, om den vrede te behouden in strydigheden altyd toegegeven had; waerom de H. Joseph van Calasanza ons ook vermaent: Wie den vrede wil hebben, mag niemand tegenspreken.

6. Indien de liefde tot den evenmensch u dierbaer is, beminde ziel, zoo moet gy u ook beïeveren om alle menschen vriendelyk en zachtmoedig te bejegenen. De zachtmoedigheid wordt de deugd van het lam genoemd, dat wil zeggen, die deugd, welke Jesus Christus vooral bemind heeft, die daerom een lam heeft willen genoemd worden. Wees dus in het spreken en in uw gedrag vriendelyk jegens allen, byzonder jegens die, welke u vroeger beleedigd hebben, of welke u nu met geene goede oog aenzien, of die het met uwe tegenstrevers houden, of jegens diegene, tegen welke gy eenen natuerlyken afkeer hebt, dewyl zy zich onbetamelyk gedragen, of voor bewezene weldaden ondankbaer zyn. *De liefde is geduldig*, de liefde verdraegt alles, en daerom zal degene, die de fouten van zynen evenmensch niet meer wil verdragen, nooit met eene ware liefde bezield zyn. Hoe vele gebreken hebt gy ook niet, beminde ziel? En toch verlangt gy, dat anderen u met liefde behandelen en medelyden met u hebben. Maer alsdan moet gy ook jegens anderen liefderyk zyn, en hunne gebreken verdragen, volgens de vermaning van den Apostel: *De eene drage den last van den anderen* (1).

(1) Gal. 62.

Zie, hoe geduldig eene moeder de ligtzinnigheden harer kinderen verdraegt, en waerom dat? Dewyl zy dezelve bemint. Op gelyke wyze zal men dan ook erkennen, of gy uwen envenmensch waerlyk bemint. want de bovennatuerlyke liefde moet immers nog sterker zyn dan de natuerlyke. Met welke teedere liefde heeft onze Verlosser de ruwheid en onvolmaektheid zyner leerlingen verdragen, gedurende al den tyd, welken hy met hen doorbragt? Met welke liefde heeft hy Judas verdragen, zoo dat hy hem zelfs de voeten wiesch, om zyn hert te raken. Doch wat spreek ik van anderen? Ik behoef u maer op u zelven terug te wyzen. Met welk een geduld heeft de Heer u niet tot op deze uer verdragen? En gy zoudt de onvolmaektheden van uwen evenmensch niet eens vedragen? De geneesheer haet de ziekte; maer bemint den zieke, even zoo moet gy ook, indien gy van ware liefde bezield zyt, de fouten van anderen haten en den feilenden zelven beminnen. Maer wat zal ik doen, zou hier iemand zeggen, ik heb eenen natuerlyken afkeer tegen dezen mensch; ik durf, noch kan met hem verkeeren. Daerop antwoord ik u, beminde ziel, heb meer geloof en grootere liefde, en de afkeer zal van zelf vergaen.

7. Nu zullen wy tot de oefening dezer deugd komen. Beïever u vooral, als gy tot toorn vervoerd wordt, u zoo zeer als het mogelyk is te matigen. Wacht u ook voor onbetamelyke redenen en nog veel meer voor een hooveerdig en trotsch voorkomen; want eene onbeschaefde manier mishaegt dikwyls meer dan beleedigende woorden. Als anderen u met verachting bejegenen, zoo verdraeg het uit liefde tot Jesus Christus, die wel anderen smaed uit liefde tot u verdragen heeft. Ach, myn God! welke ellende is het toch, als men zielen ziet, welke dagelyks het betrachtende gebed oefenen, dikwyls communiceren, en evenwel zoo gevoelig zyn, en over het minste oneerbiedig woord of de kleinste onoplettendheid, welke zy te lyden hebben, zich voor beleedigd houden. Als men de zuster Maria van de Hemelvaert beleedigde, dan begaf zy zich dadelyk voor het Hoogweerdigste, en zeide: Zie,

myn hemelsche bruidegom, ik breng u dit klein geschenk, en bid u hetzelve genadig aen te nemen en aen dengenen te vergeven die my beleedigd heeft. Waerom doet gy ook zoo niet, beminde ziel? Men moet liever alles verdragen dan de liefde te kwetsen. Pater Alvarez zeide, dat eene deugd nog zeer zwak is, zoo lang dezelve nog niet door het geduldig verdragen der beleedigingen van anderen is beproefd geworden; want daeruit erkent men, of eene ziel de ware liefde tot den evenmensch heeft.

8. Als iemand u met toorn aenspreekt, of u beleedigt en u verwytingen doet, en gy antwoordt hem vriendelyk, dan zal hy terstond gerust zyn. *Een zachtmoedig antwoord stilt de gramschap* (1). De H. Joannes Chrysostomus zegt (2), dat gelyk het vuer niet door vuer uitgebluscht kan worden, zoo ook de gramschap niet door gramschap kan bedaerd worden. Iemand spreekt u toornig aen, en gy antwoordt hem toornig, hoe zult gy uwen tegenstrever gerust stellen? Gy zult zyne gramschap nog meer aenhitsen en te gelyker tyd de liefde kwetsen. Antwoord vriendelyk, en het vuer zal terstond uitgaen. Sophronius verhaelt, dat eens twee moniken op eene reis den weg missende, op eenen bebouwden akker kwamen. Toen de boer, die het opzigt over deze akkers had, dit zag, overlaedde hy de arme ordensbroeders met schimpwoorden. In het eerst zwegen zy; maer toen zy zagen, dat de boer gedurig heviger wierd en hen altoos meer en meer beleedigde, zeiden zy: Lieve broeder! wy hebben gefeild, vergeef ons uit liefde tot Jesus. Een zoo ootmoedig antwoord raekte den boer zoo zeer, dat hy hun om de aengedane beleedigingen niet alleen om vergeving bad, maer zelfs kort daerna de wereld verliet, en in hun klooster trad.

9. Het zal u menigmael redelyk, ja noodwendig schynen, beminde ziel, de beleedigingen van anderen met een scherp antwoord tegen te komen, byzonder als uwe onderdanen u beleedigd hebben, en de achting, welke zy u verschuldigd zyn, vergeten; maer

(1) Spreuk. 15 (2) Homil. 98 in Gen.

let alsdan wel op het bedrog, want dan is het gewoonlyk niet de rede, maer dikwyler de drift, die u tot spreken aenspoort. Ik loochen echter niet, dat het somtyds geoorloofd is toornig te worden, als dit zonder fout geschiedt, volgens de uitspraek van den profeet: *vergramt u en zondigt niet* (1). Maer de moeijelykheid bestaet in deze voorwaerde te vervullen. Wie zich aen het geweld van den toorn overlaet, gelykt aen eenen mensch, die zich op een woedend peerd zet, welk zich niet door den toom laet bedwingen, zoo dat hy niet weet, waer heen het hem zal brengen. Daerom zeide de H. Franciscus van Sales zeer wel in de Philothea (2), dat men de beweging van den toorn, alhoewel dezelve ook nog zoo regtveerdig zy, altyd in den toom moet houden. Het is beter, zegt de Heilige, dat men van u zegt, dat gy nooit toornig wordt, dán dat men van u zegt, dat gy met regt toornig wordt. De H. Augustinus leert ons ook, dat zoo men den toorn eens ingang in het hert geeft, men denzelven maer met moeite wederom daeruit kan verdryven; en daerom vermaent hy, dat men denzelven in het begin den ingang ontzegge. Een oude wysgeer, Agrippinus genoemd, zeide: Nadat ik alles verloren heb, wil ik toch ten minste den vrede niet verliezen. Zoo moet gy ook zeggen, wanneer men u veracht. Gy hebt de beleediging reeds ontvangen, wilt gy dan ook door de gramschap nog den vrede der ziel verliezen? Als gy toornig wordt, dan zal de schade, welke gy u zelven toebrengt door u in ongeduldigheid te stellen, veel grooter zyn, dan de schade, welke door de beleediging aen uwe eer gedaen is geworden. De H. Augustinus zegt, dat degene, die zich over de beleedigingen vergramt, zich zelven tot pyn strekt. Innerlyke verontrusting des gemoeds schaedt altyd, al was het zelfs omdat gy geene fout bedreven hebt; want, zegt de H. Aloysius Gonzaga, in het troebel water, dat is in eene ongeruste ziel, vindt de duivel altyd te visschen.

10. Ik heb gezegd, dat, als u iemand beleedigt of

(1) Psalm. 4, 5. (2) 8. Hoofdst.

u toornig aenspreekt, gy hem met zachtmoedigheid moet antwoorden; ik voeg er echter nog by, dat, wanneer gy bemerkt, dat gy ongeduldig wordt, het beter is te zwygen, omdat anders de drift zeer ligtelyk zou kunnen maken dat gy alles, wat gy wilde zeggen, voor goed en redelyk hieldt, daer gy nogtans, zoo haest de drift voorby zal zyn, zelf zult inzien, dat alles, wat gy zoudt gezegd hebben zeer onpassend zou geweest zyn. De H. Bernardus schryft (1): Eene oog, die door den toorn verdonkerd is, erkent niet meer wat regt of onregt is. Bedenk, dat de drift eenen zwarten sluijer gelykt, die ons voor de oogen getrokken is, en maekt, dat wy het regtveerdige niet meer van het onregtveerdige weten te onderscheiden.

11. Maer zou het gebeuren, dat degene, die u beleedigd heeft, in zich keerde en u om vergeving vraegde, zoo wacht u van hem onvriendelyk te ontvangen, of hem een kort antwoord te geven, of de oogen naer den grond te slaen, of den hemel aen te zien; want daerdoor zoudt gy zwaerlyk tegen de liefde tot den evenmensch missen, en oorzaek worden, dat uw medebroeder nog grooteren haet tegen u zou opvatten; ook zoudt gy aen allen die dit vernemen groote ergernis geven. Neen, juist dan moet gy gansch byzondere blyken van liefde geven; en zoo de andere zich uit ootmoedigheid voor u op de knieën nederwerpt, zoo kniel ook neder; en als hy begint u om vergeving te bidden, val hem dan dadelyk in de reden, neem hem de woorden terstond uit den mond, en zeg: Lieve vriend, waerom doet gy dit, gy weet hoe zeer ik u bemin en acht. Gy bidt my om vergeving; zie, ik bid u ook om vergeving, omdat ik u ongerustheid veroorzaekt hebt door myne onwetendheid en onachtzaemheid, en omdat ik u die opmerkzaemheid niet bewezen heb, welke ik u verschuldigd was. Verontschuldig my dus, en vergeef my myne onvoorzienigheid.

12. Maer indien gy zelf uwen medebroeder beleedigd of vergramd hadt, wend dan terstond alle middelen aen, om hem wederom te bedaren en alle wrack-

(1) Lib. 2. de Conf. c. 11.

zucht tegen u uit zyn hert te dryven. De H. Bernardus zegt, dat er geen beter middel is, dan de ootmoedigheid, om de fouten tegen de liefde tot den evenmensch weder goed te maken. Verootmoedig u dus terstond, en beïever u om den innerlyken tegenstand te overwinnen; want hoe langer gy het verzuimt, des te meer zal deze tegenstand aengroeijen. Gy weet, wat Jesus Christus gezegd heeft: *Als gy uwe offerande op den altaer brengt* (als gy b. v. communiceeren of de H. mis hooren wilt), *en het u alsdan invalt, dat uw broeder iets tegen u heeft, zoo laet uwe gift voor den altaer liggen, en ga vooreerst u verzoenen, met uwen broeder, en kom dan en offer uwe gift op* (1). Gy moet ondertusschen ook nog opmerken, dat zulk eene vernedering niet doelmatig is, als men namelyk vooruit ziet, dat men daerdoor aen den persoon, dien men voor beleedigd aenziet, nieuwe ongeduldigheid zou veroorzaken. Alsdan moet men of eenen anderen bekwameren tyd afwachten, of de verzoening door anderen zoeken te bewerken, en zich ondertusschen beïeveren om den beleedigden gansch byzondere oplettendheid en eerbied te betoonen.

GEBED.

O myn God! zie niet op myne zonden; maer zie op uwen Zoon Jesus, die voor myne zaligheid zyn kostbaer leven geslagtofferd heeft. Uit liefde tot Jesus wees my bermhertig, o myn God, en vergeef my alle beleedigingen, welke ik u aengedaen heb, byzonder door mynen evenmensch zoo weinig liefde te betoonen. O myn Heer en myn God! vernietig in my alles wat u mishaegt, en geef my eene ware begeerte om u in alles te behagen. Ach, myn Jesus! niets veroorzaekt my meer droefheid, dan dat ik reeds zoo vele jaren op de wereld ben, en u zoo weinig bemind heb. Ach, laet my deel nemen aen de droefheid, welke gy in den hof van Gethsemani voor myne zonden geleden hebt. O, ware ik toch gestorven, eer ik u be-

(1) Matth. 5, 23.

leedigd had! Alleen de gedachte troost my, dat gy my nog tyd geeft, om u te beminnen. Ja, al de nog overige dagen van myn leven wil ik aen uwe liefde toewyden. Ik bemin u, oneindig goed, ik bemin u, myn Verlosser, ik bemin u, o eenige liefde myner ziel. Maek dat ik u geheel toebehoore, eer ik sterve. Laet al myne neigingen u toegewyd zyn, zoo dat ik niets anders kan beminnen dan u alleen. Maer, ach, myne liefde, zoo lang als ik leef ben ik nog altyd in gevaer van u te verliezen. Wanneer zal de uer komen dat ik kan uitroepen: Myn Jesus! ik kan u niet meer verliezen. Ach, vereenig my toch met u, maer zoo innig, dat ik my nooit meer van u kan scheiden. Doe dit om dier liefde wille, welke gy voor my gehad hebt, toen gy voor my aen het kruis gestorven zyt. O allerheiligste Maegd Maria, God bemint u zoo zeer dat hy u niets weigert, verwerf my de genade, dat ik hem niet meer beleedige, maer hem van ganscher herte beminne; zie, dit maer alleen verzoek ik van u.

DERDE AFDEELING.

OVER DE DADELYKE LIEFDE TOT DEN EVENMENSCH.

1. Wat eindelyk de dadelyke liefde tot den evenmensch aengaet, zoo moet gy altyd gereed zyn, beminde ziel, om uwen evenmensch in al zynen nood by te staen. Menige zeggen dat zy hunnen evenmensch beminnen en hem in hun hert dragen, maer echter willen zy uit liefde tot denzelven niet het minste ongemak verdragen. Doch de H. apostel Joannes schreef aen zyne discipels: *Laet ons niet beminnen met woorden en met de tong, maer door de daed en in waerheid* (1). Om het gebod van de liefde tot den evenmensch te vervullen, is het niet voldoende, dat men zynen naesten alleen met woorden bemint; maer

(1) 1. Joann. 3, 18.

men moet hem ook daerenboven dadelyke bewyzen van zyne liefde geven. De regtveerdigen zyn bermhertig. Alle Heiligen zyn van liefde en medelyden bezield jegens iedereen , die hunne hulp noodig heeft. Men verhaelt van de H. Theresia , dat zy dagelyks trachtte hare medezusters in eenige zaek eenen dienst van liefde te bewyzen , en als zy dit gedurende eenen geheelen dag niet had kunnen doen , dan zocht zy dit nog 's avonds in te halen , door eene gelegenheid te zoeken , om ten minste eene harer zusters , die in den donker hare cel voorbyging, te lichten. Zoo gy in staet zyt om van uw geld aelmoezen te geven , beminde ziel , doe dit ; want de H. Schriftuer zegt : *De aelmoezen redden den mensch van de dood, zuiveren hem van de zonde, en maken dat hy bermhertigheid en het eeuwige leven vindt* (1). Ook de H. Cyprianus bemerkt (2) , dat God in de H. Schriftuer niets zoo zeer aenbeveelt, als aelmoezen te geven.

2. Maer door aelmoezen verstaet men niet alleen geld en goed , maer elken dienst, welken men zynen evenmensch bewyst. De H. Joannes zegt : *Wie zynen broeder ziet nood lyden , en zyn hert voor hem sluit, hoe blyft nog de liefde Gods in hem* (3) ? Het is reeds eene aen God zeer behagelyke aelmoes , dat men zynen evenmensch in zynen arbeid bystaet. Als in het klooster van de H. Maria Magdalena van Pazzis ergens een zware arbeid voorkwam , dan bood zy zich terstond daertoe aen, en hielp nog daerenboven de andere zusters in de moeijelykste verrigtingen, zoo dat men plagt te zeggen , dat de Heilige meer werkte dan eene leekezuster. Beïever u , zoo zeer als gy kunt, dit voorbeeld na te volgen, beminde ziel , en als gy zeer moede zyt , o, zie dan op uwen hemelschen bruidegom , die zoo geduldig het kruis draegt , en neem dezen nieuwen arbeid met vreugde aen ; dan zal de Heer u ook helpen , naermate gy uwen evenmensch geholpen hebt. *Met de maet, waermede gy uitmeet, zal u weder ingemeten worden* (4). Daerom leert ons de H. Chrysostomus , dat almoezen geven de voor-

(1) Tob. 12, 9. (2) De Eleem. (3) 1 Joan. 3, 17. (4) Matth.

deeligste is van alle kunsten, omdat men daerdoor by God kan winnen. De H. Maria Magdalena van Pazzis zeide, dat zy veel meer tevreden was, als zy den evenmensch kon helpen, dan wanneer zy zich in de betrachting met God vereenigde, en zy gaf hiervan de volgende reden: Als ik betracht, dan helpt God my; maer dien ik den evenmensch, dan help ik God; want onze goddelyke Verlosser zelf verklaert, dat alles, wat wy den evenmensch doen, wy hem zelven doen. Als gy nu uwen evennaesten eenen dienst bewyst, dan moet gy geene belooningen, geenen dank van hem verlangen, ja, gy moet u verheugen, zoo gy in plaets van dank ondank en verwytingen te lyden hebt, omdat gy alsdan dubbel wint. Het is ook een werk van liefde een geoorloofd verzoek, dat men u doet, toe te staen; doch alleen onder die voorwaerde, dat dit uwen geestelyken voortgang niet kan schaden; want als b. v. iemand zonder eenige reden zou verlangen, dat gy uwe oefeningen van godvruchtigheid achterliet, om by hem te blyven en om met hem over ydele zaken te spreken, dan zoudt gy veel beter doen van uwe gewoonlyke bezigheden niet te verzuimen. De liefde is geregeld, gelyk de bruid in het Hooglied zeide: *Hy regelde in my de liefde* (1); en daerom is die liefde geene ware liefde, welke onze ziel of die van den evenmensch schaedt.

5. Het grootste bewys van liefde bestaet echter in het geestelyk welzyn van den evenmensch te bevorderen; want hoe meer de geest edeler is dan het lichaem, des te aengenamer is ook aen God de liefde, welke men den evenmensch aen zyne ziel bewyst. Deze liefde oefent men vooral uit, als men dengenen, die zondigt, vermaent. Wie eenen zondaer bekeert, redt niet alleen hem, maer ook zich zelven; want God vergeeft aen zulken wegens die liefde al zyne zonden, gelyk de H. Jacobus ons leert (2). Daerentegen zegt de H. Augustinus, dat, als iemand ziet, dat zyn evenmensch zyne ziel in het verderf stort, door toornig te worden tegen zynen broeder en hem met scheld-

(1) Hoogl. 2, 4. (2) Jac. 5, 20.

woorden te overladen, en hy denzelven niet helpt, hy door zyn stilzwygen nog meer straf verdient, dan de andere door zyne beleedigingen. Gy kunt u ook niet daerdoor verontschuldigen, beminde ziel, dat gy niet weet, hoe gy anderen moet vermanen; want de H. Chrysostomus leert, dat hiertoe meer liefde dan wysheid wordt vereischt. Vermaen dus uwen evenmensch nog te regter tyd met liefde en mildheid, en gy zult zeker groot voordeel doen. Doch zoo gy de overste van den feilenden zyt, dan verpligt uw ambt u reeds daertoe; maer zyt gy gelyk aen hem, dan verlangt het de liefde toch van u, zoo dikwyls gy er een voordeel kunt uittrekken. Zou die niet een wreede mensch zyn, die eenen blinde aen den rand van eenen afgrond zag gaen en denzelven niet waerschouwde, om hem van de tydelyke dood te redden? Maer hy is nog veel wreeder, die, wanneer hy zynen evenmensch van de eeuwige dood kan redden, dit uit traegheid achterlaet. Zoudt gy echter redelyk kunnen oordeelen, dat uwe vermaning niet zal baten, zoek dan er diegenen in het geheim van te verwittigen, welke het kwaed kunnen voorkomen: en zeg niet: Dit gaet my niet aen, ik wil my niet daermede bemoeijen, want even zoo sprak de goddelooze Caïn, zeggende: *Ben ik dan de bewaerder van mynen broeder* (1)? Iedereen is verpligt, als het maer eenigzins in zyne magt is, zynen evenmensch van den ondergang te redden; want God heeft aen iedereen voorgeschreven, hoe hy zich ten opzigte van zynen evenmensch moet gedragen (2).

4. De H. Philippus Nerius zeide, dat, als het er op aen komt om zynen evenmensch te helpen, byzonderlyk in geestelyken nood, God tevreden is, zoo men zelfs het gebed achterliet, als dit noodig is. De H. Gertrudis wilde zich eens tot het gebed begeven, maer er bood zich te gelyker tyd een werk van liefde aen, waerom de Heer tot haer zeide: Zeg my, Gertrudis, wat verlangt gy, dat ik u diene of dat gy my dient? De H. Gregorius zegt (3): Indien gy verlangt

(1) Gen. 4, 9. (2) Eccl. 17, 12. (3) Homil. 6. in evang.

tot God te komen, dan moet gy zorg dragen, dat gy niet alleen komt. Hetzelfde leert ons de H. Augustinus (1): Zoo gy God bemint, trek dan allen tot de liefde Gods; zoo gy God bemint, dan moet gy zoeken te bewerken, dat gy het niet alleen zyt die hem bemint, maer dat ook al uwe bloedverwanten, en al degenen die met u verkeeren, tot zyne liefde getrokken worden. Eene godvruchtige ziel kan niet alleen eene geheele familie, maer zelfs eene geheele plaets door hare verkeering, door haer goed voorbeeld heiligen, wanneer zy hare oefeningen van godvruchtigheid verrigt met dat inzigt, dat ook anderen haer voorbeeld volgen. Daerby moet gy ook niet vreezen voor ydele eer; want diergelyke oefeningen, die elken christenen mensch betamen, moeten ook met het inzigt uitgeoefend worden, van anderen een goed voorbeeld te geven, en allen voor God te winnen. *Aldus lichte uw licht voor de menschen*, zegt Jesus Christus, *opdat zy uwe goede werken zien, en uwen Vader pryzen, die in den hemel is* (2). Zich uiterlyk goed gedragen, zich verstorven en getrouw in zyne pligten toonen, bidden en meermalen communiceren, om anderen een goed voorbeeld te geven, is geen werk van ydelheid, maer een werk van liefde, welk aen God behaegt.

5. Tracht dus allen, zoo goed gy kunt, beminde ziel, door woorden en werken, en byzonder door het gebed te helpen. Alle bruiden van Jesus Christus moeten zich beïeveren om zyne eer te bevorderen gelyk hy zelf tot de H. Theresia zeide, toen hy haer zyne bruid verklaerde. Als eene bruid van Christus zich niet voor haren Verlosser beïevert, wie zal het dan doen? Vele Godsgeleerden beweren met den H. Basilius, dat de beloften van Jesus Christus van dien te verhooren, die hem bidt: *Waerlyk, waerlyk ik zeg u, waerom gy den Vader in mynen naem zult bidden, dat zal ik doen* (3), niet alleen dengenen aengaet, die bidt, maer ook alle anderen voor welke men bidt, wanneer dezelve geen beletsel stellen. Daerom moet gy ook nooit achterlaten van in het mondelyk en be-

(1) In Psal. 33. (2) Matth. 5. 16. (3) Joann. 14, 14.

trachtende gebed, by de dankzegging na de H. Communie en by de bezoeking van het Allerheiligste, de arme zondaers, de ongeloovigen, de ketters en alle overige menschen, die zonder God in de wereld leven, aen God aen te bevelen. O, hoe behaegt het aen Jesus Christus, dat zielen, die hem beminnen, hem voor de zondaers bidden. Hy zelf zeide eens tot de eerweerdige zuster Seraphina van Capri: Myne dochter, help my door uw gebed zielen te redden. De Heer zeide ook eens tot de H. Maria Magdalena van Pazzis: « Zie Magdalena, hoe vele christenen onder het geweld van den duivel zouden zyn, indien myne uitverkorenen haer niet door hun gebed bevrydden; zie, hoe dezelve zouden verslonden worden. » Daerom zeide de Heilige tot hare kloostervrouwen: Lieve zusters! God heeft ons niet alleen van de wereld gescheiden, opdat wy ons zelven goed doen, maer ook om voor het heil der zondaren te werken. En by eene andere gelegenheid zeide zy: Lieve zusters, wy moeten eens rekenschap geven van zoo vele zielen, die verloren gegaen zyn; want zoo wy dezelve regt ieverig aen God aenbevolen hadden, waren zy misschien niet verdoemd geworden. Men leest ook in haer leven, dat zy geene uer liet voorbygaen, binnen welke zy niet voor de zondaers bad. Eene andere groote dienares van God, de zuster Stephana van Soucino, verrigtte veertig jaren lang strenge werken van boetveerdigheid, welke zy alle voor de zondaers opofferde. O, hoe vele zielen worden somtyds niet zoo zeer door de sermoonen van eenen priester als door het gebed eener godvruchtige ziel bekeerd. Eens wierd aen eenen predikant veropenbaerd, dat men het voordeel, hetwelk hy stichtte, niet aen zyne sermoonen moest toeschryven, maer wel aen het gebed van eenen godvruchtigen broeder, die by den predikstoel stond. Maer gy moet ook voor de priesters bidden, opdat zy met waren iever aen het heil der zielen arbeiden.

6. Verzuim ook niet voor de arme zielen in het vagevuer te bidden. De heilige liefde raedt het ons niet alleen aen, maer zy verpligt ons zelfs voor deze heilige zielen te bidden, die ons gebed zoo zeer noodig

hebben, gelyk een geleerde schryver zegt. De H. Thomas leert, dat de christelyke liefde zich niet alleen tot de levenden uitstrekt, maer ook tot allen die in staet van genade gestorven zyn. Gelyk wy allen verpligt zyn onzen nog levenden evenmensch, die onze hulp noodig heeft, by te staen, zoo zyn wy ook verbonden die heilige gevangene zielen te helpen. De H. Thomas zegt: Zy lyden pynen, welke alle smerten dezes levens te boven gaen, en hebben te gelyker tyd onze hulp zoo zeer noodig, dewyl zy zich zelven niet meer kunnen helpen, gelyk een afgestorven Cysterciensermonik verklaerde, die eens aen den koster van zyn klooster verscheen, en tot hem zeide: Help my door uw gebed; want ik kan door my zelven niets meer verkrygen. Beveel dus alle dagen aen God deze zyne bruiden, die uwen bystand afsmeeken. Offer ook nu en dan eenen vasten of eene andere versterving voor haer op. Maer vooral moet gy de H. Missen, welke gy hoort, voor dezelve aen God opdragen; dewyl deze voor die heilige zielen eene magtige hulp zyn. In den kerker, waerin zy lyden, zullen zy ook zeker niet ondankbaer jegens u zyn, maer u van God groote genaden verwerven; hetgeen zy nog veel krachtdadiger zullen doen, als zy eens in den hemel zullen komen.

7. Uit al hetgeen tot nu toe gezegd is, ziet gy, beminde ziel, hoe noodig u de liefde tot den evenmensch is, opdat gy heilig, ja opdat gy zalig worde. Deze liefde moet gy jegens alle menschen, byzonder jegens diegenen uitoefenen, met welke gy altyd verkeert. Indien gy in eene woestyn woonde, dan zou u deze deugd niet noodig zyn; want alsdan ware het genoeg om heilig te worden, dat gy het gebed en de werken van boetveerdigheid uitoefende; maer daer gy in de gemeenschap van andere menschen leeft, zoo zult gy, indien gy geene ware liefde tot den evenmensch hebt, dagelyks vele duizende fouten begaen, en u misschien ten laetste in het eeuwig verderf storten. Wanneer een schip gedurende eenen hevigen storm midden in de zee is, dan denken degenen, die er op zyn, zeker aen niets anders, dan hoe zy elkander zullen helpen om aen de schipbreuk te ontsnappen. Zoo heeft God

de christenen op deze wereld, even als op een schip gesteld, waer de eene ziel de andere moet helpen, om dezelve voor de schipbreuk der eeuwige dood te bewaren; opdat allen in den hemel mogen komen, alwaer wy hopen eens voor eeuwig vereenigd God te beminnen en te loven.

8. Byzonder moeten wy eene groote liefde tot de zieken hebben. Pater Antonius Torres plagt te zeggen: Indien gy wilt weten, of de geest Gods in een huis woont, onderzoek er dan maer, hoe men aldaer met de zieken omgaet. Toen dezelve overste van zyn orden wierd, plagt hy, ofschoon hy zachtmoedig van aerd was, echter dengenen, die de zieken moest oppassen, streng te straffen, wanneer deze tegen de liefde tot dezelven feilde. O hoe aengenaem zyn aen God de bewyzen van liefde, welke wy aen de zieken geven! De H. Maria Magdalena van Pazzis verzuimde nooit, zoo dikwyls zy maer konde, de zieken by te staen en hen op te passen. Zy zeide, dat zy geerne altyd in een gasthuis wilde zyn om de zieken op te passen, omdat dit God hoogst aengenaem is. Ook moet gy bemerken, beminde ziel, dat men door de zieken op te passen veel meer verdiensten verwerft, dan door de gezonden te dienen, en dat daerom, dewyl de zieken onze hulp meer noodig hebben; want somtyds zyn zy van anderen verlaten, en worden van smerten, treurigheid, vrees en angst gekweld. O, hoe aengenaem is het aen God, als men hen in zulk eenen ellendigen toestand zoekt te helpen! Maer men heeft ook meer verdiensten, dewyl men meer ongemak heeft uit te staen, als men de zieken bezorgt; want in hun vertrek ziet het meestal treurig uit, en daerenboven moet men nog slechte lucht inademen. Bezoek ook dikwyls arme zieken, als gy kunt; en draeg de grootste zorg voor dezelve, dewyl zy gewoonlyk het meest verlaten zyn, byzonder als zy eene langdurige ziekte hebben. Troost hen, verzorg hen, doe hen somtyds ook wel kleine geschenken, en verlang daervoor geenen dank; maer verdraeg geduldig hunne klagten, hunne onverduldigheid, zelfs hun onbeschaefd voorkomen; alsdan zal u de Heer de liefde,

welke gy hun bewyst, des te rykelyker beloonen. In de jaerboeken der Carmeliterssen wordt verhaeld, dat eene kloosterling de moeder Isabella by hare dood met helder licht omgeven van de engelen zag in den hemel gedragen worden, waerop de zalige tot de kloosterling zeide, dat God haer deze groote heerlykheid verleend had om de liefde, welke zy jegens de zieken uitgeoefend had.

9. Maer vooral beveel ik u nog eene gansch byzondere liefde jegens diegenen, welke tegen u zyn. De eene zegt: ik ben goed jegens degenen, die my goed voorkomen, want ik kan geene ondankbaerheid lyden. Ook de ongeloovigen, zegt Jesus Christus, zyn dankbaer jegens diegenen, welke hun goed doen. Maer de deugd van eenen christen bestaet daerin, dat hy dien goed doet en toewenscht, die hem haet en kwaed doet. *Maer ik zeg u: bemint uwe vyanden, doet diegenen goed, welke u haten, bidt voor die, welke u vervolgen en lasteren* (1). Hoe afschuwelyk is het, zielen te zien, die dagelyks het betrachtende gebed oefenen, die dikwyls communiceren, en die ondanks dit alles wraekzucht tegen hunnen evenmensch in het hert dragen, ja welke zich niet schamen dit zelfs uiterlyk te kennen te geven; die zoo dikwyls zy maer kunnen, deszelfs achting zoeken te beschaden; die hem niet groeten, wanneer zy hem ontmoeten; ja, welke zelfs, wanneer hy haer aenspreekt, den rug keeren. Zulk een ongelukkig mensch keert zynen evenmensch den rug; maer God zal hem ook eens den rug keeren. Denk maer hoe het goddelyk lam Gods zulke helsche tygers ook eens zal aenzien. De mensch, die haet in het hert draegt, is ellendig en ongelukkig. De rampzalige heeft hier op de aerde reeds eene hel te lyden, terwyl hy zich de hel voor de andere wereld bereidt; hy lydt de pyn der verdoemden op deze wereld, dewyl hy met menschen moet leven, wier aenblik hy niet kan verdragen.

10. Maer iemand mogt hier inbrengen: die mensch is al te beleedigend, hy is onverdragelyk. Maer de deugd van de liefde tot den evenmensch bestaet

(1) Matth. 5, 44.

juist daerin, dat men die verdrage, welke onverdragelyk schynen. Gy moet altyd denken, dat men de liefde tot den evenmensch moet uitoefenen om God te behagen, al zou men ook daerom van bekommernis moeten sterven. Doch zou uw vyand u met opzet schade aendoen, zoo wreek u, maer wreek u gelyk de Heiligen zich wreken. Maer waerin bestaet de wraek der Heiligen? De H. Paulinus leert ons: Den vyand beminnen is eene hemelsche wraek, de Heiligen hebben zich gewroken, door dengenen, die hun kwaed gedaen had, met lof en weldaden te beantwoorden. De H. Catharina van Senen heeft langen tyd eene vrouw, die haer van ongeregeldheid beschuldigde, toen dezelve ziek was geworden, als eene dienstmaegd opgepast. De H. Agatius verkocht alles wat hy had, om eenen mensch te helpen, die hem zynen goeden naem ontnomen had. De H. Ambrosius liet eenen heimelyken moordenaer, die hem naer het leven stond, eene jaerrente aenwyzen, waervan hy kon leven. Nadat de stadhouder Venusianus van Toscana den H. Bisschop Sabinus wegens het geloof de handen had laten afhouwen, wierd de dwingeland door zoo hevige pyn in de oogen aengerand, dat hy in zynen nood den Heilige bad van hem te heelen. Alsdan bad dezelve, hief zynen nog van bloed druipenden arm in de hoogte, zegende den stadhouder, verkreeg voor hem de gezondheid des lichaems, en te gelyk die der ziel; want deze kwam tot inkeer, en bekeerde zich tot het waer geloof. De H. Chrysostomus verhaelt, dat, toen de H. Miletius met den stadhouder, die hem in ballingschap leidde, in den wagen zat, en zag, hoe het volk dezen wilde met steenen dood werpen, hy de armen over hem uitstrekte, om hem daerdoor van de dood te redden. Pater Segneri verhaelt ook nog, dat eens te Bologna de eenige zoon eener ryke vrouw omgebragt wierd; alsdan vlugtte de moordenaer, om de vervolging van het volk te ontsnappen, in het huis der ongelukkige moeder van den vermoorden. Maer wat deed deze? Zy verborg hem voor de geregtsdienaers, en zeide hierop tot hem: Dewyl ik toch nu mynen eenigen

zoon verloren heb, zoo wil ik u van heden af voor mynen zoon aennemen. Neem dus dit geld en begeef u elders naer toe, want gy zyt hier niet veilig. Hierop zal misschien iemand antwoorden : ja, dat zyn heiligen geweest, ik bezit zulk eene sterkte niet. Doch ik antwoord met den H. Ambrosius : indien gy deze sterkte nog niet hebt, dan bidt God daerom, die u dezelve zekerlyk zal verleenen.

11. Wie dengenen vergeeft, die hem beleedigt, die is zeker, dat God hem ook zal vergeven ; want Jesus zelf zegt : *Vergeeft en u zal ook vergeven worden* (1). De zalige Baptista Varani, uit het orden van den H. Franciscus zeide : Zoo ik ook dooden tot het leven terugriep, dan zou ik toch niet zeker zyn zoo zeer van God bemind te worden, dan wanneer ik genegen ben, om dengenen goed te doen, die my kwaed doet. De Heer zelf zeide eens tot de zalige Angela van Foligni : Het voornaemste teeken van wederzydsche liefde tusschen my en myne dienaers is, dat zy diegenen beminnen, welke hen beleedigd hebben. Als gy ook niets anders zoudt kunnen doen, beminde ziel, zoo bid ten minste voor uwe vyanden, en beveel dringend aen God degenen welke u beleedigd hebben, gelyk ons Jesus Christus aenbeveelt : *Bidt voor die, welke u vervolgen en lasteren* (2). De H. Joanna van het kruis bad altyd voor die, welke haer beleedigd hadden ; waerom hare kloosterzusters van haer plagten te zeggen : Wie verlangt, dat de moeder Joanna voor hem bidt, moet haer maer beleedigen. Toen de H. Elisabeth, koningin van Hongarië, eens voor iemand bad, die haer beleedigd had, hoorde zy God tot haer zeggen : Weet, dat gy nooit een gebed hebt gedaen, welk my zoo aengenaem geweest is als dit, en daerom vergeef ik u al uwe zonden. Doe ook zoo, beminde ziel! en gy zult zekerlyk de vergeving uwer zonden en de liefde van uwen goddelyken bruidegom verwerven.

(1) Luc. 6, 37. (2) Matth. 5, 44.

GEBED.

O myn Jesus! verleen my de gaef uwer goddelyke liefde, welke maekt, dat ik alle smerten en beleedigingen geduldig aenneem om aen u te behagen. Geef my sterkte, opdat ik aen alles vrywillig verzake wat u mishaegt, en alles met vreugde aenneme, wat aen myne eigenliefde misnoegt, alle smerten, alle vervolgingen, het verlies myner bloedverwanten, myner gezondheid, van mynen goeden naem, ja alle kruisen, alle rampen, welke gy my zult toezenden. Zie, ik neem reeds nu alles van uwe hand aen, ik neem allen arbeid hier op aerde en byzonderlyk alle pynen der dood met verduldigheid aen. Maek, dat ik alleen leve om u te behagen, en dat ik by myne dood u myn leven van ganscher herte opoffer. O myn God! gy beveelt my, dat ik u niet meer zou beleedigen; zie, ik vrees de zonde meer dan de dood. Gy beveelt my, dat ik u beminne; zie, ik wensch niets anders dan u te beminnen. Maer ik erken myne zwakheid, sta my dus altyd met uwe genade by; maer laet my niet aen my zelven over; want, ach! alsdan zou ik u op nieuw beleedigen. Ik bemin u, myn opperste goed, en hoop u altyd te beminnen. O Maria, myne hoop en myne Moeder, bekom my de genade van aen God getrouw te blyven en hem zoo te beminnen, gelyk een oneindig goede God verdient bemind te worden.

VI. HOOFDSTUK.

VAN DE VERDULDIGHEID.

I. AFDEELING.

VAN DE VERDULDIGHEID IN 'T ALGEMEEN.

De verduldigheid heeft een volmaekt werk, zegt de apostel Jacobus (1). De verduldigheid is eene volmaekte offerande, die wy God opdragen; wanneer wy namelyk, verdriet en tegenspoed lydende, er niets van het onze byvoegen, maer enkelyk uit de hand des Heeren het kruis aennemen, welk hy ons overzendt. *Een verduldige is beter dan een sterke*, zegt de H. Schriftuer (2). Wie verduldig lydt, is beter dan een mensch, die vele krachten bezit. Het kan geschieden dat iemand sterk genoeg is om een zaligmakend werk te beginnen en voort te zetten, zoo nogtans, dat hy dit niettegenstaende geene verduldigheid genoeg heeft om den tegenspoed, welke hem ondertusschen overvalt, te verdragen. Doch voor zulken ware het beter, indien hy meer kracht in 't geduld dan in 't werk bezat. Deze aerde is eene plaets, waer men verdiensten vergaderen moet, en gevolgelyk is zy geene plaets van rust, maer eene plaets van bekommernis en lyden; want verdiensten verwerft men niet door rust, maer door lyden; en al wie hier op aerde leeft, de regtveerdige zoo wel als de zondaer, moet lyden, omdat aen den eenen dit, aen den anderen dat ontbreekt. Deze is adelyk, hem ontbreken echter de goederen dezer wereld: een andere is ryk, doch is niet van aenzienlyke afkomst; een derde stamt uit eene aenzienlyke familie en is tevens ryk, hem ontbreekt echter de gezondheid, kortom, allen, zelfs de koningen moeten lyden, ja, aengezien dezelven hooger dan

(1) Jac. 1, 4. (2) Spreekw. 16, 33.

anderen geplaetst zyn, zoo zyn ook hunne bekommeringen veel grooter dan die van anderen. Al ons geluk bestaet alzoo in de verduldigheid by kruis en lyden. Overzulks vermaent ons de H. Geest, dat wy niet doen moeten, gelyk de onredelyke dieren, die in woede geraken, indien zy hunne begeerten niet kunnen voldoen: *Wordt niet gelyk een peerd of muilezel, die geen verstand hebben* (1). Waertoe dient toch in tegenspoed onverduldig te worden, dan alleenlyk om onze rampen daerdoor te verdubbelen? De goede en de kwade moordenaer zyn beide in dezelfde pynen aen een kruis gestorven, omdat echter de goede dezelve verduldig aennam, is hy zalig geworden; de kwade daerentegen, omdat hy ze met onverduldigheid verdroeg, is voor eeuwig verloren gegaen. Hetzelfde lyden, zegt de H. Augustinus, brengt den godvruchtige, omdat hy het verduldig aenneemt, tot de eeuwige glorie, integendeel stort het den kwade, omdat hy hetzelve onverduldig verdraegt, in het eeuwig vuer.

2. Menigmael gebeurt het, dat wy, om het kruis, dat God ons overzendt, te ontgaen, een ander aentreffen; hetgeen nog veel grooter is dan het eerste. *Die den yzel vreezen, op die zal sneeuw vallen*, zegt Job (2). Doch zal iemand inbrengen: Ik wil elk ander leed geerne verdragen, zoo men my alleen van dit ontslaet. Ach, de ongelukkige zou alsdan veel meer te lyden hebben dan nu, en daerenboven maer weinig of volstrekt geene verdiensten verwerven. Ga niet zoo te werk, beminde ziel! neem dezen kommer, dit verdriet, welk God u oplegt, verduldig aen; daerdoor zult gy zekerlyk veel meer verdiensten verzamelen, en weiniger te lyden hebben; ten minste zult gy vreedzaem lyden, daer gy weet, dat niet gy zelf, maer de wil Gods u dit lyden opgelegd heeft. Overtuigen wy ons toch, dat, gelyk de H. Augustinus zegt, het gansche leven van eenen christen een altoosdurende kruis moet zyn (3)? De H. Gregorius van Nazianzen zegt, dat grootmoedige zielen haren

(1) Psalm. 31, 3. (2) Job. 6, 16, (3) Serm. 31, de sanct.

rykdom in de armoede, hare eer in de verachting, hare vreugde in de berooving van alle aerdsche vreugden stellen. Daerom vraegt de H. Climacus, wie een ware christen is, en hy antwoordt: Diegene welke zich gedurig geweld aendoet. Wanneer zal echter eens deze stryd ophouden, moge iemand vragen? Alsdan houdt hy op, wanneer het leven zelf een einde neemt, antwoordt de H. Prosper (1). Wanneer wy eenmael het hemelryk gewonnen hebben, dan houdt de stryd op; indien gy u nogtans herinnert, beminde ziel, dat gy God beleedigd hebt; indien gy toch wenscht zalig te worden, o dan behoorde gy u te verheugen, als u God lyden toezendt. De H. Chrysostomus schryft: De zonde is eene verzwering der ziel; indien het lyden niet, als een heelend yzer, derzelver vuilnis verdryft, zoo gaet de ziel verloren. Betreurensweerdig is de zondaer, die niet reeds hier op de aerde voor zyne zonden gestraft wordt.

5. Wees toch wel indachtig, beminde ziel, zegt de H. Augustinus, dat indien de Heer u lyden overzendt, hy als een geneesheer handelt, zoodat het verdriet, welk hy u overzendt, geene straf tot de eeuwige verdoemenis, maer een geneesmiddel voor uwe zaligheid is. Derhalve moet gy zelfs God danken, indien hy u kastydt, omdat zulks een teeken zyner liefde is. *Wien de Heer bemint, dien kastydt hy; hy geeselt al die, welken hy tot zyne zonen aenneemt*, zegt de apostel Paulus (2). De H. Augustinus vermaent ons: « Zyt gy vrolyk, welaen, zoo erken den vader die u liefkoost; hebt gy te lyden, o dan erken den vader die u kastydt. Veel meer zoudt gy te beklagen zyn, voegt er de Heilige by, indien God, nadat gy zoo vele zonden bedreven hebt, u hier op de aerde van alle straf bevrydde; want dit zou een teeken zyn, dat hy u van het getal der heiligen uitsluiten wilde. Zeg alzoo niet wederom, indien u lyden overkomt, dat God u vergeten heeft; maer zeg alsdan veel eer, dat gy zelf uwe zonden vergeten hebt. Wie God beleedigd heeft, moet met den H. Bonaventura den Heer

(1) De vita Contempl. (2) Hebr. 12, 6.

bidden (1): Haest, haest u, Heer, en verwond uwen dienaer met wonden van liefde, opdat hy toch niet met de wonden des toorns en der eeuwige dood gewond worde.

4. Wy weten, dat God ons nooit eenig lyden overzendt, opdat wy zouden verloren gaen, maer enkelyk opdat wy zalig worden; indien wy dus ons lyden niet tot ons voordeel besteden, zoo is zulks onze eigene schuld. Ter gelegenheid van de verklaring der volgende woorden van den profeet Ezechiël: *Zy zyn gelyk yzer en lood in den oven geworden*, zegt de H. Gregorius: Het is als of de Heer zeide: ik heb ze door het vuer der bedrukking willen zuiveren en tot goud maken; maer zy zyn in lood veranderd geworden. Hy meent namelyk die zielen, welke, na zoo dikwerf de hel verdiend te hebben, zich nogtans vergrammen, wanneer haer eindelyk eens eenig lyden overkomt; welke alsdan onverduldig worden, en God van onregtveerdigheid beschuldigen, die hem zelfs eenen tyran noemen, en die zich verstouten uit te roepen: ik ben het toch niet alleen geweest, o myn God, die u beleedigd heb, en het schynt toch als of gy u enkelyk met my bezig hieldt; zie, ik ben zoo zwak, ik heb de kracht niet, om een zoo zwaer kruis te dragen. Wat zegt gy, ellendige mensch? Gy zegt: ik ben het niet alleen geweest, die u beleedigd heb; weet, dat, indien ook anderen den Heer beleedigd hebben, hy hen zekerlyk, indien hy nog bermhertig jegens hen zyn wil, alreeds hier op de aerde zal kastyden. Want weet gy 't misschien niet, dat er geene grootere straf Gods jegens den zondaer bestaet, dan zoo hy denzelven niet reeds op aerde straft? Dit heeft God zelf door Ezechiël verkondigd: *Myn iever zal van u afwyken; ik wil rusten, en niet meer toornig worden* (2): Ik beïever my niet meer voor uwe ziel; daerom zult gy my, zoo lang gy leeft, niet meer tegen u vertoornd zien. Doch, zegt de H. Bernardus (3), juist alsdan is God het meest vertoornd, wanneer hy zich niet meer tegen den zondaer vergramt, wanneer hy hem niet

(1) In Psalm. 148. (2) Ezech. 16, 42. (3) Serm. 43. in Cant.

meer kastydt. Daerom bad de Heilige tot God : Ik wil, o myn God! dat gy my gelyk als een vader van bermhertigheid behandelt, en dienswege wil ik. dat gy my hier op aerde om myner zonden wil straft, en dat gy my daerdoor van de eeuwige straf bevrydt. Misschien brengt gy hiertegen in : ik heb de kracht niet om zulk een zwaer kruis te dragen? Indien gy echter deze kracht niet hebt, waerom bidt gy God niet, dat hy het u ligter make? Hy heeft immers aen allen, die hem daerom bidden, zynen bystand beloofd: *Bidt en u zal gegeven worden* (1).

5. Indien God u alzoo met ziekte, met armoede en vervolging bezoekt, beminde ziel, zoo verootmoedig u, en zeg gelyk als de goede moordenaer : *Wy ontvangen hetgeen onze daden verdiend hebben* (2). Myn God, ik heb dit kruis verdiend, omdat ik u beleedigd heb. Wees ootmoedig, beminde ziel, en vertroost u; want indien gy hier op de aerde gestraft wordt, het is een teeken dat God u de eeuwige straf wil kwytschelden. *Dit is myn troost*, riep Job uit, *dat hy my zonder verschooning met smerten plaegt, om my in de andere wereld te sparen* (3). O myn God, hoe kan toch ook diegene, welke de hel verdiend heeft, zich beklagen, zoo gy hem een kruis overzendt? Indien in de hel maer eene geringe smert te lyden ware, dan nog behoorden wy, omdat zy eeuwig duert, geerne dezelve te verwisselen tegen alle tydelyke smerten, welke een einde nemen; doch, neen, in de hel zyn *alle* smerten vereenigd, en al deze smerten zyn ysselyk hevig en duren de gansche eeuwigheid. Hadt gy ook niet de genade des H. Doopsels verloren, beminde ziel, waert gy ook niet de hel schuldig, zoo zoudt gy toch een lang vagevuer verdienen. Weet gy, wat dit beteekent, de pynen des vagevuers? De H. Thomas zegt (4), dat de arme zielen in het vagevuer door hetzelfde vuer gepynigd worden, hetwelk de verdoemden in de hel martelt; en de H. Augustinus voegt er by (5), dat dit vuer veel smertelyker is,

(1) Matth. 7, 7. (2) Luc. 13, 41. (3) Job. 6, 20. (4) In 4 sent. Dist. 12; (5) In psalm. 37.

dan alle pyn, die men hier op de aerde kan uitstaen. Zy aldus verheugd, dat gy in deze en niet in de andere wereld gestraft wordt, en dat zoo veel te meer, omdat gy in dit leven met verdienste kunt lyden, wanneer gy uw kruis verduldiglyk op u neemt, terwyl gy in de andere wereld meer zoudt te lyden hebben, en dat zonder eenige verdienste.

6. Troost u echter ook by het lyden door de hoop van den hemel. De H. Joseph van Calazanza zegt: Allen kommer is gering, om den hemel te winnen. Vóór hem zeide reeds de H. Paulus: *Deze tydelyke smerten zyn niet te vergelyken met de toekomende heerlykheid, die aen ons veropenbaerd zal worden* (1). Het zou voor ons maer eene geringe zaek zyn, indien wy alle pynen dezer wereld te lyden hadden, om alleenlyk eenen oogenblik de vreugden des hemels te genieten; o hoe veel te meer behoorden wy aldus vrolyk op ons te nemen alle kruisen, die God ons overzendt, dewyl wy toch weten, dat dezelve ons een kort lyden hier op aerde, en eene eeuwige gelukzaligheid in den hemel verschaffen! *Ons tegenwoordig verdriet, dat oogenblikkelyk en ligt is, werkt in ons uit eene onmeetbare, eeuwige, alles overtreffende heerlykheid* (2). Wy mogen ons alzoo niet bedroeven, maer wy moeten ons veeleer verblyden, wanneer ons God hier op aerde lyden toezendt. Met hoe meer verdiensten iemand in de andere wereld overgaet, des te grooter zal zyn loon zyn; daerom ook zendt God ons verdriet over. De deugden, die de bronnen zyn van alle verdiensten, verkrygt men niet dan door herhaelde akten. Wie alzoo meer gelegenheid heeft van onverduldig te worden, deze moet meer akten van verduldigheid verwekken, wie meer beleedigingen te ondergaen heeft, deze moet meer akten van zachtmoedigheid uitoefenen. En daerom zegt de H. Jacobus: *Zalig is de man, welke de bekoring verdraegt; want nadat hy beproefd is geworden, zal hy de kroon des levens ontvangen* (3).

7. Deze gedachte bezielde den H. Martelaer Agapitus, eenen jongeling van vyftien jaren, zoo dat hy

(1) Rom. 8, 18. (2) 2. Cor. 4, 13. (3) Jac. 1, 12.

uitriep, toen de tyran zyn hoofd met gloeijende kolen liet omgeven : Het is waerlyk eene geringe zaek, dat gy my dit hoofd verbranden laet, welk toch eens in den hemel met heerlykheid zal gekroond worden. Deze gedachte deed Job antwoorden aen diegenen die hem het ongeluk, dat hem overkomen was, aenkondigden : *Hebben wy het goed van de hand Gods ontvangen, waerom zouden wy dan het kwaed niet aennemen* (1)? Hy wilde zeggen, dat, indien wy het goed met vreugde van den Heer ontvangen hebben, wy nog bereidwilliger de tydelyke rampen behoorden aen te nemen, aengezien wy door dezelve de eeuwige goederen des hemels verwerven. Deze gedachte maekte, dat zekere eremyt, welken een soldaet zoodanig met wonden overdekt vond, dat hem het vleesch stukswyze van het lyf viel, dit niettegenstaende een vreugdelied aenhief. De soldaet vraegde hem : Zyt gy het die gezongen hebt? Ja, antwoordde de eremyt, ik heb gezongen, en ik heb reden om tevreden te zyn; want tusschen God en my is alleenlyk nog deze ellendige muer van myn lichaem; nu zie ik hoe hetzelve in stukken valt, en daerom zing ik, want de tyd is naby, dat ik zal heengaen om mynen God te genieten. Deswege konde dan ook de H. Franciscus van Assisië uitroepen : Het goed, dat ik verwacht, is zoo groot, dat alle pyn my aengenaem is. Met een woord, de heiligen worden van troost vervuld, indien zy hier op aerde te lyden hebben, en worden op zekere wyze, treurig indien zy vertroostingen ontvangen. In de jaerboeken der Carmelitessen wordt vermeld, dat de zuster Isabella, als zy in de kerkelyke daggetyden aen de woorden kwam : *Wanneer zult gy my troosten?* dezelve zoo snel uitsprak, dat zy vóór al de anderen aen het einde was. Toen men haer vraegde, waerom zy dit deed, antwoordde zy : Ik vrees, dat God my reeds in deze wereld trooste.

8. Indien wy hier op de aerde verdriet moeten verdragen, dit is een teeken van onze uitverkoring. De H. Gregorius zegt : Aen de uitverkorenen, welken de

(1) Job. 2, 10.

eeuwige zaligheid voorbehouden is, komt het toe, in deze wereld gekweld en beangstigd te worden. Derhalve lezen wy ook in de levens der Heiligen, dat alle zonder uitzondering op deze aerde met kruis en lyden zyn overladen geworden. Dat schreef ook de H. Hieronymus aen de maegd Eustochium (1): Zoek na, en gy zult vinden, dat alle Heiligen rampspoeden onderstaen hebben. Salomon alleen heeft in vreugde geleefd, en waerschynlyk, voegt er de Heilige by, is Salomon daerom verdoemd geworden. De H. Paulus zegt, dat alle uitverkorenen aen Jesus gelyk moeten zyn; *die hy vooruitgezien heeft, die heeft hy vooruit bestemd aen het evenbeeld zyns Zoons gelykvormig te worden* (2). Het leven van Jesus was echter een altoosdurende lyden; waerom er dezelfde Heilige byvoegt: Indien wy met Jesus lyden, zoo zullen wy ook met Jesus verheerlykt worden.

9. Doch tot deze zalige heerlykheid geraken wy alleenlyk, zoo wy verduldig lyden, gelyk als onze Zaligmaker, *die niet tegensprak, als hy gelasterd wierd, die niet dreigde, toen hy leed* (3). De H. Gregorius zegt, dat, even als de verduldigheid een teeken van uitverkiezing is, de onverduldigheid in het lyden een teeken van eeuwige verwerping is. Overzulks vermaent ons de Heer, dat wy alleen door verduldigheid in het lyden moeten trachten de eeuwige zaligheid te bekomen: *In uwe verduldigheid zult gy uwe ziel redden* (4). Laet ons vast overtuigd zyn, dat God ons alleenlyk daerom lyden overzendt, omdat hy ons welzyn wil, en ons zoekt van de aerdsche vreugden te onthechten, die ons gemakkelyk van onze eeuwige zaligheid kunnen berooven. De H. Augustinus zegt: De wereld is zoo bitter, omdat al hare genoegten het menschelyk hert niet voldoen, en omdat zy op het einde alles in bitterheid en wroeging des gewetens veranderen, doch niettegenstaende bemint men dezelve; hoe veel te meer zou men dezelve dan niet beminnen, voegt hy er by, indien zy aengenaem waren, en hoe schielyk zoude alsdan onze ziel God en den hemel

(1) Epist. 22. (2) Rom. 8, 17. (3) Pet. 2, 23. (4) Luc. 21. 19.

vergeten hebben? Wanneer eene moeder haer kind de melk ontwennen wil, zoo bestrykt zy zich de borst met gal; even zoo handelt God; hy maekt zelfs, dat ons de vreugden dezer wereld bitter worden, opdat wy ons van dezelve ontwennen, en naer de eeuwige vreugden trachten, welke hy voor diegenen, die hem beminnen, in den hemel bereid heeft. Daerom wilde ook onze liefderyke Zaligmaker in deze wereld komen, ten einde ons door zyn voorbeeld op te wekken om hem na te volgen. *Christus heeft voor ons geleden, en u een voorbeeld nagelaten, opdat gy zyne voetstappen zoudt navolgen* (1). Ziet hoe hy ons uitnoodigt om hem na te volgen: *Indien my iemand wil navolgen, dat hy zich zelven verloochene, zyn kruis opneme en my navolge* (2). Als of hy zegde: Wie niet lyden wil, en wie het kruis weigert, die moet ook afstand doen van myn leerling te zyn en my in den hemel te volgen.

10. Doch het voornaemste oogmerk, dat eene ziel, die God bemint, zich by haer lyden moet voornemen, bestaet in het verlangen van daerdoor aen God te behagen. De wyze man zegt, dat eenigen ten tyde van voorspoed goede vrienden zyn, dat zy echter, zoo hunnen vriend eenig ongeluk overkomt, hem plotselyk verlaten: *Menig is vriend, zoo lang hy er zyne baet in vindt; maer ten tyde van bekommering blyft hy het niet* (3). Het zekerste bewys van ware liefde is, zoo men geerne lydt voor den persoon, dien men bemint. Wie alle lyden, dat God hem overzendt, verduldig aenneemt, biedt God het welbehagelykste offer aen. *De liefde is geduldig, zy verdraegt alles* (4), uiterlyk kruis en lyden, verlies van gezondheid, verlies van goederen, van eer, van bloedverwanten, van vrienden; innerlyk lyden, angsten, bekoringen, smerten en troosteloosheid. Verduldigheid is een bewys van ware deugd. Derhalve pleegt men in de levens der Heiligen byzonderlyk hunne verduldigheid in tegenspoed te doen uitschynen. Op diergelyke wyze beproeft de Heer onze getrouwheid. De duivel bekoort

(1) Pet. 2, 21. (2) Matth. 10, 14, 10. (3) Eccl. 6, 8. (4) Cor. 13, 4.

ons, ook God bekoort ons; doch de duivel bekoort ons om ons in het verderf te slepen, — God bekoort ons daerentegen om ons te beproeven. *Hy heeft ze gelyk goud in den vuer-oven beproefd* (1). Gelyk als het goud in het vuer beproefd wordt, even zoo beproeft God de liefde der zynen in het vuer der kwellingen. Heeft alzoo eene ziel vele rampspoeden te verdragen, zoo is dit juist een teeken dat God haer opregt lief heeft. *Dewyl gy God aengenaem waert, was het van noode, dat de bekoring u beproefde,* sprak de engel tot Tobias (2). De H. Chrysostomus zegt, dat wanneer God iemand gelegenheid geeft om iets te lyden, hy hem eene grootere genade verleent, dan zoo hy hem de magt mededeelde van dooden tot het leven te verwekken; want, zegt de Heilige, wanneer wy wonderwerken verrigten,zoo blyven wy schuldenaers Gods; indien wy echter verduldiglyk lyden, zoo wordt God, om zoo te zeggen, onze schuldenaer.

11.O myn God! hoe is het toch mogelyk, dat diegene, welke zynen Zaligmaker aenschouwt, welke eenen God in eene zee van smerten en verachting ziet sterven, hoe is het toch mogelyk, dat zulk een, indien hy God lief heeft, niet geerne alle lyden verdraegt, ja dat hy niet wenscht uit liefde tot hem alle pynen te onderstaen? De H. Maria Magdalena van Pazzis zeide : De grootste smert is aengenaem, zoo men Jesus aen het kruis beschouwt. Toen de geleerde Justus Lipsius eens vele smerten te lyden had, moedigde hem een der omstaenders aen tot verduldigheid, terwyl hy hem het voorbeeld der heidensche filozofen voor oogen stelde. Alsdan aenschouwde de lydende zyn crucifix en sprak : Dat is ware verduldigheid. Hy wilde daermede zeggen, dat het voorbeeld van eenen God, die zoo veel uit liefde tot ons geleden heeft, toereikende is om ons aen te moedigen, om ook uit liefde tot hem alle smerten te verdragen. Wie den gekruiste bemint, zegt de H. Bernardus, die bemint ook smert en verachting. De H. Eleazarus, door de H. Afra, zyne maegdelyke echtgenoote, ondervraegd

(1) Wysheid. 3, 6. (2) Tob. 12, 13.

zynde hoe hy zoo vele beleedigingen van plompe lieden verdragen konde zonder gram te worden, antwoordde : Gy moet niet meenen, dat ik ongevoelig ben voor deze beleedigingen. Ik gevoel ze zeer wel; doch ik keer my alsdan tot mynen gekruisten Jesus, en houd niet op hem zoo lang aen te schouwen, tot dat myn gemoed bedaerd is. De liefde, zegt de H. Augustinus (1), maekt alles ligt. Sedert dat de H. Catharina van Genua van de goddelyke liefde verwond was, gelyk zy zegde, wist zy volstrekt niet meer, wat lyden is, en alhoewel zy schrikkelyke pynen leed, gevoelde zy toch niets, omdat zy overdacht, dat degene, die haer zoo innig beminde, haer deze pynen toezond. Een godvruchtige kloosterbroeder, zoo dikwyls hem God met eene ziekte, eene vervolging, of met eenige smert bezocht, sprak altyd tot zich zelven : Zeg my, o smert, o ziekte, o vervolging, zeg my, wie zendt u? Zendt u misschien God, dan zy welkom! En op zulke wyze bewaerde hy altoos den vrede der ziel.

12. Besluiten wy alzoo, dat, aengezien wy toch in dit leven, het zy geerne of ongeerne, moeten lyden, wy moeten trachten op eene verdienstelyke wyze, dat is te zeggen, verduldiglyk te lyden. De verduldigheid is een schild, die ons beschut voor alle pynen, welke de vervolging, ziekte, armoede en elk ander lyden met zich voeren. Wie integendeel dien schild niet bezit, die is aen al dit lyden bloot gesteld. Zoo moeten wy dan vooral God om deze verduldigheid bidden; want zonder daerom te bidden, zullen wy deze gave nooit verkrygen. Indien ons dan tegenspoeden overkomen, moeten wy ook van onzentwege ons geweld aendoen, om niet soms in onverduldige woorden en klagten uit te breken. Zoo men aen het vuer de lucht beneemt, dan dooft het aenstonds van zelf uit. *Aen dengenen, die overwint, zal ik het verborgen hemelsch brood geven* (2). Wanneer men de rampspoeden overwint, en het kruis, dat God ons overzendt, bereidwillig op zich neemt, o welke zoe-

(1) De nat. 69. (2) Openb. 2, 17.

tigheid laet ons dan de Heer smaken, zelfs in het verdriet, dat wy te lyden hebben; eene zoetigheid, die aen de wereldsche menschen verborgen blyft, die echter de zielen, welke God beminnen, wel kennen uit ondervinding. Midden in den nood en het verdriet, zegt de H. Augustinus (1), een goed geweten te hebben, is verheugens weerdiger, dan beladen met een kwaed geweten alle vreugden te genieten. De H. Theresia zeide van zich zelve: Ik heb het dikwerf ondervonden, dat, indien ik reeds van het begin af besluit om iets grootmoediglyk te ondernemen, God my oogenblikkelyk vreugde mededeelt. Hy wil, dat de ziel in het begin zekeren afkeer gevoelt, opdat zy daerdoor meer verdiensten verwerve.

13. Wie voorneemt voor God te lyden, die lydt niet meer. Lezen wy de levens der Heiligen, en wy zullen zien, hoe zeer zy het lyden bemind hebben. De H. Gertrudis zeide, dat zy zulke vreugde in het lyden had, dat er voor haer geen smertelykere tyd was, dan wanneer zy niets te lyden had. De H. Theresia getuigt, dat zy zich niet vertrouwde zonder lyden te leven; waerom zy ook uitriep: Lyden of sterven! De H. Maria Magdalena van Pazzis ging zelfs zoo verre, dat zy God bad: Heer! laet my lyden en niet sterven. Toen de heidensche tyran nieuwe plagen voor den H. martelaer Procopius bereiden liet, dan sprak deze: Pynig my, zoo veel gy wilt; weet gy dan niet, dat er voor dengenen, die Jesus Christus bemint, niets dierbaerder is, dan voor zynen Zaligmaker te lyden? De H. Basilius verhaelt, dat, als de H. Gordianus met grootere pynen bedreigd wierd, indien hy Jesus Chris tus niet verloochende, hy uitriep: Het verdriet my, dat ik maer eenmael voor Jesus Christus sterven kan? Waerop hy onbeschroomd stierf. De H. maegd Potamiena sprak tot den tyran, die haer dreigde van haer in eenen met ziedende pek gevulden ketel te laten omkomen: Welaen, ik bid u, laet my niet op eenmael, maer allengskens in dezen ketel werpen, opdat ik op deze wyze meer voor Jesus Christus te

(1) De cathch. Rud. cap. 6.

lyden hebbe. Dit heeft dan ook de tyran gedaen, tot dat eindelyk de pek haer tot aen den hals kwam, en haer van de spraek en het leven beroofde. Beroemd is de martelie der dry heilige maegden Fides, Spes en Charitas, die, als de tyran haer met de schrikkelykste pynen dreigde, kloekmoediglyk antwoordden, dat er voor christenen niets vreugdevoller is, dan wanneer zy voor Jesus Christus lyden kunnen. Daerop wierd de H. Fides eerst gegeeseld, dan wierden haer de borsten afgesneden, vervolgens wierd zy grouwzaem verbrand, en eindelyk onthoofd. De H. Spes wierd eerst met riemen geslagen, dan wierden haer de ribben met yzeren kammen verscheurd, eindelyk wierd zy in eenen ketel vol ziedende pek geworpen. De H. Charitas was de jongste van allen; en daer zy eerst negen jaren oud was, zoo hoopte de tyran, dat zy ligt door de vrees der pynen zou overwonnen worden; en daerom sprak hy tot haer: Wees gy ten minste verstandig, myn kind, zoo gy niet in de martelie sterven wilt gelyk uwe zusters. Doch het H. maegdeken antwoordde hem: Gy bedriegt u, Antiochus! alle pynen zullen my niet kunnen bewegen, om Jesus Christus te verlaten. Toen liet de tyran haer op eene pynbank uitspannen, haer grouwelyk daerop pynigen, en nogmaels van de hoogte nederwerpen, zoo dat al hare beenderen verwrongen wierden; hierop liet hy haer de gewrichten doorboren, en haer eindelyk met het zweerd om het leven brengen.

14. Laet ons ook nog zulke voorbeelden zien uit latere tyden. Toen in Japonië eene gehuwde vrouw met naem Maxentia gepynigd wierd, wilde een der beulen haer de martelie verzachten; doch zy stond zulks niet toe. Als zy hierop voortging standvastig het waerachtig geloof te belyden, zoo plaetste haer een andere tot tweemael toe het zweerd op den hals, om haer af te schrikken! Zy sprak echter: Ach! gy wilt my met de dood verschrikken, die ik zoo zeer wensch? Indien gy my verschrikken wilt, zoo moest gy my het leven beloven. Daerop rekte zy zelve den hals uit; waerop de beul het hoofd van den romp

afkapte. Als de Jesuiet Mariado zich in Japonië in eene vochtige plaets in gevangenis bevond, alwaer hy veertig dagen zoo groote smerten leed, dat hy noch by dag noch by nacht rust hadt, schreef hy aen eenen zyner medebroeders : Ach, myn Pater ! niettegenstaende al deze pynen, ben ik zoo tevreden, dat ik mynen staet niet met den grootsten monark in de wereld zou willen veranderen. Ook Pater Carolus Spinola schreef aen zyne medebroeders uit den kerker, waer hy zoo veel te lyden had : O, hoe zoet is het, voor Jesus Christus te lyden ! Ik heb het berigt van myn doodvonis ontvangen, en ik bid u, om de goddelyk goedertierenheid voor eene zoo groote genade te bedanken. De onderteekening van dezen brief luidde : Carolus Spinola voor Jesus Christus ter dood veroordeeld. Kort daerop wierd hy met langzaem vuer verbrand. Men zegt, dat, als Spinola aen den pael gebonden was, hy tot dankzegging den Psalm aenhief : *Looft den Heer alle volkeren*, en dat hy onder deze woorden gestorven is.

15. Doch hoe konden de heilige martelaers, mogte hier iemand vragen, toch met zoo groote vreugden lyden ? Waren zy ook niet vleesch en bloed gelyk wy, of heeft God hen ongevoelig gemaekt tegen de smerten? Neen, zegt de H. Bernardus (1), het was geene ongevoeligheid ; maer hunne liefde tot Jesus Christus was de oorzaek, dat zy met groote verduldigheid en vreugd leden. De smert ontbrak hun niet; doch uit liefde Gods overwonnen en verachtten zy dezelve. De groote dienaer Gods, de Jesuiet Hippolytus Durasso, zegde : Al kostte het bezit van God ook nog zoo veel, nooit is het te duer. En de zalige Joseph van Calazanza zegde, dat diegene Jesus Christus niet weet te winnen, die niet voor Jesus Christus kan lyden. Ach, die zielen, welke de tael der liefde verstaen, vinden in kruis en leed al haer vergenoegen ; want zy weten dat zy God vreugde aendoen, indien zy hetzelve verduldig aennemen.

(1) Sermo 61. in Cant.

GEBED.

O myn gekruiste Jesus! gy hebt uit liefde tot my zoo vele smerten en zoo vele verachtingen onderstaen. Gy zyt gestorven, om myne liefde te winnen, en ik heb zoo dikwyls om de geringste dingen aen uwe liefde verzaekt; ontferm u myner en vergeef my! Ik prys uwe bermhertigheid, o myn God! welke my zoo lang met zoo groote verduldigheid verdragen heeft. Helaes! toenmaels beminde ik u niet, en het was er my weinig aengelegen, of ik van u bemind wierd of niet. Doch nu bemin ik u uit geheel myne ziel; en myn grootste verdriet bestaet daerin, dat ik u beleedigd heb, u, o myn Zaligmaker, die my zoo zeer bemind hebt. Ja, dat is myne grootste smert: doch eene smert, die my tevens vertroost, dewyl dezelve my het vertrouwen inboezemt, dat gy my reeds vergeven hebt. Ach, ware ik gestorven, eer ik u beleedigd had! O myn God! indien ik u vroeger niet bemind heb, zoo schenk ik my toch nu aen u geheel en gansch; ik wil alles verlaten om u alleen te beminnen, o myn Zaligmaker, die eene oneindige liefde verdient. Ik heb u genoeg beleedigd. Den levenstyd, die my nog overig blyft, wil ik gansch besteden, om uw hert, dat my zoo innig bemint, vreugde aen te doen. Zeg my, wat gy van my verlangt; want zie, ik wil alles doen, geef my maer de kracht om het uit te voeren. Ik bemin u, oneindige goedheid, ik bemin u uit ganscher herte; en uit liefde tot u neem ik alle pynen aen, die gy my zult overzenden. — Maria, myne Moeder, sta gy my by door uwe voorspraek, in u stel ik myne hoop.

II. AFDEELING.

VAN DE VERDULDIGHEID IN ZIEKTE, ARMOEDE, VERACHTING EN TROOSTELOOSHEID.

1. Vooral moet men de verduldigheid uitoefenen in ziekten. De ziekten zyn een proefsteen, waeraen men erkent, hoe ver iemand in het geestelyk leven gevorderd is, en of hy goud of koper is. Velen zyn blygeestig, verduldig en godvruchtig, zoo lang zy gezond blyven; indien zy echter van eene ziekte bezocht worden, dan begaen zy duizend gebreken en schynen onvertroostelyk; zy zyn onverduldig jegens iedereen, zelfs jegens diegenen, welke hen uit bloote liefde bystaen. Zy beklagen zich over iedere smert, over elk ongemak, dat zy lyden; zy klagen over alles, over den geneesheer, over de ziekenoppassers, dat men hen verzuimt en niet behoorlyk oppast. Alsdan ontdekt men, dat het schoon goud maer koper was. Doch mogte iemand hiertegen inbrengen: ik lyd zoo veel, en zou niet eenmael mogen klagen, noch zeggen, wat my scheelt. Ik verbied u niet, beminde ziel, uwe smerten, indien zy groot zyn, aen anderen te openbaren; doch indien zy gering zyn, is het eene groote zwakheid, zoo men zich deswege by iedereen beklaegt, en zoo men verlangt, dat allen ons omgeven en medelyden met ons hebben. Wanneer echter de geneesmiddelen in lyden niet helpen, dan moet gy over zulks niet onverduldig worden, maer u verduldiglyk in den wil Gods overgeven. Een andere zal hiertegen inbrengen: Waer blyft dan de menschlievendheid? Allen vergeten my, laten my gansch alleen op myn ziekbed liggen. O arme kranke! ik heb medelyden met u, niet zoo zeer wegens de ziekte uws lichaems, doch veel meer omdat gy zoo weinig geduld hebt, zoo dat gy dubbel ziek zyt, aen lyf en ziel. De anderen hebben u vergeten; doch gy hebt Jesus Christus vergeten, welke, van allen

verlaten, uit liefde tot u aen het kruis gestorven is. Wat helpt u toch ook uw klagen dan over het eene dan over het andere; klaeg over u zelven, dat gy Jesus Christus nog zoo weinig bemint, en daerom zoo onverduldig zyt. De H. Joseph van Calazanza zeide: Indien men in de ziekte verduldig ware, zoo zou men niet zoo veel klagen. Salvianus schryft, dat velen, indien zy gezond bleven, niet zouden heilig worden. Derhalve leest men ook in de levensbeschryvingen der Heiligen, dat byna allen aen vele ziekten zyn onderworpen geweest. De H. Theresia bragt veertig jaren lang geenen dag zonder smerten over. Diensvolgens, voegt er Salvianus nog by, gebeurt het dat diegenen, welke zich aen de liefde van Jesus Christus toewyden, ziekelyk zyn, en het ook geerne zyn willen.

2. Doch mogte een andere nog inbrengen: Ik weiger niet ziek te zyn, maer het doet my leed, dat ik in dezen toestand niet naer de kerk kan gaen, dat ik niet kan communiceren, dat ik niet bidden kan en anderen lastig val. Laet my toe, beminde ziel, dat ik het een na het ander beantwoorde. Waerom wilt gy naer de kerk gaen, waerom wilt gy de H. Communie ontvangen? Is het niet, om God daerdoor aengenaem te worden. Nu dan, indien het God behaegt, dat gy niet naer de kerk gaet, dat gy niet communiceert, dat gy daerentegen op uw ziekbed ligt, waerom bedroeft gy u daerover? De eerbiedweerdige Pater Avila schreef aen eenen zieken priester de volgende woorden: Denk althans niet aen datgene, wat gy zoudt doen, indien gy gezond waert: maer zy tevreden, zoo lang ziek te zyn, als het God behaegt. Indien gy wezenlyk niets anders zoekt dan den wil Gods, zoo zal het u even eens zyn, of gy ziek of gezond zyt? Ook de H. Franciscus de Sales zegde, dat men God meer dient, met te lyden, dan met te arbeiden. Gy meent ook, dat gy, zoo lang gy ziek zyt, niet kunt bidden. Doch waerom kunt gy niet bidden? In der daed gy kunt uw hoofd niet met vele betrachtingen ontrusten; doch waerom kunt gy niet dikwyls uw crucifix aenschouwen, en aen uwen Jesus de

smerten, die gy lydt, als eene offerande opdragen? Is er wel een schooner gebed, dan als men lydt en zich aen den goddelyken wil overgeeft, zyne smerten aen God opdraegt en met de smerten van Jesus vereenigt? Gy zegt, dat gy in dezen toestand anderen nutteloos zyt, dat gy hun zelfs tot last dient. Doch even als gy u aen den wil Gods onderwerpt, zoo moet gy veronderstellen, dat ook de anderen in dezelfde onderwerping zyn, ziende, dat gy niet uit eigene schuld hen lastig valt, maer omdat God het zoo wil. Al deze begeerten en klagten komen alzoo voort, niet van de liefde Gods, maer van de eigenliefde, mitsdien wy God zouden willen dienen, niet gelyk het hem behaegt, maer gelyk wy het goed vinden.

3. Welaen, geliefde ziel, indien gy opregtelyk God wilt behagen en anderen een goed voorbeeld geven, zoo neem verduldig alle ziekten aen, die de Heer u toeschikt. Ach, hoe stichtend is degene, welke niettegenstaende al zyne smerten, ja niettegenstaende een oogenschynlyk doodsgevaer, een blygeestig gelaet behoudt, en zich noch over den geneesheer noch over anderen beklaegt; welke allen voor hunne hulp, zy mag groot of klein zyn, hertelyk dankt, en die de geneesmiddelen, zoo bitter of smertelyk dezelve ook zyn, gehoorzaem aenneemt. Surius verhaelt, dat de H. Ludovina acht en dertig jaren op een hard bed ziek lag, verlaten van allen, overdekt met wonden en gekweld met smerten, en dat zy zich toch nooit over iets beklaegde, maer dat zy alles verduldig uit de hand Gods aennam. Als de zalige Humiliana van Florencië, uit het orden van den H. Franciscus, vele smertelyke en hevige ziekten te lyden had, hief zy de handen hemelwaerts op, en riep gestadig uit: Gebenedyd zy myne liefde! gebenedyd zy myne liefde! Ook de H. Clara bleef acht en twintig jaren ziek, en niettegenstaende hoorde men nooit uit haren mond de geringste klagt. De abt Theodorus leed zyn gansch leven door aen eene pynlyke wonde, en hy zeide, dat God hem dezelve toegeschikt had, opdat hy hem onophoudelyk zoude danken, gelyk hy ook wezenlyk deed.

Wanneer wy smerten te lyden hebben, zoo moeten wy eenen oogslag werpen op zoo veel heilige martelaers, wier lichamen met yzeren haken verscheurd en met gloeijende platen verbrand wierden; daerdoor zullen wy voorzeker moed bekomen, om ook onze smert aen God op te dragen. Hiertoe behoort ook de verduldigheid by onaengenaem weder. Menige worden ongeduldig, wanneer het zeer koud of zeer heet wordt, byzonderlyk indien hun de kleeding of de verkwikkingen ontbreken, die zy alsdan geerne hadden. Handel aldus niet, beminde ziel; maer prys deze elementen als werktuigen van den goddelyken wil, en roep met den Profeet Daniël uit (1): *Vuer en hitte, looft den Heer! koude en vorst, looft den Heer!*

4. Doch vooral moeten wy, als wy ziek zyn en onze laetste uer naby is, de dood verduldiglyk aennemen, en elke soort van dood die God ons voorbestemd heeft. Is dit leven wel iets anders, dan een aenhoudend onweder, waerin wy gestadig in gevaer zyn van voor eeuwig te gronde te gaen? Toen de H. Aloysius Gonzaga in den bloei zyns ouderdoms stierf, nam hy de dood vrolyk aen en zeide: Thans ben ik, gelyk ik hoop, in staet van genade; en ik weet niet, hoe ik naderhand zal gesteld zyn: daerom verlaet ik geerne deze wereld, indien God my althans tot een beter leven wil roepen. Daerentegen zult gy misschien inbrengen: Ja de H. Aloysius! deze was heilig, doch ik ben een zondaer. Hoor, wat Pater Avila u antwoordt, als hy zegt, dat iedereen, wiens ziel zich in eenen goeden, ja maer in eenen middelmatigen staet bevindt, de dood moet wenschen om het gevaer te ontgaen van de genade Gods te verliezen; een gevaer waeraen wy hier op aerde altoos bloot gesteld blyven. Kan er toch ook een grooter geluk bestaen, dan dat men zich door eene goede dood in veiligheid stelt van God niet meer te verliezen? Doch gy antwoordt: tot nu toe heb ik nog geene verdiensten voor myne ziel vergaderd, ik zoude enkelyk hierom nog langer willen leven, om voor myne dood nog

(1) Dan. 3, 66.

iets goeds te kunnen doen. Doch zyt gy zeker, indien gy nog langer leefde, terwyl God u nu tot een beter leven roept, dat gy nog niet erger zult worden dan van te voren? of gy misschien niet in nieuwe zonden zult vallen en eeuwig verloren gaen? En indien ook dit alles niet ware, zoo behoorden wy toch de dood, als zy komt gerust aen te nemen, dewyl zy ons bevrydt van het gevaer van te zondigen. Hier op de aerde leeft niemand zonder zonden, ten minste zonder dagelyksche zonden; waerom de H. Bernardus zegt: Waerom verlangen wy langer te leven, aengezien wy toch weten, dat hoe langer wy leven, des te meer wy zondigen. Daerenboven behoorden wy, indien wy God beminnen, te verlangen van hem weldra in den hemel aenschyn aen aenschyn te aenschouwen en te beminnen; ten zy echter de dood ons de poort opene, zoo kunnen wy niet tot dat gelukzalig vaderland geraken. Daerom riep ook de heilige van Gods liefde blakende Augustinus uit: Heer! laet my sterven, opdat ik tot uwe aenschouwing moge geraken.

5. Men moet ook nog verduldig zyn by het ongemak, dat de armoede met zich brengt, wanneer ons namelyk de tydelyke goederen ontbreken. Waermede kan zich diegene vergenoegen, vraegt de H. Augustinus, die zich met God niet vergenoegt? Wie God bezit, bezit alles, indien hem ook al andere dingen ontbreken; zoo dat hy juist dan uitroepen kan: Myn God en myn alles! Daerom zegt de H. Paulus, dat de heiligen niets hebben, doch alles bezitten (1). Wanneer ons aldus in ziekten de geneesmiddelen, wanneer ons spys, wanneer ons in den winter vuer of kleederen ontbreken, dan moeten wy uitroepen: Myn God! gy alleen zyt my genoeg, en ons daermede troosten.

6. Ook het verlies van schepsels, van goederen, van nabestaenden en vrienden moet gy verduldiglyk aennemen. Er zyn eenige, die, wanneer zy eene kleinigheid, een boek, eene keers, eenen penning ver-

(1) 2. Cor. 6, 10.

liezen, alles het onderste boven keeren en zich niet kunnen gerust stellen; maer als een nabestaende, een vriend sterft, dan zyn zy teenemael onvertroostelyk, zy verzuimen het gebed, de communien, zyn onverduldig jegens iedereen, sluiten zich in en wyzen van zich af alle diegenen, die hen willen troosten. Is dat regt, en zou men niet aen zulken mensch kunnen vragen: Is dat de liefde, die gy uwen God toedraegt? Het is alzoo geenszins waer, dat God uw eenigste goed is; want nu ziet men, dat gy, sedert gy een schepsel verloren hebt, geene rust meer kunt vinden: zoo dat het schynt, als of gy u niet veel meer met God bekommerde. Zeg my toch ook, wat baet het dat gy u zoo ganschelyk aen uwe mistroostigheid overgeeft? Meent gy misschien daerdoor den afgestorvene vreugde aen te doen? Neen, gy misdoet daerdoor niet enkelyk jegens God, maer ook jegens den afgestorvene. O hoe veel aengenamer zou het denzelven zyn, indien gy u in den wil Gods overgaeft, en niet weende en klaegde, maer u zoo veel te nauwer met God vereenigde, en voor den afgestorvene badt, indien hy misschien nog in het vagevuer ware. Dat men by de dood zyner bloedverwanten eenige tranen vergiete, zulks is eene zwakheid, welke men de natuer wel mag toegeven; doch onmatelyke bedruktheid is zwakheid van geest, die maer geringe liefde tot God te kennen geeft. Heiligen gevoelen het, wanneer persoonen, die zy lief hebben, sterven; doch de gedachte, dat God het zoo gewild heeft, maekt, dat zy zich aenstonds in zynen wil overgeven, en vreedzaem voor de afgestorvenen bidden; ja zy vermeerderen hun gebed, zy communiceren meermalen, zy vereenigen zich inniger met God, en verwekken in zich de hoop dat zy ook eenmael, met dezelven vereenigd, God gedurende de gansche eeuwigheid in den hemel zullen genieten.

7. Anderen, welke meenen zeer godvruchtig te zyn, bedroeven zich niet zoo zeer over het verlies hunner nabestaenden en vrienden, dan over het verlies hunner zielbestierders; zoo dat het schynt, als of zy God beoordeelen wilden, zeggende: God heeft my

verlaten, daer hy my van mynen vader en geestelyken bestierder beroofd heeft. O welke dwaesheid! God alleen kan ons heilig maken en niet de biechtvader. In der daed God wil, dat, zoo lang wy eenen zekeren biechtvader hebben, wy denzelven niet verlaten, opdat wy van hem vernemen, wat God van ons verlangt. Indien echter God zelf ons denzelven ontneemt, zoo moet hy ook zorgen ons eenen anderen te geven, of op eene andere wyze ons verlies vergoeden. Zich verontrusten, wanneer ons de gewoonlyke biechtvader komt te ontbreken, is alzoo geen teeken van geestelyke volmaektheid; maer het is eene groote onvolmaektheid, omdat deze ongerustheid, het zy uit aerdsche aengekleefdheid, of ten minste uit gebrek aen vertrouwen op God voortspruit. Wanneer gy alzoo, beminde ziel, eenen geestelyken bestierder hebt, zoo wees bedacht denzelven zekere genegenheid toe te dragen; doch wees bereid om wederom geerne van denzelven beroofd te worden, zoo dikwerf het aen God behaegt. En indien dezelve u verlaet, of God hem tot de eeuwigheid roept, zoo zeg met den godvruchtigen Job: *De Heer heeft het gegeven, de Heer heeft het genomen, de naem des Heeren zy gebenedyd* (1). Middelerwyl kunt gy voortgaen de regelen, welke hy u medegedeeld heeft, te volgen, tot dat gy wederom eenen anderen geestelyken bestierder gevonden hebt. Komt u ondertusschen eenigen twyfel voor, ondervraeg dan eenen biechtvader, die voorhanden is, en volg nauwkeurig alles, wat hy van u verlangt.

8. Men moet ook nog de verduldigheid by verachtingen en vervolgingen uitoefenen. Doch ik heb volstrekt niets misdreven, waerom moet ik dan de beleedigingen verdragen, waerom moet ik vervolging lyden? Zulks wil God niet! — Kent gy dan niet het antwoord, welk Jesus Christus eenmael aen den H. Martelaer Petrus gaf, toen dezelve zich beklaegde, dat hy onregtveerdiger wyze in den kerker geworpen was. De Heilige zeide: Heer! wat kwaed heb ik gedaen, dat ik zulke straf moet lyden? Toen antwoord-

(1) Job. 1. 21.

de hem het crucifix : En wat kwaed heb ik gedaen Petrus! dat ik aen dit kruis heb moeten doorstoken worden? Indien nu, beminde ziel, uw Verlosser, uit liefde tot u, heeft willen sterven, zoo is het geene groote zaek, dat gy, uit liefde tot hem, deze versmading verduldig aenneemt. Wel is waer, dat God de zonden niet wil van dengenen, die u beleedigt en vervolgt; doch hy wil voorzeker, dat gy dezen tegenspoed uit liefde tot hem en voor uw besten geduldig verdraegt. Zoo wy ook die zonden niet bedreven hebben, welke men ons toeschryft, zegt de H. Augustinus, wy hebben toch zoo menige andere zonden begaen, die zulk eene straf, ja die nog veel grootere straffen verdiend hebben, dan deze (1).

9. Alle heiligen zyn hier op de aerde vervolgd geweest. De H. Basilius wierd by den Paus Damasus als ketter aengeklaegd. De H. Cyrillus van Alexandrië wierd door eene kerkvergadering van veertig bisschoppen als ketter gedoemd en van zyn bisdom afgezet. De H. Athanasius wierd als toovenaer aengeklaegd. De H. Joannes Chrysostomus wierd van eene misdaed tegen de eerbaerheid beschuldigd. De H. Romualdus wierd in den ouderdom van meer dan honderd jaren over eene gruwelyke misdaed aengeklaegd; zoo dat men zeide, dat hy verdiende levendig verbrand te worden. De H. Franciscus de Sales wierd beschuldigd, dat hy met eene wereldsche vrouwspersoon eenen oneerlyken omgang voerde. Dry jaren lang moest hy deze schandvlek op zich behouden, tot dat eindelyk zyne onschuld ontdekt wierd. Men verhaelt van de H. Ludovina, dat eens eene vrouw in haer vertrek kwam, en haer met de afschuwelykste beleedigingen, die men zich nauwelyks kan inbeelden, bestormde. Als nu de Heilige, gelyk zy gewoon was te doen, geheel vreedzaem bleef, zoo wierd deze nog razender, en spouwde zelfs de Heilige in het aengezigt. En als zy zag, dat Ludovina zelfs dan niet gestoord wierd, verachtte zy ze overal als eene zinneloozе. Het kan immers niet anders wezen; want de Apostel zegt; *Allen*,

(1) S. Aug. in ps. 68.

die godvruchtig in Christus Jesus willen leven, zullen vervolging lyden (1). Indien gy volstrekt geene vervolging onderstaen wilt, zegt de H. Augustinus, zoo moet gy vreezen, dat gy nog geenszins begonnen hebt Jesus Christus na te volgen. Wie was onschuldiger en heiliger dan onze goddelyke Verlosser, en niettegenstaende hebben hem de menschen zoo geweldig vervolgd, dat zy hem verscheurd en met smaed overladen aen het kruis lieten sterven. De H. Paulus, ten einde ons moed in te boezemen om de vervolgingen verduldig te verdragen, vermaent ons van gestadig den gekruisten voor oogen te hebben : *Gedenkt aen hem, die zoodanige tegenspraek van de zondaers verdragen heeft* (2). Laet ons overtuigd zyn, dat, indien wy verduldig de vervolgingen onderstaen, God onze verdediging op zich nemen zal; en indien hy ook toeliet, dat wy hier op aerde versmading verdragen, zoo zal dit toch maer daerom geschieden, opdat hy onze verduldigheid met des te meer heerlykheid in de andere wereld kan beloonen.

10. Eindelyk moeten wy ook nog de verduldigheid uitoefenen in de verlatenheid des geestes, welke de gevoeligste en hardste pyn is, die eene godminnende ziel hier op aerde onderstaen kan. Wordt eene ziel met goddelyke vertroostingen begunstigd, dan strekken haer alle beleedigingen, alle smerten, alle ontberingen en vervolgingen, in plaets van haer te bedroeven, tot troost, aengezien dezelve haer gelegenheid geven om dit lyden aen den Heer op te dragen, en zich daerdoor altyd enger met haren beminden te verbinden. Doch het is eene bittere pyn voor eene minnende ziel, indien zy zonder aendacht, zonder iever, zonder begeerten naer volmacktheid voortleeft, lauw en verdrietig in het gebed en by de H. Communie is. De H. Theresia zegt: God bekomt alsdan het grootste bewys harer liefde, indien zy geduldig den ingeslagen weg vervolgt, zonder eenigen smaek aen geestelyke dingen, ja zelfs vol angst en smert. De Heer, zegt de Heilige, beproeft die zielen, welke hem

(1) 2. Tim. 3. 12. (2) Hebr. 12, 3.

beminnen, door dorheid des geestes en door bekoringen. Als de gelukzalige Angela de Foligni zich in dezen staet van droogte bevond, beklaegde zy zich by God, waerom hy haer zoo ganschelyk verlaten had? Neen, myne dochter, antwoordde de Heer, juist nu bemin ik u meer dan van te voren, althans ben ik digter by u dan eertyds. Eerstbeginnenden in het geestelyk leven meenen, dat God hen verlaten heeft, indien zy aen drooggeestigheid lyden, of zy beelden zich ten minste in, dat zy niet tot een volmackt leven geroepen zyn; overzulks verlaten zy den begonnen weg, vangen aen met hunne zinnen meer vryheid toe te staen, en verliezen op deze wyze al het goed, dat zy tot dan toe gedaen hebben. Geef alzoo wel acht, beminde ziel, en laet u niet van den duivel bedriegen, blyf standvastig, indien gy aen dorheid des geestes lydt, en verzuim geene van uwe gewoonlyke godvruchtige oefeningen. Verootmoedig u alsdan, en beken, dat gy voor uwe zonden verdiend hebt op zulk eene wyze behandeld te worden. Vooral moet gy u alsdan in den goddelyken wil overgeven en meer dan ooit op God vertrouwen, want juist dan is de tyd gekomen om u aen uwen goddelyken bruidegom het welbehagelykste te maken. Meent gy misschien, dat de heiligen gedurende hun geheel leven altoos hemelsche vertroostingen genoten hebben? Weet, dat zy het grootste deel huns levens in duisternis en verlatenheid des geestes overgebragt hebben. Ik weet het uit ondervinding, en God weet, dat ik de waerheid zeg: op zielen, die van geestelyke zoetigheden overvloedig begunstigd worden, is maer weinig betrouwen te stellen, ten zy zy alreeds van te voren een innerlyk leven gevoerd hebben; want niet zelden gebeurt het, dat zulke zielen, zoo lang als de troost duert, goed voorwaerts stappen, doch indien zy hierop met droogte des geestes beproefd worden, zoo verzaken zy aen alle hare oefeningen, en geven zich aen lauwheid over.

11. Gy zult misschien daertegen inbrengen: Ik wil dit kruis niet weigeren, indien het Gods wil is; hetgeen my echter zoo kleinmoedig maekt, is de vrees, dat deze troosteloosheid eene straf is van myne trou-

weloosheid jegens God. Daerop antwoord ik u: liefste ziel, veronderstel dat het eene straf is, zoo als gy zegt; waerby ik echter aenmerke, dat, indien gy iets misdreven en uwe neiging aen een schepsel geschonken hebt, God u billyker wyze gestraft heeft, aengezien hy jaloersch is op de herten diergene, welke zich aen zynen dienst toegewyd hebben. Staen wy alzoo toe, dat het eene straf is, die gy met regt verdiend hebt, is het dan ook niet Gods wil, dat gy dezelve aenneemt? Neem dezelve aldus verduldig aen, en zoek vooral de oorzaken uwer troosteloosheid weg te ruimen; verzaek aen de liefde tot de schepselen, vlied de gelegenheden tot verstrooidheden; wil niet alles zien, hooren, en over alles spreken, en offer u op nieuw gansch aen God op; alsdan zal de Heer aenstonds al uwe gebreken vergeten, en u wederom als voorheen in genade aennemen. Wil echter ook niet, dat hy u gelyk van te voren met zoetigheden vertrooste; maer bid hem veeleer, dat hy u kracht verleene om hem altyd getrouw te blyven. Wees vast overtuigd, dat hy ons troosteloosheden overzendt enkelyk ten onzen besten en om onze liefde te beproeven. De Heer getuigde eens aen de H. Gertrudis, dat hem die zielen zeer behaegden, die hem zonder baetzucht dienden, dat wil zeggen in drooggeestigheid zonder eenigen geestelyken troost.

12. Het is geen zoo groot bewys van liefde, indien men dengenen volgt, die ons liefkoost, dan indien men dengenen opvolgt, die ons vliedt. Vrees echter niet, beminde ziel, zegt de H. Bernardus (1), indien Jesus Christus eenen korten tyd u zyn aengezigt verbergt. Weet dat hy dit alleen ten uwen besten doet. Hy trekt zich terug ter oorzake uwer eigene zekerheid, opdat gy, ziende hoe zeer gy hem dierbaer zyt, somwylen niet zoudt beginnen uwen evennaesten te verachten, en u voor beter te houden. Hy doet het ook, opdat gy eene grootere begeerte tot hem zoudt opvatten, en hem met grootere verlangen zoekt. Vooral moet gy met volherding uwe gewoonlyke god-

(1) S. Bern. in scala claust. 16, 33.

vruchtige oefeningen verrigten, al moest gy ook daerby eenen doodsangst uitstaen; gy moet alsdan maer overdenken, hoe veel pynlyker de doodsangst was, welken uw goddelyke bruidegom in den hof Gethsemani uitgestaen heeft, toen hy zich tot de dood voorbereidde, en voor u bad. *En als hy van doodsangst bevangen wierd, bad hy nog langer* (1). Daerom ga voort met uwen Jesus gestadig te zoeken, en hy zal voorzeker niet langer vertoeven u met zyne vertroostingen wederom te gemoet te komen: *Verwacht den Heer, want hy zal voorzeker komen en niet wegblyven* (2). Zoude hy echter niet komen, zoude hy u ook alle vertroostingen en zoetigheden weigeren, zoo wees tevreden, dat hy u den moed en de sterkte geeft, om hem te beminnen zonder hier op aerde met deze vertroostingen beloond te worden. God schept veel meer behagen in eene sterke dan in eene teedere liefde.

13. Aengaende al de bekommernissen, die ons kunnen overkomen, zegt de H. Thomas, om dezelve bereidwillig aen te nemen, is het zeer nuttig, indien men ze vooruit betracht, eer zy komen. Daertoe vermaende ook Jesus zyne leerlingen, als hy zegde: *Myne kinderen, in de wereld zult gy bekommernissen hebben; doch vertrouwt, ik heb de wereld overwonnen* (3). De oorzaek hiervan is, dat wy een lyden, hetgeen wy verduldiglyk op ons nemen, niet moeten beschouwen als eene ramp, maer als een goed ten opzigte der eeuwige zaligheid, zoo dat deszelfs vooruitzigt aen de ziel die vrees beneemt, welke met het lyden verbonden is. Zoo hebben de Heiligen gedaen; zy hebben het kruis reeds van verre met vreugd omhelsd, eer hetzelve over hen kwam; en daerdoor waren zy bereid het verduldig te ondergaen, hoe onvoorziens hetzelve dan ook naderhand hen mogte overvallen. Diensvolgens moet ook gy, beminde ziel, u gewennen om in het gebed al die rampen aen te nemen, welke u waerschynlyk zullen treffen. En indien het u voorkomt, dat gy onmogelyk zoodanig lyden zult kunnen verdragen, bid dan den Heer, dat

(1) Luc. 22, 43. (2) Psalm. 16, 33. (3) Joann. 16, 33.

hy aen u, indien hetzelve u toch mogte overkomen, zynen bystand verleene, vol vertrouwen op hem uitroepende : *Ik vermag alles in hem, die my versterkt* (1). Wees overtuigd, dat, zoo gy aldus te werk gaet, uw gebed u eene kracht zal bekomen, die gy uit u zelven niet bezit. Hoe hadden immers de heilige martelaren zoo vele pynen en eene zoo gruwelyke dood kunnen onderstaen, indien zy niet tot God gebeden, indien zy zich niet God aenbevolen hadden ? En wanneer het kruis over u gekomen is, neem dan aenstonds wederom uwen toevlugt tot het gebed. De H. Jacobus vermaent ons allen (2) : *Is iemand onder u treurig, dat hy bidde.* Wordt iemand van eenigen kommer of drift gekweld, dat hy bidde, dat hy niet ophoude met bidden, tot dat zyn hert wederom vreedzaem is. *Hy roepe tot my in de benauwdheid*, zegt God, *en ik zal hem er uitrukken, en hy zal my pryzen* (3). Indien zich eene benauwde ziel aen God aenbeveelt, zoo zal hy haer of wel van den kommer, dien zy lydt, bevryden, of haer ten minste de genade verleenen van dezelve met verduldigheid te verdragen, en overzulks zal alsdan de ziel den Heer pryzen. De H. Ignatius de Loyola zeide, dat hem in deze wereld geen grooter hertzeer zou kunnen treffen, dan zyn orden vernietigd te moeten zien ; doch zelfs in dit geval hoopte hy van na een kwartier uers gebed gerust te wezen. Daerenboven moet gy ook ten tyde van bedruktheid meermaels trachten te communiceren. De eerste christenen bereidden zich ten tyde van vervolging door het meermaels ontvangen der H. Communie tot de martelie voor. Alsdan moet gy ook uwen biechtvader raedplegen, of met eenen anderen persoon, die in het geestelyk leven ervaren is; want een woord van troost zal u zeer behulpzaem wezen om uw kruis verduldig te dragen. Hoed u echter van hierover by eenen onvolmaekten persoon raed te vragen; want zulk een zou u nog ongeruster en verstoorder maken, byzonderlyk indien men u beleedigd had, of zoo gy juist dan vervolgd wierdt. Vooral echter vermaen ik

(1) Philipp. 4, 3. (2) Jacob. 5, 13. (3) Psalm. 30, 15.

u, dat gy uwen toevlugt tot het gebed neemt, en meermaels het allerheiligste Sakrament bezoekt, en uwen Zaligmaker bidt, dat hy zich geweerdige u in alles aen zynen heiligsten wil gelykvormig te maken; want hy zelf heeft beloofd alle bedrukten, die tot hem hunnen toevlugt nemen, troost te verleenen: *Komt tot my, gy allen, die bedrukt en beladen zyt, en ik zal u verkwikken* (1).

GEBED.

O myn God! ik offer u op de smerten van Jesus uwen Zoon, tot voldoening voor myne zonden. Hy is dat lam, welk gy eens tot uwe eer en voor onze zaligheid op het altaer des kruises hebt zien slagtofferen. O vergeef my, uit liefde tot deze u zoo dierbare offerande, alle zware en dagelyksche zonden, waerdoor ik u eertyds beleedigd heb; want zie, ik berouw ze alle uit ganscher herte; omdat ik u, o oneindige goedheid, daerdoor beleedigd heb. Gy verlangt van my, dat ik u beminne; zie ik verlaet alles, ik kome tot u, de eenigste schat myner ziel. Uit liefde tot u verzaek ik aen alle goederen, eeren en vreugden dezer wereld. Ik bemin u, o opperste goed, meer dan al andere goederen. Myn Jesus! gedoog niet, dat ik u nog langer wedersta, dat ik nog langer ondankbaer zy jegens de teedere bewyzen uwer liefde, die gy my gegeven hebt. O laet my immer meer en meer de grootte uwer goedertierenheid erkennen, opdat ik van liefde tot u ontstoken worde, o liefweerdigste God! Gy hebt laten blyken, hoe zeer gy my bemint; en ik zou nog kunnen iets anders beminnen dan u! Neen, myn Verlosser! van heden af wil ik voor u alleen leven, wil ik u alleen beminnen. — O Maria, myne moeder! sta gy my by, en verwerf my de genade, dat ik aen deze myne belofte getrouw blyve.

(1) Matth. 11. 28.

III. AFDEELING.

OVER HET GEDULD IN DE BEKORINGEN.

1. Gy weet, beminde ziel, dat God met uw vorig leven niet tevreden is, ja gy zelve zyt er niet mede voldaen. Indien gy nu sterven moest, zoudt gy zekerlyk niet geerne sterven in den staet, waerin gy nu zyt. Maer dewyl gy, gelyk ik hoop, het voornemen hebt gevormd van God voortaen getrouwer te dienen, hem inniger te beminnen, zoo bereid u voor om de bekoringen te bestryden. Hoor, met welke woorden de H. Geest u daertoe aenwakkert: *Myn zoon, als gy God wilt dienen, zoo bereid uwe ziel tegen de bekoring* (1). — Weet, dat volgens de uitspraek van den Profeet godvruchtige zielen voor den duivel *de aengenaemste spys zyn* (2). De booze geest geeft zich meer moeite om eene godvruchtige ziel dan om honderd wereldsche menschen te winnen, dewyl zyne overwinning alsdan veel grooter is; want als hy eene bruid van Christus onder zyne slaverny brengt, dan is het ook zeker dat hy meer dan eene ziel wint, dewyl deze door haer slecht voorbeeld anderen zeer ligtelyk zal bewegen om haer na te volgen. Van den anderen kant laet God het ook dikwyls toe, dat die zielen, welke hy bemint, meer dan anderen door bekoringen geplaegd worden. Wanneer de H. Hieronymus in de woestyn van Palestinen het gebed en de boetveerdigheid oefende, wierd hy schrikkelyk door bekoringen gekweld, gelyk wy in zyne schriften lezen: Ik was alleen, zegt hy, en myn hert was vol bitterheid, myn dor en mager lichaem was met eenen zak bedekt, myn vel was zwart, gelyk dat van eenen moor, de harde aerde was myne rustplaets en veroorzaekte my meer lyden dan verkwikking, myne spys was zeer spaerzaem, en toch brandden in myn hert tegen my-

(1) Eccl. 2, 1. (2) Habac. 2, 16.

nen dank de afgrysselykste begeerten, myn eenige toevlugt was het gebed tot Jesus, en het smeeken om zynen bystand.

2. De Heer laet om vele redenen tot ons beste toe, dat wy bekoord worden. Ten eerste opdat wy ootmoediger worden. De wyze man zegt: *Wat weet iemand, die niet bekoord is geworden* (1)? Niemand kent in der daed beter zyne ellende dan een mensch, die bekoringen uitgestaen heeft. De H. Augustinus merkt op, dat de H. Petrus, eer hy bekoord wierd, op zich zelven vertrouwde, en zich roemde, dat hy eerder de dood zou ondergaen dan Jesus Christus verloochenen, maer zoohaest als hy bekoord wierd, verloochende hy zynen Verlosser op eene smadelyke wyze, waeruit hy zyne zwakheid erkende. Petrus, zegt de Heilige, die vóór de bekoring op zich zelven vertrouwde, heeft zich in de bekoring leeren kennen (2). Daerom heeft God het ook toegelaten, dat de H. Paulus, na reeds met hemelsche veropenbaringen begunstigd te zyn geweest, opdat hy niet hooveerdig zou worden, geplaegd wierd door eene moeijelyke en oneerbare bekoring welke den mensch meer verootmoedigt dan elke andere. *Opdat ik my niet verheffe om de hooge openbaringen*, zegt de Apostel, *is my de prikkel van het vleesch gegeven, namelyk de engel van Satan, opdat hy my vuistslagen geve* (3).

3. Ten tweede, God laet toe, dat wy bekoord worden, om onze verdiensten te vermeerderen. Vele godvruchtige zielen ontrusten zich wegens de booze gedachten, waermede zy gekweld worden. Maer zy hebben er geene reden toe; want zy kunnen verzekerd zyn, dat niet de booze gedachten, maer wel de inwilliging in dezelve zonde is. Hoe groot de bekoringen ook mogen zyn, zy bevlekken toch de ziel niet, indien dezelve ons zonder onze schuld invallen, en wanneer wy dezelve zoeken te verdryven. De heilige Catharina van Senen en de H. Angela van Foligni wierden dikwyls door bekoringen tegen de heilige zuiverheid geplaegd; maer in plaets van deze deugd in

(1) Eccl. 34, 9. (2) S. Aug. in Psalm. 36. (3) 2. Corinth. 12, 7.

haer te verminderen, wierd dezelve daerdoor nog vermeerderd. Iederen keer dat de ziel eene bekoring overwint, verdient zy eenen trap van genade, voor welken zy eens in den hemel eenen trap van glorie zal verkrygen; zoo dat wy volgens den H. Bernardus zoo vele kroonen zullen verwerven, als wy bekoringen zullen overwonnen hebben. Zie hier zyne woorden : « Zoo dikwyls wy overwinnen, worden wy gekroond. » De Heer zeide ook tot de H. Mechtildis : Zoo vele bekoringen diegene, die bekoord wordt, door myne hulp overwint, zoo vele edelsteenen zet hy op myn hoofd. In de jaerboeken der Cisterciensen wordt verhaeld, dat, wanneer eens een monik, zekeren nacht door onzuivere bekoringen gekweld zynde, dezelve overwonnen had, een leekenbroeder in een visioen eenen zeer schoonen jongeling zag, die hem eene kroon van edelsteenen toereikte, en hem zeide : Ga tot dezen monik, en breng hem deze kroon, welke hy dezen nacht gewonnen heeft. De leekenbroeder deelde den abt deze verschyning mede ; deze riep den monik tot zich, en nadat hy van hem vernomen had hoe hevig dezelve aen de bekoring wederstaen had, erkende hy, welke belooning de Heer hem daervoor in den hemel bereid had. De Moeder Gods veropenbaerde ook aen de H. Brigitta, dat, als deze zich geweld aendeed om de booze gedachten te verdryven, alhoewel dezelve haer ook niet wilden verlaten, zy evenwel om den tegenstand, welken zy geboden had, hare belooning in den hemel zou ontvangen. Gy zult, zeide de allerheiligste Maegd, voor deze moeite niettemin eene kroon in den hemel ontvangen (1).

4. *God is getrouw, hy zal u niet boven uwe krachten laten bekoren, maer u in de bekoring de genade verleenen, om te kunnen volherden* (2). De H. Hieronymus zegt, dat geen storm een schip zoo nadeelig is als eene al te langdurige stilte van wind. Daermede wil hy zeggen, dat de storm der bekoringen maekt, dat de mensch door de ledigheid niet bedorven wordt, maer dat hy door het gebed zynen toevlugt

(1) Apud Blos. Manuel. Spir. cap. 3. § 4. (2) 1. Cor. 10, 13.

tot God neme, zyne goede voornemens vernieuwe, en akten van ootmoedigheid, van betrouwen en overgeving in den wil Gods verwekke, en zich altyd enger met God vereenige. Men leest in de levensgeschiedenissen der oudvaders, dat een zekere jongeling, die gedurig door hevige bekoringen tegen de heilige zuiverheid geplaegd wierd, op zekeren dag zeer benauwd zynde, zyn geestelyke vader hem zeide : Myn zoon, wilt gy dat ik God bidde, dat hy u van deze zoo hevige bekoringen bevryde, welke u geene geruste uer laten? Alsdan antwoordde de jongeling : Neen, myn vader, alhoewel ik de kwalen dezer bekoringen gevoel, zoo erken ik echter het voordeel derzelven ; want zy geven my gelegenheid om door den bystand Gods gedurig akten van deugd te oefenen. Nu bid ik meer dan anders, ik waek langer en doe my geweld aen, om myn wederspannig vleesch op verscheidene wyzen te versterven. Het is beter, dat gy God bidt, dat hy my met zyne genade moge bystaen, opdat ik deze bekoring verduldig moge verdrage, om door dezelve in de volmaektheid toe te nemen. Wy mogen zekerlyk zulke bekoringen niet wenschen ; maer dit niettegenstaende moeten wy dezelve met overgeving in Gods wil aennemen, en denken, dat de Heer dezelve tot ons voordeel toelaet. De H. Paulus van dergelyke bekoringen gekweld wordende, bad meermalen God, dat hy hem van dezelve zoude bevryden ; maer de Heer gaf hem tot antwoord, dat zyne genade hem moest genoeg zyn. Daerom zeide de Heilige : *Ik heb drymael tot den Heer gebeden, dat hy* (te weten de bekoorder, de duivel) *van my wyke; maer de Heer zeide : myne genade is u genoeg, want de kracht wordt volmaekt door de zwakheid* (1). Zonder twyfel zult gy zeggen : Paulus was heilig. Maer hierop geeft u de H. Augustinus tot antwoord : Wat meent gy? Op welke wyze wederstonden de Heiligen de bekoringen? door hunne eigene kracht of door de kracht Gods (2)? De Heiligen vertrouwden op God, en daerdoor overwonnen zy. Daerom voegt de Heilige er nog by : Geef u in de hand

(1) 2. Cor. 12, 8. et 9. (2) S. Aug. Confess. l. 8. c. 11.

Gods over, en vrees niet. Hy heeft u op de strydbaen gesteld, hy zal u niet verlaten om u te laten verloren gaen (1).

5. Thans willen wy tot de oefening komen, en zien, welke middelen en wapenen wy moeten gebruiken om niet door de bekoringen overwonnen te worden. Het eerste en voornaemste, ja men kan zeggen, het eenigste en onontbeerlykste middel om de bekoring te overwinnen is, door het gebed zynen toevlugt tot God te nemen. De H. Augustinus sprekende over de noodzakelykheid van ootmoedig te zyn, om ware discipels van Christus te worden, zegt : Vraegt gy my, wat het eerste is in de leerschool van Jesus Christus ? Alsdan geef ik u tot antwoord : de ootmoedigheid ; — wat het tweede ? de ootmoedigheid ; — wat het derde ? de ootmoedigheid ; en zoo dikwyls gy dezelfde vraeg zult herhalen, zoo dikwyls zal ik u hetzelfde antwoorden (2). Op dezelfde wyze, indien gy my vraegt, door welke middelen gy de bekoringen kunt overwinnen, zal ik u antwoorden : Het eerste middel is het gebed, het tweede middel is het gebed, het derde het gebed ; en zoo gy my duizendmalen hetzelfde vraegt, zal ik u altyd hetzelfde antwoorden. Dit geldt byzonder in de bekoringen tegen de heilige zuiverheid ; want deze overwint men alleen door het gebed tot God ; gelyk de wyze man reeds gezegd heeft : *Vermits ik wist, dat ik niet anders kon kuisch zyn, ten zy het my van God gegeven ware, zoo trad ik voor den Heer en bad hem* (3). Daerom schryft de H. Hieronymus : Zoodra de booze lust der zinnen prikkelt, moeten wy roepen : Heer, help my, en laet niet toe, dat ik u beleedige (4). Zoo vermaende ook de abt Isaias zyne leerlingen, dat zy in de bekoringen altyd de woorden zouden herhalen : O God, heb acht op myne hulp, en, voegde hy er by, dit wapen is gansch zeker. Hy had regt ; want God kan niet nalaten zyne beloften te houden, van diegenen aen te hooren, welke hem bidden : *Roept tot my, en ik zal u verhooren. Aenroept my, en ik zal u redden. Bidt, en u zal gegeven worden ; zoekt, en*

(1) Ibid. (2) S. Aug. Ep. 56. (3) Sap. 8, 21. (4) S. Hier. Ep. 22. ad Eust.

gy zult vinden (1). *Wie bidt, die ontvangt* (2) ; *bidt waerom gy maer wilt, en het zal u gegeven worden* (3).

6. Men leest in het boek, *De Spreuken der Vaders* genoemd, dat de heilige Pachomius eens aen zyne leerlingen verhaelde, dat hy gehoord had, hoe de booze geesten zich onderhielden. Alsdan roemde zich een van hen, en zeide : Myn monik geeft my terstond gehoor, als ik hem bekoor, hy wendt zich niet tot God, en daerom breng ik hem dikwyls tot val. Een ander daerentegen klaegde, dat hy met den zynen niets kon uitrigten; dewyl dezelve terstond zynen toevlugt tot God nam en hem daerdoor overwon. Welaen, myne beminden, zeide hierop de heilige abt, wederstaet dus de bekoringen, en roept altyd den heiligsten naem van Jesus aen. Maer men moet dit terstond doen, zonder de bekoring gehoor te geven en zich lang met dezelve op te houden. In het leven der Oudvaders wordt verhaeld, dat een monik zich by eenen ouden pater beklaegde, dat hy gedurig van onzuivere gedachten gekweld wierd. De goede ouderling bad voor hem, en alsdan wierd hem veropenbaerd, dat die monik zyne oogen niet terstond van de bekoring afwendde, maer zich met dezelve ophield, om haer te betrachten. De gryzaerd berispte hem dan, zeggende, hoe hy voortaen moest handelen. Deze volgde den raed, en wierd in het vervolg niet meer gekweld gelyk te voren. Dood den vyand, als hy nog klein is, schreef de H. Hieronymus aen de H. Eustachium (4). Eenen kleinen leeuw doodt men gemakkelyk; maer het kost veel moeite, wanneer dezelve reeds volwassen is. Men moet de bekoringen tegen de H. zuiverheid snel onderdrukken, even als wy eene vonk uitblusschen, die op onze kleederen valt. De beste wyze om dezelve te onderdrukken is, gelyk gezegd is, ons van haer af te keeren, en haer geenen toegang te geven. Indien een afschuwelyke moorenslaef eene koningin op zulke wyze bekoren wilde, wat zou deze dan wel doen?

(1) Matth. 7. 7. — (2) Luc. 11, 10. — (3) Joann. 15, 7.
(4) S. Hier. Ep. 2. ad Eustach. 2.

Zy zou hem met verachting den rug keeren, zonder hem eenig antwoord te geven. Even zoo moet gy handelen, beminde ziel, als de duivel u plaegt, keer u terstond van hem af, zonder hem het minste antwoord te geven, en roep de namen Jesus en Maria aen; indien gy aldus doet, wees dan zeker van nooit te vallen. Wanneer gy eene bekoring bemerkt, doe gelyk de kleine kinderen, die, zoodra zy den wolf zien, aenstonds tot hunnen vader of tot hunne moeder snellen, of toch ten minste de hulp hunner ouders aenroepen; op dezelfde wyze moet gy ook met een kinderlyk vertrouwen uwen toevlugt tot Jesus en Maria nemen.

7. Het is ook zeer nuttig in de bekoringen het teeken des H. kruises te maken. De H. Augustinus zegt: Alle listen des duivels worden door de kracht van het kruis vernietigd (1). Jesus heeft het geweld der hel vernield met aen het kruis zyn leven te laten, en daerom verdwynen by het teeken van dit heilig martelhout alle booze listen des duivels. De H. Athanasius verhaelt van den H. Antonius, dat dezelve, zoodra deze vyanden hem aenvielen, zich terstond met het teeken des H. kruises wapende, hun zeggende: Waerom beïevert gy u om my te schaden, vermits ik door dit teeken en myn betrouwen op God voor u geheel veilig ben? De H. Gregorius Nazianseмus verhaelt iets wat nog veel merkweerdiger is: namelyk de keizer Julianus, de apostaet, alhoewel een vyand van Jesus, dewyl hy de kracht van het kruisteeken kende, maekte terstond het teeken des heiligen kruises, zoodra de duivels hem benauwden; waerop zy dan de vlugt namen (2).

8. Het tweede middel om de bekoringen te overwinnen is u te verootmoedigen, en van uwe eigene krachten te mistrouwen. Om ons verootmoedigd te zien, laet de Heer dikwyls toe, dat wy door bekoringen en zelfs door de afgrysselykste bekoringen aengevallen worden. Wanneer gy alzoo op zulke wyze

(1) S. Aug. de Amb. c. 1. (2) S. Greg. Naz. Orat. 1 in Jul.

geplaegd wordt, verootmoedig u dan, en zeg: O myn God, ik verdien op zulke wyze gekweld te worden om de menigvuldige beleedigingen, welke ik u aengedaen heb. In het leven der Oudvaders wordt verhaeld, dat eene kluizenaerster, Sara genoemd, in de woestyn op de schrikkelykste wyze van den geest der onzuiverheid vervolgd wierd; dit niettegenstaende bad zy nooit God, dat hy haer van deze zou bevryden; maer zy verootmoedigde zich enkelyk en bad alleen om sterkte in den stryd. Hoe meer pogingen de duivel deed om haer te bekoren, des te meer was zy bedacht om zich te verootmoedigen, en God om hulp te smeeken. Toen de booze geest eindelyk zag, dat het hem onmogelyk was haer tot val te kunnen brengen, spande hy alles in om haer tot hooveerdigheid te verleiden, en riep haer eens met luider stem toe: Gy hebt overwonnen, Sara, gy hebt overwonnen! De ootmoedige dienares Gods gaf hierop ten antwoord: Neen, booze geest, ik heb u niet overwonnen; myn Heer en myn God, Jesus Christus heeft u overwonnen (1). Aldus moeten wy ons ook verootmoedigen, en te gelyker tyd onzen toevlugt tot God nemen, die al diegenen beschermt, welke op hem betrouwen: *want hy is een beschermer van allen, die op hem hopen* (2). Hy zelf heeft beloofd allen te bevryden, die op hem hopen. *Dewyl hy op my gehoopt heeft, zal ik hem verlossen* (3). Als wy dus door bekoringen en door de vrees van God te verliezen gekweld worden, dan moeten wy met een grootmoedig hert uitroepen: Heer, op u hoop ik, laet het my niet tot schande worden! Ik zeg met een grootmoedig hert, zegt de H. Theresia; want als de duivels zien, dat men hen weinig vreest, dan verliezen zy al hunne kracht; en als de booze vyand ons al te groote moeijelykheden toont, om datgene uit te voeren, wat noodig is om zalig te worden, dan moeten wy vol mistrouwen van ons zelven, maer vol betrouwen op God, uitroepen: Ik kan alles door dengenen die my versterkt; door

(1) Heribert. Rosweid. Vita P. P. lib. 3. — (2) Psalm. 17, 31. — (3) Psalm. 90, 14.

my zelven kan ik niets, maer alles door den bystand Gods (1).

9. Het derde middel tegen de bekoringen, is dezelve aen zynen geestelyken vader te openbaren. Als de dieven ontdekt worden, dan vlugten zy terstond. Daerom zegt de H. Philippus Nerius : Eene veropenbaerde bekoring is reeds half overwonnen. De H. Antoninus verhaelt hierover (2), dat broeder Ruffinus, een medegezel van den H. Franciscus van Assisië, door eene hevige bekoring tot de wanhoop aengerand wierd; namelyk hy verbeeldde zich van God tot de eeuwige verdoemenis voorbestemd te zyn, zoo dat alles, wat hy ook zoude doen, hem verloren scheen. De arme broeder ontdekte hier niets van aen zynen overste, den H. Franciscus, en de bekoring wierd dagelyks heviger. Eens verscheen hem zelfs de duivel in de gestalte van een gekruisigde, en zeide : Weet dat gy, Franciscus, en allen die hem volgen, verdoemd zyt. Ruffinus hield zich byna voor verloren. Daer dit den H. Franciscus veropenbaerd was geworden, liet hy den broeder tot zich roepen. Maer deze wilde in het begin niet komen; doch eindelyk gehoorzaemde hy en veropenbaerde den Heilige zyne bekoring; waerop Franciscus hem beval dezelve te verachten. De duivel kwam nog eenmael terug; maer ziende, dat hy veracht wierd, nam hy de vlugt; en de ware Verlosser aen het kruis hangende verscheen den goeden broeder en verzekerde hem van zyne genade.

10. Het vierde en ook zeer gewigtige middel om van de bekoringen bevryd te worden is de vermyding der gelegenheden tot de bekoring. De H. Basilius zegt : God helpt dengenen, die tegen zynen wil in stryd is; maer die zich vrywillig in den stryd begeeft, verdient geen medelyden, en daerom verlaet hem de Heer. Hetzelfde zeide de wyze man reeds lang vóór hem : *Wie het gevaer bemint*, namelyk, wie hetzelve zoekt, *zal er in vergaen* (3). Alsdan helpt het niet, dat men zich op God betrouwt; want zyn be-

(1) Philipp. 4, 13. (2) — S. Ant. P. 3. 24. 17. (3) Eccli. 3. 27.

trouwen op God stellen, en zich vrywillig tot de booze gelegenheid overgeven, is geen heilig, maer wel een vermetel en strafbaer betrouwen.

11. Eindelyk moet gy nog twee gewigtige opmerkingen behertigen. Gy moet vooreerst opmerken, dat men eenige bekoringen door openlyken wederstand, dat is, door juist tegenovergestelde akten moet overwinnen. Alzoo moet men b. v. de bekoringen tot wraekzucht overwinnen, door dengenen goed te doen die ons beleedigd heeft; de bekoringen tot ydelheid, door zich te verootmoedigen; de bekoringen tot afgunst, door vreugde in het welvaren van anderen te scheppen. Maer er zyn ook andere bekoringen, gelyk die tegen het heilig geloof, of tegen de zuiverheid, of bekoringen tot godslastering, welke men beter overwint, als men dezelve veracht, en goede akten verwekt, welke deze bekoringen niet juist tegenovergesteld zyn, gelyk b. v: akten van betrouwen, van berouw of van liefde tot God. De H. Joannes Climacus verhaelt (1), dat een zeker monik zoo hevig door bekoringen van godslastering geplaegd wierd, dat hy daer door geheel ontsteld was: alsdan nam hy zynen toevlugt tot eenen zeer godvruchtigen Pater, en begon hem al deze afgrysselyke godslasteringen te verhalen, welke hem in het hoofd zweefden. Welaen, zeide de heilige monik tot hem, ik neem al deze zonden op my; gy moet dezelve van heden af aen alle teenemael verachten. Deze deed dit, en hy bleef gerust.— Maer byzonder wat de bekoringen tegen de heilige zuiverheid aengaet, moet men vreesachtige zielen niet raden van openlyk met zulke booze gedachten te stryden, en by haer zelve te zeggen: ik wil het niet doen, ik wil niet inwilligen; want terwyl zy bedacht zyn om deze tegenovergestelde akten te verwekken, wordt hare inbeelding door deze tegenstrydige voorwerpen nog meer ontstoken, zoo dat de stryd nog heviger en langduriger wordt. Men doet in het algemeen veel beter met het voornemen te vernieuwen, van liever duizendmael te willen sterven dan

(1) S. Joann. Clim. grad. 3.

God te beleedigen. Alsdan moet men vooral God om hulp smeeken, akten van hoop, van liefde en van betrouwen op God verwekken, en dikwyls de heilige namen Jesus en Maria aenroepen.

12. Ten tweede is er ook nog byzonderlyk op te merken, dat de gevaerlykste bekoringen zich onder den schyn van goed vertoonen, zoo dat men in den afgrond gevallen is, eer men het nauwelyks ontdekt. Hierin kunnen zielen, die een godvruchtig leven leiden, zeer ligt bedrogen worden; want, zegt de H. Bernardus, de goeden worden alleen door schyn van het goed bedrogen (1). Hiervan verhaelt de H. Bonaventura een voorbeeld (2). Er was eens een broeder, die de stilzwygendheid zoo hardnekkig uitoefende, dat hy zelfs in de biecht niet wilde spreken, maer zich alleen door teekens deed verstaen. De Prior van het orden prees dezen broeder eens by den H. Franciscus wegens zyne groote genegenheid tot het stilzwygen: Gy dwaelt, zeide de Heilige, gy dwaelt, myn pater, beveel hem terstond van zich tweemael in de week te biechten. De Prior beval dit den broeder; deze wilde niet luisteren, en was hierin zoo hardnekkig, dat hy eindelyk, om niet te moeten gehoorzamen, het orden verliet. Ik sluit dit hoofdstuk, beminde ziel, met te herhalen, dat alle middels, welke ik aengehaeld heb, goed zyn, om de bekoringen te overwinnen, maer dat het eerste en noodzakelyke middel is door het gebed uwen toevlugt tot God te nemen, opdat hy u gelieve te verlichten en kracht te verleenen om de overwinning te bekomen. Het is onmogelyk zonder het gebed de bekoringen te wederstaen; maer door het gebed zullen wy dezelve gansch zekerlyk overwinnen. *Ik wil den Heer pryzen en aenroepen, en ik zal van myne vyanden verlost worden* (3).

(1) S. Bern. serm. 60. in cant. (2) S. Bonav. in vita S. Franc. c. 10. (3) Psalm. 17, 4.

GEBED.

O myn God! ik wil aen uwe liefde niet langer wederstaen. Deze liefde was de oorzaek, dat gy my, wanneer ik u beleedigde, met een zoo langdurig en groot geduld verdragen hebt. O myn Jesus! door uwe verdiensten laet niet toe, dat ik u ooit wederom beleedige. Laet my eerder sterven, dan u op nieuw door myne ondankbaerheid te beleedigen. Ik erken, dat gy my wilt zalig hebben; zie, ik wil zalig worden, om uwe bermhertigheid in den hemel gedurende de geheele eeuwigheid te loven en te pryzen. Heer, verlaet my niet! Ik weet zeker, dat gy my ook nooit zult verlaten, zoo ik u niet eerst verlaet; maer juist daerom sidder ik, dewyl ik reeds dikwyls ondervonden heb, hoe zwak ik ben. Door uwe bittere dood, welke gy eens aen het kruis voor my geleden hebt, geef my kracht in de bekoringen, en vooral de genade van alsdan terstond tot u mynen toevlugt te nemen. Ik bemin u, oneindige goedheid, en hoop u altyd te beminnen. Ach! bind my met de zoete keten uwer liefde, opdat myne ziel zich nooit van u scheide. — O Maria! gy wordt moeder der volherding genoemd, deze groote gaef wordt door u uitgedeeld; ik bid u om dezelve, en hoop vastelyk dezelve door uwe bemiddeling te verkrygen.

VII. HOOFDSTUK.

VAN DE OVERGEVING IN DEN WIL GODS.

I. AFDEELING.

HOE VOORDEELIG HET IS ZICH IN DEN WIL GODS OVER TE GEVEN.

1. De H. Joannes Chrysostomus zegt, dat alle volmaektheid der liefde tot God bestaet in de overgeving in zynen goddelyken wil. Even als de haet den wil der vyanden van elkander afscheidt, zoo verbindt de liefde den wil der minnenden, zoo dat de eene niets anders wil dan wat de andere verlangt. De H. Hieronymus schreef aen de maegd Demetrias: Ware vriendschap bestaet daerin dat de beide vrienden altyd een en hetzelfde willen of niet willen, en daerom zegt de wyze man: *Die getrouw zyn in zyne liefde, zullen naer hem luisteren* (1); namelyk zielen, welke God getrouw beminnen, zyn tevreden met alles, wat God wil. Het offer van onzen eigenwil is het aengenaemste offer, welk wy aen den Heer kunnen opdragen, dewyl wy niets bezitten, wat wy meer beminnen; en dit is het, wat God altyd zoo dringend van ons verlangt; zeggende: *Myn zoon, schenk my uw hert:* dat wil zeggen, uwen wil (2). God zal met al het andere, wat wy hem opofferen, nooit volkomen tevreden zyn, wanneer wy den eigenwil nog voor ons behouden. Ik zal dit door een voorbeeld ophelderen. Ik vooronderstel, dat gy twee meiden hadt, waervan de eene altyd werken wilde, maer naer haren eigen zin, terwyl de andere wel weiniger werkt, maer in alles op het stiptelykste naer u

(1) Wysh. 5, 9. (2) Spreuk. 23, 26.

luistert; dan zoudt gy zeker over de laetste zeer tevreden zyn, daer u integendeel de eerste veel verdriet zou veroorzaken. Ach! hoe dikwyls bedriegen wy ons, als wy zekere dingen naer ons hoofd ondernemen, van welke wy erkennen, dat zy niet met den wil Gods overeenkomen, ofschoon wy in ons zelven zeggen, dat alles, wat ik doe, ter eere Gods strekke. Maer wy moeten overtuigd zyn, dat de grootste eer, welke wy God kunnen bewyzen, bestaet in ons te beïeveren om onzen wil met zynen goddelyken wil te vereenigen. De zalige Henricus Suso zeide: God wordt niet zoo zeer verheerlykt, als gy van geestelyke verlichtingen en troost vervuld zyt, dan wanneer gy u aen zynen goddelyken wil onderwerpt. Daerom zag de zalige Stephana van Sonrino eenige zielen, welke zy op aerde gekend had, onder de Seraphienen, waerop haer veropenbaerd wierd, dat dezelve tot eene zoo groote heerlykheid gekomen waren door de innige vereeniging, welke zy hier op aerde met den wil Gods gehad hadden.

2. Al de boosheid der zonde bestaet daerin, dat wy willen, wat God niet wil; want alsdan, zegt de H. Anselmus (1), zoeken wy in zeker opzigt God zyne kroon te ontrukken; want, voegt hy er by, even als de kroon aen den koning toekomt, zoo komt het aen God alleen toe, zynen wil te volgen, zonder van iemand anders afhankelyk te zyn. Samuël zeide reeds tot Saül, dat het eene soort van afgodery was, als men zich niet wil voegen naer den wil Gods; dewyl alsdan de mensch, in plaets van den goddelyken wil, zynen eigenen wil aenbidt. Vermits nu de boosheid van het schepsel daerin bestaet, dat hetzelve zynen schepper tegenspreekt, dus bestaet ook de volmaektheid van hetzelve in zynen wil te vereenigen met den wil Gods. Wie zich beïevert om aen den wil Gods gelykvormig te worden, die zal een man naer Gods hert worden, gelyk God zelf gezegd heeft, zeggende: *Ik heb eenen man gevonden naer myn hert, die al myne willen doet.* Daerenboven sprak de Heer van eene in zynen wil overgegevene ziel: Gy zult genoemd worden: Myn wil in u.

(1) Lib. de sim. c. 8.

3. Gelukzalig is hy, die altyd met de bruid kan zeggen : *Myne ziel smolt, toen myn beminde sprak.* Waerom zeide zy, smolt? Gesmoltene dingen behouden hunne vorige gestalte niet, maer nemen de gestalte aen van de vorm, in welke zy worden gegoten. Dus behouden ook de minnende zielen niet meer haren eigenwil, maer schikken zich in alles naer datgene, wat de beminde wil. Alsdan heeft men in alles, wat men doet om aen God te behagen eenen zachten en gevoegelyken wil, verschillig van die, welker harde wil hem wederstaet. Een werktuig is dan alleen goed, als de kunstenaer hetzelve gebruiken kan, gelyk hy wil; want waertoe zou het anders dienen? Zoo b. v. het penseel de hand des schilders tegenstreefde; zoo hetzelve, wanneer men het naer de regterzyde wendt, zich links draeide; zoo hetzelve onderwaerts getrokken zynde, wederom naer boven wilde, wat zou de schilder dan doen? Zou hy hetzelve niet in het vuer werpen? Eenigen stellen hunne geheele heiligheid in werken van boetveerdigheid, anderen in dikwyls te communiceren, anderen in vele mondgebeden. Maer de H. Thomas zegt, dat de volmaektheid niet bestaet in deze dingen, maer wel in de overgeving in den goddelyken wil. De werken van boetveerdigheid, de gebeden, de H. Communien zyn in zoo verre goed, als God dezelve wil; het zyn echter maer middelen om ons met den goddelyken wil te vereenigen. Maer alle volmaektheid en heiligheid bestaet eigenlyk in de vervulling van datgene, wat God van ons verlangt. Met een woord, de goddelyke wil is de maetregel van alle goed en van alle deugd; en dewyl deze maetregel heilig is, zoo heiligt dezelve ook de onverschilligste werken, wanneer dezelve maer verrigt worden, om God te behagen. *De wil Gods is uwe heiliging*, zegt de Apostel (1).

4. Ik weet wel, dat de menschen zich geerne in Gods wil schikken, als hun alles naer wensch gaet; maer dat zy zich in tegenspoed aen denzelven niet willen onderwerpen. Doch dit is eene groote dwaes-

(1) 1. Thess. 4, 3.

heid: want op zulke wyze zullen wy onze ellenden in dubbele mate en zonder verdienste lyden, daer de wil Gods, al willen wy het of niet, evenwel zal vervuld worden. *Myn raedsbesluit zal bestaen, en myn wil zal geschieden* (1), zegt de Heer. Baet het aen eenen zieken, dat hy zyne smerten met ongeduld verdraegt, en tegen iedereen zyne gramschap toont; bevrydt hy zich daerdoor van zyne pynen? Neen, hy vermeerdert maer zyn lyden; want daer hy den wil Gods wederstaet, moet hy niet alleen zyne smerten verduren, maer hy verliest ook nog den vrede: *Want wie wederstaet God, en heeft vrede* (2)? Neemt hy integendeel zyn lyden geduldig aen, zoo gevoelt hy hetzelve veel minder, en hy troost zich met de gedachte, dat het God behaegt, dat hy dit kruis geduldig uit zyne handen aenneemt. Welke vreugde verschaft aen God diegene, welke in tyd van tegenspoed met David uitroept: *Myn God, ik ben stom gebleven en deed mynen mond niet open, want gy hebt het gedaen* (3). Niemand kan beter ons welvaren bevorderen, niemand bemint ons inniger, dan onze schepper. Laten wy dus overtuigd zyn, dat hy alles wat hy doet voor ons beste doet, en omdat hy ons bemint. Vele dingen schynen ons een ongeluk te zyn, en wy noemen dezelve rampen; maer zoo wy wisten, welk inzigt God daerin heeft, dan zouden wy klaer erkennen, dat het enkel genaden zyn. Toen de koning Manasses van zyn ryk beroofd wierd, en in de gevangenis der Assyriers kwam, scheen hem dit een groot ongeluk te zyn; en echter was het zyn grootste geluk. Want na dit ongeluk wendde hy zich tot God, en deed boetveerdigheid; daer hy nu benauwd wierd, *bad hy tot den Heer zynen God, en deed ernstige boetveerdigheid voor God* (4). Als wy eene hoofddraeijing hebben, dan schynt het ons, als of alles zich ronddraeit, en wy erkennen niet, dat het niet de voorwerpen zyn welke zich draeijen, maer ons eigen ziek hoofd; zoo doet ook de eigenliefde de dingen anders voorkomen, dan dezelve in der daed zyn. Gy zult misschien zeggen: Maer hoe komt het toch, dat

(1) Isaias 46, 10. (2) Job. 9, 4. (3) Psalm. 38, 10. (4) Paral. 33, 11.

alles zoo verkeerd gaet? Neen, myn christen, gy gaet verkeerd, uw wil is verkeerd. Alles komt u van God, hy doet het alleen voor uw best; maer gy acht dit niet.

5. Wie zou meer zorg voor ons heil en ons welzyn kunnen dragen dan God? Opdat wy deze waerheid regt zouden erkennen, vergelykt hy zich nu aen eenen herder, die in de woestyn het verloren schaepje zoekt, dan aen eene moeder, die haer eigen kind niet kan vergeten. *Zou dan eene vrouw haer kind zoo kunnen vergeten, dat zy zich niet ontferme over den zoon haers lichaems* (1). Dan vergelykt hy zich met eene hen, welke hare kiekens onder hare vleugels verzamelt en ze met dezelve bedekt, opdat hen niets nadeelig zou wedervaren: *Jerusalem! Jerusalem! hoe dikwyls wilde ik uwe kinderen verzamelen, gelyk eene hen hare kiekens onder hare vleugels verzamelt; maer gy hebt niet gewild* (2). Eindelyk zegt David, omgeeft God ons met zynen goeden wil, om ons van alle nadeel van wege onze vyanden te bewaren: *Heer! even als met een schild hebt gy ons met uwen goeden wil omgeven* (3). Waerom laten wy ons dan niet gansch over aen de leiding van eenen zoo goedertieren Vader? Zou die blinde niet dwaes zyn, die aen den boord van eenen afgrond de leiding van eenen beminnenden vader weigerde, om volgens zyn eigen hoofd eenen anderen weg te kiezen? Zalig zyn die zielen, welke zich van God in dien weg laten leiden, op welken hy haer leidt. De Pater Saint Jure verhaelt, dat een jongeling, die by de Jesuieten wilde intreden, afgewezen wierd, omdat hy maer eene oog had. Wie zou daer niet gezegd hebben, dat dit gebrek een groot ongeluk voor dien armen jongeling geweest was? En echter was het de oorzaek van zyn grootste geluk; want hy wierd aengenomen, maer onder die voorwaerde alleen, dat hy naer Indië het Evangelie zou gaen verkondigen; hetgeen hy deed, en waer hy het geluk had, als martelaer voor het heilig geloof te sterven. Daerom plagt de eerweerdige Pater Balthasar Alvarez te zeggen: Het ryk der hemelen is het ryk der kreupelen, der be-

(1) Isaias 49, 5. (2) Matth. 34, 57. (3) Psalm. 5, 13.

koorden en der verachten. Laten wy ons dus gelyk blinden van God geleiden, op welken weg het ook zyn moge, dezelve mag effen of styl wezen; dewyl wy overtuigd kunnen zyn, dat wy daerdoor tot de eeuwige zaligheid zullen geraken. De H. Theresia zeide: De Heer zendt ons nooit eenig lyden over, zonder hetzelve met eene genade te betalen, zoodra wy hetzelve met overgeving aennemen.

6. O welken grooten vrede geniet eene ziel, die zich beïevert om haren wil met den goddelyken wil gelykvormig te maken! Naerdien zy niets anders wil dan wat God wil, zoo bezit zy altyd alles wat zy verlangt; dewyl alles, wat in de wereld geschiedt, naer den wil Gods geschiedt. Panormitanus verhaelt, dat, als men koning Alphonsus den Groote eens vraegde, wien hy voor den gelukkigsten mensch op aerde hield, dezelve zeer wys antwoordde: Diengenen, welke zich geheel aen den wil Gods overlaet. Waerdoor ontstaen al onze ongerustheden, anders, dan dewyl de dingen niet naer onzen wensch geschieden, en omdat wy den wil Gods wederstaen? De H. Bernardus zegt: Dit is eene regtveerdige straf, God schikt het met regt zoo, dat diegene, die zich niet geduldig van hem wil laten beheerschen, van zich zelven met zorg en angst geleid wordt. Wie daerentegen niets anders wil, dan wat God wil, voor dien wordt alles vervuld wat hy wil, hy behoudt den vrede zoowel in voorspoed als in tegenspoed. Als gy dus iemand treurig ziet, zoo wees overtuigd, dat hy maer treurig is, omdat hy zich niet aen den goddelyken wil wil overgeven. In het midden der schrikkelykste vervolgingen en der smertelykste pynigingen weten de Heiligen zelfs niet eens, wat treurigheid is, en dit daerom, dewyl zy altyd met den wil Gods vereenigd blyven. Niets zal den regtveerdigen bedroeven, wat hem ook moge wedervaren. Daerom zegt met regt de Kardinael Petrucci: De wispelturige, onbestendige wereld is het tooneel des bedrogs. Zie hare hoogste bekoorlykheden, hare vreugden, dezelve schynen vol geluk, en zyn niets dan lyden; doch als gy Christus volgt, schynen zyne pynen smerten te zyn, en zyn nogtans vreugden.

7. Salvianus zegt, over de Heiligen sprekende: Verootmoedigt men hen, dan willen zy het aldus; zyn zy arm, zoo verheugen zy er zich over; en daerom blyven zy in allen tegenspoed tevreden, en leiden reeds hier op aerde het leven der zaligen. Zy gevoelen zeker de smert, welke het lyden hun veroorzaekt, doch alleen in het gevoegelyke deel der ziel; want in het verstandelyke deel zal volmaekte vrede heerschen. De Heiligen, zegt Pater Rodriguez, gelyken den berg Olympus, aen welks voet al regent, dondert en bliksemt het ook altyd, niettemin op deszelfs top heerscht eene ongestoorde, eeuwige stilte, dewyl dezelve zich boven de onderste lucht verheft. Met een woord, zy gelyken aen onzen Verlosser Jesus, wiens ongestoorde vrede in het midden der pynen en smerten niet het minste belet wierd. Ja, hoe meer de Heiligen lyden, des te meer verheugen zy zich in den geest; dewyl zy weten, dat, zoo zy hun lyden geduldig aennemen, zy hunnen Verlosser, dien zy alleen beminnen, de grootste vreugde veroorzaken. Dit heeft ook de koning David ondervonden, daer hy uitriep: *Uwe roede en uw stok hebben my vertroost* (1). De H. Theresia plagt te zeggen: Kunnen wy wel eene grootere winst doen, dan overtuigd te zyn, dat wy God behagen? En Pater Avila heeft de volgende woorden schriftelyk achtergelaten: *Eén God zy geloofd* in wederwaerdigheden is meer weerd dan duizend dankzeggingen in voorspoed.

8. Maer zou men misschien zeggen: ik wil geduldig alle kruis, dat van God komt, alle verlies, alle smerten en ziekten, uit zyne hand aennemen; maer hoe zou ik zulke mishandelingen en onregtveerdige vervolgingen kunnen verdragen? het is toch zeker, dat degene, die my vervolgt, zondigt, en dat God de zonde niet wil. Maer weet gy dan niet, beminde ziel, dat alles van God komt. *Goed en kwaed, leven en dood komen van God* (2). Gy moet wel opmerken, dat in elke handeling iets enkel natuerlyks gevonden wordt, hetwelk tot het uiterlyke dezer handeling zelve be-

(1) Psalm. 22, 4. (2) Eccl. 11, 14.

hoort, en iets zedigs, hetwelk tot het geestelyke dezer handeling behoort. Het zedige van die handeling, hetgeen de zonde is van dengenen die u vervolgt, behoort tot zyne boosheid; het natuerlyke daerentegen tot de toelating van God; zoo dat God de zonde van anderen niet wil; maer hy verlangt dat gy die vervolging verdraegt, daer hy zelf u dezelve overzendt. Toen den godvruchtigen Job al zyne kudden gestolen wierden, heeft God geenszins de zonde der dieven gewild; maer hy wilde toch, dat Job dit verlies zou verdragen. En daerom zeide de Heilige: *De Heer heeft het gegeven, de Heer heeft het genomen, gelyk het den Heer behaegd heeft, zoo is het geschied; de naem des Heeren zy gebenedyd* (1). De H. Augustinus bemerkt, dat Job niet zegt: de Heer heeft het gegeven, de duyvel heeft het genomen; maer dat hy zegt: de Heer heeft het gegeven, en de Heer heeft het genomen. Alzoo heeft God de zonde der Joden ook niet gewild; en niettemin toen dezelven den Verlosser ter dood leidden, zeide Jesus Christus tot den H. Petrus: *Zou ik den kelk niet drinken, welken myn Vader my gegeven heeft* (2). Waerdoor hy ons wilde leeren, dat, al wierd hy ook van de Joden om het leven gebragt, het toch de hemelsche Vader was, die hem dezen kelk overzond. De H. Dorotheus zegt, dat hy, die zich wreekt op dengenen die hem beleedigd heeft, doet gelyk de honden, welke, als zy van eenen steen getroffen zyn, denzelven willen byten, zonder naer de hand te zien, welke hen daermede geworpen heeft. By alle mishandeling, welke wy van onzen evenmensch hebben uit te staen, moeten wy dus de hand Gods betrachten, die ons dezelve laet toekomen, opdat wy ons aen zynen heiligsten wil ovegeven.

GEBED.

O myn beminde Verlosser! gy hebt zoo vele smerten en verachtingen uit liefde tot my verdragen, en ik heb u zoo dikwyls om de ellendige dingen dezer

(1) Job. 1. 21. (2) Joann. 18, 11.

wereld den rug gekeerd. Ik dank u, dat gy tot heden geduld met my gehad hebt. Zoo ik toen gestorven ware, dan konde ik u nu niet meer beminnen. Maer dewyl ik u nu nog kan beminnen, zoo wil ik u ook uit geheel myn hert beminnen. Neem my aen, nu daer ik tot u terugkeer vol droefheid over de beleedigingen, welke ik u heb aengedaen. Verstoot my nu niet: maer ach! zoo gy my zelfs toen opgezocht hebt, wanneer ik uwe liefde verachtte, hoe zou ik dan nu kunnen vreezen, dat gy my zult verstooten, daer ik maer uwe liefde alleen verlang? Alleen daerom hebt gy my zoo lang verdragen, opdat ik u beminne; zie ik wil u beminnen. Ik bemin u, o myn God! uit ganscher herte; en het doet my meer leed, dat ik u vroeger beleedigd heb, dan zoo ik al andere rampen uitgestaen had. O liefde myner ziel! ik wil u in het vervolg niet meer vrywillig beleedigen; neen, ik wil alles doen, wat gy van my verlangt. Uw wil zal van heden af het eenig voorwerp myner liefde zyn. Laet my erkennen, wat ik doen moet, om u te behagen; want zie, ik wil alles doen. Ik wil u opregt beminnen; en daerom neem ik met vreugde alle wederwaerdigheden aen, welke gy my zult overzenden. Straf my hier op aerde, opdat ik u in de andere wereld eeuwig moge beminnen. Myn God! verleen my kracht, om u getrouw te blyven. Myne Moeder Maria! ik beveel my aen u, houd nooit op uwen Jesus voor my te bidden.

II. AFDEELING.

IN WELKE DINGEN WY ONS VOORNAMELYK AEN DEN GODDELYKEN WIL MOETEN OVERGEVEN.

1. Wy hebben nu gezien, hoe noodig het is, om aen God te behagen, en groote genaden te verkrygen, dat men zich in alles aen den wil Gods onderwerpt. Nu komen wy tot de oefening dezer deugd, en daerom willen wy betrachten, in welke dingen en op welke wyze wy ons aen den goddelyken wil moe-

ten overgeven. Gy moet vooral opmerken, beminde ziel, dat het zeer voordeelig is zich te gewennen in kleine dingen zynen wil aen den wil Gods gelykvormig te maken, als b. v. een beleedigend woord, eene lastige vlieg, eenen blaffenden hond, het aenstooten in het gaen, eene keers, welke uitbluscht, het scheuren van een kleed, en diergelyke kleine wederwaerdigheden geduldig te verdragen. Het is gewigtiger zulke kleine dingen met overgeving in den wil Gods te verdragen, dan groote kruisen; dewyl zulke kleine dingen menigvuldiger voorkomen, en wy op zulke wyze sneller de gewoonte verkrygen van ons ook in moeijelyke dingen aen den wil Gods over te geven.

2. Dan moeten wy ons ook nog byzonder in onze ziekten aen den wil Gods overgeven. Wie God behagen wil, moet de gelegenheid daertoe wenschen; en daerom noemen godvruchtige zielen datgene, wat de wereld een ongeluk pleegt te noemen, eene genade Gods; en deze genade schynt haer zoo veel te grooter, hoe drukkender en zwaerder de ziekten zyn. Zieken die lyden, en hunnen wil niet met den wil Gods gelykvormig zoeken te maken, zyn de beklagensweerdigste en ellendigste menschen op de aerde, en dat niet zoo zeer wegens hunne smerten, als dewyl zy de schatten niet weten te waerderen, welke God hun in hun lyden aenbiedt. De ongelukkigen veranderen het middel des heils, welk hun in het lyden wordt aengeboden, in vergift; want de ziekten des lichaems zyn de krachtigste heilmiddelen, om de ziekten der ziel te genezen. *De smert der wonde zuivert van het kwaed* (1), zegt de wyze man. Diegene daerentegen, zegt Pater Alvarez, die zich in de wederwaerdigheid, en in de smerten aen den wil Gods overgeeft, haest met snelle schreden tot de vereeniging met God, of veel meer hy trekt God tot zich, opdat hy zich met hem vereenige, gelyk de Heer zelf dit aen de H. Gertrudis veropenbaerd heeft, zeggende, dat, als hy eene bedrukte ziel ziet, hy zich tot haer getrokken voelt, en dat het zyne grootste

(1) Spreuk. 20. 36.

vreugde is, by zieke en lydende menschen te wonen, hetgeen ook David op verscheidene plaetsen verzekert: *De Heer is naby degenen, die bedrukt van herten zyn. Ik ben by hen in de kwelling* (1).

3. Als wy ziek zyn, dan kunnen, ja dan moeten wy de geneesmiddelen gebruiken, welke de geneesheer ons voorschryft; dewyl God dit van ons verlangt, en wy ons teenemael naer zynen goddelyken wil moeten voegen. Zekerlyk mogen wy dan ook zelfs om genezing bidden, opdat wy ons tot den dienst Gods kunnen toewyden; maer wy moeten ons geheel aen den goddelyken wil overgeven, opdat hy met ons doe, wat hem belieft. Dit is de beste wyze om van God de gezondheid weder te verkrygen. Wie in zyn gebed niet God, maer zich zelven zoekt, die zal niet verhoord worden; maer die God en zynen heiligsten wil zoekt, die wordt gansch zeker verhoord. *Ik heb den Heer gezocht, en hy heeft my verhoord* (2). De Heer verscheen eens aen de H. Gertrudis, wanneer zy de koorts had, en vraegde haer, of zy verlangde hare gezondheid weder te krygen. Alsdan omhelsde de Heilige het goddelyk Hert, en zeide: Ik verkies dit, en niets anders dan uwen wil, o myn God! Ach, welk een heilzaem geneesmiddel tegen alle ziekten zyn deze schoone woorden: *Uw wil geschiede!* Toen de H. Ludovina op het ziekbed lag en met wonden en smerten bedekt was, zeide zy: Heer, het is myne grootste vreugde, dat gy my met smerten overlaedt; want dit is myn eenige troost, dat uw H. wil in my vervuld wordt. Eene flauwe ziel kan zich zeker niet zoo hoog verheffen; maer eene beminnende ziel is daertoe wel in staet. Hoe schoon is het te lyden uit liefde tot God? Dit is dat *bitterzoet*, wat godminnende zielen zoo wel smaekt, dat het de H. martelaren geeselen, pynbanken en gloeijend yzer zoo aengenaem maekte. Toen de dwingeland den heiligen Epictetus met yzeren haken het vleesch van het lichaem scheurde, en zyne zyden met vlammende fakkels liet branden, herhaelde dezelve gedurig de woor-

(1) Psalm. 90, 15. (2) Psalm. 33, 5.

den : Heer, uw wil geschiede in my! Heer, uw wil geschiede in my! En op deze wyze leed hy alle pynen met grooten vrede der ziel. Insgelyks verhaelt de H. Bonaventura van den H. Franciscus, dat, wanneer deze Heilige eens van vele smerten gekweld wierd, een eenvoudige broeder tot hem zeide : Myn vader, bid God, dat hy uwe smerten een weinig verzachte, want het schynt, dat zyne hand u te hard drukt. Toen antwoordde de H. Franciscus : Myn broeder, indien ik niet wist, dat gy uit eenvoudigheid aldus spreekt, dan zou ik u niet meer in myne tegenwoordigheid lyden ; hoe durft gy afkeuren, wat God doet? Hierop sprong de Heilige van zyn bed op, wierp zich ter aerde, kuste dezelve, zeggende : Ik dank u, o myn God! voor deze smerten, en bid u, dat gy dezelve nog vermeerdert, indien het u bevalt, want ik verlang niets, dan uwen wil te vervullen.

4. Wy moeten onzen wil ook nog met den goddelyken wil vereenigen ten opzigte van onze natuerlyke gebreken en ellenden, indien wy b. v. een moeijelyk begrip, een zwak geheugen, enz. hebben, indien wy byzigtig of hardhoorig zyn, een zwakkelyk lichaem en diergelyke onvolmaektheden te verdragen hebben, dan moeten wy denken : God heeft ons gemaekt en niet wy ons zelven, en op zulke wyze moeten wy ons aen den wil Gods overlaten. Zyn wy immers niet arm, en moeten wy ons niet met de aelmoes vergenoegen, welke de Heer ons geeft? Wat zou men wel van eenen arme zeggen, die zich beklaegde, dat het kleed, welk men hem gegeven heeft, niet zoo kostbaer is, als hy wenscht? dat de spys, welke men hem voorzet, niet zoo welsmakende is, als hy dezelve verlangt? Zoo moeten wy ook tevreden zyn met hetgene God ons gegeven heeft, zonder meer te verlangen. Konde hy ons niet in onzen niet laten? Had hy niet kunnen maken, dat wy in plaets van menschen muggen, vliegen, of zelfs een grashalm waren geworden? O voor hoe velen is het een middel tot de eeuwige zaligheid geweest, dat zy niet veel verstand, dat zy geene schoone gestalte of andere natuerlyke begaefdheden gehad hebben? Want zoo

zy deze begaefdheden gehad hadden, waren dezelve misschien de gelegenheid hunner eeuwige verdoeming geworden. Hoe velen hebben de uitstekendste begaefdheden, hoe velen heeft schoonheid, edeldom, rykdom tot trotschheid verleid, welke hen later in de afschuwelykste ondeugden gestort heeft ? Laten wy dus maer die gaven verlangen, welke God ons wil mededeelen, en geene andere. De zalige Henricus Suzo zeide : Ik wilde liever met Gods wil het verachtelykste dier zyn, dan een Seraphien, door mynen eigenwil. Ja, wat zelfs onze volmaektheid aengaet, moeten wy, alhoewel wy naer de grootste heiligheid trachten, ons toch met die genade vergenoegen, welke de Heer ons geeft.

5. Wy moeten ons gansch byzonder met den goddelyken wil zoeken te vereenigen, als wy aen dorheid van geest lyden, hetwelk eene der hardste pynen is voor godminnende zielen. Wy moeten ons niet ontrusten, en zeggen : ik zou niet treurig zyn, indien ik maer wist, dat ik zoo troosteloos ben, omdat God het aldus wil; maer ik vrees, dat de Heer zich van my verwyderd heeft om my voor myne zonden te straffen. Indien God u daermede wil straffen, zoo antwoord ik u, beminde ziel, dat het de goddelyke wil is, dat gy deze smert lydt; neem dezelve dus aen, en God zal daermede tevreden zyn. Om alle angstige twyfelingen op te lossen, moet gy bemerken, dat er twee soorten van dorheid des geestes zyn : eene in het gevoel, van welke wy ons niet kunnen ontmaken en welke ook niet aen God mishaegt; de andere, welke eigenlyk de vrywillige flauwheid is, heeft hare zitplaets in den wil. Maer daerover heb ik reeds in het begin van dit boek wydloopig gesproken. Maer wat nu de dorheid in het gevoelen aengaet, het is van geen belang, dat wy ons ook gansch onbekwaem gevoelen, om ons gemoed tot God te verheffen, en akten van liefde, van berouw, van gelykvormigheid met den wil Gods te verwekken, het is immers genoeg, dat wy een vast voornemen hebben, dezelve in het binnenste van onzen wil te willen verwekken, zoo ons deze oefeningen dan ook nog zoo droog, nog zoo

smakeloos schynen, zoo dat wy nauwelyks weten, of wy dezelve gedaen hebben of niet; want alsdan neemt God dezelve nog met grooter welbehagen aen. Als wy in deze inwendige duisternis niets anders kunnen doen, dan moeten wy ons toch ten minste voor God vernederen, onze ellende bekennen, ons in zyne armen wer pen, gelyk een steen van eenen berg af in een dal stort, zonder te weten waerheen hy stort, en op zulke wyze zullen wy den vrede vinden. Houden wy dus niet op te bidden, in welken toestand wy ook mogen zyn, in de duisternis, of in het licht. O myn God! geleid my in den weg die u behaegt, maek maer dat ik uwen wil doe, ik verlang verder niets. Eene ziel, die ten tyde der droogheid ongerust wordt, geeft te kennen, dat zy niet geheel aen den wil Gods overgegeven is. Maer, zegt de H. Theresia, wie het gebed uitoefent, moet zich bovenal beïeveren om zynen wil aen den goddelyken wil gelykvormig te maken; hy kan overtuigd zyn, dat hierin de grootste volmaektheid bestaet. Wie hierin het vlytigste is, zal van God de meeste genade ontvangen. Daerom had de H. Maria Magdalena van Pazzis regt, als zy zeide: Wy zouden om niets anders moeten bidden, dan opdat wy in alles den wil Gods vervullen.

6. Dus gewen u, beminde ziel, u gedurig door het gebed aen God op te dragen, en bereid te zyn om uit liefde tot hem alle pynen der ziel en des lichaems, alle troosteloosheid, alle smerten, alle ziekten, verachtingen en vervolgingen geduldig te verdragen, en bid God gedurig, dat hy u kracht geve, om in alles zynen heiligsten wil te vervullen. Merk ook op, wat de leeraers van het geestelyk leven zeggen, dat wy geen schooner voorwerp kunnen vinden, om ons in de deugden te oefenen, dan eenen grooten tegenspoed welke ons overkomt, en dat wy alsdan dikwyls akten van gelykvormigheid met den wil Gods moeten verwekken; dewyl dit altyd de bestendigste deugdoefening der Heiligen was. Wanneer de H. Petrus van Alcantara zich te bed legde, dan stelde hy zich voor, als of hy alsdan sterven moest, en reeds in den laetsten doodstryd was, dikwyls de woorden herhalende:

Heer! uw wil geschiede in my! Hy wilde daerdoor te kennen geven, dat elke ademhaling, zoo lang hy rustte, een akt van overgeving in den wil Gods moest zyn. O hoe aengenaem zyn zulke opofferingen, zulke akten van gelykvormigheid! niet omdat God zich over ons lyden verheugt, maer omdat hy daerin teekens onzer liefde vindt. Wanneer God aen Abraham beval hem Isaac op te offeren, wilde hy niet de dood des zoons; hy wilde maer zien, of Abraham ook bereid was om zynen wil te vervullen. Dit wil God ook van ons, namelyk dat wy onzen wil altyd met den zynen vereenigen. Wanneer eenige christenen boeken lezen over het beschouwende (contemplative) leven, dan verlangen zy naer die bovennatuerlyke vereeniging met God, welke de lydende (passive) genoemd wordt; echter wenschte ik, dat zy meer naer de werkelyke vereeniging met God verlangden, namelyk naer de volmaekte gelykvormigheid met den wil Gods, welke volgens de H. Theresia de ware vereeniging der ziel met God is. Het kan ligtelyk gebeuren (voegt de Heilige er by) dat diegenen, welke alleen tot de werkelyke vereeniging gekomen zyn, veel meer verdiensten hebben dan de eerste, omdat zy dezelve door eigen arbeid verkregen hebben, en de Heer hen gelyk heldhaftigen leidt; alles wat zy hier op de aerde niet genieten, zal God hun zeker eens in den hemel mededeelen. De Kardinael Petrucci zegt ook, dat eene ziel, zonder bovennatuerlyke, ingestorte beschouwing, met de goddelyke genade alleen zoo verre kan komen, dat zy haren eigenwil vernietige, en denzelven in den wil Gods verandere; waeruit hy besluit, dat wy niets anders van God mogen verlangen en begeeren, dan dat zyn wil in ons vervuld worde, waerin eigenlyk al onze heiligheid bestaet. Dit heet zich zelven versterven; en daerdoor verzaekt men aen alle vreugden en begeerten, opdat de wil Gods alleen in ons leve. Dit wilde ook de Apostel zeggen, als hy uitriep: *Ik leef, doch ik niet meer, maer Christus leeft in my* (1); want ik wil niets anders, dan wat hy wil.

(1) Gal. 2, 29.

7. Zorg dus, beminde ziel, dat gy in alles, wat u overkomt, voornamelyk wat uwe zinnelykheid moeijelyk valt, de woorden van onzen Verlosser kunt uitroepen: *Ja, Heer! aldus heeft het u behaegd* (1). Cesarius verhaelt, dat een monik, die vele wonderen deed, van zyne oversten gevraegd wordende, welke buitengewone dingen hy dan deed, waerom God hem zulke byzondere genaden mededeelde, antwoordde: Ik doe niets dan gedurig acht nemen om maer te willen wat God wil en alles uit zyne hand aen te nemen. Maer vervolgde de abt, heeft die groote schade u niet bedroefd, welke onze vyand ons gisteren aengedaen heeft? Neen, hernam de monik, ik dacht dat God het zoo gewild had. Hieruit erkende de abt, waerom die kloosterbroeder aen God zoo aengenaem was. Vervolgens moet gy ook zeggen, beminde ziel, als de vrees voor een zwaer lyden u beangstigt: Heer, ik wil wat gy wilt, doe met my, en met alles wat ik heb, al wat u behaegt. De H. Gregorius verhaelt, dat de duivel in de gedaente van eene slang eenen godvruchtigen ordensbroeder dry jaren lang geplaegd had; doch dat niettegenstaende deze nooit den inwendigen vrede verloren had, maer iederen keer tot den boozen vyand zeide: Doe met my wat u bevalt, als God het zoo wil hebben. Ook wy moeten gedurig tot God zeggen: Heer, uw wil geschiede. Wanneer wy 's morgens opstaen, als wy ons tot rust begeven, als wy betrachten, als wy communiceren, als wy voor het Allerheiligste bidden, moeten wy gedurig dit gebed herhalen: Heer, uw wil geschiede. De H. Gertrudis herhaelde dry honderdmalen dags de woorden: Myn Jesus, niet myn, maer uw wil geschiede.

8. Gy zyt gelukkig, beminde ziel, zoo gy gedurig op deze wyze handelt, en u altyd aen den wil Gods onderwerpt; want dan zult gy reeds hier op aerde gelukkig zyn en nog veel gelukkiger in uwe sterfuer. Blosius zegt, dat wie in het oogenblik der dood een akt van volmaekte gelykvormigheid met den wil Gods verwekt, niet alleen van de hel, maer ook van het

(1) Matth. 11, 26.

vagevuer bevryd wordt, al heeft hy ook nog zoo vele zonden begaen; want wie de dood met volkomene overgeving aenneemt, die verwerft eene verdienste gelyk aen die der heilige martelaren, die hun leven voor Jesus Christus bereidveerdig aen God opofferden. Daerenboven sterft diegene toch gansch tevreden en met blydschap, welke geheel aen den wil Gods overgegeven is, zelfs wanneer hy de grootste smerten lydt. Te Citeaux stierf een monik, wiens vleesch aen het levendig lichaem verrotte, hetgeen hem de grootste smerten veroorzaekte; maer de godvruchtige ordensbroeder deed anders niets dan God danken, en bleef altyd helder en vol troost. Wanneer hy eindelyk ging sterven, en heviger dan ooit van de smerten gekweld wierd, begon hy met nog meer blydschap te zingen. Zyne medebroeders, die by hem stonden, waren gansch verwonderd van by zoo groote smerten nog zulke blydschap te zien; maer hy volherdde in zyne vreugde tot de laetste ademhaling toe, en stierf eene zalige dood. *Voor diegenen, die God beminnen*, zegt de Apostel, *dient alles ten besten* (1). Voor diengenen, die God bemint, strekt alles tot verdienste en tot troost; want hy weet, dat God ons het kruis en lyden maer tot ons beste toezendt. Dit veropenbaerde God eens aen de H. Catharina van Senen, haer zeggende: Ik kan niet anders willen, dan wat u nuttig is. Nadat ik den mensch uit vryen wil geschapen heb, bemin ik hem ook onuitsprekelyk. Hieruit kunt gy erkennen, dat ik de tegenspoeden maer voor het best der menschen beschik, en dat ik het welzyn myner schepsels meer verlang dan de menschen zelven. Eene andere godvruchtige vrouw stierf van eene verzwering, welke haer geheel mismaekt had. Toen nu de bisschop, die haer bystond, haer zoo zag lyden, konde hy de tranen niet inhouden; maer zy lachte en verwonderde zich dat dezelve weende; deze van verwondering geheel buiten zich zelven, vraegde haer: Waerom lacht gy dan? Waerop die vrouw antwoordde: Zoo eene gevangene vorstin wist, dat zy niet eerder in

(1) Rom. 8, 28.

haer ryk konde komen, dan wanneer hare gevangenis zoude in puinen liggen, zou dan deze zich niet verheugen, ziende dat de muren reeds invallen? Even zoo verheug ik my, en lach van vreugde, dewyl ik nu weldra den kerker van myn lichaem ga verlaten.

9. Ik wil my met dit voorwerp, namelyk met de vereeniging van onzen wil met den wil van God, niet langer ophouden, alhoewel ik er gedurig zou willen over spreken, dewyl ik eene byzondere verhandeling daerover heb uitgegeven. Als gy u dezelve kunt verschaffen, beminde ziel, zoo bid ik u, dezelve niet eenmael, maer dikwyler te lezen; want het is zeker, dat al ons geluk, onzen vrede, onze volmaektheid bestaet in de vereeniging met den wil van God. *Het leven komt uit zynen wil* (1), zegt daerom de Psalmist.

10. Eindelyk bid ik u ook nog, beminde ziel, dat gy zorg draegt om in al uwe handelingen den wil Gods te zoeken; want alsdan zult gy nooit ongerust worden, indien de zaken ook niet naer uwen wensch gelukken, en gy zult altyd den vrede behouden, en altyd aen God behagen. O hoe heerlyk is het aen God te behagen! Wilt gy weten, wat dit wil zeggen, aen God behagen? Ik antwoord u met de woorden, welke ons Pater Torres heeft achtergelaten. God behagen, zegt dezelve, is dat minnende hert behagen, hetwelk wy zoo veel verschuldigd zyn; het is, die goddelyke oog behagen, die gedurig op ons welzyn let; dien wil behagen, die gedurig met liefde tot ons gewend is. God te behagen is het einde, waervoor de Heer ons geschapen heeft, het middelpunt waernaer al onze begeerten trachten, de regel naer welken wy ons leven moeten rigten. De Heiligen hebben niets gezocht dan God te behagen; dit heeft zoo vele maegden bewogen om zich in een klooster aen God op te dragen; dit heeft zoo vele kluizenaers in de woestyn gedreven; het verlangen van aen God te behagen, maekte, dat de vervolgden de lastering voor niets achtten, dat den martelaren de kwellingen en de dood zoet schenen. Verlichte zielen zouden om God

(1) *Psalm.* 29, 6.

te behagen geerne alle gebrek, alle smerten, de schandelykste lasteringen, de smertelykste doodpynen, ja zelfs de smerten der hel willen uitstaen. Wy moeten alzoo het welbehagen van God boven allen eigenbaet, geluk en welvaren stellen. Dit is eene zoo groote zaek, dat zoo de zaligen in den hemel wisten, dat het God meer behaegde, dat zy in plaets van in den hemel te zyn in de hel waren, allen en vooral de allerheiligste Maegd Maria zich terstond in den afgrond der hel zouden storten, om in de eeuwige pyn aen God meer te behagen. — Dit noemt men vervolgens het welbehagen van God.

GEBED.

O myn Jesus, ontferm u myner; ach, hoe dikwyls ben ik onzalige, om mynen eigenwil te volgen, tegen u opgestaen, en heb my zelven tot de hel verdoemd! Indien gy my alsdan had laten sterven, was ik nu reeds in dien schrikkelyken afgrond, alwaer ik gedurende de geheele eeuwigheid uwen wil moest vervloeken en haten. Maer neen, nu loof en bemin ik uwen heiligen wil, en wil denzelven altyd beminnen. O myn Verlosser, vergeef my, want zie, ik wil u in de toekomst niet meer wederstaen. Laet my maer erkennen, wat gy van my verlangt, en geef my de kracht, ik wil alles volbrengen. *Uw wil geschiede!* Laet my de nog overige dagen myns levens uwen wil in alles vervullen, dit is alles, wat ik van u verlang. Ach, myne zoetste liefde! wat wilt gy anders dan myn welvaren en myne eeuwige zaligheid? Ik bid u, dat gy my deze genade wilt toestaen, uit liefde tot Jesus Christus, die my geleerd heeft, u in zynen naem te bidden. Heer, uw wil geschiede in my! Ik ben gelukkig zoo ik in de vervulling van uwen heiligsten wil leve en eens sterve. O Maria, gy die den wil Gods altyd volkomen vervuld hebt, myne welbeminde Moeder, verwerf my de genade, dat ik in het vervolg altyd den goddelyken wil vervulle, ja deze genade hoop ik van u. Amen.

VIII. HOOFDSTUK.

VAN DE LIEFDE TOT JESUS CHRISTUS.

I. AFDEELING.

HOE ZEER WY VERPLIGT ZYN JESUS CHRISTUS TE BEMINNEN.

1. Eene christelyke ziel moet hier op aerde niets anders willen, dan haren liefderyken Zaligmaker Jesus Christus van ganscher herte te beminnen. Het eerste en byzonderste gebod, welk de Heer ons oplegt, bestaet daerin, dat wy hem van ganscher herte beminnen : *Gy zult den Heer uwen God beminnen uit geheel uw hert* (1). Aengezien hy ons zoo innig bemint, zoo wil hy ook, dat wy hem zeer lief hebben, en derhalve verlangt hy zoo dringend onze liefde en wil ons gansch hert bezitten : *Myn zoon, schenk my uw hert* (2) ; en : *Wat verlangt de Heer uw God van u,* zegt Moyses, *dan dat gy hem bemint, en uit gansch uw hert dient* (3)? Hy belooft ons, dat hy zelf onze loon zal zyn, indien wy hem beminnen : *Ik ben uw beschermer en uw overgroote loon* (4). De vorsten dezer wereld beloonen hunne getrouwe onderdanen met landeryen, eerposten en leengoederen: onze God echter schenkt dengenen, die hem bemint, niets geringers dan zich zelven. Zoo nu onze liefde ook op geenen anderen loon te rekenen had, dan nog behoorde dit reeds ons genoeg te zyn, van te weten, dat God dengenen lief heeft, welke hem bemint. God verzekert ons op zoo vele plaetsen der heilige Schriftuer dat hy al diegenen bemint, die hem beminnen ; *Ih bemin, die my beminnen* (5) ; en hy zegt op eene andere plaets : *Wie in de liefde blyft, die blyft in*

(1) Deut. 6, 5. (2) Spreekw. 23, 26. (3) Deut. 10. 12. (4) Gen. 151.
(5) Spreekw. 8, 19.

God, en God in hem (1). Ja, Jesus Christus belooft ons: *Wie my bemint, deze zal van mynen Vader bemind worden, en ik zal hem ook beminnen* (2).

2. Alzoo bestaet al onze volmaektheid in de liefde Gods; want de liefde alleen is die deugd, welke ons, volgens de uitspraek des H. Augustinus, met God vereenigt; de liefde is de band, welke ons met God verbindt. Alle overige deugden, zoo zy niet met de liefde gepaerd gaen, zyn ons geenszins voordeelig. Daerentegen besluit de liefde in zich alle andere deugden; want zy is volgens den H. Paulus, *geduldig, goedertieren, zy is niet opgeblazen, zy is niet eerzuchtig, zy zoekt niet haer eigen voordeel, maer zy verdraegt alles, zy gelooft alles, zy hoopt alles* (3). *De liefde*, zegt dezelfde Apostel, *is de vervulling der wet* (4). Overzulks roept de H. Augustinus uit: Bemin, en dan doe wat gy wilt! Wie iemand lief heeft, die wacht zich wel, hem ook in het geringste te misnoegen; hy is integendeel alleen bekommerd met alles te doen, wat denzelven kan vreugde verschaffen. En van daer komt het, dat, wie God bemint, de geringste beleediging tegen denzelven meer schroomt dan de dood zelve, en dat zulk een zyn best doet, om hem te behagen, waer hy maer kan.

3. Ook moet gy nog opmerken, beminde ziel, dat de volmaekte liefde daerin bestaet, dat men God om hem zelven bemint. Bemint men God om zyne eigene gelukzaligheid, zoo is dit eene baetzuchtige liefde, die eigenlyk niet tot de liefde, maer tot de hoop behoort. Wie echter God om hem zelven bemint, omdat hy de oneindige goedheid is, zulke heeft eene goedgunstige liefde, welke alleen de waerachtige liefde Gods is. Ondertusschen is nogtans de hoop geenszins aen de volmaekte liefde schadelyk noch strydig; daerom is de doling des bisschops van Cameryk, die eenen staet van liefde aennam, welke alle hoop uitsluit, door de H. Kerk veroordeeld geworden. Wy beminnen God, omdat hy het verdient; en wy zouden hem daerom zelfs dan beminnen, zoo er volstrekt

(1) 1 Joann. 4, 16. (2) Joann. 14, 21. (3) 1. Cor. 13. (4) Rom. 13,10.

geene belooning te verwachten ware. Dewyl wy zien, dat hy ons dezelve wil mededeelen, ja dat hy ons zoo zeer gebiedt dezelve te hopen, zoo is het onze pligt, dien loon te hopen en er naer te verlangen. Daerenboven is de begeerte naer den hemel, ten einde God te bezitten en hem aldaer op eene volmaekte wyze te beminnen, eene ware en volmaekte liefde Gods; want in de eeuwige glorie bekomt de liefde Gods hare voltrekking. Aldaer bemint de ziel, zich zelve vergetende en bevryd van alle eigenliefde, haren God uit alle krachten en met de reinste liefde; en juist daerby komt het, dat de zaligen in den hemel zich gelukkiglyk in God verliezen.

4. Indien men ons zeide, dat in een zeker land een schoone, heilige, geleerde, minzame en bermhertige vorst was, dan zouden wy ongetwyfeld denzelven overzulks lief hebben, al had hy ons ook niet de geringste weldaed bewezen. Doch hoe zou men deze hoedanigheden van eenen zoo goeden vorst durven vergelyken met de volmaektheden Gods? God bezit alle volmaektheden, en bezit ze op eene oneindige wyze; hy bezit alle goede eigenschappen en alle schoonheid, om onze liefde te verdienen; hy is de oneindige goedheid, de oneindige schoonheid, de oneindige wysheid, de oneindige bermhertigheid. Ter oorzake zyner goedheid verdient hy reeds onze gansche liefde. — Men verhaelt in de levens der oudvaders, dat twee broeders, beide moniken, in eene woestyn levende, de duivel eens aen eenen van hen de gedachte instortte, dat zyn broeder van God verworpen was. De eenvoudige broeder geloofde het, en wierd daerover zeer bedroefd. Op zekeren dag vraegde hem de andere, waerom hy toch zoo treurig was; waerop hem dezelve de gewaende openbaring vertelde. Daerop antwoordde hy hem gansch ootmoediglyk: God zy geprezen, indien zulks zyn heiligste wil is; doch niettegenstaende wil ik hem in dit leven zoo vurig beminnen, als ik het maer vermag; want ik bemin hem noch uit vrees voor de hel noch uit hoop van hiernamaels in den hemel te komen, maer enkelyk omdat hy verdient boven al bemind te worden. In

den volgenden nacht verscheen een engel aen den misleiden broeder en openbaerde hem dat zyn broeder onder het getal der uitverkorenen aengeteekend was.

5. Wy moeten alzoo God om hem zelven beminnen ; ten minste behooren wy hem uit dankbaerheid te beminnen, indien wy overdenken, hoe groote liefde hy ons toegedragen heeft. Indien men ook de liefde van alle menschen, van alle engelen en zaligen vereenigde, zoude men niet het geringste gedeelte van die liefde bekomen, welke God tot eene enkele ziel draegt. De H. Chrysostomus zegt, dat God ons meer bemint, dan wy ons zelven beminnen. Ik, zegt God zelf tot een ieder van ons, ik heb u van eeuwigheid af bemind, en alleen uit liefde heb ik u uit den niet getrokken, en in deze wereld geplaetst: *Met eeuwige liefde bemin ik u* (1). De eerste, welke ons hier op aerde bemind hebben, waren onze ouders ; zy hebben ons echter niet eerder bemind, dan zoohaest zy ons kenden. God daerentegen beminde ons, eer wy nog het wezen hadden. Onze ouders waren nog niet in de wereld, en God beminde ons reeds; ja de wereld was nog niet geschapen, en God beminde ons reeds. En hoe langen tyd vóór de schepping der wereld heeft God ons reeds bemind? misschien duizend jaren of duizend eeuwen van te voren? Het is niet noodzakelyk jaren en eeuwen te verdubbelen ; want wy weten, dat God ons van eeuwigheid af bemind heeft; zoo dat hy ons bemind heeft, zoo lang als hy God is ; zoo lang hy zich zelven bemint, zoo lang heeft hy ook ons bemind. Het was daerom met regt, dat de H. Agnes antwoordde aen dengenen, die haer ten huwelyk aenzocht: Een andere minnaer is u voorgegaen. Als de wereld en de schepsels naer hare liefde verlangden, antwoordde zy : Neen, o wereld, neen schepsels! ik kan u niet beminnen, want myn God heeft my het eerste bemind; en derhalve is het billyk, dat ik God alleen myn gansch hert aenbiede.

6. Alzoo heeft dan God ons bemind, zoo lang als hy God is ; zoo heeft hy ons uit bloote liefde uit den

(1) Jerem. 3, 13.

niet getrokken, en heeft ons onder zoo vele schepselen, die hy had kunnen scheppen, welke hy echter nooit zal scheppen, uitgekozen en in deze wereld gesteld. Uit liefde tot de zielen, die hy zoo innig bemint, heeft God ook nog zoo vele andere schoone schepselen geschapen, den hemel, de planeten, bergen, zeeën, bronnen, en al het overige, wat zich op de aerde bevindt. Het was ondertusschen voor zyne liefde nog niet genoeg ons enkelyk deze schepsels te schenken, zoo hy zich zelven daerenboven niet aen ons konde schenken, en juist *omdat hy ons beminde, heeft hy zich zelven voor ons gegeven* (1). Daertoe gaf hem de bedorvenheid, waerin ons de zonde gestort had, eene schoone gelegenheid. De zonde had ons van de goddelyke genade beroofd, zy had ons uit den hemel gesloten en tot slaven der hel gemaekt. Op eene gansch verschillende wyze had God ons van zulke onheilen kunnen bevryden; doch neen, hy zelf wil op de aerde nederdalen, en mensch worden, om ons van de eeuwige dood vry te koopen, om ons de vriendschap onzes Gods en den verloren hemel wederom te winnen; een wonder van liefde, welk hemel en aerde in verbaesdheid zette. Hoe zeer zou men zich niet verwonderen, zoo men zag, dat ergens op aerde een koning uit liefde tot eenen zyner slaven zelf een slaef wilde worden, ja dat hy uit liefde tot eenen worm zelf een worm wilde worden? Doch oneindig grooter is de liefde geweest, welke den Zoon Gods bewogen heeft om zich zoo diep te verootmoedigen, dat hy uit liefde tot de menschen een mensch heeft willen worden. *Hy heeft zich zelven vernederd, en de gedaente van eenen knecht aengenomen, en hy is uiterlyk gelyk een mensch bevonden geworden* (2). Oneindig grooter was de liefde, die eenen God bewogen heeft om zich met ons vleesch te bekleeden: *En het Woord is vleesch geworden* (3).

7. Doch dat wonder komt nog veel grooter voor, als wy zien, wat deze Zoon Gods uit liefde tot ons, ellendige aerdwormen, gedaen heeft. Om ons heilig

(1) Gal. 2, 20, (2) 1. Phil. 2, 7. (3) Luc. 2.

te maken zou het genoeg geweest zyn, indien Jesus eenen enkelen druppel bloeds of eene enkele traen vergoten had; ja één gebed van den Zoon Gods had voldoende geweest, opdat deze traen, dit gebed, opgedragen aen den eeuwigen Vader voor onze zaligheid door eenen menschgeworden God, eene oneindige waerde zou gehad hebben, en zoude derhalve toereikend geweest zyn, niet alleen om deze wereld, maer om oneindig vele werelden zalig te maken. Doch neen, aengezien Jesus ons niet alleen wilde zalig maken, maer ook uit hoofde der oneindige liefde die hy ons toedraegt al onze liefde wilde winnen, zoo heeft hy een kommerlyk en veracht leven, ja de bitterste en smadelykste dood uitgekozen, ten einde ons daerdoor te kennen te geven, hoe zeer hy ons bemint: *Hy heeft zich zelven vernederd, en is gehoorzaem geworden tot de dood, ja tot de dood des kruises* (1). Ach! indien onze Verlosser niet God, maer een enkele mensch, indien hy maer onze vriend geweest ware, zou hy dan wel meer voor ons hebben kunnen doen, dan zyn leven voor ons te slagtofferen? *Niemand heeft eene grootere liefde*, heeft hy zelf gezegd, *dan dat hy zyn leven voor zynen vriend slagtoffere* (2). Wat zegt gy hierover, beminde ziel! gelooft gy, dat Jesus Christus uit liefde tot u gestorven is? Gy gelooft het, en gy kunt nog iets anders, dan Jesus, beminnen! Vóór de menschwording van het Woord Gods, zegt een beroemde schryver, kon de mensch nog eenigzins twyfelen, of God hem teederlyk beminde; maer hoe is het mogelyk nog te twyfelen, sedert dat Jesus voor ons mensch geworden en gestorven is? Zou hy toch wel een grooter bewys zyner teere liefde jegens ons hebben kunnen geven, dan zoo vele smerten, zoo menigvuldige verachtingen te lyden, en eindelyk de bittere dood aen het kruis voor ons te onderstaen? Ach! het is ons eene gewoonte geworden van te hooren spreken van de menschwording, van de verlossing, van eenen in eenen stal geboren God, van eenen gegeeselden God, van eenen met doornen

(1) Phil. 2, 8. (2) Joann. 15, 13.

gekroonden God, van eenen aen het kruis gestorven God. O heilig geloof, verlicht ons, en laet ons erkennen, hoe groot de liefde van onzen God geweest is, dat hy voor ons heeft willen mensch worden, dat hy voor ons heeft willen sterven.

8. Hetgeen wy echter allermeest moeten bewonderen, is het hevig verlangen van Jesus Christus om voor ons te lyden en te sterven. Toen hy nog op de aerde wandelde, zeide hy : *Ik moet my met den doop myns bloeds laten doopen*, niet om my, maer om de menschen van hunne zonden te zuiveren, en *hoe zeer ben ik behaestigd, tot dat myn verlangen vervuld worde* (1). O myn God! dit niettegenstaende wordt Jesus van de menschen niet bemind ; dewyl zy niet eens aen de liefde willen denken, welke deze liefderyke Verlosser tot hen gedragen heeft. Ware het toch mogelyk, dat eene ziel, die hieraen denkt, zou kunnen leven zonder hem te beminnen ? De H. Paulus zegt : *De liefde van Jesus Christus perst ons ;* eene ziel, welke overdenkt de liefde van Jesus jegens ons menschen, is terstond gedwongen tot wederliefde. Als de Heiligen het lyden onzes Zaligmakers betrachtten, dan blaekten zy zoodanig van liefde, dat zy somwylen luiduit schreeuwden van verbaesdheid en teederheid. Wy hebben gezien, riep de H. Laurentius Justinianus uit, dat een God uit liefde tot ons byna uitzinnig is geworden ! Ook de H. Magdalena van Pazzis ontwaerde eens in eene zielverrukking een beeld des gekruisten, en noemde hem eenen dwazen van liefde : Ja, myn Jesus! riep zy uit, gy zyt dwaes van liefde. Ik zeg het, en zal het altoos zeggen, gy zyt dwaes van liefde.

9. Indien het geloof ons niet de waerheid van het geheim onzer verlossing verzekerde, wie zou dan wel kunnen gelooven, dat de Schepper aller dingen voor zyne schepselen zoo veel heeft willen lyden, dat hy zelf voor hen heeft willen sterven? Zoo Jesus niet voor ons gestorven ware, hoe zoude wel ooit een mensch het hebben durven wagen, God te bidden,

(1) Luc. 12, 50.

dat hy voor ons zoude mensch worden, sterven, en ons door zyne dood zalig maken? Zou die enkele gedachte niet als eene uitzinnigheid moeten voorkomen? En in der daed, toen de apostelen aen de heidenen de dood van Jesus verkondigden, hielden deze het voor een verdichtsel, en zeiden, dat het eene dwaesheid was, die teenemael ongeloofelyk is, gelyk het de H. Paulus getuigt: *Wy echter prediken den gekruisten Christus, den Joden eene verergernis, den heidenen echter eene dwaesheid* (1). Ja, zegt de H. Gregorius, het scheen hun eene dwaesheid, dat de oorsprong des levens voor de menschen zoude hebben willen sterven. Hoe zouden wy het toch kunnen gelooven, zeiden de heidenen, dat een God, wien niets ontbreekt, die in zich zelven oneindig gelukkig is, zou willen op de aerde nederdalen en de menschelyke natuer aennemen, ten einde voor de menschen, zyne ellendige schepsels, te kunnen sterven? Dit ware even eens, als of men wilde gelooven, dat een God uit liefde tot de menschen zinneloos geworden is. Doch dat niettegenstaende is het eene waerheid des geloofs, dat Jesus, de waerachtige Zoon Gods, uit liefde tot ons rampzalige en ondankbare menschen pyn en smaed, ja de dood zelfs heeft willen verdragen.

10. En waerom heeft Jesus dit gedaen? Hy heeft het gedaen, zegt de H. Augustinus, opdat de mensch de onmeetbare liefde erkenne, welke God hem toedraegt. Vóór hem heeft dit reeds Jesus Christus zelf gezegd: *Ik ben gekomen om een vuer op de aerde te brengen, en wat wil ik anders, dan dat het aengestoken worde?* dat wil zeggen: ik ben op de aerde gekomen, om het heilig vuer der goddelyke liefde aen te steken, en ik verlang niets anders dan de herten aller menschen van deszelfs vlammen ontstoken te zien. De H. Bernardus (2) stelt ons Jesus voor oogen, hoe hy als een misdadiger in den hof van de krygsbende gebonden wierd, en roept hierop, zich wendende tot zynen Zaligmaker, uit: O myn

(1) 1. Cor. 1, 13. (2) Sermo in cant, 84.

Jesus! wat hebben de strikken en ketenen met u te doen? Deze komen ons toe, die knechten en zondaren zyn; doch gy zyt de koning des hemels en de heiligheid zelve? Wat heeft u zoo ver gebragt, van als de verachtelykste en boosaerdigste misdadiger onder alle menschen te willen verschynen? Wie heeft dat gedaen? De liefde heeft het gedaen, vervolgt de Heilige; zy, welke geene weerdigheid ontziet, wanneer het er op aenkomt om de liefde der beminde persoon te winnen. God, die van niemand kan overwonnen worden, is van de liefde overwonnen geworden; zyne liefde heeft hem zoo ver gebragt, dat hy, na het menschelyke vleesch aengenomen te hebben, zyn goddelyk leven in eene zee van smerten en smaed verteerd heeft; de liefde zegeviert zelfs over God!

11. Op eene andere plaets betracht dezelfde Heilige onzen Verlosser, hoe hy van Pilatus ter dood veroordeeld wordt. Waerop hy zynen Zaligmaker vraegt: Zeg my toch, myn beminde Jesus! gy zyt de onschuld zelve, wat kwaed hebt gy dan gedaen, dat gy zulk een gruwelyk vonnis, dat gy de dood des kruises zoudt verdiend hebben? Doch, ach! antwoordt de Heilige, ik versta zeer wel de oorzaek uwer dood; ik weet, welk eene misdaed gy, myn Jesus, begaen hebt. Uwe liefde tot ons, zy en niet Pilatus, veroordeelt u ter dood; zy is het, die u den doodsteek toebrengt. Van uit eene grootere verte roept reeds de heilige man Job uit: *Wat is de mensch, dat gy hem groot acht, en uw hert tot hem neigt* (1). O myn God! wat is toch ook de ellendige mensch, dat gy hem zoo hoog eert? welk groot goed hebt gy toch van den mensch ontvangen, daer het schynt, dat uw gansch hert maer bezig is met hem weldaden te bewyzen en hem de liefde te kennen te geven, die gy tot hem draegt? De H. Thomas zegt: God heeft den mensch zoodanig bemind, even als of de mensch de God van dezen God ware, en als of God niet gelukkig zyn konde zonder de gelukzaligheid der menschen. Waerlyk, beminde ziel, indien gy de God van Jesus Christus

(1) Job. 7, 17.

waert, zou hy dan wel meer hebben kunnen doen, dan zoo lange jaren een zoo kommerlyk leven te leiden, en dan eindelyk eene zoo gruwelyke dood te sterven? Indien het den Verlosser te doen geweest ware om aen zynen eigen Vader het leven te redden, zou hy alsdan wel meer hebben kunnen doen, dan hetgeen hy voor u gedaen heeft? Doch, o myn God! waer is onze dankbaerheid? Indien onze geringste dienstbode datgene voor ons geleden had, wat onze hemelsche bruidegom voor ons heeft willen lyden, zouden wy wel ooit hetzelve vergeten? Ach! een ieder van ons behoorde, als hy de dood van Jesus betracht, aenstonds buiten zich zelven van liefde tot Jesus met den H. Pascalis uit te roepen: Myne liefde is voor my gekruist geworden! myne liefde is voor my gestorven!

12. Hetgeen wy echter tot nu toe nog niet gedaen hebben, dat kunnen wy thans nog doen; God geeft ons nog tyd daertoe. Jesus is voor ons gestorven; zegt de H. Paulus, opdat hy door zyne liefde de volkomene heerschappy over onze herten zoude winnen; *Christus is gestorven, opdat hy over de dooden en de levenden heersche* (1). Onze Zaligmaker is gestorven, zegt dezelfde Apostel, opdat wy van nu aen niet meer voor ons zelven leven, maer voor dien God, welke voor ons zyn leven opgeofferd heeft. Zoo hebben de heiligen gedaen; als zy de dood overwogen en de liefde, met welke Jesus voor ons menschen gestorven is, dan hielden zy het voor gering, uit liefde tot hem alles, goederen en eeren, ja het leven zelve te verliezen. Hoe vele groote heeren, hoe vele koningen en vorsten, hoe vele koninginnen en keizerinnen hebben al hunne rykdommen, hunne nabestaenden, hun vaderland, ja zelfs hunne staten verlaten, om zich in een klooster op te sluiten en enkelyk voor de liefde van Jesus Christus te leven? Hoe vele millioenen martelaren hebben het voor hun grootste geluk gehouden, onder de gruwelykste pynen hun leven te kunnen opofferen? Hoe vele aenzienlyke jongelingen en jongvrouwen heb-

(1) Rom. 14, 3.

ben aen echtverbindingen met de grooten dezer wereld verzaekt, en zyn juichend de dood te gemoet getreden, om ten minste eenigermate te beantwoorden aen de liefde van eenen God; die uit liefde tot ons gestorven is? Ondervraeg u thans, beminde ziel, wat gy tot nu toe uit liefde tot Jesus gedaen hebt? Welk bewys uwer liefde gy hem gegeven hebt? Het is toch voorzeker dat, gelyk als Jesus voor eene heilige Lucia, voor eene heilige Agatha, voor eene heilige Agnes gestorven is, hy even zoo ook voor u heeft willen sterven.

13. Bedenk ook nog de byzondere genade, die Jesus u medegedeeld heeft, en die hy aen zoo vele anderen, uws gelyken, geweigerd heeft. Vele uitmuntende jongelingen en jongvrouwen, vele prinsen en prinsessen, liet hy in ongeloovige landen of onder ketters geboren worden, alwaer zy, beroofd van de H. Sakramenten, van onderwyzingen en van andere hulpmiddelen, die tot de eeuwige zaligheid noodzakelyk zyn, rampzalig verloren gaen? Aen u daerentegen heeft hy de genade bewezen, dat gy in den schoot der waerachtige Kerk geboren wierdt. Bedenk, hoe bermhertig God jegens u geweest is, daer hy u zoo dikwerf uwe zonden vergeven heeft. Het was hem genoeg, dat gy hem om vergiffenis badt, en terstond heeft hy u vergeven; doch ach! hoe menigmael hebt gy hem wederom beleedigd? En ieder mael heeft hy u op nieuw met dezelfde liefde vergeven; en in plaets van u voor uwe menigvuldige zonden te straffen, heeft hy u met de grootste genaden, verlichtingen en insprekingen overladen. Zie, op het oogenblik, dat gy in dit boek leest, gaet de Heer voort met u te vermanen om hem te beminnen. Wat wilt gy doen, waertoe hebt gy u besloten? Wedersta toch niet langer. Wat hapert gy? Wacht gy misschien, tot dat God u niet meer roept, en zyne liefde u verlaet?

GEBED.

O myn beminde Verlosser, zie, ik erken, dat gy my maer al te zeer verpligt hebt om u te beminnen; myne ziel is u al te dierbaer geweest. Veel te groot ware myne ondankbaerheid, indien ik iets anders beminde dan u, of zoo ik eenen God, die zyn bloed en zyn leven voor my te pand gegeven heeft, maer weinig beminde. Indien gy, o myn Jesus en myn bruidegom! voor my uwen ellendigen dienaer gestorven zyt, zoo is het billyk, dat ik ook voor u sterve, myn Heer en myn God! Ik verzaek aen de liefde tot de schepsels; aen uwe liefde alleen wyd ik myn hert toe. U verkies ik tot myn eenigste goed, tot het eenigste voorwerp myner liefde. Ik bemin u, o myne liefde! ik bemin u! ja ik herhael het, en wil het gestadig herhalen, ik bemin u, o myne liefde! Ik bemin u! Gy wilt dat ik u zeer lief hebbe, gy wilt, dat ik niets buiten u beminne. Ja, myn Zaligmaker! ik wil u tevreden stellen, ik wil u vuriglyk beminnen, u alleen wil in beminnen, o myn God en myn al! sta my toch uit bermhertigheid by, en maek, dat ik u volkomen tevreden stelle. O myne Moeder Maria! ook gy, help my; gy zyt de uitdeelster van alle goddelyke genaden, en vooral van de grootste aller genaden, de liefde Gods; om deze genade bid ik u, o Maria! van u vertrouw ik dezelve zekerlyk te bekomen.

II. AFDEELING.

VAN DE MIDDELEN OM DE LIEFDE TOT JESUS CHRISTUS TE BEKOMEN, EN VAN DE WYZE OM DEZELVE TE OEFENEN.

1. God verkondigt allen menschen het gebod van hem te beminnen, en hy wil van allen uit ganscher herte bemind worden. *Gy zult den Heer uwen God beminnen uit geheel uw hert?* De H. Theresia zegde: God bewyst eene groote genade aen die zielen, welke

hy tot zyne goddelyke liefde roept. Ook gy, beminde lezer, behoort onder het getal dezer gelukzalige zielen. Om u echter teenemael aen de liefde uws goddelyken bruidegoms toe te wyden, moet gy vooral vast besloten hebben om de middelen die daertoe noodig zyn, aen te wenden.

2. Het eerste middel, dat gy daertoe moet aenwenden, is eene vurige begeerte om deze volmaekte liefde te verkrygen, zoo dat uw hert gansch aen Jesus Christus toebehoore. De innige begeerten zyn die vleugels, waermede de heiligen opwaerts klimmen, om zich door eene volmaekte liefde met God te vereenigen. Indien gy deze begeerte ook nog niet in u ontwaert, zoo bid ten minste God daerom; want anders zoudt gy nooit tot eenige volmaektheid komen, terwyl gy met dezelve binnen kort daertoe geraekt. De H. Theresia heeft aen hare dochters verscheidene schoone onderwyzingen hierover nagelaten: Onze gedachten; zegt zy, behooren grootmoedig te zyn, want daervan zal ons geestelyk welzyn afhangen. Onze begeerten, zegt zy op eene andere plaets, mogen niet op nederige dingen gerigt zyn; maer wy moeten op God ons vertrouwen stellen; want, indien wy ons geweld aendoen, zoo zullen wy allengskens daertoe geraken, waertoe de heiligen met zyne genade gekomen zyn. Uit eigene ondervinding getuigt de Heilige, dat zy nooit gezien heeft, dat eene kleinmoedige ziel in vele jaren zoo ver gekomen is als eene groothertige ziel in weinige dagen; want, zegt zy, God schept zoodanig behagen in onze begeerten, als of wy dezelve alreeds uitgevoerd hadden. Ja, zegt de H. Gregorius, eene ziel die God van ganscher herte bemint, komt reeds daerdoor in bezit van God. Een gansch hert echter beteekent een hert, dat van alle aerdsche liefde ontbloot en ledig is.

3. Het tweede middel, dat noodig is om God van ganscher herte te beminnen bestaet daerin, dat men aen alle liefde verzake, die God niet tot voorwerp heeft. God wil onze herten alleen bezitten, en gedoogt niemand neffens zich. De H. Augustinus verhaelt, dat de Romeinsche raed, na dry duizend godheden

erkend te hebben, den God der christenen de aenbidding weigerde; want, zegt hy, deze is een trotsche God, die alleen wil aengebeden worden en geenen anderen god nevens zich gedoogt. Doch onze God heeft regt zulks van ons te verlangen, aengezien hy de eenige en waerachtige God is, en ook de eenige, die ons waerlyk bemint, en die, dewyl hy ons lief heeft, verlangt, dat wy hem van ganscher herte beminnen. God van ganscher herte beminnen behelst in zich twee dingen; ten eerste dat men uit het hert wegruime alle neiging, welke God niet tot voorwerp heeft. De heilige godminnende Franciscus de Sales zeide: Indien ik wist, dat zich in myn hert eene ader bevond, die niet voor God ware, zoo zoude ik ze schielyk er uitrukken. De liefde Gods vindt geenen ingang in ons hert, ten zy hetzelve ledig is van aerdsche neigingen; in een hert daerentegen, welk ontlost is van alle aengekleefdheid aen de schepsels, ontsteekt zich het vuer der goddelyke liefde altoos meer en meer. De H. Theresia zeide: Ontlost uw hert van de schepsels en zoekt God, en gy zult hem vinden. De Heer kan dengenen die hem zoekt zyne liefde niet ontzeggen. Hy schenkt zich gansch aen dengenen, die uit liefde tot hem alles verlaet; zoo als hy eens tot de H. Theresia zegde: Nu, daer gy gansch de myne zyt, ben ook ik gansch de uwe. Hetzelfde zal hy u ook toeroepen, beminde ziel, indien gy u van alles losrukt, om gansch en geheel uwen God toe te behooren. Pater Segneri de Jongere schreef eens aen eene godvruchtige persoone: De goddelyke liefde is een dief, die ons van al onze neigingen berooft, tot dat de ziel tot haren beminde zeggen kan: Wat wil ik toch anders, dan u alleen, o myn God? De H. Franciscus de Sales zegt even zoo: De zuivere liefde Gods verteert alles in het hert, wat niet God is, om alles in zich te smelten; mits alles, wat men uit liefde tot God doet, liefde is. In het leven van den eerweerdigen Pater Joseph Caraccioli, uit het Theatiner orden, leest men, dat hy, zich eens na de dood zyns broeders by eenen zyner bloedverwanten bevindende, tot denzelven zeide: Spaer uwe tranen voor eene betere gelegenheid, om de dood van Jesus Chris-

tus te beweenen, die onze vader, onze broeder en de bruidegom onzer zielen is, en die uit liefde tot ons gestorven is. Zoo behoorde ook elke God toegewyde ziel al hare neigingen en al hare liefde voor Jesus haren bruidegom te bewaren.

4. De heilige Joseph van Calasanza zeide : Die ziel alleen is eene ware bruid van Jesus Christus, die zeggen kan : myn God en myn al! — Zoo gy u aen God in den kloosterstaet toegewyd hebt, beminde ziel, o dan herinner u, dat gy, u met Jesus Christus huwende, gezegd hebt : Het ryk der wereld en alle tydelyke pracht heb ik veracht ter oorzake der liefde myns Heeren Jesus Christus, welken ik als den liefweerdigsten bruidegom erkend heb ; derhalve heb ik hem bemind en heb hem al myne neiging geschonken ; derhalve heb ik op hem al myne hoop gesteld en aen hem geloofd, dien ik boven al bemin. En indien de schepsels in uw hert zoeken in te dringen, o dan wys hen terug, zeggende, dat gy uw hert reeds aen Jesus Christus geschonken hebt, en dat er voor hen geene plaets meer is.

5. Vooral moeten wy, om Jesus van ganscher herte te kunnen beminnen, ons zelven verloochenen, vrolyk datgene aennemen, wat aen de eigenliefde misnoegt, en bereidwillig aen datgene verzaken, wat de eigenliefde vordert. De H. Theresia eens ziek zynde, bragt men haer eene spys, welke de Heilige niet wilde aennemen. Toen zeide de ziekenoppaster tot haer, dat zy toch dezelve zoude proeven, dewyl zy goed gereed gemaekt was. Doch Theresia antwoordde: Juist daerom eet ik er niet van, omdat zy goed bereid is. Zoo moeten wy ook aen al datgene, wat ons behaegt, juist daerom verzaken, omdat het ons behaegt. Derhalve moeten wy onze oogen afwenden en dit of dat niet aenzien, juist omdat het liefelyk is om aen te zien; daerom moeten wy dat genoegen weigeren, omdat wy er behagen in hebben ; daerom moeten wy gedienstig zyn jegens dezen ondankbaren mensch, juist omdat hy ondankbaer is; daerom moeten wy deze bittere medecyn nemen, juist omdat zy bitter is. Bedenken wy het wel, zegt de H. Franciscus de Sales,

dat onze eigenliefde wil deel hebben aen alles, ja zelfs aen de heiligste dingen, en zy bewerkt, dat niets ons dunkt goed te zyn waer zy zelve hare voldoening niet in vindt. Vervolgens verlangt de Heilige zoo zeer, dat men de deugden met verloochening zyns zelven beminne. By voorbeeld, wy moeten het gebed, de eenzaemheid beminnen; indien echter de gehoorzaemheid of de liefde tot den evenmensch ons zulks belet, zoo moeten wy overzulks niet ongerust worden, maer ongestoord alles aennemen, wat volgens den wil Gods is, zou het ook onze neiging tegengaen. De eerw. Pater Balthasar Alvarez plagt te zeggen, dat God dikwerf aen de schepselen beveelt ons den rug te keeren en ons te verlaten, opdat wy tot hem onzen toevlugt nemen; doch eer zy ons verlaten, moeten wy dezelve reeds verlaten hebben en ons met God vereenigen.

6. *De weg der regtveerdigen is als een schitterende licht, het gaet voort en groeit aen tot dat het volle dag is* (1). Het leven der regtveerdigen, zegt de wyze man, neemt altoos toe, tot dat het den gelukzaligen dag bereike; wie is het echter, die denzelven bereikt? Alleen diegene, welke wil of niet wil, wat God wil of niet wil, zonder eenigermate iets te wenschen, ten zy hy erkent hebbe, wat de goddelyke wil is. Daerom behoorde men altoos, gelyk P. Alvarez, God te bidden : O myn God! laet my in alles, wat gy over my beschikken wilt, volgens uwen heiligen wil rust vinden; ik verlang noch vreugde, noch lyden. O hoe gelukkig leeft degene, die volstrekt geene aengekleefdheid meer heeft! Wees overtuigd, beminde ziel, dat niemand in de wereld tevreden is, dan die, welke alle vreugden veracht en God alleen verlangt. Derhalve behoorde een ieder van ons hier op de aerde als in eene wildernis te leven, en uit te roepen : Hier is niemand anders dan ik en God!

7. Het derde middel, welk wy moeten aenwenden, om tot de volmaekte liefde van Jesus Christus te geraken, bestaet in het meermael betrachten van zyn bitter lyden. De H. Maria Magdalena de Pazzis zeide, dat eene ziel, welke zoo gelukkig geweest is van zich

(1) Spreekw. 8, 14.

gansch aen de liefde haers gekruisten Zaligmakers te kunnen wyden, by al wat zy doet, alleen het kruis moet beschouwen, om zich alleenlyk bezig te houden met de overweging van die oneindige liefde, welke de goddelyke Zaligmaker tot haer gedragen heeft. Indien iemand uit liefde tot zynen vriend smerten, beleedigingen en gevangenis onderstond, hoe zou het hem aengenaem wezen, dat zyn vriend zulks wist en dikmaels daeraen dacht; indien echter deze vriend elken keer dat hy daervan hoorde spreken, het gesprek op iets anders keerde, en niet eenmael daeraen wilde denken, hoe pynlyk zoude hem zulk eene ondankbaerheid moeten vallen? Zulke smert veroorzaken aen Jesus Christus die zielen, welke maer zelden aen den smaed en aen de smerten denken, welke de Zaligmaker uit liefde tot haer onderstaen heeft. Daerentegen veroorzaken hem groote vreugde die zielen, welke gestadig aen zyn bitter lyden denken en die hetzelve aendachtig betrachten. Ik ben overtuigd, dat het lyden van Jesus voor eene godvruchtige ziel het eenigste voorwerp harer betrachtingen zou moeten zyn, en dat zy het ten minste eenmael dags behoorde te overwegen.

8. Het schynt, dat onze liefderyke Zaligmaker alleen zoo vele soorten van smerten en beschimpingen heeft willen verdragen, zoo van banden als van kaekslagen, zoo van geesels als van doornen, van speeksel en van nagelen, om aen de zielen, die hem beminnen (gelyk wy reeds op eene andere plaets bemerkt hebben), verscheidene geheimenissen tot betrachting te kunnen aenbieden. Daerom heeft hy zich aen ons op zoo verscheidene wyzen in zyn lyden willen vertoonen; b. v. hoe hy in den hof te Gethsemani bloed zweette, hoe hy van snoode soldaten gebonden wierd, hoe hy in een wit kleed als een dwaze bespot wierd, hoe hy met geeselen verscheurd, hoe hy met doornen gekroond als een tooneelkoning met smert en spot overladen wierd, hoe hy met zyn kruis op de schouders ter dood gesleept, en met dry nagelen aen het kruis gehecht wierd, hoe hy met de geopende wonde zyner zyde op het pynbed, het hard kruis, hangt. Doch men moet het lyden van Christus niet

betrachten om geestelyken troost en zoetigheden daerin te zoeken, maer enkelyk om van liefde tot den goddelyken Zaligmaker ontstoken te worden, en van hem te vernemen, wat hy van ons verlangt; waerop men het voornemen moet maken van uit liefde tot hem verduldiglyk alles te verdragen, mits hy uit liefde tot ons zoo veel heeft willen lyden. De Heer openbaerde eens aen zekeren godvruchtigen eremyt, dat geene godvruchtige oefening bekwamer is om de liefde Gods in een hert te ontsteken, dan de betrachting van zyn lyden.

9. Het vierde middel, om tot eene volmaekte liefde Gods te geraken, bestaet in dikwyls akten van liefde te verwekken. Gelyk het vuer door het hout onderhouden wordt, zoo wordt de liefde door akten van liefde onderhouden. Wie bemint, die verheugt zich over het welzyn des beminden, en dit noemt men de liefde van welbehagen. Derhalve moet gy, beminde ziel, u menigmael over de oneindige gelukzaligheid van uwen God verblyden, en zelfs meer dan zoo het uwe eigene gelukzaligheid was; want gy moet uwen goddelyken bruidegom meer dan u zelve beminnen, en uwe gansche vreugd moet bestaen in te weten, dat aen uwen beminde niets ontbreekt, en dat in eeuwigheid hem niets zal kunnen ontbreken, om oneindig gelukzalig te zyn. Ook moet u de gedachte verblyden, dat zoo vele millioenen engelen en heiligen hem op eene zoo volmaekte wyze beminnen. Ook moet gy u verheugen, als gy verneemt, dat eene ziel hier op de aerde Jesus Christus opregt lief heeft. Daerenboven verlangt ook nog degene, welke bemint, dat zyn beminde van allen bemind worde, en dit noemt men de goedgunstige liefde, welke gy ook moet oefenen, met te wenschen, dat alle menschen Jesus Christus regtzinnig beminnen. Ook moet gy meermaels met anderen van zyne liefde spreken, ten einde deze liefde te ontsteken in de herten van alle diegenen, met welke gy verkeert. Daerenboven moet gy ook nog wenschen, dat uw goddelyke bruidegom van alle diegenen gekend en bemind worde, die hem niet kennen of niet beminnen. Uwe eenigste bekommering moest zyn, dat Jesus van zoo vele menschen gering

geacht wordt. Zou het wel eene teêrminnende bruid zyn, die zich er weinig om bekommerde, dat haer bruidegom beschimpt of gewond wierd. Doch nog veel meer moèst gy de beleedigingen berouwen, die gy zelve hem ooit hebt aengedaen en gedurig akten van berouw daerover verwekken; hetgeen men de smertelyke liefde plagt te noemen.

10. Wie bemint, die schat meer het voorwerp zyner liefde dan al andere dingen, en dit is de liefde van voorkeur, met welke God gansch byzonderlyk van ons wil bemind worden. De eerste trap dezer liefde bestaet daerin, dat men bereid zy liever al andere goederen dan de genade Gods te verliezen. Verlangt God iets te veel van ons, wanneer hy wil, dat wy hem meer schatten dan de goederen dezer wereld? Wat is toch ook al het andere in vergelyking met God? De keizer Domitianus zocht den H. Clemens tot vereering der afgoden over te halen, met hem tot belooning eener zulke goddeloosheid goud, zilver en edelgesteenten aen te bieden; alsdan begon de Heilige te zuchten en te weenen, omdat men zynen God met aerdsche dingen durfde vergelyken. Wy moesten ons schamen, als wy tot God spreken: Heer! ik bemin u boven al! want dit is hetzelfde, alsof wy tot eenen koning zeiden: Heer, ik acht u hooger dan strooi en slyk; maer niettegenstaende is God reeds tevreden, zoo wy hem enkelyk meer dan de schepsels beminnen, welke doch in vergelyking met God oneindig geringer zyn, dan strooi en slyk in vergelyking met eenen koning. Pater Vincentius Carafa, uit de Societeit Jesu, zeide, dat indien hy ook de geheele wereld bezeten hadde, zoodra hy God zoude genoemd hebben, dezelve hem plotselyk zou uit de handen gevallen zyn. Wy moeten alzoo besloten hebben liever alles, ons vermogen, eer en leven te verliezen, dan het bezit van God. Wy moeten met den H. Paulus uitroepen: *Noch de dood, noch het leven, noch de hel, noch een ander schepsel zal ons kunnen scheiden van de liefde Gods!* Het is eene groote genade, zeide Pater Alvarez, indien eene ziel zoo ver gekomen is, dat zy zelve ondervindt, dat zy zonder God niet meer

kan leven. Eene ziel echter, die naer volmaektheid streeft, moet niet alleen bereid zyn, liever duizendmael te sterven, dan God met eene zware, al ware het ook enkelyk eene voorbedachte dagelyksche zonde, te beleedigen; maer zy moet ook nog het welbehagen Gods voor alle voldoening van zich zelve stellen, en bereid zyn alle lyden te onderstaen, ten einde datgene te doen, wat haren God het meest behagelyk is. Bedenk, beminde ziel, dat Jesus Christus uwe zaligheid zelfs aen zyn eigen leven voorgesteld heeft; en alsdan zal het geene zoo groote zaek, maer eerder niets schynen, indien gy zyn welbehagen aen elk ander goed voorstelt.

11. Wie bemint, die weigert geenszins te lyden, maer hy verheugt zich wanneer hy iets lyden kan, voor de beminde persoon, om haer op zulke wyze een bewys van zyne liefde te kunnen geven.

Alzoo heeft ook Jesus Christus gedaen om ons zyne liefde te bewyzen. Wie aldus Jesus bemint, wenscht ook voor hem te lyden, of hy neemt ten minste de gelegenheid van lyden waer. De bekommernissen banen den weg, die tot de vereeniging met God geleidt; want in het lyden verbinden zich minnende zielen des te nauwer met God. Pater Balthasar Alvarez zeide: Wie zich in tegenspoeden vreedzaem in den goddelyken wil overgeeft, deze klimt spoedig op tot God. Met een woord, voor hem, die God bemint, strekken alle, zoo wel vrolyke als treurige voorvallen, om zich altyd inniger met God te vereenigen. *Voor hen, die God beminnen, dienen alle dingen ten beste* (1). Het is ongetwyfeld, dat alles, wat God beschikt, ten onzen beste bestemd is. De Heer sprak eens tot de H. Gertrudis: Met even dezelfde liefde, met welke ik den mensch geschapen heb, beschik ik ook alles, wat ik hem overzend; geluk of ongeluk, alles is ten zynen beste bestemd. Byzonderlyk moet gy u beïeveren, beminde ziel, om u ten tyde van ziekte met God te vereenigen. In de ziekte erkent men, of iemand wezenlyk God bemint. Alsdan moet gy den geneesheer en den ziekenoppasser volstrektelyk gehoor-

(1) Rom. 8, 28.

zamen. Het zoude goed zyn niets te vragen, integendeel walging- en afkeer-verwekkende geneesmiddelen bereidwillig aen te nemen. Beklaeg u over niemand, wees vriendelyk jegens iedereen en dankbaer jegens allen. Geef u alsdan gansch over in den wil van uwen God, draeg u aen hem op, om alles te lyden, wat hy u wil toezenden, en vereenig u met Jesus aen het kruis, zonder van hetzelve eerder te willen afstygen, dan het hem zal gelieven. Ja wees bereid geerne de dood aen te nemen, indien het alzoo zyn heilige wil is. Stel u alsdan het crucifix voor oogen; want gy zult veel geruster lyden, als gy ziet, dat uwe smerten toch oneindig geringer zyn, dan die, welke Jesus uit liefde tot u onderstaen heeft. Bemint uwen goddelyken Bruidegom, zeide de H. Franciscus de Sales, zoo wel in vertroosting als in bedruktheid; want hy is even zoo liefweerdig, wanneer hy u vertroost dan wanneer hy u met lyden bezoekt, aengezien hy alles ten uwen beste doet. Indien gy waerlyk uwen Jesus bemint, zoo moet gy ook verachtingen en smaed beminnen, en uwen biechtvader bidden, dat hy geenszins ten uwen opzigte met verschooning te werk ga, maer u datgene oplegge, wat hy voor het beste houdt.

12. Wie bemint, is eindelyk ook nog den beminde gedurig indachtig. Eene ziel die God bemint, denkt alzoo onophoudelyk aen hem, en poogt hem altyd van hare liefde te verzekeren door vurige verzuchtingen en schietgebedekens, en dit noemt men *de liefde van verzuchting.* Draeg aldus zorg by dag en by nacht, indien gy u alleen of in gezelschap met anderen bevindt, van uwen gekruisten Zaligmaker dikwyls toe te roepen: O myn God! ik wil niets anders, dan u! Of: ik schenk my gansch aen u, o myn God ik wil alles wat gy wilt. Doe met my, wat u belieft. — Het is genoeg, zoo gy maer zegt: Myn God, ik bemin u! Of dit enkel woord: Myne liefde! Myn alles! Ja, zonder te spreken, is een liefdezucht, eene opheffing des herten, een oogslag tot den hemel of op het allerheiligste Sakrament des altaers of op een crucifix reeds genoeg; en dergelyke akten van liefde zyn misschien de beste, omdat zy gemakke-

lyker zyn en meermaels kunnen verwekt worden, en daerom worden zy dikwyls ook veel ieveriger gepleegd. Op het einde dezes werks heb ik verscheidene akten van liefde, die men tot Jesus Christus verwekken kan, bygevoegd voor diegenen, welke aen droogte van geest lyden. Overigens zyn die akten, welke God ons ingeeft en die uit ons hert voortkomen, de allerbeste.

13. In het oud verbond had God bevolen, dat op zyne altaren gedurig het vuer zoude branden. De H. Gregorius zegt, dat onze herten deze altaren zyn, alwaer God verlangt, dat gedurig het vuer zyner goddelyke liefde brandt. Daerom is het, dat God, nadat hy aen de menschen het gebod verkondigd had van hem uit ganscher herte te beminnen, er nog de volgende woorden byvoegt, die ons te kennen geven hoe uitdrukkelyk de Heer ons zyne liefde aenbeveelt: *En deze woorden, die ik u heden gebied, moeten in uw hert wezen, en gy behoort dezelve te betrachten, wanneer gy in uw huis zit, en wanneer gy op de reis zyt; wanneer gy u neêrlegt, en wanneer gy opstaet. Gy behoort ze als een teeken aen uwe hand te binden en tusschen uwe oogen te hebben en aen de poorten en deuren van uw huis te schryven* (1), en dat alles opdat gy gestadig derzelver indachtig zyt, en ze door akten van liefde volbrengt. Daerom leeren de Godsgeleerden, dat indien men ook waerschynlyk voldoen kan, met de akten van geloof en van hoop eenmael in het jaer te verwekken, men de akten der liefde Gods ten minste eenmael in de maend moet verwekken; ja anderen beweren zelfs dat dit nog dikwyler moet geschieden.

14. De herten aller christenen moesten van de goddelyke liefde gewond zyn en onophoudelyk van liefde tot Jesus branden. Maer, ach! klein, zeer klein is het getal zulker herten! Indien het mogelyk ware, dat Jesus nu nog konde weenen en bedroefd zyn, zoo zou het hem de grootste smert veroorzaken, dat zielen, die hy tot zyne bruiden verkozen heeft, hem zoo weinig beminnen. Bemin gy hem dan, beminde

(1) Deut. 6, 5.

ziel, bemin hem ten minste uit medelyden, omdat uw God zoo weinig hier op aerde bemind wordt. Indien een edele, ryke, schoone en vrome vorst tot zyne huisvrouw verkoos een arm, verfoeijelyk en onwetend boeren-meisje, en hetzelve door dit huwelyk ryk, edel, wys en gelukkig maekte, wat meent gy, zou dit meisje niet alles voor haren echtgenoot doen? Van welke innige liefde, van welken diepen eerbied zoude zy niet jegens hem bezield zyn, maer al te wel wetende, wie hy en wie zy is! Zy zoude voorzeker niets anders doen, dan hem gestadig bedanken voor de buitengemeene goedheid, die hy haer betoond heeft. En hoe bezorgd zoude zy zyn om altyd maer datgene te doen, wat zy voorziet, dat hem de meeste vreugd zou kunnen verschaffen! Hoe ieverig zou zy zyn om zonder alle tegenspraek zynen wil te volbrengen in alle dingen, welke zy weet, dat hy wenscht! En indien zy ook eenigermate uit liefde tot hem smerten moest lyden, o hoe bereidwillig en vrolyk zoude zy dezelve onderstaen, zich gelukkig achtende, van hem daerdoor een bewys harer liefde en dankbaerheid te kunnen geven! Indien zy echter moest zien, dat haer echtgenoot door zyne onderdanen veracht wierd, o dan zou zy niet ophouden van daerover te treuren en te weenen! En indien het gebeurde, dat zy zelve uit nalatigheid hem eenig verdriet veroorzaekte, o welke smert zou haer zulks aendoen, en met welke ootmoedigheid, met hoe vele tranen zoude zy hem deswege op hare knieën om vergiffenis bidden! Gebeurde het, dat zy van haren echtgenoot verwyderd ware, o hoe zou zy alsdan de uren en oogenblikken tellen, tot dat zy hem konde wederzien, en hoe tevreden zou zy wezen, indien zy aen haren ellendigen vroegeren staet, en aen haren gelukkigen tegenwoordigen staet dacht? Pas u zelve toe, beminde ziel, hetgeen ik hier gezegd heb: want gy bevindt u in denzelfden toestand, aengezien gy uit eene ellendige zondares eene bruid van Jesus Christus geworden zyt.

15. Zoo bemin dan uwen goddelyken bruidegom, beminde ziel; weet echter ook, dat hy niet tevreden is,

indien gy hem niet van ganscher herte bemint. Bemin hem niet alleen met de neigingen uws herten, maer geef uwe liefde ook door werken te erkennen. Eenigen, welke maer met den naem vrienden zyn, zeggen tot hunne vrienden: Myn vriend! gy zyt heer en meester over alles, wat ik bezit; doch zoo het op de daed aenkomt, dan geven zy hem zeer weinig of in 't geheel niets. Anderen daerentegen, welke ware vrienden zyn, geven hunnen vriend vooreerst het beste, wat zy hebben, en zy bieden hem daerna ook nog het overige aen. Eene ziel, die voorgenomen heeft zich zonder voorbehouding aen God te schenken, ontbloot zich van alle aerdsche dingen, aen welke zy nog eenige verkleefdheid des herten bespeurt, en maekt het besluit van al hare neigingen aen de gehoorzaemheid te onderwerpen, zich in al hare vergenoegingen te versterven, niet meer hare eigene eer te achten, en vrolyk verachtingen en bespottingen te verdragen. O hoe zeer maekt toch zulk een heldhaftig besluit, dat de ziel naderhand met zekerheid wandelt! Welk een vertrouwen op God schenkt hetzelve aen de ziel! Hoe bereidwillig maekt het haer om alle tegenspoeden te verdragen! Door zulk besluit vormt zy, by al wat zy doet, een zuiver inzigt, en wordt aengedreven om Jesus en Maria om hulp aen te roepen, opdat zy haer voornemen kan uitvoeren van altoos in alle dingen alleen het welbehagen van God te zoeken. Indien zich zwarigheden aenbieden, dan boezemt haer besluit haer moed in om dezelve te overwinnen, en zy roept uit: Ik wil niets anders, dan alleenlyk God te behagen! het zal geschieden, al moest het my ook het leven kosten. En indien het soms gebeurt, dat de ziel in eene fout valt, zoo maekt het genomene besluit, dat zy niet kleinmoedig worde, en het boezemt haer moed en de vaste hoop in van in het vervolg beter uit te voeren, hetgeen tot nu toe niet geschied is. — Zoodanig besluit, beminde ziel, moet gy voortaen nemen by de betrachting, gedurende de heilige Communie en by de bezoeking des allerheiligsten Sakraments des altaers; doch vooral moet gy 's morgens, als gy opstaet, de volgende beloften

vernieuwen : O myn Jesus , ik schenk my op nieuw gansch en geheel aen u , en beloof u van altoos datgene te doen, wat ik zal erkennen u het meestbehagelyk te zyn. Ik vereenig dit myn offer met datgene , welk gy zelf in uwen persoon aen uwen hemelschen Vader opgedragen hebt. Sta my by, opdat ik u getrouw blyve. Uw lyden is myne hoop ; op uwe verdiensten, op uwe beloften, op uwe liefde stel ik al myn betrouwen. O myne lieve Moeder Maria, bid Jesus voor my ; verkryg my de heilige volherding en de liefde tot uwen Zoon Jesus!

16. Indien gy den grooten schat der liefde Gods bekomen wilt, beminde ziel, zoo raed ik u aen, van onophoudelyk daerom te bidden: O myn Jesus, schenk my uwe liefde; o Maria, verkryg my de liefde Gods; o myn heilige Engel bewaerder, o gy, myne heilige voorsprekers, verwerft my de liefde Gods! Het is reeds genoeg, zoo gy maer het woord *liefde* uitspreekt; God zal altyd daerin welbehagen scheppen, en u elken keer eene godvruchtige gedachte inboezemen, en in uw hert eene nieuwe liefde-vlam en eene heilige begeerte ontsteken. De Heer is milddadig in de uitdeeling zyner genaden; byzonderlyk maekt hy geerne den zynen deelachtig zyner liefde, als zy hem daerom bidden; want juist deze liefde is het, welke hy meer dan alles anders van ons begeert. Doch wy moeten hem veel meer om eene sterke, dan om eene teedere liefde bidden; om eene sterke liefde, die maekt dat wy alle menschelyk opzigt en allen tegenstand der eigenliefde overwinnen, en die ons bereidwillig maekt om alles, wat hem behaegt, zonder haperen en zonder eenig ontzag te volbrengen. Deswege moet gy dan ook, beminde ziel, u gewennen om in alle, zelfs de kleinste dingen, maer alleen het grootste welbehagen Gods te zoeken; want alsdan zult gy bereid wezen om ook groote dingen te ondernemen. En zou u de vrees kwellen, dat gy niet genoeg kracht hebt, om in eene zware zaek te overwinnen, dan betrouw op God, en spreek : *Ik vermag alles in hem die my versterkt.* Zeg alsdan: wat ik zelf niet doen kan, dat zal ik vermogen met den bystand, welken ik vastelyk

hoop van God te bekomen. Lees, bid ik u, op het einde dezes werks de uitlegging der oefeningen van deugden, welke eene ziel verrigten moet, die ganschelyk God toebehooren wil.

17. De H. Augustinus zegt, dat alle tyd, dien men niet voor God besteed heeft, verloren gegaen is. In de uer der dood zal het zekerlyk onze eenigste troost zyn, dat wy God bemind hebben. Ach! welke troost zal het voor dengenen zyn, welke hem hier op aerde waerlyk en uit ganscher herte bemind heeft, wanneer hy, zyn crucifix aenschouwende, uitroepen kan: Dit is het eenigste voorwerp myner liefde geweest. Ja alreeds in dit leven kan er voor eene ziel geen grooter troost bestaen dan te kunnen zeggen: Ik ben welbehagelyk aen God, ik behoor God gansch toe. Doch wy moeten ons aen God schenken, niet om ons zelven daerdoor tevreden te stellen, maer alleen om hem te behagen, zoo dat wy met de bruid der Gezangen kunnen zeggen: *De koning voerde my in den wynkelder, en schikte in my de liefde; verkwikt my met bloemen, versterkt my met appelen, want ik ben kwelend van liefde* (1). Onder den wyn verstaet men de liefde Gods; want gelyk de wyn den mensch van zyne zinnen berooft, zoo dat hy noch ziet, noch hoort, en leeft als of hy dood ware, zoo leeft ook eene van Gods liefde brandende ziel, als of zy geene zinnen meer hadde voor de dingen dezer wereld; en daer zy al het geschapene vergeten heeft, zoo wil zy niets dan God, en zoekt overzulks bloemen van heilige begeerten en vruchten van godvruchtige werken, die haer het leven behouden, namelyk de goddelyke liefde, in dewelke en door dewelke alleen zy nog leeft. Doch alleenlyk die ziel kan zulks zeggen, welke zich waerachtig en zonder eenige voorbehouding aen Jesus Christus geschonken heeft. Wat zegt gy op dit alles, beminde ziel? Hebt gy u thans gansch aen Jesus Christus geschonken, zoo als hy het van u verlangt? Of hebt gy hem misschien nog tegenstand geboden? Heeft hy misschien nog niet genoeg gedaen, om uwe geheele liefde te verdienen?

(1) Hoogl. 2, 4.

Jesus heeft zich eenmael aen u zonder de minste voorbehouding, en zoo menigmael daerna in de heilige communie geschonken, wat verwacht gy nog meer? Wat moet hy nog doen, opdat gy hem gansch toebehoort? Wacht gy misschien, tot dat hy u verlate en u niet meer tot zich roepe? Kom, beminde ziel, wedersta hem niet langer, en spreek tot hem.

GEBED.

Ja, myn Jesus, beminde bruidegom myner ziel! zie ik wil niet langer meer aen uwe liefde wederstaen. *Myn beminde is de myne, en ik ben de zyne.* Gy hebt u gansch aen my geschonken, ook ik schenk my spoedig gansch aen u. Ik verdiende van u verstooten te worden, nadat gy my zoo dikwerf geroepen hebt, en ik, ondankbare, u nimmer gehoor gegeven heb; doch de begeerten, die gy my thans inboezemt, van u gansch toe te behooren, laet my hopen, dat gy my zult aennemen. O myn Jesus, om de liefde, die gy my door uwe dood aen het kruis bewezen hebt, neem my aen tot uwen dienaer, o myn beminde Zaligmaker. Indien ik althans in de hel ware, gelyk ik het verdiend heb, dan zoude ik u niet meer kunnen beminnen. Maer dewyl gy my nog tyd geeft om u te beminnen, zoo wil ik u beminnen, en niets anders beminnen, dan u alleen. O myn beminde Zaligmaker, hoe is het toch mogelyk, dat hy niet van liefde tot u ontstoken zy, die u of in de kribbe te Bethlehem, of aen het kruis op den Calvarieberg, of in het allerheiligste Sakrament op onze altaren betracht? Wien zoude ik toch ook beminnen, nademael een God uit liefde tot my heeft willen sterven? Ik bemin u, myn Verlosser, myne liefde, myn al! vermeerder in my uwe heilige liefde, laet my gestadig indachtig zyn, hoe veel gy voor my gedaen en geleden hebt, en gedoog niet, dat ik ooit wederom jegens u ondankbaer zy. O gy schoone liefdevlammen! gy die het leven van mynen Jesus op den altaer des kruises verteerd hebt, komt, neemt myn hert in bezit, en vernietigt daerin alle neiging tot de geschapene dingen. — Ik schenk my gansch aen

u, o myne liefde; en vermits ik niet weet, hoe ik my aen u schenken moet, zoo bid ik u, neem gy my zelf, en maek dat ik gansch de uwe zy. Maek dat ik van niets anders spreke, aen niets anders denke, naer niets anders verzuchte, dan om u te beminnen en aen u te behagen. Ik stel al myne hoop op uwe verdiensten, o myn Jesus! Ook op u stel ik myn vertrouwen, o Maria, dat gy my die genade zult verwerven om van heden af aen niets anders te beminnen dan mynen goddelyken bruidegom, uwen Zoon, en u, myne Moeder.

EINDE VAN HET EERSTE DEEL.

INHOUDS-TAFEL

VAN HET EERSTE DEEL.

BLADZ.

Voorrede. 5

Dagelyksche oefeningen en levensregelen voor eene ziel die verlangt volmaekt te worden. 7

Eerste punt. *Van het 's morgens opstaen.* ibid.

Morgengebed. 8

Tweede punt. *Van de overweging of betrachting.* 9

Derde punt. *Van het hooren der heilige Mis.* 10

Gebeden onder de heilige Mis. 12

Vierde punt. *Van de heilige Sakramenten der Biecht en Communie.* 23

Biecht-gebeden. ibid.

Communie-gebeden. 25

Vyfde punt. *Hoe men zich by de maeltyd moet gedragen.* 30

Tafelgebeden. ibid.

Zesde punt. *Hoe men zich in de uren van uitspanning gedragen moet.* 31

Zevende punt. *Van het onderzoek des gewetens en eenige andere oefeningen.* 33

Avondgebed. 34

VAN DE CHRISTELYKE VOLMAEKTHEID IN 'T ALGEMEEN.

EERSTE HOOFDSTUK. *Van de begeerte naer volmaektheid.* 37

TWEEDE HOOFDSTUK. *Van het gevaer, waerin zich eene onvolmaekte ziel bevindt, die de dagelyksche zonden weinig vreest.* 52

DERDE HOOFDSTUK. *Vervolg van het voorgaende hoofdstuk.* 63

VAN DE CHRISTELYKE VOLMAEKTHEID IN HET BYZONDER.

De christelyke deugden.

EERSTE HOOFDSTUK. *Over de inwendige versterving of verloochening der eigenliefde.* 76

TWEEDE HOOFDSTUK. *Over het verzaken van den eigenwil.* 89

DERDE HOOFDSTUK. *Over de uiterlyke versterving der zinnen.* 98

I. Afdeeling. *Over de versterving der oogen.* 110

II. Afdeeling. *Over de versterving van den eetlust.* 121

III. Afdeeling. *Over de versterving van het gehoor, van den reuk en van het gevoel.* 134

VIERDE HOOFDSTUK. *Over de heilige ootmoedigheid.* 139

I. Afdeeling. *Voordeel der ootmoedigheid.* ibid.

II. Afdeeling. *Over de ootmoedigheid van het verstand.* 148

III. Afdeeling. *Over de ootmoedigheid van den wil.* 158

IV. Afdeeling. *Over het verdragen der verachting.* 168

VYFDE HOOFDSTUK. *Over de liefde tot den evenmensch.* 182

I. Afdeeling. *Over de liefde welke men tot den evenmensch, byzonder in het beoordeelen zyner handelingen, moet uitoefenen.* ibid.

II. Afdeeling. *Hoe men de liefde tot den evenmensch in het spreken moet uitoefenen.* 191
III. Afdeeling. *Over de dadelyke liefde tot den evenmensch.* 202
ZESDE HOOFDSTUK. *Van de verduldigheid.* 214
I. Afdeeling. *Van de verduldigheid in 't algemeen.* ibid.
II. Afdeeling. *Van de verduldigheid in ziekte, armoede, verachting en in troosteloosheid.* 229
III. Afdeeling. *Over het geduld in de bekoringen.* 243
ZEVENDE HOOFDSTUK. *Van de overgeving in den wil Gods.* 255
I. Afdeeling. *Hoe voordeelig het is, zich in den wil Gods over te geven.* ibid.
II. Afdeeling. *In welke dingen wy ons voornamelyk aen den goddelyken wil moeten overgeven.* 263
ACHTSTE HOOFDSTUK. *Van de liefde tot J. C.* 274
I. Afdeeling. *Hoe zeer wy verpligt zyn J. C. te beminnen.* ibid.
II. Afdeeling. *Van de middelen om de liefde tot Jesus Christus te bekomen, en van de wyze om dezelve te oefenen.* 285

EINDE DER INHOUDS-TAFEL VAN HET EERSTE DEEL.

WARE BRUID VAN JESUS CHRISTUS.

DE

WARE BRUID VAN JESUS CHRISTUS

OF DE

DOOR DE OEFENING DER KLOOSTERLYKE DEUGDEN
GEHEILIGDE

ORDENSPERSOON,

VOOR

KLOOSTERGEESTELYKEN VAN BEIDERLEI GESLACHT.

DOOR DEN

H. ALPHONSUS MARIA DE LIGUORI,

VERTAELD UIT HET ITALIAENSCH

DOOR EENEN PRIESTER UIT DE VERGADERING DES ALLERHEILIGSTEN VERLOSSERS.

TWEEDE DEEL.

MECHELEN.

P. J. HANICQ, DRUKKER VAN HET AERTSBISDOM.

MET GOEDKEURING.

Eigendom.

VERSCHEIDENE MIDDELS

OM DE CHRISTELYKE VOLMAEKTHEID TE BEKOMEN.

I. MIDDEL.

DE GEESTELYKE LEZING.

1. Het lezen van geestelyke boeken is welligt even zoo nuttig tot de geestelyke volmaektheid, als het gebed. De H. Bernardus zeide : Door het lezen worden wy zoo wel in het gebed als in de oefening der deugden onderwezen (1); overzulks besloot hy, dat de lezing zoo wel als het gebed een wapen is, waermede men datgene waervoor men strydt en den hemel wint (2). Wy kunnen niet gestadig onzen geestelyken Vader by ons hebben, om hem in al onze handelingen, voornamelyk indien ons eenige twyfel overvalt, om raed te vragen; doch de geestelyke lezing zal dit alles herstellen, daer dezelve ons verlicht en den weg aenwyst, om de arglist des duivels en onzer eigenliefde te ontgaen, en tevens den goddelyken wil te erkennen. De H. Athanasius zeide, dat men niemand vinden zal, welke vast besloten heeft God te dienen, of hy is ook het lezen van geestelyke boeken toegedaen. Daerom hebben ook alle ordensstichters deze heilige oefening hunne geestelyke kinderen zoo uitdrukkelyk aenbevolen. De H. Benedictus heeft onder andere voorgeschreven, dat ieder kloosterbroeder dagelyks eene geestelyke lezing zou doen, en dat twee moniken moe-

(1) S. Bern. Serm. 50. de modo bene viv. (2) Ibid.

ten belast zyn om in de cellen na te zien of ook allen dezen regel onderhouden; en indien iemand hierin nalatig bevonden wordt, zoo wil hy, dat dezelve gestraft worde. Reeds de apostel Paulus beval zulks aen Timotheus, als hy hem schreef: *Wees neerstig in het lezen* (1). Letten wy op dit woord, *wees neerstig;* want het geeft ons te kennen, dat alhoewel Timotheus als bisschop met de bestiering der geloovigen groote bezigheid had, nogtans de H. Paulus wilde, dat hy de lezing van heilige boeken niet oppervlakkig of op korten tyd behoorde te doen.

2. Zoo schadelyk de lezing van slechte boeken is, zoo nuttig is het lezen van goede boeken. Gelyk als de eene maer al te dikwyls de jeugd in het verderf gestort heeft, zoo is de andere voor vele zondaers menigmael de oorzaek hunner bekeering geweest. De byzonderste schryver van goede boeken is namelyk de geest Gods, terwyl de duivel de wezenlyke oorsprong van schadelyke boeken is; om het vergif, welk in dusdanige boeken opgesloten is, te verbergen, bedriegt hy menigen onder het arglistig voorwendsel, dat men uit dezelve kan leeren behoorlyk te spreken, en de noodige kennissen bekomen om zyne levenswys in te rigten, of dat zy ons ten minste een eerlyk tydverdryf verschaffen. Doch ik beweer, dat er niets schadelyker bestaet, dan het lezen van slechte boeken. Onder slechte boeken versta ik echter niet enkel alle van den pausselyken stoel verbodene boeken, aengezien dusdanige openbare ketteryen of zedeloosheden behelzen, maer ook al die boeken, welke van wereldsche minnaryen handelen. Welken voortgang in het geestelyk leven zal wel eene ziel doen, die Romans, comediën of wereldsche gedichten leest? Hoe is het toch mogelyk, dat zy gedurende het gebed of by de heilige Communie ingetogen kan blyven?

3. Men zal misschien bybrengen: Wat schaden toch zulke romans of wereldsche gedichten, in welke geene oneerlyke woorden voorkomen? Gy vraegt, wat zy schaden? Weet dan, beminde ziel, dat daerdoor de

(1) 1. Tim. 4, 13.

begeerlykheid der zinnen ontstoken wordt, dat het lezen zulker boeken de driften opwekt, welke alsdan gemakkelyk den wil overmeesteren, of ten minste zoo verzwakken, dat, indien naderhand eenige ongeregelde neiging tot eene persoon zich daerby voegt, de duivel reeds de ziel bereid vindt om ze neder te storten in den afgrond der zonde. Een geleerde schryver zegt, dat de kettery door het lezen van diergelyke slechte boeken zoo grooten voortgang gedaen heeft en nog dagelyks doet, want daerdoor verspreidt zy meer en meer de ongebondenheid der zeden. In der daed het gift dezer boeken dringt allengskens de herten in, ten eerste bemagtigt het zich van het verstand, dan randt het den wil aen, eindelyk brengt het de ziel den doodsteek toe. Ja de duivel bezit misschien geen krachtiger en zekerder middel, om eenen jongeling of eene jonge dochter in het verderf te storten, dan zulke vergiftigde boeken. O welke verwoesting kan zulk een gift veroorzaken, indien het eens in eene landstreek ingevoerd wordt! Een enkel diergelyk slecht boekje is genoeg om eene gansche gemeente in het verderf te storten. Indien zulk een boek in uwe handen zou geraken, beminde ziel, zoo werp het schielyk in het vuer, opdat het niet meer ten voorschyn kan komen.

4. Overigens moet gy ook opmerken, dat er boeken bestaen, die wel is waer niet van onbetamelyke zaken handelen, doch niettemin u nutteloos zyn; ook zulke boeken zyn schadelyk, omdat gy daermede den kostelyken tyd verliest, welken gy door nuttige werken tot de zaligheid uwer ziel zoudt kunnen besteden. De H. Hieronymus schreef eens aen zyne scholièrster Eustochium, om haer door zyn voorbeeld te waerschouwen, dat, toen hy zich in de wildernis te Bethlehem bevond, hy een zonderling genoegen schepte in het lezen van Cicero's werken, terwyl daerentegen de heilige schriften, wegens haren eenvoudigen schryfstyl hem eene zekere walging inboezemden. Dan viel de Heilige in eene zware ziekte, in welke het hem voorkwam, als of hy voor den regterstoel van Jesus Christus gevoerd wierd; de Heer vraegde hem: Zeg my, wie zyt gy? Waerop de Heilige antwoordde:

Ik ben een christen. Gy liegt, hernam de goddelyke Regter, gy een christen; een Cicero's gezinde zyt gy, en geen christen. Vervolgens beval de Regter, dat hy oogenblikkelyk gegeeseld zoude worden. Toen beloofde de Heilige van zich te beteren, en als hy weder tot zich kwam, ondervond hy wezenlyk, dat zyne schouders van de geeselslagen, welke hy by deze verschyning ontvangen had, blauw, opgezwollen en verwond waren. Van dien tyd af onthield zich Hieronymus van de lezing der geschriften van Cicero, en hield zich enkelyk bezig met de lezing der heilige Schriftuer. In der daed, het is waer dat men in menige diergelyke boeken de eene of andere goede gedachte vindt; doch, schryft de H. Hieronymus aen eene zyner scholiersters, het is niet noodig, dat gy het goud in het slyk zoekt; wat zoude u zulks baten, aengezien gy godvruchtige boeken kunt lezen, in welke gy niets dan louter goud zonder eenig slyk vindt (1)? Gewoonlyk is het ook nog voor wereldlingen schadelyk verhandelingen over voorwerpen uit de morael-theologie te lezen; want door het lezen van zulke boeken kan hun geweten ligtelyk verontrust worden, of zy kunnen daeruit leeren, wat hun beter is niet te weten. Ook kan voor velen de lezing van boeken, die over de mystische Theologie handelen, schadelyk zyn; want daerdoor kunnen zy gemakkelyk eene groote begeerte naer het bovennatuerlyk gebed bekomen, en derhalve hun gewoonlyk gebed der betrachting en verwekking van akten verlaten, zoo dat zy ten laetste noch het eene noch het andere zullen bezitten. Dat het ook niemand wage zich in de beschouwing in te wikkelen, ten zy God zelf hem gansch duidelyk daertoe roepe. Daerom verscheen de H. Theresia eens na hare dood aen eene kloostervrouw van haer orden, en beval, dat de overste aen de kloostervrouwen de lezing harer boeken, die van verschyningen en openbaringen handelen, zou verbieden; want, zeide zy, niet door verschyningen en openbaringen, maer door de oefening der deugden ben ik heilig geworden.

(1) S. Hier. Epist. ad Furiam.

5. Nu willen wy tot ons eigenlyk voorwerp wederkeeren. O, tot hoe groot voordeel strekt ons de lezing van heilige boeken! Gelyk de lezing van slechte boeken de ziel met wereldsche en kwade gedachten vervult, zoo vervullen godvruchtige boeken het hert met vrome gedachten en goede begeerten. Hoe kan toch eene ziel in God ingetogen blyven, die een groot gedeelte des dags met het lezen van ydele en wereldsche boeken overbrengt, welke haer duizenderlei gedachten aen wereldsche dingen in het hoofd steken; en die haer hert met eene menigte van aerdsche begeerten vervullen? Hoe kan toch zulk eene ziel in Gods tegenwoordigheid vertoeven en meermaels akten van liefde verwekken? Een molen maelt het graen, dat men er op uitstort; schudt men er slecht graen op, zoo kan er geen goed meel afkomen. Alzoo zal ook eene ziel, die een groot deel des dags met de lezing van een nutteloos boek verkwist heeft, en zich daerna tot het gebed, tot de heilige Communie begeeft, in plaets van aldaer aen God te denken, en akten van liefde en van vertrouwen te verwekken, gedurig verstrooid blyven; want al de ydele dingen, die zy kort te voren gelezen heeft, zullen haer dan wederom in den zin komen. Wie daerentegen zynen geest onophoudelyk met godvruchtige voorwerpen, met vrome grondspreuken en met voorbeelden van deugden der Heiligen vervult, die zal van deze gedachten niet alleen gedurende het gebed, maer ook op al andere tyden vergezeld worden, en deze goede gedachten zullen haer gestadig met God vereenigd houden. De heilige Bernardus verklaert ons zulks door eene schoone vergelyking, als hy de woorden van den H. Joannes: *Zoekt, en gy zult vinden*, uitlegt (1); zoekt in de lezing van stichtende boeken, zegt hy, en gy zult vinden, wat gy in de betrachting zoekt; want de lezing legt ons de spys in den mond, die wy in de betrachting smaken en genieten (2).

6. Dan zal ook eene ziel, die gedurende de lezing met heilige gedachten is vervuld geworden, veel ge-

(1) Joann. 16, 24. (2) S. Bern. Scala claust.

makkelyker de inwendige bekoringen verjagen. De H. Hieronymus deelde den volgenden raed aen zyne scholierster Salvina mede : Draeg zorg om altoos goede boeken in uwe handen te hebben , opdat gy met dit schild u tegen de kwade gedachten kunt beschermen (1). De geestelyke lezing dient ook nog om de vlekken te kennen , die onze ziel bezoedelen , en om zich daervan te reinigen. Derhalve schreef dezelfde H. Hieronymus aen de jongvrouw Demetrias, dat zy zich van de geestelyke lezing als van eenen spiegel moest bedienen (2); want, wilde hy daer mede zeggen , even als ons een spiegel dient om de vlekken , die wy in het gezigt hebben , te kennen , zoo geven ons de geestelyke boeken te kennen , wat in ons geweten gebrekkelyk is. In de geestelyke lezing erkennen wy , zegt de H. Gregorius , ons verlies en onze winst , ons achterwaerts gaen of onzen voortgang op den weg des Heeren (3). Men verkrygt ook nog door de lezing van geestelyke boeken vele verlichtingen en goddelyke ingevingen. Wanneer wy bidden , zegt de H. Hieronymus , dan spreken wy tot God ; doch als wy lezen , dan spreekt God tot ons. Derhalve zegt de H. Ambrosius : Wy spreken tot God , als wy bidden ; wy hooren hem , als wy lezen (4). In het gebed verneemt God onze smeekingen , doch gedurende de lezing vernemen wy de stem Gods. Wy kunnen onzen biechtvader niet gestadig by ons hebben ; wy kunnen niet altoos de onderwyzingen van godvruchtige predikanten aenhooren , die ons geleiden en verlichten om zonder afdwâling op den weg Gods voort te wandelen ; doch door goede boeken kunnen wy gemakkelyk het verlies van zulke predikatien vergoeden. De H. Augustinus zegt, dat godvruchtige boeken even zoo vele liefdebrieven zyn , die de Heer ons toezendt, in dewelke hy ons waerschouwt voor de gevaren die ons omringen , door welke hy ons den weg des hemels aenwyst , waerdoor hy ons aenmoedigt om de tegenspoeden geduldig te verdragen , door welke hy ons

(1) S. Hier. Epist. ad Salvin. (2) S. Hier. Epist. ad Demetr.
(3) S. Gregor. Mor. lib. 2 cap. 1. (4) S. Ambr. lib. 1 de offic. c. 20.

verlicht en met zyne goddelyke liefde ontsteekt. Wie alzoo wil zalig worden en eenen hoogen trap van liefde Gods tracht te bereiken, die moet meermaels deze hemelsche brieven lezen.

7. Hoe vele heiligen zyn door het lezen van een goed boek bewogen geworden om de wereld te verlaten, en zich gansch aen God te schenken! Het is bekend, hoe de H. Augustinus, als hy in wulpsche driften en ondeugden gewikkeld was, door het lezen van eenen brief van den H. Apostel Paulus plotselyk van het goddelyk licht verlicht, zich aen de duisternissen ontrukte en binnen korten tyd heilig wierd. Ook de H. Ignatius de Loyola, nog soldaet zynde, wierd door het lezen van de levens der Heiligen, die hem by toeval in de hand vielen, als hy zynen ledigen tyd wilde overbrengen, zoodanig getroffen, dat hy begon heiliglyk te leven, en naderhand de grondstichter van de Societeit Jesu geworden is, van een orden, welk zich zoo verdienstig jegens de heilige Kerk gemaeckt heeft. Ook de H. Joannes Columbinus, eens met onverschilligheid en byna met weêrwil in een geestelyk boek lezende, voelde zich aengedreven om de wereld te verlaten; waerop hy een heilige en de stichter van een kloosterorden wierd. De H. Augustinus verhaelt (1), dat twee aenzienlyke heeren van het gevolg des keizers Theodosius eens in de cel eens kluizenaers ingaende, een van hen het leven des H. Antonius las, dat hy aldaer gevonden had, waerdoor hy zoodanig van heilige gedachten vervuld wierd, dat hy terstond besloot de wereld te verlaten: dan sprak hy tot zynen gezel met zulken iever, dat zy beide in een klooster gingen, om aldaer God te dienen. Ook in de jaerboeken der Carmeliterssen wordt het volgende verhaeld: Eene voorname juffrouw uit Weenen was eens van voornemen zich tot een feest te begeven; daer zy de tyding ontving dat hetzelve geene plaets had, wierd zy zeer vergramd, en enkelyk om hare spyt te vergeten en tot tydverdryf, begon zy een geestelyk boek, dat haer juist in de handen viel, te

(1) S. August. Confess. lib. 8. cap. 6.

lezen; doch uit dit boek leerde zy de wereld en hare vreugden verachten, waerop zy dezelve in der daed verliet, en eene Carmeliters wierd. Hetzelfde gebeurde aen de hertogin van Montalto in Cicilië, die eens onbedacht in de werken der heilige Theresia las, en daerdoor zoo geraekt wierd, dat zy van haren echtgenoot het verlof afsmeekte om Carmeliters te worden, waerin deze eindelyk toestemde.

8. Uit deze voorbeelden kunnen wy erkennen, van hoe groot voordeel de lezing van geestelyke boeken aen de Heiligen geweest is; doch zulks heeft niet enkelyk in het begin hunner bekeering plaets gehad, maer hun gansch leven door hebben zy daerin een middel gevonden, om zich ieverig in den dienst Gods te behouden, en altoos meer voortgang in de volmaektheid te doen. De glorieryke heilige Dominicus omhelsde zyne geestelyke boeken, drukte dezelve vol teederheid aen zyn hert, en riep uit: Deze geven my melk tot spyze. Zouden ook wel de heilige eremyten in de wildernissen, verwyderd van alle menschelyk gezelschap, zoo vele jaren hebben kunnen overbrengen, zoo zy niet het gebed en de lezing van geestelyke boeken tot gezellen hadden gehad? De godvruchtige Thomas a Kempis kende geen grooteren troost, dan wanneer hy zich kon verbergen in eenen hoek zyner cel met een boek, welk met hem van God sprak. Ook plagt de eerweerdige Vincentius Carafa te zeggen, dat hy zich geen gelukzaliger leven konde denken, dan in eene kleine spelonk met een stuk brood en een geestelyk boek zyne dagen over te brengen. De H. Philippus Nerius bragt al zyne ledige uren over met geestelyke boeken te lezen, byzonderlyk de levensbeschryvingen der Heiligen.

9. Indien gy my nu echter vraegt, beminde ziel, welke boeken voor u het nuttigste zyn, zoo antwoord ik u, dat gy vooral die boeken moet lezen, in welke uwe ziel het meest geestelyk voedsel vindt, en door dewelke gy meer tot vereeniging met God aengedreven wordt. Zulks vindt men byzonderlyk in de schriften van den H. Franciscus de Sales, van de H. Theresia, van P. Ludovicus van Grenade, van P. Rodri-

guez, van P. Saint Jure, van P. Eusebius Nieremberg, en van vele anderen en gansch byzonderlyk in de geestelyke onderwyzingen van Pater Scaramelli (1). Voor het overige raed ik u aen, beminde ziel, van u in het algemeen niet van boeken te bedienen, die moeijelyk zyn om te verstaen, maer van liever gebruik te maken van diegene, die tot godsvrucht opwekken en ligtelyk te verstaen zyn; gansch voornamelyk moet gy ook acht geven, van zulke voorwerpen te lezen, die gy weet dat u het meeste voordeelig kunnen zyn tot uwe geestelyke volmaektheid. Lees vooral zeer vlytig in de levens der Heiligen, b. v. in het leven der H. Theresia, der H. Maria Magdalena van Pazzis, der H. Catharina van Senen, der H. Joanna van Chantal, des H. Petrus van Alcantara, des H. Joannes van het Kruis, des H. Franciscus de Borgia, des H. Aloysius Gonzaga en dergelyken. Lees ook dikwerf de levensbeschryvingen der heilige martelaers, byzonderlyk van zoo vele jongelingen en maegden, die hun leven voor Jesus Christus geslagtofferd hebben. Met groot voordeel kunt gy u van de levensbeschryvingen der Heiligen van P. Crasset bedienen, dewelke, afgezonderd van zyne groote werken van godsvruchtsoefeningen, in dry boekdeelen uitgegeven zyn. O hoe nuttig is het lezen van de levens der Heiligen! In boeken, die van de deugden handelen, leest men, wat men doen moet; in de levensbeschryvingen der Heiligen leest men echter, wat zoo vele heilige mannen en vrouwen, jongelingen en jongedochters gedaen hebben, die toch menschen waren gelyk wy; en zoo hun voorbeeld ons ook geen ander voordeel verschafte, zou het ons toch ten minste verootmoedigen en tot in het stof nederbuigen; want indien wy lezen, welke groote dingen de Heiligen volbragt hebben,

(1) Buiten deze werken gelooven wy met regt de werken des H. Alphonsus zelven, welke meestendeels in het nederduitsch te bekomen zyn, durven aen te bevelen; indien hy toenmaels uit zedigheid van dezelve geen gewag maekte, zoo zyn ons dezelve echter in zyne plaets zoo dringend door het opperhoofd der Kerk den Paus Gregorius XVI aenbevolen geworden. *Aenmerking des vertalers.*

dan zullen wy ons voorzeker schamen, dat wy zoo weinig voor God gedaen hebben en nog doen.

10. De H. Augustinus bekende van zich zelven en riep uit : O myn God! als ik de voorbeelden uwer dienaers overwoog, dan vernietigden zy myne traegheid en ontstaken my met uwe heilige liefde (1). Ook de H. Bonaventura schryft van den H. Franciscus, dat elke gedachte aen de Heiligen en hunne deugden voor hem even zoo vele vurige schichten waren, die hem met liefde tot God ontvlamden (2). De H. Gregorius verhaelt, dat er ter zyner tyd een arme man, Servulus genaemd, leefde, die ziekelyk was en voor zyn levensonderhoud bedelde. Vervolgens gaf hy een deel van de aelmoezen, die hy vergaderde, aen andere armen, en het overige besteedde hy tot het koopen van godvruchtige boekjes. Servulus zelf kon niet lezen; doch hy liet zich van diegenen voorlezen, welke hy in het klein huis, waerin hy sliep, herbergde. De H. Gregorius voegt hier by, dat Servulus door het aenhooren zulker boekjes niet alleen een groot geduld in het lyden, maer ook eene wonderbare wetenschap in goddelyke dingen bekomen had. Eindelyk sluit de heilige Paus, en zegt: Toen deze bedelaer op het punt was van te sterven, alsdan verzocht hy zyne vrienden, dat zy hem iets uit zyne boekjes zouden voorlezen; doch, eer hy zynen geest gaf, onderbrak hy het lezen en zeide : Zwygt, zwygt! hoort gy dan niet, hoe de gansche hemel van liefelyke gezangen en hemelsche muziek weêrgalmt? Waerop hy gansch zachtjes zynen geest gaf. Zoodra hy gestorven was, verspreidde zich in het huis, waer hy lag, een aengename geur, tot teeken der heiligheid dezes bedelaers, die arm aen wereldsche schatten, doch ryk aen deugden de wereld verlaten had.

11. Opdat wy echter groot voordeel uit het lezen scheppen, moeten wy vooral, eer wy beginnen te lezen, ons aen God aenbevelen, opdat hy ons verstand over datgene, wat wy lezen, wille verlichten. Ik heb reeds bemerkt, dat gedurende de geestelyke

(1) S. Aug. confess. c. 1. (2) S. Bonav. in vita c. 9.

lezing God zelf zich geweerdigt met ons te spreken; derhalve moeten wy, als wy het boek in de hand nemen, hem bidden: *Spreek, o Heer! want uw dienaer hoort* (1); zie, ik wil u in alles, wat gy van my verlangt, gehoorzamen. Dan moeten wy ook niet enkelyk uit weetzucht of nieuwsgierigheid lezen, maer met het enkel oogmerk, om in de goddelyke liefde toe te nemen. Leest men om zyne kennissen te vermeerderen, zoo is dit geene geestelyke lezing, maer eene nutteloozе bezigheid voor den tyd die bestemd is tot de geestelyke lezing. Doch het is nog veel erger, indien men alleen uit nieuwsgierigheid leest, gelyk zulks eenigen doen, die de boeken, om zoo te zeggen, verslinden, en die daerby geen ander inzigt hebben, dan spoedig daermeê ten einde te zyn, om hunne nieuwsgierigheid te voldoen. Doch welk voordeel zullen zy daeruit trekken? Immers al de tyd, dien men op zulke wyze overbrengt, is verloren. De H. Gregorius zegt: Velen lezen, en zy lezen veel, en staen nogtans zoo ledig van het lezen op, als of zy niets gelezen hadden; en zulks omdat zy uit bloote nieuwsgierigheid gelezen hebben (2); derhalve berispte ook de Heilige den geneesheer Theodorus, dewyl dezelve, als hy de heilige Schriftuer las, ze vlugtig en zonder er nut uit te trekken, doorbladerde.

12. Om alzoo uit de geestelyke boeken voordeel te scheppen, moet men ze langzaem en met overdenking lezen. Voed uwe ziel met heilige lezing, zegt de H. Augustinus; doch opdat ons eene spys waerlyk voedt, mag men ze niet opslokken, maer men moet ze alvorens wel geknauwd en daerdoor goed toebereid hebben. Gy moet ook in aenmerking nemen, beminde ziel, dat om uit de geestelyke lezing grooten zegen te trekken, gy datgene, wat gy leest, wel behoort te overwegen, en alles, wat aenbevolen wordt te doen, op u zelven toe te passen. De H. Ephrem geeft ook nog den raed, dat, indien eene plaets op ons byzonderen indruk doet, men dezelve

(1) 1.lib. Reg. 3, 3. (2) S. Greg. Hom. 10 in Ezech.

op nieuw leze. Is het zake, dat men by het lezen van eenige deugdelyke oefening, of van eenigen geestelyken grondregel gansch byzondere verlichtingen verkrygt, die eenen diepen indruk maken, dan doet men zeer goed, indien men met het lezen stil houdt, en zyn gemoed door eenig goed voornemen, of door een ieverig gebed tot God verheft. De H. Bernardus zegt, dat het gebed de lezing moet onderbreken (1). Men doet dus goed, indien men alsdan ophoudt met lezen, en zoo lang bidt, als dit levendig gevoelen, dat ons bevangen heeft, aenhoudt. Alsdan doen wy gelyk de biën, die niet van eene bloem tot eene andere vliegen alvorens ze al den honig uit dezelve gezogen hebben. Het komt er alsdan niet op aen, of de tot het lezen bestemde tyd voorbygegaen is of niet; want op deze manier besteedt men den tyd op de nuttigste wyze. Alsdan kan het ook gemakkelyk gebeuren, dat het lezen van eenen enkelen regel nuttiger is dan zoo men een gansch blad gelezen had. Doch eer gy uw boek sluit, beminde ziel, moet gy ook nog eene godvruchtige zinspreuk of gedachte van hetgeen gy gelezen hebt, uitkiezen, en dezelve gedurende den dag in uw geheugen bewaren; even als men, wanneer men in eenen hof is, eene bloem afplukt, om ze by zich te bewaren.

GEBED.

O myn God, ik dank u, dat gy my zoo dikwyls hebt bygestaen; ik dank u voor zoo vele verlichtingen, die gy my verleend hebt, opdat ik heilig worde en my altyd enger met u vereenige. Wanneer zal eens de zalige dag komen, dat ik, bevryd van alle aerdsche neigingen, teenemael met uw goddelyk hert, dat my zoo innig bemint, vereenigd zal wezen? O myn God! ik hoop alles van uwe oneindige bermhertigheid. O myn Jesus! ik durf uwe liefde niet langer meer met ondankbaerheid beantwoorden, gelyk ik tot nu toe gedaen heb. *Schep in my een zuiver hert, o God* (2)! Geef my een nieuw hert, dat naer niets anders tracht,

(1) S. Bern. Serm. ad frat. (2) Psalm. 50, 10.

dan om u te behagen. Deze begeerte, die gy my nu inboezemt, doet my hopen, dat gy my genadig zult wezen. O myn God! ik geloof aen u, en ik ben bereid om voor dit heilig geloof duizendmael myn leven ten beste te geven. Om de verdiensten van Jesus Christus hoop ik ook op u; want, ach! zonder dezelve ware het met my gedaen. O myn opperste goed! ik bemin u, en uit liefde tot u verzaek ik aen alles, uit liefde tot u neem ik geerne alle lyden en alle kruisen aen, die gy my overzendt. Ik heb u beleedigd, o myn God! doch het veroorzaekt my grootere smert u beleedigd te hebben, dan zoo my al andere ongelukken overgekomen waren. Nu zucht ik naer niets anders, dan naer uwe genade en naer uwe liefde, o myn God, sta my by! ontferm u myner! — O allerheiligste Maegd Maria, kom my ook door uw gebed te hulp; want door uw gebed verkrygt gy van God alles, wat gy begeert. O myne Moeder! beveel my aen uwen goddelyken Zoon, en vergeet my niet.

II. MIDDEL

TOT DE CHRISTELYKE VOLMAEKTHEID.

HET INNERLYK GEBED OF DE BETRACHTING (MEDITATIE).

I. AFDEELING.

VAN DE NOODZAKELYKHEID VAN HET INNERLYK GEBED.

1. Het leven van eenen godvruchtigen christen behoorde een aenhoudend gebed te zyn; het is moeijelyk, ja om zoo te zeggen, onmogelyk, dat eene ziel, die het innerlyk gebed niet bemint, in den dienst Gods getrouw blyft. Indien men alzoo eenen lauwen christen ziet, dan kan men reeds vooruit zeggen, dat dezelve de betrachting niet oefent. De duivel spant alle

poogingen in, om de liefde tot het gebed aen godvruchtige zielen te ontrooven; want is 't dat hy hierin de overwinning behaelt, zoo overwint hy ze ook in al het overige. Zonder innerlyk gebed is men voor eerst zonder licht. Wie de oogen sluit, zegt de H. Augustinus, kan den weg niet erkennen, die tot het vaderland leidt. De eeuwige waerheden zyn alle van eene geestelyke natuer, die men niet met de oogen des lichaems, maer enkelyk met de oogen des geestes kan beschouwen. Wie nu echter niet betracht, die ziet dezelve ook niet, en erkent derhalve niet het belang der eeuwige zaligheid, noch de middelen, welke men aenwenden moet, om daertoe te geraken. Zoo menige zielen gaen alleenlyk daerom verloren, omdat zy verzuimen het groot werk harer eeuwige zaligheid te betrachten, en wat zy moeten doen om zalig te worden. *Het gansche land is dor en woest, omdat niemand in zich gaet* (1). Daerentegen zegt de H. Geest, dat wie de waerheden des geloofs, dat is te zeggen, de dood, het oordeel, de gelukzalige of rampzalige eeuwigheid, voor oogen heeft, nooit in eenige zonde zal vallen. *Denk aen uwe uitersten, en in eeuwigheid zult gy niet zondigen* (2). *Nadert tot hem*, tot God, zegt David, *en gy zult verlicht worden* (3). Op eene andere plaets vermaent ons onze Zaligmaker, dat *uwe lenden omgord, en brandende lampen in uwe handen zyn* (4). Deze lampen, zegt de H. Bonaventura, zyn juist de heilige betrachtingen. Het gebed is een licht; want in het innerlyk gebed spreekt de Heer tot ons, en verlicht ons, opdat wy den weg der zaligheid onfeilbaer bewandelen. *Uw woord is eene fakkel voor myne voeten* (5).

2. De H. Bonaventura vergelykt de betrachting met eenen spiegel, welke ons alle vlekken onzer ziel aentoont. De H. Theresia schreef eens aen den bisschop van Osma: Indien het ons ook voorkomt, dat wy geene onvolmaektheden hebben, schynen dezelve nogtans klaerblykelyk uit, zoohaest ons God de oogen der ziel opent, gelyk hy zulks in de betrachting pleegt te

(1) Jer. 12, 11. (2) Eccl. 7, 40. (3) Ps 33, 6. (4) Luc. 12, 35. (5) Ps. 118, 105.

doen. Wie niet betracht, ziet zyne gebreken niet in, en daerom verfoeit hy ook dezelve niet; zoo als de H. Bernardus ons dit leert, zeggende: Hy schroomt niet voor zich zelven, omdat hy ongevoelig is. Ja hy erkent volstrekt het gevaer niet, waerin de zaligheid zyner ziel is, en daerom denkt hy er niet eens aen om zich daervan te bevryden. Wie begint te betrachten, die erkent aenstonds zyne gebreken, en het gevaer, waerin hy zich bevindt, van verloren te gaen, en derhalve is hy op de middelen bedacht om het gevaer te ontkomen. Als David over de eeuwigheid betrachtte, dan voelde hy zich aengemoedigd om de deugd te oefenen en zich van zyne ondeugden te zuiveren. *Ik ben indachtig de oude dagen, en de eeuwige jaren neem ik ter herte, des nachts onderzoek ik in myn hert, en overweeg in mynen geest* (1). De bruidegom in het boek der Gezangen roept uit: *De bloemen zyn verschenen in ons land, de tyd van te besnoeijen is gekomen, de stem der tortelduif heeft men in ons land gehoord* (2). Indien de ziel, gelyk als eene eenzame tortelduif, teruggetrokken en ingetogen zich tot het innerlyk gebed begeeft en met God spreekt, dan verschynt de bloei, dat is te zeggen, de goede begeerten; dan komt ook de tyd der besnoeijing, namelyk die tyd, dat zy zich van die gebreken betert, welke zy in het betrachtende gebed erkend heeft. Gy kunt gelooven, zegt de H. Bernardus, dat wanneer de tyd der betrachting voorbygegaen is, de tyd tot het besnoeijen zal gekomen zyn; want, zegt dezelfde Heilige op eene andere plaets, de betrachting heeft de volgende uitwerksels: zy regelt de neigingen, zy bestiert de handelingen, zy verbetert dat waerin men te ver gegaen is.

5. Zonder het innerlyk gebed heeft men ook geene kracht om de aenvallen zyner vyanden te wederstaen en de christelyke deugden uit te oefenen. De betrachting is voor onze ziel, wat het vuer voor het yzer is. Is het yzer koud, zoo is het te hard, en deswege moeijelyk om te bearbeiden; legt men het in het vuer,

(1) Ps. 76, 5. (2) Hoogl. 2, 12.

dan wordt het week, en de smid maekt er gemakkelyk uit, wat hy wil. De smid beïevert zich het gloeijende yzer door hamerslagen week te maken, schryft de eerweerdige Bartholomeus van de Martelaren. Om de geboden Gods te onderhouden, moet men een week, dat wil zeggen, een leerzaem hert hebben, hetgeen de indrukken der hemelsche inspraken ligtelyk aenneemt en spoedig uitvoert. Dit was het, waerom Salomon God bad : *Geef uwen dienaer een leerzaem hert* (1). Ons hert is door zich zelven wegens de zonde onleerzaem en hard; want, omdat het doorgaens tot zinnelyke vermaken geneigd is, wederstaet het aen de wet des geestes, gelyk reeds de Apostel zich daerover beklaegde : *Ik zie in myne lidmaten eene andere wet, welke de wet van mynen geest tegenstreeft* (2). Doch allengskens wordt de mensch leerzaem en weekhertig voor de instortingen der genade, die hem by het betrachtende gebed medegedeeld worden. Betracht hy de goedheid Gods, de groote liefde, die de Heer hem heeft toegedragen, de oneindige weldaden, waermede hy hem heeft overladen, zoo wordt hy ontvlamd, vermurwd, en op zulke wyze wordt het hem gemakkelyk aen de goddelyke stem te gehoorzamen. Integendeel, zonder betrachting, blyft het hert hard, wederspannig, ongehoorzaem, en gaet op zulke wyze verloren. Daerom vermaende de H. Bernardus Eugenius, nadat dezelve Paus geworden was, van toch nooit het innerlyk gebed om uiterlyke bezigheden te verwaerloozen : Ik ben om uwent wege bezorgd, o Eugenius, dat gy toch niet door uwe menigvuldige bezigheden, om welke gy het gebed misschien zult verwaerloozen, gebragt worde tot verharding van herte, welke veroorzaekt dat men voor zich zelven niet meer schroomt, omdat men ongevoelig is.

4. Aen velen zal het misschien als verloren tyd voorkomen, als zy zien, dat godvruchtige zielen zoo veel tyd in het gebed overbrengen, aengezien deze, volgens hunne meening, dien tyd veel nuttiger tot goede werken hadden kunnen besteden. Doch zy weten niet,

(1) 3. B. d. k. 3, 9. (2) Rom. 7, 23.

dat de ziel in de betrachting kracht bekomt, om hare vyanden te overwinnen, en om de deugden uit te oefenen. Uit deze werkeloosheid, schryft de H. Bernardus, ontspruiten de krachten. Derhalve beval de Heer zelf, dat men zyne bruid niet in haren slaep zou stooren. *Ik bezweer u, gy dochters van Jerusalem. maekt de beminde niet wakker, tot dat zy zelve het wil* (1)! Bemerk deze woorden, *tot dat zy zelve het wil;* daerdoor wordt aengeduid, dat de heilige rust of de slaep, welke de ziel in de betrachting geniet, gansch vrywillig en noodzakelyk is tot het geestelyk leven. Wie niet meer slapen kan, die heeft ook geene kracht tot het arbeiden, hy kan niet verder gaen en hy moet vallen. Wie zich nooit uitrust, en wie nooit kracht in het gebed zoekt, die heeft ook geene kracht om goed te doen, om de bekoringen te wederstaen, en hy valt op den weg. Men leest in het leven der eerweerdige zuster Maria van het Kruis, dat deze eens in het gebed vernam, hoe de duivel zich beroemde van eene kloostervrouw van de gemeenzame betrachting afgehouden te hebben; waerop de duivel dezelve tot eene zware zonde bekoorde, zoo dat de arme kloostervrouw in klaerblykend gevaer was van toe te stemmen. Toen liep spoedig de godvruchtige Maria tot haer, en hielp hare medezuster met den bystand Gods de bekoring overwinnen. Hieruit blykt het, hoe gevaerlyk het voor godvruchtige zielen is, wanneer zy het innerlyk gebed verzuimen. De H. Theresia zegt, dat degene, die het betrachtende gebed verzuimt, geenen duivel noodig heeft om in den afgrond der hel gesleept te worden, aengezien hy zelf zich er vrywillig instort. En de abt Diocles plagt te zeggen; wie het innerlyk gebed verwaerloost, deze zal binnen kort of een onredelyk dier of een duivel geworden zyn.

5. Zonder ons gebed staet God ons niet by met zyne genade, en zonder den bystand Gods kunnen wy zyne geboden niet onderhouden; daerom vermaent de H. Paulus zyne discipels in dezer voege: *Bidt zonder ophouden* (2). Wy allen zyn arme bedelaers. *Ik ben een*

(1) Hoogl. 3. 5. (2) 1. Thess. 5, 17.

bedelaer en arm (1). De armen hebben geen ander bestaen dan de aelmoezen der ryken ; op gelyke wyze is ook onze rykdom het gebed , want door het gebed verkrygen wy van God genade. Zonder gebed , zegt de H. Joannes Chrysostomus, is het volstrekt onmogelyk deugdzaem te leven. Van waer komt toch de ongebondenheid der zeden , die wy hedendaegs overal zien , zoo niet van gebrek aen gebed? God wenscht niets meer , dan ons zyner genaden deelachtig te maken ; doch , zegt de H. Gregorius , hy wil daerom gebeden worden, en om zoo te zeggen door ons gebed als daertoe gedwongen worden , om ons dezelve te geven. Het is onmogelyk , dat hy, die getrouwelyk in het gebed volherdt, in eene zonde valle , zegt de H. Chrysostomus. En op eene andere plaets voegt hy er by , dat wanneer de duivels zien, dat wy bidden , zy aenstonds ophouden ons te bekoren.

6. Uit deze onbetwistbare noodzakelykheid des gebeds vloeit dan ook de stellige noodzakelykheid der betrachting ; indien iemand niet betracht, en altyd wegens bezigheden verstrooid leeft , dan erkent hy nauwelyks zyne geestelyke behoeftigheden , en de gevaren , die zyne zaligheid bedreigen ; dan weet hy nauwelyks, welke middelen hy gebruiken moet om de bekoringen te overwinnen ; dan ziet hy niet de noodzakelykheid des gebeds ; waerom hy dan ook weldra zal ophouden van hetzelve te oefenen , en dewyl hy niet meer bidt , zal hy onfeilbaer te gronde gaen. De beroemde bisschop Palafox zegt in zyne aenmerkingen op de brieven der H. Theresia : Hoe kan de liefde tot God voortduren , indien God ons niet de volherding vergunt? Doch zal God ons wel de volherding verleenen , zoo wy hem daerom niet bidden ? Zonder gebed bestaet er geene vereeniging met God , geen middel om de deugden te bewaren. De Kardinael Bellarminus zeide in denzelfden geest : Het is menschelyker wyze onmogelyk , dat degene , die niet betracht , zonder zonde leve. Hiertegen zal misschien iemand inbrengen : Ik oefen wel niet het

(1) Ps. 39, 8.

betrachtende gebed; maer ik verrigt vele mondgebeden. Hier moet men met den H. Augustinus bemerken, dat om de genade te verwerven, het niet genoeg is blootelyks met den mond daer om te bidden, maer dat men ook met den geest moet bidden. De Heilige zegt namelyk over de woorden van David : *Ik heb met myne stem tot den Heer geroepen* (1) *:* Velen roepen niet met hunne stem, dat is, niet met de inwendige stem des geestes, maer alleenlyk met de stem des lichaems. Uwe gedachte, zegt de Heilige, is een geschreeuw tot den Heer. Schreeuw innerlyk, dan hoort God u. Juist daertoe vermaent ons de Apostel, als hy zegt : *Bidt altyd met den geest* (2). Het mondgebed wordt gewoonlyk met de lichamelyke stem, niet met de stem des herten, maer vol verstrooidheid verrigt, byzonderlyk zoo hetzelve lang duert, en van persoonen geoefend wordt, die de gewoonte niet hebben van te betrachten ; overzulks gebeurt het dan ook, dat God ons maer zelden verhoort. Velen bidden den rozekrans, de daggetyden van onze Lieve Vrouw, en verrigten andere uiterlyke godvruchtige oefeningen, en blyven niettemin in staet van doodzonde. Wie daerentegen betracht, voor dien is het gansch onmogelyk van in de zonden te volherden, want hy zal of het gebed of het zondigen verlaten. Een groote dienaer Gods zegde : Het betrachtende gebed en de zonde kunnen niet met elkander gepaerd blyven. Ook de ondervinding leert het ons, dat, wie neerstiglyk betracht, niet ligtelyk in de ongenade Gods valt ; en zou dit ook ongelukkiger wyze eenmael gebeuren, zoo staet hy toch wederom schielyk op ; en indien hy maer aenhoudt, keert hy op nieuw tot God terug. Indien eene ziel ook nog zoo nalatig is, zegt de H. Theresia, zoo zy maer in het betrachtende gebed volherdt, dan zal toch de Heer haer voorzeker in de haven der zaligheid weder terugvoeren. Met een woord, alle heiligen zyn door het betrachtende gebed heilig geworden. Het gebed is die gelukzalige vueroven, in welken de zielen van goddelyke liefde ontvlamd wor-

(1) Ps. 141, 1. (2) Ephes. 6, 18.

den. *In de betrachting ontsteekt zich een vuer in my* (1). De H. Vincentius à Paula plagt te zeggen, dat het een wonder ware, indien een zondaer na de misse, sermoonen en andere oefeningen bygewoond te hebben, zich niet bekeerde; en nogtans is hy, die predikt of de oefeningen houdt, ook maer een enkel mensch, terwyl hy, die in het betrachtende gebed tot de ziel spreekt, God zelf is. *Ik wil haer in de woestyn voeren, en haer tot het hert spreken* (2). De H. Catharina van Bologne zeide: Wie het innerlyk gebed niet oefent, deze is van dien band beroofd, welke de ziel met God verbindt, en derhalve zal het ligtelyk gebeuren, dat de duivel, die zulke ziel alleen aentreft, zich harer bemagtige. Hoe, voegt zy hierby, zoude zich ook wel de liefde Gods in eene ziel bevinden, die geene zorg draegt om in het gebed met God te verkeeren? Waer anders dan in het overwegende gebed zyn de heiligen van het vuer der goddelyke liefde ontstoken geworden? Gedurende de betrachting wierd de H. Petrus van Alcantara zoodanig van liefde ontstoken, dat hy eens in eenen bevrozen vyver sprong, waerop het water begon te koken. De H. Philippus Nerius wierd gedurende de betrachting zoo van liefde ontstoken, en begon zoo hevig te sidderen, dat zyne kamer er van daverde. De H. Aloysius Gonzaga wierd by het betrachtende gebed van een zoodanig goddelyk vuer ontvlamd, dat zelfs zyn gelaet gansch blakend verscheen, en dat zyn hert zoo geweldig sloeg, als of het uit de borst wilde gaen. In het betrachtende gebed, schryft de H. Laurentius Justinianus, wordt de bekoring verjaegd, de weemoedigheid verdreven, de gekwetste deugd weder hersteld, de verkoude iever opgewekt, en de liefelyke vlammen der liefde Gods vermeerderd. — Derhalve zeide met regt de H. Aloysius Gonzaga, dat degene, die niet meermaels betracht, nimmer tot eenen hoogen trap van deugd zal geraken.

7. Eene ziel, die het betrachtende gebed oefent, zegt David, is als een boom, die langs waterbeken geplant is, die op zynen tyd vruchten brengt, en

(1) Ps. 38, 4. (2) Osee. 2, 13.

al zyne handelingen gelukken. *Gelukkig de mensch, die de wet des Heeren dag en nacht overweegt; want hy zal zyn als een boom, die geplant is aen waterbeken, die zyne vruchten op zynen tyd brengt; zyn loof zal niet afvallen, en alles wat hy doen zal, zal gelukken* (1). Merken wy op de woorden : « Die zyne vrucht brengt op zynen tyd » ; dat is op den tyd, als hy smert of smaed onderstaen moet. De H. Joannes Chrysostomus vergelykt het betrachtende gebed met eene springbron, die midden in eenen hof staet. O welke schoone bloemen en groene planten vindt men altoos in eenen hof, die gedurig van eene bron van levende waters bevochtigd wordt. Zulk een hof is eene overwegende ziel : in haer ontluiken gedurig godvruchtige begeerten en vruchten der schoonste deugden. Doch waervan ontvangt zy al deze goederen? Van het betrachtende gebed, dat haer hert gestadig bevochtigt. *Uwe gewassen zyn gelyk een paradys vol granaetappelen en andere vruchten; daer is ook eene bron, en eene beek van levende wateren, die woelend van Liban vlieten* (2). Ontbreekt echter de bron aen eenen hof, dan verdroogen weldra de bloemen, de planten en al het overige, en dit omdat het water uitgedroogd is. Zoo lang deze christen nog de betrachting oefende, was hy ingetogen, ootmoedig, aendachtig en verstorven. Hy heeft dezelve verzuimd, en zie weldra zult gy hem bespeuren wulpsch in de oogen, hoogmoedig en by het geringste woord aentrekkelyk ; zonder aendacht zal hy maer zelden de heilige Sakramenten ontvangen, maer zelden de kerk bezoeken, hy zal weinig bedacht zyn om zich zelven te versterven ; vol verkleefdheid aen de ydelheden der wereld en harer verkeeringen, zal hy alleenlyk de aerdsche vreugden nagaen ; en zulks omdat hem het water ontbreekt, en omdat zyn geest daerdoor uitgedroogd is. *Myne ziel is voor u gelyk eene aerde zonder water, en myn geest is bezweken* (3). De arme ziel heeft het innerlyk gebed nagelaten, en daerom is de hof uitgedroogd, en het gaet met de ongelukkige van dag tot dag slechter.

(1) Psalm. 1, 3 (2) Hoogl. 4, 13 (3) Psalm. 142, 6.

Eene ziel, welke de betrachting verzuimt, wordt door den H. Joannes Chrysostomus niet alleen voor ziek, maer reeds voor dood gehouden. Wie niet meer God bidt, zegt hy, wie niet meer verlangt van gestadig zynen omgang te genieten, deze is dood. De nalatigheid van zich in het gebed voor God te vernederen brengt de dood aen de ziel.

8. De H. Chrysostomus zegt ook nog, dat de betrachting de wortel des vruchtbaren wynstoks is; en de H. Joannes Climacus schryft: De betrachting is een bolwerk tegen den aenval des tegenspoeds, eene bron der deugden en eene middelares der genade. Rufinus leert, dat alle voortgang eener ziel uit het innerlyk gebed voortkomt; en Gerson beweert, dat wie niet overweegt, zonder een wonder Gods geen christelyk leven kan voeren. Reeds Jeremias zeide: *Degene, die betracht, blyft eenzaem zitten en zwygt, want hy heeft zich zelven verheven* (1). Daermede wil hy zeggen, dat de ziel geenen smaek in God noch in goddelyke dingen kan bekomen, ten zy zy zich van de schepsels verwydere en zitte; dat is te zeggen, indien zy niet gedurig de liefde, de goedheid en de liefweerdigheid van haren God overweegt. Indien zy echter in de eenzaemheid zich in het gebed bezig houdt en zwygt, dat is, indien zy de gedachten aen de wereld verjaegt, dan verheft zy zich boven zich zelve, en verlaet de betrachting gansch anders dan toen zy dezelve begon. De H. Ignatius de Loyola zegt: De betrachting is de kortste weg om tot de volmaektheid te geraken. Hoe grooteren voortgang iemand in het betrachtende gebed doet, des te grooteren voortgang doet hy ook in de volmaektheid. Gedurende de betrachting wordt de ziel met heilige gedachten, heilige aendoeningen, begeerten, goede voornemens en met liefde tot God vervuld. Het is daer, dat zy hare driften, hare kwade begeerten, hare verkleefdheid aen de wereld, en alles wat de eigenliefde streelt, aen God tot slagtoffer opdraegt. Ook kunnen wy door het betrachtende gebed vele zondaren tot de zaligheid helpen, indien wy voor

(1) Klaegl. 3, 28.

hen bidden, gelyk eene H. Theresia, eene H. Maria Magdalena van Pazzis, en gelyk nog alle godminnende zielen het plegen te doen, die nimmer nalaten, in het gebed de ongeloovigen, de ketters en alle arme zondaers God aen te bevelen, en welke den Heer gansch byzonderlyk bidden, dat hy de priesters, die aen de zaligheid der zielen arbeiden, de noodige genaden verleene, opdat zy ook dezelve bekeeren. In het betrachtende gebed kunnen wy de verdiensten verkrygen zelfs van die werken, welke wy niet oefenen, door de bloote begeerte van ze te verrigten; want even als God de booze begeerten straft, zoo beloont hy ook elke godvruchtige begeerte.

9. Vooral moet gy echter bemerken, beminde ziel, dat men nimmer betrachten moet met het oogmerk van troost en zoetigheden te ontvangen, maer enkelyk om God te behagen, en om van hem te leeren kennen, hoe wy behooren hem te beminnen en te dienen. P. Alvarez zegt, dat de liefde Gods niet bestaet in gunstbewyzingen van hem te ontvangen, maer in hem met geen ander oogmerk te dienen dan om hem te behagen. Hy voegt er nog by, dat de goddelyke troost aen eene verkwikking gelykt, die de reizende op zyne reis geniet, niet om zich hiermede op te houden, maer om gemakkelyker voorwaerts te komen. Indien gy alzoo aen droogte in het gebed lydt, en niettegenstaende allen afkeer standvastig in hetzelve volherdt, zoo kunt gy overtuigd zyn, dat gy alsdan uwen Zaligmaker zeer behagelyk zyt, en u vele verdiensten verzamelt. Vraeg hem alsdan: Waerom, o myn Jesus, behandelt gy my op deze wyze! Zie, ik verlang niets anders meer te bezitten dan u alleen. Waerom berooft gy my ook nog van het gevoel uwer tegenwoordigheid? Zeg hem dit echter in den geest van ootmoedigheid, want alsdan zal hy u te verstaen geven, dat hy dit enkelyk doet dewyl hy u bemint, en maer alleen uw welzyn wil. P. Torres plagt te zeggen: Zonder eenigen troost met Jesus zyn kruis dragen, maekt, dat de ziel niet alleenlyk loopt, maer dat zy tot de volmaektheid vliegt.

GEBED.

O myn Jesus! gy hebt my onder zoo veel lyden bemind, zie, ik wil u ook in myn lyden beminnen. Gy hebt niets gespaerd, gy hebt zelfs uw bloed en uw leven tot prys willen geven om myne liefde te winnen, en ik zou met de bewyzen myner liefde voortaen nog even zoo spaerzaem zyn, als ik het voorheen geweest ben? Neen, myn Verlosser! neen, dat zal niet meer geschieden. Ik ben lang genoeg ondankbaer jegens u geweest. U schenk ik myn gansch hert, gy alleen verdient myne liefde, u alleen wil ik beminnen. Vermits gy wilt, o myn God, dat ik u gansch toebehoore, zoo geef my ook kracht om u de overige dagen myns levens te dienen, gelyk gy het verdient. Vergeef my myne vroegere lauwheid en trouweloosheid jegens u. Hoe dikwerf heb ik het gebed veronachtzaemd, om myne luimen te volgen! Ach, hoe menigmael had ik my met u kunnen onderhouden, en u daerdoor behagen, en in plaets van dit te doen heb ik my met de schepselen bezig gehouden, en u daerdoor beleedigd. Ach! keerden die vele jaren toch weder terug, die ik verloren heb! Dewyl zy echter niet meer terugkeeren, zoo zal toch die tyd, welke my nog overig blyft, gansch aen u gewyd zyn, myn zoete Zaligmaker! Ik bemin u, o myn Jesus! ik bemin u, o myn opperste goed! Gy zyt en gy zult altoos de eenigste minnaer, de eenigste liefde myner ziel zyn. — O Moeder der schoone liefde, heilige Maria, verkryg my deze genade, dat ik uwen goddelyken-Zoon waerlyk beminne, en de overige dagen myns levens aen zyne liefde toewyde. Gy verkrygt van Jesus al wat gy wilt: van u hoop ik deze genade.

II. AFDEELING.

INLEIDING TOT HET BETRACHTENDE GEBED.

1. Nadat wy nu gezien hebben, hoe noodzakelyk het betrachtende gebed voor iederen christen is, en

hoe groot voordeel men daer uit trekken kan, zoo willen wy nu overwegen, hoe wy hetzelve moeten oefenen, zoo wel in betrekking op de plaets als op den tyd en de manier. Wat de plaets aengaet, dezelve moet eenzaem zyn. Onze goddelyke Zaligmaker zelf heeft gezegd: *Wanneer gy bidt, zoo begeef u in uwe kamer, sluit de deur toe, en bid tot uwen vader* (1). De H. Bernardus zeide, dat rust en verwydering van alle gewoel de ziel reeds, om zoo te zeggen, dwingt aen de goederen des hemels te denken. De eigene kamer is aldus eene gansch geschikte plaets tot het betrachten; doch is het nog beter, zoo men in eene kerk voor het Hoogweerdigste kan betrachten; want P. Avila zeide, dat hy op aerde geene plaets kende, die meer tot aendacht beweegt, dan eene kerk in welke zich Jesus Christus bevindt in het allerheiligste Sakrament des altaers. Om met voordeel te betrachten moet men ook nog met het uiterlyk stilzwygen het innerlyk vereenigen, namelyk de onthechting van aerdsche begeerten. De Heer sprak eens tot de H. Theresia over die menschen, welke de wereld nog aenhangen: Ik wilde geerne tot hen spreken, doch de schepsels maken zoo veel misbaer om hunne ooren, dat zy my geen oogenblik tyds vergunnen om my gehoor te geven. Hiervan zal ik in het volgende punt, over de eenzaemheid des herten sprekende, nog wydloopiger handelen.

2. Aengaende den tyd, die het bekwaemste is voor de betrachting, leerde reeds de H. Isidorus, dat gemeenlyk de morgen- en avondstonden daertoe het geschiktste zyn. Voornamelyk de morgenstonden, zegt de H. Gregorius, zyn het voegelykste tot het gebed; want, zegt de Heilige, indien de betrachting de bezigheden voorafgaet, zoo vinden de zonden geenen ingang in het hert. Ook de eerweerdige P. Carolus Carafa, stichter van de vergadering der godvruchtige Arbeiders, bemerkt, dat eene ieverige akte van liefde, die men 's morgens by de betrachting verwekt, genoeg is om de ziel den geheelen dag

(1) Matth. 6, 6.

ieverig te houden. Doch ook des avonds is de betrachting, volgens de bemerking des H. Hieronymus, zeer voordeelig; want het lichaem moet niet eerder rusten, dan de ziel door de betrachting welke het voedsel derzelve is, verkwikt zy geworden. Overigens kunnen godvruchtige zielen ten allen tyde en overal betrachten, zelfs by 't arbeiden en by het gaen. Alsdan is het genoeg, van zyn gemoed tot God te verheffen, en goede akten te verwekken, vermits daerin eigenlyk het wezenlyke der betrachting bestaet.

3. Wat den tyd betreft, hoe lang de betrachting duren moet, hebben het de heiligen zich tot regel gemaekt, van daertoe te besteden al den tyd, welke van hunne andere bezigheden, die tot het onderhoud des levens noodzakelyk zyn, hun overbleef. De H. Franciscus de Borgia besteedde acht uren aen de betrachting, omdat hem de oversten niet meer tyds daertoe wilden geven, en als deze acht uren voorby waren, dan bad hy om Gods wille, dat men hem nog een vierdeel uers daertoe zoude vergunnen. De H. Philippus Nerius bragt gansche nachten lang in de betrachting over. — Ook de H. Antonius abt bragt den ganschen nacht over in 't innerlyk gebed; en als de zon opging, hetgeen hy als een teeken aenzag om op te houden, dan beklaegde hy zich over de zon, vragende, waerom zy reeds zoo vroeg opging. Pater Alvarez zegt, dat eene ziel, die God bemint, wanneer zy niet betrachten kan, aen zich zelve moet voorkomen, even als een steen buiten zyn middenpunt, namelyk in eenen geweldigen toestand; want reeds hier op aerde moeten wy, zoo veel als wy kunnen, het leven der uitverkorenen navolgen, die onophoudelyk de aenschouwing Gods genieten. Ten opzigte der houding des lichaems gedurende de betrachting is het gevoegzaemste, dat men op zyne knieën zit; zoude zulks echter wegens de daermede verbondene zwarigheden al te groote verstrooijing veroorzaken, zoo kan men ook, gelyk de H. Joannes van het Kruis bemerkt, gedurende de betrachting in zediger voege nederzitten.

4. Om hiervan nog meer byzonderheden aen te

raken, vraegt men vooral, hoe veel tyds iemand, die tot de volmaektheid tracht, aen de betrachting moet besteden. Pater Torres bepaelt voor zyne biechtkinderen eene uer des morgens, en eene andere uer in het verloop des dags, en eindelyk nog eene halve uer des avonds, zoo dikwyls zy niet daervan belet waren door ziekte of door andere hun opgelegde bezigheden. Zoude u zulks ondertusschen in uwen staet te veel schynen, beminde ziel, dan raed ik u aen van toch ten minste 's morgens eene halve uer aen de betrachting te besteden. Wel is waer, God zal nu en dan ook nog verlangen, dat wy de betrachting verschuiven, om werken van liefde voor den evennaesten te verrigten; alsdan moeten wy opmerken, hetgeen de H. Laurentius Justinianus gezegd heeft: Indien het de liefde vordert, zoo dient eene bruid van Christus den evennaesten; doch op zulke wys, dat zy gedurende dien tyd gestadig verlangt om zich wederom in de eenzaemheid met haren goddelyken bruidegom te kunnen onderhouden. Vincentius Carafa, generael-overste van de Societeit Jesu, zamelde de kleinste oogenblikken tyds in, die hy sparen konde, om ze tot het betrachtende gebed aen te wenden.

5. Zielen, die verkleefdheid aen de wereld hebben, voeden maer afkeer voor de betrachting; terwyl integendeel diegene, welke niets buiten God beminnen, geenen afkeer daerby vinden; want de omgang met God kan degenen, die hem opregtelyk beminnen, noch bezwaerlykheid, noch walging veroorzaken. Is de betrachting wel iets anders, vraegt de H. Joannes Climacus, dan eene vetrouwelyke samenspraek en vereeniging der ziel met God? In de betrachting, zegt de H. Joannes Chrysostomus, spreekt de ziel met God, en God spreekt met de ziel. Neen, het leven van godvruchtige christenen, die de betrachting beminnen en de vreugden der wereld vlieden, is geenszins bitter en lastig. Zoudt gy het niet gelooven, beminde ziel, zoo beproef het maer, en gy zult zien, hoe vriendelyk de Heer jegens diegenen is, welke de vreugden der wereld afgestaen hebben, om zich met hem alleen te vergenoegen. *Smaekt en ziet, want de Heer is*

zoet (1). Doch, gelyk gezegd is, mag de geestelyke troost niet het inzigt zyn waerom wy betrachten ; wy mogen daermede geen ander oogmerk hebben , dan om van God te vernemen, wat hy van ons verlangt, terwyl wy volstrekt aen onze eigenliefde moeten verzaken. Wilt gy u goed ter betrachting voorbereiden, zegt de H. Joannes Climacus , zoo moet gy uwen wil afstaen en tot God spreken. *Spreek, Heer! uw dienaer hoort* (2). Zeg my wat gy van my verlangt, zie ik wil alles doen ; dit moet gy met een vast besloten hert zeggen , want anders zoude de Heer zekerlyk met u niet spreken.

6. Wat nu de manier aengaet, hoe men de betrachting moet verrigten , zoo wil ik hier het gewigtigste daervan aenhalen. De betrachting bestaet uit dry deelen , namelyk *uit de voorbereiding* , *de betrachting zelve* en het *slot*. De voorbereiding behelst in zich wederom dry oefeningen; namelyk de oefening des geloofs , de oefening der aenbidding Gods , terwyl men zich stelt in de tegenwoordigheid Gods , en de oefening van ootmoedigheid , waerby men berouw en leedwezen over zyne zonden verwekt. Vervolgens bidt men God om verlichting ; waertoe men zich van de volgende woorden kan bedienen : Myn God! ik geloof vastelyk , dat gy hier tegenwoordig zyt , ik aenbid u uit den afgrond van mynen niet. Men moet deze oefeningen met levendig geloof zoeken te verwekken ; want de hevige herinnering aen de tegenwoordigheid Gods is een krachtig hulpmiddel om alle verstrooidheden voor te komen. Indien iemand verstrooid is , zegt de Kardinael Caraccioli , zoo is dit een teeken , dat hy den akt van geloof niet opregtelyk verwekt heeft. Hierop verootmoedigt men zich voor God en zegt : O Heer! ik verdiende reeds wegens myne zonden in de hel te branden; het is my leed dat ik u beleedigd heb , vergeef my volgens uwe bermhertigheid. Ten laetste bidt men God , dat hy ons verlichte : Eeuwige Vader! uit liefde tot Jesus en Maria verlicht

(1) Psalm. 33, 9. (2) 1 B. d. k. 3, 10.

my gedurende deze betrachting, opdat ik uit dezelve voordeel trekke.

Eindelyk kan men nog een *Wees gegroet Maria*, en een *Glorie zy den Vader* bidden ter eere van den H. Joseph, onzen H. Engel bewaerder en onze patroonen. Deze akten en gebeden, zegt de H. Franciscus de Sales, moet men met groote opmerkzaemheid verrigten zonder nogtans daerby lang te vertoeven.

7. Wanneer men de betrachting begint, dan moet men alle verstrooijende gedachten verjagen en met den H. Bernardus spreken : Wacht hier buiten, myne gedachten, na de betrachting zullen wy met elkander spreken. Men moet alzoo zorgvuldig zoeken te beletten, dat het gemoed niet naer believen rondzwerve; intusschen moet het ons ook niet verontrusten, indien wy eenigzins aen verstrooijingen te lyden hebben ; ook moeten wy dezelve niet met geweld en ongeduld willen verjagen, maer wy moeten ze gansch zachtjes zoeken te verdryven en hierop tot God terugkeeren. Wy moeten opmerken, dat de duivel gestadig bedacht is om ons gedurende de betrachting te verstrooijen, opdat wy dezelve afbreken. Doch degene, die de betrachting ter oorzake van verstrooidheid afbreekt, moet weten, dat hy den duivel daerdoor groote vreugde aendoet. Het is onmogelyk, zegt Cassianus, dat ons gemoed by de betrachting volstrekt geene verstrooidheid te lyden hebbe. Wy moeten alzoo het betrachtende gebed nimmer ter oorzake van verstrooidheid nalaten, hoe groot zy ook moge wezen. De H. Franciscus de Sales zeide, dat, indien men gedurende de betrachting ook niets anders deed dan gedurig de verstrooijingen en bekoringen te verdryven, ons gebed niettemin aen God welbehagelyk zoude zyn. Vóór hem heeft dit reeds de H. Augustinus geleerd, als hy zeide, dat onvrywillige verstrooijingen geenszins de voordeelen onzer betrachtingen konden vernietigen. Zouden wy echter waernemen, dat wy vrywillig verstrooid zyn, dan moeten wy ons van dit gebrek beteren, de verstrooijing verdryven, doch dierhalve de betrachting niet verzuimen.

8. Wat nu eindelyk de keus van het voorwerp der be-

trachting betreft , zoo is het raedzaem , dat men die waerheden en die geheimenissen betrachte , waerin de ziel het meeste voedsel en den meesten smaek vindt. Voor zielen die naer volmaektheid streven , bestaet er overigens geen beter voorwerp van betrachting, dan het lyden van Jesus Christus. Blosius zegt, dat God aen verscheidene heiligen , by voorbeeld, aen de H. Gertrudis , de H. Brigitta , de H. Mechtildis en de H. Catharina van Senen geopenbaerd heeft, dat het hem zeer aengenaem is , wanneer godvruchtige zielen zyn bitter lyden overwegen. De H. Franciscus de Sales zeide : Het lyden onzes Zaligmakers moet de gewoonlyke betrachting van iederen christen zyn. Ach, wat een schoon boek is het lyden van Jesus ! Daer erkent men beter dan uit elk ander boek de boosheid der zonde, en te gelyker tyd de bermhertigheid en de liefde Gods jegens de menschen. Ik geloof, dat Jesus ook derhalve zoo veel onderscheidene pynen heeft willen lyden , b. v. de geeseling , de doornen krooning, de kruisiging en zoo voorts , opdat wy alzoo verscheidene smertelyke geheimenissen voor oogen hebbende, gedurig stof zouden hebben , om zyn heiligste lyden te betrachten ; waeruit wy dan verscheidene gevoelens van dankbaerheid en liefde kunnen scheppen. Betrachten wy voor ons alleen , zoo is het goed de betrachting altoos met het lezen in een godvruchtig boek te beginnen. Zeventien jaren lang bediende zich de H. Theresia van een boek by de betrachting, nu eens een weinig lezende, dan een weinig overwegende , even als eene duif doet die eerst drinkt en dan de oogen omhoog heft.

9. Nogtans moet men wel opmerken , dat het voordeel van het overwegende gebed niet zoo zeer in de betrachting zelve bestaet , als wel in de oefening van godvruchtige gebeden en heilige voornemens. Dat zyn de voornaemste vruchten van het betrachtende gebed. De H. Theresia zegt : Het baet de ziel niet juist zoo veel, dat zy dikwerf aen God denke, maer dat zy hem zeer lief hebbe; doch deze liefde verkrygt men met zich te besluiten van veel voor God te doen en te lyden. Daerom vergelyken de leeraers van het geestelyk

leven, als zy van het gebed spreken, de betrachting met eene naeld, op welke een gouden draed moet volgen, die van godvruchtige voornemens en gebeden samen gevlochten is. Hebt gy alzoo een punt der betrachting overwogen, en voelt gy u tot goede gedachten bewogen, dan moet gy uw hert tot God verheffen, en hem zekere akten van ootmoedigheid, van vertrouwen en van dankbaerheid opdragen; vooral echter moet gy meermaels by het innerlyk gebed oefeningen van berouw en leedwezen, als ook akten van liefde herhalen. Akten van liefde en berouw vormen die gouden keten, welke de zielen met God verbindt. Een volmaekte akt van liefde is genoeg om ons de kwytschelding van al onze zonden te bekomen : *De liefde bedekt de menigte der zonden* (1). De Heer zelf getuigt, dat hy dengenen die hem bemint, niet kan haten. *Ik bemin, die my beminnen* (2). De eerweerdige zuster Maria van het Kruis ontwaerde eens eenen vurigen kogel, die eenige strooihalmen, welke men er opwierp, plotselyk verslond; waerop haer te kennen gegeven wierd, dat, indien eene ziel eenen waerachtigen akt van liefde verwekt, haer alle bedrevene zonden vergeven worden. Daerenboven leert de H. Thomas, dat elke akt van liefde ons eenen nieuwen trap van glorie verwerft. Het is reeds een akt van liefde, indien men b. v. uitroept : Myn God ! ik acht u hooger, dan al het overige in de wereld. Ik bemin u van ganscher herte. Ik verheug my over uwe gelukzaligheid. Ik wenschte, dat gy van allen bemind wierdt! Ik wil maer wat gy wilt ! Laet my kennen, wat gy van my verlangt, ik wil alles doen! Doe met my en met alles wat my toebehoort, gelyk het u behaegt. Deze laetste oefeningen van opoffering zyns zelven zyn God byzonderlyk aengenaem. De H. Theresia droeg zich dagelyks ten minste vyftig mael op diergelyke wyze aen God tot eene offerande op. Intusschen moet men bemerken, dat ik hier enkelyk spreek van het gewoonlyk gebed en de betrachting; want, indien de ziel zich somwylen met God vereenigd voelt

(1) Pet. 4, 3. (2) Spreekw. 8, 17.

door eene ingetogenheid, die of bovennatuerlyk of haer van Gods wege ingestort is, zoo dat zy volstrekt hare opmerkzaemheid niet op eenige waerheid noch op een bepaeld geheim kan vestigen, dan moet zy zich geenszins vermoeijen met andere akten te willen verwekken dan diegene, tot welke zy zich met eenen zachten dwang getrokken voelt; dan is het genoeg, dat de ziel met alle oplettendheid bedacht zy om in de vereeniging met God te volherden, zonder de werkingen der goddelyke genade door andere akten van deugden of overwegingen te hinderen. Doch zulks komt maer dan te pas, wanneer God zelf de ziel tot dit bovennatuerlyk gebed roept; want zoo lang dit het geval niet is, moeten wy de gewoonlyke manier van bidden niet verlaten; maer ons, gelyk gezegd is, van betrachtingen en aenmoedigingen bedienen. Ondertusschen doen persoonen, die reeds aen het innerlyk gebed gewoon zyn, beter, indien zy voornamelyk aenmoedigingen zoeken te verwekken.

10. Doch het is eene zeer nuttige, ja misschien de allernuttigste oefening, dat men by het betrachtende gebed veel bidde, en God met ootmoedigheid en vertrouwen om zyne genade smeeke, namelyk om verlichting, om overgeving in zynen wil, om volherding in het goed en dergelyke andere, vooral om zyne heilige liefde. De H. Franciscus de Sales zeide, dat, indien men de liefde Gods verkrygt, men te gelyk alle overige genaden ontvangt; want eene ziel, die God waerachtelyk en van ganscher herte bemint, bezit alle deugden, zonder dat zy hem nog iets anders behoeft te vragen; dat zy alles zorgvuldig moet vermyden, hetgeen hem het minste verdriet kan veroorzaken, en haer uiterste best doen, om hem te behagen, zoo zeer zy maer kan. Zoo gy echter aen droogte en duisternis in het gebed lydt, beminde ziel, zoo dat gy u gansch onbekwaem gevoelt om goede oefeningen te verwekken, dan is het genoeg dat gy uitroept: Ontferm u myner, o myn Jesus! Heer, heb medelyden met my en sta my by! Dit is het gebed, dat misschien het nuttigste en genaderykste voor u zyn zal. De eerweerdige P. Paulus Segneri zegt, dat

hy gedurende zyne studien zich in de betrachting meer bezig hield met de oefening van verlangen, dan met het verwekken van aenmoedigingen; doch, zegt hy, naderhand heeft God my de oogen geopend, en sedert dien tyd heb ik zorg gedragen om my langer met het mondgebed op te houden, en indien er iets goeds in my is, zoo heb ik het te danken aen de oefening van my aen God aen te bevelen. Doe van gelyken, beminde ziel! Vraeg de genaden in den naem van Jesus Christus, en gy zult bekomen wat gy wenscht. De belofte, die onze goddelyke Zaligmaker zelf ons gedaen heeft, moet vervuld worden. *Waerlyk, waerlyk, ik zeg het u, indien gy den Vader in mynen naem om iets zult bidden, zoo zal hy het u geven.* Met een woord, het gansch innerlyk gebed moet daerin bestaen, dat wy akten van deugden verwekken en God bidden, zoo als dit de eerw. zuster Maria van het Kruis in eene geestverrukking verklaerde. Het innerlyk gebed, zegt zy, is de ademhaling der ziel; want even als men by het adem scheppen de lucht afwisselend naer zich trekt en van zich uitgalmt, zoo ook ontvangt de ziel door het gebed van God en schenkt zich zelve aen God door akten van opoffering van zich zelve en door akten van liefde.

11. De betrachting geëindigd zynde, dan moet men een byzonder voornemen maken, b. v. van die zonde, die fout, in welke men meermaels gevallen is, te vermyden, of van die deugd, b. v. de verduldige verdraging der gebreken van anderen, de versterving in het een of het ander vlytiger te oefenen. Dit goed voornemen moet men meermaels door den dag herhalen, tot dat men ziet, dat men van die zonde, van die fout bevryd is, of tot dat men deze of die deugd verkregen heeft. En wanneer het gebed voorby is, dan moet men ook zorg dragen, dat men de voornemens, die men gemaekt heeft, ten uitvoer brengt, zoo haest de gelegenheid zich daer toe aenbiedt. Zielen, die door beloften aen God op byzondere wyze verbonden zyn, doen ook zeer goed, zoo zy dezelve voor het einde der betrachtingen hernieu-

wen. Dit is God deswege zoo aengenaem, omdat men zich aen hem door de geloften gansch schenkt. Ook gedurende de H. Communie, by de bezoeking van het allerheiligste Sakrament des altaers, en als men 's morgens opstaet, of 's avonds zich te slapen legt, kan men op gelyke wyze de aen God gemaekte geloften vernieuwen.

12. Het slot der betrachting bestaet eindelyk daerin, dat men ten eerste God wegens de ontvangene verlichtingen bedankt. Ten tweeden, dat men zich besluit de gemaekte voornemens uit te voeren, en dat men ten derden den eeuwigen Vader bidt, dat hy ons uit liefde tot Jesus en Maria bysta, opdat wy hem getrouw blyven. Men mag op het einde der betrachting niet nalaten van God de arme zielen in het vagevuer en de zondaers aen te bevelen. De H. Joannes Chrysostomus zegt, dat niets meer de liefde eener ziel tot Jesus Christus te kennen geeft dan de iever om hem hare medebroeders aen te bevelen. Eindelyk bemerkt nog de H. Franciscus de Sales, dat de ziel, wanneer zy de betrachting verlaet, een bloemtrosje met zich moet nemen, om den ganschen overigen dag deszelfs goeden geur te smaken, namelyk het een of het andere, dat haer gedurende de betrachting meest tot aendacht bewogen heeft, ten einde zich daermede den overigen tyd des dags op te wekken. De schietgebedekens, welke God het welbehagelykste zyn, zyn die van liefde, van overgeving en van opoffering zyns zelven. Wy moeten zorg dragen van geen werk te ondernemen, zonder hetzelve alvorens God opgedragen te hebben, en ook niet langer dan een vierendeel uers in eenige bezigheid over te brengen, zonder dat wy ons gemoed door eenen akt van deugd tot God verheffen. Ten tyde dat wy vry van bezigheden zyn, indien wy b. v. op iemand wachten, of in den hof wandelen gaen, of ziek te bed liggen, moeten wy zorg dragen, van, zoo veel als 't mogelyk is, met God vereenigd te blyven. Het is door de onderhouding van het stilzwygen, door ons, zoo veel het zyn kan, in de eenzaemheid terug te trekken, door ons in de tegenwoordigheid Gods te houden, dat

wy moeten trachten de gevoelens, die wy in het gebed gehad hebben, levendig te behouden. Hier omtrent wordt breedvoeriger in het volgende hoofdstuk gehandeld.

13. Ten laetste bemerk ik nog, dat het noodzakelyk is voor hem, die in de betrachting wil blyven volherden, dat hy grooten moed bezitte, om ten tyde van drooggeestigheid de betrachting niet te verzuimen. Zeer schoon zyn de onderwyzingen, welke de groote leermeesteres in het gebed, de H. Theresia, hierover nagelaten heeft. Zy zegt: De duivel weet wel, dat hy die zielen reeds verloren heeft, welke in het gebed blyven volherden. Op eene andere plaets zegt zy: Ik ben overtuigd, dat God dengenen, die in het betrachtende gebed volherdt, welke zonde de duivel hem ook moge voorhouden, niettegenstaende tot de haven der zaligheid zal voeren. Ook zegt zy ergens anders: Wie van den weg des innerlyken gebeds niet afwykt, die zal, al is het ook misschien laet, toch tot zyn einde geraken. Nog vermaent zy ons: de liefde Gods bestaet niet in zoetigheden en teederheden, maer in hem groothertig en ootmoedig te dienen. Eindelyk schryft de Heilige nog op eene andere plaets: De Heer beproeft de zynen door droogte van geest en door bekoringen. Indien de droogte ook het gansche leven voortduerde, zoo mag de ziel nogtans het innerlyk gebed niet nalaten; want er zal een tyd komen, dat haer alles zeer rykelyk zal vergolden worden. — De H. Thomas zegt ook: De ware godsvrucht bestaet niet in de gevoelens, maer in de begeerte en het besluit van alles bereidwillig te aenveerden wat God van ons verlangt. Dit was het gebed, dat Jesus Christus in den Olyven-hof verrigtte, en alhoewel hetzelve met groote drooggeestigheid en benauwdheid verrigt wierd, zoo is het toch het godvruchtigste en verdienstelykste geweest, wat ooit in de wereld is verrigt geworden. Doch dit gebed luidde alzoo: *Niet wat ik wil, maer wat gy wilt* (1). Zoo moet gy ook, beminde ziel, ten tyde van drooggeestigheid het in-

(1) Marc. 14, 36.

nerlyk gebed nimmer nalaten ; indien de walging, welke u bevangt, te groot is, zoo breek den tyd der betrachting meermaels af, en oefen u in het mondgebed, al komt het u ook voor, dat gy zonder vertrouwen en zonder voordeel bidt. Het is reeds genoeg indien gy enkelyk zegt en herhaelt : Ontferm u myner, myn Jesus! ontferm u myner. Bid en vertoef niet ; want God hoort en verhoort u ongetwyfeld. Wanneer gy u tot het innerlyk gebed begeeft, dan moet gy u nimmer uwen eigen lust of uwe voldoening tot oogmerk voorstellen, maer alleenlyk het welbehagen Gods, en den wensch van te vernemen, wat de Heer van u verlangt. Derhalve bid altyd, dat hy u zynen wil late kennen, en u kracht verleene om denzelven uit te voeren. Daerom moeten wy in de betrachting licht zoeken om te weten, en kracht om te doen, wat God van ons verlangt.

GEBED.

O myn Jesus! het schynt dat gy, om van de menschen bemind te worden, niet meer hebt kunnen doen dan gy gedaen hebt. Het is genoeg, dat wy weten, dat gy mensch en een aerdworm gelyk wy hebt willen worden. Dry en dertig jaren lang hebt gy een kommerlyk leven, vol smert en smaed, willen leiden ; en eindelyk hebt gy zelfs aen een smadelyk kruis willen sterven. Ook hebt gy u nog onder de gedaenten van brood willen verbergen, om u op zulke wyze tot spys onzer ziel op te dragen. Hoe hebt gy echter toch zulke ondankbaerheid zelfs by christenen kunnen verdragen, die deze waerheden gelooven en u nogtans zoo weinig beminnen? Ach, ik ongelukkige, ik heb vroeger ook tot het getal dier ondankbaren behoord, ik was maer op de voldoening myner vergenoeging bedacht, en had u en uwe liefde vergeten. Nu erken ik het kwaed, dat ik gedaen heb, doch het is my van gansch er herte leed! O myn Jesus, vergeef my! nu bemin ik u, en ik bemin u zoo innig, dat ik veel liever de dood, ja duizendmael de dood wilde onderstaen, dan uwe liefde te verzaken. Ik dank u voor de

erkentenis, die gy my geeft. Verleen my kracht, o God myner ziel, om in uwe liefde meer en meer toe te nemen. Neem dit arme hert, dat u beminnen wil, genadig aen. Het is waer dat het u langen tyd veracht heeft; maer nu erkent het uwe goedheid, en bemint u, en wil niets anders beminnen dan u alleen. O Maria! Moeder Gods! sta my by! Op uwe magtige voorspraek stel ik al myn betrouwen.

III. MIDDEL

TOT DE CHRISTELYKE VOLMAEKTHEID.

DE STILZWYGENDHEID EN DE LIEFDE TOT DE EENZAEMHEID.

I. AFDEELING.

VAN DE STILZWYGENDHEID.

1. De stilzwygendheid en de liefde tot de eenzaemheid is vooral een zeer geschikt middel om in ons de begeerte tot het gebed te ontvlammen, en ons bekwaem te maken om ons zonder ophouden met God bezig te houden. Men zal moeijelyk eenen waerlyk godvruchtigen persoon vinden, die veel spreekt. Allen, die het gebed beminnen, beminnen ook de stilzwygendheid, welke men eene bewaerster der onschuld, eene beschermster tegen de bekoringen en eene bron des gebeds kan noemen; want door de stilzwygendheid bewaert men de godvruchtigheid, gedurende de stilzwygendheid spruiten de goede gedachten in het hert op. De H. Bernardus zegt: De stilzwygendheid en de verwydering van het gewoel der wereld verpligten op zekere wyze de ziel, om aen God en aen de eeuwige goederen te denken. Daerom zochten de Heiligen spelonken en woestynen op, om deze rust te vinden, en om het gewoel der wereld te ontgaen, alwaer men

God niet kan vinden, gelyk dit aen den profeet Elias veropenbaerd wierd, wanneer hy deze woorden hoorde: *De Heer is niet in het gewoel der wereld* (1). De monik Theodosius onderhield gedurende vyf en dertig jaren eene strenge stilzwygendheid. De H. Joannes, de Stilzwygende genoemd, die van Bisschop monik geworden was, onderhield dezelve gedurende zeven en veertig jaren tot aen zyne dood toe; en al de overige Heiligen, al zyn zy ook geene kluizenaers geweest, hebben toch altyd eene groote liefde tot de stilzwygendheid gedragen.

2. O welk een groot voordeel verschaft ons de stilzwygendheid. De profeet Isaïas zegt: *De stilzwygendheid zal de regtveerdigheid in de ziel voeden* (2); want dezelve bevrydt ons niet alleen van vele zonden, naerdien zy ons de gelegenheid beneemt van twist en stryd, van morren en kwaed spreken, en van de ydele nieuwsgierigheid, maer ook dewyl zy ons gelegenheid verschaft om vele deugden te oefenen. Oefent diegene de ootmoedigheid niet op eene zeer volmaekte wyze, welke bescheiden toehoort en zwygt, terwyl anderen spreken? Is het niet een akte van versterving, wanneer men geerne iets zoude vertellen of eenen aerdigen voorval, welke juist past, wil aenhalen, en het evenwel uit liefde tot de deugd achterlaet? Oefent men niet de heilige zachtmoedigheid, als men te onregt gelaekt of beleedigd wordt, en zich niet verdedigt, maer zwygt? Daerom riep de profeet Isaïas uit: *In de stilzwygendheid en in de hoop zal uwe sterkte zyn* (3); want door de stilzwygendheid vermyden wy de gelegenheid tot zonde, en door de hoop verwerven wy den bystand Gods, om godvruchtig te kunnen leven.

3. Het nadeel, welk uit het al te veel spreken voortspruit, is onmeetbaer; want gelyk men door de stilzwygendheid de godvruchtigheid bewaert, zoo verliest men ook dezelve door veel spreken. Al is eene ziel gedurende de betrachting en het gebed ook nog zoo met God vereenigd geweest, indien zy zich terstond daerop door te veel te spreken uitlaet, dan zal zy

(1) 3 Boek der koning. 19, 11. (2) Isaias. 32, 17. (3) Is. 30, 15.

weldra zoo verstrooid zyn, als of zy in het geheel niet gebeden of betracht had. Als men de deur van eenen gloeijenden oven opent, zoo verdwynt de hitte terstond. Wacht u dus van te veel te spreken, beminde ziel, alzoo vermaent ons de H. Dorotheus, want hetzelve bewerkt, dat de godvruchtige gedachten en de vereeniging met God terstond uit de ziel verdwynen. De H. Joseph van Calasanza zeide van die ordensgeestelyken, welke niet kunnen achterlaten altyd naer nieuwigheden te vragen, dat dezelve daerdoor te kennen geven, dat zy zich zelven en hun beroep vergeten hebben. Het is een zeker teeken, dat degene, die veel met de menschen verkeert, weinig met God spreekt; waerom God dan ook weinig met hem zal spreken, dewyl hy zelf gezegd heeft : *Ik zal hen in de eenigheid voeren, en tot hun hert spreken* (1). Wil dus de ziel, dat God met haer spreekt, zoo moet zy noodzakelyk de eenzaemheid zoeken; maer wie de stilzwygendheid niet bemint, zal nooit de eenzaemheid vinden. Hoe zou de Heer zich kunnen geweerdigen met die te spreken, welke door het gezelschap der schepselen al te vurig op te zoeken, te kennen geven, dat de gemeenschap met God hen niet vergenoegt?

4. Bovendien vermaent ons ook de H. Geest, dat in het veel spreken de zonde nooit uitblyft. *Veel spreken geschiedt niet zonder zonde* (2). Somwylen meent men, dat men in zonder nood een lang gesprek te voeren niet zondigt; maer als men hetzelve dan later opregt onderzoekt, dan zal men vinden, dat ons nu eene morring, een onpassend of een uitgelaten woord ontsnapt is, of dat men ten minste over nuttelooze dingen gesproken heeft. De H. Maria Magdalena van Pazzis zeide, dat men maer zou moeten spreken, wanneer de nood het vereischte; want ieder christen moet eens rekenschap geven over elk nutteloos woord, gelyk onze Verlosser zelf ons geleerd heeft. *Ik zeg u, dat de menschen over ieder nutteloos woord, hetwelk zy zeggen, rekenschap zullen moeten geven, op den dag des oordeels* (3). Zoo wy veel spreken, dan zullen wy

(1) Oseas. 2, 14. (2) Spreuken 19, 10. (3) Matth. 13, 36.

niet eene, maer duizend fouten begaen. De H. Jacobus noemt de tong eene *overmaet van onregtveerdigheid* (1); dewyl, gelyk een geleerde schryver opmerkt, de meeste zonden door spreken of hooren spreken ontstaen. Ach! hoe vele zielen zullen zich op den dag des oordeels onder de verdoemden bevinden, enkel omdat zy hare tong niet zoo het behoort in toom gehouden hebben. Het ergste is, dat eene ziel, die tot eene grootere volmaektheid geroepen is, en die zich echter door al te menigvuldige verkeering en door veel spreken aen de verstrooijing overgeeft, niet eens hare feilen erkent, en daerom dagelyks dieper in de zonde zal zinken. *Met eenen praetzuchtigen mensch zal het nooit goed gaen op aerde* (2). Wie veel spreekt, die wandelt zonder leidsman, en zal daerom duizend dwaelwegen inslaen, zonder te kunnen hopen, dat hy zich zal beteren. Het schynt als of eenige menschen niet kunnen leven, zonder van den morgen tot den avond te praten; zy willen alles weten, wat binnen en buiten huis omgaet, zy bekommeren zich met alles, en vragen later, wat kwaeds doe ik dan? Zulk eene ziel geef ik ten antwoord: Houd op met zoo veel te praten, beïever u om een weinig in u zelve te keeren, dan zult gy zien, hoe vele fouten gy met uw spreken begaen hebt.

5. De H. Joseph van Calasanza zeide, dat een verstrooide mensch den duivel de grootste vreugde veroorzaekt, en dat met regt, want hy benadeelt niet alleen zich zelven, maer hy belet ook het goed van anderen, naerdien hy gelegenheid tot praten zoekt, en daerdoor anderen van de inkeering des geestes afkeert. De H. Ambrosius verhaelt, dat een zekere priester, wanneer hy eens gedurende het gebed door het kwaken der kikvorschen gestoord wierd, hun gebood te zwygen, waerop zy ook terstond zyn bevel volgden. De heilige kerkleeraer voegt er by: Alzoo zwygen zelfs de kikvorschen uit eerbiedigheid voor het gebed, en de menschen zouden niet zwygen! En ik voeg er ook nog by, dat dezelve niet alleen niet

(1) Jac. 3, 6. (2) Ps. 139, 12.

willen zwygen, maer daerenboven nog de plaets van den duivel bekleeden, terwyl zy anderen die bidden, en met God vereenigd zyn, hierin hinderen.

6. Hetgeen de H. Ignatius van Loyola over de kloosters zegt, kan men zeer wel op ieder christelyk huisgezin toepassen. Dezelve beweerde, dat om te erkennen, of de ware ordensgeest in een klooster heerscht, men moest zien, of de stilzwygendheid in hetzelve in acht genomen wordt, of niet. Een klooster, waer men altyd spreekt, is een afbeeldsel der hel; want dewyl men in hetzelve de stilzwygendheid niet onderhoudt, zoo kan men verzekerd zyn, dat in hetzelve twisten, morren, partydigheid en andere ellenden niet zullen ontbreken. Een klooster daerentegen, voegt hy er by, waer men de stilzwygendheid bemint, is een afbeeldsel des hemels, en beweegt niet alleen diegenen tot godvruchtigheid welke in hetzelve wonen, maer ook diegenen, welke hetzelve bezoeken. Men verhaelt van P. Perez, een Carmeliet, dat, als hy nog in de wereld was, en eens in een Carmelieten-klooster kwam, hy door de stilzwygendheid, welke in dit klooster heerschte, zoo zeer gesticht en tot godvruchtigheid bewogen wierd, dat hy de wereld verliet en in het klooster trad.

7. Wilt gy dus tot de christelyke volmaektheid geraken, met God vereenigd en van vele onvolmaektheden bevryd blyven, beminde ziel, zoo moet gy wel bedacht zyn om de stilzwygendheid te oefenen, zoo veel gy maer kunt; want geene zonden worden ligtveerdiger bedreven dan de zonden met de tong. *Wie zynen mond bewaert, die bewaert zyne ziel* (1), zegt de wyze man. En de H. Jacobus schryft: *Die in zyne woorden niet beleedigt, is een volmaekt man* (2). Een stilzwygende christen en een heilige christen is een en hetzelfde; want wie de stilzwygendheid getrouw onderhoudt, die zal ook eene groote neiging tot het gebed, tot de betrachting, tot de geestelyke lezing en tot het allerheiligste Sakrament in zyn hert hebben. O hoe aengenaem is aen God eene ziel die de stil-

(1) Spreuk. 13, 3. (2) Jacob. 3, 2.

zwygendheid bemint! byzonder als zy by zekere en buitengewone gelegenheden zich van het spreken onthoudt, als haer b. v. de lange eenzaemheid verveelt, of wanneer haer groote tegenspoed of iets zeer aengenaems bejegent, en dat zy zich tot het spreken zeer genegen voelt, om haer lyden of hare vreugd aen anderen mede te deelen. Wie daerentegen geerne praet, die zal meestendeels verstrooid zyn, zeer ligtelyk het gebed, de betrachting en zyne andere oefeningen van godvruchtigheid achterlaten, en op zulke wyze allengskens de vreugde in God en den smaek in goddelyke dingen teenemael verliezen. De H. Maria Magdalena van Pazzis plagt te zeggen, dat het onmogelyk is, dat diegene smaek vindt in goddelyke dingen, welke de stilzwygendheid niet bemint.

8. Voor het overige moet gy ook nog opmerken, beminde ziel, dat de stilzwygendheid niet daerin bestaet, dat men gedurig zwygt, als het spreken noodzakelyk is; daerom zeide Salomon reeds: *Er is een tyd om te zwygen en een tyd om te spreken* (1). Maer, bemerkt de H. Gregorius van Nyssa, vooreerst zegt men, er is een tyd om te zwygen: dewyl men alleen door het zwygen leeren kan, hoe men moet spreken. Immers door het zwygen bekomt men de gewoonte van vooreerst alles, wat men te zeggen heeft, rypelyk te overleggen. Maer wanneer moet men zwygen, en wanneer moet men spreken? Men moet zwygen, als het niet noodzakelyk is te spreken; en men moet spreken, wanneer de noodzakelykheid of de liefde tot den evenmensch ons daertoe verpligt. Dit is de schoone regel, welken de H. Chrysostomus ons geeft: Men moet dan alleen spreken, als het voordeeliger is te spreken dan te zwygen; en daerom vermaent ons de Heilige: Gy moet of zwygen of iets zeggen dat voordeeliger is dan het zwygen. — O konde toch iedereen op zyn sterfbed met dien monik Pambus van welken Rodriguez spreekt, belyden, dat hy zich niet erinnerde ooit een woord gesproken te hebben, waerover hy later leedwezen had moeten hebben! Daer-

(1) Eccl. 3, 7.

entegen beleed de H. Arsenius, dat hy dikwyls leedwezen gehad had, van gesproken, maer nooit van gezwegen te hebben. Daerom leerde de H. Ephrem zyne medebroeders : Spreekt veel met God, en weinig met de menschen. En de H. Maria Magdalena van Pazzis voegde er nog by : Een waer discipel van Jesus Christus verdraegt alles, arbeidt veel en spreekt weinig.

9. Maer als gy moet spreken, beminde ziel, zoo wees altyd zorgvuldig bedacht, volgens de vermaning van den H. Geest, wel te overwegen, wat gy moet zeggen : *Weeg uwe woorden, eer gy dezelve voorbrengt* (1). Daerom zeide de H. Bernardus, dat de woorden vooreerst tweemael moeten nagedacht worden, eer dezelve op de tong komen, opdat men zwyge hetgeen men niet noodig heeft te zeggen. Dit verklaert ons de H. Franciscus van Sales, zeggende, dat men een slot op den mond moest hebben, om zonder feilen te spreken, opdat men, eer men den mond opent om te spreken, wel bedenke wat men wil zeggen. Indien gy dus moet spreken, zoo bedenk vooral wat gy wilt zeggen, en of hetzelve niet de liefde tot den evenmensch of de ingetogenheid zou kunnen kwetsen. Ook moet gy opletten, uit welk inzigt gy spreekt ; want velen zeggen dikwyls veel goeds, doch niet uit een goed inzigt, maer enkelyk om voor verstandig en schrander gehouden te worden. Dan moet gy ook bedenken, met wien gy spreekt, of gy met uwe oversten, met uws gelyken, of met uwen onderdaen spreekt. Verders moet gy ook nog bedacht zyn om altyd met eene christelyke eenvoudigheid te spreken en zekere gedwongene manieren te vermyden, opdat gy met ootmoedigheid spreekt, en alle ydelheden en grootmoedige redenen schouwt ; gy moet ook met zachtmoedigheid spreken, en nooit ongeduld en kleinachting voor uwen evenmensch laten blyken. Wees ingetogen in het spreken, en niet te spoedig in het antwoorden, als u iets toevertrouwd wordt, byzonderlyk zoo gy jonger zyt dan anderen ; spreek ook met beschei-

(1) Eccl. 28, 29.

denheid, en val de anderen niet in de rede; vermyd ieder woord, hetwelk den geest der wereld laet uitschynen; daerenboven onthoud u van alle onbetamelyke gebaren en buitenmatig lachen; spreek zachtjes, want de H. Bonaventura zegt, dat het luid spreken een groot gebrek is, byzonder in zekere omstandigheden. Zoo gy b. v. boven anderen gesteld zyt, en iemand moet berispen, wacht u dan dit met luider stem te doen; want anders zal de onderdaen zeer snel opmerken, dat gy uit ongeduld spreekt, en alsdan zal uwe berisping weinig baten.

10. Wanneer gy u gemeenschappelyk met anderen verzet, dan moet gy spreken als de anderen zwygen; maer tracht alsdan de redevoering, zoo dit betamelyk kan geschieden, op God te rigten. Laet ons van Jesus Christus spreken, laet ons altyd van Jesus Christus spreken, zeide de H. Ambrosius. Waerin zou eene godvruchtige ziel zich meer kunnen verheugen dan in over haren beminnensweerdigen bruidegom te spreken? Diegene, die iemand regt bemint, schynt van niets anders te kunnen spreken, dan van zynen beminde. Wie dus weinig van Jesus Christus spreekt, geeft daerdoor te verstaen, dat hy hem weinig bemint. Daerentegen gebeurt het zeer dikwyls, dat godvruchtige zielen, wanneer zy zich met elkander over de liefde tot God onderhouden, dergelyke gesprekken met meer godvruchtigheid verrigten dan de oefening des gebeds. Hiervan vinden wy een zeer merkweerdig bewys in de levensgeschiedenis van den eerweerdigen Pater Antonius van Collelis. Er wordt in dezelve verhaeld, dat de noviciemeester, Pater Rossi, eens twee zyner leerlingen, Antonius Torres en Philippus Ovilia, met elkander zag, en dat hy in hun midden eenen buitengewoon schoonen jongeling zag. De noviciemeester was verwonderd, dat zyne novicien, die hy als voorbeelden van godvruchtigheid beschouwde, met eenen vreemden durfden spreken, en daerom vraegde hy hun later, wie die jongeling geweest was, met welken zy gesproken hadden. De novicien ontschuldigden zich, en zeiden, dat er niemand by hen geweest was; waeruit de noviciemeester erkende,

dat zy alsdan over Jesus Christus met elkander spraken, en dat het de goddelyke Verlosser zelf was, die zich in hun midden vertoonde.

11. Voor het overige is het verre het beste, dat men buiten de uren van verzetting en buitengewone gelegenheden, b. v. als men eenen zieke bystaet, of zynen bedrukten evenmensch troost, meestal de stilzwygendheid uitoefent. Eene zeer godvruchtige ziel plagt te zeggen : Het is beter met God dan over God te spreken. Maer, wanneer de liefde tot den evenmensch u verpligt, gelyk zoo even gezegd is, met de schepselen te verkeeren, dan moet gy trachten vrye oogenblikken te vinden, in welke gy het verlies wederom kunt herstellen, hetwelk deze verstrooijingen u veroorzaekt hebben. Tracht ten minste voordeel te trekken uit die oogenblikken, welke gy kunt vinden om u met God te vereenigen, volgens den raed van den H. Geest, die ons toeroept : *Laet geen deel van het goed hetwelk men u schenkt voorbygaen* (1). Laet dezen oogenblik niet voorbygaen zonder denzelven aen God op te dragen. Zoek ondertusschen, zoo goed gy kunt, onder een passend voorwendsel, het al te lange en nuttelooze gesprek af te breken. Bedenk, dat God u geenszins den tyd verleend heeft, om denzelven nutteloos te verkwisten, maer wel om denzelven ter zyner eere en tot inzameling van verdiensten voor het eeuwige leven te besteden. De H. Bernardinus van Senen zeide: Een oogenblik tyds is zoo veel waerd als God zelf, dewyl wy op ieder oogenblik de vriendschap Gods en verscheidene trappen zyner genade kunnen verwerven.

GEBED.

Nooit zal ik moede worden het geduld en de langmoedigheid te pryzen, o myn God! waermede gy my verdragen hebt. Gy hebt my tyd gegeven om u te beminnen en te dienen, en ik heb denzelven het meest besteed om u te beleedigen en u te mishagen.

(1) Eccli. 14, 14.

Indien ik nu sterven moest, met welke droefheid zou ik dit leven verlaten, als ik bedenk, dat ik zoo vele jaren geleefd en in al dien tyd niets gedaen heb? O myn God! ik dank u, dat gy my nog tyd geeft, om myne verzuimenissen te herstellen, en zoo vele verlorene jaren wederom in te halen. O myn Jesus! door de verdiensten van uw lyden sta my by; want zie ik wil niet meer voor my zelven, maer voor u alleen en voor uwe liefde leven. Ik weet niet, hoe lang ik zal leven; maer al had ik nog honderd, ja duizend jaren te leven, zoo wilde ik al dezen tyd doorbrengen met u te beminnen en te behagen. Ik bemin u, o myn hoogste goed! en hoop u te beminnen gedurende de geheele eeuwigheid. Ik wil niet langer ondankbaer zyn. Ik wil aen uwe liefde niet langer wederstand bieden, naerdien gy my reeds zoo lang geroepen hebt om u geheel toe te behooren. Zou ik immers nog willen wachten, tot dat gy my verlaet, en my niet meer roept? O Maria, myne Moeder, sta my by, bid voor my, en verwerf my de genade, van in myn voornemen te volherden, en God altoos getrouw te blyven.

II. AFDEELING.

OVER DE LIEFDE TOT DE EENZAEMHEID EN HET VERMYDEN VAN DE LEDIGHEID.

1. Alle zielen, die God opregt beminnen, beminnen ook de eenzaemheid; want in de eenzaemheid verkeert de Heer vertrouwelyker met de zynen, dewyl hy hen aldaer van het gewoel der wereld en van alle aerdsche neigingen verwyderd vindt. Daerom riep de H. Hieronymus uit: O zalige eenzaemheid, in welke God met zyne beminde zielen vertrouwelyk en liefdevol verkeert! God spreekt niet in het gewoel der wereld, waer men den kostbaren tyd door lachen en praten nutteloos verkwist. *De Heer is niet in het gewoel der wereld* (1). Maer waer spreekt God dan? *Ik*

(1) 3 Boek der Kon. 12, 13.

wil hen in de woestyn voeren, *en tot hun hert spreken* (1). God spreekt in de eenzaemheid, en daer spreekt hy tot onze herten woorden, die dezelve met zyne heilige liefde ontvlammen, gelyk zyne bruid dit in het Gezang der Gezangen getuigt: *Myne ziel smolt*, *als myn beminde sprak* (2). De H. Eucherius verhaelt, dat iemand, die zeer naer de volmaektheid trachtte, aen eenen dienaer Gods vraegde, wat hy doen moest om God te vinden. Alsdan bragt deze hem op eene eenzame plaets, en zeide: Zie, hier vindt men God. Hy wilde daerdoor te verstaen geven, dat men God niet in het gewoel der wereld, maer in de eenzaemheid vindt.

2. In de eenzaemheid bewaert men gemakkelyk de deugd; daerentegen verliest men dezelve zeer ligt in het gewoel der wereld, alwaer men God weinig kent, en daerom zyne liefde en de schatten zyner genaden weinig acht, welke hy aen diegenen alleen verleent, die uit liefde tot hem aen alles verzaken. De H. Bernardus zeide, dat hy in de eenzaemheid onder eiken en beuken meer van God en goddelyke dingen geleerd had, dan door de boeken en leeraers. Daerom hebben de Heiligen zulke groote liefde tot de spelonken gehad, om in de eenzaemheid verre van het gewoel der wereld te kunnen leven. *Alsdan verheugt zich de ledige en ongebaende woestyn*, *alsdan verblydt zich de eenzaemheid en bloeit gelyk eene lelie*, *zy zal bloeijen en spruiten voortbrengen. — Zy beschouwt de heerlykheid des Heeren en het sieraed van onzen God* (3). De eenzaemheid zal voor die zielen, die haer zoeken, eene onuitputtelyke bron van vreugde zyn; zy zal bloeijen gelyk eene lelie van zuiverheid en onschuld des levens, en zal vruchten van alle deugden voortbrengen. De gelukzalige zielen zullen eindelyk verheven worden om de heerlykheid en de oneindige schoonheid te aenschouwen. Men moet om met God vereenigd te blyven zekerlyk het aendenken aen hem en aen de onmeetbare schatten, welke hy bereidt voor diegenen die hem beminnen, in de gedachten bewaren;

(1) Ps. 2, 14. (2) Hoogl. 5, 5. (3) Is. 35, 1. 2.

maer als men zich te veel met de wereld bezig houdt, dan stelt ons de wereld de aerdsche dingen voor oogen, waerdoor de geestelyke waerheden altyd meer verdonkerd en de godvruchtige gevoelens meer en meer in onze herten uitgebluscht worden; daerdoor komt het ook, dat eene ziel, die de eenzaemheid niet bemint, die alleenlyk vreugde heeft in de verkeering met de menschen, die gedurig wil bezocht worden, geerne brieven ontvangt, nieuwsbladeren leest, en van wereldsche zaken hoort spreken, onmogelyk tot eene grondige godvruchtigheid kan geraken.

3. De wereldsche menschen vlugten de eenzaemheid, en dat met regt, want in de eenzaemheid worden zy door de knagingen van hun geweten gekweld, en daerom zoeken zy de gezelschappen en het gewoel der wereld. Maer wie de eenzaemheid schouwt en vermydt, deze geeft daerdoor te kennen, dat zyn hert niet geregeld is, en dat hy het gewoel der wereld zoekt, om zyne gewetensknagingen uit te dooven. Wie daerentegen een gerust geweten heeft, moet noodzakelyker wyze de eenzaemheid beminnen, en als hy dezelve verpligt is te verlaten, dan bevindt hy zich gelyk een visch buiten het water, die geene rust vindt en in eenen gedwongen staet is. Het is ongetwyfeld waer, dat de mensch het gezelschap bemint. Maer is er een schooner gezelschap dan het gezelschap met God? Neen, men vindt geene bitterheid en geen verdriet, als men zich van het gezelschap der menschen verwydert, en alleen met God zynen schepper verkeert. Hiervan verzekert ons de wyze man, zeggende: *In zynen omgang is niets bitters, en in zyn gezelschap niets verdrietigs, maer enkel blydschap en vreugde* (1). De eerweerdige Vincentius Carafa, van de Societeit Jesu, was gewoon te zeggen, dat hy niets op aerde wenschte; maer zoo hy iets te wenschen had, dan verlangde hy maer enkelyk een klein hol, een stuk brood en een geestelyk boek, om altyd in de eenzaemheid te kunnen leven.

(1) Wysheid. 8, 16.

4. Overigens het is niet waer dat het eenzaem leven een treurig leven is; neen, het is veel eerder het begin en een voorsmaek van het leven, welk de Heiligen in den hemel hebben, die eene onmeetbare vreugde vinden in zich alleen met de liefde en lofzangen van hunnen God bezig te houden. Dit leert ons de H. Hieronymus, die uit Roomen vlugtte, om zich te Bethlehem in een hol op te sluiten, en aldaer de eenzaemheid te smaken. De eenzaemheid, schreef hy, is myn hemel geworden. Wel is waer, de Heiligen schynen in de eenzaemheid alleen te zyn, maer zy zyn het werkelyk niet; want, zegt de H. Bernardus, ik ben nooit minder alleen, dan wanneer ik alleen ben; want alsdan is God by my, wiens tegenwoordigheid my grootere vreugden verschaft, dan alle schepselen. De Heiligen schynen treurig te zyn, en zyn het niet. De wereld houdt hun leven voor treurig en troosteloos, dewyl zy hem van alle aerdsche vreugde beroofd ziet. Maer dit is zoo niet, want zy genieten eenen inwendigen en onmeetbaren vrede, gelyk de H. Paulus zelf getuigt. *Zy schynen droevig te zyn, en zyn vrolyk* (1). Hetgeen Isaïas reeds aengekondigd had, zeggende: *De Heer zal Sion vertroosten; hy zal hare puinhoopen vertroosten en hy zal van hare woestyn eene plaets van vermaek, en van hare eenzaemheid eenen hof des Heeren maken: vreugde en blydschap, dankzegging en lofzangen zal men er in vinden* (2). De Heer kan eene eenzame ziel wel troosten, haer het verlies van tydelyke vreugden duizendvoudig vergoeden, en hare eenzaemheid in eenen lusthof veranderen, waer nu altyd vreugde en blydschap zal zyn, en men de goedheid Gods altyd zal danken, en onophoudelyk pryzen. Daerom zingt de Kardinael Petrucci tot lof van een eenzaem hert:

> **Het schynt bedrukt en is aen vreugden ryk;**
> **Op aerde wandelend, woont het reeds in 't hemelryk.**

5. Het is niet noodig, beminde ziel, dat gy, om deze zalige eenzaemheid te vinden, u in een donker

(1) 2. Cor. 6, 10. (2) Is. 51, 3.

hol of in eene woestyn verbergt, want byna in iederen stand kan men dezelve genieten, als men maer wil. Vermyd de veelvoudige samenkomsten, de gezelschappen en onnoodige gesprekken; wees geerne in den tyd dien gy vry hebt alleen, indien de pligten van uwen staet of de liefde tot den evenmensch het niet anders willen: op deze wyze zult gy ook tot die eenzaemheid geraken, welke u betaemt, en welke God van u eischt. De koning David vond dezelve in het midden der gewigtigste bezigheden des ryks, zoo dat hy konde zeggen: *Zie ik vlugtte in eene afgelegen plaets en bleef in de woestyn* (1). Wanneer de H. Philippus Nerius in eene woestyn wilde gaen, veropenbaerde God hem, dat hy Roomen niet moest verlaten, maer aldaer even als in eene woestyn leven. God verlangt hetzelve van alle zielen, die hem waerlyk willen toebehooren. Hy wil, dat dezelve geslotene hoven zyn, in welke hy zyn vermaek en zyne vreugde vindt: *Gy zyt een gesloten hof, myne zuster, myne bruid* (2). Maer diegene kan volgens de bemerking van Gilbertus geen gesloten hof zyn, die niet wil gesloten blyven, namelyk die niet wil zorg dragen, de wereldsche gedachten en de gevaren, welke ons bedreigen door te groote verkeering met de wereld, af te keeren.

6. Blyf dus in de eenzaemheid, zegt de H. Bernardus; maer wees daer niet alleenlyk met het lichaem, maer ook met de goede meening. Indien gy met anderen arbeidt of u met hen verzet, tracht uwe eenzaemheid niet te verlaten; dat wil zeggen, onderhoud u innerlyk met God, zoo goed gy kunt, en als gy u niet van anderen kunt verwyderen, heb toch ten minste de neiging en de begeerte daertoe, en maek het voornemen van maer alleenlyk te willen blyven, dewyl het God aldus aengenaem is.

7. Maer indien de uitwendige bezigheden te lang duren, dan is het moeijelyk daerby alle misslagen te beletten. Jesus Christus wilde, dat zelfs de apostelen die zich alleen met de bekeering der zondaren bezig hielden, zich van tyd tot tyd in eene eenzame plaets

(1) Ps, 54, 8. (2) Cant. 4, 12.

begaven, om ook aldaer hunnen geest eenige rust te vergunnen. Daerom zeide hy tot hen : *Komt in eene woestyn en rust een weinig* (1); want de ziel bevlekt zich altyd in de uiterlyke bezigheden, al zyn het ook geestelyke zaken, met verstrooijingen, ongerustheid en flauwheid in de liefde tot God en andere onvolmaektheden; waerom zy rust noodig heeft, om de ontvangene vlekken af te wasschen en om voor het vervolg nieuwe krachten te verwerven. Het is dus niet noodig, dat men altyd in de eenzaemheid is; men moet maer zorg dragen om zich dezelve te verschaffen, wanneer men kan, of dezelve ten minste te begeeren, als men ze niet kan genieten, volgens de uitspraek van den H. Laurentius Justinianus, die zegt: Men moet de eenzaemheid altyd begeeren, al kan men dezelve ook niet altyd genieten.

8. Tot hier toe heb ik maer gesproken over de eenzaemheid des lichaems; nu zal ik ook iets zeggen over de eenzaemheid des herten, welke nog noodiger is dan die des lichaems; want, zegt de H. Hieronymus, waertoe dient de eenzaemheid des lichaems, als de eenzaemheid des herten ontbreekt? Hiermede wil de Heilige zeggen : Wat baet het, dat men met het lichaem in eene woestyn woont, en niettemin in het hert de verkleefdheid aen de wereldsche zaken bewaert? De H. Petrus Chrysologus zegt : Eene ziel, die van aerdsche neigingen bevryd is, vindt de eenzaemheid zelfs op openbare plaetsen en straten. Waertoe dient het daerentegen, dat men ook in de kerk of in eene kamer in stilte verblyft, en echter in het hert genegenheid tot de schepsels heeft, die ons belet de stem Gods te hooren? Ik herhael de woorden, welke de Heer eens tot de H. Theresia zeide : Hoe geerne zou ik tot vele zielen spreken, maer de wereld maekt zulk een gedruisch in hare herten, dat zy myne stem niet kunnen hooren! O wilden zy zich toch een weinig van de wereld afscheiden! Maer waerin bestaet dan eigenlyk de eenzaemheid des herten? Dezelve bestaet daerin, dat men alle neigingen uit het

(1) Marc. 6, 31.

hert verbant, welke God niet tot doel hebben, en dat men in alle handelingen niets anders zoekt dan zyne goddelyke oog te behagen. David geeft ons dit te kennen, uitroepende : *O myn God! wat heb ik in den hemel, wat heb ik op aerde buiten u! God van myn hert, en myn deel in eeuwigheid* (1). Met een woord, de eenzaemheid des herten bestaet enkel daerin, dat men met waerheid zeggen kan : Myn God, u alleen begeer ik, en niets anders.

9. Misschien beklaegt zich iemand, dat hy God niet vindt; maer laet ons hooren, wat dezelfde H. Theresia hem zegt : Scheid uw hert van alles af, en zoek God, en gy zult hem vinden. Maer om God te kunnen zoeken en vinden moet men hem van te voren gekend hebben; maer hoe kan men God en zyne goddelyke schoonheid kennen, als men nog aen de schepsels gehecht is? Als een kristallen vat met aerde aengevuld is, kunnen de zonstralen er niet doordringen; even zoo kan ook het goddelyke licht geenen ingang vinden in een hert, dat zich ophoudt met verlangens naer vreugde, rykdommen of eerambten. Daerom zeide de Heer ook : *Weest stil en ziet, want ik ben God* (2). Wie God wil zien, moet vooreerst de aerde uit zyn hert ruimen en hetzelve voor alle wereldsche neigingen sluiten. Dit wilde Jesus ons te kennen geven door de gelykenis van de geslotene deur, als hy zeide : *Wanneer gy bidt, ga in uwe kamer en sluit de deur, en bid uwen Vader in het geheim* (3). Daermede wil onze Verlosser zeggen, dat de ziel, om zich door het gebed met God te kunnen vereenigen, zich in haer eigen hert moet terug trekken (want dit is, volgens de uitlegging van den H. Augustinus, de kamer des Heeren) en aen alle aerdsche neigingen den ingang in hetzelve weigeren.

10. De woorden van den profeet Jeremias geven ook hetzelfde te kennen : *Hy is eenzaem en zwygt, want hy zal zich boven zich zelven verheffen.* De eenzame ziel, dat is, de van alle aerdsche neigingen bevryde ziel, in welke alle aerdsche begeerten zwygen, zal

(1) Ps. 72, 26.(2) Ps. 95, 11. (3) Matth, 6, 6.

zich door het gebed, door heilige begeerten, door opoffering van zich zelve, en door akten van gelykvormigheid en liefde Gods met haren God vereenigen; alsdan zal zy boven zich zelve en boven alle geschapene dingen verheven zyn, zoo dat zy de wereldlingen zal uitlachen, die de goederen dezer aerde zoo hoog achten, want zy zal dezelve harer onweerdig en al te gering achten om bemind te worden van een hert, dat geschapen is om een oneindig goed, namelyk God zelven te beminnen.

11. Men merke echter wel op, dat men door de eenzaemheid geenszins de ledigheid verstaet, zoo dat men in de eenzaemheid niets doe en aen niets denke. God wil wel, dat de hem beminnende zielen de eenzaemheid genieten; maer hy wil niet, dat zy ledig zyn. Velen lyden een afgezonderd en eenzaem leven, maer zyn in hunne eenzaemheid of geheel ledig, zonder zich op iets toe te leggen, of zy houden zich bezig met wereldsche boeken te lezen, of met andere nutteloose dingen. Zulke oefenen, wel is waer, de stilzwygendheid; maer, zegt de H. Basilius, zy zullen eens hierover God rekenschap moeten geven. Eene zulke ledige eenzaemheid komt met de eenzaemheid der dieren overeen. Maer als men in de eenzaemheid blyft, om zich met zekere studien bezig te houden, of enkelyk om zyne nieuwsgierigheid te bevredigen, dit is eene wereldsche eenzaemheid. De geestelyke eenzaemheid is daerentegen noch ledig noch nutteloos, maer voordeelig en heilig. Indien godvruchtige christenen gelegenheid hebben om van de eenzaemheid gebruik te maken, dan doen zy gelyk de biën in hunne cellen, welke nooit moede worden honig te bereiden; even zoo moet gy ook geen oogenblik verliezen, maer u altyd bezig houden met bidden of goede boeken te lezen, of met handarbeid te verrigten, welke u niet belet uw hert tot God te verheffen. De H. Chrysostomus zeide: De eenzaemheid bestaet niet in ledig alleen te zyn, maer in zich met God bezig te houden.

12. Het is eene gemeene spreuk: de ledigheid is het begin van alle ondeugd, en dit is gegrond op eene uitspraek van den H. Geest: *De ledigheid leert*

veel kwaed (1) De H. Joseph van Calasanza zeide: De duivel gaet uit op de vangst der ledige christenen. En de H. Bonaventura bemerkt, dat, terwyl degene, die zich gestadig bezig houdt, van *ééne* bekoring geplaegd wordt, de ledige duizend bekoringen heeft te onderstaen. Het is zeker, dat de eenzaemheid een groot middel is, om zich met God te vereenigen; maer de H. Joseph van Calasanza zegt: Diegene maekt er een slecht gebruik van, welke dezelve niet nuttelyk aenwendt om met God te spreken of om voor God te arbeiden. Men kan niet gedurig bidden, en daerom moet men ook andere bezigheden verrigten. De sterke vrouw wordt van Salomon geprezen, dewyl zy wol en vlas spon. *Zy zoekt wol en vlas, en arbeidt met hare handen* (2). Daerom beval de H. Hieronymus ook aen de maegd Demetrias, altyd te arbeiden. Even zoo moeten ook christenen, naermate zy zich voor korten of langen tyd in de eenzaemheid begeven, zich altyd met geestelyken of lichamelyken arbeid bezig houden.

13. Hier moet ik u nog eene dwaling doen opmerken; namelyk velen gelooven, dat men door arbeiden de gezondheid des lichaems nadeel doet: integendeel het is gansch zeker, dat de oefening der lichamelyke krachten uiterst nuttig is om de gezondheid te bewaren. Het gevaer van de gezondheid te verliezen, hetwelk ons tot voorwendsel dient, is de grootste rede niet waerom wy den arbeid vlugten; maer het is de moeite, welke ons afschrikt. Doch wie eenen blik op zyn crucifix werpt, zal de moeite niet meer vreezen. De Zuster Francisca van den heiligen Engel Bewaerder, uit het orden der Carmelitersen, beklaegde zich eens vóór haer kruisbeeld, dat hare handen door den arbeid gansch vol wonden waren; maer Jesus gaf haer dit antwoord: O Francisca! beschouw myne handen, en beklaeg u dan nog. Daerenboven is de arbeid zeer dienstig om de droefgeestigheid in de eenzaemheid te verdryven, en de kwade bekoringen, welke ons ook in de eenzaemheid plagen, te overwinnen. Als de H. Antonius eens door onzuivere gedachten en tegenzin

(1) Eccl. 33. 29. (2) Spreuk. 31, 13.

voor de eenzaemheid schrikkelyk gekweld wierd, wist de arme Heilige niet meer wat hy doen moest om zich te helpen. Alsdan verscheen hem een engel, die hem in eenen naby gelegen hof leidde, eene spade nam en de aerde begon te bearbeiden; daerna knielde hy neder om te bidden; dan begon hy den arbeid op nieuw, waerna hy wederom bad. Hieruit erkende de Heilige, op welke wyze men de eenzaemheid moet besteden, en hoe men zich van de bekoringen kan bevryden, namelyk met zich van het gebed tot den arbeid en van den arbeid weder tot het gebed te begeven. Men moet zekerlyk niet gedurig arbeiden, maer men kan ook niet gedurig bidden, zonder zich aen het gevaer bloot te stellen van den geest te verwarren en later tot geestelyke oefeningen geheel onbekwaem te worden. Dit is de rede, waerom de H. Theresia na hare dood aen de zuster Paula Maria van Jesus verscheen, en haer vermaende nooit den lichamelyken arbeid achter te laten, onder voorwendsel, dat zy heilige zaken te verrigten had; want, zeide de Heilige, de handarbeid is ook zeer voordeelig tot de eeuwige zaligheid.

14. Voor het overige schaedt ons de handarbeid in de oefening van het gebed niet, als wy denzelven niet met al te groote zorg en drift verrigten. Men verhaelt, dat de H. Bernardus eens tot eenen ordensbroeder zeide, die gedurende den arbeid niet ophield met bidden: Ga voort altyd zoo te doen, myn broeder, en verheug u, want zoo gy dit doet, dan zult gy na uwe dood ook van het vagevuer bevryd blyven. Dit deed ook de H. Bernardus zelf; want, zegt de uitgever zyner levensgeschiedenis, hy verzuimde nooit den uiterlyken arbeid, en was te gelyk altyd inwendig met God vereenigd. Zoo moet ieder godvruchtige christen mensch doen: wanneer hy eenigen handarbeid verrigt, dan moet zyn hert met God bezig zyn; want anders zullen al zyne uitwendige bezigheden zyn hert geen voordeel toebrengen, maer zeer onvolmaekt zyn. Daerom zegt de bruidegom in het boek der Gezangen tot elke godvruchtige ziel: *Stel my als een zegel op uw hert, als een zegel op*

uwen arm (1). Hy gebiedt dat hy hem eerst op haer hert en daerna op haren arm zette; want als men God niet in het hert heeft, dan kan men hem ook niet op den arm hebben, dat wil zeggen, dat alsdan de uiterlyke werken niet naer zyn welbehagen kunnen volbragt worden. Daerentegen zegt de H. Theresia van het werkzaem leven: Als de werken uit de liefde tot God voortspruiten, zyn zy bewyzen van de hoogste volmaektheid eener ziel.

15. Dus dwalen al diegenen, welke in de eenzaemheid willen blyven, en eenen afschrik hebben van zich met eenigen uiterlyken arbeid bezig te houden; maer die missen ook, welke zich vrywillig met al te veel bezigheden overladen, zoo dat hun geen tyd overblyft om zich met God te vereenigen. *Myn zoon*, zegt de Heer, *bemoei u niet met allerlei handelingen, want als gy ryk zyt, zult gy het niet zonder zonde zyn* (2). Er zyn ook vele anderen, die, als zy iets ondernemen, er zich zoo op toeleggen, dat zy aen niets anders meer kunnen denken. Hetgene men te doen heeft, moet men zekerlyk met groote zorgvuldigheid verrigten, maer toch altyd gerust en zonder drift, zoo dat de geest zich van tyd tot tyd tot God kan verheffen. Zoo moet gy arbeiden, beminde ziel, maer vermyd u dag en nacht af te matten, gelyk de ydele wereld, om geld te verzamelen. Eenigen doen dit, om geschenken te kunnen doen, om zich eenen grooten naem te verwerven, en om hunne ydele neigingen te bevredigen. Maer gy moet arbeiden gelyk een christen, die vooral op het heil zyner ziel, en daerna eerst op zyn lichaem denkt; gy moet by al uwe uiterlyke bezigheden het voornemen vormen, van dezelve uit gehoorzaemheid te verrigten, of om de uwen te helpen, en om u het noodige onderhoud te verschaffen, of om de ledigheid te vermyden, maer altyd zonder gierigheid, en zonder ongeregelde zorg, die u zou kunnen beletten uw hert tot God te verheffen. De H. Antonius zeide, dat wy in al onze uitwendige bezigheden, hoe dringend dezelve

(1) Cant. 9. 6. (2) Eccl. 11, 10.

ook mogen zyn, altyd in ons hert eene geheime plaets moeten behouden, waer heen wy kunnen vlugten, om ons hert met God te vereenigen, wanneer wy bemerken, dat wy door de te vele bezigheden gansch vermoeid en krachteloos worden. Daerom is het zeer voordeelig, dat men gedurende den arbeid, even als in het begin, zyn hert door akten van liefde, van opoffering, van overgeving en van gebed dikwyls tot God verheffe. Wanneer gy met eenigen handarbeid bezig zyt, waerom zoudt gy dan niet van tyd tot tyd eenen akt van liefde tot God, of van opoffering van u zelven kunnen verwekken? Ik sluit deze afdeeling.— Ieverige zielen trachten by alles, wat zy doen, ingekeerd te blyven, en daerdoor vereenigen zy zich altyd meer en meer met God, en nemen in het geestelyk leven altyd meer toe. Flauwe en nalatige zielen daerentegen maken spinweefsel, dewyl zy zich alleen om aerdsche inzigten plagen en kwellen en daerom al het andere verliezen.

GEBED.

O myn Jesus! maek toch, dat ik u de my nog overige dagen myns levens opregt beminne, en u geheel toebehoore. Ik vervloek die dagen, op welke ik de schepselen bemind, en u daerdoor mishaegd heb. Van heden af wil ik niets beminnen dan u alleen. Ik bid u, verleen my kracht om aen alles te verzaken, wat my van uwe liefde kan afkeeren. Maek, dat myn hert u als het eenig voorwerp beschouwe, dat zyne liefde verdient. O vleesch geworden Woord! gy zyt in de wereld gekomen om in onze herten te woonen, welke gy met uw dierbaer bloed verlost hebt. Dus moet myn hert u ook geheel toebehooren. Neem hetzelve aen, en aenzie al mynen nood, verlicht my, ontvlam myn hert, en maek dat ik altyd bereidveerdig zy om uwen heiligsten wil te volbrengen. O myn Jesus, myn hoogste goed, ik bemin u, en acht u boven alles in de wereld. Ik schenk my geheel aen u, neem my aen als uwen dienaer; maer maek, dat ik u niet uit vrees, maer wel uit liefde dien. Zekerlyk

verdiende uwe majesteit gevreesd te worden; maer uwe goedheid verdient onze liefde nog veel meer. O Maria, myne Moeder, myn toevlugt, maek dat ik geheel aen Jesus toebehoor.

IV. MIDDEL

TOT DE CHRISTELYKE VOLMAEKTHEID.

DE TEGENWOORDIGHEID GODS.

1. De oefening der tegenwoordigheid Gods wordt met regt van de leeraers in het geestelyk leven de grondlaeg van het innerlyk leven genoemd, welk voornamelyk in dry dingen bestaet. Ten eerste in de vermyding der zonden, ten tweede in de oefening der deugden, en ten derde in de vereeniging met God. Maer de oefening der tegenwoordigheid Gods heeft juist deze uitwerkingen; want dezelve bevrydt ten eerste de ziel van zonden, ten tweede moedigt zy dezelve aen tot de oefening der deugden, en geleidt dezelve ten derde door de heilige liefde tot de vereeniging met God.

2. Wat de eerste uitwerking aengaet, namelyk de vermyding der zonden, zoo is er geen werkzamer middel, om zyne driften te beteugelen, de bekoringen te wederstaen, en daerdoor de zonden te vermyden, dan de gedachte, dat God tegenwoordig is. De H. Thomas leert ons, dat zoo wy er altyd op dachten, dat God ons ziet, wy nooit of ten minste zelden iets doen zouden, wat hem mishaegt (1). Ook zegt de H. Hieronymus, dat de gedachte aen de tegenwoordigheid Gods alle zonden belet (2). Als de menschen niet durven in de tegenwoordigheid van hunnen vorst, hunnen vader of hunne overheid de bevelen derzelve overtreden, hoe veel minder zouden zy

(1) S. Thom. Op. 58. c. 2. (2) S. Hier. in 4. Ezech.

durven de goddelyke wetten overtreden, indien zy dachten dat God hen ziet? De H. Ambrosius verhaelt, dat een pagie van Alexander den Groote die gedurende de offerande, welke deze koning in den tempel opdroeg, eene brandende fakkel in de hand hield, zyne hand liever liet verbranden, dan dat hy de oneerbiedigheid zou hebben begaen van de fakkel te laten vallen. Als de eerbied voor zynen koning zoo veel by dezen jongeling vermogt, voegt de Heilige er by, dat hy, om denzelven niet te kwetsen, zelfs de menschelyke natuer heeft overwonnen, hoe veel magtiger zal alsdan in eene geloovige ziel de gedachte aen de tegenwoordigheid Gods zyn? Zoo dat zy eerder alle bekoringen zou overwinnen, en alle pynen willen lyden, dan den verschuldigden eerbied voor de oogen van haren God achter te stellen.

3. Al onze zonden spruiten daeruit voort, dat wy de tegenwoordigheid Gods uit onze oogen verliezen. De H. Theresia zegt: Al ons ongeluk komt daervan, dewyl wy niet bedenken, dat God tegenwoordig is, maer meenen, dat hy altyd verre van ons verwyderd is. David heeft dit reeds erkend, als hy uitriep: *De zondaer heeft God niet voor oogen, zyne wegen zyn bevlekt en altyd onzuiver* (1). Dewyl de zondaer er niet op denkt, dat God hem ziet, beleedigt hy hem altyd. De abt Diocles zegt zelfs dat degene, die zich de tegenwoordigheid Gods niet herinnert, of een dier of wel een duivel wordt. Hy had regt, want alsdan wordt de mensch oogenblikkelyk of van zyne zinnelyke of van duivelsche begeerten bekoord, welke hy niet in staet is om te wederstaen.

4. Daerentegen heeft de gedachte, dat God ons ziet, de Heiligen kracht verleend, om alle aenvallen der vyanden zegevierend te wederstaen. Deze gedachte moedigde eene Susanna aen, om de twee oude boeven, welke haer tot de zonde aenlokten, van zich te stooten, zoo dat de Heilige, toen deze haer met de dood bedreigden, onverschrokken uitriep: *Ik wil liever zonder deze zonde in uwe handen vallen, dan zondigen*

(1) Psalm. 5.

voor het aenschyn des Heeren (1). Deze gedachte bekeerde eene ondeugende vrouw, die niet vreesde den H. Ephrem tot de zonde aen te lokken; want de Heilige zeide tot haer, dat, als zy wilde zondigen, zy hem op eene openbare plaets, midden in de stad, moest opzoeken. Hoe, antwoordde deze, zouden wy zondigen in de tegenwoordigheid van zoo vele menschen? Maer, antwoordde de Heilige, hoe is het dan mogelyk te zondigen in de tegenwoordigheid Gods, die ons overal ziet? Toen de arme zondares dit hoorde, begon zy hevig te weenen, wierp zich ter aerde neder, bad den Heilige om vergeving, en smeekte hem, dat hy haer op den weg des heils zoude terugbrengen. De H. Ephrem bragt de boetveerdige in een klooster, alwaer zy een zeer stichtend leven leidde, en hare zonden tot hare dood toe beweende (2). Een gelyke voorval bejegende den H. abt Paphnutius, met eene andere zondares Thais genoemd; deze bekoorde hem eens tot zonde, en zeide, dat hen niemand op deze plaets zag dan God alleen. Alsdan zeide de Heilige met eene ernstige stem: Gy gelooft dus, dat God u ziet, en wilt evenwel zondigen? Thais getroffen door den toon, waermede de Heilige deze woorden uitsprak, keerde tot zich zelve, begon eenen afschrik te krygen van haer slecht leven, verzamelde hare kleederen, edelgesteenten en al hare schatten, welke zy door haren schandelyken handel gewonnen had, verbrandde dezelve op de openbare plaets, en begaf zich in een klooster, alwaer zy dry jaren lang te water en te brood vastte, altyd de volgende woorden herhalende: O gy, die my geschapen hebt, ontferm u myner. Na verloop van deze dry jaren stierf zy eene zalige dood. Kort daerna wierd aen eenen leerling van den H. Antonius, Paulus genoemd, veropenbaerd, dat deze gelukkige boetveerdige in den hemel midden onder de Heiligen eenen heerlyken troon van glorie verworven had (3).

5. Hieruit kunt gy erkennen, beminde ziel, hoe voordeelig het is, om de zonde te vermyden, dat men

(1) Dan. 13, 23. (2) Metraphrast. leb. des H. Ephrem.
(3) Sabellio 5e voorbeeld. 2e hoofdstuk.

dikwyls aen de tegenwoordigheid Gods denkt. Laten wy dus gedurig met den godvruchtigen Job tot den Heer bidden : *Stel my nevens u, en ieders hand mag tegen my stryden* (1). O myn God, herinner my zelf gedurig aen uwe tegenwoordigheid, herinner my daeraen, dat gy my ziet, alsdan mogen myne vyanden my gedurig aenranden, en ik zal hen nog overwinnen. Daerom beweert de H. Chrysostomus ook nog, dat, als wy ons in de tegenwoordigheid Gods houden, wy noch kwaed denken, noch doen zullen, daer wy gedurig voor oogen hebben, dat God al onze gedachten ziet, al onze woorden hoort, al onze werken opmerkt (2).

6. Om de tweede uitwerking, namelyk de gemakkelykheid in de uitoefening der christelyke deugden te verwerven, hiertoe is de herinnering aen de tegenwoordigheid Gods ook een zeer krachtig middel. Hoe dapper vechten de soldaten in de tegenwoordigheid van hunnen koning? De gedachte alleen, dat hun vorst, die hen kan straffen of beloonen, hen ziet, boezemt hun moed en sterkte in. Zoo dus een christen mensch dikwyls bedacht, dat God hem, by alles wat hy doet, opmerkt, dan zou hy zeker alles goed verrigten, alles met eene goede meening doen, zonder iets anders dan God alleen te willen behagen, en zonder alle menschelyk opzigt. Daerom zegt de H. Basilius: Zoo iemand in de tegenwoordigheid van eenen koning en van eenen boer ware, dan zou hy zekerlyk alleen bedacht zyn om den koning te vreden te stellen, zonder eenige acht te geven op hetgene de boer van hem zou verlangen. Even zoo denkt ook degene, die in de tegenwoordigheid Gods wandelt, in het geheel niet om de schepselen te bevredigen, daer hy alleenlyk God wil behagen, die op al zyn doen en laten let.

7. Wat de derde uitwerking der tegenwoordigheid Gods aengaet, het is gansch zeker, dat zy de ziel met God vereenigt, daer de tegenwoordigheid van het beminde voorwerp de liefde altyd vermeerdert. Dit gebeurt zelfs by de menschen, ofschoon wy, hoe langer

(1) Job. 17, 5. (2) Joann. Chrysost. Hom. 8 ad Phil. 2.

wy dezelve kennen, des te meer hunne fouten ontdekken. Hoe veel te meer zal dus by eene ziel de liefde tot God toenemen, wanneer zy hem gedurig voor oogen heeft; daer God, hoe langer men met hem verkeert, altyd schooner en beminnensweerdiger verschynt. Maer het enkel morgen- en avondgebed zyn niet alleen voldoende om de ziel met God vereenigd te houden; want, zegt de H. Chrysostomus, al kookte ook het water, het zal toch, zoodra men hetzelve van het vuer verwydert, zyne natuerlyke koude weder aennemen, en daerom moet men zich ook beïeveren het denken aen de tegenwoordigheid Gods en door den iever tot het gebed en door de menigvuldige verwekking van liefde-akten trachten te behouden. De H. Bernardus verhaelt van zich zelven, dat, als hy in het begin zyner bekeering ongerust wierd, of dat zyn iever verflauwde, het genoeg was aen eenen godvruchtigen overledenen of afwezigen persoon te denken, om hem terstond wederom aen te moedigen en met liefde tot God te ontvlammen; hoe veel krachtiger zal dan voor ons de gedachte zyn, dat God de Heer tegenwoordig is, en onze liefde zoekt? Daerom zeide de koning David, dat hy met vreugde en troost vervuld was, als hy aen zynen God dacht: *Ik denk aen God, en verheug my* (1). Is eene ziel ook nog zoo bedrukt en troosteloos, als zy maer God bemint en aen haren beminden Heer denkt, dan kan zy geenszins meer troosteloos en bedrukt blyven. Daerom genieten godminnende zielen eenen ongestoorden vrede, dewyl zy zich beïeveren, even als de zonnebloem, welke zich altyd tot de zon wendt, in alles wat haer overkomt, in al hare handelingen gedurig in de tegenwoordigheid Gods te leven en te werken. Wie waerlyk bemint, zegt de H. Thomas, denkt gedurig aen het voorwerp zyner liefde.

8. Ik wil u nu uitleggen, beminde ziel! op welke wyze gy u moet trachten in de tegenwoordigheid Gods te stellen. Deze oefening behoort deels tot het verstand, deels tot den wil. Met het verstand moet men zich God als tegenwoordig voorstellen, waerna de wil

(1) Psalm. 7, 7.

zich door akten van verootmoediging, van aenbidding en liefde met God zoekt te vereenigen, waerover ik nog in het byzonder zal spreken. Door het verstand kunnen wy ons ook nog op verscheidene wyzen in de tegenwoordigheid Gods stellen: namelyk ten eerste, met ons onzen goddelyken Verlosser Jesus Christus, die ons overal waer wy zyn vergezelt en ziet, als tegenwoordig voor te stellen. Daerom kunnen wy ons denzelven nu in deze, dan in eene andere geheimenis voorstellen, b. v. nu als een klein kind in de krib te Bethlehem, of als vlugteling op de reis naer Egypten, of als leerling, arbeidende in het werkhuis te Nazareth, of in zyn lyden, hoe hy als een misdadiger te Jerusalem gegeeseld, met doornen gekroond, of aen het kruis gehecht wierd. De H. Theresia prees zeer deze wyze aen om zich in de tegenwoordigheid Gods te stellen. Wy moeten ondertusschen wel opmerken, dat, alhoewel deze wyze zeer goed is, het nogtans niet de beste is, en dat men dezelve niet altyd kan aenwenden, dewyl zy van den eenen kant niet geheel met de waerheid overeenstemt, vermits Jesus Christus maer dan als God en mensch tegenwoordig is, als wy gecommuniceerd hebben, of als wy ons in de tegenwoordigheid van het allerheiligste Sakrament des altaers bevinden; en van den anderen kant is deze wyze ook aen vele ongemakken onderworpen, of kan ten minste het hoofd verzwakken, door eene al te groote inspanning der verbeeldingskracht. Wanneer men zich dus van deze wyze wil bedienen, zoo moet men dit gansch zachtjes doen, en maer zoo lang als men er zich wel van bevindt, zonder veel den geest te spannen, om zich de gestalte, het aengezigt, de schoonheid, grootte en koleur van onzen Verlosser voor te stellen; want het is voldoende, dat wy ons hem in het algemeen voorstellen, hoe hy op alles let, wat wy doen.

9. De andere wyze om zich in de tegenwoordigheid Gods te stellen, welke veel zekerder en voortreffelyker is, en te gelyker tyd op eene geloofswaerheid gegrond is, bestaet daerin, dat wy God met de oogen des geloofs als overal tegenwoordig zien, hoe hy ons

gedurig omringt, en hoe hy al onze handelingen gadeslaet. Wat is er aengelegen, dat wy hem niet met de oogen des lichaems zien? Wy kunnen ook de lucht niet zien, en echter weten wy zeker, dat zy ons overal omringt, en dat wy in het midden derzelve leven, daer wy zonder lucht noch adem halen noch leven kunnen. Wy kunnen God ook niet met onze lichamelyke oogen zien; maer het heilig geloof leert ons, dat hy overal tegenwoordig is. *Vervul ik niet hemel en aerde* (1)? zeide de Heer by den profeet Jeremias. Even als eene spons in de zee van water aengevuld en omgeven is, even zoo, zegt de apostel Paulus, leven wy in God, bewegen wy ons in God, bestaen wy door God. *In hem leven wy, bewegen wy ons en zyn wy* (2). De H. Augustinus zegt: God let op elke handeling, elk woord, elke gedachte van een ieder onder ons, met zulke opmerkzaemheid, als of hy al andere schepselen vergeten had, om op ons alleen acht te geven. Maer dewyl God alles gadeslaet wat wy doen, zeggen en denken, zoo teekent hy ook alles op, om eens, op den dag des oordeels, rekenschap van ons te vragen, en om ons op zynen tyd naer verdienste te beloonen of te straffen. Deze tweede wyze van zich in de tegenwoordigheid Gods te stellen benadeelt het verstand ook in het geheel niet, vermits daertoe genoeg is, dat men uit ganscher herte eenen akt van geloof verwekt en uitroept: O myn God! ik geloof vast, dat gy hier tegenwoordig zyt. Men kan hiermede ook vereenigen akten van liefde, van onderwerping aen den wil Gods, van goede meening en andere diergelyke.

10. De derde wyze om het aendenken aen de tegenwoordigheid Gods te bewaren, is, God te erkennen in zyne schepselen, welke van hem hun wezen en de kracht hebben om ons te dienen. God is in het water, waermede wy ons wasschen, hy verwarmt ons door het vuer, hy verlicht ons door de zon, hy voedt ons door spys en drank, hy bedekt ons met kleederen, en op deze wyze is hy in alle dingen, welke

(1) Jerem. 23, 24. (2) Werken der Apost. 17, 28.

hy tot ons voordeel heeft geschapen. Indien wy ergens een schoon voorwerp, eenen heerlyken hof, eene schoone bloem aenzien, zoo moeten wy denken, dat uit ditzelfde voorwerp eene kleine strael schittert van die oneindige schoonheid Gods, welke aen hetzelve zyn wezen geeft. Als wy met eenen heiligen, eenen geleerden man verkeeren, zoo moeten wy denken, dat God hem een klein gedeelte van zyne heiligheid, van zyne wysheid medegedeeld heeft. Als wy eene aengename muziek hooren, wanneer een goede geur ons verkwikt, wanneer spys en drank ons wel smaken, dan moeten wy bedenken, dat God ons door zyne tegenwoordigheid dit vergenoegen heeft voorbereid, opdat wy door middel van hetzelve ons hert tot hem verheffen, en naer de eeuwige vreugde des hemels zuchten.

11. Alzoo moet gy er u aen gewennen, beminde ziel, in alle dingen God te betrachten, die zich door de dezelve aen u vertoont, en hierop akten van dankzegging en liefde verwekken, indachtig zynde dat God van eeuwigheid bedacht is geweest om zoo vele schepselen voor ons te scheppen, opdat wy hem zouden beminnen. De H. Augustinus zegt: Leer in het schepsel uwen schepper beminnen, en hecht uwe neigingen niet aen het voorwerp, dat van God geschapen is, opdat gy u niet aen het schepsel hecht, en dien verliest, van welken gy geschapen zyt (1). Dit deed ook deze groote Heilige, die op het aenzien der schepsels zyn hert tot God verhief, en van liefde ontvlamd uitriep: Hemel en aerde, en alles roept my toe, dat ik u moet beminnen (2). Als hy den hemel, de sterren, de velden en de bergen aenschouwde, dan scheen het hem als of allen hem toeriepen: Augustinus, bemin uwen God; want God heeft ons alleenlyk geschapen, opdat gy hem zoudt beminnen. Wanneer de H. Theresia de zee, vruchtbare velden, ruischende beekjes of andere schoone schepsels aenschouwde, scheen het haer als of allen haer hare ondankbaerheid tegen God verweten. Wanneer de H. Maria Magdalena van

(1) S. Aug. in Psalm. 19. (2) Idem.

Pazzis eene schoone bloem of eenen liefelyken appel in de hand hield, was zy van liefde tot God geheel buiten zich zelve, en riep uit : God is dus van eeuwigheid bedacht geweest om deze bloem, dezen appel uit liefde tot my te scheppen, om my daerdoor een bewys zyner liefde te geven. Men verhaelt van den H. Simon Salus, dat hy, over de velden wandelende en aldaer kruiden en bloemen vindende, dezelve met zynen stok sloeg en uitriep : Zwygt, zwygt, en verwyt my niet langer myne ondankbaerheid, ik heb u reeds verstaen, zwygt en laet my in rust.

12. De vierde wyze om het aendenken aen God nooit uit het oog te verliezen, en welke de volmaektste is, bestaet daerin, dat wy God in ons zelven betrachten. Het is niet noodig, dat wy ons met onze gedachten tot den hemel verheffen om aldaer onzen God te vinden, het is genoeg, dat wy innerlyk in ons zelven keeren ; alsdan zullen wy God reeds in ons zelven vinden. Die zich in het gebed God als verre van zich voorstelt, die stelt zich aen vele verstrooijingen bloot. De H. Theresia zegt : Ik wist in het geheel niet wat bidden eigenlyk wilde zeggen, tot dat God zelf my de ware wyze van te bidden geleerd heeft : in deze innerlyke inkeering in het gebed heb ik het grootste voordeel gevonden. Om nu tot de oefening zelve te komen, zoo moeten wy opmerken, dat God op eene andere wyze in ons is dan in de overige schepselen. De Heer is in ons, gelyk in zynen tempel, gelyk in zyn huis. *Weet gy niet, dat gy Gods tempel zyt, en dat de Geest Gods in u woont* (1) ? Daerom zeide onze goddelyke Verlosser, dat hy in eene ziel, welke hem bemint, met den Vader en den H. Geest zou inkeeren, om zich niet alleenlyk in het voorbygaen by haer op te houden, maer om voor altyd in haer te blyven, en zyne woning in haer te vestigen. *Zoo my iemand bemint, dan zal myn Vader hem beminnen, en wy zullen tot hem komen, en by hem wonen* (2).

13. Ofschoon de koningen dezer aerde hunne paleizen hebben, hebben zy niettemin ook nog byzon-

(1) 1. Cor. 3. 16. (2) Joann. 14, 23.

dere lusthuizen, alwaer zy het liefste verblyven. God is overal, zyne tegenwoordigheid vervult hemel en aerde, maer in onze zielen woont en verblyft hy op eene gansch byzondere wyze even als in zoo vele lusthoven, gelyk hy zelf door den mond van zynen apostel verkondigd heeft : *Ik wil in hen wonen*, *en onder hen wandelen*, *en ik wil hun God zyn* (1). Daer wil hy van ons bemind en aengebeden worden; want hy woont vol liefde en bermhertigheid in onze herten, om ons gebed te hooren, om bewyzen van onze liefde te ontvangen, om ons te beschermen, te verlichten, om ons zyne gaven mede te deelen, en om ons in alles by te staen, wat ons tot de eeuwige zaligheid kan helpen. Van onzen kant moeten wy bedacht zyn, dikwyls het geloof aen deze waerheid in ons verwekkende, om ons van de eene zyde te vernederen voor zulk eene Majesteit, die zich geweerdigt in ons te wonen; van de andere zyde moeten wy ons beïeveren om akten van vertrouwen, opoffering en liefde jegens eene zoo oneindige goedheid te verwekken; wy moeten God danken voor zoo vele genaden, ons over zyne heerlykheid verheugen, hem in onze twyfelingen om raed vragen, en al onzen troost vinden in de gedachte alleen, dat wy het hoogste goed in ons bezitten, zonder te mogen vreezen, dat ergens eene geschapene magt ons hetzelve zou kunnen ontnemen, of dat hy ons zal verlaten, wanneer wy hem niet vrywillig uit ons hert verdryven.

14. Dat was die cel, welke de H. Catharina van Senen in haer hert gebouwd had, waerin zy, onophoudelyk met God vereenigd, in liefderyke gesprekken met hem verkeerde. Aldaer vond zy troost in de vervolgingen, welke zy van hare ouders had uit te staen, die haer verboden zich in hare kamer op te sluiten en aldaer te bidden. In deze cel deed de Heilige veel grooteren voortgang in de deugd; want haer vorig vertrek moest zy dikwyls 's dags verlaten, terwyl zy de cel in haer hert nooit verliet, maer altyd met God vereenigd in dezelve bleef. De H. The-

(1) 2. Cor. 6, 16.

resia, sprekende over de tegenwoordigheid Gods in onze herten, zegt: Ik geloof, dat degenen, die op zulke wyze zich in den kleinen hemel hunner zielen kunnen insluiten, waer degene is, die hen geschapen heeft, eenen treffelyken weg ingeslagen hebben, dewyl zy op korten tyd eene groote reis afmaken. Met een woord, de Heiligen hebben vele verdiensten verkregen, door zich op zulke wys in de tegenwoordigheid Gods te stellen. Alsdus deed de koninklyke Profeet, uitroepende: *Ik heb den Heer altyd voor oogen* (1), hem, die al myne handelingen gadeslaet. De zalige Henricus Suso oefende zich hierin zoo zorgvuldig, dat hy alles, wat hy deed, in de tegenwoordigheid Gods verrigtte, en op dusdanige wys er toe geraekte, dat hy zich gedurig door teedere samenspraken met God onderhield. De H. Gertrudis verrigtte deze oefening ook op eene zoo volmaekte wyze, dat de Verlosser van haer tot de H. Mechtildis zeide: Deze van my zoo innig beminde ziel wandelt altyd in myne tegenwoordigheid, en is altyd bedacht om mynen wil te vervullen, en al hare handelingen tot myne grootere eer te verrigten. Even zoo deed de H. Theresia, die nooit, waermede zy ook bezig was, haren beminden Heer uit het oog verloor.

15. Als gy my nog vraegt, beminde ziel, hoe dikwyls 's dags gy u in de tegenwoordigheid Gods moet stellen, zoo antwoord ik u met den H. Bernardus, dat gy dit elk oogenblik moet doen. Even als er geen oogenblik is, zegt de Heilige, dat wy de weldaden Gods niet genieten, zoo moet er ook geen oogenblik voorbygaen, waerop wy niet aen God denken, en hem onze dankbaerheid bewyzen. Indien iemand wist, dat zyn koning gedurig op hem en op zyn welvaren bedacht was, dan zou hy, al baette het hem ook niet, toch deze welwillende gevoelens nooit vergeten en zeker zynen vorst innerlyk beminnen. Maer nu is het zeker, dat onze God gedurig aen ons denkt, en ons onophoudelyk goed bewyst, nu door zyne inlichtingen, dan door innerlyken bystand, dan door lief-

(1) Psalm. 15, 8.

deryke bezoekingen. Zou het dus geene schrikkelyke ondankbaerheid zyn, zoo wy ook maer eenen korten tyd onzen God vergaten? Het is dus onze pligt, dat wy ons beïeveren, om altyd, of ten minste zoo dikwyls wy kunnen, aen de tegenwoordigheid Gods te denken. Deze leer gaf de Heer aen den aertsvader Abraham : *Wandel voor my, en wees volmaekt* (1); dit wil zeggen, zorg, dat gy altyd in myne tegenwoordigheid wandelt, en alsdan zult gy volmaekt zyn. Dezelfde leer gaf ook Tobias aen zynen zoon : *Myn zoon! heb alle dagen uws levens God in uw hert* (2). Deze oefening, van zich in de tegenwoordigheid Gods te stellen, beval de H. Dorotheus vooral aen zynen beminden leerling Dositheus, wien hy, wanneer deze hem eens vraegde, wat hy doen moest om heilig te worden, antwoordde : Vergeet nooit, dat gy in de tegenwoordigheid Gods zyt, en dat God u ziet. De H. Dorotheus zelf heeft later verklaerd, dat zyn godvruchtige leerling dezen raed zoo trouw gevolgd had, dat hy in al zyne bezigheden, ja zelfs in de smertelykste ziekten, welke hy te lyden had, God nooit uit het oog verloor. Door deze oefening is Dositheus van eenen moedwilligen soldaet en ondeugenden jongeling tot zulken trap van heiligheid geraekt, dat aen eenigen van zyne medebroeders veropenbaerd wierd, dat hy in den hemel eene plaets midden onder de heilige kluizenaers verworven had.

16. De groote dienaer Gods, P. Josephus Anchieta, die tot zeer groote volmaektheid geraekt is door zich dikwyls in de tegenwoordigheid Gods te stellen, plagt te zeggen, dat ons niets van deze oefeningen kan afhouden, dan de geringe vlyt, welke wy er toe aenwenden. Daerom vermaent ons de profeet Micheas: *Ik wil u aentoonen, o mensch, wat goed is, en wat de Heer van u verlangt; wandel zorgvuldig met uwen God* (3). Zie, God wil, dat gy zorg draegt om alles wat gy doet in zyne tegenwoordigheid te doen, en alsdan zal u alles goed gelukken. Daerom zeide ook de H. Gregorius van Nazianzen : Zoo dikwyls wy adem

(1) Gen. 17, 1. (2) Tob. 4, 6. (3) Mich. 6, 8.

halen, moeten wy aen God denken (1); en hy voegt er by : Zoo wy dit doen, dan doen wy alles wat God van ons verlangt. Een ander godvruchtige schryver leert ons, dat wy de betrachting in zekere omstandigheden kunnen achterlaten, b. v. als wy zeer ziek zyn, of als wy gewigtige bezigheden hebben, welke geenen uitstel lyden; maer de oefening der tegenwoordigheid Gods moeten wy altyd uitoefenen, door middel van godvruchtige akten, als akten van goede meening, van opoffering, enz., gelyk ik dit in het vervolg nog breedvoeriger zal aentoonen.

17. Tot nu toe heb ik enkelyk over de oefening van het verstand gesproken; nu wil ik u ook nog toonen, beminde ziel, hoe uw wil by deze heilige oefening der tegenwoordigheid Gods moet werkzaem zyn. Vooreerst moet gy opmerken, dat de gelukzaligheid der Heiligen alleen daerin bestaet, dat zy hun verstand onophoudelyk op God rigten, en dat zy gedurig aen hem denken; maer hier op aerde is het menschelyker wyze onmogelyk, dat men een gedurig aendenken aen de tegenwoordigheid Gods zonder ophouden bewaert; daerom moeten wy ons beïeveren om de tegenwoordigheid Gods te genieten, zoo goed als wy kunnen, en niet met ongeruste zorg of bovenmatige inspanning van het verstand, maer met zachtheid en met vrede. Op dryderlei wyze kunnen wy den wil in deze oefening der tegenwoordigheid Gods gemakkelyk werkzaem houden. De eerste is, ons hert dikwyls tot God te verheffen door korte maer ieverige schietgebedekens of liefdezuchten, welke wy overal en altyd kunnen verrigten; b. v. als men arbeidt, aen tafel zit, ja zelfs wanneer men zich verzet, enz. Deze liefdezuchten kunnen zyn akten van begeerte tot God, van overgeving in zynen wil, van opoffering, van liefde, van dankzegging, van gebed, van vernedering, van vertrouwen en diergelyke meer. Wat belet u, beminde ziel, waermede gy ook moogt bezig zyn, van tyd tot tyd uw hert tot God te verheffen, en tot hem te zeggen : O myn God! u alleen wil ik en niets meer. —

(1) S. Greg. Nazianz. Orat. de cura paup.

Ik verlang u alleen toe te behooren. — Doe met my en met al wat ik heb, wat u belieft. — Ik schenk my geheel aen u. — Ik bemin u meer dan my zelven. — Ik wil maer wat gy wilt. — Uit liefde tot u verzaek ik aen alles. — Ik dank u voor alle genaden, welke gy my betoond hebt. — Sta my by, o myn God, en ontferm u myner.— Geef my uwe heilige liefde. — Heer, van nu af verdiende ik reeds in de hel te branden.— Ik verheug my over uwe gelukzaligheid. — Ik wilde dat allen u beminden. — Laet niet toe, o myn God! dat ik my nog ooit van u scheide. — Op u stel ik al myn betrouwen. — Wanneer zal ik u, o myn God, aenschyn aen aenschyn zien en beminnen? — Dat alles wat ik doe en lyd u toegewyd zy. — Uw wil geschiede altyd. De oudvaders achtten deze bidzuchten zeer hoog, dewyl dezelve veel meer geschikt zyn om ons in de tegenwoordigheid Gods te houden dan lange gebeden. Ook de H. Joannes Chrysostomus zeide, dat, wie deze kleine gebeden dikwyls zegt, den duivel de deur sluit, zoo dat hy hem niet met kwade gedachten kan ontrusten (1).

18. Overigens moet men ook nog op zekere tyden het geloof aen de tegenwoordigheid Gods vernieuwen. En dit wel ten eerste, als men 's morgens ontwaekt, wanneer men kan uitroepen: O myn God! ik geloof dat gy overal tegenwoordig zyt, waer ik my heden zal begeven; daerom bid ik u, dat gy my overal bewaert, en niet toelaet, dat ik u voor uwe oogen beleedige. — Ten tweede, als wy de betrachting of het mondelyk gebed beginnen. De eerweerdige Kardinael Junius Caraccioli zeide, dat het een blykbaer teeken is, dat degene, die in het gebed verstrooid is, de akten van geloof aen de tegenwoordigheid Gods nalatig verwekt heeft. Ten derde, wanneer men tot ongeduld of onzuiverheid bekoord wordt, wanneer wy b. v. door hevige smerten aengerand worden, wanneer iemand ons beleedigt, of wanneer een ergerlyk voorwerp zich voor onze oogen vertoont; in deze en dergelyke omstandigheden moet men zich spoedig zoe-

(1) S. Chrysost. Hom. 4. de fide.

ken te helpen, met zich in de tegenwoordigheid Gods te stellen, en moed te scheppen, denkende dat God zelf ons ziet. Op deze wyze heeft David de bekoringen overwonnen. *Myne oogen zyn altyd op den Heer gevestigd, want hy zal myne voeten uit den strik trekken* (1). Zoo moet gy ook doen, beminde ziel, als gy eenen zeer moeijelyken akt van deugd moet volbrengen, even als de heldhaftige Judith, die, na het zweerd opgeheven en de hairen van den slapenden Holofernes vastgegrepen te hebben, alvorens zy hem het hoofd afhieuw, zich tot God wendde en zeide: *Versterk my, o Heer, in deze uer* (2); en zoo heeft zy hem het hoofd heldenmoedig van den romp afgehouwen.

19. De tweede wyze om zich door akten van den wil in de tegenwoordigheid Gods te houden, is, in verstrooide bezigheden altyd de goede meening te vernieuwen om alles alleenlyk met het inzigt te doen van God te behagen. Daerom moet gy ook by het begin van elke bezigheid, van iedere handeling, eer gy de hand aen het werk slaet, of wanneer gy naer de kerk gaet, om de heilige mis by te wonen, wanneer gy aen tafel gaet, of u tot rust begeeft, tot u zelven zeggen: Heer, hierin zoek ik niet myn genoegen, maer alleen de vervulling van uwen heiligsten wil. Zelfs gedurende den arbeid moet gy zorg dragen deze goede meening dikwyls te vernieuwen en uit te roepen: Myn God, ik wil alles maer tot uwe grootere eer doen. Op zulke wyze zult gy u gemakkelyk in de tegenwoordigheid Gods houden, zonder uwen geest te vermoeijen, want dit is, boven het verlangen van aen God te behagen, nog eene liefdevolle herinnering aen de tegenwoordigheid Gods. Ook is het zeer voordeelig, dat gy u zekere tyden of teekens bepaelt, om u gemakkelyk aen de tegenwoordigheid Gods te herinneren; als b. v. de uer slaet, of als gy een kruisbeeld aenziet, of wanneer gy in uwe kamer in- en uitgaet. Eenigen zyn ook gewoon in hunne kamer een byzonder teeken te maken, om zich daerdoor aen de tegenwoordigheid Gods te herinneren.

(1) Psalm. 24, 15. (2) Judith. 13, 9.

20. De derde wyze is, dat gy u eenen korten tyd in uwe kamer of in eene andere afgelegene plaets begeeft, om u daer met God te vereenigen, zoodra gy bemerkt, dat de u over dag voorkomende bezigheden u al te zeer verstrooid hebben, en dat uw geest geheel vermoeid is. Als gy gewaer wordt, dat eenige lichamelyke zwakheid u overvalt, dewyl gy u al te zeer afgemat, of te lang gevast hebt, draegt gy niet terstond zorg eene verfrissching te nemen, om daerna uwen arbeid te kunnen voortzetten? Hoeveel te meer moet gy dus op zulke wyze met uwe ziel handelen, als gy ontdekt, dat zy zwak wordt, en in de liefde tot God verflauwt, omdat zy te lang gevast heeft, dat is, dewyl zy reeds langen tyd van het gebed en de inwendige vereeniging met God is beroofd geweest. Ik herhael hetgeen ik reeds vroeger heb aengehaeld, en wat Pater Alvarez plagt te zeggen, namelyk, dat eene ziel, welke het gebed niet oefent, even is als een visch buiten het water, namelyk in eenen onnatuerlyken toestand. Wanneer gy dus langen tyd met bezigheden en verstrooijingen hebt doorgebragt, dan moet gy bedacht zyn om in de eenzaemheid, om zoo te zeggen, adem te scheppen en aldaer u door akten en gebeden wederom zoeken met God te vereenigen. De zaligheid in den hemel bestaet in de aenschouwing en liefde Gods; en hieruit kunnen wy besluiten, dat de zaligheid van eenen christen op aerde insgelyks moet bestaen in God te beminnen en te aenschouwen, niet gansch klaer aenschyn aen aenschyn, gelyk in den hemel, maer door middel van het heilig geloof, met zich altyd als in Gods tegenwoordigheid te beschouwen. Daerdoor zal de ziel eenen grooten eerbied, een groot vertrouwen en eene groote liefde tot God, haer hoogste goed, verwerven. Wie aldus doet, voor dien begint reeds in dit dal der tranen het leven der zaligen in den hemel, welke altyd het aengezigt des Vaders zien (1), waerom zy niet kunnen moede worden hem te beminnen. Alsdan zal de ziel ook alle aerdsche zaken verachten, ver-

(1) Matth. 16, 20.

mits zy erkent, dat alles in vergelyking met God maer armoede en ydelheid is, en reeds op deze wereld zal zy beginnen dat hoogste goed te bezitten, hetwelk de herten meer verheugt dan al andere goederen der wereld.

GEBED.

Aenbiddensweerdigste Jesus! gy hebt al uw bloed voor my willen vergieten, en ik zou weigeren u al myne liefde te schenken? Neen, myn liefste Verlosser, ik draeg my teenemael aen u op, neem my aen, en doe met my wat u behaegt. Maer dewyl gy my de begeerte naer de zuivere liefde verleent, o! zoo leer my ook, wat gy van my verlangt; want zie, ik ben tot alles bereid. Maek, dat dit hert, hetwelk, helaes! zoo lang van uwe liefde beroofd is geweest, niets anders beminne noch verlange dan u alleen. Maek, dat myn wil niets anders wille, dan wat gy wilt. Ach, ik onzalige, heb eenen langen tyd uwen wil veracht, ik heb u vergeten, om myne eigenliefde te bevredigen. Maek, dat ik van heden af aen alles vergeet, ook my zelven, opdat ik alleen aen u denke, opdat ik u alleen zoeke te beminnen en te behagen. O myn allerbeminnensweerdigste God! myn hoogste goed! hoe leed doet het my, dat ik u zoo min geacht heb. Vergeef my, o Heer! en trek my geheel tot u, en laet niet toe, dat ik u maer weinig of iets anders beminne dan u. — O myn Jesus! ik hoop alles van uwe goedheid en van uwe verdiensten. O Maria! ik stel myn geheel betrouwen op uwe voorspraek, o myne Koningin, myne voorspreekster en myne Moeder! beveel gy, die zoo vol bermhertigheid zyt, my aen uwen Zoon, die u altyd verhoort en u niets weigert.

V. MIDDEL

TOT DE CHRISTELYKE VOLMAEKTHEID.

DE GOEDE MEENING.

1. De zuivere meening bestaet daerin, dat men in alles wat men doet, maer het inzigt heeft van aen God te behagen. De goede of slechte meening, waermede men iets doet, maekt dat het werk voor God goed of kwaed is. Want, zegt de Heer, *zoo uw oog eenvoudig is, dan wordt uw geheel lichaem verlicht; maer is uw oog valsch, dan zal uw geheel lichaem duister zyn* (1). Door dit oog verstaen de heilige Vaders de meening, en door het lichaem de handeling zelve, welke men verrigt. Jesus Christus leert ons dus door deze woorden, dat, als onze meening eenvoudig is, als men namelyk geen ander doel heeft dan aen God te behagen, alsdan de handeling zelve geheel goed en zuiver is; maer als de meening verdeeld is, als zy namelyk een ander minder goed ten doel heeft, dat dan de handeling zelve ook slecht is. De heilige eenvoudigheid maekt, dat het eenig verlangen van aen God te behagen ingang in het hert vindt, zoo dat de goede meening de ziel onzer handelingen is, aen dezelve het leven geeft en maekt dat zy goed zyn. De weerde eener handeling is in de oogen der menschen altyd grooter, naermate de moeite grooter geweest is, welke men daertoe heeft aengewend; maer de weerde eener handeling is voor God des te grooter naermate de meening volmaekter ge-

(1) Matth. 6, 22.

weest is, waermede men dezelve volbragt heeft. Want, zegt de H. Schriftuer, de menschen beschouwen maer het uiterlyke werk, maer God ziet op het hert, namelyk op den wil, waermede men hetzelve volbragt heeft. *De mensch ziet hetgene wat verschynt, maer de Heer ziet het hert* (1). Kan er wel iets grooters zyn dan de martelie en het offer van zyn leven voor het waer geloof? En echter zegt de H. Paulus : *Indien ik myn lichaem gaf om te verbranden en de liefde niet had, dan zou het my toch niet baten* (2). Zoo ik ook myn lichaem aen de vlammen overgeef, en het niet voor God doe, dan baet het my niets. Want, zeggen de heilige Vaders, de pynen en de dood maken het marteldom niet uit; maer de rede en de meening, waerom men deze pynen verdraegt.

2. Daerom zeide de koninklyke Profeet ook : *Heer, ik wil u het brandoffer en de mark opdragen* (4). Eenigen brengen aen God offeranden op, doch zonder mark, namelyk zonder de goede meening van aen hem alleen te willen behagen; maer zulke offeranden neemt God niet aen. De H. Magdalena van Pazzis zeide, dat God onze werken beloont volgens hunne zuiverheid, namelyk naermate onze meening om aen hem te behagen meer of minder zuiver geweest is. Daerom schreef de H. Augustinus : Zie niet zoo zeer op hetgene de mensch verrigt, maer op het inzigt, met welk hy de daed volbrengt; want voegt de H. Ambrosius er by : Gy zult zoo veel goeds doen, als gy de meening hebt van ter eere Gods te doen. In het boek der Gezangen wordt van de bruid gezegd : *Welke is diegene die opstygt uit de woestyn, even als eene rookzuil van speceryen uit mirre en wierook en allerhande reukwerk* (4). Door de mirre wordt de versterving, door den wierook het gebed, door het reukwerk al andere deugden verstaen; maer de bruid wordt wegens dit alles enkelyk geprezen, omdat hare deugden eene rookzuil van goeden geur vormden, welke regtstreeks tot God omhoog klom; zy had namelyk geen ander doel, dan het welbehagen van haren goddelyken bruidegom.

(1) B. d. Con. 16, 7. (2) Cor. 13, 3. (3) Psalm. 65, 15. (4) Gez. 3, 6.

3. Opdat wy nu mogen erkennen, hoe veel de goede meening by God weerd is, zoo vinden wy hiervan twee gewigtige bewyzen en voorbeelden in het Evangelie. Het eerste voorbeeld verhaelt de H. Lucas. Namelyk, toen de goddelyke Verlosser ten tyde van zyn predikings-ambt in het huis van den oversten der Synagoog ging, wierd hy van eene groote menigte volks vergezeld, waeronder zich eene vrouw bevond, welke den bloedgang had; deze drong midden door den hoop tot zoo digt by hem, dat zy den boord van zyn kleed aenraekte. Toen vraegde Jesus : *Wie heeft my aengeraekt* (1)? Vol verwondering antwoordden de discipels : *Meester, het volk drukt u, en gy zegt : Wie heeft my aengeraekt*? De Heer sprak niet van de lichamelyke aenraking, maer van het geloof en de godvruchtigheid, waermede die vrouw zyn kleed had aengeraekt. Daerom bemerkt de H. Augustinus : Velen dringen op Jesus aen; maer weinigen raken hem waerlyk. Velen kwellen zich dag en nacht om hunne goederen te vermeerderen, en doen zeer veel om groot aenzien in de wereld te bekomen, maer dewyl hun inzigt niet zuiver is, zoo dringen zy wel tot Jesus, maer raken hem niet aen, en zyn hem diensvolgens maer tot last, in plaets van hem te verheugen. Het tweede voorbeeld vinden wy in die arme weduwe, die maer eenen penning in de schatkist van den tempel wierp, terwyl de anderen daer groote sommen in wierpen; maer de goddelyke Verlosser zeide van haer : *Waerlyk ik zeg u, deze arme weduwe heeft er meer binnen gelegd dan al de anderen* (2). De H. Cyprianus zegt over deze stelling der H. Schriftuer, dat de Heer dit gezegd heeft, dewyl hy niet zoo zeer op het werk ziet, dat men verrigt, als op den wil en het zuiver inzigt, waermede men hetzelve verrigt.

4. Nu willen wy tot de oefening zelve komen. De H. Maria Magdalena van Pazzis zeide dikwyls tot hare novicien : Gy moet in uwe oefeningen nooit u zelven zoeken. Weet gy ook, vraegt de profeet Aggeüs, beminde ziel, wat gy doet, als gy in uwe handelingen

(1) Luc. 7, 45. (2) Marc. 12, 41.

u zelven zoekt, om daerdoor geprezen te worden, of om uwe eigenliefde te bevredigen? Gy doet, zegt hy, gelyk iemand, die het geld, dat hy door zynen arbeid verkregen heeft, in eenen gescheurden zak werpt. Wie de belooning zoekt, werpt dezelve in eenen gescheurden zak, dat wil zeggen, hy verliest alles. Daerom vermaent ons de Heer : *Wacht u van uwe goede werken voor de menschen te doen, opdat gy van hen gezien en geprezen wordt* (1); want als gy zoo doet, dan zal ik ook, als gy eens de belooning van my zult verwachten, tot u zeggen : Gy hebt uwen loon reeds ontvangen, wat verlangt gy dus nog van my? Surius verhaelt in het leven van den H. Pachomius, dat een zeker monik eens, in plaets van eene mat te vlechten, gelyk de andere broeders, er twee vervaerdigde, welke hy op eene plaets legde, alwaer de Heilige voorby moest gaen, om daerover geprezen te worden. Maer toen de H. Pachomius de twee matten zag, zeide hy tot de andere moniken : Ziet, die broeder heeft heden tot in den nacht gearbeid en al zynen arbeid aen den duivel opgedragen.

5. Nu willen wy, beminde ziel, de teekenen betrachten, waeraen gy kunt erkennen, of gy waerlyk voor God arbeid. Indien een werk, welk gy voorgenomen hebt, niet welgelukt, en gy u daerover niet verontrust, maer den vrede behoudt, als of gy uw doel bereikt hadt, dit is een teeken dat gy het werk met eene goede meening ondernomen hebt. Dit zal ook iedermael gebeuren, als gy voor God alleen gearbeid hebt; want nadat gy erkend hebt, dat God het niet gewild heeft, alsdan wilt gy het ook niet; daer gy wel weet, dat hy geene rekenschap van u zal vereischen, of het werk eenen goeden uitslag gehad heeft of niet; maer dat hy er maer opziet, of gy hetzelve verrigt hebt met het inzigt van aen hem te behagen. Het is ook een teeken, dat gy met eene goede meening arbeid, als gy u over het goed, welk anderen doen, even zoo zeer verheugt, als of gy zelf het volbragt hadt; want wie alleenlyk de eer Gods zoekt, die

(1) Matth. 6, 1.

vraegt er niet veel naer, of dezelve door anderen of door hem bevorderd wordt. Het is ten derde ook nog een teeken, dat men waerlyk voor God werkt, als men geene byzondere liefde tot dit of dat ambt, voor deze of die bezigheid heeft, maer met alles tevreden is, wat de gehoorzaemheid oplegt, naerdien men in alles alleen aen God zoekt te behagen. Dit toont zich eindelyk ook nog, als men voor al het goed wat men doet noch toejuiching noch dank verlangt, ja als men dan, wanneer men met kwaedspreken en mishandelingen beloond wordt, gerust blyft gelyk van te voren, en denkt, dat men zyn doel, van aen God te behagen, reeds bereikt heeft.

6. Zoo het gebeurde, dat anderen u zeer prezen, en dat gy daerdoor tot ydele eer bekoord wierdt, en behagen schepte in die toejuichingen, dan moet gy u niet veel kwellen om deze bekoringen door tegenovergestelde akten te doen verdwynen, maer gy doet beter met aen dezelve geen gehoor te geven, en tot haer te zeggen, gelyk P. Avila leert: Gy zyt te laet gekomen, want ik heb myn werk reeds aen God opgedragen. Overigens, als gy een goed werk verrigt, om aen anderen een goed voorbeeld te geven, zoo moet de vrees, van van anderen gezien en geprezen te worden, u niet van hetzelve terughouden, indien gy alles maer uit liefde tot God doet. Het behaegt aen den Heer, dat de anderen onze goede werken zien, opdat zy op zulke wyze tot de navolging derzelve aengewakkerd worden, en aen God eer geven. *Aldus lichte uw licht voor de menschen*, zeide Christus zelf, *opdat zy uwe goede werken zien, en uwen Vader pryzen, die in den hemel is* (1). Het komt er alleen op aen, dat wy met een goed inzigt werken; wanneer dan ook de ydelheid nakomt, zoo moeten wy tot haer zeggen, gelyk de H. Bernardus, toen hy eens gedurende het sermoon door ydele eer bekoord wierd: Om uwentwil heb ik het sermoon niet begonnen, uit vrees voor u zal ik dat ook niet eindigen, want ik heb by het prediken geen ander inzigt dan aen God te behagen. De

(1) Matth. 5, 16.

H. Franciscus Xaverius zeide, dat iemand, die weet dat hy om zyne zonden de hel verdiend heeft, den lof, welken men hem geeft, veel eerder als eene bespotting en eenen hoon moet beschouwen. Indien wy ons beïeveren om alleen aen God te behagen, bemerkte de H. Theresia, dan zal ons de Heer ook kracht geven om alle bekoringen van ydele eer te overwinnen.

7. Onze meening kan by de goede werken op dryderlei wyzen goed zyn. Ten eerste, als wy dezelve verrigten om daerdoor van God tydelyke goederen te verkrygen; wanneer wy b. v. aelmoezen geven, missen laten lezen, of vasten, om daerdoor van eene ziekte, van eene lastering of van eene andere tydelyke ramp bevryd te worden. Dit inzigt is goed, als men zich maer daerby geheel aen den wil Gods overgeeft; maer het is tevens het alleronvolmaektste, dewyl deszelfs voorwerp geheel aerdsch is. Onze meening is ook nog goed, als wy iets doen om aen de goddelyke regtveerdigheid te voldoen voor de straffen, welke wy door onze zonden verdiend hebben of ook om van God geestelyke goederen, als deugden, verdiensten, en eene grootere heerlykheid in den hemel te verkrygen; dit inzigt is reeds veel volmaekter dan het eerste. Maer wanneer wy door onze goede werken niets anders ten doel hebben dan alleen aen God te behagen en zynen heiligen wil te vervullen, dan handelen wy met het volmaektste inzigt, welk wy ons kunnen voorstellen. Deze goede meening is ook de verdienstelykste; want hoe meer wy ons zelven vergeten by het goed dat wy doen, des te meer denkt God aen ons, en des te meer genaden schenkt hy ons, gelyk hy zelf eens aen de H. Catharina van Senen veropenbaerde: Myne dochter, zeide hy, denk alleen aen my, en ik zal aen u denken. Daermede wilde hy zeggen: Wees maer alleen bedacht om aen my te behagen, en ik zal zorg dragen dat gy in de deugden toeneemt, dat gy uwe vyanden overwint, en tot de volmaektheid en de eeuwige heerlykheid in den hemel geraekt. De bruid in het boek der Gezangen zeide reeds hetzelfde: *Ik behoor aen mynen beminde, en zyn verlangen is naer my* (1).

(1) Gez. 7, 10.

8. O indien toch allen van den geest dier godvruchtige vrouw bezield waren, welke een Dominicaen zag, als hy den heiligen koning Lodewyk op zyne reis naer het beloofde land vergezelde. Deze vrouw droeg in eene hand eene kruik met water, in de andere eene ontstoken fakkel. Toen de ordensgeestelyke haer vraegde, waerom zy dit droeg, antwoordde zy : Met dit water zou ik willen de hel kunnen uitblusschen, en met deze fakkel den hemel ontsteken, opdat alle menschen God mogten dienen, niet uit vrees voor de hel, noch wegens de vreugde des hemels, maer enkelyk uit liefde tot God en om aen hem te behagen. Dit is waerlyk de liefde der heiligen in den hemel navolgen, die niets anders zoeken dan aen God te behagen; want zegt de H. Thomas : zy verheugen zich meer over de gelukzaligheid van God dan over hun eigen geluk; dit is dat ingaen in de vreugde des Heeren, welk iederen zaligen by zyne intrede in den hemel toegeroepen wordt : *Ga binnen in de vreugde uws Heeren* (1). De H. Bernardus zegt : Alsdan handelt eene ziel op eene volmaekte wyze, als zy zich zelve zoo gansch vergeten heeft, dat zy niets doet om daerdoor aen God te behagen, maer enkelyk daerom, omdat het aen God behaegt, dat zy dit werk verrigt. Daerom bad de Heilige tot God: Heer! maek dat ik u beminne, niet om mynent wille, maer alleen om aen u te behagen en om uwen heiligen wil te vervullen.

9. De H. Franciscus van Sales zegt : Zielen, die Jesus beminnen, zuiveren zich niet om zuiver te zyn, versieren zich niet om schoon te zyn, maer enkel om aen haren goddelyken Bruidegom te behagen. Het vertrouwen, welk zy op de goedertierenheid van haren beminde hebben, bevrydt haer van alle zorg en van alle mistrouwen wegens hare onvolmaektheden, en maekt dat zy zich met eene trouwe, opregte voorbereiding genoegen om aen hem te behagen. Laten wy den goddelyken Verlosser navolgen, die uitriep : *Vader, in uwe handen beveel ik mynen geest!* dan blyft ons niets anders meer overig, dan de dood der liefde

(1) Matth. 25, 21.

te sterven, daer wy niet meer in ons leven, maer Jesus Christus in ons laten leven en zeggen : Aldus geschiede het, Heer, omdat het u behaegt. Gy zult ook bemerken, beminde ziel, dat het beter en zekerder is te arbeiden met de meening van den wil Gods te vervullen dan van zyne eer te vermeerderen, dewyl gy daerdoor alle bedrog der eigenliefde vermydt; want wy bevredigen dikwyls onze eigenliefde, wanneer wy iets doen onder voorwendsel, dat het ter eere Gods strekt ; maer als gy alleen den wil Gods zoekt en aen hem te behagen, dan kunt gy nooit missen. Gy moet ook weten, dat gy God geene grootere eer kunt bewyzen dan door zynen wil te volbrengen. Aldus heeft onze goddelyke Verlosser altyd gehandeld ; want alles wat hy deed, deed hy alleen om den wil van zynen eeuwigen Vader te volbrengen, gelyk hy zelf meermaels betuigt : *Ik zoek niet mynen wil, maer den wil van dengenen die my gezonden heeft* (1). En op eene andere plaets : *Ik doe altyd wat hem behaegt* (2). Daerom wordt met alle regt van Jesus gezegd : *Hy heeft alles goed gedaen* (3). Indien wy ook zoo handelen, zegt de H. Chrysostomus, en het ons belangt God door onze werken vreugde te verschaffen, wat kunnen wy dan nog meer verlangen? Indien u toegelaten wordt, iets te doen wat aen God behaegt, kunt gy dan nog eene grootere belooning verlangen dan die? Schynt het u eene geringe belooning te zyn, dat gy, ellendig schepsel, aen uwen God kunt behagen (4)?

10. Laten wy overtuigd zyn, dat de Heer geene groote zaken van ons verlangt; hy wil alleen, dat wy het weinige, hetgeen wy voor hem doen, hem met eene opregte meening opdragen. De H. Augustinus zegt (5) : Als gy wegens uwe armoede niet in staet zyt om God iets te geven, dan maekt uw wil het u toch mogelyk veel te geven, als gy namelyk hetgeen gy doet, met het inzigt doet van aen hem te behagen. De Heer zegt tot allen : *Zet my gelyk een zegel op uw hert, en gelyk een zegel op uwen arm* (6). Waermede

(1) Joann. 5, 30. (2) Ibid. 8, 29. (3) Marc. 7, 37. (4) Lib. 2. de compunct. (5) In Ps. 103. (6) Gez. 4, 9.

hy wil zeggen : Maek dat by al hetgeen gy doet en wenscht, ik het eenige doel van al uwe begeerten, van al uwe handelingen ben. Ja, de Heer zegt zelfs, dat, eene ziel, die alleen werkt, om aen hem te behagen, zyne zuster en zyne bruid wordt, en zyn hert met eenen pyl van liefde kwetst, zoo dat hy dezelve beminnen moet. *Gy hebt myn hert gewond, myne zuster, myne bruid, gy hebt myn hert gewond met eene uwer oogen* (1). Die eene oog beduidt het eenige inzigt, welk de ziel heeft, van in al hare handelingen den wil Gods te volbrengen, als zy maer enkel bidt om aen God te behagen, als zy maer alleen communiceert om God te behagen, als zy aen hare overheid gehoorzaemt enkelyk om aen God te gehoorzamen, naerdien zy God in haer aenziet, gelyk de Apostel ons leert : *Dient den Heer en niet de menschen* (2). Even zoo verrigt ook de godvruchtige ziel al hare andere handelingen ter eere Gods, en volgt de vermaning van denzelfden Apostel, die zegt : *Het zy gy eet, het zy gy drinkt, of iets anders doet, doet alles ter eere Gods* (3). De eerweerdige Beatrix van de Menschwording, de eerste geestelyke dochter der H. Theresia, zeide, dat niets weerdig genoeg was om ons ook maer het geringste werk te betalen, dat wy om Gods wil verrigten ; en zy had regt ; want alle handelingen, welke men doet om aen God te behagen, zyn akten van liefde tot God, welke eenen eeuwigen loon verdienen. Daerom zeide Pater Rodriguez, dat de goede meening eene hemelsche alchimie is, waerdoor yzer in goud veranderd wordt ; want de geringste werken, als eten, drinken, slapen, arbeiden, zich onderhouden, worden daerdoor in goud der heilige liefde Gods veranderd. Daerom geloofde ook de H. Maria Magdalena van Pazzis, dat diegene, die alles wat hy doet met eene zuivere meening doet, na zyne dood terstond den hemel bekomt, zonder zelfs in het vagevuer te komen.

11. Wees ten minste daerop bedacht, beminde ziel, van terstond 's morgens vroeg, zoodra gy ontwaekt,

(1) Gez. 4, 9. (2) Ephes. 6, 7. (3) 1. Cor. 10, 31.

al uwe handelingen van den beginnenden dag tot God te rigten, en dezelve aen den Heer op te dragen, in vereeniging van alles wat onze goddelyke Verlosser hier op de aerde gedaen heeft, want daerdoor zullen dezelve hem nog veel meer behagen. Gy moet deze goede meening ook dikwyls vernieuwen, als gy den eenen of anderen arbeid begint; gy moet dit ten minste doen by het begin der voornaemste handelingen, b. v. by het gebed en by de betrachting, als gy de H. Communie ontvangt, als gy de H. Mis hoort, als gy begint te arbeiden, by het middag- en avondeten, ten tyde der verzetting, enz., dan moet gy ten minste innerlyk zeggen: O myn God! ik zoek hierin niet myn eigen welbehagen, ik verlang alleen daerdoor uwen wil te vervullen. Pater St. Jure verhaelt, dat een godvruchtige kluizenaer gewoon was, alvorens eenen arbeid te beginnen, innerlyk in zich te keeren en de oogen ten hemel te verheffen. Toen men hem vraegde, waerom hy dit deed, antwoordde hy: Ik draeg zorg om den scheut niet te missen; hy wilde daermede zeggen, dat, even als de schutter voor den scheut het doelwit opmerkzaem in het oog houdt, om hetzelve niet te missen, wy ook alzoo voor elke handeling God, ons doel, moeten in het oog nemen, opdat wy in al onze handelingen mogen gelukken. Ook doet gy wel, met gedurende den arbeid de goede meening dikwyls te vernieuwen, om daerdoor aen God te behagen. Wanneer de H. Maria Magdalena van Pazzis eene harer novicien met eenen arbeid bezig zag, dan plagt zy dezelve te vragen: Welk een goed inzigt hebt gy by uwen arbeid, lieve zuster? en als dezelve dan niet terstond antwoordde, dat zy denzelven uit liefde tot God verrigtte, dan deed zy haer eene vermaning. Als gy u met bezigheden onderhoudt, welke uw staet van u verlangt, dan moet het u niet verdrieten, dat gy dezen tyd niet aen het gebed kunt toewyden, gelyk gy geerne doen zoudt. Toen P. Alvarez eens zeer vele bezigheden had, en zich geerne aen den arbeid onttrokken had om te kunnen bidden, hoorde hy eene inwendige stem, zeggende: Als gy ook niet by my kunt zyn, dan wees er mede tevreden, dat ik my van u bedien.

12. Wie alles wat hy doet alleen voor God doet, die zal maken, dat zyne dagen eens als vol zullen bevonden worden, volgens de uitspraek van David: *By hen worden volle dagen gevonden* (1). Door volle dagen worden diegenen verstaen, welke geheel aen het welbehagen Gods toegewyd zyn. Daerentegen zyn die dagen, welke niet aen God toegewyd zyn, ledige dagen. Waerom de Psalmist hier nog byvoegt, dat de zondaren nog niet de helft hunner dagen beleven. *De bloeddorstige en arglistige menschen zullen de helft hunner dagen niet bereiken* (2). In de jaerboeken der Franciscanen wordt verhaeld, dat eens aen eenen heiligen ordensbroeder gevraegd wierd, hoe vele jaren hy reeds in het orden geleefd had? Waerop deze antwoordde: Ach! ik rampzalige draeg reeds vyf en zeventig jaren dit ordenskleed; maer sedert hoe lang ik niet alleen met den naem, maer een waer ordensman ben, dat weet ik zelf niet; ja, ik durf niet zeggen, dat ik ook maer een enkel oogenblik een opregte monik geweest ben. Daerom zeide ook de H. Eusebius: Reken, dat gy maer alleen die dagen geleefd hebt, waerin uwe handelingen door hare zuiverheid geschitterd hebben, daer gy dezelve enkel verrigt hebt met het inzigt van aen God te behagen. Onderzoek al uwe handelingen, beminde ziel, en zie, hoe vele gy waerlyk zuiver kunt noemen, namelyk hoe veel gy gedaen hebt enkel om aen God te behagen en zonder alle eigenliefde; en als gy geene dergelyke in uw vorig leven vindt, zoo draeg alle mogelyke zorg om in de toekomst dergelyke handelingen te verrigten; want alsdan zult gy ook eens het geluk hebben, van in uwe sterfuer van den Heer deze troostvolle woorden te hooren: *Welaen, gy goede en getrouwe knecht, dewyl gy over weinig getrouw geweest zyt*, dewyl gy alles hebt gedaen met het inzigt om aen my te behagen, *zoo wil ik u over veel stellen*, zoo wil ik u met groote genaden beloonen.

(1) Ps. 72, 10. (2) Ps. 54, 24.

GEBED.

O myn Jesus! wanneer zal ik toch eens ophouden ondankbaer tegen u te zyn? Wanneer zal ik eens beginnen u waerachtig te beminnen? O oneindige goedheid, die in de wereld zoo onbekend, zoo veracht zyt! het smert my, dat ook ik onzalige tot het getal van die ondankbaren behoord heb. Sta my by, o myn God! opdat ik, eer my de dood verrast, u gansch toebehoore. Geef my uwe liefde, maer eene vurige liefde, welke my alle schepsels doet vergeten en my aen u alleen doet denken, eene sterke liefde, die maekt dat ik alle hinderpalen overwin, als het er op aenkomt om u te behagen, eene standvastige liefde, welke maekt, dat wy ons nooit meer van elkander scheiden. Ik bemin u, o myn beste Verlosser! en hoop alles door uw heilig bloed, welk voor my gestort is. Ik stel ook nog myne hoop op uwe voorspraek, o Maria, myn toevlugt, myne hoop en myne Moeder!

VI. MIDDEL

TOT DE CHRISTELYKE VOLMAEKTHEID.

HET GEBED.

1. Ik heb reeds dikwyls over het gebed wydloopiger gehandeld in myne andere geestelyke schriften, b. v. in de Voorbereiding tot de dood en byzonder in een over dit voorwerp gedrukt boek onder den titel: *Het gebed als hoofdmiddel om van God alle genaden en de eeuwige zaligheid te verkrygen* (1), waerin ik getoond heb, hoe gewigtig het gebed voor ons allen is om zalig te worden. Daerom wil ik hier maer eenige, toch de voornaemste bemerkingen over dit voorwerp

(1) Al deze werken zyn ook in de nederduitsche tael verschenen.

samenstellen. Wy willen dus voor eerst zien, hoe noodig het gebed is, dan hoe werkzaem hetzelve by God is, en hoe voordeelig hetzelve voor ons is om alle genaden te verkrygen, en eindelyk zal ik ook over den aerd en de wyze handelen, hoe men moet bidden.

2. Wat de noodzakelykheid van het gebed aengaet, gy moet weten, beminde ziel, dat wy zonder de werkelyke genade Gods niets goeds kunnen doen. Doch God zelf betuigt, dat hy zyne genade maer aen diegenen zal verleenen, welke hem daerom bidden. *Bidt, en u zal gegeven worden;* zoo dat, volgens de H. Theresia, die niet bidt, ook niets ontvangt. Het gebed is dan voor de volwassenen niet alleen noodwendig, omdat het geboden is, maer het is ook noodwendig, omdat het een noodzakelyk middel is tot de eeuwige zaligheid. Wy lezen uitdrukkelyk in de H. Schriftuer: *Men moet altyd bidden. Bidt, opdat gy niet in bekoring valt. Bidt, en gy zult ontvangen.* De woorden: *Men moet bidden, bidt*, beduiden, volgens de uitlegging der godsgeleerden en vooral van den H. Thomas, een streng gebod, welk iedereen op zware zonde verpligt te bidden. Ieder mensch, zegt de engelsche leeraer, is reeds verpligt te bidden, dewyl hy verpligt is zich de geestelyke goederen te verschaffen, welke men zich niet kan verschaffen, als men niet daerom bidt (1). Maer de mensch is in dryderlei omstandigheden byzonder verpligt om te bidden, namelyk: als hy in staet van zonde is, wanneer hy in doodsgevaer is, en wanneer hy van eene hevige bekoring tot zonde aengevallen wordt. De godsgeleerden leeren ook nog gemeenlyk, b. v. Lessius (2) en anderen, dat diegene, welke eene maend of ten hoogste twee maenden lang het gebed achterliet, niet van eene zware zonde zou kunnen ontschuldigd worden. Maer het gebed is ons, gelyk gezegd is, niet alleen noodig, dewyl het ons geboden is; maer het wordt ook van ons vereischt als een gansch noodzakelyk middel tot de eeuwige zaligheid, gelyk de H.

(1) In 4. Sent. D, 15, a 19. 3. (2) De just. et jure l. 2, c. 37. n. 9.

Basilius, de H. Augustinus, de H. Joannes Chrysostomus, Clemens van Alexandrië en anderen uitdrukkelyk leeren; zoo dat het ons zonder het gebed geheel onmogelyk is in genade te volherden en zalig te worden, gelyk dit de H. Joannes Chrysostomus gansch duidelyk zegt: Het is gansch onmogelyk, zonder hulp van het gebed een deugdzaem leven te leiden. Deze leer (zoo besluit de bovengenoemde Lessius) dat namelyk het gebed den volwassenen noodig is tot de zaligheid, moet men als een geloofspunt betrachten.

3. Nog uitdrukkelyker verklaert de H. Thomas dit, schryvende: Na het doopsel is het aenhoudende gebed den mensch noodig om in den hemel te komen (1); want, voegt hy er by, alhoewel door het doopsel de zonden uitgewischt worden, zoo moeten wy toch nog bekoringen overwinnen, waertoe wy zonder het gebed niet genoeg kracht zullen hebben. Daerom zegt hy ook op eene andere plaets, dat iedereen, na door de genade geregtveerdigd te zyn, God nog om de genade der volherding moet bidden, opdat hy tot aen het einde zyns levens van de zonde bewaerd blyve. Om hiervan duidelyk den grond te kunnen verstaen, moeten wy bedenken, dat wy zonder den byzonderen bystand Gods niet lang in zyne genade kunnen volherden noch de zware zonden vermyden, dewyl zoo vele vyanden ons gedurig bestryden, en wy daerentegen zoo zwak zyn, dat, zoo God ons buiten de gewoonlyke genaden, welke hy aen alle menschen verleent, ook geene gansch byzondere verleende, wy niet sterk genoeg zyn zouden om te wederstaen. Het H. Geloof stelt ons ook deze leer voor, daer het concilie van Trenten het volgende over deze woorden verklaerd heeft (2): Zoo iemand zoude zeggen, dat de geregtveerdigde zonder eenen byzonderen bystand Gods in de ontvangene genade kan volherden, of dat hy met denzelven niet kan volherden, die zy in den ban geslagen. Dan moeten wy ook nog opmerken, dat God dezen byzonderen bystand om in de genade te volherden gewoonlyk maer aen die verleent, welke hem

(1) 3. p. q. 39. a 5. (2) Sess. 6, c. 22.

daerom bidden. De H. Augustinus zegt (1): God geeft eenige gaven zelfs aen diegenen, welke hem niet daerom bidden, zoo als het begin des geloofs; andere houdt hy maer voor die bereid, welke hem daerom bidden, als de volherding tot het einde; zoo dat God buiten de eerste genaden, zoo als b. v. den roep tot het geloof, al andere genaden en byzonder de volherding maer aen die verleent, welke hem daerom bidden.

4. Uit al hetgene wat tot nu toe gezegd is, kunnen wy besluiten, hoe noodig ons het gebed is om de eeuwige zaligheid te verwerven. Vele verdoemden zyn maer daerom eeuwig verloren gegaen, dewyl zy niet gebeden hebben; hadden zy gebeden, zy zouden niet verdoemd zyn geworden. Daerentegen zyn alle heiligen door het gebed heilig geworden; zoo zy niet gebeden hadden, dan hadden zy zich niet geheiligd, ja zy zouden niet zalig zyn geworden. De H. Joannes Chrysostomus zegt: Laet ons vast overtuigd zyn, dat niet bidden en het leven der ziel, dat is de genade Gods, verliezen, een en hetzelfde is? De oudvaders spraken eens onder elkander, welke oefening den chris tenen het noodigste is om zalig te worden, en eindelyk kwamen allen overeen, dat niets noodwendiger is, dan de gedurige herhaling van die woorden van den Psalmist: *O God! merk op myne hulp! Heer, haest u om my te helpen;* want als gy vertoeft om my te helpen, zoo zal ik zeker vallen en uwe genade verliezen. Indien wy aldus doen, dan worden wy zekerlyk zalig; maer zoo wy het niet doen, dan gaen wy zeker verloren.

5. Wy moeten ten tweede betrachten de werkzaemheid van het gebed. Theodoretus zegt: Het gebed, dat maer een is, vermag echter alles. Wie bidt, die verkrygt wat hy wil hebben. En hierdoor geeft ons God zyne oneindige liefde te kennen en zyn groot verlangen van ons goed te doen. Zou men wel aen eenen vriend een grooter bewys van liefde kunnen geven, dan met tot hem te zeggen: Vraeg van my wat gy verlangt, en ik zal het u geven. En God zegt dit juist

(1) De dono persever. c. 16.

tot ieder van ons : *Bidt*, *en u zal gegeven worden* (1); en hy maekt geene uitneming: *gy moogt bidden waerom gy wilt*, *en het zal u gegeven worden* (2). De H. Hilarius zegt, dat het gebed zulk eene kracht by God heeft, dat het hem om zoo te zeggen dwingt ons alle genaden mede te deelen, om welke wy hem bidden. Wy allen zyn arme bedelaers, gelyk David zegt : *Ik ben een bedelaer en arm* (3). Maer echter hangt het maer van ons af, ryk te zyn. Als wy God om genaden bidden, zoo worden zy ons medegedeeld; als wy om veel bidden ; zoo zal ons veel gegeven worden. David gebenedydde den Heer byzonder wegens deze zyne goedheid, dewyl zyne bermhertigheid altyd tot onze gebeden nederdaelt. *Gebenedyd zy God*, *die myn gebed niet afwees*, *en my zyne bermhertigheid niet onttrok* (4). De H. Augustinus legt deze woorden aldus uit : Zoo lang gy ziet, dat gy nog bidt, wees overtuigd, dat de bermhertigheid Gods niet ontbreken zal u by te staen. En de H. Joannes Chrysostomus zegt: Dat, zelfs eer wy gereed zyn om God ons verlangen door het gebed voor te dragen, hy ons reeds verhoord heeft. Ja God zelf heeft ons deze belofte gedaen : *Ik zal hen verhooren*, *terwyl zy nog spreken* (5).

6. Nu willen wy ten derde betrachten, welke voorwaerden by het gebed vereischt worden, want dit is het gewigtigste. Men moet vooral met ootmoedigheid bidden. De H. Jacobus zegt: *God wederstaet den hooveerdigen*, *doch den ootmoedigen geeft hy zyne genade* (6). God wederstaet het gebed der hooveerdigen, hoort hen niet aen; hunne hooveerdigheid is een dikke muer, welke belet, dat de Heer hun gebed hoort. De wyze man zegt daerentegen : *Het gebed van eenen mensch*, *die zich verootmoedigt*, *dringt door de wolken*, *en gaet niet van daer voor dat de Allerhoogste hetzelve aenziet* (7). Het gebed van eene ootmoedige ziel, die zich onweerdig houdt van verhoord te worden, dringt door den hemel, en verschynt voor den troon Gods, en gaet niet van daer, voor aleer God het aengezien en verhoord heeft. Als wy dus God om genaden bidden, zoo

(1) Luc. 11, 10. (2) Joann. 15, 7. (3) Ps. 39, 18. (4) Ps. 65, 20.
(5) Isai. 65. (6) Jac. 4, 5. (7) Eccl. 35, 21.

moeten wy van te voren eenen blik op onze onweerdigheid werpen, en bedenken, hoe dikwyls wy, na zoo vele voornemens en beloften, ongetrouw geworden zyn tegen God, dewyl wy een al te groot vertrouwen op onze krachten gesteld hadden; dan moeten wy, vol mistrouwen en wanhopende van ons zelven, beginnen te bidden, en de bermhertigheid Gods om de hulp smeeken, welke wy verlangen.

7. Maer dan moeten wy ook met groot betrouwen op God bidden. De wyze man zegt: Het is ongehoord, dat iemand zyn betrouwen op God gesteld heeft en het hem tot schande geworden is, dat is te zeggen, onverhoord is gebleven. *Niemand, die op den Heer gehoopt heeft, is het tot schande geworden* (1). Daerom moeten wy ook bidden met een vast betrouwen, gelyk de H. Jacobus zegt, zonder het minste te twyfelen van verhoord te worden. *Dat hy bidde zonder in het geloof te twyfelen.* Waerby dezelve nog voegt: *Want wie twyfelt, gelykt aen de baren der zee, welke door den wind bewogen worden* (2), dewyl eene gedachte hem met moed en de andere hem met hopeloosheid vervult. *Daerom moet zulk een mensch niet denken, dat hy iets van den Heer zal ontvangen.* Het is dus noodig, dat wy op de goddelyke bermhertigheid betrouwen, en gelooven dat wy, als wy bidden, zekerlyk de genaden zullen bekomen, gelyk de Verlosser zelf ons verzekert. *Wat gy door het gebed zult vragen, gelooft dat gy het zult verkrygen, en het zal u geworden* (3). Maer, zegt de H. Augustinus, hoe kunnen wy nu vreezen, dat ons gebed onverhoord zou blyven, daer God, die de waerheid zelve is, beloofd heeft, dien te verhooren, die hem bidt? Dezelfde Heilige zegt op eene andere plaets (4): Hoe is het mogelyk, dat God onze gebeden zou afwyzen, daer hy zelf in de H. Schriftuer ons zoo dikwyls tot het gebed vermaent? Nu, dat is onmogelyk, voegt hy er by; want dewyl de Heer het beloofd heeft, zoo is hy ook verpligt ons de genaden te geven, om welke wy hem bidden (5).

(1) Eccl. 5, 11. (2) Jac. 1, 7. (3) Marc. 11, 24. (4) De civ. Dei L. 22, c. 8. (5) De verb. Dom. 5, 2.

8. Maer iemand mogt inbrengen : ik ben een zondaer, ik verdien straffen en geene genaden, en daerom vrees ik van God niet verhoord te worden, dewyl ik het niet verdien. Hierop antwoordt ons de H. Thomas (1), dat het gebed ter verkryging der genaden niet op onze verdiensten, maer wel op de bermhertigheid Gods steunt. Waerom Jesus Christus uitdrukkelyk zegt: *Bidt, en u zal gegeven worden; want een ieder, die bidt, verkrygt* (2). Een vermaerde uitlegger der Schriftuer bemerkt over deze woorden : De Heer heeft belooid het gebed van een ieder, die hem bidt, te verhooren, niet alleen van den regtveerdige, maer ook van den zondaer, als dezelve hem bidt. Om ons nu alle vrees te benemen, als wy bidden, heeft onze liefdevolle Verlosser nog op eene andere plaets bygevoegd : *Waerlyk, waerlyk zeg ik u, als gy den Vader om iets zult bidden in mynen naem, zoo zal hy het u geven* (3). Als of hy zeide : Gy zondaers verdient niet om van mynen Vader verhoord te worden, dus handelt op de volgende wyze : bidt in den naem van myne verdiensten om genade, en ik beloof u, dat hy u alles zal geven, waerom gy hem bidt. Hoe schoon zyn de woorden, welke de H. Jacobus in betrek hierop geschreven heeft : *Indien iemand onder u wysheid ontbreekt* (waerdoor hy de liefde tot God verstaet), *die bidde God om dezelve, die aen allen rykelyk geeft* (4), dat is, meer dan wy begeeren, en hy voegt er nog by : *En niemand verwytingen doet*, dat is, als wy namelyk God om zyne gaven bidden, dan verstoot hy ons niet; hy houdt ons de beleedigingen niet voor, welke wy hem aengedaen hebben, neen, het schynt, dat hy alsdan al onze ondankbaerheid vergeten heeft, hy neemt ons liefdevol op, en verhoort ons gebed.

9. Eindelyk moeten wy ook nog met volherding bidden. De H. Hilarius zegt (5) : De verkryging der genaden hangt alleen af van de volherding in het bidden. Eenigen wil de Heer de eerste mael, anderen de tweede mael, anderen de derde mael eerst verhooren; maer dewyl wy niet weten, hoe dikwyls God

(1) 2. 2, q. 178. a 2 ad 1. (2) Luc, 11, 10. (3) Joan. 16, 27. (4) Jac. 1. 5. (5) Cap. 6 in Matth.

wil, dat wy onze gebeden herhalen, eer hy ons verhoort, zoo moeten wy gedurig voortgaen met hem om de genade te bidden, welke wy verlangen. Maer wat eindelyk de volherding in de genade Gods aengaet, deze is eene genade, welke wy volgens het Concilie van Trente (1) niet door eigene verdiensten kunnen verkrygen. De H. Augustinus bemerkt echter (2), dat men dezelve eeniger mate door het gebed kan verdienen, dat wil zeggen, men verkrygt dezelve zeker als men bidt. Volgens den H. Thomas is het een ieder noodwendig God zonder ophouden te bidden om deze genade te verwerven en zalig te worden. Dit heeft de Verlosser zelf vóór hem gezegd : *Men moet altyd bidden en niet ophouden* (3). Ook zegt de Apostel : *Bidt zonder ophouden* (4). Volgens Bellarminus is het dus niet genoeg God een- of meermalen om de volherding te bidden, maer men moet alle dagen om dezelve bidden, om dezelve alle dagen te verkrygen : op den dag, waerop wy niet om dezelve bidden, zullen wy in de zonde vallen en de genade Gods verliezen.

10. De H. Gregorius zegt (5), dat God ons deze volherding wil verleenen, maer hy wil te gelyk ook om dezelve gebeden en door ons gebed als daertoe gedwongen worden. Dit geven ook te kennen de dringende vermaningen des Heeren : *Bidt, en u zal gegeven worden; zoekt, en gy zult vinden; klopt, en men zal u open doen* (6). *Bidt, zoekt, klopt*, dit moet men byzonder doen ten tyde van zware bekoringen, om alsdan niet te vallen. Wy moeten bidden en wederom bidden tot dat wy van dezelve bevryd zyn. Laten wy alsdan altyd de woorden herhalen : Myn Jesus! bermhertigheid, Heer! sta my by. Gedoog niet, dat ik my van u scheide. Maer wy moeten te gelyker tyd God om den geest des gebeds bidden, namelyk om de genade van zonder ophouden te bidden; eene genade welke de Heer aen het huis van David beloofd heeft. *En ik zal den geest der genade en des gebeds uitstorten over het huis van David en over de inwoners van Jerusalem* (7). Laet ons hier letten op de woorden, der

(1) Sess. 6, c. 13. (2) De don. persever. c. 6. (3) Luc. 18.
(4) Thess. 5, 17. (5) In Psalm. 6. (6) Luc. 11, 9. (7) Zach. 12, 10.

genade en *des gebeds*, want het gebed is altyd verbonden met de genade, welke wy verlangen. Wie zoo doet, kan verzekerd zyn, van nooit in de strikken der vyanden gevangen te worden. De wyze man zegt: *Te vergeefs werpt men het net uit voor de oogen der vogelen, want zy vliegen weg, eer men hen vangt* (1). Even zoo ontgaet degene, die bidt, ook alle bekoringen; want door het gebed vliegt hy terstond tot God, die hem uit alle gevaer redt. Laten wy dus overtuigd zyn, dat een zondaer zich nooit daermede kan ontschuldigen, dat hem de kracht ontbroken heeft om de bekoring tot zonde te wederstaen; want, zegt het Concilie van Trente (2), God beveelt geene onmogelyke dingen; als hy ons een gebod geeft, dan vermaent hy ons te doen, wat wy met de gewoonlyke genade, welke hy aen allen geeft, kunnen doen; maer voor hetgene wat wy met die genade alleen niet kunnen doen, vermaent hy ons hem om den byzonderen bystand, welken wy noodig hebben, te bidden; en als wy hem dan daerom bidden, zoo is hy bereid om ons denzelven te verleenen, dewyl hy het ons beloofd heeft. De Heer hoort gansch zeker dengenen die hem bidt. Men moet echter opmerken, dat deze belofte geene betrekking heeft op tydelyke goederen, zoo als b. v. de gezondheid des lichaems, de verkryging van geluksgoederen, eerambten en diergelyke; want God weigert ons somtyds met regt zulke genaden, dewyl hy van te voren ziet, dat zy onze ziel zouden schaden. Niet de zieke, zegt de H. Augustinus, maer de geneesheer, die hem behandelt, weet wat denzelven voordeelig is. Wy moeten ten minste, als wy om zulke tydelyke weldaden bidden, om dezelve bidden met overgeving in den wil Gods, en maer onder die voorwaerde dat zy tot ons eeuwig heil nuttig zyn. De Heer zal ons niet aenhooren, als wy hem niet met volkomene overgeving in zynen wil daerom bidden. Maer als het geestelyke genaden zyn, dan worden er geene voorwaerden vereischt; men moet om dezelve bidden zonder voorwaerde en met de vaste hoop van dezelve

(1) Spreuk. 1, 17. (2) Sess. 11.

te verkrygen. *Zoo gy dan* (op zulke wyze wakkert de Heer ons aen om voor deze genade te bidden), *die boos* en vol eigenliefde zyt, *uwe kinderen goede gaven weet te geven*, en hun niets kunt weigeren, *hoe veel meer zal dan uw hemelsche Vader*, die u meer bemint dan ieder andere vader zyn kind kan beminnen, *u eenen goeden geest verleenen*, dat is, die genade, welke de ziel voordeelig is, *als gy hem om dezelve bidt* (1)?

12. O myn God, hoe dikwyls bepalen zich de gebeden der menschen alleen tot tydelyke genaden! Neen, zegt de H. Theresia, dit is geen tyd om met God over niets beduidende dingen te handelen. Laten wy den Heer om deugden en om zyne kennis bidden, opdat wy zynen H. wil kunnen vervullen; laten wy hem bidden om zachtmoedigheid, om geduld in tegenspoed, om volherding en om zyne liefde, welke dat goed is, welk, volgens den H. Franciscus van Sales, al andere goederen in zich sluit; bidden wy hem om de genade van altyd te bidden, en ons aen God te bevelen. Myn God! roept ons de H. Augustinus toe (2), welk gebed zoudt gy immers willen verhooren, zoo gy dit niet aenhoorde, welk u zoo aengenaem is? Ach! hoe zeer verlangt God om ons met zyne genaden te verryken, dewyl hy de oneindige goedheid zelve is; ja, zegt de H. Maria Magdalena van Pazzis, dit zyn verlangen is zoo groot, dat God ons in zekere mate verpligt blyft en ons dankt, als wy hem om zyne genade bidden, dewyl wy hem daerdoor gelegenheid geven om zyne begeerte van ons goed te doen te bevredigen; en zoo wy niets verkrygen, dit is onze schuld, omdat wy God niet bidden. Wie dus arm blyft, verdient geen medelyden; want hy blyft maer alleenlyk arm, omdat hy God niet wil bidden om de genade, welke hy noodig heeft. Daerom zeide de H. Theresia, dat zy wel op eenen hoogen berg had willen stygen, van waer alle menschen haer hadden kunnen hooren, om aldaer niets anders te doen dan uit te roepen: Menschen! bidt! bidt! bidt!

13. Doch ik wil my hierby niet langer meer ophou-

(1) Luc. 11, 13. (2) De civ. Dei. c. 8.

den, dewyl ik my, gelyk boven gezegd is, reeds op meerdere plaetsen daerover uitgedrukt heb, byzonderlyk in myn boekje over het gebed, hetwelk goedkoop en reeds in vele handen is, om door de veelvuldige herhaling van dezelfde dingen geenen afkeer te veroorzaken aen diegenen, welke hetzelve reeds gelezen hebben. Overigens ik zou niets anders willen doen dan gedurig over dit gewigtig middel, het gebed, te schryven en te spreken; want van den eenen kant bemerk ik, dat de H. Schriftuer, zoo wel in het oude als in het nieuwe Testament ons zoo dikwyls herhaelt, dat wy moeten bidden, verzoeken en roepen, als wy genade willen bekomen. *Roept tot my, en ik zal u verhooren. Roept tot my, en ik zal u redden. Bidt, en u zal gegeven worden. Wat gy ook in het gebed zult vragen, geloof't maer, en het zal u geworden. Bidt, waerom gy wilt, en het zal u gegeven worden. Indien gy my om iets bidt in mynen naem, dat zal ik doen.* Er zyn duizend diergelyke plaetsen. Ik weet niet, hoe God zyne begeerte, van ons genaden te verleenen en onze behoefte van hem te bidden, zoo wy dezelve willen bekomen, duidelyker had kunnen uitdrukken. Ook hebben de heilige Vaders altyd zorg gehad om ons tot het gebed aen te wakkeren. Echter moet ik van den anderen kant opregt bekennen, dat ik over de predikanten, biechtvaders en geestelyke schryvers te klagen heb, ziende dat zy dit hoofdmiddel tot de zaligheid niet dikwyls genoeg aenbevelen, noch in den biechtstoel, noch op den predikstoel, noch in hunne schriften. Men behoeft maer de veel gedrukte predikingen te lezen, waer vindt men eene enkele, welke over het gebed handelt? Nauwelyks vindt men een woord daerover; en juist daerom heb ik my in zoo vele myner schriften wydloopiger daerover uitgedrukt, en als ik predik, zoo herhael ik altyd de woorden: Als gy heilig en zalig wilt worden, zoo moet gy bidden. Het is zeker waer, dat wy, om ons te heiligen, alle deugden, de versterving, de ootmoedigheid, de gehoorzaemheid, en voornamelyk de liefde tot God noodig hebben, en dat wy, om deze deugden te verkrygen, benevens het gebed, ook nog andere mid-

delen moeten aenwenden, namelyk de betrachting, de H. Communie en de goede voornemens; maer als wy niet bidden, zullen wy, niettegenstaende al onze betrachtingen, Communien en goede voornemens, noch verstorven, noch ootmoedig, noch gehoorzaem worden; nooit zullen wy tot de liefde Gods geraken, nooit de bekoringen wederstaen; met een woord, wy zullen nooit iets waerachtig goeds volvoeren. Daerom zegt ook de H. Paulus, nadat hy vele deugden opgenoemd had, welke eenen christen noodig zyn: *Volherdt in het gebed* (1), om daerdoor, volgens de bemerking van den H. Thomas, aen te duiden, dat wy gedurig moeten bidden om de noodige deugden te verkrygen; want zonder het gebed zou ons de bystand Gods ontbreken, die zeer noodig is om de deugden te oefenen.

14. Als gy dus zalig en heilig wilt worden, beminde ziel, dan moet gy u gedurig aen Jesus Christus, aen zyne goddelyke Moeder, aen uwen H. engel bewaerder en aen uwe heilige voorsprekers aenbevelen. Zeg zonder ophouden, met hert en mond: Myn God, sta my by! Heilige Moeder Maria, sta my by! Myn H. Bewaerengel, myne heilige voorsprekers, staet my by! De godvruchtige en ieverige zendeling, Leonardus van Porto Mauritio, die eerst voor weinige jaren te Roomen in geur van heiligheid gestorven is, plagt te zeggen, dat men geen oogenblik mogt laten voorbygaen, zonder met hert en mond de woorden te herhalen: Ontferm u myner! O myn Jesus! ontferm u myner! Hy bemerkt dat deze woorden tegelyk eenen akte van berouw in zich bevatten en de bede van niet meer te zondigen. In een buitengewoon schoon werk: *Geestelyk handboek voor kloostervrouwen*, verhaelt hy, dat hy eenen godvruchtigen man gekend heeft, die gedurig die woorden herhaelde: Myn Jesus, ontferm u myner! en wel zoo dikwyls, dat hy dezelve dry honderd malen in een kwartier uers uitsprak. Hetzelfde raed ik u ook, beminde ziel: Tracht ook dit gebed, zoo dikwyls gy daeraen denkt, te herhalen; wanneer gy 's morgens ontwaekt, wanneer gy bidt, wanneer

(1) Rom. 12, 12.

gy de H. Communie ontvangt, wanneer gy arbeidt, uitgaet, aen tafel zyt, zoo herhael gedurig deze woorden : Myn Jesus! ontferm u myner! Maek alsdan de meening van hierdoor te willen zeggen : Myn Jesus! ik heb door myne zonden de hel verdiend; maer vol betrouwen op uwe bermhertigheid hoop ik de vergeving, en de genade om u altyd te beminnen. Myn Jesus, sta my by! Gy moogt ook niet vergeten u aen de Moeder Gods te bevelen, die de schatbewaerster en uitdeelster der goddelyke genaden genoemd wordt; waerom de H. Bernardus ons vermaent : Laten wy de genade zoeken, maer laten wy dezelve door Maria zoeken, want wat zy zoekt, vindt zy, en haer gebed kan nooit onverhoord blyven.

GEBED.

O eeuwige Vader! uw Zoon Jesus heeft ons beloofd, dat gy ons alle genaden zult verleenen, om welke wy in zynen naem bidden. Vol betrouwen op deze belofte, bid ik u in den naem en om de verdiensten van Jesus om de volgende genaden, om welke ik u nu niet alleen voor my, maer ook voor alle menschen wil bidden. Ten eerste bid ik u om vergiffenis voor alle beleedigingen, welke ik u aengedaen heb, en welke my uit geheel myn hert en boven alles leed zyn, dewyl ik uwe oneindige goedheid daerdoor beleedigd heb; en ik neem my voor liever duizendmalen te sterven, dan u weder op nieuw te beleedigen. Ten tweede bid ik u, dat gy u geweerdigt my van boven te verlichten, en my de ydelheid der wereldsche goederen en de verhevenheid van het oneindig goed, welk gy zelf zyt, laten te kennen. Ten derde bid ik u om uwe heilige liefde, dat zy my van alle schepselen, en byzonderlyk van my zelven aftrekt, opdat ik alleen u en uwen heiligsten wil beminne. Ontsteek in myn hert het vuer uwer heilige liefde. Ten vierde bid ik u, dat gy my een groot betrouwen op de verdiensten van Christus en op den bystand van Maria verleent. Ten vyfde bid ik u om de volherding in uwe genade. O myn God! gy kent myne zwakheid, en hoe dikwyls

ik u na zoo vele beloften wederom heb verraden ; indien gy my niet gedurig ter hulp komt, zoo zal ik weder op nieuw uwe genade verliezen. O myn God, gedoog het niet, gedoog toch niet, dat ik weder van u gescheiden worde. Ik neem my nu vast voor van in alle bekoringen, in al mynen nood tot u mynen toevlugt te nemen ; ik ben vast overtuigd, dat gy my zoo dikwyls zult helpen, als ik my aen u zal aenbevelen. Maer ik vrees te verzuimen tot u mynen toevlugt te nemen, en dat deze myne nalatigheid dan de oorzaek van myn eeuwig verderf zou wezen. O eeuwige Vader! om uwer liefde wille, om Jesus wille, geef my de genade des gebeds, namelyk dat ik u altyd om uwen bystand aenroepe en die woorden herhale : Myn God, help my! Myn Jesus, ontferm u myner! Maria, myne Moeder, sta my by ! — Eindelyk wend ik my tot u, o Maria, myne voorspreekster en myne hoop! Gy verkrygt alles van God waerom gy bidt. Dus bid ik u nog, door uwe liefde tot Jesus, van voor my te verkrygen de volherding en de genade, dat ik my altyd aen u en aen uwen Zoon aenbevele.

OVER DE GODVRUCHTIGHEID TOT DE ALLERHEILIGSTE MAEGD MARIA.

1. O welke hoop kan eene ziel hebben, die op de bemiddeling der verhevene Moeder van onzen God haer betrouwen stelt! *Wie my vindt* (dit zyn de woorden, welke de heilige Kerk op de hooge feestdagen der Moeder Gods aen dezelve toepast), *die vindt het leven, en zal de zaligheid van den Heer putten* (1). Wie my vindt door ware godsvrucht tot my, zegt Maria, die zal hier op de aerde het leven der genade vinden en de eeuwige zaligheid in den hemel. De H. Anselmus gaet zelfs zoo ver, dat hy de goddelyke Moeder aenspreekt op de volgende wyze : O allergebenedydste Maegd! gelyk het onmogelyk is, dat die

(1) Spreuken, 8, 35.

zalig worde, die u niet vereert, dien gy veracht, en dien gy niet bystaet, zoo is het ook onmogelyk, dat die, welke zich aen u aenbeveelt en welken gy liefderyk beschouwt, verloren gaet. De H. Antoninus leert ons, dat het noodzakelyk is, dat al diegenen zalig worden, welke deze magtige Hemel-koningin voorstaet. Ook de H. Bonaventura bevestigt, dat degenen, die de bescherming van Maria genieten, hoewel zy nog hier op de aerde zyn, van de gelukzaligen in den hemel als hunne medegenooten erkend worden, en dat die, welke het teeken van eenen dienaer van Maria draegt, reeds in het boek des eeuwigen levens opgeschreven is; zoo dat men de godsvrucht tot Maria noemen kan een teeken van de eeuwige verkiezing der genade. De H. Thomas voegt er by, dat Maria zeester genoemd wordt, omdat, gelyk deze ster de schippers in de haven geleidt, alzoo ook de christenen door Maria in den hemel geraken.

2. Indien ooit een waer vereerder van Maria verdoemd wierd (later zal ik uitleggen, wie een waer vereerder van Maria kan genoemd worden), dan zoude dit alleen kunnen geschieden, omdat Maria hem of niet konde of niet wilde helpen. Maer, zegt de H. Bernardus, het is onmogelyk, dat een waer en volherdende vereerder van Maria verloren gaet; want haer ontbreekt noch de magt noch de wil om denzelven by te staen. Wy zullen dan vooreerst betrachten hoe magtig Maria by God is, om de zaligheid van hare vereerders te bewerken. Om ons betrouwen jegens deze groote voorspreekster in te boezemen, verlangt de heilige Kerk, dat wy haer aenroepen met den naem van magtige Maegd. *Magtige Maegd, bid voor ons!* Ja God zelf, die almagtig is, heeft haer deze magt medegedeeld, gelyk Maria zelve ons geleerd heeft; want zegt zy: *Hy heeft groote dingen aen my gedaen, die almagtig is* (1). Daerom schryft de H. Theophilus, bisschop van Alexandrië: De Zoon ziet geerne, dat zyne Moeder hem om iets bidt; want hy wil haer alles, waerom zy bidt, toestaen, om haer daerdoor

(1) Luc. 1, 48.

te vergelden de weldaed van het leven, dat hy van haer ontvangen heeft. Eens vernam de H. Brigitta (1), hoe Jesus tot Maria sprak: Welbeminde Moeder! vraeg my, wat gy verlangt; want gy weet, dat ik geene van uwe beden onverhoord kan laten. De Zaligmaker voegde er nog by: Gy hebt my niets geweigerd, toen ik nog op de aerde leefde; dus is het billyk, dat, terwyl gy met my in den hemel vereenigd zyt, ik u ook niets weigere.

3. Maer welke is eigenlyk de oorzaek, waerom de voorspraek van Maria zoo magtig is by God? Het is geene andere dan omdat zy de Moeder des Heeren is. De H. Antoninus zegt (2): Dewyl het gebed van Maria het gebed van eene moeder is, daerom gelykt het, om zoo te zeggen, aen een bevel; derhalve is het ook onmogelyk, dat zy onverhoord blyft, wanneer zy bidt. Om deze reden verstond de gelukzalige Albertus de Groote de woorden, met welke de heilige Kerk ons leert bidden: *Toon dat gy Moeder zyt*, op de volgende wyze: Welbeminde Koningin! toon dat gy Moeder zyt, en beveel derhalve aen uwen Zoon, met het aenzien van eene moeder, dat hy zich onzer ontferme. Op dezelfde wyze zeide ook de H. Petrus Damianus (3), dat, als Maria haren goddelyken Zoon voor hare vereerders om eene genade bidt, zy, om zoo te zeggen, beveelt, in plaets van te bidden, eerder als overste dan als dienstmaegd des Heeren. Zy gaet tot zynen gouden verzoenaltaer, zegt hy, niet biddende, maer bevelende, als eene vrouw, en niet als eene maegd. Cosmas van Jerusalem beweert zelfs, dat de hulp en de bystand van Maria almagtig zyn, dat de Moeder deel heeft aen de magt van den Zoon. Want, zegt hy, dewyl de magt van den Zoon en van de Moeder eene en dezelfde is, zoo is de Moeder des almagtigen Zoons almagtig geworden. De Zoon is almagtig van natuer, de Moeder is het door genade; dit beteekent, dat zy door haer gebed verkrygt alles, wat zy wil.

(1) Revel. lib. 1, c. 4. (2) Part. 4, tit. 15, c. 17, §. 14. (3) Serm. 4. de Nativ.

4. Hoe verworpen een zondaer ook zyn moge, zegt de H. Gregorius van Nicomediën (1), indien hy maer zynen toevlugt neemt tot Maria, zal zy hem door hare voorspraek redden. O Moeder van mynen God, roept haer de Heilige toe, gy hebt onoverwinnelyke kracht, zoo dat uwe goedheid niet kan overwonnen worden door eene menigte van zonden, hoe groot zy ook zyn moge. Niets kan wederstaen aen uwe magt; want uw schepper betracht uwe eer als de zyne, dewyl gy zyne Moeder zyt. Gy vermoogt dus alles, zegt de H. Petrus Damianus (2), vermits gy zelfs de wanhopigen wederom tot hoop van eeuwig zalig te worden kunt opwekken. Wanneer ons de duivel tot mistrouwen bekoort, moeten wy ons tot Maria wenden, en haer met den H. Germanus toeroepen (3): O Maria! gy zyt almogend om de zondaren zalig te maken, en gy hebt by God geene andere aenbeveling meer noodig, dewyl gy de moeder des waren levens zyt.

5. Laet ons nu ook nog zien, hoe zeer Maria wenscht hare vereerders te helpen. Wat zoude ons de groote magt van Maria toch ook baten, zegt de H. Bonaventura, indien zy daerenboven niet werkelyk voor ons bezorgd ware? Maer, voegt hy er by, laet ons overtuigd zyn, dat, gelyk Maria by God meer magt heeft dan al andere Heiligen, zy ook het meest voor onze zaligheid bezorgd is. Wie, roept haer de H. Germanus toe, wie, o Maria! draegt na uwen Zoon meer zorg voor ons dan gy? Wie staet ons zoo by in onze ellenden als gy? Wie is gelyk gy bezorgd om de zondaren te helpen? Uwe bescherming is veel grooter dan wy begrypen kunnen. De H. Andreas Avellinus noemde Maria zaekbezorgster des hemels. Maer waerin bestaen dan de zaken, die de allerheiligste Maegd in den hemel te bezorgen heeft? Daerin, dat zy aenhoudelyk voor ons bidt, en ons de genaden verkrygt, om welke wy haer bidden. Eens zeide de allerheiligste Maegd tot de heilige Brigitta (4): Ik word van iedereen de Moeder der bermhertigheid Gods genoemd, en wel met

(1) Orat. de exitu B. Virg. (2) Serm. 1. de Nat. B.V. (3) Serm. 3. de Dorm. B. V. (4) Revel. lib. 1, c. 6.

reden, want de bermhertigheid Gods heeft my dit gemaekt. En wie anders heeft ons deze groote beschermster vergund dan de bermhertigheid Gods, dewyl deze ons zalig wil hebben? Het is daerom, voegde er Maria by, dat diegene ongelukkig wordt, en gedurende de gansche eeuwigheid ongelukkig zyn zal, welke, daer hy zich aen my, die met iedereen zoo veel medelyden heb, hier op de aerde aenbevelen konde, zynen toevlugt niet tot my neemt en eeuwig verloren gaet.

6. Richardus van St. Victor zegt (1), dat Maria zoo vol bermhertigheid is, dat, zoo haest als zy onze ellende aenziet, zy ons terstond ter hulp komt, en dat het haer onmogelyk is onzen nood te kennen en denzelven niet te ondersteunen. Zoo deed zy ook zoo lang zy op de aerde leefde, gelyk wy erkennen uit hetgene op het feest te Cana in Galileë gebeurde; want, toen aldaer de wyn ontbrak, wachtte zy niet tot dat men haer om hulp aensprak, maer vol medelyden, en bekommerd om de verlegenheid der jonge echtgenooten, bad zy haren Zoon van hen te troosten, zeggende: *Zie, zy hebben geenen wyn*, en verkreeg daerdoor terstond, dat haer goddelyke Zoon door een mirakel water in wyn veranderde. Indien nu de bermhertigheid van Maria jegens de bedrukten reeds zoo groot was, toen zy nog op de aerde leefde, zegt de H. Bonaventura (2), zoo zal dezelve zekerlyk veel grooter voor ons zyn, nu daer zy in den hemel heerscht, vanwaer zy onze ellende veel beter kent, waer zy veel meer medelyden met ons heeft.

7. Laet ons dus niet verwaerloozen in al onzen nood tot deze goddelyke Moeder onzen toevlugt te nemen, daer zy altyd bereid is om dengenen te helpen, die haer bidt. Gy zult haer altyd bereid vinden, zegt Richardus van St. Laurentius, om u te helpen. Bernardinus de Busto voegt er by (3), dat, als wy tot haer onzen toevlugt nemen, wy altyd hare handen vol bermhertigheid en genaden vinden. Richardus van

(1) In cant. cap. 23. (2) In spec. B. V. cap. 8. (3) 1. Serm. de Nom. M.

St. Victor zegt verder (1), dat Maria een zoo medelydend hert heeft, dat, wanneer zy de behoeften onzer ellende maer ontwaert, zy onze wenschen voorkomt, en ons ter hulp snelt, nog eer wy haer daerom aenroepen. Waerom zouden wy dan vreezen, zegt de H. Bernardus, van door Maria niet getroost te worden, als wy tot haer onzen toevlugt nemen? Men vindt in haer niets strengs, niets vreesselyks; maer zy is geheel mild en liefderyk jegens allen, die hunnen toevlugt tot haer nemen. Hoe zoude het ook mogelyk zyn, dat zy onvriendelyk jegens hen ware, daer zy de arme zondaers zelfs opzoekt, om hen tot de zaligheid te helpen. Laet ons hooren, hoe Maria allen tot haer roept, en hoe zy degenen, die tot haer hunnen toevlugt nemen, alle goed belooft: *Komt allen tot my, by my is alle hoop des levens en der deugd* (2). De godzalige Pelbertus zegt: Maria roept met deze woorden tot zich alle menschen, de regtveerdigen en de zondaers. *De duivel*, zegt de H. Petrus (3), *gaet gedurig rond, zoekende wien hy mag verslinden.* De goddelyke Moeder, zegt Bernardinus de Busto, gaet ook gedurig rond, en ziet wien zy kan zalig maken. Het is haer genoeg, om ons ter zaligheid te helpen, dat wy haer bidden van ons by te staen. Een heilige persoon plagt te zeggen: Het is Maria genoeg, dat wy genaden van haer begeeren, om ons dezelve te verleenen. Daerom, schryft de H. Bonaventura (4), heeft Maria een zoo groot verlangen om ons goed te doen en om ons eens in den hemel te zien, dat zy zich niet alleen voor beleedigd houdt van dengenen, die haer openlyk versmaedt, maer ook van dengenen, die haer niet om genade bidt. De Heilige voegt er by, dat hy ieder keer van troost vervuld wordt, zoo dikwyls als hy aen Maria denkt; dewyl zy hem voorkomt als de bermhertigheid zelve, die de handen uitstrekt om hem van zyne ellende te bevryden; want, zegt hy, het is deze goede Koningin onmogelyk, en het zal haer altyd onmogelyk zyn, geen medelyden te hebben

(1) In cant. cap. 23. (2) Eccli. 24, 25 — 26. (3) I. Petr. 5.
(4) In spec. 5.

met de ellendigen, die zich aen haer aenbevelen, en dezelve niet by te staen. Dit is ook hetgene Maria aenhoudelyk in den hemel doet, namelyk bermhertigheid verzoeken voor de ellendigen. De H. Brigitta hoorde eens Jesus tot zyne allerheiligste Moeder zeggen (1): Myne Moeder! vraeg van my, wat gy ook verlangen moogt. En wat heeft Maria daerop geantwoord? Ik begeer niets anders dan bermhertigheid voor de ellendige zondaers; als of zy had willen zeggen: Dewyl gy, myn lieve Zoon! my tot Moeder der bermhertigheid, tot voorspreekster der ellendigen gemaekt hebt, kan ik u om niets anders bidden, dan dat gy bermhertigheid jegens dezelven uitoefent. En dewyl de arme zondaers de ellendigste zyn van allen, ziet zy gedurig op dezelven neder om hen te helpen. David zegt: *De oogen des Heeren zyn op de regtveerdigen* (2). Maer deze Moeder der bermhertigheid, zegt de H. Richardus van St. Laurentius, slaet hare medelydende oogen zoo wel op de zondaers als op de regtveerdigen. En hy voegt er by: Maria doet met ons gelyk eene moeder met haer kind; deze ziet namelyk gedurig op haer kindje, opdat het niet valle; en, indien het komt te vallen, snelt zy er aenstonds by, om het wederom op te helpen. De Heer heeft Maria gesteld tot algemeene voorspreekster van alle menschen; want gelyk zy de Koningin van allen is, zoo is zy ook de voorspreekster van allen, zegt de gelukzalige Jordanus. Ja men kan haer nog met meer regt voorspreekster der zondaren noemen, zegt Dionysius de Karthuizer, dewyl eigenlyk de pligtigen en niet de onschuldigen het meeste hare hulp noodig hebben; daerom noemt dezelve haer voorspreekster van alle goddeloozen, die tot haer hunnen toevlugt nemen. Vóór hem had de H. Joannes Damascenus (3) reeds hetzelfde gezegd, met Maria eene veiligingplaets te noemen voor allen, die hunnen toevlugt tot haer nemen. De H. Bonaventura moedigt ons daerom aen, zeggende (4): Arme verloren zondaers, wanhoopt niet; heft uwe oogen

(1) Revel. lib. 1. c. 36. (2) Psalm. 33, 16. (3) De Dormit. Virg.
(4) In Psalm. 8.

op tot Maria ; schept moed , en betrouwt op de bermhertigheid van deze goede Moeder ; want zy zal u uit de schipbreuk redden , zy zal u in de haven der zaligheid brengen. Laten wy haer dus aenroepen met den H. Thomas van Villanova : Welaen , beminde voorspreekster , vervul uw ambt ! Gy zyt de voorspreekster der ellendigen ! Sta ons by , want wy zyn veel rampzaliger dan al anderen. Laet ons genade zoeken, zegt de H. Bernardus (1), maer laet ons dezelve zoeken door Maria. Zy heeft die genade , welke wy verloren hebben , wedergevonden , zegt Richardus van St. Laurentius (2) ; daerom moeten wy ook tot haer gaen , opdat wy dezelve ook wederkrygen. Wy weten het , dat de aertsengel Gabriël, toen hy aen Maria boodschapte , dat God haer verkozen had tot Moeder van het goddelyk Woord , om haer moed in te boezemen , haer deze woorden toesprak : *Vrees niet*, *Maria ! want gy hebt genade gevonden by God* (3). Maer hoe moet men dit verstaen ? Maria had toch nooit de genade Gods verloren ; neen , zy was er altyd van vervuld ; hoe konde de Engel dan tot haer zeggen , dat zy by God genade gevonden had ? De Kardinael Hugo antwoordt hierop , dat Maria de genade niet voor haer gevonden heeft, dewyl zy altyd in derzelver bezit gebleven is , maer voor ons , die dezelve ellendiglyk verloren hebben. Derhalve , zegt hy , moeten wy , om de genade weder te krygen, ons tot Maria begeven , en haer zeggen : Welbeminde Koningin , wat verloren is moet wedergegeven worden aen dengenen, die het verloren heeft. Nu de genade , welke gy gevonden hebt , behoort u niet toe , dewyl gy dezelve nooit verloren , maer altyd bezeten hebt ; maer zy behoort ons toe; wy hebben dezelve verloren, en daerom moet gy ze ons wedergeven. De zondaers , die door hunne zonde de genade Gods verloren hebben , moeten alzoo tot de allerheiligste Maegd ylen , zegt de Kardinael Hugo , en haer getroost toeroepen : Geef ons , o Maria ! onzen eigendom terug , welken gy gevonden hebt.

8. O indien toch alle zondaren met het voornemen

(1) Serm. de Aquæd. (2) De laud. Virg. (3) Luc. I.

van zich te beteren tot Maria hunnen toevlugt namen, wie zou alsdan verloren gaen? Die alleen gaet te gronde, die zynen toevlugt niet neemt tot Maria. Eens hoorde de H. Brigitta onzen Zaligmaker tot Maria spreken : Gy zoudt zelfs den duivel bermhertigheid bewyzen, indien hy u ootmoediglyk daerom bad. Zekerlyk zal de hooveerdige Lucifer zich niet zoo diep verootmoedigen en zich niet aen de voorspraek van Maria aenbevelen ; maer indien dat gebeurde, indien hy zich voor de goddelyke Moeder verootmoedigde en haer om haren bystand smeekte, zoude Maria hem niet verstooten, maer zy zoude hem door hare bemiddeling van de hel bevryden. Daerdoor wilde Jesus te kennen geven, dat Maria al diegenen in den hemel helpt, welke tot haer hunnen toevlugt nemen. En daerom noemde haer de H. Basilius een openbaer ziekenhuis. Openbare ziekenhuizen zyn opgerigt voor zieken die arm zyn; en hoe armer iemand is, des te meer heeft hy regt om in dezelve aengenomen te worden. Op dezelfde wyze moet ook, volgens den H. Basilius, Maria de grootste zondaren, welke hunnen toevlugt tot haer nemen, het bereidwilligste ontvangen. Ach! roept de H. Bernardus uit (1), deze magtige Koningin versmaedt geenen zondaer, zyne zonden mogen nog zoo walgend zyn; wanneer de ellendige maer tot haer zynen toevlugt neemt, reikt zy hem bereidwillig de hand, en trekt hem wederom uit den afgrond der wanhoop. De Heer openbaerde eens aen de H. Catharina van Senen, dat hy Maria bestemd heeft om de menschen gevangen te nemen; en Maria zelve heeft aen de H. Brigitta geopenbaerd (2), dat er geen zondaer is, hy moge ook nog zoo verworpen en nog zoo van God verlaten zyn, die, wanneer hy Maria aenroept om bystand, niet tot God terugkeert en door haer vergiffenis bekomt; zy voegde er by, dat gelyk de magneet- of zeilsteen het yzer tot zich trekt, zy de hardste herten tot zich en tot God trekt (3).

9. De heilige Kerk wil, dat wy deze goddelyke Moeder onze hoop noemen. *Onze Hoop, wees gegroet!*

(1) Or. pan. ad B. V. (2) Revel. lib. 1. (3) Revel. lib. 2, c. 32.

De goddelooze Luther zegt, dat hy niet verdragen kan, dat de Kerk ons leert Maria onze hoop te noemen. God alleen, zegt hy, moet onze hoop zyn; want God zelf vervloekt dengenen, die zyne hoop op een schepsel stelt. Dit is waer, doch dan alleen, als wy ons betrouwen op de schepselen stellen zonder betrek op God; maer op Maria stellen wy onze hoop alleenlyk als op onze middelares by God. En daertoe hebben wy zoo veel te meer reden, zegt de H. Bernardus (1), dewyl hy al de schatten en goederen, welke hy ons wil mededeelen, nedergelegd heeft in de handen van Maria; zoo dat de Heer wil, dat wy aen Maria alle goed te danken hebben, vermits hy besloten heeft, dat alle genaden, die hy ons wil mededeelen, tot ons komen door de handen van Maria. Daerom noemt haer dezelfde Heilige ook zyn grootste betrouwen, de gansche reden van zyne hoop. Ook de H. Bonaventura zegt van Maria, dat zy de zaligheid is van degenen, die haer aenroepen, zoo dat het genoeg is, Maria aen te roepen, om zalig te worden. Dus moeten wy dikwyls met denzelfden H. Bonaventura de goddelyke Moeder op deze wyze aenroepen, voornamelyk als wy bevangen worden door de vrees van eeuwig verdoemd te worden: Op u, o myne Koningin! betrouw ik, dat ik niet in eeuwigheid zal tot schande worden; op u heb ik myne hoop gesteld, gy moet zorg dragen om my te redden en van de hel te bevryden. Neen, zegt de H. Anselmus, een waer vereerder van Maria komt niet in de hel, als zy maer eens voor hem bidt en aen haren goddelyken Zoon zegt, dat zy hem wil zalig hebben.

10. Ik heb gezegd, dat een waer vereerder van Maria niet verdoemd wordt. Maer om alle misverstand te vermyden willen wy nu zien, wat noodig is om een waer vereerder van Maria te zyn. Voor alles moet men opregt voornemen van zyn leven te veranderen en God niet meer te beleedigen. Verander, alzoo schreef de H. Gregorius de Zevende aen Mathildis (2), verander uwen wil van te zondigen, en gy zult Maria

(1) Serm. de Aquæd. (2) Lib. 1. Epist. 97.

bereidwilliger vinden om u liefdevol te helpen, dan dit eene minzame moeder zyn zoude. De allerheiligste Maegd zelve zeide eens aen de H. Brigitta (1): Hoe vele zonden een mensch ook bedreven hebbe, indien hy zich wederom maer tot my wendt, ben ik aenstonds gereed om hem weder aen te nemen. Ik let alsdan niet op de zonden, welke hy begaen heeft, maer alleen op den wil, waermede hy tot my komt. Wanneer hy vastgesteld heeft zyn leven te veranderen, versmaed ik het niet zyne wonden te zalven en te genezen; want men noemt my, en ik ben waerlyk de Moeder der bermhertigheid. Moeder der bermhertigheid beteekent, dat de bermhertigheid en het medelyden, dat Maria met onze ellende heeft, maekt, dat zy ons bemint, en ons meer helpt dan eene moeder, hoe minnelyk deze ook zyn moge. Maer zy verklaert ons te gelyk door de H. Brigitta (2), dat zy maer alleen voor diegenen eene Moeder is, welke zich willen beteren. Derhalve is Maria geene moeder voor de hardnekkige zondaren. Wanneer nogtans een hardnekkige zondaer herkent, dat hy door zynen drift vastgeketend is, indien hy ook nog niet den moed hadde de zonden te verzaken, maer evenwel wenschte van dezelve bevryd te worden, dan moet hy Maria bidden, dat zy hem deze helsche keten helpt breken, dan moet hy ten minste trachten te beginnen met te wederstaen en de booze gelegenheid uit den weg te ruimen, alsdan zal hem deze goede Moeder reeds de hand reiken en hem troosten. Dit heeft de H. Brigitta vernomen uit den mond van Jesus Christus, die eens tot Maria zeide: Gy komt, o myne Moeder! zekerlyk dien ter hulp, die zich geweld aendoet om uit de zonden op te staen en om tot God terug te keeren, en gy laet niemand ongetroost van u weggaen.

11. Maer om een waer vereerder van Maria genoemd te worden, moet men ook bezorgd zyn om door gebeden en oefeningen van godvruchtigheid haren bystand te verwerven. Het is waer, zy bidt daerzonder voor iedereen; maer haer gebed is veel krachtiger voor

(1) Revel. lib. 2, c. 33. (2) Revel. lib. 4, c. 138.

diegenen van hare vereerders, die haer grootere eer bewyzen. Gy moet ook weten, welbeminde ziel, dat, dewyl zy uitnemend dankbaer en vrygevig is, zy, volgens de uitspraek van den H. Andreas van Creten (1), groote dingen mededeelt voor den geringsten dienst, dien men haer bewyst. Wy zullen nu gaen zien, welke oefeningen van godvruchtigheid wy ter eere van deze liefderyke Moeder verrigten kunnen.

12. 1.° 'S morgens als gy opstaet, welbeminde ziel, en 's avonds eer gy te bed gaet, moet gy ter eere van de zuiverheid van Maria drymael het *Wees gegroet* bidden, en op het einde daerby voegen: Door uwen heiligen maegdom en door uwe onbevlekte ontvangenis, o Maegd Maria, zuiver myn hert en myne ziel! Gy moet u dezen dag of dezen nacht van zonden bewaren. Gy moet ook de allerheiligste Maegd, zoo dikwyls als de klok slaet, begroeten met een *Wees gegroet;* zoo ook als gy in uwe kamer treedt, of als gy er uit gaet; als gy een beeld van Maria voorby gaet, enz. Ook moet gy bezorgd zyn om by het begin en op het einde van elke bezigheid, het zy gy bidt of arbeidt, Maria met een *Wees gegroet* te vereeren; want alles wat tusschen twee *Ave Maria* gedaen wordt, is gezegend. Als wy deze dankbare Koningin voornamelyk met de Engelsche groetenis, die haer zoo aengenaem is, begroeten, dan antwoordt zy ons telkens door eene genade van boven. 2.° Gy moet ook niet ontbreken, dagelyks den heiligen rozekrans of ten minste er vyf tientjes van te bidden. Deze godvruchtigheid wordt gewoonlyk door alle geloovigen dagelyks geoefend, en is door de Pausen met ontelbare aflaten begenadigd geworden. Maer gy moet wel bemerken, dat om de aflaten van den rozekrans te verdienen, men te gelyk de mysterien of geheimenissen overwegen moet; ook moet de rozekrans nog daerenboven gezegend zyn door iemand, die de magt heeft de aflaten daeraen mede te deelen. — Eenigen hebben ook nog de gewoonte van de kleine daggetyden der allerheiligste Maegd te bidden. — Bid ook dage-

(1) Orat. de dorm. Virg.

lyks dry *Onze Vader* en dry *Wees gegroet*, ter eere van de allerheiligste dryvuldigheid, om de genade, welke zy aen Maria bewezen heeft; want de allerheiligste Maegd heeft zelve geopenbaerd, dat haer deze oefening van godvruchtigheid zeer aengenaem is. 3.° Vast zoo veel mogelyk 's zaterdags en dags voor de feestdagen van Maria, indien gy daertoe moed genoeg hebt, te water en te brood; anders onderhoud ten minste den gewoonlyken vasten, of vergenoeg u met eene enkele soort van spys, en onthoud u van iets wat u byzonder wel smaekt. Doe ook nog 's zaterdags, welken dag de heilige Kerk gansch byzonderlyk aen de goddelyke Moeder toegewyd heeft, ergens in eene versterving. 4.° Bezoek ook dagelyks de allerheiligste Maegd Maria ergens voor een harer beelden, tot welke gy eene byzondere godvruchtigheid hebt, en bid haer alsdan om de heilige volherding en om de liefde tot Jesus Christus. 5.° Laet ook geenen dag voorby gaen, zonder ten minste iets in een boek, dat over Maria handelt, te lezen. Er zyn vele zulke boeken; b. v. De ware godvruchtigheid tot de allerheiligste Maegd door Pater Crasset; Wederzydsche aenmoedigingen tusschen Maria en hare godvruchtige vereerders door P. Auriemma; De godvruchtige vereerder van Maria door P. Segneri; De aenmoedigingen en liefdeverzuchtingen tot Maria door P. Eusebius Nieremberg, en nog vele andere, die gy lezen kunt. Ik heb zelf daerom ook een boek uitgegeven onder den titel van *De Heerlykheden van Maria*, waervan reeds verscheidene uitgaven in het licht verschenen zyn (1).

13. Gy moet ook met grooten iever de negendaegsche oefeningen van godvruchtigheid voor de feestdagen van Maria houden; alsdan kunt gy de volgende oefeningen doen. Gy kunt alsdan eene halve uer langer dan gewoonlyk bidden, en negen *Wees gegroet* en even zoo veel *Glorie zy aen den Vader*, enz. ter eere van de allerheiligste Maegd er byvoegen. Ik ga de menigvuldige mondgebeden voorby; want ik had liever,

(1) Van dit laetste werk is ook onlangs eene vertaling door eenen geestelyken zoon van den H. Alphonsus in het licht gegeven by den drukker van dit boek.

dat gy in derzelver plaets meer oefeningen van liefde en smeekingen tot Jesus en Maria deedt, b. v.: Ik bemin u, myn Jesus! Ik bemin u, Maria myne Moeder! Of: Maria Moeder Gods, bid Jesus voor my! Gy kunt dagelyks honderd of ten minste vyftig zulke oefeningen of gebeden doen. Bezoek dan ook dagelyks, indien het mogelyk is, drymael een beeld der allerheiligste Maegd, en herhael gedurig dezelfde oefeningen van liefde; maer bid ook ieder keer op het einde om eene byzondere genade voor uwe ziel. Tracht ook gedurende deze negendaegsche oefeningen met het verlof van uwen biechtvader dikwyler te communiceren. Gy kunt ook in deze dagen in iets eene byzonder uiterlyke versterving doen, b. v. vasten, of ten minste aen tafel het fruit of eene andere spys derven, en 's dags voor de feestdagen, indien het u mogelyk is, te water en te brood vasten. Maer ik raed u vooral de volgende schoone oefening van godvruchtigheid te verrigten: Verkies onder de hoofdfeesten der Moeder Gods een, waertoe gy eene byzondere godsvrucht hebt, b. v. het feest van hare onbevlekte Ontvangenis of der Boodschap, der Hemelvaert of der zeven Weeën (waertoe wy allen eene byzondere godvruchtigheid behoorden te hebben), en offer u op dezen feestdag na de heilige Communie tot den dienst van de goddelyke Moeder op; bid haer om vergiffenis van de nalatigheden, welke gy in het vorige jaer in haren dienst bedreven hebt, en maek het voornemen van haer in het volgende jaer beter en ieveriger te dienen.

14. Eindelyk vermaen ik u van u zelfs dagelyks meermalen aen de bescherming van Maria aen te bevelen. Gy moet weten, dat onder alle oefeningen van godsvrucht ter eere der goddelyke Moeder deze haer het aengenaemste is, zoo gy namelyk dikwyls tot haer uwen toevlugt neemt en haer om genade bidt. De heilige Kerk legt Maria de volgende woorden in den mond in het officie harer feestdagen: *Gelukkig is de mensch, die my hoort, en dagelyks aen myne deur waekt* (1). Maria wordt Moeder der berm-

(1) Spreuk. 8, 35.

hertigheid genoemd ter oorzaek van de groote begeerte, die zy heeft, om ons goed te doen; en daerom kunnen wy haer geene grootere vreugd doen, dan als wy ons aen haer aenbevelen en haer om genade bidden. Zy wenscht ons te helpen; maer zy wil gebeden zyn; waerom haer Albertus de Groote de volgende woorden in den mond legt : Men moet my bidden, opdat ik wil; want als ik wil, dan zal gansch zekerlyk geschieden hetgene waerom ik mynen Zoon bid. Daerom vermaent ons de H. Bernardus (1) : In gevaer van te zondigen, in benauwdheden, in twyfelachtigheden, roept Maria aen, opdat zy u bysta. Vervolgens gaet de Heilige voort : Dat de magtige naem van Maria nooit van uwen mond verwyderd zy, mogt gy hem altyd aenroepen, dat hy nooit uw hert verlate, opdat gy altyd vervuld zyt met betrouwen op hare bemiddeling. De H. Bonaventura zegt (2), dat men den naem van Maria niet kan uitspreken, zonder er eenige genade door te verkrygen. De H. Germanus noemt den naem van Maria den adem des levens. Gelyk de adem, zegt de Heilige, in een lichaem een teeken van leven is, zoo is de naem van Maria in den mond harer dienaers ook een levensteeken; want deze naem verkrygt en bewaert ons het leven der genade. Daerom doet men ook zeer goed, als men God dagelyks bidt om de genade van ons een groot betrouwen te willen schenken op het kostbaer bloed van Jesus Christus en op de magtige voorspraek van Maria.

15. En indien gy Maria opregtelyk lief hebt, beminde ziel, zoo moet gy ook bezorgd zyn om deze liefde in de herten van anderen te ontsteken. Beveel, zoo dikwyls als gy kunt, allen de godvruchtigheid tot de goddelyke Moeder aen, en vertel hun de eene of de andere stichtende geschiedenis van haer, of stel hun voor eene byzondere oefening van godsvrucht tot Maria te doen, of de eene of de andere genade van haer af te smeeken. Maria zelve belooft den hemel aen degenen, die haer beminnen, en die zorgen dat zy ook

(1) Hom. 2. S. M. (2) Spec. B. V. c. 8.

van anderen bemind wordt. *Wie in my zyne werken doet, zal niet zondigen; die my in het licht stellen, zullen het eeuwig leven bekomen.* O welk eenen troost zal ons alles, wat wy hier op de aerde voor Maria gedaen hebben, in de uer onzer dood bereiden. Pater Binetti verhaelt (1), dat een vereerder van Maria, dien hy in zyn sterven bygestaen heeft, korts voor zyne dood hem de volgende woorden zeide : Myn lieve Pater! mogte gy toch weten, hoe vrolyk ik nu ben, omdat ik een vereerder der heiligste Moeder Gods ben geweest. Ach! het is my geheel onmogelyk u de vreugde te beschryven, die ik nu daerom gevoel. Wees dus bezorgd, geliefde ziel, om u altyd in nabyheid van deze lieve Moeder op te houden. Dank ook God zonder ophouden, dat hy u zoo groote bermhertigheid gedaen heeft, en vooral dat hy u de genade verleend heeft van eene geheel byzondere godvruchtigheid tot zyne allerheiligste Moeder; want dit is een groot teeken, dat hy u eens wil zalig zien. Wanneer gy dus de zaligheid uwer ziel aen de goddelyke Moeder aenbeveelt, dan roep haer toe met den H. Joannes Damascenus (2): O Moeder van mynen God! indien ik myn betrouwen op u stel, dan zal ik zeker zalig worden; indien ik onder uwe bescherming ben, dan heb ik niets te vreezen; want wie uw vereerder is, die heeft een wapen van zaligheid, dat God maer aen diegenen verleent, welke hy tot de eeuwige zaligheid heeft voorbestemd.

GEBED.

O myne Koningin! zoo gy voor my bidt, word ik zeker zalig; want gy verkrygt door uwe voorspraek alles, wat gy maer hebben wilt. Bid dus ook voor my, hoogverhevene Moeder van mynen God! want uw Zoon verhoort uw gebed, en verleent u alles, waervoor gy hem bidt. Het is waer, dat ik uwen bystand niet verdien; maer gy hebt toch nog niemand verlaten, die tot u zynen toevlugt heeft genomen. O Ma-

(1) Perf. c. 31. (2) Serm. de Nat. c. 4.

ria! ik geef u myne ziel over, gy moet dezelve zalig maken. Verkryg my de volherding in de genade Gods, verkryg my de liefde tot uwen goddelyken Zoon en tot u. Ik bemin u, o myne Koningin! en hoop u altyd te beminnen. Bemin gy my ook! neem my onder den mantel van uwe bescherming, en heb medelyden met my; doe het uit liefde tot uwen goddelyken Zoon. Aenzie het betrouwen, dat ik op uwe bermhertigheid stel, en houd niet op my in al mynen nood by te staen. Ik weet wel, dat gy my zeker zult bystaen, indien ik my maer aen u aenbeveel; maer gy moet my ook nog deze genade verkrygen, dat ik, in al myne bekoringen en in het gevaer van God te verliezen, altyd tot u mynen toevlugt neme. Doch gy moet my gansch byzonderlyk bystaen in de uer myner dood. Maek, o Maria! dat ik den laetsten adem hale onder de aenroeping van uwen naem en van den naem van uwen goddelyken Zoon: Jesus en Maria! aen u beveel ik myne arme ziel.

DE H. SAKRAMENTEN

DER BIECHT EN DER COMMUNIE.

I. AFDEELING.

VAN DE BIECHT.

1. Ik spreek hier niet van de biecht diergenen, die in doodzonde verzonken zyn (alhoewel ik hier iets over de naeste gelegenheid tot zonde en over de heiligschendige biechten zal byvoegen); want ik heb my voorgenomen byzonderlyk te spreken van de biecht der godvreezende zielen, welke de volmaektheid beminnen, en zich overzulks beïeveren om zich altyd meer en meer van de vlekken der dagelyksche zonden

te zuiveren. Cesarius verhaelt (1), dat als eens de duivel aen eenen godvruchtigen priester verscheen, deze hem in den naem Gods beval te zeggen, wat hem het meeste schade toebrengt? Toen antwoordde hy : Niets schaedt en misnoegt my meer, dan het meermaels biechten. Hooren wy wat onze Zaligmaker eens tot de H. Brigitta zeide, dat namelyk diegene, welke den iever in het geestelyk leven wil bewaren, zich dikwyls door de biecht moet zuiveren, en dat hy zich meermaels over zyne fouten en onachtzaemheden in den dienst Gods moet aenklagen (2). Eene ziel, zegt Cesarius, die naer de christelyke volmaektheid tracht, moet haer best doen om eene groote zuiverheid van geweten te verkrygen; want eerst, nadat men tot deze zuiverheid geraekt is, kan men tot de volmaekte liefde Gods voortstappen, aengezien dezelve alleenlyk aen zuivere zielen verleend wordt, zoo dat de maet der liefde Gods geregeld is naer die van de zuiverheid des herten. Intusschen moet gy wel opmerken, beminde ziel, dat deze zuiverheid des menschen hier op aerde niet in eene volmaekte bevryding van alle gebreken bestaet, dewyl, onze Zaligmaker en zyne goddelyke Moeder uitgezonderd, er geene ziel bestaet die zonder gebreken op aerde geleefd heeft of leven zal; want, zegt de heilige Schriftuer, *in vele dingen misdoen wy allen* (3). De zuiverheid, waertoe wy hier op aerde kunnen geraken, bestaet alzoo byzonderlyk in twee zaken, vooreerst in ons hert te bewaken, opdat er geene moedwillige zonde, al ware het ook maer eene dagelyksche, ingang vinde, en ten tweede in zorg te dragen, zoodra dezelve in ons hert ingedrongen ware, van ze aenstonds daeruit te verdryven.

2. Doch juist deze beide goede werkingen worden in ons hert door het meermaels biechten voortgebragt; want in de H. Biecht zuivert zich de mensch van de fouten, waermede hy zich bezoedeld heeft. De H. Joannes Climacus verhaelt ten dezen opzigte (4), dat eens

(1) Cæsarius, lib. 11. cap. 38. (2) Blas. Manil. spir. cap. 5. (3) Jac. 3, 2.
(4) S. Joann. Clim. scala gradu. 4.

een jongeling in een klooster intrad, om den misdadigen levenswandel, welken hy in de wereld gevoerd had, te verlaten. De abt, alvorens hem aen te nemen, wilde zyn beroep beproeven, en zeide hem ten dien einde, dat hy, om aengenomen te worden, in het openbaer al zyne zonden moest biechten. De jongeling, die waerlyk besloten had zich aen God te schenken, gehoorzaemde. Als hy nu in de tegenwoordigheid der moniken zyne zonden beleed, zag een heilige kloosterbroeder, hoe een man van eene eerbiedweerdige houding, elken keer dat de boetveerdige eene zonde biechtte, dezelve van een beschreven blad, welk hy in handen hield, uitwischte, zoo dat, toen de biecht ten einde was, ook alle zonden van den boetveerdige op dat blad uitgewischt waren. Doch wat toenmaels op eene zigtbare wyze gebeurde, dat gebeurt op eene onzigtbare wyze aen een ieder, welke zyne zonden biecht, na zich behoorlyk daertoe voorbereid te hebben.

3. Doch niet enkelyk worden alle vlekken der ziel door de H. Biecht uitgewischt; maer de ziel verkrygt ook nog daerdoor kracht, om niet wederom in hare vorige zonden te hervallen. Volgens de leering des H. Thomas (1) bewerkt de biecht niet alleen de vernietiging der bedrevene zonden; maer zy maekt ook, dat dezelve niet meer in het hert ontspruiten. De H. Bernardus verhaelt in het leven van den H. Malachias eene hier passende geschiedenis: Eene zekere vrouw, was zoodanig onverduldig en grammoedig, dat zy daerdoor aen allen onverdragelyk wierd. De H. Malachias vernemende, dat zy deze fout nooit gebiecht had, wakkerde haer aen om eene algemeene biecht over hare zonden af te leggen. Na de biecht, voegt er de H. Bernardus by, wierd deze vrouw zoo geduldig en zachtzinnig, dat zy byna scheen ongevoelig te zyn geworden jegens alle beleedigingen en mishandelingen. Het was alzoo, om eene groote zuiverheid van geweten te bekomen, dat vele heiligen de gewoonte hadden van zich alle dagen te biechten; gelyk buiten vele anderen zulks

(1) S. Thom. 3. p. q. 85. a. 2.

pleegden te doen eene H. Catharina van Senen, eene H. Brigitta, eene H. Coletta, een H. Ignatius de Loyola; ja de heilige Franciscus de Borgia vergenoegde zich niet hiermede, hy biechtte zich tweemael des dags. Indien persoonen, die iemand lief hebben, niet met een morsig gelaet voor het voorwerp hunner liefde durven verschynen, hoe kan men zich dan verwonderen, dat zielen, die God beminnen, gedurig haer best doen, om zich meer en meer te zuiveren, ten einde daerdoor welbehagelyker voor de oogen haers beminden Heeren te verschynen. Overigens heb ik niet het inzigt, aen diegenen, welke dikwyls de heilige Communie ontvangen, de pligt op te leggen, van zich elken keer alvorens zy communiceren te biechten; nogtans zy doen wel, zich in de week tweemael of ten minste eens te biechten, en buitendien nog ieder mael dat zy met opzet eene fout zouden begaen hebben.

4. Het is bekend, dat dry dingen tot eene goede biecht vereischt zyn, namelyk, het onderzoek des gewetens, het berouw of leedwezen en het goed voornemen. Wat nu de onderzoeking des gewetens betreft, zoo is het niet noodig, dat iemand, die dikwerf de heilige Sakramenten ontvangt, zich het hoofd breke met al de kleine omstandigheden, welke de dagelyksche zonden vergezeld hebben, uit te pluizen. Ik wenschte veel eer, dat zulke zielen vooral haer uiterste best deden om de oorzaken en de grondwortelen harer verkleefdheden en harer lauwheid na te vorschen. Dit zeg ik voor diegenen, welke, het hoofd vervuld van hetgeen zy in de wereld gehoord hebben, tot den biechtstoel naderen; waerom zy ook altoos het oude lied zingen, en dezelfde fouten herhalen, zonder berouw noch leedwezen, en zonder eenigzins aen hunne betering te denken. Godvruchtige zielen, welke zich dikwyls biechten, en de vrywillige dagelyksche zonden vermyden, hebben geenen langen tyd van noode, om haer geweten te onderzoeken: want ten opzigte van zware zonden behoeven zy haer geweten voorzeker niet lang na te vorschen; indien zy immers eene zware zonde begaen hadden, zoo zoude dezelve zonder lang zoeken zich van zelf te kennen geven. Ja de gansch

vrywillige dagelyksche zonden zouden zich van gelyken door de knagingen van geweten laten kennen. Daerenboven is men niet verpligt, alle dagelyksche zonden, die men begaen heeft, te biechten; en gevolgelyk is het ook geene pligt dezelve zoo nauwkeurig na te vorschen, en nog minder derzelver getal en omstandigheden, hoe en waerom men ze bedreven heeft; het is genoeg, dat wy die zonden biechten, welke ons zwaerder op het hert drukken, en welke ons het meest aen onze volmaektheid hinderen; over de andere kunnen wy ons in algemeene uitdrukkingen aenklagen. Zouden wy echter geene zonde begaen hebben, die een voorwerp van absolutie konde wezen, dan moeten wy eenige zonde uit ons voorgaende leven biechten, welke ons het meest tot berouw opwekt; by voorbeeld: ik beschuldig my in het byzonder over alle zonden, die ik voorheen tegen de liefde des naesten, tegen de heilige kuischheid, tegen de schuldige gehoorzaemheid bedreven heb. O hoe troostelyk zyn de woorden, welke ons de H. Franciscus de Sales ten dezen opzigte nagelaten heeft: Weest niet bekommerd, indien gy u niet al uwe kleine fouten kunt herinneren, om ze te biechten; want gelyk als gy dikwyls valt zonder het te merken, zoo staet gy ook dikwyls wederom op, zonder het te merken; hy meent namelyk door de akten van liefde en andere oefeningen van deugden, welke godvruchtige zielen plegen te verrigten.

5. Hierna wordt ook nog berouw en leedwezen tot eene goede biecht vereischt, en deze zyn vooral noodzakelyk om de vergiffenis zyner zonden te bekomen. Niet de langste, maer de rouwmoedigste biechten zyn de allerbeste. Het merkteeken eener goede biecht, zegt de H. Gregorius, vindt zich niet zoo zeer in de woorden van dengenen die zich biecht, als in het berouw, waermede hy zich biecht. Overigens moeten zulke, die zich meermaels biechten, en welke zelfs de dagelyksche zonden verfoeijen, allen twyfel afleggen, of zy een waerachtig leedwezen hebben of niet. Menige beangstigen zich, omdat zy hetzelve niet gevoelen; zy wenschten, dat elke biecht met tranen en geestelyke

zoetigheden vergezeld ware; en dewyl zy, niettegenstaende al het geweld en de moeite, die zy zich aendoen, niet daertoe kunnen geraken, blyven zy gedurig ongerust over hunne biechten. Zulke zielen moeten zich zoeken te overtuigen, dat het ware berouw niet in het gevoel, maer in den wil bestaet. Al de verdienste eener deugd bestaet in den wil; derhalve zegt Gerson, sprekende van het geloof, dat hy, die vast besloten heeft te gelooven, dikwerf meer verdiensten heeft, dan wie wezenlyk gelooft (1). Reeds vóór hem leerde de H. Thomas uitdrukkelyk van het berouw: dat die droefheid, welke volstrekt noodzakelyk is voor het H. Sakrament van boetveerdigheid, in een misnoegen bestaet, hetgeen men heeft over zyne bedrevene zonden, en dat deze droefheid niet eigenlyk in het gevoel, maer in den wil zyne zitplaets heeft, aengezien de gevoelige droefheid maer een gevolg is van het misnoegen, dat de wil heeft; een uitwerksel, hetwelk niet altyd van ons afhangt, omdat het gevoelen onzer ziel niet altoos het redelyke volgt en gehoorzaemt. Men heeft alzoo eene goede biecht gedaen elken keer, dat de wil een grooter misnoegen over de bedrevene zonden, dan over elk ander onheil heeft.

6. Daerom moet men zich ook geen geweld aendoen om de droefheid te gevoelen. In het algemeen moet gy opmerken, beminde ziel, dat die innerlyke akten de beste zyn, welke niet zoo zeer met geweld als wel zachtmoedig en zonder pooging verrigt worden; want de heilige Geest *beschikt alles met zoetigheid* (2), dat wil zeggen, vreedzaem en zachtzinnig. Deswege zeide de heilige boetpleger Ezechias, toen hy van de droefheid sprak, die hy over zyne zonden had: *Zie, myne bitterste bitterheid is my tot vrede geworden* (3). Hy voelde eene zeer groote bitterheid, doch niettemin bleef hy daerby in vrede. Alzoo, beminde ziel, wanneer gy u wilt biechten, gedraeg u op de volgende wyze: Voor aleer gy u tot de biecht voorbereidt, bid Jesus Christus en de smertvolle moeder Maria, om eene waer-

(1) Gerson de præp. ad miss. cons. 3. (2) Sap. 8, 1. (3) Isa. 38, 17.

achtige droefheid over uwe zonden ; alsdan doe, gelyk gezegd is, een kort gewetensonderzoek ; wat het berouw betreft, gy kunt de volgende akten verwekken :

O myn God! ik bemin u boven al ; om het bloed van Jesus hoop ik de kwytschelding van al myne zonden ; het is my van ganscher herte leed, dat ik u, de oneindige goedheid, door dezelve beleedigd heb ; ik verfoei ze meer dan al ander onheil : ik vereenig dezen mynen afschuw met den afschuw, dien Jesus in den hof te Gethsemani voor dezelve gehad heeft. Ook neem ik my vastelyk voor, met den bystand uwer genade, u nooit meer te beleedigen. — Elken keer, dat gy hiertoe vast besloten zyt, kunt gy gerust de heilige absolutie ontvangen, zonder eenigen schroom of angst. De H. Theresia, om ons allen gewetensangst wegens het berouw te benemen, heeft ons dezen goeden raed achtergelaten : Geef acht, zegt zy, of gy waerlyk besloten hebt, de zonden, welke gy biecht, niet meer te bedryven, en indien gy dit voornemen hebt, dan twyfel niet, dat gy ook een waer berouw hebt.

7. Eindelyk tot eene goede biecht behoort ook nog het vast voornemen van niet meer te zondigen ; opdat echter dit voornemen goed zy, moet het vast, algemeen en werkzaem zyn.

Ten eersten moet men een vast voornemen hebben van niet meer te zondigen. Menigen zeggen in der daed : Och of ik deze zonden niet meer beging, och of ik God niet meer beleedigde! Doch dit, och of ik, duidt klaer genoeg aen, dat hun voornemen niet vast is. Opdat hetzelve vast zy, moet men met eenen besloten wil kunnen zeggen : Ik wil deze zonde niet meer begaen, ik wil God niet meer met opzet beleedigen.

Ten tweeden moet het voornemen *algemeen* zyn, zoo dat men namelyk besloten heeft, alle zonden zonder uitzondering te vermyden. Dit geldt, wel is waer, alleenlyk voor doodzonden ; want voor hetgeen de dagelyksche zonden betreft, is het genoeg voor de deugdelykheid van het Sakrament, dat men eene enkele soort van dagelyksche zonden berouwe en voorneemt dezelve te vermyden. Zielen, die naer grootere volmaektheid trachten, moeten ook het voornemen ma-

ken, van alle voorbedachte dagelyksche zonden te vermyden; want wat de onvoorbedachte aengaet, zoo voldoet men (aengezien men dezelve nimmer teenemael kan vermyden) met het voornemen te maken, van zoo goed men kan, zich daer voor te hoeden.

Ten derden moet het voornemen *werkzaem* zyn, het moet ons namelyk bewegen, om de middelen aen te wenden, om de zonden, waervan wy ons beschuldigen, niet meer te bedryven, en byzonderlyk de naeste gelegenheden tot het hervallen in de zonden te vlieden. Onder de naeste gelegenheid verstaet men die gelegenheid, in welke men reeds dikwerf in zware zonden gevallen is, of in dewelke men aen anderen (zonder dat men wettige reden had om hen niet te vermyden) eene gelegenheid tot val geworden is. Derhalve is het niet genoeg, dat men enkelyk het voornemen maekt van de zonden niet meer te bedryven; maer men moet zich ook nog voornemen, de gelegenheid tot zonde weg te ruimen, want anders zouden alle biechten, al had men ook duizendmael de absolutie ontvangen, van geener weerde wezen; want het is reeds in zich zelve eene zware zonde, dat men de naeste gelegenheid tot zware zonde niet wil vermyden. Daerom begaet hy, die zonder het voornemen van de naeste gelegenheid tot zonde weg te ruimen de absolutie ontvangt, eene nieuwe doodzonde of eene heiligschendery, gelyk ik zulks in myne morael (1) bewezen heb.

8. Doch zal iemand hiertegen inbrengen, indien ik deze persoon verlaet, indien ik de vriendschap met dezelve afbreek, zal ik daerdoor verergernis geven, en iedereen zal zich daerover verwonderen. Hierop antwoord ik u, beminde ziel: Juist gebeurt het tegendeel; gy geeft eigenlyk verergernis door deze gelegenheid niet te vermyden, daer reeds allen dezen vriendschappelyken omgang kennen; en al spreken zy ook in uwe tegenwoordigheid niet daervan, zoo kunt gy toch overtuigd zyn, dat zy denken en zelfs in uwe afwezendheid onder elkander zeggen, hoe de zaek we-

(1) S. Alph. Liguori. Theol. Mor. lib. 6. n. 454.

zenlyk gelegen is. Een ander zal inbrengen : Indien ik die persoon verlaet, zoo beleedig ik haer én betoon my ondankbaer voor zoo vele hulp, zoo vele diensten, die zy my bewezen heeft. Gy zegt : deze persoon helpt my, doch waertoe? Zy helpt u, om u van God af te scheiden, om reeds hier op aerde een ongelukzalig leven en hiernamaels een veel ongelukzaliger leven te leiden. Kan men dit onbeleefd-en ondankbaerheid noemen? Vooral moeten wy ons goedgunstig en dankbaer jegens Jesus betoonen, dewyl hy een Heer van oneindige heerlykheid is, van wie wy oneindige weldaden ontvangen hebben. Doch, wordt wederom ingebragt, ik heb myn woord gegeven, deze persoon niet te verlaten. Hebt gy echter niet lang te voren uwen Zaligmaker de belofte gedaen, van geenen anderen dan hem te beminnen? Hebt gy niet zoo menigmael in uw leven gezegd, dat gy geenen anderen beminde wilt hebben dan Jesus alleen? Ziet gy niet, dat de drift u verleidt, en dat gy maer uitvlugten zoekt, ten einde u in het eeuwig verderf te storten! Bedroef alzoo niet langer het hert uws Zaligmakers, dat wederom op nieuw doorboord wordt, als hy ziet, dat eene ziel, die hem moet toebehooren, hare liefde eenen anderen dan hem schenkt. Dat heeft de Heer eens aen de H. Lutgardis te verstaen gegeven. Als deze namelyk in eene zondige neiging ingewikkeld was, verscheen haer de Heer, en toonde haer zyn diep verwond hert. Als de Heilige zulks zag, keerde zy in zich, beweende hare fout; en toen zy hierop haren beminde aentrof, wees zy hem besloten van zich af, en verklaerde hem, dat zy niemand anders dan Jesus wilde beminnen, aen wien zy haer hert geschonken had. Van dien tyd af schonk zy zich gansch aen haren goddelyken bruidegom, en wierd vervolgens eene heilige.

9. Eene andere bekoring, die misschien nog menigvuldiger en veel gevaerlyker is, bestaet daerin, dat men zyne zonde uit schaemte verzwygt. Indien eene ziel het ongeluk heeft van in eene zware zonde te vallen, dan gebeurt het somwylen, dat de duivel haer den mond sluit, haer de gedachte ingevende, dat het voor haer eene ysselyke schande is dezelve in de biecht

te belyden. O myn God! hoe vele zielen branden en zullen de gansche eeuwigheid door om deze vervloekte schaemte branden in de hel, ja in den diepsten afgrond van de vlammen der hel verslonden worden! Zeer dikwyls geschiedt het, dat zulke arme zielen, verblind door menschelyk opzigt, maenden en jaren lang heiligschendige biechten en communien verrigten, ten einde by anderen geene opspraek te verwekken en derzelver achting niet te verliezen. In de jaerboeken der ongeschoende Carmelitessen leest men (1), dat eene zeer godvruchtige maegd het ongeluk had, van in eene zonde tegen de H. zuiverheid toe te stemmen; drymael verzweeg zy deze zonde in de biecht, en drymael ontving zy de H. Communie; waerop de ongelukkige plotselyk stierf. Daer men haer voor heilig hield, zoo wierd haer lichaem op eene voorname plaets in de kerk der Jesuieten begraven. Doch nauwelyks was de begraefnis geëindigd en de kerk gesloten, wanneer de biechtvader dezer rampzalige van twee engelen tot haer graf gevoerd wierd, alwaer zy zich uit hetzelve opgeregt hebbende, nederknielde en van eenen der engelen eenen slag op den hals bekwam, waerop zy de dry heiligschendig ontvangene en wonderbaer bewaerde hostien in eenen hiertoe bereiden kelk uitspouwde. Daerna rukten haer de engelen het kloosterkleed af, en plotselyk wierd de rampzalige, die schrikkelyk om aenzien was, van twee duivels voor altoos in de hel gesleept. — Hoe kan toch eene ziel, die God zwaer heeft durven beleedigen, en die deswege eene eeuwige hel en eeuwige schaemte verdiend heeft, ontschuldiging by God vinden, indien zy hare zonden in de biecht verzwygt om de kleine en korte schaemte van dezelve eenen enkelen keer aen den biechtvader alleen te moeten belyden? Wil zy vergiffenis van God en kwytschelding der straffen der hel verkrygen, zoo is het juist deze schaemte by de biecht, die haer geschikt maekt om vergiffenis te bekomen. Het is niet meer dan billyk, dat hy, die God versmaed heeft, zich verootmoedige en beschaemd worde.

(1) Tom. 3. lib. 10. c. 34.

Zoodra de zondares Adeleda van God geroepen wierd om haer leven te veranderen, bekeerde zy zich, en maekte aenstonds het besluit van eene goede biecht te doen. Wanneer zy zich ging biechten, stelde de duivel haer de schaemte voor, die haer afwachtte, indien zy al hare zonden den biechtvader openbaerde; en vroeg haer: waer gaet gy heen, Adeleda? Doch zy gaf hem onbeschroomd het volgende schoon antwoord: Gy vraegt my, waer ik heen ga, goddeloos wangedrogt? Ik ga om my en u beschaemd te maken.

10. Doch behalve de schaemte boezemt de duivel aen eene ziel nog veel ander bedrog en ydele vrees in. Dan denkt men b. v.: de biechtvader zal zich tegen my vergrammen, indien hy van my deze zonde hoort. Doch waerom zou hy zich vergrammen? Indien gy biechtvader waert, en een arme boetveerdige u zyne ellende kwam openbaren, hopende dat hy door u van zynen val zal opgeheven worden, zeg my, zoudt gy hem dan wel bekyven? Hoe kunt gy u dan inbeelden, dat de biechtvader, die door zyne bediening verpligt is eenieder, die zich aen hem biecht, met liefde aen te spreken, zich tegen u zal vergrammen of u versmaden, indien gy hem uwe zonden belydt? Doch, zult gy misschien inbrengen, de biechtvader zal zich ten minste over my verergeren, en voor altoos tegen my eene afgekeerdheid opvatten. Hierover zyt gy teenemael in dwaling: neen, hy zal zich niet over u verergeren, maer integendeel gesticht worden, als hy u zoo goed voorbereid ziet, terwyl gy zoo opregtelyk, niettegenstaende alle schaemte, die het u kost, uwe zonden biecht. En meent gy misschien, dat de biechtvader in zoo veel andere biechten niet soortgelyke, ja nog veel zwaerdere zonden dan de uwe heeft aengehoord? Gave God, dat gy alleen hem beleedigd hadt. Ook is het niet waer, dat hy eene afgekeerdheid tegen u zal opvatten; integendeel hy zal u nog meer achten en grootere zorg voor u dragen, om het vertrouwen, dat gy hem door de openhertige belydenis uwer ellende te kennen gegeven hebt. — Doch gy zegt misschien: Ik zal my naderhand biechten. Indien u echter eene onvoorziene dood wegsleepte, gelyk althans zoo me-

nigmael gebeurt, zoo dat men byna dagelyks van persoonen hoort, die plotselyk gestorven zyn; in welke gesteltenis zult gy alsdan gedurende de gansche eeuwigheid zyn?

11. Doch, brengt gy misschien nog in, ik stel geen vertrouwen in mynen biechtvader. Ga dan tot eenen anderen; daerdoor kunt gy u in uwen nood gemakkelyk helpen. Veronderstel dat gy geenen anderen hadt, aen wien gy u kunt vertrouwen; zoo zeg my: indien gy eene wonde hadt, die doodelyk ware, zoo gy niet aenstonds daertegen middel verschafte, zoudt gy niet, om de dood te ontgaen, aenstonds den heelmeester laten roepen, al moest gy ook daerby eene groote schaemte onderstaen! En om uwe doodzieke ziel te genezen, en haer van de hel te bevryden, wilt gy niet het besluit nemen van u aen uwen geestelyken Vader te openen? Weet verder dat het niet genoeg is te zeggen: ik beschuldig my over al myne zonden, welke ik van myne kindschheid af bedreven heb, gelyk zy God bekend zyn. Indien gy de gesteltenis van uw geweten niet te kennen geeft, zoo dienen deze woorden maer daertoe, om u nog in grootere dolingen en in het eeuwig verderf te storten.

12. Schep alzoo moed, overwin grootmoediglyk deze schaemte, die de duivel u zoo groot voorstelt. Zoohaest gy eens zult begonnen hebben u te openbaren, zal al uw angst terstond verdwenen zyn. Weet ook, dat gy na de biecht veel vergenoegder zult zyn, van uwe zonden beleden te hebben, dan zoo gy koning der geheele wereld geworden waert. Beveel u byzonderlyk aen de allerzaligste maegd Maria, en zy zal u kracht verwerven om allen weêrwil te overwinnen. En indien gy zelf niet durft beginnen met uwe zonden te belyden, wend u van het eerste met de volgende woorden tot uwen biechtvader: Ik bid u, eerweerdige Vader, sta my by, want ik heb grooten bystand van noode. Ik heb eene zekere zonde, die ik den moed niet heb te biechten. Dan zal de biechtvader van zelf reeds, zonder dat het u groote moeite kost, een middel vinden, om dat wild dier, hetwelk dreigt u te verslinden, uit zyn hol te verdryven; gy

behoeft dan alleenlyk te zeggen, ja of neen. Gy kunt het ook nog op de volgende wyze doen : indien gy eene zonde niet mondelings wilt zeggen, zoo schryf dezelve op een stuk papier, en geef het aen den biechvader, en zeg dan : Ik beschuldig my van die zonde, welke gy zoo even gelezen hebt. En zie, terstond is de eeuwige hel, en de hel hier op aerde verdwenen ; en de genade Gods, en met de genade Gods de gerustheid van geweten in uw hert wedergekeerd. Weet, dat hoe grooter geweld gy u zult aendoen om u te overwinnen, des te grooter zal ook de liefde zyn, met dewelke God u wederom zal opnemen. Pater Paulus Segneri de Jongere verhaelt (1), dat eene kloostervrouw zich zoodanig geweld moest aendoen, om zekere zonde, die zy in hare jeugd begaen had, te biechten, dat zy, wanneer zy dezelve aen haren biechtvader openbaerde, in onmagt viel, en byna levenloos nederzonk. Doch tot belooning van het geweld, dat zy zich aendeed, verleende God haer zulk leedwezen en liefde, dat zy van dien tyd af met den grootsten iever aen hare volmaektheid arbeidde, strenge boetveerdigheid deed, en in roep van heiligheid stierf.

13. Het is intusschen niet myn oogmerk, beminde ziel, door hetgeen ik zoo even gezegd heb, u te verontrusten. Want gy moet vooral bemerken, dat het alleenlyk op diegenen toepasselyk is, wier geweten met zware zonden, waervan zy gansch zeker zyn, belast is, en die dezelve uit schaemte niet willen biechten. Wat de twyfeling aengaet, wegens de zonden, die gy misschien bedreven, of wegens de biechten, welke gy niet opregt zoudt verrigt hebben, zoo doet gy goed, indien gy dezelve uwen biechtvader tot uwe grootere gerustheid openbaert, uitgenomen, zoo gy aen scrupulen onderworpen zyt ; want angstvallige zielen is het doorgaens niet raedzaem, dat zy haren twyfel biechten, gelyk ik zulks naderhand nog wydloopiger zal uitleggen. Het is goed, deze leerstellingen aen te merken die van de meeste godsgeleerden goedgekeurd zyn, welke u van vele angsten kunnen be-

(1) By Lud. Muratori in 't leven dezes Paters.

vryden en u zullen gerust stellen. Ten eerste het is zeker waerschynlyk, dat men niet verpligt is zyne zware twyfelachtige zonden te biechten, indien men namelyk twyfelt, of men met volkomene kennis gehandeld heeft, en wanneer men niet zeker is dat men volkomen en met voordacht de zonde ingewilligd heeft. Men moet enkelyk opmerken, dat men op het doodbed verpligt is eenen akt van berouw en leedwezen te verwekken, in geval die twyfelachtige zonde wezenlyk eene doodzonde geweest ware, of het heilig Sakrament van boetveerdigheid te ontvangen, zonder dat men derhalve verpligt zy de twyfelachtige zonde te biechten; daer men voldoen kan, met eene zekere andere materie aen te halen, al waren het ook maer dagelyksche zonden. Dit is echter maer dan van noode, indien men na zulke twyfelachtige zonde nog geene absolutie in de biecht ontvangen hadde. Daerenboven beweren zeer achtbare godsgeleerden met groot regt, dat persoonen, die sedert langen tyd een godvruchtig leven gevoerd hebben, zoo dikwyls zy twyfelen, of zy eene zware zonde begaen hebben of niet, verzekerd kunnen zyn, dat zy de genade Gods niet verloren hebben; dewyl het menschelyker wyze onmogelyk is, dat een wil, die in goede voornemens bevestigd is, zoo schielyk verandere en in eene doodzonde toestemme, zonder zulks duidelyk te erkennen; ja, voegen zy hierby, de doodzonde is een zoo afgrysselyk wangedrogt, dat zy geenen ingang in een hert vindt, welk ze lang verfoeid heeft, zonder zich duidelyk te laten erkennen. Dit heb ik in 't lang in myne morael bewezen (1).

14. Indien men integendeel verzekerd is, van eene doodzonde bedreven te hebben, en zoo men enkelyk in twyfel is, of men ze gebiecht heeft of niet, en indien men geene genoegzame reden heeft om te gelooven dat men de zonde gebiecht heeft, dan moet men zekerlyk dezelve aen den biechtvader belyden. Heeft men echter oorzaek of gegronde vermoeding om te gelooven, dat men de zonde reeds eenmael gebiecht heeft, zoo

(1) Lib. 6, n.° 150 et 476.

is het de algemeene grondregel der godsgeleerden, dat men niet gehouden is dezelve nog eens te biechten. Daeruit besluiten zy dan ook, dat hy, die zyne algemeene of byzondere biechten met behoorlyke neerstigheid gesproken heeft, indien hy naderhand twyfelde, of hy niet eene zonde of eene omstandigheid derzelve uitgelaten heeft, niet verpligt is dezelve te zeggen, zoo hy namelyk redelyker wyze gelooven kan, dezelve reeds bekend gemaekt te hebben. Vervolgens is er ook niets aengelegen, of men weêrwil gevoele of niet om dien twyfel, waervan men gekweld wordt, te openbaren. Het is alzoo nutteloos te zeggen: indien ik zulks biechten moest, het zoude my zeer beschaemd maken. Immers wat ligt u daeraen, of gy u zoudt schamen zulks te biechten, indien gy daertoe niet gehouden zyt? Gy moet u alzoo daerom niet bekommeren. Er bestaen ook menige natuerlyke handelingen, welke, indien men ze aen anderen moest zeggen, ons zeer beschaemd zouden maken; doch is men deswege niet gehouden dezelve te biechten. Zoo is men b. v. niet verpligt zekere ligtveerdigheden of onbetamelyke streken te biechten, welke men als kind begaen heeft, zonder dat men hare boosheid erkende. Ook is het nog geen bewys van boosheid, wanneer men zich erinnert, het een of het andere in het verborgen gedaen te hebben; want zekere natuerlyke handelingen der kinderen geschieden in het geheim, zonder dat dezelve derhalve zonden waren. Daerom zyn wy dan verpligt zulke dingen met omstandigheid te biechten, wanneer wy ons geheugen, dat, toen wy dezelve bedreven, ons geweten ons dezelve als zware zonden voorhield, of dat wy ten minste twyfelden dat het zware zonden waren. Anders is het genoeg in zich zelven te zeggen: O myn God! indien ik waerlyk wist, dat ik gehouden ben dit te biechten, zoo wilde ik het aenstonds doen, al moest ik ook deswege alle pynen onderstaen.

15. Dit zy voor diegenen gezegd, die geplaegd worden door de vrees van niet al hunne twyfels aen den biechtvader geopenbaerd te hebben. Overigens is het goed, dat godvruchtige zielen (de scrupuleuse uit-

genomen, die in het geheel daervan niet mogen spreken, gelyk wy dit verder zullen zien) haren biechtvader alle twyfelingen, door welke zy ontrust worden, veropenbaren, al ware het maer om zich te verootmoedigen. Maer ik verlangde nog meer, dat een ieder zynen biechtvader, zyne driften, zyne aengekleefdheden, de oorzaken zyner bekoringen ontdekte, opdat deze de hand aen het werk konde leggen, om de wortelen zelven uit te rukken; want zoo men dit niet doet, als men het kan, zullen de bekoringen nooit ophouden, en men zal altyd in gevaer blyven van in dezelve toe te stemmen. Voor menige ziel zal het ook voordeelig zyn, om zich in de ootmoedigheid te oefenen, die bekoringen te openbaren, welke haer het meest verootmoedigen, hetgeen byzonder de gedachten zyn tegen de heilige zuiverheid, al hadde zy dezelve ook uit den zin verjaegd. De H. Philippus Nerius plagt te zeggen: Eene bekoring, welke men geopenbaerd heeft, is reeds half overwonnen: — Ik zeg, eenigen; want wat anderen aengaet, die van eene beproefde godvruchtigheid en in dit punt al te angstig zyn, naerdien zy gedurig vreezen ingewilligd te hebben, is het somtyds voordeelig, dat men haer verbiedt zich over zulke zaken aen te klagen, als zy niet gansch zeker zyn eene zonde begaen te hebben. Want alleen daerdoor, dat men lang nadenkt, of men ingewilligd heeft of niet, en op welke wyze men de bekoring aen den biechtvader moet te kennen geven, wordt de inbeeldingskracht door al deze afgrysselyke beelden zoodanig in beweging gebragt, dat men in de grootste ongerustheid geraekt; dewyl de vrees van ingewilligd te hebben altyd toeneemt. In dit punt, beminde ziel, moet gy teenemael naer uwen biechtvader luisteren, en doen wat hy u zegt. Vooral beveel ik u, dat gy uwen geestelyken leidsman alle verborgene fouten van uw geweten trouw en opregt te kennen geeft, en hem de zaek zegt, hoe zy in der daed is. B. V. als gy door handelingen gezondigd hebt, is het niet voldoende maer alleen te zeggen, dat gy kwade gedachten gehad hebt. Ook beveel ik u nog aen, dat gy vermydt u te verontschuldigen, als gy

uwe zonde biecht. Het is een teeken, dat men weinig berouw over zyne zonden heeft, als men dezelve nog zelfs in de biecht wil verontschuldigen. Ik begryp niet, hoe iemand, die meent, dat hy regt gehad heeft met dit of dat te doen, een waer berouw daerover zou kunnen hebben. Eenigen besteden byna hunne geheele biecht met de gelegenheid te vergrooten, welke zy gehad hebben, om b. v. ongeduldig te worden, of om eene andere zonde te begaen! Waertoe dient dan dit alles? Biecht uwe zonden, en laet de oorzaek weg, waerom gy dezelve begaen hebt.

16. Byzonderlyk moet gy het onnuttig gepraet in de biecht weglaten. Immers waertoe dient het, dat gy uwen biechtvader allen het verdriet verhaelt welk anderen u aengedaen hebben; dat gy hem al uwe krankheden en uwen tegenspoed bekend maekt? Zoo gy al deze vertellingen er uitliet, dan zou een vierde uers genoeg zyn om uwe biecht te doen, waerin gy voornamelyk moet bedacht zyn om de middelen te vragen om eene fout van gewoonte af te leggen, of grootere vordering in de volmaektheid te doen. Er zyn velen die, zoo dikwyls zy zich biechten, altyd het oude lied zingen, hetwelk ten minste een half vierde uers duert. Ik beschuldig my, dat ik God maer weinig liefde toegedragen heb, dat ik myne pligten niet vervuld, dat ik mynen evenmensch niet bemind heb, gelyk ik moest. Waertoe dient dan dit alles? Is dit niet een enkel tydverlies? Vooral moeten persoonen van het andere geslacht zich wachten, van zich by den biechtvader te bedienen van zekere hertstogtelyke uitdrukkingen, welke zoo wel den biechtvader als haer zelven nadeelig kunnen zyn. De H. Theresia gaf hare medezusters den volgenden raed: Wanneer gy uwe zonden gebiecht, de absolutie ontvangen, en uwen biechtvader over uwe ziel om raed gevraegd hebt, als dit noodig is, moet gy aenstonds den biechtstoel verlaten: dewyl het zeer ligtelyk kan gebeuren, dat by de geestelyke gesprekken, als dezelve lang duren, zich eene zekere genegenheid insluipt, welke, al is zy ook niet kwaed, toch ten minste ook niet goed is. Ja, voegt de H. Catharina van Senen

er by, kloostervrouwen mogen met den biechtvader geene onnoodige gesprekken aenvangen; maer zy moeten dezelve afbreken, al begon de biechtvader dezelve het eerst. Op zulke wyze zal de ziel altyd de vryheid van den geest behouden en niet ongerust worden, als zy haren geestelyken vader komt te verliezen. Dit betreft echter maer de nutteloze gesprekken; als daerentegen de biechtvader spreekt over zaken, welke de bestiering uwer ziel aengaen, moet gy hem in het geheel niet afbreken, maer opmerkzaem luisteren naer hetgene hy zegt, zonder aen andere dingen te denken. Er zyn eenigen, die altyd zelven willen spreken, die nauwelyks luisteren naer hetgene den biechtvader hun zegt. De H. Franciscus van Sales zeide, dat men op de woorden van den zielbestierder in de biecht grooten prys moet stellen; want alsdan bekleedt hy de plaets van God, die hem op eene gansch byzondere wyze verlicht, om datgene te zeggen, wat voor onze vordering het voordeeligste is.

17. Vele persoonen, die naer eene grootere volmaektheid trachten, meenen echter te kunnen leven zonder eenen byzonderen geestelyken zielbestierder, en gaen nu tot dezen dan tot dien biechtvader. Maer zy dwalen; want het is voor godvruchtige zielen van het grootste belang, dat zy haren eigen geestelyken zielbestierder hebben, zoo wel voor hetgene wat hunne inwendige oefeningen betreft, als hunne uitwendige levenswyze. Het is waer, zegt de H. Gregorius, dat eenige Heiligen onmiddelbaer van God zyn geleid geworden; maer, voegt hy er by, zulke voorbeelden moet men meer vereeren dan navolgen, opdat degene, die verwerpt de leerling van eenen mensch te zyn, niet een leeraer der dwaling worde (1). Iedere deugd bestaet in een midden; want even als de traegheid in het geestelyk leven eene ondeugd is, even zoo is ook de al te groote iever nadeelig; maer nu is het de pligt van den zielbestierder het eene zoo wel als het andere te schikken, en daerom is zyne bestiering zoo noodzakelyk. Maer zoo eene ziel niemand vond,

(1) Greg. Dial. L. 1. c. 1.

die haer tot de volmaektheid zou kunnen brengen, dan vervangt God zekerlyk dezes plaets; maer wie zich weigert aen de leiding van eenen dienaer te onderwerpen, daer hy denzelven kan hebben, die handelt met vermetelheid, en God zal toelaten, dat zulke in vele dwalingen valt. God zou ons allen zekerlyk onmiddelbaer door zich zelven kunnen bestieren; maer hy wil, dat wy ootmoedig worden, dat wy ons aen zyne dienaers onderwerpen en dezelven gehoorzamen. Cassianus verhaelt (1), dat eenen kluizenaer, die midden in de woestyn byna van honger omkwam, door eenen man eenige brooden aengeboden wierden, welke dezelve weigerde aen te nemen; want, zeide hy, ik hoop dat God zelf my wel voedsel zal toereiken; en alzoo kwam de ellendige van honger om. Maer, zou men kunnen vragen, waerom heeft God den heiligen kluizenaer Paulus gedurende zoo vele jaren gevoed, daer hy hem door eene raef het brood toezond, en waerom wilde hy voor dezen niet zorgen? De reden is gansch natuerlyk. De H. Paulus had geheel niets te eten; deze wilde de hem aengebodene spyzen niet gebruiken; waerom God hem dan ook verliet. Wat ik hier over de lichamelyke spyze gezegd heb, betreft ook de spys der ziel; want, besluit Cassianus, die is niet weerdig door God bestierd te worden, die weigert de bestiering van wyze mannen te benutten.

18. De keus van eenen geestelyken leidsman mag men niet gansch aen den toeval of aen zyne neiging overlaten; maer men moet dien kiezen, welken men meent het voordeeligste te zyn voor onze vordering in de volmaektheid, en die niet alleen goed onderrigt en ervaren is, maer die ook tegelyk een man van gebed is, en aen zyne eigene volmaking arbeidt. Het vat kan geenen anderen wyn geven dan er in is. De H. Theresia plagt te zeggen: Als de zielbestierders niet te gelyk het gebed vlytig oefenen, dan zal hunne geleerdheid hun weinig baten (2). Maer als men eens eenen zielbestierder gekozen heeft, dan moet men denzelven zonder gegronde reden niet weder verlaten.

(1) Cassian. Collat. 2. cap. 2. (2) Fundat. cap. 3.

Dat onze biechtvader ons ook streng berispt, dit is geene oorzaek om hem te verlaten; integendeel juist daerom moeten wy ons gansch aen zyne bestiering overgeven. De H. Ludovicus liet den erfprins der kroon de volgende les achter : Beminde zoon, kies u eenen biechtvader, die u kan onderrigten, en die tevens moed genoeg heeft om u te berispen, als dit noodzakelyk is. Er is geen slechter biechtvader, dan die welke de fouten van zyn biechtkind niet bestraft, en die al te veel opzigt heeft, want daerdoor acht het biechtkind zyne fouten des te geringer. Maer als gy eenen biechtvader hebt, beminde ziel, die u op den engen weg leidt, en die, vrywillige fouten in u ontdekkende, u met strengheid berispt, houd hem in groote weerde, en verlaet hem nooit.

19. Gy moet ook stiptelyk uwen biechtvader gehoor geven, en geen vinger breed afwyken van hetgene hy u verbiedt of toelaet, al schynt u, datgene wat gy tegen zynen raed doet, nog zoo goed te zyn. In het leven der oudvaders wordt verhaeld, dat een jongeling, die reeds groote vorderingen in de volmaektheid gedaen had, tegen den raed van zynen biechtvader het klooster wilde verlaten, en in eene woestyn gaen, om aldaer een eenzaem leven te leiden. Maer wat gebeurde? Hy wilde later ook de woestyn verlaten om zyne bloedverwanten te bezoeken; doch alsdan vergat hy de woestyn, en begon een buitensporig leven te leiden. — Maer gy zult misschien inbrengen, dat gy, om uwen zielbestierder gevolgd te hebben, slecht zyt bestierd geweest, gelyk andere geestelyke leidsmannen u later verzekerd hebben. Hierop antwoord ik vooreerst, dat het nauwelyks mogelyk is, dat gy gedwaeld hebt, naerdien gy de gehoorzaemheid hebt geoefend; en zoo dit ook werkelyk gebeurd is, wil ik er u de oorzaek van zeggen; dit is enkelyk gebeurd, omdat gy hem in eenige dingen gehoorzaemd hebt, en in andere niet, en God is niet schuldig dengenen by te staen, die hem op eene zoo onvolmaekte wyze gehoorzaemt. Geef u dus geheel aen uwen geestelyken bestierder over, met het vast besluit van in alles naer hem te luisteren, en

dan zal God nooit toelaten dat gy in dwaling komt. Ja, zoo uw biechtvader ook de vereischte wetenschap niet had, dan zal God wel zorgen dezelve te vervangen; want het is niet mogelyk, dat eene ziel, die waerlyk verlangt heilig te worden en die haer betrouwen op God stelt, langen tyd bedrogen wordt, als zy eenen dienaer des Heeren gehoorzaemt.

20. Hieruit besluit ik, dat degene, die zich van eenen gewonen biechtvader laet bestieren, niet kan dwalen, al heeft hy ook geenen byzonderen zielbestierder, en al moest hy ook van tyd tot tyd van biechtvader veranderen. De groote dienares Gods, de zuster Paula Centurione, plagt te zeggen: Ieder biechtvader is my goed, want ieder wendt het kostbare bloed van Jesus Christus aen, om de wonden myner ziel te heelen. Het is dus voldoende, als een nieuw biechtvader komt, dat men hem in het algemeen den toestand van zyn geweten openlyk verklaert, en zich hierna aen zyne leiding onderwerpt. Wie waerlyk wil heilig worden, en God alleen zoekt, dien is ieder biechtvader goed, die hem aengewezen wordt. Een goede wil, en het vast voornemen van aen zyne eigenliefde alle bevrediging te ontzeggen, is genoeg om in alles het behagen Gods te vinden; en daerom zeide de eerweerdige zuster Ursula Benicasa tot hare medezusters: Weest overtuigd, dat geen biechtvader u kan zalig maken, indien gy niet het besluit genomen hebt van uwen eigenwil en uwe driften te versterven.

GEBED.

O myn Jesus, gy hebt zoo veel geleden, gy hebt al uw bloed en uw leven gegeven, opdat ik u beminne, en nu om myne eigenliefde te bevredigen heb ik u alleen met ondankbaerheid beloond. Ach hoe dikwyls heb ik u den rug gekeerd, en uwe genade verloren! Ik was verzekerd dat ik u door myne zonden zeer mishaegde; ik wist het, en deed het niettemin. O myn beminde Verlosser! help my om uw dierbaer bloed, welk gy voor my gestort hebt. Wy bidden u, kom, help uwe dienaers, die gy door uw kostbaer

bloed verlost hebt. Het doet my leed uit den grond van myn hert, dat ik uwe oneindige goedheid beleedigd heb. O myn God, vermeerder myn berouw, verleen my zulke droefheid over myne zonden, dat ik tot der dood doordrongen blyve van leedwezen over de beleedigingen, welke ik u heb aengedaen. Indien ik nu moest sterven, zou ik u niet meer kunnen beminnen. O myn God, dewyl gy my nog tyd geeft om u te beminnen, zoo wil ik u waerlyk beminnen, en niets anders beminnen dan u alleen. Ik bemin u, myn hoogste goed; ik bemin u uit geheel myn hert; en dewyl ik niets anders bemin dan u alleen, schenk ik u mynen wil. Geef my de genade van u in het vervolg altyd te beminnen; doe en handel met my naer uw welgevallen; want zie, ik neem alles aen, wat van u komt. Maek, dat ik in alle bekoringen en in alle gevaren van u te beleedigen nooit achterlate my aen u aen te bevelen. O Maria, myne Moeder! verwerf my deze genade, dat ik in de bekoringen altyd mynen toevlugt neme tot God en tot u, die alles by God vermoogt.

II. AFDEELING.

VAN DE SCRUPUEL DES GEWETENS.

1. Eene scrupuel is niets dan eene ydele vrees van te zondigen, of gezondigd te hebben, welke ontstaet uit eene valsche kommernis, die geenen redelyken grond heeft. In het begin na de bekeering zyn de scrupulen gewoonlyk voordeelig; dewyl eene ziel, die eerst sedert korten tyd den staet der zonde heeft verlaten, haer hert dikwyls moet zuiveren, hetgeen door de scrupulen bewerkt wordt. Deze zuiveren niet alleen de ziel, maer maken haer ook voorzigtig om de ware zonden te vermyden, en ootmoedig, zoo dat zy geen betrouwen meer stelt op haer eigen oordeel, en zich met vreugde aen de bestiering van haren geestelyken leidsman onderwerpt. De H. Franciscus

van Sales zegt : De vrees , welke de scrupulen by diegenen te weeg brengen, die sedert korten tyd de zonden verlaten hebben , is een onfeilbaer teeken van toekomende zuiverheid des gewetens. Daerentegen schaden zy diegenen , welke reeds na de volmaektheid trachten , en zich sedert langen tyd aen God hebben toegewyd. De H. Theresia zegt : De scrupulen geven zulke zielen aenleiding tot dwaesheid ; want zy bieden haer allerhande verkeerde invallen aen , waerdoor zy in zulken toestand geraken , dat zy geene trede meer kunnen vorderen op den weg der volmaektheid. De H. Franciscus van Sales heeft ons ook hetzelfde gezegd : Werkt met zorgvuldigheid aen uwe volmaektheid, maer wacht u voor de ongerustheid ; want er is niets wat ons meer hindert om voortgang te doen op den weg der christelyke volmaektheid.

2. Doch men moet zulk een geweten wel onderscheiden van een godvreezend geweten. Eenigen roemen zich een gerust geweten te hebben , en schamen zich voor angstig gehouden te worden ; daerom leven zy veel vryer , geven hunne oogen , hunne tong en hunne ooren alle vryheid, om te zien , te spreken en te hooren wat hun bevalt ; zy willen ook niet voor verstorven gehouden worden , en laken diegenen , welke dit doen ; zy noemen dwarsheden en zonderlingheden , wanneer anderen stil spreken , en de oogen nedergeslagen houden ; ook laten zy zich ligt van anderen bepraten om hun in ydele vermaken gezelschap te houden. Zulken moesten zich niet roemen over hunne onbezonnenheid ; want zy zyn flauwe , onvolmaekte, ja men zou byna zeggen , christenen , die zonder tucht leven ; en men zou God moeten danken , indien zy een godvreezend , dat is , een teeder geweten hadden , even als alle zielen het moesten hebben. Zulke ongelukkigen moeten vreezen , dat zy tot diegenen behooren, van welke David zegt, dat zy eens ellendiglyk in de hel zullen vergaderd worden met diegenen , welker slecht voorbeeld zy gelyk schapen gevolgd hebben. *Zy liggen in de hel gelyk de schapen*(1). Wie

(1) Psalm. 48, 15.

zynen tyd niet onnuttig wil verliezen, wie ook niet de minste leugen wil verdragen, die geeft niet te kennen, dat hy een scrupuleus, maer dat hy een teeder geweten heeft, hetgene God, van iedere christelyke ziel vordert.

3. Aen de volgende teekens kan men kennen of men scrupuleus is of niet: als men in de biecht vreest, nooit eene ware droefheid en een vast voornemen te hebben; wanneer men vreest te zondigen om ydele en beuzelachtige redenen in alles wat men doet; als men b. v. vreest altyd vermetele oordeelen te vellen, of in iedere kwade gedachte in te willigen, die in den zin komt. Wanneer men onbestendig is in het twyfelen, en hetzelfde dan voor geoorloofd, dan voor ongeoorloofd houdt, en dat met groote vrees en angst. Wanneer men niet luistert naer den biechtvader en andere diergelyke gevallen. Overigens, het is de biechtvader en niet de persoon zelve, die beslissen moet, of zy scrupuleus is of niet; want alle scrupuleuzen zeggen, dat hunne scrupulen geene scrupulen, maer opregte twyfelingen en zonden zyn. Indien zy immers dezelve als scrupulen erkenden, dan zouden zy er geene waerde aen hechten. Zy onderzoeken zich in de duisternis, en daerom weten zy niet, in welke gesteltenis hun geweten is. Maer de biechtvader, die hen in het licht onderzoekt, kent hen zeer wel; en daerom moet de biechteling deszelfs raed volgen; want zoo hy zelf wilde beslissen, dan zou hy, niettegenstaende al het geweld dat hy zich ook zoude aendoen om zich met zyn eigen oordeel gerust te stellen, nog meer verward en veel ongeruster worden, ja zelfs in gevaer komen van voor eeuwig verloren te gaen, gelyk ik dit later zal verklaren.

4. De duivel pleegt gewoonlyk de zielen, die op den weg der volmaektheid wandelen, met twyfelmoedigheden en gewetensangsten te kwellen, opdat zy eindelyk om van dezelve ontslagen te worden, of haer godvruchtig leven verlaten of wanhopen, ja zich zelven omhals brengen. Ach! hoe velen is dit niet reeds wedervaren? P. Scaramelli verhaelt (1), dat hy zelf

(1) P. Scaramelli. Direct. Ascet. tr. 2. n. 436.

twee persoonen gekend heeft, van welke de eene, met scrupulen gekweld, zich verscheidene malen met een mes gewond had, en de andere zich zelven had dood geschoten. Ja, ik zelf ken iemand, die zich om zulke gewetensangsten uit eene venster nedergestort heeft; maer hy ontkwam de dood. Eenen anderen keer wilde hy zich in eenen put werpen, waervan hy maer met moeite afgehouden wierd door iemand die daer juist tegenwoordig was. Ik zoude nog vele diergelyke gevallen kunnen verhalen van persoonen, die zich om de twyfelmoedigheden het leven hebben benomen. Al gebeurde dit ook niet, dan zoekt de duivel toch ten minste de zielen daerdoor te ontrusten, opdat zy onbekwaem worden de H. Communie dikwyler te ontvangen en haer dagelyksch gebed te verrigten, of wel, opdat zy (zoo het hem gelukt) het verstand verliezen en wanzinnig worden, of ook opdat zy eenen tegenzin van het geestelyk leven krygen, en dan het mondelingsche en betrachtende gebed achterlaten, de H. Sakramenten niet meer zoo dikwyls ontvangen, en daerdoor allengs zonder Gods hulp in zyne liefde verflauwen, en van scrupulen tot ware zonden overgaen. Daerom zeggen ook de godsgeleerden, dat angstige zielen, aen welke de biechtvader onder gehoorzaemheid beveelt met vryheid van geest te handelen en de twyfelmoedigheden te overwinnen, dit niet alleen kunnen doen, maer zelfs verpligt zyn te doen, naerdien zy anders zondigen, zoo wel om de schade, welke zy zich zelve aendoen, daer zy onbekwaem worden om in de volmaektheid te vorderen, als ook wegens het gevaer, waerin zy zich stellen, van hunne gezondheid, hun verstand, ja zelfs hun eeuwig zielenheil te verliezen, en zich aen de ondeugd over te geven.

5. De leeraers in het geestelyk leven geven vele middelen tegen de twyfelmoedigheid, maer allen, zoo wel de godsgeleerden als zy, komen overeen, dat het voornaemste, ja zelfs het eenigste middel is, dat het biechtkind zich aen zynen geestelyken leidsman onderwerpe, en denzelven, van zyn eigen oordeel mistrouwende, gehoorzame. De H. Philippus Nerius zeide:

Niets is gevaerlyker, dan de belangen van zyn geweten zelf te willen bestieren. Wie met scrupulen gekweld is, en niettemin zynen geestelyken bestierder niet wil volgen, die is verloren. De H. Joannes van het Kruis schryft: Wie zich niet wil tevreden stellen met hetgene de biechtvader zegt, die geeft daerdoor hooveerdigheid en gebrek aen geloof te kennen (1). En dit met regt zegt hy; want Jesus Christus zelf heeft verklaerd, dat degene, die naer zyne priesters luistert, naer hem zelven luistert. Wie u hoort, die hoort my; wie u veracht, die veracht my (2). Daerom spreekt de H. Joannes van het Kruis in den naem van J. C. de volgende woorden tot een ongehoorzaem biechtkind: Zyt gy uwen biechtvader ontrouw, dan zyt gy my ook ontrouw, die gezegd heb: *Wie u veracht, die veracht my.* Wie daerentegen naer zynen biechtvader luistert, die kan niet dwalen; en daerom zegt de H. Bernardus (3): Alles, wat een mensch, die in Gods plaets gesteld is, beveelt, zoo hetzelve niet klaerblykelyk God mishaegt, moet aengezien worden als of God zelf het had bevolen.

6. De zalige Henricus Suso zeide ook, dat God geene rekenschap van ons vordert over hetgene wy uit gehoorzaemheid hebben gedaen. De H. Philippus Nerius leerde hetzelfde aen zyne biechtkinderen: Die op den weg der volmaektheid willen vorderen, moeten zich aen eenen geleerden en godvruchtigen biechtvader onderwerpen, en hem als Gods plaetsvervanger aenhooren. Wie dit doet, kan verzekerd zyn, dat hy God geene rekenschap van zyne handelingen heeft af te leggen. Daerom vermaent hy hen hunnen biechtvader te gelooven, dewyl God nooit zal toelaten, dat dezelve dwale. Zoo iemand blind wierd, welk middel bleef hem dan nog over, dan eenen trouwen leidsman te nemen, die hem overal geleidde? Aldus moet ook eene ziel, die ter oorzake harer twyfelmoedigheid vol ongerustheid en in de duisternis is, zich van den leidsman, dien de Heer haer gegeven heeft, laten geleiden, en denzelven blindelings volgen. Ik zeg, van

(1) Tract. de Spin. Tom. 3. coll. 4. §. 2. et 8. (2) Luc. 10, 16.
(3) Bern. de Discipl. et Præc. c. 11.

den leidsman, dien de Heer haer gegeven heeft; want voor zulke zielen, die met scrupulen gekweld worden, is het niet raedzaem met andere biechtvaders over hare gewetensangsten te spreken, al waren de andere ook nog zoo geleerde en heilige mannen; dewyl een andere, die haren gewetens-toestand niet kent, haer misschien eene vraeg zou kunnen doen, of een woord zeggen, hetwelk met de meening van den gewonen biechtvader niet overeenstemde, en alzoo terstond haer geweten ontrusten; zy konden vervolgens het betrouwen verliezen, welk zy in haren gewoonlyken zielbestierder hebben, en hierom gemakkelyk voor altyd, of toch ten minste voor langen tyd ongerust en bedroefd blyven.

7. Luister dus naer uwen zielbestierder, beminde ziel, en wees vast overtuigd, dat gy nooit kunt dwalen, als gy hem gehoor geeft. Alzoo hebben de Heiligen gedaen, die ook dikwyls, uit verwarring en vrees van God te beleedigen, beangstigd zyn geweest. De H. Catharina van Bologne wierd op eene schrikkelyke wyze van scrupulen gekweld; maer dit niettegenstaende luisterde zy in alles naer haren biechtvader; somtyds had zy angst om te communiceren, maer op eenen wink van haren biechtvader begaf zy zich niettegenstaende al hare vrees tot de communiebank, alwaer zy de H. Communie ontving. Daerom verscheen Jesus Christus haer eens, en zeide tot haer, om haer nog meer tot de gehoorzaemheid aen te wakkeren, dat zy hem, door op deze wyze te gehoorzamen, de grootste vreugde verschafte. De goddelyke Verlosser verscheen ook eens aen de zalige Stephana Sonziano, uit het orden van den H. Dominicus, en zeide tot haer: Dewyl gy uwen wil in de bevelen van uwen biechtvader gesteld hebt, die myne plaets bekleedt, zoo vraeg my eene genade, welke gy wilt, en zy zal u toegestaen worden. Hierop antwoordde Stephana: Heer, ik wil niets anders dan u alleen. De H. Augustinus gaf ook denzelfden raed aen eenen zyner vrienden, den H. Paulinus, die hem eenige twyfelingen schriftelyk mededeelde. Spreek over uwen twyfel met eenen godvruchtigen zielenarts, antwoordde de Heilige, en geef my kennis van het-

gene de Heer u door hem beveelt (1). De H. Augustinus hield het voor zeker, dat, zoo de H. Paulinus eenen geestelyken leidsman om raed vraegde, God zelf door denzelven tot hem zou spreken, en hem zynen goddelyken wil te kennen geven. De H. Antoninus verhaelt (2), dat als een broeder uit het orden der Dominicanen hevig van twyfelmoedigheid gekweld wierd, een zyner overledene medebroeders hem verscheen, en hem dezen raed gaf: Vraeg godvruchtige en wyze mannen om raed, en wees tevreden met hetgene zy u zeggen. Dezelfde aertsbisschop verhaelt, dat een leerling van den H. Bernardus zoo zeer van scrupulen geplaegd wierd, dat hy geene mis meer wilde lezen; en daer hy eens in zynen nood den Heiligen om raed vraegde, antwoordde deze hem, zonder dat hy er eenige reden byvoegde: Ga heen, myn zoon, en lees mis op myn geweten. De ordensbroeder luisterde, en wierd van dit oogenblik af van al zyne gewetensangsten bevryd.

8. Breng hier niet in, beminde ziel: Zoo ik eenen H. Bernardus tot biechtvader had, dan zou ik ook wel blindelings gehoorzamen; maer myn biechtvader is geen H. Bernardus. Neen, geef ik u tot antwoord, hy is zeker geen H. Bernardus; maer hy is meer dan de H. Bernardus naerdien hy de plaets van God bekleedt. Hoor, wat de geleerde Gerson antwoordt: Gy dwaelt, wanneer gy aldus spreekt; want gy hebt u niet aen de leiding van eenen mensch toevertrouwd, omdat hy geleerd en heilig is, maer omdat hy van God zelven bestemd is geworden om u te bestieren. Daerom moet gy naer hem niet als naer eenen mensch, maer als naer God zelven luisteren (3), en dan kunt gy verzekerd zyn, dat gy nooit zult dwalen. De H. Ignatius de Loyola wierd in het begin zyner bekeering van zoo hevige duisternissen en scrupulen bekoord, dat hy geene rust kon vinden; maer dewyl hy vast betrouwde op het woord des Heeren, die zegt: *Wie u hoort, die hoort my* (4), zeide hy vol betrouwen: Toon

(1) S. August Epist. ad Paulin. 20. (2) S. Antonin. p. 1. cit. 3. c. 10. §. 10. (3) S. Bern. Tract. de præparat. ad Miss. (4) Luc. 10.

my, o Heer, den weg, dien ik moet inslaen; en al geeft gy my maer een hondje tot geleider, ik beloof u hem trouw te volgen. Daerdoor kwam het ook dat, dewyl de Heilige zynen zielbestierder zoo trouw gehoorzaemde, hy een zoo voortreffelyke leidsman voor anderen is geworden. De H. Theresia zeide dus met regt, dat de ziel zich aen den biechtvader moet overgeven met het vast besluit van niet meer aen hare eigene aengelegenheden te denken, en zich alleen op de uitspraek des Heeren te verlaten: *Wie u hoort die hoort my*. Wanneer Jesus Christus u zal oordeelen, en rekenschap van u vragen over hetgeen gy gedaen hebt, om uwen biechtvader te gehoorzamen, antwoord hem dan: Heer, ik heb dit gedaen om uwen dienaer te gehoorzamen, gelyk gy het my bevolen hebt; zoo gy dit doet, dan hebt gy niet te vreezen dat hy u zal verdoemen. Pater Alvarez zeide (1), dat zoo de biechtvader zich ook by geval bedroog, niettemin diegene zich niet bedriegt, die hem gehoorzaemt. Maer zyt gy, om gansch gerust te zyn, verpligt te onderzoeken of de biechtvader ook geleerd is of niet? Neen, het moet u genoeg zyn, dat hy van zynen bisschop is beproefd geworden, gelyk gy het moet vooronderstellen; want alsdan bekleedt hy by u de plaets van God, en gy kunt niet dwalen, als gy naer hem luistert.

9. Maer indien iemand opwierp: Ik heb geene scrupulen, myn angst is geene ydele vrees, maer dezelve is wel gegrond; dan antwoord ik u: Geen zot gelooft dat hy zot is; maer zyne zotheid bestaet juist daerin, dat hy niet gelooft het te zyn, daer hy het in der daed is. Even zoo zyt gy juist daerom scrupuleus, omdat uw biechtvader het u zegt, en gy de nietigheid uwer vrees niet kent; want zoo gy wist, dat het maer ydele inbeeldingen zyn, dan zoudt gy er verder geene weerde op stellen, en dus ophouden gewetensangsten te hebben. Wees dan gerust, en doe wat uw biechtvader u zegt, die uw geweten zeer goed kent. Maer, zult gy zeggen, de biechtvader heeft er geene schuld

(1) P. Alvarez l. l. c. 12.

aen; het is myne schuld, dewyl ik my niet wel kan uitdrukken, en hy daerom den ellendigen toestand myner ziel niet kan kennen. Maer zeg my, gy maekt u zoo veel nutteloozе gewetensangsten, en gy maekt er geen werk van uwen biechtvader voor eenen onwetenden of goddeloozen mensch aen te zien. Ik wil my duidelyker uitdrukken; als gy uwe twyfelingen gebiecht hebt, die zware zonden betreffen, gelyk gy zegt, dan is de biechtvader verpligt er u de noodige vragen over te doen, en zich naer dezelve te regelen, om over uwe twyfelingen te kunnen oordeelen. Zoo hy nu zonder toereikenden grond, en zonder u, gelyk gy meent, wel verstaen te hebben, u bevolen heeft uwe twyfelingen gering te achten, dan heeft hy dit uit onwetendheid of uit boosheid gedaen. Indien gy alzoo over zyne uitspraek daerom angstig zyt, dewyl gy vreest, dat hy u niet wel verstaen heeft, dan houdt gy hem, gelyk zoo even gezegd is, voor eenen onwetenden of goddeloozen man, en gy maekt geen werk van zulke vermetelheid! Alle lieden, die durven de uitspraek van hunnen biechtvader beoordeelen, moest men antwoorden hetgeen de geleerde bisschop Sperelli van Gubbio aen eene angstige kloostervrouw antwoordde, die haren biechtvader als eenen ketter by hem beschuldigde, dewyl hy tot haer gezegd had, dat hare zonden geene zonden waren: Zeg my eens, antwoordde hy, op welke universiteit hebt gy de godsgeleerdheid bestudeerd, dat gy meer weet dan uw biechtvader? Ga naer huis, en bezig u met uw spinnewiel en geef aen zulke domme invallen geen gehoor meer.

10. Ik wil u niet hetzelfde zeggen, beminde ziel, ik raed u maer aen, dat gy u tevreden stelt, met hetgene uw geestelyke vader u zegt. Het is genoeg, dat gy hem eenmael uwe twyfelingen hebt verklaerd; zoo dikwyls hy dus tot u zegt: Het is genoeg, ik wil er niets meer van hooren, luister, ga tot de H. Communie, enz., moet gy naer hem luisteren, zonder aen iets anders te denken, en vast gelooven, dat hy u genoeg verstaen heeft. Gy moogt dan niet meer twyfelen aen hetgene hy u gezegd heeft; maer gy moet

blindelings gehoorzamen, zonder iets te zeggen en zonder te willen weten, waerom gy u op zulke wyze aen zyne leiding moet overgeven; want indien gy altyd de rede wilt weten van hetgene hy u zegt, dan zult gy altoos meer en meer beroerd worden, en altyd in uwen vorigen angst terugvallen. Daerom denk ook niet veel na over datgene wat uw biechtvader u bevolen heeft. De scrupulen zyn als pek; hoe langer men hetzelve vryft, des te vaster kleeft het aen de vingers; hoe meer gy dus nadenkt, des te duisterder zal u alles voorkomen. Vergenoeg u met in de duisternis te gaen, en heb steeds de schoone grondregels van den H. Franciscus de Sales voor oogen. Een derzelve is: Het is genoeg, dat de biechtvader ons verzekert, dat wy op den goeden weg zyn, alhoewel wy zelven dit niet kunnen erkennen. De andere: Het is het beste blindelings te wandelen onder de bescherming der voorzienigheid Gods door de duisternissen en onrusten van dit leven. De derde grondregel, waermede men zich teenemael gerust moet stellen, luidt aldus: Een waerachtig gehoorzame is nog nooit verloren gegaen. Heb dus altyd den zekeren grondregel voor oogen, dat wanneer gy uwen biechtvader gehoorzaemt, gy God zelven gehoorzaemt, en doe u dus geweld aen om altyd te gehoorzamen, niettegenstaende al uwen angst en uwe vrees. Wees overtuigd, dat het u onmogelyk is voortgang te doen in den weg der deugd, indien gy niet gehoorzaemt; maer dat gy integendeel altyd zult voortrukken, zoo gy gehoorzaem zyt. Gy zult misschien zeggen: maer indien ik my door de gehoorzaemheid in het verderf stort, wie zal my dan uit de hel verlossen? Wat gy daer zegt, beminde ziel, is gansch onmogelyk; want het is niet mogelyk, dat de gehoorzaemheid, die de zekere weg tot den hemel is, voor u een weg des verderfs worde?

11. Wy willen dit voorwerp nog nader betrachten. Die in eenen staet van twyfelmoedigheid zyn, worden gemeenlyk van tweederlei angsten gekweld. De eenen aengaende het voorledene, namelyk, dat zy zich nooit wel gebiecht hebben, de anderen aengaende het tegenwoordige, daer zy namelyk in alles wat zy doen

vreezen eene zonde te bedryven. Wat de eerste soort van gewetensangsten aengaende het voorledene betreft, zulke vreesachtige zielen willen gedurig generale biechten spreken, hopende daerdoor haren angst te stillen. Maer wat gebeurt er? Hare gesteltenis wordt altoos erger; want altyd worden zy door nieuwe ongerustheden des gewetens bevangen, of omdat zy zich niet wel onderzocht hebben, of wel omdat zy zich niet duidelyk genoeg uitgedrukt hebben, en alzoo groeit hare ongerustheid aen, naermate zy zich biechten. — De generale biecht is zeker zeer voordeelig voor diegenen, welke er nog geene gedaen hebben; want zy is zeer geschikt om de ziel diep te verootmoedigen. Door de betrachting der buitensporigheden van haer vroeger leven, die allen te samen haer voor oogen gesteld worden. Daerenboven dient zy ons ook om veel gemakkelyker een groot berouw te verwekken over onze ondankbaerheid jegens God, en zy wakkert ons aen om heilige voornemens voor het toekomende te maken. De generale biecht dient ook aen den biechtvader om gemakkelyker den toestand van ons geweten, de deugden, die ons ontbreken, en de hertstogten en ondeugden, tot dewelke wy het meest genegen zyn, beter te kennen, om ons naderhand te zekerder te kunnen raden en helpen. Maer wie reeds eene generale biecht gedaen heeft, dien is het niet voordeelig ze te herhalen; en al zou hy ook later twyfelen, zoo is hy, byzonderlyk indien hy zich niet herinnert ooit willens eene zonde in de biecht verzwegen te hebben, niet verpligt dezelve nog te biechten, als hy niet gansch zeker weet, dat het eene zware zonde geweest is, en hy daerenboven niet zeker is, of hy dezelve niet reeds aen zynen biechtvader geopenbaerd heeft.

12. Gy zult my misschien vragen; maer indien myne zonde waerlyk eene zware zonde geweest is, en ik dezelve niet gebiecht heb, kan ik dan ook zalig worden? Ja, dit niettegenstaende zult gy zalig worden; want alle godsgeleerden zeggen met den H. Thomas (1), dat als men na een zorgvuldig onderzoek

(1) S. Thom. Supplem. 3. part. q. 10. c. 5.

in de biecht eene zonde uit vergetenheid weglaet, men van dezelve door de absolutie onmiddelyk ontslagen wordt. Het is waer, als men, zich herinnert, of met regt twyfelt, de eene of andere zonde nooit gebiecht te hebben, dan is men verpligt dezelve te openbaren; maer als men, gelyk ik in de vorige afdeeling opgemerkt heb, redelyker wyze kan gelooven, de zonde reeds in de vorige biechten aengehaeld te hebben, dan is men niet verpligt dezelve wederom te biechten. Ik zeg, men is niet verpligt dezelve te biechten, en dit geldt voor allen. Maer eene ziel, die door gewetensangsten gekweld wordt, is daerenboven nog verpligt deze zonde niet te biechten, uitgenomen, als zy (gelyk de godsgeleerden zeggen) zweren kan, dat het zekerlyk eene doodzonde geweest is, en dat zy dezelve nooit gebiecht heeft; want de herhaling der zonden van het vroeger leven kan aen een angstig geweten groote schade veroorzaken, ja hetzelve zelfs tot wanhoop brengen. En indien het biechtkind zeer benauwd en ongerust wordt, en twyfelt of het zweren kan of niet, dan kan de biechtvader het ook in dit punt van de pligt ontslaen van de zonde van het vorige leven te biechten; want wanneer een zoo groot nadeel en gevaer met de volledige biecht verbonden is, dan houdt de verpligting daertoe op, daer zelfs andere zwarigheden, die veel geringer zyn, volgens de algemeene leer der godsgeleerden van de volledige biecht ontschuldigen. Om te sluiten, herhael ik nog eens, dat alhoewel de generale biecht voor anderen zeer voordeelig is, dezelve nogtans voor angstige zielen zeer gevaerlyk en schadelyk is. Daerom laten goede biechtvaders zulke zielen nooit toe over voorledene zaken te spreken. Want zy zullen hare gerustheid vinden, niet in over dezelve te spreken, maer wel in te gehoorzamen en te zwygen. Daerom moet men haer nooit gehoor geven; want indien men haer eens toelaet over dezelve te spreken, dan blyven zy naderhand altyd ongerust, wanneer zy dit niet kunnen doen.

13. Wy hebben nu genoeg over de generale biechten gesproken; wat nu de gewoonlyke biechten be-

treft, men moet weten, dat zielen, die naer de volmaektheid trachten en dikwyls communiceren, niet verpligt zyn by iedere H. Communie te biechten; het is genoeg dat zy een of tweemael in de week, of by iedere met voordacht begane dagelyksche zonde de H. absolutie ontvangen. De H. Franciscus van Sales in eenen zyner brieven zegt, dat men zich zelfs niet van de H. Cnmmnnie moet onthouden, wanneer men geene bekwame gelegenheid heeft om zich te biechten, dewyl de dagelyksche zonden, volgens de leering van het H. Concilie van Trente ook door andere middelen dan de biecht vergeven worden; b. v. door akten van berouw of van liefde tot God. Aengaende deze leering heb ik eens gelezen, dat de H. Mechtildis eens geene bekwame gelegenheid hebbende om zekere fout van verzuimenis, welke zy begaen had, te biechten, eenen akt van berouw verwekte, en hierop communiceerde. Daerop gaf Jesus haer te verstaen, dat zy zeer wel gedaen had. Een geleerde priester plagt ook te zeggen, dat velen, na eene dagelyksche zonde begaen te hebben, uit de H. Communie dikwyls zeer groot voordeel kunnen scheppen, alhoewel zy zich niet biechten, of daerom de absolutie niet ontvangen, dewyl zy dan vele akten van berouw om de begane fouten zullen verwekken en naderhand de H. Communie met eene gansch byzondere godvruchtigheid zullen ontvangen.

14. Wat nu diegenen aengaet, welke van gewetensangsten gekweld worden, en vreezen in alles, wat zy doen te zondigen, of aen iedere booze gedachte, die hun in den zin komt, toe te stemmen, zoo moet men vooral twee dingen opmerken. Ten eerste, men moet vooral het gevoelen van de toestemming onderscheiden. Nooit zyn de bewegingen van het gevoelen, welke natuerlyker wyze geschieden, zonden, wanneer den wil dezelve verwerpt. Men moet zich ook niet verontrusten, omdat men daertoe aenleiding heeft gegeven, wanneer men dit alleenlyk uit eene goede meening voor tydelyk of geestelyk voordeel gedaen heeft. Men moet ook nog opmerken, dat om eene doodzonde te begaen, zoo wel eene volkomene oplettendheid des verstands als eene volkomene toestem-

ming van den wil vereischt wordt; zoo dat men geene zware zonde heeft begaen, zoodra eene van deze beide voorwaerden ontbreekt. En wanneer er twyfel is, dan moeten godvreezende persoonen, en byzonder zulke die een angstig geweten hebben, gelyk ik dit reeds bemerkt heb, overtuigd zyn, dat zy geene doodzonde begaen hebben. Voor zekere angstige zielen, die altyd twyfelen, of zy wel niet in de kwade gedachten ingewilligd hebben, is het ook somtyds goed, dat zy zich over eenige bekoringen niet aenklagen, b. v. over de bekoringen tegen de liefde tot den evenmensch, tegen het geloof of tegen de heilige zuiverheid; want hoe meer zy nadenken, of zy vrywillig toegestemd hebben of niet, des te meer worden de beelden van die voorwerpen voor hare oogen gesteld, en hare ongerustheid wordt altoos grooter van op nieuw ingewilligd te hebben. Voor deze persoonen is het veel beter, dat zy zich over zulke gedachte maer in het algemeen aenklagen, zeggende: Ik klaeg my aen over de nalatigheid, welke ik begaen heb in de kwade gedachten van mynen geest te verwyderen.

15. Wy willen hier nog twee voorregten aenhalen, die aen angstige zielen van alle godsgeleerden (den H. Antoninus, Alvarez, Suarez en vele anderen) toegestaen worden. Het eerste is, dat zy niet zondigen, wanneer zy met de vrees, die uit hare twyfelmoedigheid voortkomt, handelen, zich herinnerende, dat zy uit gehoorzaemheid handelen; en om haer van alle zonden vry te kunnen spreken, is het genoeg dat zy die handelingen verrigten krachtens het gemaekte voornemen van deze vreezen niet te achten. Alsdan handelt men ook niet met eenen werkelyken twyfel; want men moet een groot onderscheid maken tusschen handelen met eenen werkelyken twyfel van te zondigen, en handelen met de enkele vrees van te zondigen. Daerom leert Gerson, dat de twyfel alsdan werkelyk en de handeling ongeoorloofd is, wanneer de twyfel uit een reeds gevormd geweten ontstaet, dat is te zeggen, wanneer men reeds de omstandigheden overwogen heeft, en men oordeelt, dat men in dezen twyfel niet zonder zonde kan handelen;

maer wanneer men niet weet waeraen men zich moet houden, en nogtans niets doen wilde, wat God zou kunnen mishagen, dit is, volgens Gerson, geen twyfel, maer alleen eene ydele vrees, eene benauwdheid des gewetens, welke men uit alle krachten moet zoeken te verwerpen en te verachten. Indien men alzoo het vast voornemen gemaekt heeft van God niet te willen beleedigen, en uit gehoorzaemheid handelt om deze bevreesdheid te overwinnen, dan is het zeker, dat men niet zondigt met welke vrees men ook handelt; men moet zich maer terstond aen het bevel herinneren, hetwelk de biechtvader gegeven heeft.

16. Het ander voordeel hetwelk vreesachtige zielen hebben, is, dat zy na hare handelingen vast kunnen gelooven nooit in eene bekoring ingewilligd te hebben, zoo zy niet gansch zeker zyn, dat zy de boosheid der zonde met volkomene opmerkzaemheid gewild hebben. Indien zy hieraen twyfelen, dit is reeds een zeker kenteeken, dat of de volkomene kennis der boosheid of de volkomene toestemming er aen ontbroken heeft; want indien beide plaets gehad hadden, dan konden zy niet meer aen de zonde twyfelen; maer zy zouden er eene gansche zekerheid van hebben. Indien de biechtvader haer opgelegd heeft, van zich over zulke twyfels niet meer aen te klagen, moeten zy hem teenemael gehoorzamen, en niet denken aen hem te willen verlaten, wanneer hy volherdt in haer niet te willen aenhooren. Hierby merk ik ook nog op, dat die biechtvaders zeer dwalen, die bereidwillig zyn, om de twyfels van zulke vreesachtige zielen aen te hooren, dewyl zy met gedurig over de aengelegenheden van haer geweten te spreken, maer ongeruster en te gelyk onbekwamer worden om in de ware vreeze Gods voortgang te doen. Doch hetgene wy nu gezegd hebben, betreft niet zoo zeer de biechtkinderen als de biechtvaders zelven, opdat deze zich in de leiding der gewetens naer deze regels voegen. Voor de biechtkinderen blyft er niets anders over, dan zich aen het oordeel van hunnen biechtvader te onderwerpen. Ondertusschen heb ik hier daerover willen spreken, opdat zekere zielen zich niet ver-

wonderen, wanneer de biechtvader haer beveelt zich over zekere zaken niet aen te klagen, ja zelfs er niet van te spreken, zoo zy niet gansch verzekerd zyn doodzonden begaen te hebben; en opdat zy, wanneer de biechtvader, na haer aengehoord te hebben, haer beveelt tot de H. Communie te gaen, zonder de H. absolutie te ontvangen, niet met haren geestelyken Vader twisten, maer blindelings gehoorzamen, zonder de reden te onderzoeken, waerom hy dit bevolen heeft.

17. Gy zult misschien zeggen: Maer ik wil zeker zyn van God niet te beleedigen. Maer kan er wel voor eene ziel, die angstig van geweten is, eene grootere zekerheid zyn, dan wanneer zy haren zielbestierder gehoorzaemt, en vervolgens de gewetensangsten veracht niettegenstaende al de vrees die haer plaegt? Ja, weet, beminde ziel, dat indien gy op uw sterfbed waert, gy niet anders zoudt mogen handelen, om niet van den duivel bedrogen te worden. Ik herhael hetgene ik reeds gezegd heb, te weten dat gy er eerder eene scrupuel uit maken moet, dat gy u geene moeite geeft om dezelve te overwinnen en tegen te werken, gelyk uw geestelyke bestierder u bevolen heeft. Ja, indien gy ook niet overtuigd zyt, dat het een ydele angst is, zyt gy evenwel verpligt hem te gehoorzamen; want zoo gy om uwe vreezen ophoudt te werken, dan zult gy niet alleen op den weg Gods geenen voortgang meer doen, maer daerenboven nog gevaer loopen van uwe eeuwige zaligheid, of ten minste uw verstand te verliezen; nu, zich aen zulk een gevaer bloot stellen is gansch zeker eene zonde. Juist daerom boezemt de duivel twyfelmoedige zielen eene zoo groote bevreesdheid in, opdat zy zouden een lauwer leven beginnen te leiden, of het verstand verliezen, of ten minste in de volmaektheid niet meer vorderen, en altyd vol angst en ongerustheid leven, waerby de hel altyd iets wint. Want, zegt de H. Aloysius Gonzaga: De duivel vischt geerne in troebel water.

18. Indien gy dus met zekerheid wilt voortgaen, beminde ziel, dan volg stiptelyk alle bevelen en voorschriften, welke uw biechtvader u geeft. Bid hem

ook, dat hy u niet alleen byzondere, maer ook algemeene regelen voorschryve. Ik noem algemeene, zulke b. v., dat gy uwe vreezen moet overwinnen zonder dezelve te achten, zoo dikwyls gy niet klaerblykelyk ziet, dat het eene zware zonde is; of dat gy u over niets moogt aenklagen, indien gy niet zweren kunt, eene doodzonde begaen, en daerenboven dezelve nooit gebiecht te hebben, of ook, dat gy tot de H. Communie moet gaen, zoo dikwyls gy niet gansch zeker zyt, in staet van doodzonde te zyn; en andere diergelyke regelen, welke men gewoon is aen benauwde zielen te geven. De reden hiervan is dat de byzondere regels, dat is, diegene welke de biechtvader voor enkele gevallen gegeven heeft, zulke zielen weinig of zelfs niets zullen baten, dewyl zy zullen zeggen, dat het tweede geval, hetwelk haer ongerust maekt, niet is gelyk het eerste, en op zulke wyze zullen zy altyd ongerust en verward blyven.

19. Ik sluit deze afdeeling, beminde ziel, met gedurig te herhalen: Gehoorzaem, gehoorzaem, en stel u God toch niet als eenen dwingeland voor. Hy haet zekerlyk de zonde; maer hy kan eene ziel niet haten, die vol berouw hare zonden verfoeit, en duizendmael liever wil sterven dan nog eene zonde te begaen. Zeg my dus, beminde ziel, gelooft gy niet, dat, indien gy eenen mensch beminde, gelyk gy God bemint, hy u ook regt hertelyk zou beminnen? Maer gelooft gy dan, dat God minder goed is? *O hoe goed is God met eene ziel, die van goeden wil is!* Want David zegt: *Hoe goed is God jegens Israël, jegens diegenen, welke een opregt hert hebben* (1)! *De Heer is goed jegens eene ziel, die hem zoekt* (2). De Heer zeide eens tot de H. Margaretha van Cortona: Margaretha, gy zoekt my? Weet dat ik u veel meer zoek. Verbeeld u, beminde ziel, dat God even hetzelfde tot u zegt, zoo gy hem bemint en hem zoekt. Werp u dus in zyne armen, gelyk de Psalmist u daertoe vermaent; laet hem de zorg voor uwe ziel over, en wees overtuigd, dat hy u zal bewaren, en u eens van al uwe

(1) Psalm. 72, 1. (2) Thren. 3, 25.

angsten bevryden. *Laet uwe zorgen aen den Heer over; want hy zal u behouden, en de regtveerdigen in eeuwigheid niet laten wankelen* (1). Wees dus gehoorzaem en verban alle vrees. Want Jesus zeide insgelyks tot de H. Margaretha, dat hare groote vrees haer belette in de liefde Gods aen te groeijen. Gy moet u niet om elke kleinigheid kwellen, en niet denken, dat God om iedere kleine fout, welke gy bedryft, tegen u zal verstoord zyn. zoo gy hem maer van herte bemint. De H. Theresia zeide : Gelooft my, myne dochters, God ziet zeker niet op zoo vele kleinigheden, gelyk gy het u verbeeldt. Laet uw hert dus niet benauwd worden, want dat zoude u zeer schaden. Maek maer altyd de goede meening, en neemt een vast besluit van God nooit te willen beleedigen. Ik herhael het nog eens, gehoorzaem uwen biechtvader in alles, en betrouw op de gehoorzaemheid; want wanneer gy gehoorzaemt, dan wandelt gy altyd met zekerheid. Heb ook de leering, welke de H. Philippus Nerius zynen biechtkinderen plagt te geven, bestendig voor oogen. Gelooft den biechtvader, want God laet niet toe, dat hy zich bedriege. Er is geen zekerder middel, om de strikken des duivels te vermyden, dan in goede dingen den wil eens anderen te volgen; even als daerentegen niets gevaerlyker is, dan zich naer zyn eigen goeddunken te willen regeren. Daerom vraeg in uw gebed van God altyd de genade van uwen biechtvader altyd te gehoorzamen. En zoo gy dit doet, twyfel niet, dat gy eens zalig, ja zelfs heilig zult worden.

GEBED.

O myn Jesus! dewyl ik u bemin, bestaet al myne benauwdheid en al myne pyn in de vrees van u, o oneindige goedheid, te beleedigen. Ach! er is een ongelukzalige tyd geweest (gave God, dat hy nooit geweest ware), toen ik u niet beminde en weinig bezorgd was om van u bemind te worden. Maer nu wensch ik niets anders dan u te beminnen, en van

(1) Ps. 54, 23.

u bemind te worden. Zie, myn beminde Verlosser, ik wil u nooit meer beleedigen, gy kent mynen wil van u uit geheel myn hert te willen beminnen; ja het mag my zoo veel kosten als het wil, ik wil u niet meer verlaten; alhoewel ik u vroeger beleedigd heb, ik gevoel er toch nu meer droefheid over, dan zoo ik al myne bloedverwanten, ja myn leven zelven verloren had. Gy zyt uit liefde tot my gestorven, daerom geef ik u myne ziel over; in uwe handen beveel ik mynen geest. Gy bemint my, daerom laet ik my geheel aen u over, vast hopende, dat gy my nooit tot schande zult laten worden, noch in uwe ongenade laten vallen. *Op u heb ik gehoopt*, o *Heer*, *ik zal niet tot schande worden.* O myn Jesus! ik bemin u, en wil u altyd beminnen. Ik herhael het, en hoop het altyd te herhalen in myn leven en in myne dood en gedurende de geheele eeuwigheid: Myn Jesus, ik bemin u, en wil u altyd beminnen. — Maria, myne hoop, Moeder der bermhertigheid, sta my by, en wees my bermhertig.

HET DIKWYLS

COMMUNICEREN.

DE WERKINGEN DER HEILIGE COMMUNIE.

1. Onder de Sakramenten is het heiligste Sakrament des altaers het allervoortreffelykste. De andere Sakramenten bevatten de gaven Gods; het allerheiligste Sakrament des altaers bevat God zelven. Derhalve zegt de H. Thomas (1): Jesus Christus heeft de andere Sakramenten ingesteld om de menschen of tot het ontvangen of tot het uitdeelen des allerheiligsten Sakraments des altaers voor te bereiden, hetwelk volgens

(1) S. Thom. 3. p. q. 37. a. 3.

de uitspraek van denzelfden Heiligen de voltooijing van het geestelyk leven is, omdat alle volmaektheid onzer ziel uit dit Sakrament ontspruit. Dit komt hierby, dewyl de volmaektheid der christenen in de vereeniging met God bestaet; nu echter bevindt er zich geen beter middel, om zich innig met God te vereenigen, dan de heilige Communie, door dewelke de ziel teenemael één wordt met Jesus Christus, gelyk hy zelf ons leert: *Wie myn vleesch eet, die blyft in my en ik in hem* (1). Ja, zegt de H. Joannes Chrysostomus, Jesus heeft ons daerom zyn lichaem als spys onder de gedaente van brood medegedeeld, opdat wy op deze wyze één met hem zouden worden (2). En de H. Cyrillus van Alexandrië zegt, dat hy, die communiceert, zich met Jesus vereenigt, even als twee stukken gesmolten was één worden (3). Onze goddelyke Zaligmaker heeft dit Sakrament in de gedaente eener spys ingesteld, om ons daerdoor te kennen te geven, dat gelyk als de spys in ons bloed veranderd wordt, zoo ook dit hemelsch brood met ons één moet worden; met het eenige onderscheid, dat, terwyl de aerdsche spys onze natuer aenneemt, wy, met deze goddelyke spys te nutten, de natuer van Jesus Christus aennemen. Overzulks legt Rupertus den Heer de volgende woorden in den mond: Eet, en gy zult door myne genade zyn, wat ik van natuer ben (4). Hetzelfde gaf Jesus den H. Augustinus te kennen, zeggende: Ik zal niet in u, maer gy in my veranderd worden.

2. Het voornaemste uitwerksel van dit Sakrament bestaet daerin, dat het in ons het leven der genade onderhoudt. Daerom noemt men het een hemelsch brood; want even als het aerdsch brood het leven des lichaems bewaert, alzoo bewaert dit hemelsch brood het leven der ziel, namelyk de genade Gods. Het allerheiligste Sakrament des altaers is, volgens de uitspraek der Kerkvergadering van Trente, een tegengift, waerdoor wy van onze dagelyksche gebreken

(1) Joann. 6. 57. (2) Joann. Chrys. Hom. 61.
(3) Cyril. Alex. lib. 10. in Joan. c. 13. (4) In Exod. lib. 3. c. 12.

bevryd en voor doodzonden behoed worden (1). Gelyk eene waterbeek lescht dit Sakrament den brand onzer driften uit, die ons verteert. Wie alzoo van eenen drift outvlamd is, die ontvange de heilige Communie, en weldra zal hy zien, hoe deze drift of gansch verstorven, of ten minste zwakker geworden is. Indien gy niet meer, zegt de H. Bernardus, zoo menigvuldige en hevige aenvallen van toorn, van nyd of van onkuischheid bespeurt, zoo dank het aen het allerheiligste Sakrament des altaers, hetgeen deze heilzame uitwerkingen in u voortbrengt (2). Doch de heilige Communie, zegt de H. Thomas, geeft ons ook kracht, om alle aenvallen des duivels te overwinnen (3). De H. Chrysostomus zegt insgelyks, dat, indien wy communiceren, de duivels vlieden, en de Engelen zich rondom ons vergaderen. Daerenboven bewerkt dit Sakrament in ons hert eenen grooten inwendigen vrede, eene magtige genegenheid tot de deugd, en tevens eene groote gemakkelykheid om dezelve te oefenen, zoo dat het ons gemakkelyk wordt voortgang op den weg der volmaektheid te doen.

3. Doch vooral, zegt de H. Thomas, vervult ons de heilige Communie met de heilige liefde Gods. Jesus Christus verzekert ons, dat hy maer in de wereld gekomen is om het heilig vuer zyner goddelyke liefde in onze herten aen te steken: *Ik ben gekomen om vuer op de aerde te zenden, en wat wil ik anders dan dat het brande* (4)? Doch in geene geheimenis zyns levens, zegt de eerweerdige P. Franciscus Olympius uit het Theatiner-orden, ontsteekt onze Zaligmaker ons meer met zyne liefde, dan in het allerheiligste Sakrament des altaers, in hetwelk het gansche vuer zyner liefde verborgen is; dewyl hy in hetzelve zich gansch en geheel aen ons schenkt. Daerom zegt de H. Joannes, als hy van de instelling van dit Sakrament spreekt : « Daer Jesus wist, dat zyne uer gekomen was, om uit deze wereld tot den Vader te gaen, en hy de zynen, die in de wereld waren, lief had; zoo be-

(1) Trid. Sess. 13. c. 2. (2) S. Bern. Serm. de Bapt. in Cœna Dom. (3) S. Thom. 3. p. q. 79. a. 1. (4) Luc. 12. 49.

minde hy hen tot het einde toe (1). » De uitleggers der H. Schriftuer beweren, dat de Apostel door de woorden : « hy beminde hen tot het einde toe », heeft willen zeggen ; hy heeft ons zoo zeer bemind, dat hy ons het allergrootste bewys daervan heeft willen geven. Overzulks verklaert de Kerkvergadering van Trente, dat Jesus in dit Sakrament alle schatten zyner goddelyke liefde tot de menschen aengeboden heeft. Uit dezelfde beweegreden noemt een heilige Thomas de communie ook nog : Een Sakrament van liefde (2). En een heilige Bernardus noemt ze : De liefde aller liefde (3). Derhalve plagt de H. Maria Magdalena van Pazzis den dag, op welken zy communiceerde, den dag der liefde te noemen. Ook zeide zy, dat eene ziel na de Communie de woorden kan herhalen, welke onze Zaligmaker uitriep, als hy aen het kruis zynen geest gaf : « Het is volbragt ; » want sedert dat God zich zelven aen my geschonken heeft, blyft hem niets meer voor my overig, thans kan ik niets meer verlangen.

VAN HET DIKWYLS COMMUNICEREN.

4. Zouden nu de menschen, indien dit zoo is, nog wel iets anders mogen verlangen, dan Jesus zoo dikwyls als mogelyk, in de heilige communie te ontvangen? Het is bekend, dat alle geloovigen in de eerste eeuwen dagelyks plagten te communiceren, gelyk de H. Lucas ons zulks getuigt, als hy schryft : Dagelyks waren zy eenpariglyk tegenwoordig in den tempel en braken het gezegend brood in de huizen (4). In de Syrische overzetting leest men : « Zy braken het brood, zy braken de gezegende gave. » Waerdoor nog duidelyker het gewyde brood beteekend wordt. Overigens verstaen alle catholyke uitleggers der H. Schriftuer door dit brood het allerheiligste Sakrament des altaers. Waerom de H. Thomas als stellig aenneemt (5), dat toenmaels alle Christenen, welke de heilige mis bywoonden, ook de heilige Communie ontvingen, gelyk dit

(1) Joann. 13. 1. (2) S. Bern. in Cœna Dom. (3) S. Thom. Opus. 58. c. 25.
(4) Werk. der Apost. 2. 46. (5) S. Thom. 3. p. q. 80. a. 10. ad 5.

reeds vóór hem de H. Dionysius Areopagites getuigd heeft (1). Ook verzekert ons de H. Hieronymus in zynen brief tot Lucinus en Pammachius, dat dit godvruchtig gebruik nog ten zynen tyde in Roomen en Spanje voortduerde. In verloop van tyd verkoudde echter de godsvrucht der geloovigen in eenen zoo hoogen graed, dat de Paus Fabianus moest voorschryven, dat allen ten minste drymael in het jaer behoorden te communiceren, namelyk op Paschen, Pinksteren en Kersmis. Doch naderhand nam de lauwheid der christenen nog zoodanig de overhand, dat Innocentius III voorschreef, dat ieder geloovige verpligt is ten minste eenmael in het jaer, en dat in den paeschtyd te communiceren, onder straf van kerkeban. Dit gebod wierd later door de Kerkvergadering van Trente bevestigd (2). Doch dit bewyst geenszins, dat het meermaels communiceren niet lofweerdig zy; het strekt alleenlyk tot bewys dat de iever, welke in het begin in de Kerk bloeide, met den tyd afgenomen heeft en verkoud is.

5. Wat het hedendaegsch gebruik aengaet, zoo weet ik wel, dat eenige biechtvaders meer, andere minder voor het meermaels communiceren geneigd zyn. Wat my betreft, ik houd het met de eerste; want het dunkt my, dat ik zoo wel de meening der heilige Vaders als ook der heilige Kerk zelve voor my heb, gelyk dit de geleerde P. Petavius in eene verhandeling tegen den strengen Arnaldus bewezen heeft. Ik ga met stilzwygen voorby, wat de heilige Vaders hierover gezegd hebben, en hael alleenlyk aen, wat de H. Basilius aen eenen zyner vrienden schreef, dat het zyn grootste troost was, dat alle geloovigen in zyn bisdom Cesareë ten minste viermael in de week het allerheiligste Sakrament des altaers nutteden. Het is waer, de H. Augustinus zegt op eene plaets, waer hy van de dagelyksche communie spreekt: Ik wil de dagelyksche communie noch pryzen, noch berispen (3). Doch, bemerkt een geleerde schryver, men kan zich wel uitleggen, waerom de Heilige dit gezegd heeft, indien men bedenkt, dat het toenmaels in Afrika geene gewoonte

(1) S. Dionys. Hier. eccl. c. 13. (2) Trid. Sess. 13. cap. 9.
(3) S. Aug. de eccl. dogm.

was meermalen te communiceren, en dat velen zulks afkeurden. Overigens keurt dezelfde H. Augustinus op eene andere plaets uitdrukkelyk de dagelyksche communie goed, en vermaent ons zelfs daertoe, schryvende: Dit is ons dagelyksch brood; ontvangt het aldus dagelyks, opdat het u dagelyks wel bekome (1). De H. Antoninus verhaelt aengaende deze plaets, dat eens een hooge geestelyke de H. Catharina van Senen berispte, omdat zy dagelyks communiceerde, daer de H. Augustinus, sprekende van de dagelyksche communie, dezelve noch pryst noch afkeurt. Maer, antwoordde de Heilige, indien de H. Augustinus dezelve niet afkeurt, waerom berispt gy dan zoo zeer, dat ik dagelyks communicere? — Wat nu echter de meening der Kerk aengaet ten opzigte van het meermaels communiceren, zoo lees ik in de besluiten der Kerkvergadering van Trente (2), dat dezelve vurig wenscht, dat alle geloovigen, welke de heilige mis bywonen, elken keer daerby communiceren. Bovendien leest men ook nog onder andere in een zeer bekend decreet der congregatie der Kerkvergadering van Trente, van den 22 February 1679, hetgeen door Innocentius XI bekrachtigd is, dat het meermaels, ja zelfs het dagelyks nutten der heilige Communie altoos in de Kerk door de heilige Vaders is geprezen geworden; ook wordt in hetzelfde decreet aen de bisschoppen voorgeschreven, dat zy, indien dit godvruchtig gebruik ergens ingevoerd is, daervoor God moeten danken, en dat zy tevens moeten zorg dragen, hetzelve staende te houden; eindelyk wordt zoo wel aen de bisschoppen als aen de pastoors uitdrukkelyk verboden, van in het algemeen de communie-dagen in de week voor hunne onderdanen te beperken, aengezien zulks volstrekt aen het oordeel der biechtvaders alleen moet overgelaten worden.

6. Hiermede stemt nu ook volkomen overeen, wat men in het leven der H. Margaretha van Cortona leest; de Heer openbaerde namelyk haer eens dat hy haren biechtvader in den hemel rykelyk wilde beloonen, om-

(1) S. Aug. de Vit. Dom: Serm. 28. (2) Sess. 22. cap. 6.

dat hy haer het meermaels communiceren aengeraden had. Ook in het leven van den eerweerdigen P. Antonius Torres leest men dat dezelve onmiddelyk na zyne dood in groote heerlykheid aen iemand verschenen is, aen wien hy openbaerde, dat God zyne heerlykheid in den hemel vermeerderd had, omdat hy zyne biechtkinderen het meermaels communiceren veroorloofd had. Op eenen anderen keer zeide de Heer tot de eerweerdige zuster Prudentiana Zagnoni, uit het orden der H. Clara te Bologne, de volgende woorden : Indien gy dikwyls communiceert, dan zal ik al uwe ondankbaerheid vergeten. — Integendeel schryft Ludovicus Blosius, dat de goddelyke Zaligmaker zich eens by de H. Gertrudis beklaegd heeft over diegenen, welke anderen afraden meermaels te communiceren : Aengezien het myne vreugde is, sprak hy, by de kinderen der menschen te zyn, voor welke ik het allerheiligste Sakrament des altaers ingesteld heb, zoo wordt myne vreugde gehinderd door dengenen, die de zielen afhoudt van my te nutten. — Derhalve plagt ook Pater Avila te zeggen, dat die, welke berispen, dat men meermaels communiceert, het ambt des duivels uitoefenen, die eenen grooten haet tegen dit Sakrament heeft, omdat hetzelve de zielen zeer opwekt om in de volmaektheid voorwaerts te stappen.

7. Indien men de zaek nog nader overweegt, kan men er niet aen twyfelen, zegt de H. Thomas (1), dat de veelvuldige, ja zelfs de dagelyksche communie in zich zeer nuttig zy ; doch ten opzigte van dengenen die ze ontvangt, is dezelve niet aen een ieder die ze in staet van genade ontvangt, zonder eenig onderscheid voordeelig, maer enkelyk aen dengenen die ze met behoorlyke voorbereiding ontvangt. Het is daerom, dat de H. Augustinus, na gezegd te hebben: Ontvang dagelyks de heilige Communie, opdat zy u dagelyks wel bekome, er onmiddelyk deze woorden byvoegt: gy moet echter zoo leven, dat gy ook weerdig zyt om dezelve dagelyks te ontvangen (2). Wie alzoo vrywillig dagelyksche zonden bedryft, wie b. v. met opzet

(1) S. Thom. 3. p. q. 80. a 10. (2) S. Aug. Serm. 8. de verb. Dom.

leugentael spreekt, zich met ydelheid kleedt, of tegen iemand eene afgekeerdheid, of eene ongeregelde neiging behoudt, of andere dergelyke fouten begaet, van welke hy erkent, dat zy hem een hinderpael tot de volmaektheid zyn, en wie zich niettegenstaende geenszins daerin betert, die kan ten hoogste alle acht dagen eenmael tot de communie gaen, opdat hy ten minste de noodige kracht verkryge om niet in zware zonden te vallen (1). Ja ik zou zelfs grootelyks twyfelen, om de veelvuldige communie toe te laten aen dien, welke weigerde eene fout af te leggen, die, alhoewel geene openbare dagelyksche zonde, nogtans tegen de christelyke volmaektheid is, byzonderlyk indien het op gebrek aen ootmoedigheid en gehoorzaemheid aenkomt. Daerentegen kan de biechtvader aen dengenen welke volstrekt geene neiging meer heeft tot eene dagelyksche zonde, die de vrywillige dagelyksche zonden vermydt, en het gebed en de versterving zyner driften en zyner zinnen behertigt, wel veroorloven, in de week dry, vier, ja zelfs vyfmael te communiceren. En indien eene ziel tot eenen beduidenden trap van volmaektheid gekomen is, zoo dat zy verscheidene uren des dags het gebed oefent, en bovendien, gelyk de H. Franciscus de Sales zegt (2), het grootste deel harer kwade neigingen overwonnen heeft, zoo kan zy, volgens de uitspraek dezes Heiligen, alle dagen de heilige Communie ontvangen; want dit is die volmaektheid, tot welke men, volgens den H. Prosperus, hier op de aerde kan geraken. Ik voeg er ook nog by, wat de H. Thomas over de heilige Communie zegt: Indien iemand uit ondervinding weet, dat door de dagelyksche communie de liefde Gods in zyn hert

(1) Het is wel te bemerken, dat de H. Alphonsus onder veelvuldige communie verstaet, dat men ten minste meermalen in de week communicere; waerom hy ook van diegenen, welke alle acht dagen communiceren, niet die voorwaerden vordert, welke van de meeste godsgeleerden voor de veelvuldige communie voorgeschreven worden. Hy zelf heeft intusschen verscheidene verhandelingen geschreven, in welke hy door de getuigenissen der Vaders en Concilien bewyst, dat het alle acht dagen communiceren nog niet onder de veelvuldige communie kan begrepen worden. *Aenmerking van den vertaler.*

(2) S. Franc. Sales, inleiding tot een volmaekt leven. c. 20.

aengroeit, en de eerbiedigheid jegens het allerheiligste Sakrament des altaers niet verminderd wordt, die kan alle dagen communiceren (1). Een biechtvader moet alzoo, in betref van meermaels of zelden te communiceren, vooral op het voordeel letten, dat zyne biechtkinderen daer uit trekken. Ook in het bovengemelde decreet, van den paus Innocentius VI bevestigd, wordt dezelfde regel voorgeschreven, namelyk : het veelvuldig ontvangen (der heilige Communie) moet aen het oordeel der biechtvaders overgelaten worden, die aen de geloovigen, naermate de zuiverheid huns gewetens, en het nut dat zy uit het meermaels communiceren scheppen, datgene zullen voorschryven, wat zy voor de zaligheid hunner zielen voor raedzaem houden.

VAN DE VOORBEREIDING TOT DE HEILIGE COMMUNIE.

8. Het gaet alzoo niet zoo zeer u, beminde ziel, als wel uwen biechtvader aen, of gy meermalen of zelden moet communiceren; u gaet het alleen aen, dat gy u goed daertoe voorbereidt, opdat uw biechtvader, zoo hy u goed daertoe voorbereid ziet, u het meermaels communiceren veroorloven kan. Voor de veelvuldige communie zyn echter twee voorbereidingen noodig, de verwyderde en de naeste. De verwyderde voorbereiding bestaet daerin, dat men afgezonderd van de schepsels leeft. De H. Augustinus stelt deze vraeg voor : indien een aenzienlyke heer in uw huis moest komen, en gy wist dat zich eenige hem hoogst tegenstrydige zaken daerin bevonden, zoudt gy niet zorg dragen, dezelve vóór zyne aenkomst weg te ruimen? Zoo moet gy dan ook, beminde ziel, indien gy Jesus Christus in uw hert wilt ontvangen, alle neigingen, welke hem zouden kunnen mishagen, daeruit wegruimen (2). Wie dikwyls communiceren wil, die moet vooral zyn hert van alle aerdsche dingen ontlasten. Dit openbaerde eens de Heer aen de H. Gertrudis, haer zeggende : Ik verlang niets anders, dan dat gy my ledig van u zelve ontvangt. Wat de naeste

(1) S. Thom. in 4 sent. dist. 2. q. 3. a. 1. Sol. 2. (2) S. Aug. in Psalm. 131.

voorbereiding betreft, gy moet u reeds 's avonds te voren door akten van liefde en van verlangen daertoe voorbereiden. En wanneer gy dan 's morgens ontwackt, dan moet gy aenstonds daeraen denken, dat gy weldra Jesus Christus in uw hert zult ontvangen, en alsdan moet gy terstond uwen goddelyken bruidegom door eene vurige verzuchting van liefde uitnoodigen, dat hy in uw hert gedooge in te keeren. Nadat gy uwe gewoonlyke betrachting en uwe gebeden verrigt hebt, moet gy ook nog akten van *geloof*, van *ootmoedigheid* en van *verlangen* verwekken.

9. Wat het *geloof* aengaet, overweeg, wie degene is, wie gy gaet ontvangen. Wie zou het wel voor mogelyk houden, zoo het heilig geloof ons daer van niet verzekerde, dat God zelf eene spys zyner schepsels heeft willen worden? Doch in zoo vele Kerkvergaderingen, en byzonderlyk in de Kerkvergadering van Trente (1) verzekert ons de H. Kerk, dat in de geconsacreerde hostie Jesus Christus, onze Verlosser, waerachtig en wezenlyk tegenwoordig is. Zeer schoon was het antwoord, dat de H. Ludovicus, koning van Frankryk, aen dengenen deed, welke hem in de koninklyke kapel riep, om zynen Zaligmaker te zien, welke in de gewyde hostie onder de gedaente van een kind in de handen des priesters verschenen was. Wie het niet gelooft, zeide de heilige koning, die ga heen en zie het; ik geloof het vaster, dan zoo ik het met myne eigene oogen zag. Ook kon men hem niet overhalen, om de plaets te verlaten, waer hy zich bevond. — Wat de *ootmoedigheid* betreft, moet gy overwegen, wie gy zyt, die eenen God in uwen mond en in uw hert gaet ontvangen. De eerweerdige P. Paulus Segneri zeide, dat de geschiktste oefening voor eene ziel, die wil communiceren, eene verbazende verwondering is, terwyl zy tot zich zelve zegt: Hoe, een God komt tot my! een God komt tot my! Wat zou een arme herder zeggen, ziende, dat een koning hem in zyne ellendige hut opzoekt, om aldaer by hem te blyven? En wat zegt gy, beminde ziel, als gy ziet, dat

(1) Trid. Sess. 13. Can. 1.

de Koning des hemels en der aerde door de heilige Communie in uw hert komt wonen? Spreek alsdan ten minste met opregte ootmoedigheid tot uwen Zaligmaker: Heer! ik ben niet weerdig, dat gy komt onder myn dak. Met de ootmoedigheid moet gy nogtans ook nog eenen akt van berouw, en vervolgens eenen akt van hoop verwekken, terwyl gy vast betrouwt, dat Jesus Christus, in uw hert komende, u met zyne genaden zal verryken. Eindelyk moet gy ook nog een groot *verlangen* naer Jesus in uw hert verwekken. Dit hemelsch brood vereischt grooten honger; en hoe grooter het verlangen is, waermede men hetzelve ontvangt, des te grooter zyn ook de genaden, met welke men beloond wordt. De H. Franciscus de Sales zegt, dat men uit liefde dengenen moet ontvangen, die zich uit liefde aen ons schenkt. De Heer zeide eens aen de H. Mechtildis: Wanneer gy communiceert, dan moet gy wenschen van de grootste liefde bezield te zyn, die de Heiligen tot my gedragen hebben; want alsdan neem ik, uit hoofde dezer begeerte, uwe liefde zoo aen, gelyk gy wenscht, dat dezelven ware. Om vóór de heilige Communie deze dry oefeningen van deugden ook altoos indachtig te zyn, moet gy u maer elken keer de vraeg voorstellen: Wie komt? Tot wie komt hy? Waerom komt hy? — Zie, een God van oneindige heerlykheid komt tot my. — Deze komt tot my, ellendigen zondaer, — en hy komt, om van my bemind te worden.

VAN DE DANKZEGGING NA DE HEILIGE COMMUNIE.

10. Nadat gy de heilige Communie ontvangen hebt, moet gy ook bedacht zyn, u zoo lang als het mogelyk is met Jesus te onderhouden. De eerweerdige P. Avila zeide: Men moet hooge weerde stellen op den tyd na de heilige Communie, want dit is de kostbaerste tyd om groote schatten van genaden te ontvangen. Ook plagt de heilige Maria Magdalena van Pazzis te zeggen: De tyd na de Communie is de kostelykste tyd, dien wy hier op aerde hebben; ook is het de geschiktste tyd, om ons met God te onderhouden, en ons met

zyne goddelyke liefde te ontvlammen. Dan behoeven wy noch leeraer noch boeken, omdat Jesus Christus zelf ons alsdan leert, hoe wy hem beminnen moeten. De H. Theresia zeide ook nog, dat men na de heilige Communie de gelegenheid niet mag verzuimen van met God over zyne zaken te handelen; want, zeide zy, God betaelt ons rykelyk de woning, die wy hem bereid hebben, indien wy hem goed by ons ontvangen. Op eene andere plaets bemerkt dezelfde Heilige, dat Jesus Christus na de Communie zich in eene ziel gelyk op eenen troon van genade bevindt, en dat het is als of hy haer alsdan met dezelfde woorden aensprak, met welke hy, nog op de aerde wandelende, tot den blind-geboren sprak: Wat wilt gy dat ik doen zal? Zeg my maer, beminde ziel! wat verlangt gy van my? Zie, ik ben enkelyk hierheen gekomen, om u die genade te verleenen, die gy van my begeert. — Vele voorname geleerden, als Cajetanus, Suarez, Gonet, Valentia, Lugo en andere meenen, dat, zoolang de sakramentele gedaenten in dengenen, die gecommuniceerd heeft, voortduren, de heilige Communie des te grootere werking heeft, en des te meer de liefde Gods ontvlamt, hoe langer zich alsdan de ziel met Jesus Christus vereenigd houdt, en hoe meer zy alsdan goede akten verwekt; want deze hemelsche spys werkt door zich zelve hetzelfde uit, wat het aerdsche voedsel in het menschelyk lichaem uitwerkt. In der daed menige communiceren zonder groot voordeel daeruit te scheppen; dit komt echter daervan, dat zy zich alsdan weinig met Jesus Christus onderhouden; en derhalve sprak de Heer eens tot de heilige Margaretha van Cortona: Ik behandel de menschen, gelyk zy my behandelen. Indien gy alzoo, beminde ziel, na de heilige Communie nergens eenig werk van liefde of eenige verpligting te vervullen hebt, zoo wees bedacht dat gy u ten minste eene halve uer lang met Jesus Christus zoekt te onderhouden; ik zeg ten minste, want eigenlyk behoorde zulks eene gansche uer lang te geschieden. Verzuim dan niet uwen God te verwelkomen, hem dank te zeggen, u zelve aen hem op te offeren, en leedwezen over uwe zonden te verwekken;

vooral moet gy echter alsdan Jesus Christus om genade bidden, voornamelyk om de volherding en om zyne heilige liefde. Juist daerin bestaen de goede akten, waervan de H. Theresia spreekt: Indien gy drooggeestig en verstrooid zyt, dan zoek u te helpen, met in een gebedenboek godvruchtige akten van liefde tot God te lezen. Den ganschen dag, op welken gy gecommuniceerd hebt, moet gy trachten u met Jesus, welken gy in uw hert ontvangen hebt, vereenigd te houden. De H. Aloysius Gonzaga bragt dry dagen na de communie met de dankzegging over. Niet, omdat gy veelvuldiger communiceert, moogt gy weiniger ingetogen zyn; neen, hoe meermaels gy uwen Zaligmaker ontvangt, des te meer moet gy met hem zoeken vereenigd te blyven.

WEDERLEGGING DER OPWERPINGEN TEGEN HET DIKWYLS COMMUNICEREN.

EERSTE OPWERPING.

11. Wat zal men nu echter van die persoonen zeggen, die enkel uit nalatigheid de veelvuldige communie verzuimen, terwyl zy niet alleen gemakkelyk en dikwerf zouden kunnen communiceren, maer ook nog het voorbeeld van anderen voor oogen hebben?— Hooren wy vooreerst, of de ontschuldigingen, welke zulke persoonen gewoonlyk bybrengen, verstandig zyn, of niet. De eene zegt alzoo: Ik communiceer niet dikwyls, omdat ik erken, dat ik het niet weerdig ben. Indien deze reden geldt, beminde ziel, zoo moest men besluiten, dat gy nooit behoorde te communiceren; want zegt de H. Ambrosius: Wie niet weerdig is dagelyks te communiceren, die is ook niet weerdig na een jaer te communiceren (1). Wie zou immers op eene weerdige wyze de heilige Communie kunnen ontvangen? Jesus Christus alleen, omdat hy God en mensch te samen was, heeft weerdig gecommuniceerd; want God alleen is weerdig om eenen God te ontvan-

(1) S. Ambr. lib. 5. de sacr. c. a.

gen. Gy zegt, dat gy u niet weerdig kent; weet gy echter niet, dat gy, hoe meer gy u van de Communie onthoudt, des te onweerdiger wordt dezelve te ontvangen? Want hoe zeldzamer gy communiceert, des te meer groeijen uwe gebreken aen; aengezien u alsdan de bystand ontbreekt, dien gy in de heilige Communie zoudt vinden. Eene zeer godvruchtige maegd uit het orden der Predikheeren, plagt te zeggen: Omdat ik my onweerdig erken de heilige Communie te ontvangen, wenschte ik dagelyks drymael te communiceren; want alsdan zou ik hopen gedurig weerdiger te worden, hoe meer ik communiceerde. Cassianus stelt de vraeg voor, wie ootmoediger is, degene die dikwyls, of degene welke zelden communiceert. En hy antwoordt, dat diegene ootmoediger is, welke meermaels Jesus Christus ontvangt; want, omdat zulke zyne ellende beter kent, zoekt hy ook meermaels hulp tegen dezelve. Ook de H. Thomas zegt, dat alhoewel het God behaegt, dat men zich uit ootmoedigheid en eerbied somwylen van de heilige Communie onthoude, hem nogtans veel behagelyker zyn de liefde en het vertrouwen, welke hem eene ziel door het ontvangen der heilige Communie te kennen geeft (1).

TWEEDE OPMERKING TEGEN HET DIKWYLS COMMUNICEREN.

12. « Ik weet echter niet, of ik in staet van genade ben. » Zeg my toch, beminde ziel, wat verwacht gy om te weten, dat gy u in de genade Gods bevindt, en of gy kunt communiceren? Verwacht gy misschien, dat een engel uit den hemel kome, en u zulks veropenbare? Is het u niet genoeg, dat uw biechtvader het u zegt? Ja, gy moet het zelfs voor zekerder houden, indien een dienaer Gods u daervan verzekert, dan indien alle engelen in den hemel het u veropenbaerden; want, al scheen het u ook dat de engelen het u verkondigden, zoo zou dit toch eene verblinding kunnen wezen; indien echter uw biechtvader, die de plaets van God vervangt, u daervan verzekert,

(1) S. Thom. 3. p. q. 8. art. 10. ad 3.

dan hebt gy geen bedrog te vreezen. Zoo dikwyls als uw zielbestierder u de heilige Commnnie veroorlooft, moet gy wel bedacht zyn om u niet van den duivel te laten bedriegen, zoo dat gy om eenige scrupuel en uit onnutte vrees de heilige Communie verzuimt. Weet ook, dat er geene gevaerlykere ongehoorzaemheid bestaet voor eene ziel, dan indien zy de heilige Communie verzuimt; want zulke ongehoorzaemheid ontstaet uit gebrek van ootmoedigheid, daer men meent, dat men de zaek veel beter verstaet dan de biechtvader.

DERDE OPWERPING TEGEN HET DIKWYLS COMMUNICEREN.

15. « Ik durf zoo dikwyls niet communiceren, omdat ik altyd in myne oude gebreken herval en geene betering in my bemerk. » Hierop heb ik reeds boven N. 7. geantwoord, dat namelyk noch ik noch iemand anders u de veelvuldige communie zal aenraden, indien gy teenemael met opzet fouten begaet, en niet eens besloten hebt u daervan te beteren. Indien gy daerentegen geene verkleefdheid tot dagelyksche zonden hebt, en indien gy dezelve niet volstrekt met voorbedachtheid begaet; indien gy integendeel het gebed bemint, indien gy wenscht volmaekter te worden, dan moet gy uwen biechtvader gehoorzamen, en geene uitvlugten meer zoeken. Hoe ellendiger gy zyt, des te meer moet gy het geneesmiddel opzoeken, welk u in de heilige Communie aengeboden wordt, volgens de uitspraek van den H. Ambrosius, die zegt, dat wie gestadig zondigt, ook gestadig geneesmiddeten moet gebruiken (1). Wanneer een muer dreigt in te storten, dan onderschraegt men hem, niet juist opdat dezelve regt op sta, maer ten einde hy niet gansch instorte. Gy zegt, dat gy in u geene betering waerneemt; zult gy u echter misschien alsdan beteren, indien gy volstrekt niet meer communiceert? De P. De Grenade zegt in zyne verhandeling over de H. Communie, dat wie de genezing zyner krankheden wenscht, zich van dit krachtig geneesmiddel niet mag

(1) S. Amb. lib. de Sacram. n. 6.

verwydcren. Reeds de gedachte : Dezen morgen heb ik gecommuniceerd; morgen zal ik de H. Communie ontvangen, zal u waekzamer en zorgvuldiger maken om deze gebreken te vlieden. Daerenboven verleent dit Sakrament reeds door zich zelve aen de ziel licht en sterkte. Byna alle godsgeleerden beweren, dat de H. Communie meer genaden vergunt, dan al andere Sakramenten, omdat Jesus Christus zelf, de oorsprong der genaden, zich in dit Sakrament bevindt. Indien een vorst iemand eigenhandig een geschenk verleent, dan wordt hetzelve altoos hooger geacht, dan zoo het door anderen behandigd wierd.

VIERDE OPWERPING TEGEN HET DIKWYLS COMMUNICEREN.

14. « Doch ik ben zoo zeer verstrooid, zoo koud, en zonder eenige godsvrucht. » Ik vraeg u echter, beminde ziel, wat verstaet gy door godsvrucht? Indien gy daerdoor het gevoel der godsvrucht verstaet, zoo antwoord ik u, dat deze geenszins noodig is, en dat het genoeg is, indien gy vast besloten hebt van alles te doen, wat gy erkent God welbehagelyk te zyn. Dit is de ware godsvrucht en de ware iever, welken God van u verlangt. En indien gy ook dezen godvruchtigen wil, van God te behagen, in u niet zoudt bespeuren, dan moet gy niettegenstaende communiceren, om denzelven door het allerheiligste Sakrament te verkrygen; want, zegt Gerson, degene, die niet communiceert, omdat hy geenen iever bespeurt, gelykt aen eenen mensch, die half bevrozen zynde van koude, niet wilde tot het vuer naderen, omdat hy geene warmte gevoelt. Ook bemerkt de H. Laurentius Justinianus, dat dit hoogweerdig Sakrament menigmael werkt zonder dat men het gewaer wordt. Indien gy lauw en zonder godsvrucht zyt, zegt de H. Bonaventura, moet gy nogtans niet nalaten van vol betrouwen op de goddelyke bermhertigheid tot de H. Communie te naderen, want hoe zieker gy zyt, des te meer hebt gy den geneesheer noodig (1). Laet

(1) S. Bonav, de perfet. Relig. c. 21.

15..

u niet verleiden door de vermoeding, dat gy meer godsvrucht zoudt gevoelen, indien gy zeldzamer communiceerde. Het is waer, dat wie zelden eet, met meer eetlust eet; doch niettegenstaende wordt hy niet zoo goed gevoed, als hy, die meermaels spys gebruikt; indien gy alzoo zelden communiceert, zult gy misschien een weinig meer godsvrucht gevoelen, doch niettegenstaende zult gy weiniger voordeel daeruit trekken, omdat uwe ziel het voedsel ontbreekt, dat haer kracht verleent om de gebreken te myden. Stel alzoo geene zoo groote weerde op iets meer of minder gevoelige godsvrucht; wees enkelyk bedacht om u door de heilige Communie altoos inniger met God te vereenigen; en zy vast overtuigd, dat, indien gy met dit oogmerk communiceert, gy altyd groot voordeel uit de heilige Communie zult scheppen.

VYFDE OPWERPING TEGEN HET DIKWYLS COMMUNICEREN.

15. « Menigmael verzuim ik de heilige Communie, opdat de andere niet om mynent wege knorren, en my niet met regt berispen, dat ik ondanks myne onvolmaektheid zoo dikmaels communiceer. » Hierop antwoord ik, beminde ziel, dat zoo dikwyls gy volgens den raed uws biechtvaders de heilige Communie ontvangt met het goed inzigt, van altoos meer in de liefde Gods toe te nemen, of ten minste de gebreken daerdoor te myden, gy gansch gerust kunt communiceren, en de anderen moet laten zeggen, wat zy willen. Ik herhael, wat de eerweerdige Joannes Avila zegt, dat diegenen, welke anderen berispen, dat zy dikwyls communiceren, het ambt des duivels bekleeden; — en deze wilt gy gehoor geven! Hoor, beminde ziel, wat u de H. Franciscus de Sales hierover zegt (1): Indien men u vraegt, waerom gy zoo dikwyls communiceert, antwoord, dat twee soorten van menschen dikwyls moeten communiceren, namelyk de volmaekten en de onvolmaekten; de volmaekten, opdat zy volmaekt blyven, en de onvolmaekten, opdat zy

(1) S. Franc. Sales, inleidiug tot een godvruchtig leven, 2 deel cap. 22.

tot volmaektheid geraken; de sterken, opdat zy niet zwak worden, en de zwakken, opdat zy sterk worden; de zieken, opdat zy gezond worden, en de gezonden, opdat zy niet ziek worden. Gy moet dan ook meermaels communiceren, omdat gy onvolmaekt, krank en zwak zyt. Eindelyk sluit de Heilige met deze woorden: Communiceer gy dan ook, o Philothea! naer den raed uws biechtvaders; ja communiceer zoo dikwyls als gy maer kunt; en geloof my, dat, zoo gy dikwyls de zuiverheid zelve in dit Sakrament ontvangt, gy ook eindelyk gansch zuiver zult worden. Toen eens de heilige Francisca Romana communiceren wilde, sprak de booze vyand tot haer: Hoe kunt gy het wagen het onbevlekte lam te willen ontvangen, daer gy toch zoo vol zyt van de vlekken uwer dagelyksche zonden? Doch de Heilige erkende, dat de duivel haer daerdoor maer van de heilige Communie wilde afhouden; waerom zy hem verjoeg, met hem in het gezigt te spouwen. Alsdan verscheen haer de allerheiligste Maegd Maria en prees haer, er byvoegende, dat ons de vele fouten, die wy begaen, niet moeten van de heilige Communie afhouden, maer dat zy ons veel eerder daertoe behoorden aen te dryven, aengezien wy in het allerheiligste Sakrament des altaers een geneesmiddel tegen al onze ellenden vinden. Dit stemt met de leering des roomschen Catechismus overeen, waerin men leest (1), dat wy door de heilige Communie van de dagelyksche zonden ontslagen worden, en met hetgeen de H. Thomas en met hem de meeste godsgeleerden zeggen, dat namelyk door de heilige Communie de liefde Gods in de ziel ontstoken wordt, door dewelke alsdan de dagelyksche zonden kwytgescholden worden (2).

ZESDE OPWERPING TEGEN HET DIKWYLS COMMUNICEREN.

16. « Maer ik heb geenen tyd, om my behoorlyk tot de heilige Communie voor te bereiden. » Hierop antwoord ik u: indien gy uwen tyd met onnutte be-

(1) Catech. Rom. de Euchar. p. 2, n. 52. (2) S. Thom. 3. p. q. 79. a. 4.

zigheden en met ydel gepraet overbrengt, dan kunt gy deze ontschuldiging niet doen gelden. Indien echter de pligten van uwen staet en andere bezigheden, die gy moet verrigten, u wezenlyk niet zoo veel tyds laten, als gy wenscht te hebben, weet dat deze bezigheden zelve, indien gy ze enkelyk met het zuiver inzigt van God te behagen verrigt, even zoo vele voorbereidingen zyn tot de heilige Communie. Gy zult reeds wel gelezen hebben, dat de H. Maria Magdalena van Pazzis, eens bezig zynde met brood bakken, het klokje der communie hoorde luiden, waerop zy in eene geestverrukking kwam en met het deeg aen de handen ylings tot de communiebank naderde. Ook zeide de Heilige tot eene harer medezusters: Offer God alles, wat gy doet, als voorbereiding op; doe alles met het inzigt van God alleen te behagen, en ga alsdan gerust tot de heilige Communie. Indien gy alzoo minder tyd tot voorbereiding gehad hebt, omdat gy daertoe zyt belet geweest door een werk van liefde, dat geen uitstel gedoogde, b. v. de oppassing van zieken en dergelyken, zoo moet gy derhalve nog niet de heilige Communie verzuimen. Wees alsdan maer bedacht om alle onnutte gesprekken en onnoodige werken, zoo goed gy kunt, te vermyden; en indien gy vooruit ziet, dat gy den volgenden morgen niet veel tyd zult hebben om u voor te bereiden, tracht dan ten minste u 's avonds te voren een weinig voor te bereiden, door het lezen van een godvruchtig boek en door de verwekking van die oefeningen van deugden, die gy 's anderendags 's morgens zoudt verrigten; of sta 's morgens wat vroeger op, opdat gy u ten minste dan in den korten tyd, dien gy daerdoor wint, kunt voorbereiden.

ZEVENDE OPWERPING TEGEN HET DIKWYLS COMMUNICEREN.

17. « Doch myn biechtvader laet my niet geerne meermaels communiceren. » Indien uw biechtvader u het meermaels communiceren verbiedt, zoo moet gy hem gehoorzamen, beminde ziel! alsdan moet gy de wezenlyke communie door veelvuldige geestelyke

communien zoeken te vergoeden, en aen Jesus Christus zeggen : O myn God ! ik zou u geerne meermaels ontvangen; doch de gehoorzaemheid veroorlooft het my niet. Alsdan zal de Heer met uwe begeerte en met uwe gehoorzaemheid tevreden zyn. Doch indiën uw biechtvader u de veelvuldige communie niet voorschryft; waerom bidt gy hem niet daerom? Dit is niet alleen niet tegen de gehoorzaemheid, maer veeleer met dezelve overeenkomstig; want de begeerten naer de heilige Communie, welke de biechtvaders in hunne biechtkinderen opmerken, zyn voor hen een rigtsnoer, om dezelve meermaels of zeldzamer te veroorloven. Opdat deze goddelyke spys aen hem, die ze ontvangt, zeer voordeelig zy, moet hy eenen grooten honger daernaer hebben; terwyl dezelve daerentegen maer weinig baet aen zielen, die daernaer geen verlangen hebben. Aengezien gy niet om verlof wilt bidden om meermaels te communiceren, zoo geeft gy reeds daerdoor duidelyk te kennen, dat gy weinig begeerte daer naer hebt, en daerom houdt ook de biechtvader het niet voor raedzaem, u dikwyls de veelvuldige communie aen te bevelen. Waerom doet gy niet, gelyk eene heilige Catharina van Senen, die, als de biechtvader haer de heilige Communie weigerde, uitriep : O myn Vader! geef myne ziel haer voedsel ! geef myne ziel haer voedsel ! Indien gy immers gansch ootmoedig en overgegeven dezen heiligen honger te kennen gaeft, zoo zoude uw biechtvader u ook gansch zekerlyk anders behandelen; omdat hy echter uwe lauwheid ziet, en gy zoo ligtelyk in zyne weigering toestemt; zoo durft hy u niet opwekken om meermaels te communiceren.

OPWEKKING TOT HET DIKWYLS COMMUNICEREN.

18. De dagelyksche ondervinding leert, welken voortgang diegenen gedurig in de liefde Gods maken, die met heilige begeerte en met verlof huns biechtvaders meermaels de heilige Communie ontvangen? O hoe wonderbaer trekt de Heer zulke zielen tot zyne heilige liefde, alhoewel hy het haer dikwyls niet te ken-

nen geeft, en ze zonder eenigen troost van gevoelyke godsvrucht in de duisternis laet, opdat zy des te ootmoediger en aen zynen wil gelykvormiger blyven. Doch juist voor deze troostelooze zielen is, volgens de uitspraek der H. Theresia, geen beter middel, dan het meermaels communiceren.

19. Ach, myn God! wat baten toch zoo vele nuttelooze uitvlugten en ydele ontschuldigingen! Zy opregt, beminde ziel, en beken, dat gy niet dikwyls communiceren wilt, opdat gy niet zoudt gedwongen wezen van u meer van de schepsels terug te trekken en van de voldoening uwer aerdsche begeerte afstand te doen. Men ziet wel in, dat de veelvuldige communie en de vriendschappen der wereld, de ydelheid, verkleefdheid aen eigen-hoogachting, aen de vermakelykheden der tafel en dergelyke onvolmaektheden, zich niet met elkander paren, en dat is de oorzaek, waerom men het meermaels communiceren verwaerloost. Zulke ziel vertrouwt zich niet de verwytingen over haer ongeregeld leven te verdragen, die Jesus Christus haer doet, zoo dikwyls zy hem in de heilige Communie ontvangt. Met een woord, zy ontvangt hem zoo zelden, omdat zy ongestoorder hare neigingen volgen wil. Beproef u, beminde ziel, of gy ook niet tot deze soort van menschen behoort? Is dit het geval, dan zeg ik u ook, dat het niet betaemt, dat gy zoo dikwyls Jesus Christus ontvangt, omdat gy hem zoo weinig bemint en zoo weinig begeerte hebt van hem te beminnen. Doch geef wel acht, dat deze hardnekkige lauwheid, waervan gy u kunt, maer niet wilt ontmaken, u niet eens in eenen diepen afgrond storte. — Sta alzoo uit dezen ellendigen staet op; schenk de nog overige dagen uws levens, welker getal gy niet weet, en dewelke misschien weinig zyn, gansch en geheel aen God. Beter u, zoo goed gy kunt; tracht meermaels te communiceren; en indien uw biechtvader het toelaet, communiceer, zonder u langer met beangstigende twyfelen te kwellen; en laet de anderen zeggen, wat hun behaegt. Vrees ook geenszins, dat gy God daervan op uw doodbed zult moeten rekenschap geven; wees integendeel overtuigd, dat gy in de uer

uwer dood niet die communien zult berouwen, welke gy met toelating uws biechtvaders ontvangen hebt, maer wel diegene, welke gy hadt kunnen ontvangen, en die gy uit nalatigheid verzuimd hebt. De H. Maria Magdalena van Pazzis zag eens eene afgestorvene ziel, die in het vagevuer moest lyden, omdat zy eene enkele Communie uit nalatigheid verzuimd had. Daeruit kwam het ook, dat de Heilige van dien tyd af eene zoo groote smert gevoelde, als zy zag, dat eene harer medezusters uit nalatigheid de heilige Communie verzuimde, zoo dat zy menigmael daerover van droefheid weende. Ook moet gy weten, beminde ziel, dat geene godsvrucht Jesus aengenamer is, dan wanneer gy hem in de H. Communie ontvangt. Dat komt daerdoor, omdat de volmaektheid eener ziel in de innigste vereeniging met God bestaet, en omdat men zich door de H. Communie het nauwste met God verbindt; daerom kan de ziel niets doen, wat God aengenamer is, dan te communiceren. Daerom zeide ook nog de H. Maria Magdalena van Pazzis: Liever wilde ik sterven, dan eene enkele Communie na te laten, welke my uit gehoorzaemheid is toegestaen geworden. Wy willen nu nog van de geestelyke Communie spreken, welke de Heiligen zoo menigmael plagten te verrigten.

VAN DE GEESTELYKE COMMUNIE.

20. De geestelyke communie bestaet, volgens den H. Thomas van Aquinen (1), in eene brandende begeerte van Jesus Christus in het allerheiligste Sakrament te ontvangen. Het Concilie van Trente heeft de geestelyke communie zeer geroemd (2) en alle geloovigen daertoe vermaend. God zelf heeft aen godvruchtige zielen menigmael te kennen gegeven, hoe lief het hem is, dat men hem geestelyker wyze ontvange. Eens verscheen onze Zaligmaker aen de zuster Paula Maresca, stichtster van het klooster der H. Catharina van Senen te Napels, en toonde haer twee vaten, het eèn van goud, het ander van zilver; waerna hy tot haer

(1) S. Thom. 3. p. q. 80. ad 3. (2) Conc. Trid. Sess. 13. c. 8

zeide, dat hy in het gouden vat de wezenlyke, en in het zilveren de geestelyke communien bewaerde. Een andermael sprak de Heer tot de eerweerdige Joanna van het Kruis, dat, zoo dikwyls zy de geestelyke communie ontving, hy haer elken keer eene genade schonk gelyk aen diegene, welke hy haer in de wezenlyke verleende. Joannes Nider, een Dominicaen (1), verhaelt, dat in eene zekere stad een gemeene man, die een zeer godvruchtig leven voerde, den vurigsten wensch naer de veelvuldige communie had; dat hy echter, omdat dit gebruik aldaer niet ingevoerd was, om zich niet te onderscheiden, zich met de geestelyke communie vergenoegde. Hy biechtte alzoo te voren, maekte dan zyne betrachting, woonde vervolgens de heilige mis by, voorbereidde zich tot de communie, en opende dan den mond, als of hy wezenlyk Jesus Christus ging ontvangen. Als hy nu den mond zoo opende, voegt er de schryver by, scheen het hem, als of de hostie op zyne lippen gelegd wierd, ook gevoelde hy in de ziel eene overgroote zoetigheid. En toen hy eenen morgen den vinger aen den mond hield om te zien of zulks wezenlyk gebeurde, zoo bleef de heilige hostie hem aen den vinger hangen, waerop hy ze op nieuw in den mond legde en inzwolg. Zoo beloonde de Heer de begeerte van dezen zynen godvruchtigen dienaer,

21. Pater Petrus Faber, uit de Societeit Jesu, plagt te zeggen, dat de geestelyke communie een magtig middel is, om Jesus in de wezenlyke communie met grooten zegen te ontvangen. Derhalve hebben ook de Heiligen zoo dikwerf geestelyk gecommuniceerd. De zalige Angela van het Kruis, eene Dominicaneres, zeide zelfs: Ik had het leven niet kunnen uithouden, indien myn biechtvader my niet de geestelyke communie geleerd had. Ook verrigte zy honderd geestelyke communien 's dags en honderd 's nachts. Doch, zult gy inbrengen, beminde ziel, hoe is het mogelyk zoo vele geestelyke communien te verrigten? Hierop antwoord ik met den H. Augus-

(1) Formic. lib. 1. cap. 1.

tinus (1) : Geef my eene ziel, die niets anders bemint dan Jesus Christus, en zy zal zich hierover niet zeer verwonderen. Het is wel zeker gemakkelyk meermaels in den dag geestelyk te communiceren; want daertoe behoeft men niet nuchter te zyn, men behoeft noch priester, noch langen tyd te hebben, en men kan deze communie alle dagen, zoo dikmaels men wil, herhalen. Daerom voegde er de eerweerdige Angela van het Kruis nog by : O myn God ! welke schoone manier is dit, geestelyk te communiceren, zonder dat men gezien of opgemerkt wordt, zonder dat men eenen biechtvader lastig valt, en van niemand afhangt dan van u, gy die in de eenzaemheid onze zielen spyst, en ons tot het hert spreekt.

22. Zorg er alzoo voor, beminde ziel, dat gy dikmaels de geestelyke communie ontvangt, wanneer gy bidt en betracht, wanneer gy het Hoogweerdigste bezoekt; doch vooral moet gy by elke heilige mis, die gy hoort, elken keer geestelyker wyze communiceren, wanneer de priester de heilige Communie ontvangt. Verwek alsdan eenen akt van geloof, terwyl gy vastelyk gelooft, dat Jesus Christus in het Sakrament des altaers tegenwoordig is, eenen akt van liefde en van volmaekt berouw over al uwe zonden, en dan eenen akt van verlangen, Jesus uitnoodigende om in uw hert te komen, opdat het hem gansch toebehoore. Eindelyk moet gy hem bedanken, als of gy hem wezenlyk ontvangen hadt. Gy kunt u dan van de volgende woorden bedienen : Myn Jesus! ik geloof, dat gy in het allerheiligste Sakrament waerachtig en wezenlyk tegenwoordig zyt; ik bemin u van ganscher herte; en omdat ik u bemin, zoo is het my leed, dat ik u door myne zonden beleedigd heb; kom in myne ziel. Ik omhels u, myne liefde, en schenk my gansch aen u; gedoog niet, dat ik my ooit wederom van u scheide. Op deze wyze kunt gy gemakkelyk zoo vele geestelyke communien verrigten als gy maer wilt.

(1) S. Aug. Tract. 26. in Joann.

OVER DE BEZOEKING

VAN HET ALLERHEILIGSTE.

23. Voor zielen, welke Jesus opregt beminnen, is het zeer voordeelig, dat zy hem dikwyls in het allerheiligste Sakrament des altaers bezoeken. De H. Kerk viert den feestdag van het allerheiligste Sakrament niet alleen zoo plegtig, om de H. Communie, maer ook om het liefdevol verblyf van den Zoon Gods in onze kerken te vereeren, die dag en nacht in dit Sakrament van liefde tegenwoordig blyft. Zekerlyk, zegt Pater Nieremberg, is onze Verlosser onder de gedaente van brood daerom voornamelyk op aerde gebleven, om eene spys onzer zielen te zyn; maer ook opdat hy, in het tabernakel verborgen zynde, met ons verkeeren en ons aen de liefde zou herinneren kunnen, welke hy tot ons draegt. De H. Petrus van Alcantara roept uit: Geene ziel is bekwaem om uit te drukken de grootheid van liefde van Christus tot de zielen, die in staet van genade zyn. Toen onze zoetste bruidegom de aerde verliet, gaf hy ons dit H. Sakrament tot eene gedachtenis, in hetwelk hy zelf onder ons zyn verblyf neemt, opdat zyne afwezigheid ons niet van hem zou scheiden; en hy wilde, dat geen enkel teeken alleen ons zyne gedachtenis zou vernieuwen; maer hy wilde ook door zyne wezenlyke tegenwoordigheid de herinnering aen zyne liefde levend in ons behouden.

24. Toen onze beminde Verlosser deze aerde verliet, wilde hy ons niet alleen achterlaten; en daerom vond hy uit om in het allerheiligste Sakrament des altaers by ons te blyven tot het einde der tyden, opdat wy hier op aerde nog gedurig zyn zoet gezelschap konden genieten. Dit gaf Jesus duidelyk te kennen aen zyne leerlingen, en door dezen aen ons allen: Ziet,

ik ben alle dagen by u, tot aen het einde der wereld (1). Daerom vaert de H. Petrus van Alcantara voort, zeggende : De bruidegom wilde zyne bruid, die zoo ver van hem verwyderd was, een gezelschap achterlaten ; daerom heeft hy dit Sakrament van liefde ingesteld, in hetwelk hy zelf by haer blyft, hy die het beste gezelschap is, welk hy haer had kunnen verschaffen.

25. De H. Theresia zegt : Het is een ieder niet geoorloofd met de koningen te spreken ; ten hoogste kan de onderdaen hopen van denzelven door een derden zynen nood te laten voordragen. Maer, voegt de Heilige er by, om met u, o Koning der glorie ! te kunnen spreken, is geen derde persoon noodig ; gy zyt in het allerheiligste Sakrament des altaers altyd bereid om een ieder gehoor te verleenen. Wie u verlangt, vindt u aldaer, en kan vertrouwelyk met u spreken. En hoeveel moeite heeft het soms gekost, eer het iemand gelukt is by den koning tot gehoor te worden toegelaten. De vorsten geven nauwelyks eenige malen in het jaer gehoor ; maer gy, myn Verlosser ! gy geeft allen gehoor, en zoo dikwyls zy maer willen. Om ons aen te moedigen, zegt dezelfde Heilige, dat wy dikwyls vol betrouwen hem zouden naderen ; daerom heeft onze goddelyke Verlosser zich in dit Sakrament op deze wyze onder de gedaente van brood verborgen, en zyne heerlykheid bedekt, opdat dezelve ons niet zou verschrikken. — Maer, o myn God ! hoe vele verachtingen heeft Jesus van de ongeloovigen, van de ketters en de zondaers moeten uitstaen, om in dit Sakrament te kunnen blyven. Men heeft hem met voeten getreden, men heeft hem aen onredelyke dieren tot spys voorgelegd, men heeft hem zelfs in vuile poelen geworpen. Ofschoon hy al deze beleedigingen vooruit zag, heeft hy toch by ons op de altaren willen blyven, om ons zyne liefdevolle tegenwoordigheid niet te onttrekken. Vele pelgrims doen groote reizen, om het heilig huis te Loretten te bezoeken, waerin Jesus Christus eenen tyd lang

(1) Matth. 28, 20.

gewoond heeft, om die plaetsen in het heilig Land te vereeren, waer hy geboren wierd, waer hy geleden heeft, en gestorven is; maer P. Avila had regt, zeggende, dat hy geen godvruchtiger en minnensweerdiger heiligdom kent dan eene kerk, waerin het Allerheiligste wordt bewaerd; want dit is niet alleenlyk eene plaets, waer Jesus vroeger gewoond en geleden heeft; maer het is eene plaets, waer hy nu nog waerachtig leeft en woont. Daerom kenden de Heiligen hier op aerde ook geene grootere vreugd, dan zich voor het allerheiligste Sakrament des altaers te vinden. In het leven van den H. Franciscus Xaverius wordt verhaeld, dat hy, na den geheelen dag voor het heil der zielen gearbeid te hebben, den nacht op de knieën voor het Allerheiligste doorbragt, en dat hy, als de slaep hem overviel, zich op den trap des altaers nederlegde, en na eenen korten tyd aldaer gerust te hebben, zich wederom met zynen beminden Heer door het gebed onderhield. Even zoo deed ook de H. Franciscus Regis, die, na den geheelen dag op zyne zendingen met prediken en biechthooren doorgebragt te hebben, 's nachts zyne rust zocht in zich voor het Allerheiligste met Jesus te onderhouden, en als hy de kerk reeds gesloten vond, voor de deur nederknielde, om ten minste van verre zynen beminden Verlosser de schuldige eer te bewyzen. Wanneer de eerweerdige P. Balthasar Alvarez te huis was, en niet in de kerk zyn konde, zoo rigtte hy ten minste zyne oogen daerhenen, waer hy wist, dat het allerheiligste Sakrament des altaers bewaerd wierd. In een woord, de Heiligen hebben in dit Sakrament hunnen hemel op de aerde gevonden, gelyk de H. Theresia na hare dood aen eene harer geestelyke dochters veropenbaerde, zeggende : Wy in den hemel en gy menschen op aerde moesten elkander gelyk zyn in zuiverheid en liefde, wy door te genieten, en gy door te lyden; want wat wy in den hemel voor de Godheid zelve doen, dat moest gy op aerde voor het Allerheiligste doen (1). Kan ook eene ziel, die Jesus

(1) Rib. lib. 3. cap. 2.

waerachtig bemint, eenen schooneren hemel op deze aerde vinden, dan wanneer zy aen zyne voeten is, hem aldaer van hare liefde verzekert, zich zelve en al wat haer toebehoort aen hem opdraegt, en hem haer verlangen veropenbaert van hem weldra van aengezigt tot aengezigt te zien, om hem des te inniger te kunnen beminnen?

26. Maer alle menschen kunnen zich dezen hemel verschaffen, want Jesus Christus is in het allerheiligste Sakrament voor allen gebleven. Toen de Verlosser geboren wierd, verlieten de H. dry Koningen hun land, en deden de groote reis naer Palestinen, en vraegden, waer zy hem zouden vinden, vragende: Waer is de nieuwgeboren koning der Joden? Even zoo moeten ook de menschen, om Jesus te vinden, hunne huizen verlaten en hem in de kerk zoeken. Maer hoe veel gemakkelyker dan deze H. dry Koningen vinden zy Jesus in het allerheiligste Sakrament des altaers! En echter blyft Jesus verlaten en eenzaem op de altaren, alwaer hy maer tegenwoordig is om de geloovigen genaden en weldaden mede te deelen. Hierover beklaegde de Heer zich eens by zyne beminde dienares Margareta Alacoque, uit het orden van de Visitatie, aen welke hy eens zyn hert toonde, hetwelk van liefdevlammen jegens de menschen brandde, en zeide: Betracht dit hert, hetwelk de menschen zoo zeer bemint, dat het alles voor hen gedaen heeft, en bereid is zich nog eens voor hen op te dragen; en betracht te gelyk, hoe de meeste menschen zulk eene liefde met ondankbaerheid beloonen, en hoe zy my met flauwheid, onbetamelykheid, heiligschendery en verachting in dit Sakrament bejegenen. Hierop voegde hy nog by deze bittere klagt: Hetgeen my het meeste smert, is, dat herten, welke my verloofd zyn, my aldus behandelen. Indien het allerheiligste Sakrament maer eens in het jaer, en maer een enkelen dag in het jaer in eene kerk uitgesteld wierd, zoo zouden alle christenen gelykzaem wedieveren, om hetzelve groote eer te bewyzen en liefdevol gezelschap te houden. Maer mogen wy Jesus, dewyl hy ons enkel door zyne oneindelyke goedheid, en om ons dikwyls in zyne tegenwoordig-

heid te zien, gedurig by ons blyft, daerom alleen laten, en hem zoo zelden bezoeken?

27. Indien gy hierin tot nu toe nalatig geweest zyt, beminde ziel! zoo bid ik u, dezen kostbaren schat, welken gy in het allerheiligste Sakrament des altaers bezit, van heden af beter te nut te maken. De zuster Anna van het Kruis, die vroeger eene gravin van Feria, een der aenzienlykste huizen van Spanje was, wierd van vier en twintig jaren weduwe, en trad te Montilla in het orden van de heilige Clara. Zy bezorgde zich eene cel, van waer zy op den altaer zien konde, in welken het Allerheiligste bewaerd wierd, in welke zy den dag en nacht verbleef. Toen men haer vraegde, wat zy zoo vele uren voor het Allerheiligste deed, antwoordde zy: Ik wilde wel gedurende de geheele eeuwigheid hier blyven. Men vraegde haer, wat men dan voor Jesus in het Allerheiligste doen zoude? Men dankt, men bemint en bidt. Dit is voor ons allen eene schoone leering, hoe wy den tyd voor het Allerheiligste met groot voordeel kunnen doorbrengen.

Ten eerste moeten wy aldaer God danken. O myn God! welken dank betoont een mensch eenen bloedverwant, die verre komt om hem te bezoeken, en wy zouden Jesus Christus niet danken kunnen, die niet alleen uit den hemel gekomen is, om ons te bezoeken, maer ook om altyd by ons te blyven, en zich met ons te onderhouden. Vooral moet gy alzoo, beminde ziel, by de bezoeking van het Allerheiligste akten van geloof verwekken, en uwen goddelyken bruidegom in het allerheiligste Sakrament aenbidden, en hem danken voor de groote goedheid, dat hy gekomen is om uit liefde tot ons op dezen altaer te verblyven.

Ten tweede bemint men Jesus in het allerheiligste Sakrament. Toen men den H. Philippus Nerius in zyne ziekte de heilige reisspyze bragt, riep hy eensklaps van heilige liefde ontvlamd, uit: Ziet myne liefde! ziet myne liefde! Diezelfde woorden moet ook gy herhalen, wanneer gy voor het Allerheiligste nederknielt. Bedenk alsdan, dat de goddelyke bruidegom onzer ziel, in dezen liefde-kerker opgesloten, van liefde tot u

brandt. Jesus verscheen eens aen de H. Catharina van Senen in het allerheiligste Sakrament even als een gloeijende vueroven, zoo dat de Heilige van verbaesdheid geheel buiten zich zelve was, hoe het mogelyk was dat de herten van alle menschen niet van liefde brandden. Zoo dikwyls gy dus in de tegenwoordigheid van het Allerheiligste zyt, zoo herhael, als gy God wilt behagen, akten van liefde, zoo dikwyls als u maer mogelyk is. Vooral moet gy u zelven aen uwen Jesus opdragen.

Ten derde, bidt men tot Jesus in het heilig Sakrament. De zalige Henricus Suso zeide, dat Jesus in het Sakrament des altaers veel eerder het gebed verhoorde van dengenen, die hem bezocht, en dat hy aldaer zyne genaden veel menigvuldiger uitdeelde dan elders. De eerweerdige P. Balthasar Alvarez zag eens in het Sakrament Jesus met de handen vol van genaden; maer hy vond niemand, wien hy dezelve kon mededeelen, dewyl hem niemand daerom bad. Maer gy zult misschien zeggen, beminde ziel! dat gy niet lang voor het Allerheiligste kunt verblyven, dewyl gy niet weet, wat gy aldaer doen en zeggen zoudt. O myn God! waerom bidt gy Jesus dan niet om de genaden, welke gy zoo noodig hebt? Bid hem dus, dat hy u de kracht mag verleenen, om de bekoringen te wederstaen, die fouten, waerin gy dikwyls valt, eens af te leggen, u van dien hertstogt te onthechten, welke u ketent en u belet van geheel aen God toe te hooren. Bid Jesus, dat hy u bysta om verachtingen en tegenspoeden geduldig te verdragen, dat hy zyne goddelyke liefde in uw hert ontvlamme, en vooral dat hy u de genade verleene van altyd met zynen heiligsten wil vereenigd te blyven. En als een misslag, dien gy begaen hebt, u zou verwarren, o dan begeef u spoedig voor het Allerheiligste, en bid God aldaer om vergeving, en zoek op deze wyze den vrede uwer ziel wederom te verkrygen; en als u ergens een tegenspoed of een zwaer lyden overkomt, zoo draeg hetzelve terstond aen God op, opdat hy u moge helpen hetzelve met volmaekte overgeving te dragen. O indien alle christenen zoo deden, indien zy wisten voordeel te trek-

ken uit het gezelschap met den bruidegom hunner zielen, dan zouden allen binnen korten tyd heilig worden. Zoek ten minste gy op deze wyze heilig te worden.

GEBED.

Ik aenbid u, o myn Jesus! in het allerheiligste Sakrament des altaers; gy zyt dezelfde, die eens zyn goddelyk leven aen het kruis voor my heeft opgedragen, en die nu, dewyl gy my bemint, in dit tabernakel, gelyk in eene gevangenis van liefde, ingesloten wilt blyven. Gy noodigt my zoo dikwyls, myn Jesus! van my met uw allerheiligste lichaem te voeden door de H. Communie, opdat ik my geheel met u mag vereenigen, opdat ik u geheel mag toebehooren. O myn beminde Verlosser! wat zal ik tot u zeggen? Zie, ik dank u daervoor, en hoop u eens gedurende de geheele eeuwigheid daervoor te danken. Met eene H. Theresia roep ik uit: Ik wil in eeuwigheid de bermhertigheid des Heeren pryzen (1). Ja, myn Jesus, bruidegom myner ziel, dit hoop ik van uwe verdienste. Het doet my leed uit den grond van myn hert, dat ik u tot nu toe zoo veel beleedigd heb, waerom ik verdiende voor eeuwig verstooten te worden. O myn Jesus! vergeef my, en verleen ons bermhertigheid, opdat onder velen, die u tot nu toe gediend hebben, ook ik arme zondaer u diene. Zie, nooit wil ik my van uwe heilige voeten verwyderen; neen, ik wil u dikwyls in het allerheiligste Sakrament des altaers bezoeken. Uwe tegenwoordigheid zal my kracht verleenen, om my te onthechten van alle neigingen, welke niet tot u strekken. Uwe nabyheid zal my aen myne pligt herinneren om u te beminnen en in al mynen nood mynen toevlugt tot u te nemen. Zie, ik wil altyd in uwe nabyheid blyven, en dikwyls de H. Communie ontvangen, om u altyd meer te beminnen en my altyd inniger met u te vereenigen, o myn beminde Verlosser! Ik bemin u, o myn God! die verborgen zyt in het allerheiligste Sakrament. Uit liefde tot my

(1) Psalm. 88, 2.

blyft gy altyd op dezen altaer; ook wil ik uit liefde tot u zoo lang in deze kerk blyven als ik kan. Hier blyft gy gedurig ingesloten om my te ontvangen, ook ik wil ingesloten blyven om u gedurig te beminnen. Dus zullen wy dan, o myn Jesus! gelyk ik hoop, gedurig by elkander blyven, hier op aerde in deze kerk, en eens voor eeuwig in den hemel. O myne Moeder Maria! bid Jesus voor my, en verwerf my eene groote liefde tot het allerheiligste Sakrament des altaers.

OVERZIGT DER DEUGDEN

IN DEWELKE EENE ZIEL, DIE NAER VOLMAEKTHEID STREEFT, ZICH GANSCH BYZONDERLYK OEFENEN MOET.

1. Heb eene groote begeerte van altyd meer in de liefde tot Jesus Christus toe te nemen. De heilige begeerten zyn de vleugels, waermede wy ons tot God verheffen. Derhalve moet gy ook dikwerf het lyden onzes Heeren Jesus Christus betrachten; gy moet meermaels door den dag akten van liefde tot Jesus verwekken, reeds 's morgens by het ontwaken daermede beginnen, en trachten met eenen akt van liefde in te slapen; — ook moet gy tot Jesus gestadig om zyne heilige liefde bidden.

2. Met toelating uws biechtvaders moet gy zoo dikwyls als mogelyk de heilige Communie ontvangen; door den dag echter meermaels, ten minste drymael geestelyk communiceren.

3. Dagelyks moet gy, zoo het mogelyk is, de heilige mis hooren; ten minste eenmael dags het heiligste Sakrament des altaers bezoeken; en alsdan, na alvorens de akten van geloof, van dankzegging en van berouw over uwe zonden verwekt te hebben, God vuriglyk bidden om zyne liefde en om de volherding in de genade. En indien gy door onrust, door verliezen en beleedigingen of anderen tegenspoed bezocht wordt, zoo moet gy insgelyks tot het heiligste Sakrament des altaers uwen toevlugt nemen ten minste in den geest.

4. Als gy 's morgens opstaet, moet gy u aen God opdragen en hem beloven van alle rampspoeden, die u door den dag afwachten, verduldig aen te nemen; en zoo zy u overkomen, dan moet gy uitroepen: Heer! uw wil geschiede!

5. Gy moet u verblyden, dat God zoo oneindig zalig is; want wie God meer dan zich zelven bemint die moet zich meer over Gods gelukzaligheid, dan over zyne eigene verheugen.

6. Gy moet dikwyls naer den hemel verlangen, en daerom wenschen te sterven, ten einde van het gevaer van God te verliezen bevryd te worden, en ten einde daer aen te landen, alwaer gy hem uit alle krachten en gedurende de gansche eeuwigheid beminnen kunt.

7. Gy moet wenschen en daer naer trachten, dat alle menschen Jesus beminnen, en derhalve dikwyls met anderen van de liefde tot Jesus Christus spreken.

8. Gy moet niet voorbehoudend omtrent God zyn, en hem niets afslaen van al hetgene gy weet hem welbehagelyk te wezen; ja, gy moet altoos datgene kiezen, wat hem het behagelykste is.

9. Gy moet ook dagelyks voor de arme zielen in het vagevuer en voor de zondaers bidden.

10. Gy moet alles met het enkele oogmerk doen, om Jesus daerdoor te behagen, en deswege by het begin van iedere handeling zeggen: Myn God! dat alles voor u geschiede!

11. Beloof uwen Zaligmaker meermaels dags, dat gy alles uit liefde tot hem lyden wilt, en zeg: O myn Jesus! zie, ik schenk my gansch aen u; beschik over my volgens uw welbehagen.

12. Gy moet een vast besluit maken liever te sterven; dan vrywillig zelfs ook eene dagelyksche zonde te begaen.

13. Gy moet u ook van geoorloofde vergenoegingen onthouden, en zulks gebeure ten minste twee of drymael dags; en zoudt gy van vreugden dezer wereld hooren spreken, denk alsdan, dat dit alles een einde neemt, en roep uit: O myn God! u alleen wil ik, en niets anders.

14. Gy moet, zoo het mogelyk is, dagelyks twee of ten minste eene uer aen het betrachtende gebed besteden.

15. Gy moet de eenzaemheid en het stilzwygen beminnen, om u ongestoord met God te kunnen onderhouden.

16. Gy moet al die uitwendige verstervingen verrigten, welke de gehoorzaemheid u toelaet. Doch vooral moet gy de innerlyke versterving oefenen; b. v. uwe nieuwsgierigheid overwinnen, by beleedigingen stilzwygen, en nimmer iets uit het enkel inzigt doen om uwe eigenliefde te voldoen.

17. Gy moet al uwe geestelyke oefeningen verrigten, als of zulks althans voor de laetste mael geschiedde, en derhalve dikwyls by de betrachting aen de dood denken; en als gy te bedde ligt, wees dan indachtig, dat gy eens in hetzelve sterven zult.

18. Gy moet nimmer wegens drooggeestigheid, of uit neêrslagtigheid en uit menschelyk opzigt uwe gewoonlyke godvruchtige oefeningen of andere goede werken verzuimen.

19. In ziekte moet gy u niet over den geneesheer of over de slechte oppassing beklagen, en zoo veel mogelyk trachten uwe smerten uiterlyk te verbergen.

20. Gy moet de droefgeestigheid wederstaen en in alle rampspoeden ongestoord blyven, en steeds een blymoedig en gelykvormig gelaet toonen. Wie enkelyk dat wil, wat God wil, die mag niet treurig zyn.

21. In de bekoring moet gy gevolgelyk vol vertrouwen uwen toevlugt tot Jesus en Maria nemen, en de heilige namen van Jesus en Maria zoo lang aenroepen, tot dat de bekoring voorby is.

22. Gy moet al uw vertrouwen vooral op het lyden van Jesus, en dan op de voorspraek van Maria stellen, en God dagelyks om dit vertrouwen bidden.

23. Indien gy in eene fout gevallen zyt, zoo moet gy niet ontroerd en moedeloos worden; ware het zake gy ook reeds meermaels in dezelfde zonde herval-

len waert; maer alsdan moet gy uwe fout terstond berouwen, op nieuw het besluit maken van u te beteren en op God te vertrouwen.

24. Gy moet dengenen, die u kwaed doet, met goed vergelden, en ten minste voor hem bidden.

25. Gy moet zachtzinnig en vreedzaem aen dengenen antwoorden, die u met woorden of werken beleedigt, en hem op zulke wyze zoeken te winnen.

26. Indien gy gestoord zyt, zoo is 't het beste van te zwygen, tot dat gy wederom bedaerd zyt; want anders zoudt gy, bykans zonder het te merken, duizend fouten begaen.

27. Indien gy anderen berispen wilt, zoo kies daertoe een oogenblik, dat noch gy, noch degene, wien gy vermanen wilt, toornig zyt; anders zoude de vermaning meer schadelyk dan voordeelig wezen.

28. Gy moet van iedereen altyd goed spreken; en indien gy het werk niet kunt ontschuldigen, ten minste de meening verontschuldigen.

29. Den evennaesten moet gy, zoo goed gy kunt, helpen; byzonderlyk dengenen, waervan gy afkeer hebt.

30. Gy moet niets doen of spreken, wat anderen zou kunnen misnoegen, ten zy zulks geschiede om God te behagen. En hebt gy tegen de liefde jegens den evennaesten misdaen, zoo moet gy hem om vergiffenis smeeken, of ten minste vriendelyk met dengenen spreken, welken gy beleedigd hebt. Ook moet gy steeds met zachtmoedigheid en met eene vreedzame stem spreken.

31. Elke kommer, die u overvalt, moet gy God opdragen, zonder u overzulks by anderen te beklagen.

32. Gy moet getrouw de geboden Gods en der Kerk onderhouden, want daervan hangt onze zaligheid af; en zyt gy een kloosterling, dan moet gy ook uwen regel hoogachten en stiptelyk onderhouden.

33. Gy moet in uwe oversten den persoon van Jesus Christus vereeren, en hun derhalve nauwkeurig en zonder tegenspraek gehoorzamen.

34. Om de ootmoedigheid te oefenen, moet gy de nederige bezigheden beminnen; voor u steeds de slechtste dingen kiezen; u voor anderen, zelfs voor dusdanigen, die geringer zyn dan gy, verootmoedigen; noch goed, noch kwaed van u zelven spreken; want het is somwylen slechts den hoogmoed voeden, indien men van zich zelven kwaed zegt. Gy moet u ook niet ontschuldigen, indien men u berispt of zelfs lastert, ten zy gy hiertoe verpligt mogt wezen, opdat zulks aen anderen tot geen ergernis verstrekke.

35. Gy moet de zieken, byzonderlyk die het meest verlaten zyn, meermaels bezoeken, en hen, zoo goed gy kunt, helpen en bystaen.

36. Gy moet ook van tyd tot tyd bedenken, dat gy niet op de wereld zyt om te genieten, maer om te lyden; niet om in overvloed, maer om in gebrek te leven; niet om geëerd, maer om veracht te worden; niet om uwen wil, maer om den wil eens anderen te doen.

37. Dikwerf moet gy het voornemen hernieuwen van heilig te worden; en den moed niet laten zinken, het mag ook nog zoo erbarmelyk met u uitzien.

38. Alle dagen moet gy uwe goede voornemens, en zyt gy een kloosterling, uwe geloften hernieuwen.

39. In alles, wat de zinnelykheid tegenstrydt, in smerten, ziekten, by beleedigingen, vervolgingen, by verlies van fortuin, by de dood van ouders en andere dierbare persoonen moet gy uwen wil teenemael met den wil Gods vereenigen. Tot dit einde moeten al uwe handelingen, alle communien, betrachtingen en gebeden gerigt zyn; en gy moet zonder ophouden God bidden, dat gy zynen heiligsten wil moogt beminnen en volbrengen.

40. Beveel u ook aen in het gebed van godvruchtige christenen, beveel u vooral den heiligen in den hemel en byzonderlyk de allerheiligste Maegd Maria aen. Stel hoogen prys op de godvruchtigheid tot de Moeder Gods, en tracht dezelve ook anderen in te boezemen.

GEESTELYKE GRONDREGELS

WAERAEN ZICH EENE GODVRUCHTIGE ZIEL HOUDEN MOET.

Wat baet het den mensch, zoo hy de geheele wereld wint, doch aen zyne ziel schade lydt?

Alles heeft een einde, alleen de eeuwigheid eindigt nimmer.

Dat ik alles verlieze, indien ik maer God niet verlieze.

Geene zonde, zoo klein zy ook zy, is een gering onheil.

Willen wy God behagen, zoo moeten wy ons zelven verloochenen.

Alles, wat wy bloot uit eigen welgevallen doen, is voor de eeuwigheid verloren.

Om zalig te worden, moet men gedurig vreezen van te vallen.

Ik wil geerne elken oogenblik sterven, zoo ik maer aen God behage.

De zonde is het eenigste onheil, dat men vreezen moet. Wat God wil, is altyd goed, en men moet het ook altyd willen.

Wie niets dan God wil, is in elken toestand vergenoegd.

Ik moet my voorstellen, dat op de wereld niemand zy dan God en ik.

De gansche wereld kan ons hert niet voldoen, God alleen kan het.

Alle gelukzaligheid bestaet in de liefde tot God, en God beminnen heet zynen heiligsten wil vervullen.

Al onze rykdom hangt van het gebed af; wie bidt, verkrygt alles, wat hy verlangt.

Den dag moet men voor verloren houden, op welken men de betrachting verzuimt.

Wie de betrachting laet varen, schryft de heilige Theresia, deze stort zich in de hel.

Laet geenen dag voorbygaen, zonder in een geestelyk boek te lezen.

De eerzucht is eene pest des geestelyken levens.

Om niet enkelyk met den mond, maer ook in het hert ootmoedig te zyn, is het niet genoeg, dat men zegge, dat men verdient veracht te worden; maer men moet zich ook verheugen, als men van anderen veracht wordt.

Wat vermag toch ook wel eene ziel, indien zy niet eens om Gods wil eene beleediging verdragen kan?

Aen dengenen die wel bedenkt, dat hy de hel verdiend heeft, komt elke smert gering voor.

Wie de armoede bemint, bezit alles. Van de dingen dezer wereld moet men het slechtste, van de goddelyke het beste kiezen.

De opregte liefde bestaet daerin, dat men goed bewyst aen diegenen, welke ons kwaed aengedaen hebben, en hen op zulke manier wint.

Waertoe baten ons toch rykdom en eer in de uer onzer dood!

Het is eene groote genade Gods, dat men tot zyne heilige liefde geroepen is.

God laet geene goede begeerte onbeloond.

Alle verkleefdheid, al is 't ook aen goede dingen, is niet goed.

Laet ons dankbaer wezen, doch vooral jegens God. Daerom moeten wy ons besluiten, God niets af te slaen, maer steeds dat te doen wat hem welbehaegt.

Wy verrigten het schoonste gebed, indien wy ons gedurende de ziekte in den wil Gods overgeven.

Een heilig leven en zinnelyke vermaken verdragen zich niet met elkander.

Wie op zich zelven vertrouwt, die is verloren; wie op God vertrouwt, vermag alles.

Welke grootere vreugde kan toch wel eene ziel hebben, dan te erkennen, dat zy God vreugde aendoet.

God is bereid zich gansch aen dengenen te schenken, die uit liefde tot hem alles verlaet.

De eenigste weg, om heilig te worden, is de weg van het lyden.

Door droogte van geest en door bekoringen beproeft God degenen, die hem beminnen.

Wie God bemint, en op hem vertrouwt, kan niet verloren gaen.

Wie zynen gekruisten Zaligmaker aenschouwt, die verdraegt alles met geduld.

Overzulks is hy het meest tevreden, die God het meest bemint.

Al hetgeen men niet voor God doet, wordt ons tot verdriet.

Geenerlei ongerustheid, zy moge ook uit goede meening ontspruiten, komt van God.

Zoo men maer niet moede wordt met voorwaerts te gaen, dan komt men voorzeker tot het doeleinde.

Wie God alleen verlangt, is ryk en tevreden, hy behoeft niets, en spot met de wereld.

BYVOEGSEL

VOOR ONGEHUWDE PERSOONEN IN DE WERELD OF IN DEN KLOOSTERLYKEN STAET.

I. HOOFDSTUK.

VAN DE VOORREGTEN DER MAEGDELYKE ZUIVERHEID.

1. Zielen, die zoo gelukkig zyn van zich geheel aen de liefde van Jesus Christus toe te wyden, en die hem de lelie harer zuiverheid opdragen, worden daerdoor zoo lief en dierbaer aen God als de heilige engelen: *Zy zullen even als de engelen Gods in den hemel zyn.* Zulks bewerkt de deugd der heilige zuiverheid. — Alzoo, zegt de heilige Ambrosius, is degene, die deze deugd bewaert, een engel; wie dezelve verliest, een duivel. Baronius verhaelt, dat men by de dood eener maegd, genaemd Georgia, vele duiven zag rondvliegen, welke, toen men het lyk der maegd in de kerk droeg, zich op het dak van dezelve neêrzetteden, en dat juist boven die plaets waer het lyk lag, tot dat

hetzelve begraven was. Iedereen hield deze duiven voor engelen, die het maegdelyk lichaem tot het graf toe vergezelden. Met regt noemt men den maegdom eene engelsche, eene hemelsche deugd; want, zegt de H. Ambrosius, deze deugd heeft in den hemel haer voorbeeld gevonden, welk zy navolgen moet, omdat dezelve in den hemel op het volmaektste uitgeoefend wordt, aengezien de ziel in den hemel haren wezenlyken bruidegom vindt.

2. De ziel, welke aen Jesus Christus haren maegdom toewydt, wordt eene bruid van Jesus Christus. Daerom bedient zich de Apostel, als hy aen zyne leerlingen schryft, van de volgende woorden: *Ik heb u ondertrouwd met eenen man* (namelyk met Jesus Christus), *opdat ik u als eene kuische maegd aen Christus aenbiede.* Jesus Christus zelf wil in het zinnebeeld van de maegden derzelver bruidegom genoemd worden: *Zy gingen den bruidegom te gemoet; zy gingen met hem tot het bruilofts feest.* Daerom laet de Zaligmaker, wanneer hy van andere menschen spreekt, zich meester, herder, vader noemen; spreekt hy echter van maegden, zoo laet hy zich haren bruidegom noemen. De heilige Gregorius Nazianzenus schreef hierover de volgende schoone woorden: Christus versiert als een bruidegom den kuischen maegdom. Deze trouw geschiedt in het geloof: *Ik wil met u huwen in het geloof.* Het is byzonderlyk de deugd der maegdelyke zuiverheid, die Jesus Christus den menschen verdiend heeft. Overzulks staet in de heilige Schriftuer geschreven, *dat de maegden overal het lam volgen, waer het gaet.* De goddelyke moeder Maria heeft eens aen eene ziel veropenbaerd, dat eene bruid van Jesus Christus alle deugden, doch gansch byzonderlyk de heilige zuiverheid beminnen moet, omdat zy door dezelve altyd meer aen haren goddelyken bruidegom gelykt. De heilige Antonius van Padua zegt, dat alhoewel elke regtveerdige ziel, volgens de uitspraek des heiligen Bernardus, eene bruid des Heeren is, nogtans eene maegd op eene gansch byzondere wyze zyne bruid genoemd wordt. Daerom noemt ook de H. Fulgentius Jesus Christus den bruidegom van heilige maegden.

3. Wanneer eene jongvrouw, die in de wereld den huwelyken staet verkiest, verstandig is, zoo bevraegt zy zich vooral, wie van degenen, welke by haer aenzoek doen, de weerdigste is, wie haer op aerde het gelukkigste kan maken. Doch eene jongvrouw, die den staet van onthouding verkiest, wordt eene bruid van Christus. Daerom is het ook dat de bisschop by de aflegging der gelofte eener kloostervrouw tot haer spreekt: Ik huwe u met Jesus Christus, die u onbevlekt gelieve te bewaren; ontvang als zyne bruid den ring des geloofs, opdat gy, na hem getrouw gediend te hebben, eeuwig gekroond wordt. Bevragen wy ons by de bruid in het gezang der Gezangen, welke zekerlyk de voorregten des goddelyken bruidegoms kent, waerin dezelve bestaen. Zeg ons, o heilige bruid! hoe is uw beminde gesteld, die uwe liefde bezit, en u tot de gelukkigste en vergenoegste onder alle vrouwen kan maken? En hoort, zy antwoordt: *Myn beminde is geheel wit*, ter oorzake zyner onschuld, en *geheel rood*, ter oorzake der liefde, waermede hy jegens zyne bruid ontstoken is; in het kort, hy is zoo schoon, zoo volmaekt in alle deugden, zoo goedaerdig en vriendelyk, dat hy meer dan elk ander bruidegom verdient bemind te worden. Mogen dan toch, schryft de heilige martelaer Ignatius, al die gelukkige maegden, welke zich aen Jesus Christus toegewyd hebben, met dankbaerheid erkennen, dat zy zoo gelukkig geweest zyn van eenen bruidegom te vinden, die met zoodanige gaven versierd was, dat noch in den hemel noch op de aerde geen schooner, edeler, ryker en liefweerdiger te vinden is.

4. Derhalve zeide ook de heilige Clara van Montefalco dat zy haren maegdom zoo hoog achtte, dat zy liever gedurende haer geheel leven de pynen der hel wilde uitstaen, dan dezen kostelyken schat te verliezen. Het was alzoo met regt, dat de glorieryke maegd Agnes, volgens het verhael van den heiligen Ambrosius, antwoordde, toen haer de zoon des bevelhebbers van Roomen als bruidegom aengeboden wierd: Ik heb eenen veel beteren bruidegom gevonden. De heilige Domittilla, nicht van den keizer Domitianus,

antwoordde hetzelfde aen die vrouwen, welke haer wilden doen verstaen, dat zy zonder nadeel den graef Aurelianus konde huwen, aengezien dezelve, alhoewel hy een heiden was, doch geerne daerin zoude toestemmen, dat zy christen bleef. Maer zegt my toch, antwoordde de Heilige, indien aen eene jongvrouw een koning en een boer te gelyk ten huwelyk aengeboden wierden, welken van beiden zoude zy wel kiezen? Indien ik met Aurelianus in huwelyk wilde treden, zoo moeste ik aen de verbinding met den koning van hemel en aerde verzaken; doch zoude ik niet eene zottin wezen, als ik zulks deed? Zegt alzoo aen den graef Aurelianus, dat hy zyn voornemen late varen. Om nu getrouw te blyven aen Jesus Christus, welken zy haren maegdom toegewyd had, was de Heilige geerne bereid levendig verbrand te worden, want tot deze ysselyke dood wierd zy door haren grouwzamen bruidegom veroordeeld. Op gelyke wyze antwoordde ook nog de heilige maegd Susanna, toen haer de tyding gebragt wierd, dat de keizer haer tot keizerin wilde maken, en ten huwelyk geven aen zynen schoon-zoon Maximinus, dien hy reeds tot keizer benoemd had. Daer zy zulks afsloeg, liet de keizer haer om het leven brengen. Even zoo hebben nog veel andere maegden aen de verbinding met de aenzienlyksten dezer wereld verzaekt, om zich met Jesus Christus te kunnen verbinden. De heilige Joanna, dochter van den koning van Portugal, sloeg de trouw met Ludovicus XI, koning van Frankryk, af. De gelukzalige Agnes weigerde de echtvereeniging met keizer Ferdinandus II. Elisabeth de dochter des konings van Hongarië en erfprinses des ryks wilde gelyker wyze niet trouwen met den aertshertog Henricus van Oostenryk, en vele anderen deden hetzelfde.

5. Daerenboven wordt ook nog eene maegd, die zich aen Jesus Christus toewydt, met ziel en lichaem een eigendom van God. Dat heeft ons de H. Paulus geleerd, als hy zegt: *Eene ongehuwde vrouw en eene maegd denkt op datgene, wat van den Heer is, opdat zy aen lichaem en ziel heilig zy; de gehuwde echter is voor dat bezorgd, wat van de wereld is, opdat zy*

den man moge behagen. De maegd of de jongeling, welke zich God toegewyd heeft, denkt alleenlyk aen God, en hoe hy hem geheel toebehoort; doch eene getrouwde persoon moet noodzakelyker wyze, wyl zy in de wereld is, aen de dingen dezer wereld denken en zich daermede bezig houden. Derhalve voegt de Apostel er nog by: *Dit zeg ik ten uwen besten, om u aen te wakkeren tot datgene, wat betamelyk is en u geschikt maekt, om den Heer zonder hinderpael aen te hangen.* Doch de arme getrouwde persoonen ontmoeten vele hinderpalen om zalig te worden; en deze hinderpalen zyn des te grooter, hoe aenzienlyker deze persoonen voor de wereld zyn.

6. Wil iemand heilig worden, zoo moet hy de middelen hiertoe aenwenden; hy moet dikwyls de heilige Sakramenten ontvangen, menigmael betrachten, zich innerlyk en uiterlyk versterven, verachtingen, vernederingen en armoede beminnen; kortom, hy moet allen vlyt besteden om te erkennen, wat hy te doen hebbe om God te behagen; en daerom moet dusdanige noodzakelyker wyze van de wereld onthecht zyn. Doch, ach! waer zal wel eene getrouwde persoon de gelegenheid, de middelen en de noodige ingetogenheid des geestes vinden, om zich altoos met godelyke dingen bezig te houden? *De gehuwde is voor datgene bezorgd, wat van de wereld is:* zy moet voor de familie zorgen, de kinders opvoeden, haren echtgenoot tevreden stellen, ja zelfs de bloedverwanten, deszelfs ouders, zusters en broeders, die dikmaels veel lastiger zyn om te verdragen dan den echtgenoot zelven; daerom moet haer hert, zegt dezelfde Apostel, gedeeld zyn, omdat zy hare liefde tusschen haren echtgenoot, hare kinders en God deelt. Hoe zal wel eene getrouwde persoon tyd vinden, om veel te bidden, dikwerf de heilige Communie te ontvangen, wanneer zy nauwelyks tyd vindt om de behoeften van het huis gade te slaen? De man wil opgediend zyn, hy kyft en is ontevreden, zoo zyne bevelen niet oogenblikkelyk, en op dien aerd als hy het verlangt, uitgevoerd worden. De knechten en dienstmaegden veroorzaken ook dikwyls onrust in hun huis of door ge-

schreeuw, door twist of door onbetamelyke vragen; wanneer de kinderen klein zyn, zoo weenen zy menigmael en begaen nu dit, dan dat; wanneer zy echter groot worden, zoo veroorzaken zy nog veel grootere onrust, kommer en zorg, nu wegens de slechte gezelschappen die zy bezoeken, dan wegens het gevaer waerin zy zich bevinden, dan wederom wegens ziekten waeraen zy lyden. Hoe kan nu iemand by zulke zorgen en verontrustende gedachten met aendacht bidden en ingetogen blyven? Wat de heilige Communie aengaet, nauwelyks is het aen eene getrouwde persoon geoorloofd zondags te communiceren; zy zal nog wel goede begeerten hebben, doch het zal haer bykans onmogelyk voorkomen met grootere vlyt en met grootere zorgvuldigheid zich met de zaligheid harer ziel bezig te houden. Aengezien zy geenen geschikten tyd heeft om zich veel met goddelyke dingen op te houden, zoude zy, wel is waer, door verduldigheid en overgeving in den wil Gods vele verdiensten kunnen vergaderen; het is waer, zy zou dit kunnen; doch het zal haer zwaer, zoo niet zelfs onmogelyk zyn, in het midden van zoo vele onrusten en bezigheden zonder gebed, zonder geestelyke lezing, zonder heilige Sakramenten, eene zoo heldhaftige verduldigheid en overgeving aen den wil Gods te oefenen.

7. Gave God ondertusschen, dat de getrouwde persoonen niets anders te lyden hadden, dan dat zy belet worden van hare godvruchtige oefeningen te vervullen; van langer te bidden en meermaels te communiceren! Doch helaes! het grootste onheil is het gevaer, waerin zy zich geduriglyk bevinden, van de genade Gods en de zaligheid harer ziel te verliezen. Zy moeten uit hoofde van haren staet by anderen verschynen, het order in het huis in stand houden, in vreemde huizen met zoo velerlei lieden omgaen, en in haer eigen huis noodzakelyk verkeeren met familie, vrienden of bloedverwanten en bekenden van haren echtgenoot. O hoe vele gevaren zyn dit niet om God te verliezen! Waerlyk verstaen dit niet de ongetrouwden; doch de getrouwden weten het maer al te wel, dat zy aen zulke gevaren bloot gesteld zyn;

en veel beter weten het de biechtvaders, die hare biecht moeten aenhooren.

8. Ik wil zelfs niet eenmael spreken van het kommervolle leven, dat alle getrouwde persoonen voeren. Nadat ik zoo vele jaren de biechten gehoord heb van zoo menige getrouwden zoo aenzienlyke als geringe persoonen, herinner ik my zelfs niet ééne gevonden te hebben, die volstrekt tevreden geweest is. Slechte behandeling van haren man, verdriet over de kinderen, nood in het huis, aenmatigingen der schoonmoeder en der bloedverwanten, barenssmerten, die altoos met doodsgevaer verbonden zyn, jaloerschheid des mans, ongerustheid van geweten nopens de vlugt der gelegenheid en de opvoeding der kinderen, veroorzaken eenen schroomelyken altoosdurenden storm, in welken de getrouwden voortleven, zuchtende en klagende, dat zy vrywillig eenen staet, die zoo vol van verdriet is, verkozen hebben. God gave, dat zy in dezen storm nog niet daerby hare zielen verloren, zoo dat zy eene hel hier op de aerde en eene andere in de eeuwigheid te onderstaen hebben. Dusdanig is het schoon lot, hetwelk die jongvrouwen vrywillig verkiezen, die het met de wereld houden. Maer zal misschien eene jongvrouw hiertegen inbrengen : Bevindt zich dan onder alle getrouwden niet ééne die heilig zy? Ja, antwoord ik, de eene of de andere onder haer wordt heilig; doch hoe en op welke manier? Door eene altyddurende martelie, terwyl zy alles voor God met verduldigheid verdraegt, alles God in vrede en liefde opdraegt, zonder zich te ontstellen. Doch hoe vele zielen zyn er wel, die tot zoo groote volmaektheid geraken? En indien men er eenige vindt, zoo kan men verzekerd zyn, dat zy geduriglyk berouwen en beweenen van het met de wereld gehouden te hebben, terwyl zy toch hadden kunnen haren maegdom aen Jesus Christus opofferen, zich teenemael aen God schenken en tevreden leven.

9. Hieruit volgt alzoo, dat die jongelingen en jongvrouwen, die van de wereld afstand doen en zich geheel aen Jesus Christus en zyne goddelyke liefde toewyden, den zaligsten en volmaektsten staet gekozen

God is bereid zich gansch aen dengenen te schenken, die uit liefde tot hem alles verlaet.

De eenigste weg, om heilig te worden, is de weg van het lyden.

Door droogte van geest en door bekoringen beproeft God degene, die hem beminnen.

Wie God bemint, en op hem vertrouwt, kan niet verloren gaen.

Wie zynen gekruisten Zaligmaker aenschouwt, die verdraegt alles met geduld.

Overzulks is hy het meest tevreden, die God het meest bemint.

Al hetgeen men niet voor God doet, wordt ons tot verdriet.

Geenerlei ongerustheid, zy moge ook uit goede meening ontspruiten, komt van God.

Zoo men maer niet moede wordt met voorwaerts te gaen, dan komt men voorzeker tot het doeleinde.

Wie God alleen verlangt, is ryk en tevreden, hy behoeft niets, en spot met de wereld.

BYVOEGSEL

VOOR KLOOSTERLINGEN VAN BEIDERLEI GESLACHT.

I. HOOFDSTUK.

DE VOORDEELEN VAN DEN KLOOSTERLYKEN STAET.

1. Men kan met regt op de kloosterlingen de woorden toepassen, welke van de Israëlieten gezegd wierden, wanneer deze, uit de slaverny van Pharao verlost, uit Egypte trokken : *Gy hebt het volk, welk gy verlost hebt goedertierenlyk geleid, en hebt het door uwe magt tot uwe heilige woonplaets gevoerd.* Even als de Joden in het oud verbond het beminde volk Gods waren ten aenzien der Egyptenaers, zoo zyn in het nieuw verbond dit de kloosterlingen ten opzigte der wereldlingen. Even als de Joden uit Egypte, een land van kommer, van slaverny, en waer men God niet erkende, uitgetrokken zyn, even zoo hebben ook de kloosterlingen de wereld verlaten, welke hare dienaers met bitterheid en ellende betaelt, en waer God zoo weinig erkend wordt. Gelyk de Joden in de woestyn door eene vuerkolom naer het land van belofte geleid wierden, zoo worden ook de kloostergeestelyken van het licht des heiligen Geestes geleid in den kloosterlyken staet, welke gelykt aen dat land, hetgeen ons in den hemel beloofd is. In den hemel is geene begeerte naer aerdsche rykdommen en naer zinnelyke genoegten, aldaer is geen eigenwil; even zoo is het in het klooster; want aldaer wordt uit kracht der heilige beloften van armoede, van kuischheid en van gehoorzaemheid, de deur gesloten voor alle

deze schadelyke begeerten. In den hemel doet men niets anders dan God loven; hetzelfde geschiedt in het klooster, terwyl alles, wat men aldaer doet, betrekking heeft op den lof van God. Gy looft God, zegt de H. Augustinus, wanneer gy de bezigheden des kloosters ter herte neemt, wanneer gy in de sacristy of aen de poort uwe bediening vervult; gy looft God, wanneer gy eet; gy looft God, wanneer gy u tot rust begeeft en slaept; kortom, in alles wat gy doet, looft gy God. In den hemel is een altyddurende vrede, aengezien de zaligen in God alle goed vinden; dezen vindt men ook in den kloosterlyken staet, omdat men aldaer niets anders zoekt dan God; en in hem vindt men eene rust, die alle vreugden overtreft, welke de wereld kan verschaffen. Derhalve had de H. Maria Magdalena van Pazzis regt als zy zeide, dat een kloosterling zynen staet hoog moet schatten, omdat de roep tot den kloosterlyken staet de grootste genade is, die God na het doopsel aen eene ziel kan verleenen.

2. Gy dan, kloosterbroeders en kloosterzusters, gy moet uwen staet veel hooger schatten dan al de heerlykheid en alle koningryken der wereld. Uw staet bewaert u voor de zonden, die gy in de wereld zoudt begaen; hy houdt u gestadig met heilige oefeningen bezig; hy maekt dat gy alle dagen eeuwige kroonen verdient; hy verheft u tot bruiden Gods, en zal u na dit leven koningen en koninginnen des hemelryks maken. Hoe hebt gy deze groote genade verdiend, dat God u liever gekozen heeft dan zoo vele anderen, die zulks meer dan gy verdienden? Gy zoudt zeer ondankbaer jegens God zyn, indien gy hem daerover niet dagelyks van ganscher herte uwe dankbaerheid betuigde. Niemand heeft beter, dan de H. Bernardus, de groote voordeelen beschreven, die zich in den kloosterlyken staet bevinden: « Is het niet, schryft hy, de heilige kloosterlyke staet, in welken de mensch zuiverder leeft, zeldener valt, gauwer opstaet, waekzamer wandelt, dikwyler met genaden bedauwd wordt, veiliger rust, onbeschroomder sterft, sneller ge-

zuiverd en rykelyker beloond wordt?» Overwegen wy ieder dezer woorden, en zien wy welke groote schatten ieder derzelve behelst. —

3. Ten eerste in den kloosterlyken staet leeft de mensch zuiverder. Alle werken, die een kloosterling verrigt, zyn in zich zelve veel zuiverder, en God veel aengenamer. De zuiverheid der werken bestaet enkelyk daerin, dat zy uit geen ander inzigt verrigt worden, dan om God te behagen. Daerom zyn onze werken, hoe meer dezelve naer den wil Gods en hoe minder zy naer onzen eigen wil verrigt worden, des te aengenamer en welbehagelyker aen God. In de handelingen der wereldlingen, hoe heilig en ieverig deze dan ook mogen zyn, is toch altoos meer eigenwil, dan in de handelingen eens kloosterlings. Wie in de wereld leeft, bidt wanneer hy wilt; hy communiceert, wanneer hy wilt; hy hoort de heilige mis, hy leest een godvruchtig boek, hy bidt de daggetyden, wanneer het hem gelieft. Een kloosterling integendeel verrigt deze geestelyke oefeningen, wanneer de gehoorzaemheid, dat is, wanneer God wilt; want het is God, die by middel der gehoorzaemheid spreekt. Daervan komt het, dat een kloosterling, die zyne regelen en oversten gehoorzaemt, niet alleen groote verdiensten vergadert, wanneer hy bidt, of eenig ander geestelyk werk verrigt, maer ook wanneer hy arbeidt, wanneer hy gaet, wanneer hy de anderen oppast; ja zelfs, wanneer hy eet, zich verzet, of slapen gaet; omdat hy, met dit alles niet uit eigen wil, maer uit gehoorzaemheid te doen, in alles den wil Gods doet, en alzoo in alles verdiensten verzamelt.

4. O hoe menigmael bederft de eigenwil ook de heiligste werken. Ach! aen hoe vele menschen zal op den laetsten dag des oordeels, als zy den loon hunner werken zullen vragen: *Waerom hebben wy gevast, en gy hebt het niet aengezien? waerom hebben wy onze zielen verootmoedigd, en gy hebt het niet geweten?* Aen hoe vele menschen zal, helaes! alsdan geantwoord worden: *Ziet op den dag dat gy gevast hebt, vindt men uwen wil.* De Heer

zal tot hen zeggen : Wat begeert gy ? loon ? Dezen hebt gy reeds ontvangen in uwen wil te doen, aengezien gy arbeidde om u zelven en niet om my te vergenoegen. — De abt Gilbertus zegt, dat de geringste handelingen der kloosterlingen, in verdiensten, de grootste werken der wereldlingen overtreffen. Daerenboven schryft de H. Bernardus : Indien iemand in de wereld het vierde gedeelte deed van hetgeen een kloosterling doet, zoude hy als een heilige vereerd worden. En in der daed, meermaels heeft men de ondervinding gehad, dat persoonen, die door hunne deugden in de wereld gelyk zonnen glinsterden, het klooster ingetreden zynde, maer flauwe lichtjes waren in vergelyking met goede kloosterlingen. Dewyl dus een kloosterling in alles, wat hy doet, den wil Gods volbrengt, zoo kan hy zeggen, dat hy God gansch eigen is. De eerweerdige Maria van Jesus, stichtster van het klooster te Tolosa, plagt te zeggen, dat zy om twee oorzaken haer beroep zeer hoogachtte : ten eerste, omdat eene kloosterpersoon altoos met Christus verkeert, welke in het allerheiligste Sakrament des altaers met haer in een en hetzelfde huis woont; ten tweede, omdat zy door de gelofte van gehoorzaemheid God gansch eigen is, vermits zy door dezelve haren wil en zich zelve aen God opgeofferd heeft.

5. Ten tweede, de kloosterling valt zeldener; want, aengezien hy buiten de wereld is, is hy weiniger aen den val blootgesteld. De H. Antonius abt zag de wereld vol van strikken, en vóór hem had dit de H. Apostel Joannes gezien; waerom hy zeide : In de wereld is niets dan begeerlykheid naer zinnelyke vreugden, rykdommen en tydelyke eeren. Alles wat in de wereld is, is of begeerlykheid des vleesches, dat wilt zeggen, zinnelyke lusten; of begeerlykheyd der oogen, namelyk rykdommen; of hooveerdy des levens; de uiterlyke eeren, die de menschen hoogmoedig maken. In den kloosterlyken staet worden door de heilige geloften deze vergiftige bronnen gesloten: door de gelofte van zuiver-

heid wordt de deur aen de zinnelyke lusten gesloten; door de gelofte van armoede wordt de begeerte naer rykdommen onderdrukt, en door de gelofte van gehoorzaemheid wordt het trachten naer ydele eeren verhinderd.

6. Het is waer, dat men in de wereld zonder verkleefdheid aen tydelyke goederen kan leven; doch men pleegt te zeggen : dat wie pek aenraekt, ligtelyk er van besmet wordt. *De wereld ligt in snoodheid*, zegt de H. Joannes. De H. Ambrosius verklaert deze woorden aldus : Alle, die in de wereld leven, leven onder den rampzaligen en gruwelyken dwang der zonden. De lucht der wereld is eene besmettelyke en voor de ziel schadelyke lucht, zoo dat hy, die dezelve inademt, ligtelyk in eene geestelyke ziekte valt. — Het menschelyk opzigt, de slechte voorbeelden, de kwade gezelschappen zyn hevige bekoringsmiddelen, die de menschen aenlokken om zich aen de aerdsche goederen te verkleven en zich van God te verwyderen. Een ieder weet, dat de kwade gelegenheden, waermede de wereld vervuld is, oorzaek zyn, dat zoo vele zielen te gronde gaen. Van deze gelegenheden is eene persoon verwyderd, die in het klooster leeft. Vandaer kwam het, dat de H. Maria Magdalena van Pazzis dikmaels de muren haers kloosters kuste en zeide: O gy beminde muren! voor hoe vele gevaren bewaert gy my! Om dezelfde reden zeide ook de zalige Maria Magdalena Orsini, als zy in haer klooster eene zuster zag lachen: Lach maer, myne zuster! lach maer; want gy hebt reden van vergenoegd te zyn, vermits gy van de gevaren der wereld vry zyt.

7. Ten derde, een kloosterling staet spoediger wederom op; want indien hy ongelukkiger wyze in eene zonde valt, zoo heeft hy dan krachtigere hulpmiddelen om op te staen. De regel, welke hem tot de biecht verpligt, de betrachting, waer zich de eeuwige waerheden aen zyn gemoed voorstellen, de goede voorbeelden der andere, de berispingen der oversten, dit alles zyn krachtige

middelen om op te staen. *Wee hem*, zegt de heilige Geest, *die alleen is*, *want wanneer hy zal gevallen zyn*, *zal hy niemand hebben die hem ophelpt.* Wanneer iemand in de wereld zondigt, dan vindt hy niet ligtelyk iemand, die hem vermaent en berispt, en daerom volherdt hy gemakkelyk in zynen val; doch in het klooster, indien de eene valt, helpt hem zyn gezel om op te staen. De H. Thomas zegt, dat indien eene kloosterpersoon eene fout begaet, de andere haer spoediglyk zullen helpen dezelve te vergoeden.

8. Ten vierde, een kloosterling wandelt waekzamer. O hoe veel grootere hulpmiddelen heeft een kloosterling om tot het eeuwig leven te geraken, dan de vorsten en koningen dezer aerde! De monarken hebben, wel is waer, groote rykdommen, vermaken, hooge eeren voor de wereld, magtige krygsheeren en treffelyke mannen, die hen dienen; doch zy hebben niet eenen vriend, die hen enkelyk met een woord berispt of op de pligten van hunnen staet opmerkzaem maekt. Alle schrikken iets te zeggen uit vrees van in de ongenade des konings te vallen, indien zy hem een zyner gebreken aentoonen; ja, men vindt er niet weinige, die om meer in zyne gunst te dringen, zelfs de misdaden van den vorst roemen en pryzen. Wanneer integendeel in het klooster iemand iets misdoet, zyn vele oogen op hem gerigt om hem over zyne fout te berispen en te bewerken, dat hy in zich keere. De oversten, ja zyne medebroeders zelven zullen niet nalaten van hem op zyne fouten en op de gevaren, waeraen hy bloot gesteld is, opmerkzaem te maken; de goede voorbeelden der andere zullen even zoo vele bestraffingen zyner gebreken zyn. Deze hulpmiddelen tot de zaligheid, welke verre de belangrykste zaek is, ja waeraen alleen alles in deze wereld gelegen is, zyn voorzeker voor eenen geloovigen grootere goederen dan alle aerdsche magt en heerlykheid.

9. Gelyk diegene, welke midden in de wereld leven, vele hindernissen vinden om goed te

doen, zoo vinden de kloosterlingen in het klooster vele hindernissen om kwaed te bedryven. De byzondere waekzaemheid, die in de kloosters heerscht om ook de kleine zonden te vermyden, is een sterke dam en bolwerk om de zware zonden van zich af te keeren : want of de kloosterling overwint de bekoring tot eene dagelyksche zonde, en dan verwerft hy eene nieuwe kracht om de bekoringen tot zware zonden te wederstaen; of hy wordt somwylen uit gebrekkelykheid overwonnen, en indien dan ook eene buitenschans der vesting verloren gaet, zoo gaet toch ten minste de vesting zelve niet verloren; ja somwylen zyn deze kleine verliezen voordeelig, zoo dat men in de vesting beter op zyne hoede is en waekzamer wordt. De kloosterling ziet by elken kleinen val beter zyne zwakheid, en verootmoedigt zich deswege meer; hy heeft een grooter mistrouwen van zich zelven; hy begint meermaels en met grooter vertrouwen zynen toevlugt te nemen tot Jesus en tot zyne heiligste Moeder, en dezelve om hulp aen te roepen; en op zulke wyze zullen hem zyne kleine vallen niet alleen geene groote schade toebrengen; terwyl de Heer, wanneer hy zich verootmoedigt, hem spoedig zyne hand zal toereiken om hem te helpen: *Indien de regtveerdige valt, zal hy niet verpletterd worden; want de Heer legt zyne hand onder hem :* maer integendeel zy zullen hem, gelyk gezegd is, dienen om een grooter mistrouwen van zich zelven te hebben en een vaster betrouwen op God te stellen. De H. Egidius uit het orden des H. Franciscus plagt te zeggen: Het is beter in het klooster eenen graed van genade te hebben, dewyl deze graed aldaer ligtelyk aengroeyt en moeyelyk verloren gaet, dan tien graden in de wereld, alwaer deze graden met moeyte toenemen en ligtelyk verloren gaen.

10. Ten vyfde een kloosterling wordt meermaels met genaden begunstigd. O myn God! met hoe vele verlichtingen, innerlyke zoetigheden en woorden van liefde begunstigt Jesus zyne bruiden in de kloos-

ters, nu in het gebed, dan in de heilige Communie, nu in het koor in de tegenwoordigheid van het allerheiligste Sakrament des autaers, dan in de cel, wanneer zy het krucifix aenschouwen. De zielen in de wereld zyn gelyk planten, die op eenen onvruchtbaren akker geplant zyn, op welken weinig hemelsche dauw valt, en waer dit weinige maer zelden iets voortbrengt, omdat de middelen ontbreken om er nut uit te trekken. Arme wereldlingen! geerne wilden zy langer bidden, meermaels communiceren; zy zouden geerne meermaels het woord Gods in de kerk aenhooren; zy zouden geerne eenigen tyd in de eenzaemheid leven om hunne gedachten te verza melen en zich nauwer met God te vereenigen: doch zulks is hun niet geoorloofd. — De wereldsche bezigheden, de ouders en bloedverwanten, het menschelyk opzigt, de bezoeken van vrienden, de verleiding der wereld beletten hun dit uit te voeren. Kloosterlingen daerentegen zyn gelyk gelukzalige planten, die op eenen vruchtbaren akker geplant zyn, alwaer de hemelsche dauw steeds in overvloed is. De Heer staet in de kloosters zyne bruiden onophoudelyk by met verlichtingen, inspraken en geestelyken troost, welke zy in de betrachtingen, in geestelyke onderhandelingen, by het lezen van geestelyke boeken, en ook by het aenschouwen der goede voorbeelden van andere ontvangen. Daerom was het met regt dat de Carmelietersse Catharina van Jesus, wanneer men haer herinnerde aen de kommernissen, welke zy by de stichting haers kloosters onderstaen had, antwoordde: God heeft my alles rykelyk vergolden met my eene enkele uer te laten blyven in het klooster, in het huis zyner heiligste Moeder.

11. Ten zesde een kloosterling heeft eenen grooteren vrede, hy rust veiliger. Wereldsche goederen kunnen ons hert niet vergenoegen. De dieren, welke voor de aerde geschapen zyn, zyn met de goederen der aerde tevreden; den mensch echter, die om God geschapen is, kan God alleen tevreden stellen. En dit weet men uit ondervinding; want, indien

deze goederen den mensch vergenoegden, dan zouden de ryken en voornamen in de wereld welke overvloed van geld, eeren en zinnelyke vreugden hebben, gelukzalig zyn; doch wy zien juist het tegendeel, terwyl zy in grootere onrust en angst leven, dan andere; want alwaer meer rykdommen en eerambten te vinden zyn, daer is ook grootere vrees, bitterheid en angst aen te treffen. De keizer Theodosius, eens onbekend in de cel eens kluizenaers komende, zeide tot denzelven, na eenige gesprekken: Weet gy ook, myn vader, wie ik ben? Ik ben de keizer Theodosius! En voortgaende riep hy uit: O hoe gelukzalig zyt gy, die hier op aerde vergenoegd, en van alle bekommernissen der wereld verwyderd zyt! Ik ben op aerde een groote heer, ik ben keizer; doch weet, myn vader! dat ik geenen dag heb, op welken ik gerust myne spyze kan nemen.

12. En hoe zoude wel de wereld vrede kunnen geven, daer de wereld eene plaets is van bedrog, van afgunst, van vrees en van gewoel? In der daed aldaer bevinden zich eenige ellendige vermaken; doch deze bedroeven de ziel, verre van dezelve tevreden te stellen; want, zoo zy de zinnen eenige oogenblikken streelen, laten zy toch naderhand in het hert duizend doornen en bitterheden. Vandaer komt het ook, dat diegene, welke zich op aerde op den top der pracht en eer bevinden, menigmael in de grootste treurigheid leven, omdat hunne heerlykheid, hoe grooter dezelve schynt, met des te meer vrees en verdriet verbonden is. Men kan alzoo met waerheid zeggen, dat de wereld niet eene plaets van vreugde, maer van onrust en ellende is, aengezien alle booze hertstogten in dezelve heerschen: eerzucht, begeerte naer rykdommen, begeerte naer zinnelyke vermaken, enz., en omdat men deze goederen nooyt in dien aerd en menigte, gelyk men verlangt, genieten kan; en al heeft men ze ook gelyk men verlangt, zy kunnen evenwel het hert niet voldoen, ja zy brengen duizend bitterheden met zich; zoo dat

zulke mensch zich met gal en venyn laeft, welke in de goederen der wereld zyne vreugde vindt.

13. Integendeel gelukzalig is de kloosterling, welke God bemint, en de genade weet te schatten, die God hem bewezen heeft, als hy hem van de wereld onthecht en in den kloosterlyken staet gesteld heeft; alwaer hy, indien hy zich beïevert om door de heilige versterving zyne driften te overwinnen en zich zelven te verloochenen, dien vrede geniet, welke, volgens de uitspraek des Apostels, alle vermaken overtreft, die de zinnen streelen. Vindt men wel onder de gelukkigste menschen volgens de wereld, onder de voornaemste prinsessen en koninginnen, ééne, die vergenoegder en gelukzaliger is dan die kloostervrouw, welke, van alle liefde tot aerdsche dingen ontbloot, God alleen wilt behagen? De armoede benauwt haer niet; omdat deze juist haer rykdom is, dien zy vrywillig verkozen heeft, en zy zich verheugt derzelver gevolgen te gevoelen. Ook kwelt haer de versterving der zinnen niet; dewyl zy den kloosterlyken staet ingetreden is, juist om dezelve te versterven en te kruisigen. De gehoorzaemheid valt haer niet lastig; want het aengenaemste offer, dat zy God kan aenbieden, bestaet in hem haren eigen wil te schenken. De vernederingen bedroeven haer niet: want zy is in het huis Gods gekomen om vernederd te worden: *Ik wil liever in het huis myns Gods de geringste zyn, dan in de hutten der zondaren woonen.* Het bedroeft haer niet in het klooster opgesloten te zyn; dit veroorzaekt haer veel eerder troost, omdat zy daerdoor van de onrusten en gevaren der wereld bevryd is. Het bekommert haer niet, dat zy de kloostergemeente moet dienen, dat zy veracht wordt, dat zy ziek is: omdat dit alles haer aen Jesus Christus, haren goddelyken bruidegom, des te aengenamer maekt. Eindelyk, het onderhouden der regels kwelt haer ook niet; omdat de ongemakken, welke dezelve met zich brengen, wel is waer, een last zyn, doch een last even als die der vleugels, welke dienen om te vliegen en zich met God te kunnen vereenigen. O welke troost voor eenen kloosterling, zich in eenen staet te be-

vinden, in welken het hert niet gedeeld is, en waer hy met den H. Franciscus kan uitroepen: *Myn God en myn al!*

14. Doch het is ook waer, dat eenige kloosterlingen zelfs in het klooster ontevreden leven: Ik vraeg echter, waerom? Omdat zy niet leven, gelyk het eenen kloosterling betaemt. Een godvruchtige kloosterling te zyn en vergenoegd te zyn, is één en hetzelfde. Daerom moet men zich wel overtuigen, dat de gelukzaligheid eens kloosterlings bestaet in de volkome vereeniging van zynen wil met den wil van God. Wie met den wil Gods niet vereenigd is, die kan niet vergenoegd zyn, omdat God die zielen niet wilt troosten die zynen heiligsten wil tegenstreven. Daerom kan men zeggen, dat een kloosterling in het klooster of eenen hemel geniet of eene hel te lyden heeft. Wat is immers de hel? De pyn der hel bestaet in verwyderd van God te moeten leven, den eigen wil niet te kunnen volbrengen, van de menschen, met welke men leeft, met schele oogen aengezien te worden, veracht, bekeven en gestraft te worden, in eene plaets opgesloten te zyn, waer geen uitgang is; kortom, de hel beteekent een leven vervuld met altyddurend lyden, zonder eenen oogenblik ware rust te genieten. Dit alles heeft een slechte kloosterling te lyden, en in zoodanige mate, dat de rampzalige in dit leven reeds eenen voorsmaek der hel heeft. Waerin bestaen echter de vreugden des hemels? In de ontlasting aller onrusten en bitterheden der wereld, in de gemeenschap met de heiligen, in de vereeniging met God en in het genieten van eenen altyddurenden vrede in God. Alle deze goederen geniet een godvruchtige kloosterling, en der halve heeft hy ook reeds hier op aerde eenen voorsmaek des hemels.

15. Het is waer, dat ook godvruchtige kloosterlingen hier op aerde kruisen en verdriet hebben; want deze aerde is eene plaets van verdiensten, en bygevolg eene plaets van lyden. Het ongemak van het gemeenschappelyk leven valt lastig; de berispingen der oversten, en de afslaende antwoorden, als

men iets verzoekt, misnoegen; de verstervingen der zinnen veroorzaken verdriet; de eigenliefde beklaegt zich, indien men van zyne medebroeders of medezusters allerlei tegenstrydigheden, verdriet en verachtingen onregtveerdiglyk moet verdragen. Doch al dit lyden veroorzaekt troost en vreugde aen eenen kloosterling, die God gansch toebehoort; dewyl hy bedenkt, dat hy God vergenoegen geeft door dit verduldig te onderstaen. De H. Bonaventura zegt: De liefde tot God is gelyk honig, welke de bitterste dingen zoet maekt. De eerweerdige Cesar de Bustis heeft aen zynen kleinzoon, die een kloosterling was, de volgende schoone woorden geschreven: Myn neef, wanneer gy het firmament aenziet, gedenk den hemel; indien gy de wereld beschouwt, gedenk de hel, alwaer men onophoudelyk lydt, zonder een enkel oogenblik rust te genieten; indien gy daerna het klooster aenschouwt, zoo gedenk het vagevuer, alwaer men, wel is waer, lydt· doch waer men in vrede lydt, en van zyne eeuwige zaligheid verzekerd is. En bestaet er wel een schooner lyden, zoo men dit een lyden kan noemen, dan met een gerust geweten te lyden? lyden in staet der genade Gods, en met de verzekering dat alle kwellingen in perelen voor onze kroon in den hemel zullen veranderd worden! want de schoonste edelgesteenten, die aen de kroonen der zaligen in den hemel glinsteren, zyn de zwarigheden, die zy in dit leven met verduldigheid en overgeving in den wil Gods onderstaen hebben.

16. Doch God is al te dankbaer en getrouw; hy weet wel van tyd tot tyd, ook op deze aerde, met innerlyke zoetigheden en troost datgene te vergelden, wat men uit liefde tot hem met verduldigheid verdraegt. De ondervinding leert ons, dat die kloosterlingen, welke zich door de schepsels allerlei vermaken, verkwikkingen en troost verschaffen, het meest misnoegd leven, en dat integendeel diegene, welke meer de versterving ter herte nemen, het gelukzaligste leven voeren. Wy moeten aldus overtuigd zyn, dat God alleen eene

ziel kan voldoen, en niet de voldoening der zinnen, noch de eeren, noch de rykdommen, noch de wereld met alle hare goederen; God alleen stelt ons tevreden. Wie God vindt, vindt alles. Daerom zeide de heilige Scholastica, dat, zoo de menschen den vrede en de rust erkenden, welke godvruchtige kloosterlingen in hunne kloosters genieten, dan de gansche wereld in een klooster zoude veranderd worden. Of gelyk de H. Maria Magdalena van Pazzis zegt, de menschen zouden de kloosters bestormen, en alle vermaken, die hun de wereld aenbiedt, verlaten. De H. Laurentius Justinianus zegt: God heeft de wereldlingen met opzet de gelukzaligheid des kloosterlyken staets verborgen; want indien zy dezelve erkenden, zoo zouden zy alle de wereld den rug keeren om kloosterlingen te worden.

17. Is de eenzaemheid, het stilzwygen en de rust in de kloosters niet reeds hier op aerde voor eene ziel, die God bemint, een voorsmaek des hemels? Pater Carel van Lotharingen, uit de Societeit Jesu, die van keizerlyk bloed was, zeide, dat God hem met een oogenblik van dien vrede, welken hy in het klooster genoot, rykelyk betaeld had voor alles wat hy in de wereld verlaten had; en somwylen was de vreugde, waermede hy in zyne cel vervuld wierd, zoo groot, dat hy in dezelve van vreugde begon te dansen. De zalige Seraphinus van Ascoli, een Capucien, zegde, dat hy een stuk zyner koord tegen alle koningryken der wereld niet wilde ruilen. Wanneer Arnulphus, een Cistercienser, de rykdommen en de eeren van het hof, die hy verlaten had, en den troost, welken hy in het klooster smaekte, met elkander vergeleek, dan riep hy uit: Het is waer, myn Jesus hetgeen gy beloofd hebt, dat gy honderdvoudig dengenen vergeldt, die alles om uwent wil verlaet. Alhoewel de moniken van den H. Bernardus een buitengemeen streng en boetveerdig leven leidden, wist God hen toch zoodanig in hunne eenzaemheid te vergenoegen, dat zy vreesden van reeds hier op aerde voor het

weinige, dat zy deden, beloond te worden. Daerom, beminde ziel, vereenig u met God, omhels met vreugde de kommernis en kruisen, welke hy u overzendt; bemin wat het volmaektste is, en in de gelegenheden doe u geweld aen. Opdat gy echter deze sterkte bekomt, moet gy altyd om dezelve bidden; bid in de betrachting, bid by de heilige Communie, bid by de bezoeking van het allerheiligste Sakrament des altaers, bid byzonderlyk om dezelve, wanneer de duivel u bekoort; en op zulke wyze zult gy tot het getal van die menschen behooren, die oneindig gelukzaliger en vergenoegder zyn, dan alle prinsen en keizers dezer wereld. —

18. Bid God, dat hy u den geest verleene van eenen waren kloosterling, die zyne handelingen bestiert niet volgens de genegenheid der natuer, maer enkelyk volgens de instortingen der genade en om God te behagen. Dit heet den geest hebben van eenen waren kloosterling. Wat baet het een kloosterhabyt te dragen, terwyl men een gansch wereldsch hert draegt, en volgens den geest der wereld leeft? Dat is even zoo veel, zegt de H. Bernardus, als een verkeerd hert te hebben. Den geest eens waren kloosterlings hebben wilt zeggen, dat men aen de regels en aen de bevelen der oversten nauwkeurig gehoorzame, en eene groote begeerte hebbe om het klooster voordeelig te zyn. Eenige zouden wel willen heilig worden, doch volgens hun eigen goeddunken; zy willen namelyk in de stilte en eenzaemheid blyven, gestadig zich met het gebed bezig houden, geestelyke boeken lezen, zonder tot kloosterlyke bedieningen gevorderd te worden: indien zy dan tot zekere bedieningen bestemd worden, welke hen in hunne aendachtsoefeningen stooren, dan worden zy ongerust, beklagen zich, en willen somwylen hardnekkiglyk niet gehoorzamen onder voorwendsel, dat hun die bedieningen gelegenheden zyn tot zonden; doch dit is niet de geest eens waren kloosterlings. Hetgeen volgens den wil Gods is, kan nimmer schaden. De geest eens

waren kloosterlings wilt ook nog zeggen, dat men van de gemeenschap met de wereld volstrekt onthecht is, dat men eene groote genegenheid tot het gebed heeft, eene ieverige begeerte om vernederd te worden, eene innige liefde tot de stilzwygendheid en de ingetogenheid des geestes, eenen grooten iever voor het onderhouden der regelen, eenen hevigen afkeer voor zinnelyke begeerten, eene hertelyke liefde jegens allen, en eindelyk eene vurige liefde tot God, welke over alle onze hertstogten moet heerschen en regeren. Dit is de ware geest, dien volmaekte kloosterlingen moeten hebben. Diegene, welke dezen geest niet bezit, moet er ten minste eene sterke begeerte toe hebben, zich geweld aendoen en God gestadig om zynen bystand bidden, opdat hy dezen geest bekome. Kortom, de geest eens waren kloosterlings beteekent, dat men uit het hert alles verdryft, wat niet God is, en dat men niets wilt, niets verlangt dan God alleen.

19. Ten zevende, een kloosterling sterft met grooter vertrouwen. Eenige vreezen in het klooster te gaen, omdat zy zich inbeelden, dat het hun naderhand zou kunnen berouwen. Maer ik wenschte, dat zy, wanneer zy eenen staet kiezen, zich niet den levenstyd, maer de uer der dood, waervan de eeuwige gelukzaligheid of de eeuwige verdoemenis afhangt, voor oogen stelden; dan zoude ik hun vragen, of zy gelooven vergenoegder te zullen sterven in een wereldsch huis, alwaer zy, omringd van wereldlingen, verontrust over hunne kinderen, in wereldsche gedachten gewikkeld, en van duizend kwellingen des gewetens geplaegd worden; dan in het huis Gods, omgeven van godminnende kloostergezellen, die hun onophoudelyk van God spreken, die voor hen bidden, en hen tot de lange reis naer de eeuwigheid aenmoedigen? Verbeeldt u eene koningin, welke in haer paleis sterft, in eene prachtig versierde kamer, omgeven van eene groote schaer van dienaers, in tegenwoordigheid van haren echtgenoot, van prin-

sen, prinsessen en bloedverwanten, die haer bystaen; van den anderen kant verbeeldt u eene kloostervrouw, welke in haer klooster sterft, in eene kleine, slechte cel, verstorven, verootmoedigd, verwyderd van alle bloedverwanten, onthecht van wereldsche genegenheden, ontbloot van alle dingen en van haren eigenwil, en zegt my, welke, dunkt u, zal vrolyker sterven, de ryke koningin of de arme kloostervrouw? Ach! de rykdommen, de eeren en de wellusten, die men in de wereld heeft, zyn geene dingen, die in de uer der dood troosten, maer die angst en zorg voor de eeuwigheid injagen. Het zyn integendeel de armoede, de vernederingen, de boetveerdige werken, de onthechting van de wereld, die de dood zoet en aengenaem maken, en die de hoop vermeerderen, dat men die gelukzaligheid zal genieten, die alleen waerachtig is en geen einde heeft.

20. Jesus Christus heeft beloofd, dat al wie zyn huis, of broeder, of zuster, of vader, of moeder uit liefde tot hem verlaet, het eeuwig leven zal bezitten. Een zeker kloosterling uit de Societeit Jesu begon te lachen, wanneer hy op het punt was van te sterven; de omstaende broeders dit ziende, vreesden dat dit misschien uit eenige verblinding des geestes voortkwam. Daerom vraegden zy hem de reden van zyn lachen? De stervende antwoordde: Hoe zou ik niet lachen, aengezien ik van den hemel verzekerd ben? Heeft de Heer niet beloofd dengenen den hemel te geven, die uit liefde tot hem de wereld verlaet? Ik heb alles om zynent wil verlaten; God moet zyne belofte houden; daerom lach ik nu, dewyl ik van den hemel verzekerd ben. Dit heeft reeds lang te voren de H. Joannus Chrysostomus gezegd, schryvende tot eenen kloostergeestelyken: Het is onmogelyk, dat God liege; hy heeft aen diegene het eeuwig leven beloofd, welke de tydelyke dingen verlaten. Gy hebt alles verlaten; hoe kunt gy alzoo na deze belofte nog twyfelen?

21. De heilige Bernardus zegt: De weg van de cel

tot den hemel is gemakkelyk; want het is moeyelyk, zegt hy, dat een kloosterling, die in zyne cel sterft, in de hel komt; aengezien byna niemand tot de dood toe in de cel verblyft, die niet tot den hemel bestemd is. Daerom zeide de heilige Laurentius Justinianus, dat de kloosterlyke staet de poort van den hemel is; omdat het reeds een groot merkteeken is, dat men tot eenen gezel der zaligen in den hemel uitverkoren is, kloostergeestelyke te zyn. Daerom was het, dat Gerardus, een broeder van den heiligen Bernardus, in zyn klooster stervende, van vreugde zong. Want God zelf zegt : *Zalig zyn de dooden, die in den Heer sterven.* En wie zyn anders wel deze dooden, die in den Heer sterven, dan die kloosterlingen, welke door hunne heilige geloften, en byzonderlyk door de gelofte van gehoorzaemheid, de wereld en zich zelven afsterven, daer zy aen hunnen eigenwil verzaken? Als de Pater Franciscus Suarez op zyn doodbed overwoog, dat hy alles, wat hy in het klooster gedaen had, uit gehoorzaemheid verrigt had, dan zeide hy, dat hy zich nooyt had kunnen inbeelden, dat hem het sterven zoo zoet en aengenaem zoude zyn.

22. Ten achtste, een kloosterling wordt sneller gezuiverd. Volgens de leering des H. Thomas wordt aen kloosterlingen op den dag, dat zy hunne plegtige geloften afleggen, de straf en schuld kwytgescholden van alle zonden, die zy in de wereld begaen hebben. En hy geeft er deze reden van, dat een kloosterling by het intreden in het klooster zich ganschelyk aen den dienst Gods opoffert. Tot voldoening voor alle zonden, zegt hy, is het genoeg dat iemand den kloosterlyken staet aenveerde ten einde zich aen den dienst Gods toe te wyden, hetgeen alle soorten van voldoening overtreft. Hierop besluit hy aldus : Men leest in de levens der heilige Vaders, dat de kloosterlingen op dien dag juist dezelfde genade ontvangen, welke de gedoopten verwerven. De kleine fouten en onvolmaektheden, welke de goede kloosterlingen begaen, worden ge-

durende hun leven gezuiverd door de goede werken, de godvruchtige gebeden, de heilige Communien en de verstervingen, welke zy alle dagen verrigten. Indien echter een kloosterling ook wezenlyk zyne schulden in dit leven niet ten volle uitwischte, zoo zal hem toch weinig overblyven te betalen in het vagevuer. De menigvuldige heilige missen, die voor hen na hunne dood gelezen worden, het gebed der gemeente en van elk in het byzonder, zullen hen weldra van deze pynen bevryden.

23. Ten negende, een kloosterling wordt rykelyker beloond. De wereldlingen zyn verblind; derhalve erkennen zy niet de eeuwige en alle denkbeeld overtreffende heerlykheid, zoo dat het tegenwoordig leven met dezelve vergeleken maer eene kleinheid is. Indien zy dit in een helder licht erkenden, dan zouden zy hunne huizen, ja hunne koningryken verlaten, en zich in een klooster opsluiten, om enkelyk het belangryk werk hunner eeuwige zaligheid gade te slaen, hetwelk men, zoo lang men zich in de wereld bevindt, niet behoorlyk kan ter herte nemen. Daerom looft, pryst en dankt uwen God ten allen tyde, gy beminde kloosterlingen, dat hy u het licht en de sterkte gegeven heeft om uit Egypten te gaen, en u in zyn huis te vertrekken: dient hem getrouwelyk, en betoont u alzoo erkentelyk voor deze uitmuntende genade. Stelt aen eenen kant alle goederen, die de wereld geven kan, en aen den anderen kant de eeuwige gelukzaligheid, welke God voor diegene bereidt, die uit liefde tot hem van deze goederen afstand doen, en gy zult zien, dat er weiniger verschil bestaet tusschen een zandkorreltje en den ganschen aerdbol, dan tusschen de wereldsche goederen, die een einde nemen, en de hemelsche goederen, die men in alle eeuwigheid geniet.

34. Jesus Christus heeft beloofd, dat wie om zynen naem alles verlaet, het in deze wereld honderdvoudig zal wederkrygen, en bovendien in de

andere wereld het eeuwig leven bezitten. Wie kan wel aen deze beloften twyfelen? De Heer is getrouw om dat te vervullen, wat hy belooft; bovendien is hy nog milddadiger in de goede werken te beloonen, dan in de kwade te straffen. Indien hy beloofd heeft, zelfs eenen dronk koud water niet onbeloond te laten, dien men uit liefde tot hem eenen dorstigen aenbiedt, hoe zal hy zoo vele goede werken, zoo vele oefeningen van liefde, zoo groote versterving in eten en drinken, zoo veel gebed, zoo menigvuldige lezingen van geestelyke boeken zonder groote belooning laten? Dit zyn immers de oefeningen, welke een kloosterling, die naer de volmaektheyd tracht, dagelyks verrigt. Ook moet men nog wel bedenken, dat deze werken, welke uit gehoorzaemheid en om de geloften te onderhouden volbragt worden, oneindig verdienstelyker zyn, dan de goede werken der wereldlingen. De broeder Lacci, uit de Societeit Jesu, verscheen na zyne dood aen eenen zyner medebroeders, en openbaerde hem, dat hy en de koning Philippus van Spanjen zalig waren geworden; dat echter de heerlykheid, welke hy nu in den hemel genoot, even zoo veel boven die van Philippus uitmuntte, als deze hem op aerde in heerlykheid overtroffen had.

25. Voor het geloof gemarteld worden is eene groote genade; doch in den kloosterlyken staet vindt men nog iet verdienstelyker en voortreffelyker dan in de martelie. De martelaer onderstaet de pynen, om zyne ziel niet te verliezen; doch een kloosterling verdraegt dezelve, om aen God des te aengenamer te worden. Vandaer komt het, dat indien de eerste een martelaer des geloofs, de kloosterling een martelaer der volmaektheid is. Wel is waer, de kloosterlyke staet heeft hedendaegs veel van zynen vorigen glans verloren: nogtans moet men bekennen, dat er ook nu nog vele godminnende zielen in de kloosters gevonden worden, die den weg der volmaektheid bewandelen, en die door den goeden geur hunner deugden de kerk stichten. In der daed,

waer vindt men wel in de wereld de godvruchtige menschen, welke 's nachts opstaen om te bidden en den lof Gods te zingen, en welke vyf of zes uren van den dag in zoo heilige oefeningen overbrengen? welke zoo veel vasten, zoo groote matigheid in eten en drinken, en zoo strenge lichamelyke verstervingen uitoefenen? welke een zoo regelmatig stilzwygen onderhouden? welke zoo bereidwillig zyn om den wil eens anderen te doen? En dit alles doen de kloosterlingen in de kloosters, alwaer de tucht en regel onderhouden, ja zelfs waer dezelve niet onderhouden wordt; want in ieder klooster, de kloosterregel mag er ook nog zoo verflauwd wezen, zullen er toch altyd eenige gevonden worden, welke op den laetsten dag des oordeels de andere zullen oordeelen; welke de volmaektheid beminnen, de regels stiptelyk onderhouden, zonder van zoo menige vrywillige goede werken te spreken, welke zy in het byzonder oefenen. Het is zeker, dat alles, wat godvruchtige zielen in de wereld gewoonlyk verrigten, niet eens vergeleken kan worden met hetgeen een goede kloosterling doet. Daerom heeft de H. Cyprianus met volle regt gezegd, dat de God toegewyde zielen bloemen zyn in den hof der Kerk en het edelste deel der kudde van Jesus Christus. En den H. Gregorius van Naziance heeft geschreven, dat de kloostergeestelyken de eerstelingen der kudde des Heeren, de zuilen en kroonen des geloofs en de kostbaerste perelen der kerk zyn. Ik ben van eene vaste meening, dat de meeste plaetsen der Seraphienen, welke Lucifer en zyne aenhangers ledig gelaten hebben, van niemand dan van kloosterlingen wederom in bezit genomen worden. In de zeventiende eeuw bevonden er zich onder zestig persoonen, welke van de heilige Kerk in het getal der heiligen en zaligen gesteld wierden, niet meer dan vyf of zes die geene kloosterlingen geweest waren. Wee de wereld, zeide de goddelyke Zaligmaker tot de heilige Theresia, wee de wereld, indien er geene kloosterlingen waren! Ruffinus schryft: dat de wereld nog staet, zulks heeft zy

alleen aen de verdiensten der kloosterlingen te danken. Indien alzoo de duivel u afschrikt, beminde ziel, met u het onderhouden der heilige regels, de verloochening van u zelve en het verstorven leven voor oogen te stellen, welk gy voeren moet om tot de eeuwige zaligheid te geraken, zoo verhef uwe oogen tot den hemel, en de hoop der eeuwige gelukzaligheid zal u moed en sterkte instorten, om alles grootmoedig te verdragen. Eens zullen alle angsten, verstervingen en bekommernissen van dit leven een einde nemen; waerop de hemelsche vreugden volgen, welke alleen volmaekt en eeuwig zyn zonder vrees, dat zy ooyt zullen verminderen of een einde nemen.

GEBED.

O God myner ziel! ik zie reeds, dat gy my volstrektelyk wilt zalig hebben. Ik was om myne zonden reeds verloren, daer ik my zelven vrywillig verdoemd had; gy echter, in plaets van my in de hel te storten, gelyk ik het verdiende, hebt uwe liefderyke hand uitgestrekt, met welke gy my niet alleenlyk van de hel en van de zonden bevryd hebt, maer ook tevens met geweld hebt uit de gevaren der wereld gerukt, om my in uw huis onder het getal uwer bruiden te stellen. — O myn bruidegom! ik hoop in den hemel te komen, en de groote bermhertigheden, die gy jegens my gepleegd hebt, in eeuwigheid te pryzen. O myn Jesus! had ik u toch nooyt beleedigd! sta my nu by; want ik wil u van herte beminnen, en doen al wat ik maer kan om u te behagen. Gy hebt niets gespaerd om myne liefde te winnen, zoo is het dan billyk, dat ik ook alle krachten inspanne ten einde u te behagen. Gy hebt u gansch zonder terughouding aen my geschonken, ook ik schenk my aen u zonder terughouding. Aengezien myne ziel voor de eeuwigheid bestemd is, zoo wil ik met u eeuwiglyk verbonden zyn. En indien de liefde de band is, welke de ziel met u verkleeft, zie,

dan bemin ik u, myn opperste goed! dan bemin ik u, myn verlosser! myn bruidegom! o ik bemin u, myn eenigste goed, myne eenigste liefde! ik bemin u uit ganscher hert, en hoop u altoos en eeuwig te beminnen! uwe verdiensten zyn myne hoop. — Op uwe bescherming, magtige Moeder Gods en myne moeder Maria, stel ik al myn betrouwen. Gy hebt my vergiffenis verkregen, wanneer ik in staet van zonden was; nu, daer ik, gelyk ik hoop, in staet van genade met God en u gansch toegewyd ben, zult gy my ook verkrygen, dat ik heilig worde. Dit hoop ik; alzoo zy het! —

II. HOOFDSTUK.

DE HEILIGE BELOFTEN VAN DEN KLOOSTERLYKEN STAET.

VAN DE BELOFTE VAN ARMOEDE.

I. AFDEELING.

VAN DE VOLMAEKTHEID DER ARMOEDE.

I. De grondregels der wereld zyn teenemael strydig met de grondregels van God : voor de wereld zyn de rykdommen de grond der grootheid; doch voor God is de armoede de grondslag der heiligheid. — Het is niet zeker, dat de ryken zullen verdoemd gaen; doch het is zeker, dat het voor eenen ryken zeer lastig is zalig te worden, even als het, volgens het Evangelie, lastig is, dat eene dikke touw door eene naeldenoog gaet. Derhalve hebben alle heilige kloosterstichters gezocht eene volmaekte armoede, als den grond des gemeenen welzyns, in hunne ordens te vestigen. De H. Ignatius de Loyola noemde de armoede den muer welke de vesting des geestes bewaert. Men ziet ook

in der daed, dat in de ordens, waer men de armoede onderhouden heeft, ook de kloostergeest is behouden geworden; dat daerentegen, waer de armoede ontbroken heeft, ook weldra de nalatigheid in het onderhouden der regels zich ingedrongen heeft. Daerom spant ook de hel alle pogingen in om de ieverige ordens van de strengheid der armoede te doen afwyken. Dit was het, dat de H. Theresia van uit den hemel aen hare kloostervrouwen te verstaen gaf, wanneer zy zeide: *Gy moet u beïeveren om de armoede hoogst te beminnen; want zoo lang deze zal duren, zoo lang zal ook de geest behouden worden.* — De heilige Vaders noemen de armoede met regt eene bewaerster der deugden; en waerlyk zy bewaert in de kloosterlingen de versterving, de ootmoedigheid, de onthechting, en vooral de ingetogenheid des geestes.

2. Wanneer men van de kloosterlyke armoede spreekt, moet men wel onderscheiden, wat de belofte van armoede vereischt, van datgene, wat de volmaektheid derzelve vordert. De belofte van armoede vordert, dat de kloosterlingen geene magt meer hebben over eigendom of geld, ja er niet eens het gebruik van hebben, dan volgens de beschikking der oversten. Doch, ach! hoe menige kloosterlingen gaen aen deze klip te gronde! De H. Maria Magdalena van Pazzis zag vele kloosterlingen, die verdoemd waren, omdat zy de belofte van armoede niet gehouden hadden. In de jaerboeken der Capucienen wordt verhaeld, dat eens een duivel voor de oogen der andere kloostergeestelyken uit hun midden eenen kloosterbroeder met zich wegvoerde, uit wier mouw een brevier viel, dien de rampzalige tegen de armoede zich toegeëigend had. Nog veel schroomelyker is hetgeen de H. Cyrillus aen den H. Augustinus meldt (1): In eene landstreek van Egypten, Thebais genoemd, was een klooster van twee honderd kloostervrouwen, welke de heilige armoede niet meer onderhielden. Eens ver-

(1) Inter Epist. S. Aug. ep. 206.

scheen de H. Hieronymus aen eene der zusters, die nog het strengste den regel onderhield, en beval haer de abdis en de overige kloostervrouwen te vermanen, dat zy zich moesten beteren, dewyl anders haer eene groote straf bedreigde. De godvruchtige zuster deelde deze vermaning aen de andere mede; doch wierd slechts deswege uitgelachen. Eenigen tyd daerna in het gebed zynde, wierd zy op nieuws vermaend van hare waerschouwing te hernieuwen; doch de abdis, in plaets van daeruit voordeel te trekken, dreigde haer van ze uit het klooster te verdryven, zoo zy er nog een woord van sprak. Hierop antwoordde de kloosterzuster : Zonder van u weggejaegd te worden, wil ik vrywillig dit huis verlaten, om niet te gelyk met u om te komen. Nauwelyks was zy de deur uitgetreden, of het gansche klooster viel over hoop, en begroef alle kloostervrouwen onder zyne puinen.

3. Wee hem, die in het klooster nalatigheid in het onderhouden der heilige armoede invoert. Onderzoek u alzoo, beminde ziel, of gy niet eenig geld of andere zaken zonder oorlof by u houdt; weet echter ook dat dit oorlof van geene weerde is, indien hetzelve in eene onregtveerdige zaek toegestaen is, omdat een overste nooyt oorlof kan geven, wanneer hy niet met regt zulks kan toestaen. Al wat gy aen geld, meubelgoederen, kleederen of andere zaken bezit; al wat gy van uwe ouders, bloedverwanten, of als jaerlyksche rent, of voor uwen arbeid ontvangt, dit alles behoort niet u, maer het klooster toe. Gy hebt niets anders dan het bloot gebruik van hetgeen uw overste u toestaet. Indien gy alzoo over eene zaek zonder oorlof beschikt, zoo begaet gy eenen diefstal, en zelfs eenen heiligschendenden diefstal tegen de belofte van armoede. Verders moet gy weten, dat God van de kloosterlingen ten opzigte der armoede strenge rekenschap vordert, en derhalve zyn ieverige oversten altoos zoo nauwkeurig en streng geweest in het bestraffen van iedere overtreding der H. ar-

moede. Cassianus schryft (1), dat by de Oudvaders de abt eens kloosters den huisopziender, die uit onachtzaemheid dry linzen had laten vallen, bestrafte, met hem zoo lang van het gemeenschappelyk gebed uit te sluiten, tot dat dezelve door eene openlyke boetpleging daervoor voldaen had. Ook wordt van Rinaldus, Prior der Dominicaners te Bologne, verhaeld, dat hy een leekebroeder zeer streng bestrafte uit de enkele reden, dat dezelve een stukje wollen laken genomen had om zyn kleed te lappen, hetgeen zyn overste in tegenwoordigheid van alle in het kapittel deed verbranden.

4. Dit alles behoort tot de zonde tegen de belofte van armoede; wat de volmaektheid derzelve aengaet, een kloosterling moet aen alle genegenheden tot aerdsche dingen verzaken, en zich enkelyk van dezelve bedienen, in zoo ver zy tot het onderhoud des levens noodzakelyk zyn. Dat leerde ook onze Zaligmaker dien jongeling, die weten wilde, wat hy doen moest om volmaekt te worden: *Wilt gy volmaekt zyn, ga heen, verkoop al wat gy hebt, en geef het den armen* (2). Jesus zeyde hem, dat hy aen alles zonder uitzondering moest verzaken; want bemerkt de H. Bonaventura, indien de geest door den last van eenig tydelyk goed bezwaerd is, kan hy zich niet tot God verheffen, om zich met hem te vereenigen. De H. Augustinus zegt: De liefde tot aerdsche dingen gelykt aen vogellym, die de ziel hindert om tot God te vliegen. De armoede daerentegen, zegt dezelfde Heilige, gelykt aen krachtige vleugels, waermede men aenstonds hemelwaerts vliegt. Daerom zeide de H. Laurentius Justinianus: O gelukzalige armoede, die niets bezit, en derhalve niets vreest; zy is altyd vrolyk, en heeft gestadig overvloed; want alle ongemak besteedt zy tot haer voordeel.

5. Daerom heeft Jesus voor ons welzyn, en om ons een voorbeeld te geven, hier op aerde arm willen zyn; waervoor de H. Maria Magdalena van

(1) Cassian. instit. cap. 20. (2) Matth. 19. 21.

Pazzis de armoede eene bruid van Christus noemde. De H. Bernardus zegt : De armoede was niet in den hemel te vinden, zy bevond zich echter op aerde in overvloed; doch de mensch kende hare weerde niet, en daerom daelde de Zoon Gods, die deze onbekende armoede beminde, op de aerde neder, om ze voor zich zelven te verkiezen en ons hare weerde te leeren kennen. Daerom schreef de Apostel aen zyne leerlingen : *Om uwent wil is hy arm geworden , terwyl hy ryk was, opdat gy door zyne armoede zoudt ryk worden* (1). Onze Zaligmaker was de Heer aller schatten des hemels en der aerde; hy wilde echter zoo arm op de aerde wezen, opdat wy door zyn voorbeeld mogten ryk worden, met de armoede te beminnen, welke ons door de onthechting van alle tydelyke goederen eeuwige schatten verwerft. Jesus heeft hier op aerde arm en altoos arm willen zyn; want hy vond geen ander paleis dan eenen kouden stal, geene andere wieg dan eene krib, geen ander bed dan een weinig strooy. Hy was arm, zoo lang hy leefde, arm in alles; want hy bewoonde maer een slecht huisje, dat uit eene enkele kamer bestond, welke tevens tot werkhuis en tot slaepkamer diende. Hy was arm in kleederen, arm in spyzen. De H. Joannes Chrysostomus zegt, dat onze Zaligmaker met zyne leerlingen alleenlyk gersten brood gegeten heeft, hetgeen blykt uit het zesde hoofdstuk van het Evangelie des H. Joannes. Eindelyk hy was arm in zyne dood; want, toen hy stierf, liet hy niets achter dan slechte kleederen, en zelfs deze deelden de soldaten nog voor zyne dood onder elkander, zoo dat men, om hem te begraven, lynwaed en een graf als eene aelmoes bezorgen moest.

6. Daerom zeide Jesus ook eens tot de zalige Angela van Foligni : Indien de armoede niet een zoo groot goed ware, dan zoude ik ze my niet uitgekozen, noch aen myne uitverkorenen ten aen-

(1) 2. Cor. 8.

deel nagelaten hebben. Derhalve hebben dan ook de Heiligen, daer zy Jesus zoo arm zagen, zoo innig de armoede bemind. Eens onderhielden zich Ludovicus Granatensis en Joannes Avila, en overwogen met elkander, waerom wel de H. Franciscus van Assisien de armoede zoo zeer mogt bemind hebben. Ludovicus Granatensis was van gevoelen, dat de Heilige zich daerdoor had willen ontlasten van alle dingen, welke zyne volkomene vereeniging met God hadden kunnen verhinderen. Avila echter antwoordde nog beter, zeggende : De heilige Franciscus heeft de armoede maer zoo zeer bemind, omdat hy Jesus zoo innig beminde. Eene ziel, die Jesus bemint, kan met den Apostel uitroepen : *Ik acht alles voor slyk*, *opdat ik Christus winne* (1). Op deze woorden zinspelende zeide zeer passend de H. Franciscus de Sales : Als er vuer in een huis ontstaet, dan werpt men alles door het venster uit. Hetgeen reeds vóór hem de heilige Geest gezegd had : *Wanneer de mensch al*, *wat hy bezit*, *voor de liefde gegeven heeft*, *dan zal hy het voor niet met al houden* (2). Zielen, die God beminnen, verachten geerne alles uit liefde tot hem.

7. Vele plaetsen der heilige Schriftuer stemmen daerin overeen, dat de loon der armen zeker en zeer groot zal zyn. Het is zeker ; want Jesus Christus zegt : *Zalig zyn de armen van geest*, *want het hemelryk behoort hun toe* (3). Voor de andere zaligheden, die in het Evangelie aengeduid worden, is de belooning hun voor het toekomende toegezeid : *Zalig zyn die zuiver van herte zyn*, *want zy zullen God aenschouwen ;* doch aen armen van geest is de zaligheid reeds hier op aerde beloofd : *Het hemelryk behoort hun toe ;* en zulks wegens de groote genaden, die God aen de waerlyk armen van geest in dit leven verleent. Derhalve zegt Cornelius à Lapide, dat volgens het goddelyk raedsbesluit de hemel reeds hier beneden den armen bestemd zy, zoo dat zy reeds in dit leven een volkomen regt

(1) Phil. 7, 3. (2) Hoogl. 8, 7. (3) Matth. 5, 3.

daertoe hebben. Zulks is toch ongetwyfeld een zekere en zeer groote loon! De H. Theresia zeide: Hoe weiniger wy hier op aerde bezitten, des te meer zullen wy in de eeuwigheid genieten, waer de wooningen onderscheiden zyn in evenredigheid met de maet van liefde, waermede wy Christus nagevolgd zullen hebben. De H. Joannes Chrysostomus riep uit: O gelukzalige koophandel! aengezien wy slyk, te weten de goederen der aerde, weggeven, om goud, namelyk de goddelyke genaden en de eeuwige belooningen, daervoor in te ruilen.

8. Daerenboven zullen de waerlyk armen van geest de eer hebben van eens met Jesus Christus de wereld te oordeelen, gelyk de Heer zelf verklaerd heeft, toen de heilige Petrus tot hem zeide: *Zie, wy hebben alles verlaten, en zyn u nagevolgd; wat zal ons daervoor geworden* (1)? Waerop Jesus hem antwoordde: *Waerlyk ik zeg u, dat gy, die my nagevolgd hebt, by de wedergeboorte, als de Zoon des menschen op den stoel zyner heerlykheid zitten zal, ook gy op twaelf stoelen zitten zult om de twaelf geslachten van Israël te vonnissen* (2). Doch niet enkel in het ander, maer zelfs reeds in dit leven, heeft Christus honderdvoudigen loon aen dengenen beloofd, die uit liefde tot hem alles verlaet. *Iedereen, die zyn huis of akker om mynen naem verlaet, zal het honderdvoudig wederkrygen, en het eeuwig leven bezitten* (3). Hetzelfde beteekenen ook de woorden des Apostels, als hy zegt, dat de armen van geest alle rykdommen bezitten, vermits zy hier op de aerde niets verlangen. Met regt heeft alzoo de Zaligmaker de rykdommen met doornen vergeleken (4); want hoe grooter dezelve zyn, des te meer steken en pynigen zy de ziel met kommer en vrees, en met de begeerte om dezelve te vermeerderen. Derhalve zegt de H. Bernardus, dat, terwyl de gierigaerds even als bedelaers van honger sterven, daer zy nimmer met de goederen, naer welke zy verlangen, kunnen verzadigd wor-

(1) Matth. 19, 27. (2) Matth. 19, 28. (3) Matth. 19, 29. (4) Luc. 8, 14.

den, de armen, even als heeren aller dingen, alles verachten, omdat zy niets wenschen. O wat grooten schat heeft een kloosterling verworven, die op deze wereld niets bezit, en niets verlangt! Hy geniet ware rust, die meer weerd is, dan alle goederen der wereld, welke 's menschen hert nimmer tevreden stellen, dewyl het alleen in God volkomen vreugde vindt.

9. Alzoo worden dan de armen van geest in dit leven en hiernamaels rykelyk beloond; doch hierin bestaet de moeyelykheid, eene ziel te vinden, die waerlyk arm van geest is. Onderzoeken wy dus en zien wy, waerin de ware armoede van geest bestaet. Ten eerste zy bestaet niet alleen in niets te bezitten, maer in geene begeerte naer iets, behalve naer God, te hebben. De H. Augustinus zegt: My komt een arme te gemoet, en ik zoek eenen armen. Hy wilt daermede zeggen, dat vele arm zyn aen geld en goederen, weinige in den geest en in de begeerte. Als de H. Theresia van die kloostervrouwen spreekt, die uiterlyk arm voorkomen, doch niet arm van geest zyn, dan zegt zy, dat dezelve de wereld en zich zelve bedriegen. Wat zal het toch ook dergelyken baten arm te zyn aen geld en goed? Wie daeraen uiterlyk arm is, doch er innerlyk verlangen naer heeft, deze heeft alleen de kommernis, de deugd echter, de armoede, heeft hy niet. Wie naer geld en goed verlangt, zeide de H. Philippus Nerius, die zal nimmer heilig worden. Zie, beminde ziel, gy hebt de wereld verlaten, gy hebt alles verlaten, waerom wilt gy althans om ellendige en slechte aerdsche dingen u in het gevaer begeven van eeuwig verdoemd te gaen, of ten minste niet heilig te worden? Wees toch met armelyk voedsel, met gemeene kleeding tevreden; neem vlytig uwe zaligheid ter herte; en stel u niet om slechte dingen aen het gevaer bloot van uwe eeuwige zaligheid in de waeg te stellen. *Indien wy*, zegt de H. Paulus, *voedsel en kleederen hebben*, *zoo wezen wy daermeê tevreden* (1); want, voegt hy hier

(1) 1 Tim. 6, 8.

hy, *die verlangen ryk te worden, vallen in de bekoring, en in de strikken des duivels, en in vele onnutte en schadelyke begeerten, die den mensch in het verderf en in de verdoemenis storten.*

10. De armoede van geest bestaet verders nog daerin, dat het hert niet alleen van groote, maer ook van alle kleine dingen volstrekt onthecht zy. Indien maer een weinig aerde aen eene veder aengekleefd is, kan dezelve niet in de lucht opgeheven worden; op gelyke wyze zal ook eene ziel om eene enkele zaek, zy moge ook nog zoo klein wezen, die zy tegen de volmaekte armoede bezit, zich nimmer volmaekt met God vereenigen, noch ware rust kunnen vinden. De doornen (dat is, gelyk gezeid is, de rykdommen), al zyn zy ook nog zoo klein, steken niettemin, en hinderen den reiziger, om snel zyne reis voort te zetten. Het is voor de volmaektheid eens kloosterlings niet van noode, dat hy groote rykdommen en schatten verlate; het is genoeg, dat hy datgene, wat hy verlaet, volkomen met de genegenheid verlaet, zoo dat hy er volstrekt geenen lust meer toe hebbe. De H. Petrus heeft weinig verlaten; omdat hy echter met de genegenheid alles verlaten had, zoo kon hy zeggen: *Zie wy hebben alles verlaten;* en derhalve heeft hy verdiend uit den mond van Jesus te vernemen, dat hy verkozen was, om met hem in het laetste oordeel de wereld te oordeelen: *Gy zult zitten en oordeelen...* enz. Eenige kloosterlingen zyn in der daed niet verkleefd aen kostbare pronksieraden, noch aen gouden juweelen, maer aen ellendige dingen, aen een weinig geld, aen eenig gereedschap, aen een boek, of iets dergelyks. Deze hebben de verkleefdheid aen de goederen dezer aerde niet verlaten, zy hebben dezelve alleenlyk van groote op kleine dingen overgedragen, en zyn overzulks wegens deze geringe dingen even zoo bezorgd en onvolmaekt als wegens grootere en kostelykere.

11. Als wereldlingen zich in het eeuwig verderf storten, dan doen zy dit toch voor dusdanige din-

gen, die wezenlyk kostbaer voor de wereld zyn; doch welke ellende is het, zegt Cassianus, als men eenen kloosterling ziet, die, nadat hy de wereld verlaten, nadat hy zyn vermogen en zyne vryheid afgestaen heeft, naderhand nogtans niet heilig wordt, omdat hy aen dingen verkleefd blyft, die ja zelfs van de wereld voor slecht en ellendig aengezien worden! De H. Eucherius zegt : De duivel verblydt zich, wanneer hy ziet, dat wy groote dingen verlaten hebben, om naderhand des te schandelyker van de kleinste dingen overwonnen te worden... Hetzelfde betreurt Cassianus, als hy zegt : Wy zien kloostergeestelyken, die groote goederen veracht hebben, en die daerna om eene naeld, om eene pen hunne rust verliezen, en zich in gevaer stellen, van voor eeuwig verloren te gaen. Ja de H. Eucheurius maekt nog de gewigtige bemerking, dat de begeerte van te bezitten, indien zy niet teenemael vernietigd wordt, by kloosterlingen in kleine dingen grooter is, dan zy het voorheen in groote dingen was. Deze begeerte zal heviger en bygevolg schuldiger wezen, omdat een kloosterling, die slechte dingen toegeneigd is, duidelyk te kennen geeft, dat hy nog veel begeeriger naer aerdsche goederen is, dan indien hy naer groote dingen trachtte. Daerom zeide Jesus Christus, dat *wie niet alles afstaet, wat hy heeft, zyn leerling niet kan wezen* (1).

12. Ten derde de armoede van geest bestaet niet zoo zeer in arm te zyn als in de armoede te beminnen. De H. Bernardus zegt, dat men moet voor deugdzaem houden niet dengenen, die arm is, maer die de armoede bemint. De liefde echter tot de armoede bestaet daerin, dat men de gevolgen der armoede beminne, by voorbeeld : honger, koude, en vooral de verachting; want de H. Thomas zegt dat aen de armen van geest de eer voorbehouden is van eens de wereld te oordeelen, byzonderlyk omdat de armoede zoo vele vernederingen met zich

(1) Luc. 14, 33.

brengt. Vele kloosterlingen, zegt de H. Vincentius Ferrerius, beroemen zich op den naem van armen, doch zy vlieden de gezellinnen der armoede, namelyk het lyden en de bespotting. Hy echter, bemerkt hierop de H. Calasantius, is niet arm, die de ongemakken der armoede niet ondervindt. Dit zeide ook de zalige Salome uit het orden der H. Clara : De kloostervrouw wordt van engelen en menschen uitgelachen, welke wilt arm zyn, en dan nog alle gemakken genieten, en zich beklaegt, als zy van dezelve beroofd is. Ach, myn God, welken geest van armoede toonen die kloosterlingen, welke zich beklagen, als hunne portie spyze te klein is, of niet naer hunnen smaek toebereid is? welke, als men hun niet juist in tyds een nieuw habyt geeft, nog eer dat het oude versleten is, zich overluid beklagen, en wat het ergste is, ja zelfs tegen de oversten knorren? Welk eene armoede onderhouden diegene, welke de fynste stof en het schoonste lynwaed verlangen, en die gestoord worden, als hunne kleeding niet net en proper is, opdat zy daermede kunnen pronken? Kortom : Zulke belyders der armoede, zegt de H. Bernardus, willen arm zyn ; op zulke manier nogtans, dat er hun niets ontbreke.

13. Doch mogte welligt de eene of andere kloosterpersoon hier inbrengen : In myn klooster is geen gemeenschappelyk leven (1); en daerom moet ik voor alles zorgen, voor kost, kleedingen, artseny, en derhalve moet ik handel dryven, myne werkstukken verkoopen, en dat vragen, wat ik van noode heb om my met het noodzakelyke te voorzien. Daerop antwoord ik u : Indien uw regel of het tegenwoordig gebruik in het klooster zulks toelaet, dan moet gy toch zoo niet te werk gaen gelyk wereldlingen, die hunne koopwaren

(1) Hetgeen hier tot aen het einde dezes hoofdstuks gezegd is, kan althans op zeer weinige geregelde kloosters toegepast worden, en heeft betrek op misbruiken, welke zich ten tyde van den H. Alphonsus in zyn vaderland ingedrongen hadden, en toenmaels niet teenemael konden afgeschaft worden.

veilen en ze duer willen verkoopen; dit zoudt gy nogtans doen, indien gy met vreemde lieden al te oningetogen verkeerde.

Zulke handelwyze heeft by eenigen niet zoo zeer tot oorsprong de noodzakelykheid, als wel de hebzucht, welke hen zoodanig verleidt, dat zy zelfs des nachts arbeiden, hunne bediening in het klooster verzuimen, het koor, het mondelyk en het betrachtend gebed, ja de heilige communien veronachtzamen, en zich zelfs ook van de zaken, die het klooster toebehooren, bedienen. Ach! als een kloosterling maer eenmael begint God waerlyk te beminnen, dan vindt hy wel gemakkelyk de wyze om de volmaekte armoede te oefenen, al zoude ook in zyn klooster het gemeenschappelyk leven niet meer in gebruik zyn. Zoohaest de eerweerdige Hyacintha Marescotti uit hare lauwheid opgestaen was, en zich gansch aen God had geschonken, was zy terstond bedacht om alles uit hare cel weg te ruimen en het aen hare overste te overhandigen; ja zy gaf zelf haer kloosterkleed weg, om zich met eene versleten en gelapte vodde te bekleeden, welke men by eene afgestorvene kloostervrouw gevonden had.

14. Daer ik tot nu toe van het gemeenschappelyk leven in het klooster gesproken heb, wil ik er ook hier nog iets byvoegen. Het is voorzeker, dat alle zorgen, alle bekommernissen, alle verdriet der kloosterlingen, dat alle hinderpalen, die zy op den weg der volmaektheid vinden, ontspruiten uit den eigendom en uit de begeerte van datgene, wat zy hebben, te bewaren of te vermeerderen. Hoe vele kommer en gedachten, hoe vele verstrooyingen in het gebed en by het nutten der heilige communie hebben de arme kloosterlingen niet te lyden, als zy zich zelven met kleederen, huisraed en artsenyen moeten voorzien. In der daed men kan niet loochenen, dat het wel niet tegen de gelofte van armoede is iets by zich te houden, indien men hetzelve met oorlof behoudt of weggeeft; doch men moet dit op deze wyze verstaen: als men datgene, wat

men bezit, met zulke onverschilligheid bezit, dat men bereid is, om het zonder klagen of morren op het oogenblik af te geven, als de oversten het vragen. Doch deze volstrekte onverschilligheid is niet zoo gemakkelyk by allen te vinden. Menige geven, wel is waer, het geld aen de oversten ter bewaring; indien echter deze zich daervan voor het klooster willen bedienen, dan stellen zy er zich hevig tegen op. En alzoo is dit in bewaer geven maer een blinddoek, een enkele schyn, ja om beter te spreken, het is als of men daermeê de oversten en God bedriegen wilde, vermits dergelyke kloosterlingen tegen de afgelegde gelofte wezenlyke en ware eigenaers zyn. En aen dit gevaer zyn alle kloosterlingen bloot gesteld, die voor zich in het byzonder leven. Een gemeenschappelyk leven daerentegen bevrydt en bewaert de kloosterlingen voor alle deze gevaren; weshalve de H. Joannes Climacus geschreven heeft: Het is in het gemeenschappelyk leven, dat de ware geestelyke armoede opregt onderhouden wordt, welke bevrydt van de wereldsche zorgen, eene effene weg is die daertoe brengt dat men zich zonder hinderpael met God kan vereenigen en alle droefgeestigheid en onrust des gemoeds verjaegt.

15. Daerom hebben ook alle heilige kloosterstichters voorzeker het oogmerk gehad van het gemeenschappelyk leven in hunne huizen te grondvesten; en zoo lang dit staende bleef, behield zich oók de geest in de kloostergemeenschappen. Intusschen moet men nogmaels opmerken, dat het eene algemeene leerspreuk der godsgeleerden is (namelyk van Suarez, Navarro, Lessius en andere), dat de gelofte van armoede de kloosterlingen verpligt, altyd gereed te zyn om het gemeenschappelyk leven weder te aenveerden, zoo dikwerf de oversten volgens den staet der omstandigheden het voor raedzaem houden; en derhalve zoude die kloostergeestelyke zich in eenen slechten staet van geweten bevinden, welke tegenstand zou bieden of weigeren hetzelve te aenveerden, wanneer de oversten dit wilden herstellen, alware het ook by zyne intreding in het klooster niet

in gebruik geweest. Men moge zich niet inbeelden, dat men na de herstelling des gemeenschappelyken levens niet meer zou kunnen leven; want de Heer zelf zeide eens tot de H. Catharina van Senen : Als de kloosters arm waren, hebben zy nooyt armoede geleden; nu echter, daer in de kloosters elk voor zich zelven leeft, lyden zy gebrek en armoede. Ja gelukkig zyt gy, beminde ziel, indien gy tot herstelling des gemeenschappelyken levens in uw klooster iets bydragen kunt!

16. Doch, indien men in uw klooster het gemeenschappelyk leven niet onderhoudt, en het volgens de tegenwoordige omstandigheden niet zou bestaen kunnen, wil ik u niet tot het onderhouden van hetzelve verpligten. Alsdan is u eene gematigde zorgvuldigheid voor voedsel, artseny en andere behoeften veroorloofd. Ook kunt gy alsdan met oorlof der overste uwe werkstukken verkoopen, uw onderhoud daermeê zoeken te winnen, en zoo veel geld behouden, als gy tot uwen dagelykschen nooddruft van noode hebt; het overige echter moet gy ter bewaring geven, en het aen de beschikking van uwen oversten overlaten om hetzelve te gebruiken, zoo als hy het goed zal vinden. Gy kunt ook, met oorlof, eene zekere som daervan uitgeven, of ook iets ontvangen. Indien gy alzoo te werk gaet, dan kunt gy ook den loon verdienen, welken den armen van geest beloofd is.

GEBED.

Myn Jesus! al is ook voorheen myn hert aen de aerdsche goederen gekleefd geweest, zoo zult gy toch van dezen stond af aen myn eenigste schat wezen. O God myner ziel! gy zyt een oneindig grooter goed dan alle andere goederen. Gy verdient oneindig bemind te worden; ik acht en bemin u meer dan al het overige, meer dan my zelven. Gy zyt het eenigste voorwerp myner liefde! ik verlang niets van deze wereld; mogte ik echter iets verlangen, zoo wenschte ik my alle schatten en koningryken dezer aerde,

om uit liefde tot u van alles af te zien en my van dezelve te kunnen ontblooten. Kom, myne liefde! kom en vernietig in my alle neigingen, die u niet tot voorwerp hebben. Maek, dat ik voortaen naer niets anders trachte dan naer u, aen niets denke dan aen u, naer niets zuchte dan naer u. De liefde, die u bewogen heeft om voor my aen een schandelyk kruis te sterven, deze make, dat ik alle myne neigingen afsterve, opdat ik niets anders beminne dan uwe oneindige goedheid, en opdat ik niets anders verlange dan uwe genade, dan uwe liefde. Myn beminde Zaligmaker! wanneer zal ik gansch aen u zyn, gelyk gy gansch aen my zyt? Ach ik weet niet eens, hoe ik beginnen moet om my aen u op behoorlyke wyze te schenken. — Onttrek my aen my, en geef my aen u! Maek, dat ik enkelyk leve om u welgevallen en vreugde te verschaffen. Alles hoop ik door de verdiensten van uw dierbaer bloed, o myn Jesus! en door uwe magtige voorspraek, o myne Moeder Maria! Amen.

II. AFDEELING.

VAN DE TRAPPEN EN VAN DE OEFENING DER VOLMAEKTE ARMOEDE.

I. De eerste trap der volmaekte geestelyke armoede is deze, dat een kloosterling niets als eigendom bezit; overzulks moet hy al wat hy heeft als eene geleende zaek aenzien, welke hy op den eersten wenk der oversten moet bereid zyn af te geven. Hierin moet hy gelyken aen een beeld, dat, indien het schoon aengekleed is, niet hooveerdig is, en indien men het wederom ontkleedt, daerom niet treurig wordt. Wie zich bedroeft, als hy uit gehoorzaemheid iets moet geven, deze geeft te kennen, dat hy het niet in den geest van armoede bezat, of dat hy ten minste eene sterke neiging daertoe had. Byzonderlyk ten opzigte van zyne jaerlyksche inkomsten, moet een kloosterling den-

ken, dat dezelve niet hem, maer het klooster toebehooren; en derhalve moet hy ze als een aenvertrouwd geld aenzien, en niet tot ydele en onnutte dingen besteden. Ook moet hy zich niet beklagen, als de gehoorzaemheid verlangt, dat dezelve tot het welzyn der gemeente of voor andere in het byzonder besteed worden. Onderzoek u derhalve, beminde ziel, of gy ook volstrekt geene verkleefdheid aen eigendom hebt. Verbeeld u, hoe gy het zoudt opnemen, indien de oversten u het oorlof weigerden, om die uitgaven te doen, of dat geld, dat meubel te behouden? Indien gy ziet, dat gy tot eenige zaek neiging hebt, doe dan, gelyk de groote dienares Maria van het Kruis, die, als zy eene neiging tot eene zaek in zich bespeurde, of zich terstond van dezelve beroofde, of ze tot hare overste droeg, opdat deze naer haer goeddunken daerover zou beschikken. Kortom, het hert moet ook van die dingen ontlast zyn, welke volgens de gehoorzaemheid toegestaen worden.

2. De tweede trap bestaet in niets overvloedigs te hebben; want alle overvloed hindert de volmaekte vereeniging met God. De H. Maria Magdalena van Pazzis nam zelfs van haer klein altaer alle sieraed weg, en liet er niets dan een krucifix op staen. De H. Theresia verhaelt van zich zelve, dat, zoo lang zy iets overvloedigs bezat, zy in het gebed geene aendacht konde hebben, tot dat zy het weg geschaft had; daer zy wist, hoe zeer God tot de geestelyke armoede aenhoudt. Indien echter in uw klooster geen volkomen gemeenschappelyk leven is, beminde ziel, tracht dan ten minste uwe ieverigste medebroeders in de armoede na te volgen, welke dezelve in kleeding, in voedsel en in huisraed onderhouden. Iemand zal misschien zeggen: Wat ik heb, dat behoud ik met het oorlof myner oversten. — Daerop antwoord ik u: Het oorlof van overvloedige zaken te bezitten maekt in der daed, dat men ze niet als eigendom bezit, doch werkt niet uit, dat men de verdiensten der volmaekte armoede niet verliest Maer, zal men misschien nog

bybrengen, ik heb ja geene neiging tot hetgeen ik in bezit houd. Ik antwoord u : Iets in bezit houden, waervan gy geene behoefte hebt, is reeds genoeg om u in de volmaekte armoede te hinderen. Eindelyk zou men nog kunnen bybrengen : Dat geld of die zaek dient my om de armen of myne medebroeders ter hulp te komen. Ik antwoord u dan, dat die kloosterling geen goed voorbeeld geeft, welke iets te geven heeft, maer wel diegene, welke niets te geven heeft. De H. Thomas zegt : Het is goed zyn vermogen onder de armen uit te deelen; maer het is nog beter met Christus gebrek te lyden en arm te zyn. De eerweerdige Salesianer zuster Maria Amadea plagt te zeggen : Eene godvruchtige kloostervrouw moet geen verlangen hebben van andere goederen uit te deelen dan die, welke zy van God ontvangt, namelyk goed voorbeeld, gebed, heilzamen raed en hulpmiddelen tot het geestelyk leven.

3. Indien gy uwen goddelyken bruidegom wilt vreugde aendoen, beminde ziel, zoo zoek alles van u te werpen, wat gy voor overvloedig erkent; en indien gy niet erkent, wat overvloedig is, verzoek dan uwen overste, dat hy gelieve uwe cel te doorzien en datgene weg te nemen, wat overvloedig is. Ik verlang niet, dat gy door onmatige liefde tot de armoede u boven andere verheft; doch gy moet niet lyden, dat u zelfs ééne in de armoede overtreffe; en derhalve moet gy trachten in alles arm te zyn : arm in kleeding, arm in huisraed, arm in voedsel, arm aen geld. Wat de kleederen betreft, zoek hierin zoo arm als mogelyk te zyn, in zoo verre het maer volgens het gebruik uws kloosters doenbaer is. Het kleed moet u tegen den nood en niet tot ydelheid dienen. Waertoe dienen toch anders de schoone kleederen der kloosterlingen dan tot voldoening der ydelheid, opdat zy geacht worden van degene die hen zien? Want niemand verlangt kostelyke kleederen, zegt de H. Gregorius, ten zy hy van andere kan gezien worden. De heilige Geest zegt nogtans, dat de schoon-

heid eener bruid van Christus niet bestaet in hetgeen zy uitwendig draegt, maer in dat, wat zy inwendig bewaert : *Alle heerlykheid van de dochter des konings is van binnen* (1). Het uiterlyke geeft te kennen, hetgeen in de ziel verborgen is. In de Openbaringen der H. Brigitta leest men : De uitwendige trekken verraden, wat in de ziel verborgen is. Zoo geeft dat prachtige kleed, dit ydel versiersel te kennen, dat, wie het draegt, eene ydele ziel heeft. Derhalve schreef de H. Joannes Chrysostomus, dat eene God toegewyde ziel, die haer lichaem opsiert, de hatelykheid harer ziel duidelyk aen den dag legt. Ook zegt de H. Bernardus, dat de ziel des te onreiner is, hoe meer het lichaem gesierd wordt. De H. Maria Magdalena van Pazzis heeft verscheidene kloostervrouwen in de hel ontdekt om zonden begaen tegen de armoede, en byzonderlyk wegens de ydelheid in de kleederen.

4. Ik verlang niet daermede, dat gy verscheurde en smerige kleederen draegt ; een verscheurd kleed betaemt niet, doch een gelapt staet wel aen eenen kloosterling, die belofte van armoede afgelegd heeft. De verachting der heilige armoede mishaegt God bovenal. Als de eerweerdige Constantia van de Ontvangenis van Maria, uit het orden der Carmelieten, zekeren keer eenen versleten sluier wegwierp, verscheen haer Jesus en sprak tot haer : Veracht gy aldus het onderpand onzer verloochening ? Zoo handelen niet kloostergeestelyken, die Jesus teederlyk beminnen. Wanneer zuster Margareta van het Kruis, eene dochter des keizers Maximilianus, barvoetsche Clarisse, eens voor haren broeder den aertshertog Albertus in een gelapt habyt verscheen, dan verwonderde zich deze daerover, en zeide het haer. Doch Margareta gaf hem dit antwoord : Myn broeder, ik ben in dit versleten kleed veel vergenoegder, dan alle monarken der wereld in hun purper. Hetgeen de wereld veracht, dat acht God, en beloont het

(1) Ps. 44. 14.

rykelyk. Violanta Palombara, eene treffelyke dame, bediende zich van grof lynwaed, van een wollen bedde-deken, en van eenen houten rozekrans. Op haer doodbed riep zy uit : Wat zie ik daer! myn kleed glinstert van stralen; myn deken van goud! de rozekrans van diamanten!

5. Wees ook bedacht, dat uwe kamer armelyk toegerust zy. In de jaerboeken van den H. Hieronymus leest men, dat, als de oversten by kloosterlingen schoone, zeldzame zaken vonden, zy dezelve afgoden noemden, en ze in het vuer wierpen. De groote dienares Gods, zuster Maria Magdalena Carafa, welke in de wereld hertogin van Andria, daerna eene kloostervrouw te Napels, in het klooster Sapienza was, wilde in hare cel noch schilderyen, noch geschenken, noch vele boeken behouden. Een enkel boek om te lezen, zeide zy, is genoeg; het komt er maer op aen, dat men het gelezene uitoefent. Dit zeide zy tot beschaming van anderen, die de cel vol geestelyke boeken hebben, en niets van datgene uitoefenen, wat daerin staet. De H. Theresia doorzocht dagelyks hare cel, om te zien, of er zich niets overvloedigs in bevond, en als zy iets zag, dan maekte zy het schielyk van kant. Gy ziet misschien in uwe cel, beminde ziel, menige overvloedige zaken : waerom neemt gy ze dan niet weg? Wat baten deze wereldsche schilderyen, deze vergulde ramen, deze kostelyke kasten, deze zilveren kunststukken, deze kristalen vaten, die veel beter voor wereldlingen dan voor u zouden passen? Denk toch, dat hetgeen nu uwe oogen streelt, op uw sterfbed uw hert zal folteren en kwellen, en dat gy in de andere wereld, ten minste in het vagevuer, eene strenge straf daervoor zult moeten ondergaen. De zeer hoogweerdige bisschop Joannes Palafox verhaelt, dat in een klooster de overste aen eenen kloostergeestelyken verscheen, en hem zeide : Dat God in 't ander leven nopens de belofte van armoede de strengste rekenschap eischt over zekere dingen, die men hier niet acht; in het byzonder zeide hy, dat hy wegens ee-

nige schriften over de aenkweeking der vruchtboomen, welke hy in zyne cel behouden had, in de vlammen des vagevuers veel moest lyden. — Andere kunnen niet laten, in hunne cellen vruchten, kruideryen en allerlei eetwaren te behouden. Wanneer aen de eerweerdige Moeder Maria Joanna van de Verkondiging door haren geneesheer rozensuiker voorgeschreven was geworden, wilde zy niet toestaen, dat dezelve in hare cel zoude bewaerd worden; maer zy liet er zich elken avond zoo veel van brengen, als zy van noode had.

6. Doch vooral moet gy bedacht zyn, beminde ziel, dat gy aen geld arm zyt. De H. Paulus vergelykt de geldgierigheid met de afgodery : *De gierigheid is een afgodendienst* (1), en zulks met regt; want de gierigaerd maekt, dat het geld zyn God, dat is, zyn laetste doeleinde wordt. Derhalve zeide de H. Joannes Chrysostomus : Laet ons het geld verachten, om niet van Christus veracht te worden. Daerom legden de eerste Christenen, nadat zy hunne goederen verkocht hadden, derzelver prys voor de voeten der apostelen; om daerdoor, gelyk de H. Hieronymus bemerkt, aen te toonen, dat het geld niet in het hert des menschen, maer onder zyne voeten liggen moet. — Er bestaen kloosterlingen, welke, onder voorwendsel van behoefte, geld opeenhoopen. De H. Catharina van Senen zeide : Wy willen aen tydelyke goederen overvloed hebben; want wy meenen in nood te zyn, zoo lang wy niet overvloed hebben. Zoo handelen echter degene niet, welke de volmaektheid beminnen; zy verlangen niets, dan hetgeen volstrekt noodzakelyk is; en daerom behouden zy maer zoo veel geld, als nauwelyks voor hunne noodzakelykheden genoeg is. Tot wat anders zoude hun ook wel meer geld dienen, dan om hen enkel hooveerdiger en ydeler te maken, hen tot een gemakkelyk en minder verstorven leven te verleiden, en te maken, dat zy alle inbeeldingen,

(1) Eph. 5, 5.

die hun in het hoofd komen, trachten uit te voeren? Indien gy alzoo meer geld bezit, dan gy tot uwen nooddruft van noode hebt, zult gy goed doen, met het den overste te behandigen, opdat hy er naer goeddunken over beschikke, of met het tot de noodzakelykheden van andere, die armer zyn dan gy, te besteden, doch niet om hen afhankelyk te maken, maer enkelyk uit liefde. Is het niet eene schande, zegt de H. Catharina van Senen in eenen harer brieven, als men ziet, dat kloosterlingen, welke spiegels van armoede behoorden te zyn, treffelyker leven, dan zoo zy in de wereld waren? — Kan er ook wel eene grootere ongerymdheid bestaen, dan dat een kloostergeestelyke in het klooster meer verlangt te hebben, dan hy zou gehad hebben, zoo hy in de wereld gebleven ware.

7. Men moet ook zeer waekzaem zyn om in zyne uitgaven niets tegen de armoede te bedryven. Er zyn kloosterlingen, die zich beroemen eene edelmoedige inborst te hebben, (byzonderlyk in onze tyden, in welke de pracht in uitgaven te doen tot eene groote buitensporigheid gestegen is) en zeggen: Indien men uit te geven heeft, moet men ook behoorlyk uitgeven: welke grondregel in den mond van eenen wereldling kan te pas komen, doch niet in den mond van eenen kloosterling. Men kan toch niet voorwenden, dat dergelyke uitgaven by de milddadigheid des kloosters tot grootere eer van God gedaen worden. Clemens V heeft den kloostergeestelyken alle overvloedige uitgaven, ook in betref van den godsdienst, verboden (1). Derhalve heeft de H. Carolus Borromeus voorgeschreven, dat de toebereidsels voor hooge feestdagen stichtend, doch geenszins kostbaer moeten zyn. De H. Bernardus stelt de volgende vraeg voor: Wat meent gy, zegt hy, zoekt wel die kloosterling door het prachtvolle toestel van deze plegtigheid de eer van God,

(1) Het is te bemerken, dat hetgene de H. Alphonsus hier omtrent zegt, van betrachtende kloosterordens te verstaen is.

met de menschen tot aendacht trachten te bewegen, of zoekt hy zyne eigene eer, met andere tot bewondering van zynen goeden smaek en van zyne edelmoedigheid te willen opwekken? Vervolgens maekt hy zich de opwerping: De bisschoppen zyn toch ook niet verlegen om by groote plegtigheden groote onkosten te doen. Doch, antwoordt hy hierop, gansch anders is het met bisschoppen, dan met kloosterlingen gelegen, welke de strenge armoede beloofd hebben. Wy, die de goederen der wereld verlaten hebben, moeten ook by de plegtigheden toonen, dat wy arm zyn, en door de teekens van armoede in anderen de godsvrucht verwekken. — Doch, helaes! hoe vele gebreken begaen hedendaegs zoo menige kloosterlingen, wegens deze hooge feestdagen! Zy zyn niet tevreden met groote onkosten tot eene menigte van lichten, tot prachtige toebereidsels en tot de muziek te besteden; maer zy willen hunne ydelheid ook nog toonen met de tot de plegtigheid uitgenoodigde gasten heerlyk te onthalen. Hoe onbetamelyk is het niet, als men de priesters onmiddelyk, nadat zy de heilige mis gelezen hebben, van het altaer weg in eene kamer voert, alwaer men hun chocolaed, verkwikkende zaken en suikergoed voorzet.

8. Doch, brengt men misschien hiertegen in, wat is er aen te doen? De andere gaen ook aldus te werk, en daerom moet ik het even zoo inrigten. Geef toch ten minste acht van de anderen niet te overtreffen, beminde ziel, en meer te doen, dan reeds in het gebruik is; want is 't dat gy de uitgaven vergroot, zoo zal uw opvolger, als hy zyn feest houdt, voorzeker niet willen minder doen dan gy; voer dan ten minste nog niet meer misbruiken in, dan reeds ingevoerd zyn: tracht aen dezelve palen te stellen, want anders zult gy aen God strenge rekenschap moeten geven. Op zulke manier zyn immers deze misbruiken ingevoerd en zoo deerlyk aengegroeyd. Eerst zal één kloostergeestelyke de gewoonlyke uitgaven en pracht een weinig overschreden, dan een andere wederom een weinig meer; en zoo

gaet het somwylen allengskens zoo ver, dat weldra gansche gemeenten de ware en strenge tucht verlorén hebben. Hoe vele kloosterlingen zyn om deze uitgaven hunnen ganschen levensloop verstrooyd en ongerust, zonder ingetogenheid van geest, zonder godsvrucht, vol van gebreken en ydelheid! En alhoewel de Pausen en de heilige vergaderingen te Roomen zoo dikwyls poogingen gedaen hebben om deze wanorde af te schaffen, zoo heeft dit nogtans maer weinig of niets geholpen. Wat zou ik nog verder zeggen? ik kan alleenlyk uitroepen: Wee den kloosterling, die misbruiken en ydelheid in het klooster invoert! Byzonderlyk diegene, welke met het bestier van de goederen des kloosters belast zyn moeten zorgen, dat zy uit eigenbaet geene byzondere uitgaven doen; want hierin kan men zeer gemakkelyk tegen de belofte van armoede zwaer zondigen. Ook kan men het verlof tot uitgaven niet van den biechtvader, maer enkelyk van den overste bekomen, aengezien ieder kloosterling in tydelyke dingen zynen overste moet gehoorzamen. Verders is het te bemerken, dat men eene uitgave, welke voor een bepaeld voorwerp toegestaen is, niet tot iets anders kan besteden zonder tegen de beloften van armoede te zondigen. Zoo zondigt ook tegen de armoede die kloostergeestelyke, welke zonder billyke oorzaek en alleen uit ydelheid geschenken doet aen persoonen, die ze niet noodig hebben. Het 'is een heiligschendende diefstal tegen de armoede, als men datgene, wat den armen toehoort, namelyk den kloosterlingen, die geene eigendommen bezitten, aen die geeft, welke niet arm zyn. Buitendien moet men bemerken, dat de apostolyke decreten aen de biechtvaders verbieden geschenken van weerde van kloostervrouwen aen te nemen, byzonderlyk als zy wederzyds gedaen worden. De H. Hieronymus schryft: De meermaels herhaelde ofschoon kleine geschenken, als zakdoeken, halsdoeken, lekkernyen, en byzonderlyk goedhertige briefjes stemmen met de heilige liefde geenszins overeen. Hierover zal ik in het volgende hoofdstuk nog breedvoeriger spreken.

9. De derde trap van armoede bestaet in zich niet te beklagen, als ons ook somwylen iets van 't noodzakelyke ontbreekt. Eens sprak de Moeder Gods tot eene godvruchtige kloostervrouw uit het orden des H. Franciscus: Myne dochter, indien gy alles bekomt, wat gy van noode hebt, zoo zyt gy geene opregte arme: de ware armoede bestaet in minder te hebben dan men behoeft. De heilige Joanna van Chantal zeide: Zich over armoede beklagen, mishaegt God en de menschen. Ik houd my nimmer voor gelukkiger, dan als ik een teeken der armoede in my bespeur. Zoo sprak ook de groote dienares van God, Baptista Vernazza, dat zy groote vreugde gevoelde als zy hoorde, dat er niets was om aen den nood te voorzien. De H. Maria Magdalena van Pazzis wierd bedroefd, als de overste haer iets gaf, wat haer ontbrak. Toen zy eens aen tafel geen brood had, verheugde zy er zich inwendig zoodanig over, dat zy zich naderhand wegens de overgroote vreugde, die zy daerom gehad had, beschuldigde. Somtyds riep zy uit: O welke groote genade zou het voor my wezen, indien ik eten ging en geene spys vond, indien ik slapen ging en geen bed vond, indien ik my aenkleeden wilde en geen kleed vond! O dat ik toch aen alles gebrek had! — Zeg my opregtelyk, beminde ziel, spreekt en handelt gy ook aldus? Al hebt gy ook reeds de neiging tot de wereld, en tot overvloedige en ydele zaken verlaten, zoo vrees ik nogtans, dat gy nog groote aengekleefdheid aen datgene hebt, wat gy voor noodzakelyk houdt, als kleederen, spyzen, bed en dergelyke zaken; ja dat gy ongerust wordt, zoo menigmael gy aen deze zaken gebrek lydt.

10. En niettegenstaende wilt gy arm zyn; gy wilt den loon der armoede verwerven, en wilt tevens dat u niets ontbreke? Welke arme, ja welke ryke in de wereld heeft alles, wat hy wilt en verlangt? Indien gy in de wereld gebleven waert, hoe vele dingen zouden u aldaer ontbroken hebben? En gy wilt, dat in het klooster, waer gy ingetreden zyt om armoede te lyden en er belofte

van te doen, u niets ontbreke? De H. Franciscus de Sales zeide : Arm willen zyn, en geen ongemak, geene moeyelykheid willen uitstaen, is even zoo veel als de eer der armoede, en tevens de gemakken der rykdommen te verlangen. Gy zult hiertegen misschien inbrengen : Als ik maer geheel gezond ware, dan zou ik alles geerne lyden : doch ik ben ziek, en daerom is het my onverdragelyk te zien, dat de oversten zelfs my vergeten en niet eens naer my omzien. Hoor, wat ik u hierop antwoord : Gy beklaegt u, dat de anderen u vergeten: maer gy hebt ook vergeten, dat gy in het klooster gekomen zyt om te lyden. Een kloosterling moet het lyden vrolyk aennemen. niet alleen als hy gezond, maer ook als hy ziek is. In de regels der Carmelieten leest men de volgende vermaning : Als onze zieken broeders aen iets gebrek lyden, dan moeten zy bedenken, dat zy de armoede van Jesus Christus omhelsd hebben, en derhalve moeten zy niet verlangen, dat zy gelyk ryken gehouden worden, zy mogen gezond of ziek zyn. De H. Maria Magdalena van Pazzis geeft hierover aen de kloostervrouwen eene schoone leering, als zy zegt : Gy moogt ook nog zoo ziek zyn, neemt en verlangt nimmer iets, dat niet naer armoede riekt. Daerom wilde de H. Bernardus, dat zyne zieke kloosterbroeders geene andere geneesmiddelen zouden gebruiken dan dranken van gekookte kruiden en wortelen; want, zeide hy, kostbare artsenyen betamen niet aen arme zieken. Ik weet niet of gy, indien gy in de wereld gebleven waert, zulke artsenyen en geneesheeren zoudt gehad hebben, gelyk nu het klooster u verschaft, en gy verlangt nog meer? Stel u alzoo tevreden met arm te leven en arm te sterven, en verheug u, dat de dood, wanneer zy u van de wereld zal wegnemen u arm aentreffe. Daerom moet gy by alle gelegenheden, waer gy gebrek te lyden hebt, de schoone leer der H. Joanna van Chantal voor oogen hebben, welke zeide : De gelegenheden, om de armoede te oefenen, zyn zeldzaem; derhalve moet men ze met vreugde aennemen, als zy zich aenbieden.

11. De vierde en laetste trap van armoede bestaet daerin, dat een kloosterling niet alleen met arme zaken tevreden is, maer dat hy ook onder deze de armelykste uitzoeke, dat hy de slechtste cel, het slechtste bed, het slechtste kleed, de slechtste spys uitkieze. De H. Maria Magdalena van Pazzis verheugde zich, als zy spyzen, die de andere overlieten, konde eten; zy droeg een zoo versleten kleed, dat de overste haer op gehoorzaemheid moest bevelen een ander aen te trekken. De H. Joanna van Chantal zeide, dat men geen zilver mag gebruiken, alwaer tin denzelfden dienst doet; en dat waer blik volstaet, men geen tin moet gebruiken. Zulke grondregels moesten altyd voor eene kloostervrouw, die heilig wilt worden, het rigtsnoer harer handelingen zyn.

12. Ik wil eindelyk nog de schoone leering aenhalen, welke P. Antonius Torres aen eene kloostervrouw, die zyn biechtkind was, gegeven heeft. « Zy moet de armoede als eenen kostelyken schat beminnen, aengezien de goddelyke Zaligmaker dezelve zoo hoog geacht heeft; zy moet dezelve in alle zaken oefenen, en zich meer over dezelve beroemen dan over alle ander sieraed. Zy moet niet kunnen verdragen, dat eene medezuster in het klooster armer leve dan zy. Zy moet geene sierlyke en fraye zaken aen het lichaem dragen, niets wat de nood niet vereischt; zy moet de armoede te kennen geven zelfs door haren sluier, welke niet fyn, maer grof, en zoo veel als mogelyk gelapt behoort te wezen, ja door den rozekrans, welken zy aen de zyde draegt. Zy moet zich verheugen, als het kloosterkleed, dat zy draegt, slecht en gelapt is; ook hetzelve niet eerder afleggen, dan als het volstrekt niet meer draegbaer is; zy moet, zoo veel mogelyk, zich wachten van twee kloosterkleederen of meer te wasschen te hebben, dan de laetste der werkzusters. Zy moet niets hebben of verlangen, alhoewel het haer noodzakelyk schynt, ten zy zy zich alvorens aen haren naekten bruidegom op het hout des heiligen kruises gespie-

geld, en van hem het verlof daertoe heeft bekomen. Zy moet niemand iets geven, het moge ook nog zoo klein of gering wezen; ook van niemand iets aennemen, ten zy haer zulks van te voren door de oversten toegestaen zy geworden. In de cel moet zy niets anders hebben, dan haer arm beddeken met grof lynwaed en eene slechte deken, twee strooyen stoelen, een krucifix, vier papieren beelden, de weinige boeken welke haer van haren geestelyken bestierder aengeraden zyn geworden, en van alles maer zoo veel als zy van noode heeft, en niets meer. Zy moet meermaels voor het krucifix haer leven ten opzigte van deze deugd onderzoeken, en zoo zy by zich iets overvloedigs bevond, moet zy het terstond tot hare overste dragen. Van ouders en bloedverwanten moet zy niets voor zich vragen; doch kan zy het voor de kloostergemeente doen, zonder nogtans voor zich het geringste te behouden. »

13. Ach! ik bid u, beminde ziel, gy die de wereld en al hare hooveerdy den rug gekeerd hebt, stel toch een ellendig slyk niet voor uwen God. De keizer Diocletianus bood den H. Clemens, bisschop van Ancyra, zilver, goud en edelgesteenten aen, opdat hy Christus zou verloochenen. Dit veroorzaekte den Heiligen diepe smert, dat zyn God met slyk vergeleken wierd. Men verhaelt van den heiligen martelaer Basilius, dat, toen de tribuen in den naem des keizers Licinius hem de weerde van hoogenpriester en van opperhoofd aller afgodenpriesters aenbood, indien hy het christen geloof wilde verlaten, hy heldhaftig antwoordde: Zeg den keizer, dat, indien hy my zyn gansch keizerryk wilde schenken, hy my niet zoo veel zou kunnen geven, als hy my zou afnemen, indien hy my van mynen God beroofde, om my eenen lyfknecht en eenen slaef des duivels te maken. — Zoo zeg ik dan ook tot u: Nadat gy voor God alles verlaten hebt, stel u toch om eene ellendige zaek niet bloot aen het gevaer van God te verliezen. Verbeeld u in den geest, dat God u van den eenen

kant zich zelven voor oogen stelt en van den anderen de schepselen, en dan zegt, wat hy in gelyken toestand tot de eerweerdige zuster Maria Crucifixa gesproken heeft : Kies tusschen deze en my, wat u belieft! — Neen deschat van eenen kloostergeestelyken moet geen ander zyn dan God alleen. Ik sluit dit hoofdstuk met de woorden der H. Maria Magdalena van Pazzis : O hoe gelukkig zyn de kloosterlingen, die door de heilige armoede van alles onthecht kunnen zeggen : De Heer is myn erfdeel, hy behelst in zich al datgene, wat ik in dit en in het ander leven verlang. Derhalve hoorde men ook deze heilige maegd uitroepen : Niets, niets dan God! ik wil niets, dan om God alleen.

GEBED.

O myn Jesus, in u vind ik alles; ik wil en verlang niets dan u alleen. Ach! trek my tot u, opdat ik in uwe liefde ontvlamme, van welke ik wensch geheel en gansch verteerd te worden. Myn liefderyke Zaligmaker! ik zie, dat gy zoo vele jaren reeds gezocht hebt my gansch u eigen te maken. Daer gy aldus voor my zoo groote zorg draegt, maek, dat van heden af, ook myne eenigste zorg zy u te beminnen, u te behagen. Ach! bevryd my van alle neigingen, die my van u verwyderen. Maek, dat myne gedachten zich nergens mede ophouden, dan hoe ik kan vermyden van u te misnoegen, dat ik aen niets denke, dan om u zoo zeer als ik kan te behagen. O menschgeworden Woord! gy zyt in de wereld gekomen, om de herten met uwe liefde te ontvlammen; ach! neem ook myn hert, maek, dat het u volkomen beminne; verlicht hetzelve, opdat het bereidwillig in uwen wil toestemme; vereenig het gansch met u, bezit gy het alleen. Vereenig u met my, en my met u, door eene volmaekte liefde, welke bewerkt, dat ik in eeuwigheid niet meer van u afwyke. Maek dat ik niet meer myn, maer steeds de uwe, gansch

en geheel de uwe zy, o myn opperste goed, myne liefde, myn al! — O Maria, myne moeder, op uwe magtige voorspraek stel ik al myne hoop.

III. HOOFDSTUK.

OVER DE AFGESCHEIDENHEID VAN BLOEDVERWANTEN EN ANDERE PERSOONEN.

I. AFDEELING.

OVER DE AFGESCHEIDENHEID VAN BLOEDVERWANTEN.

1. Indien de overmatige liefde tot de ouders geene groote schade veroorzaekte, dan zoude Jesus Christus ons wel zoo ernstiglyk niet vermaend hebben om ons van dezelve af te scheiden? ***Wie vader en moeder, niet haet***, zegt hy, ***kan myn leerling niet wezen*** (1). En op eene andere plaets zegt hy, dat hy gekomen is om den zoon van den vader, de dochter van de moeder te scheiden (2). Doch waerom verlangt hy toch deze afscheiding van ouders en bloedverwanten? Onze Zaligmaker zelf geeft er ons de oorzaek van te kennen, als hy zegt: ***Des menschen vyanden zyn zyne huisgenooten*** (3). Voor zeker hebben in het werk der zaligheid de menschen, en byzonderlyk de kloosterlingen, geene ergere vyanden dan ouders en nabestaenden, omdat zy door deze zoo dikwyls verhinderd worden om in het geestelyk leven voortgang te doen, gelyk de H. Thomas leert: Dikwyls verhinderen familievrienden den geestelyken voortgang; want familievrienden zyn in dit werk geene vrienden, maer vyanden. Dit leert ons de ondervinding ook. Hoe zeer ook de H. Carolus Borromeus omzigtig jegens zyne ouders en bloedverwanten, en hoe afgescheiden hy ook van hen was, bekende hy nogtans,

(1) Luc. 14, 26. (2) Matth. 10, 35. (3) Matth. 10, 36.

dat hy zyne bloedverwanten nimmer bezocht heeft, zonder dat hy voor goddelyke dingen koud en verstrooyd is teruggekeerd. Daerom vermanen alle leeraers in het geestelyk leven dengenen, die den weg der volmaektheid bewandelen wilt, van zyne bloedverwanten te myden, zich met hunne zaken niet bezig te houden, ja zelfs niets van hen te willen weten, is 't dat zy verwyderd zyn.

2. Welk een geest bezielt wel eenen kloosterling, die zyne ouders en bloedverwanten steeds aen zyne zyde wenscht te hebben, en die, als hy ze niet ziet, den eenen brief na den anderen, de eene boodschap op de andere zendt om dezelve tot zich te roepen, en die, als zy niet komen, zich ontrust, en door herhaelde brieven zich daerover beklaegt? — Hoe kan toch zulke kloosterling eng met God vereenigd wezen? De H. Gregorius zegt: Ouders en bloedverwanten moet diegene vlieden, welke zich met den Vader aller schepselen, namelyk met God, ernstelyk wilt vereenigen. Als de H. Bernardus spreekt van de allerzaligste Maegd, die, toen zy het kindeken Jesus verloren had, hetzelve dry dagen lang onder de bloedverwanten en bekenden zocht en niet vond, zegt hy: Jesus kan nimmer onder bloedverwanten en bekenden gevonden worden. Petrus de Blois voegt hier by, dat de liefde tot de familie-vrienden ons weldra van de liefde Gods berooft. — Moyses heeft ons kort voor zyne dood eene schoone spreuk nagelaten, welke byzonderlyk op kloosterlingen toepasselyk is, zeggende: *Wie tot zynen vader en tot zyne moeder gezegd heeft: Ik ken u niet, en tot zyne broeders: ik weet niets van u, die heeft uw woord bewaerd en uw verbond gehouden* (1). Dat wilt zeggen, dat die kloostervrouw, welke tot hare ouders zegt: Ik ken u niet, en tot hare broeders: ik weet niet wie gy zyt, haer heilig beroep bewaert en het verbond houdt, dat zy op den dag harer belofte met God aengegaen heeft, als hy haer die woorden

(1) Deut. 33, 9.

toeriep, welke hy tot iedere ziel zegt, die zich aen zyne liefde toewydt: *Hoor, dochter, en aenschouw, en neig uwe oor, en vergeet uw volk en het huis uws vaders, en de koning zal naer uwe schoonheid verlangen* (1). Dat is, hoor, o dochter, myne stem, en overweeg het groot goed, dat gy zult verkrygen, indien gy my gehoorzaemt; daerom open uwe oor, en hoor, wat ik zeg: Vergeet uw volk en het huis uws vaders, dan zal ik, uw koning en uw bruidegom, uwe schoonheid beminnen. — Overgroot zal de loon wezen, roept de H. Hieronymus uit, die u zal gegeven worden, indien gy van God uwen Heer zult bemind worden, die u in dit leven en hiernamaels gelukzalig zal maken. Hetzelfde leert ons onze goddelyke Zaligmaker, als hy zegt: *Een ieder, die zyn huis, of broeder, of vader, of moeder verlaet om mynen naem, die zal het honderdvoudig wederbekomen, en het eeuwige leven bezitten* (2). Wie zyne ouders niet alleen in der daed. maer ook met de neiging verlaet, die zal in het ander leven de eeuwige gelukzaligheid bezitten, ja reeds hier op de aerde zal hy het honderdvoudig bekomen; een kloostergeestelyke verlaet weinige broeders, en hy vindt er vele in het klooster weder; vader en moeder verlaet hy, daerom zal hy God tot vader en Maria tot moeder bekomen, die hem gelyk hunnen zoon zullen beminnen en behandelen.

3. De Heiligen zyn derhalve ook zoo zorgvuldig geweest om zich, zoo zeer zy maer konden, van ouders en bloedverwanten te verwyderen; daer zy maer al te wel begrepen, hoe aengenaem zy daerdoor aen God wierden. Toen de H. Franciscus Xaverius zich naer Indiën op missie begaf, en naest zyne *vaderstad* voorby reisde, wilde hy er toch niet heen gaen, om zyne moeder en zyne bloedverwanten te bezoeken, hoe dringend zy ook hem daertoe gesmeekt hadden, en alhoewel hy wist, dat hy ze niet meer zoude zien. Toen eens de zuster van den heiligen Pacomius gekomen was om hem

(1) Is. 44, 12. (2) Matth. 19, 24.

te bezoeken, liet hy haer deze woorden zeggen; Gy weet althans, dat ik leef; keer alzoo in vrede naer huis terug. — Eenige Heiligen hebben niet eenmael de brieven hunner ouders en bloedverwanten willen lezen. De H. Joannes Climacus verhaelt, dat de H. Antonius abt, nadat hy verscheidene jaren in de wildernis geleefd had, brieven van zyne bloedverwanten ontvangen had; dat hy echter by zich zelven zeide: Wat kan ik anders verwachten, indien ik deze brieven lees, dan ontroerd te worden en den innerlyken vrede te verliezen, welken ik nu geniet? Derhalve wierp hy de brieven in het vuer: en riep uit: Wykt van my, gedachten aen het vaderland, opdat ik niet wederom tot die dingen terugkeere, die ik reeds verlaten heb. Gy brieven zult verbrand worden, opdat ik niet om uwent wege verbrand worde.

4. De H. Theresia zeide: Ik begryp volstrekt niet, welken troost eene kloostervrouw by ouders en bloedverwanten kan vinden; want zonder van de neiging te spreken die God mishaegt, zoo kan zy toch hunne vergenoegens niet genieten, en moet niettegenstaende aen hun verdriet deel nemen. Hoe toepasselyk is deze leering aen u, beminde ziel! Indien uwe bloedverwanten u bezoeken, kunnen zy u toch aen hunne wereldsche vreugden niet laten deel nemen, vermits gy het klooster niet kunt verlaten, en dezelve niet durft bywoonen. Wat doen zy aldus, als zy in de spreekkamer komen? Zy deelen u hunne bekommernissen, hunne ziekten en behoeften mede; en waertoe helpt u dat? Tot niets, dan om uw hoofd en uw hert met onrust, ontroering en gebreken te vervullen, zoo dat gy na elk bezoek uwer bloedverwanten dagen lang in het gebed, in de betrachting en by de heilige Communie verstrooyd en ontroerd zult blyven, en gestadig aen die dingen denken, welke uwe bloedverwanten u verteld hebben. En hoe kunt gy, die van de wereld afgezien hebt om heilig te worden. hoe kunt gy zoo vurig verlangen, dat uwe bloedverwanten u meermaels komen

bezoeken, opdat zy u misschien den vrede der ziel rooven en uwen geestelyken voortgang beletten? Welke dwaesheid is het niet, van te gelooven, dat men niet kan vergenoegd zyn, zoo men niet dikwyls zyne bloedverwanten ziet? O hoe veel beter zoude u Jesus Christus troosten en met tevredenheid vervullen, indien gy u van hen verwyderde. De H. Maria Magdalena van Pazzis zeide, dat het grootste voordeel, welk een kloostergeestelyke uit de Communie moet scheppen, bestaet in afschrik van de spreekkamer te bekomen. Er bestaet ook geene plaets, waer de duivel zoo veel by kloosterlingen wint, als de spreekkamer, gelyk hy dit eens aen de eerweerdige zuster Maria Villani bekende. Daerom hoedde zich de H. Maria Magdalena van Pazzis, van zelfs door de spreekkamer te gaen; ja zy haette dezelve zoodanig, dat zy ze niet eens konde hooren noemen. Moest zy er zich somwylen in begeven, dan begon zy te weenen, en zeide tot hare novicien: Myne dochters, bidt God voor my: want ik ben in de spreekkamer geroepen. Ja zy beval dezelve, zoo haest als 't mogelyk ware, tot haer te komen en haer onder eenig voorwendsel weg te roepen.

5. Doch, zal iemand hiertegen inbrengen, wat moet ik dan doen? moet ik myne bloedverwanten niet meer zien? moet ik ze van de hand wyzen, en niet meer in de spreekkamer gaen? Dit eisch ik niet; doch indien gy het deedt, zoudt gy alsdan iets kwaeds of onbetamelyks doen, hetgeen nog geen kloosterling gedaen heeft? — Weet, dat meer dan een kloostergeestelyke zulk besluit gemaekt en uitgevoerd heeft. In het leven van P. Antonius Torres wordt verhaeld, dat Hieronyma Sanfelice, die in het klooster te Alvina leefde, in het begin voor hare ouders zoodanig ingenomen was, dat zy steeds aen hen dacht, meermaels van hen bezocht wilde worden, weshalve zy ook dagelyks haren vader tot zich liet ontbieden. Hare zuster Maria Antonia, die in hetzelfde klooster leefde, was daerentegen zoo ieverig, dat zy God

bad, om haer veel laten le lyden, God verhoorde haer gebed, en zond haer eene schrikkelyke verzwering over, welke haer doodelyke smerten veroorzaekte; waerby zy intusschen gestadig uitriep: Vermeerder myne smerten, myn goddelyke bruidegom! vermeerder myne smerten! Als nu deze godvruchtige zuster op het sterfbed lag, zeide zy tot Hieronyma, dat, indien zy in den hemel kwam, gelyk zy hoopte, zy haer van God de genade zoude bekomen van heilig te worden. Zy stierf, en in der daed Hieronyma veranderde van leven, en nam onder anderen het besluit van hare ouders en bloedverwanten niet meer te zien; zoo dat zy veertig jaren lang niet meer tot de spreektralie gegaen is. Eens kwamen hare beide neven, om haer te bezoeken; zy wees ze af, zonder hen te zien, en begaf zich naest de tralie om het allerheiligste Sakrament te aenbidden. De neven gingen insgelyks in de kerk, om haer ten minste door de tralie te zien; doch alsdan nam zy de vlugt, en verborg zich in eene schuilplaets, waerby zy zich zoo groot geweld aendeed, dat zy in onmagt viel (wie zich geen geweld aendoet, wordt niet heilig). Van deze uer af maekte Hieronyma zoodanige voortgangen in de goddelyke liefde; dat zy heiliglyk leefde, en gelyk eene Heilige gestorven is. Als men na hare dood haer lichaem opende, vond men op haer hert een kruis van vleesch afgebeeld als een teeken harer hevige liefde tot haren gekruisten Jesus. Waerom kunt gy, beminde ziel, ook niet hetzelfde doen, en voor altyd aen de spreekkamer verzaken?

6. Doch zult gy my misschien antwoorden, de oversten en de biechtvaders zullen my zulks niet toelaten. Waerom zouden zy het niet toestaen, als zy zien, dat gy het uit goddelyke ingeving doet, en aengezien dit uit zich zelve voor uwe kloostergezellen maer tot stichting kan strekken, opdat dezelve ten minste hunne bloedverwanten en de spreekkamer niet zoo onmatig beminnen? Indien de oversten het u nogtans niet toelaten, en u bevelen tot

uwe bloedverwanten te gaen, zoo raed ik u van in der daed te gehoorzamen; doch ik bid u den oversten te zeggen, wat de zalige Theodorus tot zynen abt zeyde, die hem gebood met zyne moeder te spreken, welke hem was komen bezoeken: Gy beveelt my, myn Vader, met myne moeder te spreken, geef my ook de verzekering, dat dit spreken mynen geest geene schade zal toebrengen. Dan wierd de abt bevreesd, en ontsloeg Theodorus van de hem opgelegde gehoorzaemheid.

Hier moeten ook de oversten en biechtvaders opmerken, dat, indien zy zonder wettige oorzaek, alleen uit eigenzin, uit onbillyk menschelyk opzigt, of uit baetzuchtige inzigten eenen hunner onderdanen, die verlangt sneller op den weg der volmaekten voort te stappen, hinderen om grooteren voortgang te doen, dat zy daerover zekerlyk aen God rekenschap zullen moeten geven. Overigens, wat u betreft, beminde ziel, gehoorzaem, indien de overste of de biechtvader u beveelt, tot uwe bloedverwanten in de spreekkamer te gaen; ja, ik herhael het: ik verpligt u geenszins, uwe bloedverwanten volstrekt niet meer te zien, maer ik vermaen u alleenlyk van de volgende maetregelen van omzigtigheid te gebruiken, zoo dikwerf gy met hen moet spreken. Alvorens in de spreekkamer te gaen, beveel u aen het allerheiligste Sakrament des altaers, of aen den gekruisten Jesus, opdat hy u bysta en voor alle zonden behoede. Wacht u verders van aen diegene te gelyken, die in de spreekkamer gaen, om aldaer kortswylig te zyn, en te hooren, hoe het in de wereld omgaet, om dit daerna in het klooster te verspreiden. Wacht u ten derde van niet over datgene te spreken, wat in het klooster voorvalt, en zulks somtyds, gelyk helaes! eenige plegen te doen, zelfs ten nadeele van de oversten of van eenen medebroeder. Indien vervolgens de gasten van onnutte dingen, of zelfs van wereldsche zaken, van huwelyksverlovingen, danspartyen, en minnaryen mogten spreken, dan breek spoedig het gesprek af, of breng ten

minste, op eene behoorlyke wyze, het gesprek op eene eeuwige waerheid, of op eene geschiedenis, waeruit men godvruchtige gedachten kan scheppen. Gy moet van uwe ouders, of bloedverwanten de tael der wereldlingen niet leeren; maer gy moet trachten, dat deze uwe tael leeren, welke God tot voorwerp moet hebben. Al de tyd, welken men in de spreekkamer overbrengt, en die niet tot heil der ziel besteed wordt, is verloren tyd, waer van men eens zal moeten rekenschap geven. Ten vyfde moet gy ook nooyt uwe ouders of bloedverwanten verzoeken van u te bezoeken, en indien zy komen, tracht het gesprek te verkorten, of onder eenig goed voorwendsel te ontwyken; zeg, dat gy uwe bediening moet gadeslaen, dat gy een bevel hebt uit te voeren, en dergelyke. Wanneer men maer wilt, vindt men gemakkelyk redelyke voorwendsels om van zyne bloedverwanten afscheid te nemen. Indien zy dan opmerken, dat hunne gesprekken u niet aengenaem zyn, zullen zy van zelfs u niet meer zoo dikwyls komen verontrusten. Wees verzekerd, dat, hoe korter het bezoek duert, gy des te weiniger fouten zult begaen, en dat, hoe zeldzamer deze bezoeken plaets hebben, gy des te meer in den geest zult ingetogen wezen, en van uwen goddelyken bruidegom getroost worden. De eerweerdige zuster Catharina, welke van hare ouders verlaten wierd, omdat zy tegen hunnen dank in een klooster gegaen was, plagt te zeggen: Ik benyd myne medezusters niet, dat zy door het jaer meermaels van hare ouders en bloedverwanten bezocht worden; want zoo dikwyls als ik wil, kan ik mynen waerachtigen vader Jesus en myne lieve moeder Maria bezoeken, dewelke my met troost vervullen.

7. Bovendien wacht u ook nog van u met de tydelyke aengelegenheden uwer bloedverwanten te bemoeyen, als huwelyksverlovingen, verdragen, uitgaven of dergelyke zaken; want gy zoudt daerdoor den vrede uwer ziel, de ingetogenheid des geestes verliezen, ja misschien uwe eeuwige zalig-

heid in gevaer stellen. De H. Hieronymus roept klagende uit : Hoe vele kloosterlingen hebben hunne ziel verloren, omdat zy met hunne bloedverwanten medelyden gehad hebben. Daerom zegt hy op eene andere plaets, dat, hoe meer medelyden een kloosterling met de zynen heeft, hy des de ongetrouwer jegens God zyn zal. Bestaet er ook wel eene grootere ontrouw voor eenen kloosterling, dan indien hy, om zyne bloedverwanten te dienen, den dienst Gods, het gebed, de betrachting, het ontvangen der heilige Sakramenten verzuimt, en zich aen duizende verstrooyingen overgeeft, gelyk het zonder twyfel aen een ieder overkomt, die zich met dergelyke aengelegenheden bemoeyt? De H. Bernardus noemt zulke zorgen duivelsche zorgen; en derhalve vermaent hy de kloosterlingen, dat zy de zorgen voor hunne bloedverwanten als eene duivelsche zorg vlieden. De H. Ignatius van Loyola wilde niet eens aen het verhuwelyken zyner nicht denken, alhoewel zy de erfgename van zyn huis was. De H. Franciscus Borgia wilde niet eens den Paus om dispensatie vragen, welke hy ligtelyk verkregen zou hebben, opdat zyn zoon met eene nabestaende mogt trouwen, alhoewel de belangen van eenen ganschen staet daervan afhingen.

8. *Niemand die zyne hand aen de ploeg legt en achterwaerts ziet, is bekwaem tot het ryk Gods* (1). Deze woorden moesten ons doen schrikken en beven; want God zegt ons, dat niemand, die begonnen heeft hem te dienen, en die hierop de oogen werpt op den wereldschen handel en wandel tot den hemel bekwaem is. Indien alzoo uwe bloedverwanten u in wereldsche zaken inwikkelen willen, zoo wys ze eens vooral af. Geef wel acht op de leering, die de goddelyke Zaligmaker aen dien jongeling gaf, die, door hem geroepen zynde om hem te volgen, antwoordde, dat hy eerst zynen overleden vader begraven moest : *Laet de dooden hunne dooden begraven*, antwoordde de Zaligmaker (2). Hetzelfde zeg ik

(1) Luc. 9, 62 (1) Luc. 9. 60.

u ook: laet de wereldlingen, die met regt dooden genoemd worden, hunne wereldsche zaken gade slaen; uwe eenigste zaek moet zyn : God beminnen en heilig worden. Daerom ontschuldig u by uwe ouders en bloedverwanten, en zeg hun dat zulke zaken u niet raken en uwen staet niet betamen. Als de allerheiligste Maegd tot haren Jesus, die in den tempel gebleven was, zeide: *Myn zoon, waerom hebt gy ons dat gedaen? Zie, uw vader en ik hebben u met droefheid gezocht;* alsdan antwoordde haer Jesus: *Weet gy niet, dat ik in datgene zyn moet, wat mynen Vader betreft* (1)? Indien alzoo uwe ouders of bloedverwanten zich beklagen, dat gy hun volstrekt geen genoegen wilt doen, indien zy u verwyten van onvriendelyk en ondankbaer te wezen, zoo antwoord hun, dat gy, de wereld afgestorven zynde, op niets anders denken durft, dan God en uw klooster te dienen. Ik sluit dit hoofdstuk met de woorden des H. Calasantius: Een kloosterling, die groote aengekleefdheid heeft aen ouders en bloedverwanten, bevindt zich niet buiten de wereld.

GEBED.

Ja, myn God en myn bruidegom! u alleen wil ik dienen; u alleen wil ik van heden af altyd beminnen. De schepselen wil ik alleenlyk dan dienen, als ik erken, dat het uw goddelyke wil is. O myn God! geef my te kennen, wat u welbehagelyk is; want zie, ik wil alles doen. Ach! ontsteek my gansch met uwe heilige liefde, opdat ik voortaen niets zoeke en verlange dan uwen heiligsten wil. Maek, dat my niets behage, dan wat u behaegt. Maek, dat ik altoos met ware liefde zeggen kan: Myn God! u alleen wil ik en anders niets. O myn Jesus! myn koning en myn bruidegom! heersch gy alleen in myn hert; bezit gy alleen, het gansch en geheel; dat uwe liefde aen hetzelve datgene bevele en toone, wat het doen, wat het vermyden, wat het willen en verlangen

(1) Luc. 2, 48.

moet; dat het aen niemand anders gehoorzame dan aen u. O myn welbeminde Zaligmaker, verhoor my om de verdiensten van uw bitter lyden. O Koningin des hemels, allerzaligste Maegd Maria! op u stel ik myn vertrouwen, sta my by door uwe magtige voorspraek. Amen.

II. AFDEELING.

OVER DE AFGESCHEIDENHEID VAN WERELDLINGEN EN VAN EIGENE MEDEBROEDERS.

1. De H. Augustinus zegt, dat, wie gevaerlyke verkeeringen niet wilt vlieden, weldra verloren zal gaen. Het rampzalig voorbeeld van Salomon moest ons allen met regt schrik aenjagen; want nadat hy God zoo dierbaer geweest was, dat de heilige Geest zelf door hem sprak, kwam hy toch in zynen hoogen ouderdom, toen hy met heidensche vrouwen omgang had, zoo verre, dat hy zelfs afgodenbeelden aenbad. Is het ook wel een wonder, zegt de H. Cyprianus, dat men midden in het vuer brandt? — Doch ik wil tot myn voorwerp zelf overgaen. Wees alzoo overtuigd, beminde ziel, dat de lucht der spreekkamer voor kloosterlingen eene besmettelyke lucht is. Even als men op het koor de gezonde lucht des hemels ademt, alzoo ademt men in de spreekkamer meest de vergiftige lucht der hel in. Is 't wel te gelooven? Indien een kloosterling in het huis zyner ouders was, zoude hy voorzeker niet durven twee of dry uren lang met eene persoon van het ander geslacht zich onderhouden; en hy durft zulks in het huis Gods doen! Is toch het huis Gods slechter dan een wereldsch huis? Men zal misschien inbrengen: het is toch niets kwaeds. Wie zoo spreekt, die hoore, wat ik zeg: alle vriendschappen, die op neiging en aendoenlyke liefde tot aengename voorwerpen gegrondvest zyn, zyn ten minste, indien ook niets anders daervan te vreezen zou zyn, groote hinder-

nissen der volmaektheid. Zy maken, dat men den geest des gebeds en de ingetogenheid des gemoeds verliest. Die ellendige kloosterling, welke aen eenige natuerlyke neiging gebonden is, zal, wel is waer, met het lichaem in de kerk, doch met de gedachte by het bemind voorwerp wezen. Zulke ziel verliest de liefde tot de heilige Sakramenten; zy is niet meer openhertig met haren biechtvader; want omdat zy zich schaemt, dat men hare neiging mogt ontdekken of omdat zy vreest dat de biechtvader aen de zaek een einde zou stellen, zoo ontdekt zy de oorzaek harer lauwheid niet, en op zulke wyze gaet het met dergelyke ziel dagelyks erger. Zy verliest echter ook de innerlyke rust; want als zy hoort, dat iemand kwaed van den beminden persoon spreekt, wordt zy ontroerd en zoekt zelfs hem te verdedigen. Zy verliest de gehoorzaemheid; want als zy van de oversten vermaend wordt, om die vriendschap op te geven, dan ontschuldigt zy zich met duizend voorwendsels en gehoorzaemt niet. Kortom, zy verliest de liefde tot God, die ons gansch hert wilt bezitten en geene andere liefde dan de zyne daerin gedoogt, en die, als hy ziet, dat een hert iets anders dan hem bemint, zich terugtrekt, en hetzelve van zynen byzonderen bystand berooft. De eerweerdige zuster Francisca Farnese zeide tot hare kloostervrouwen: Myne zusters, wy zyn tusschen vier muren ingesloten, opdat wy zien en niet gezien worden; en om ons voor de oogen Gods zuiver te houden. Hoe meer wy ons voor de wereldlingen verbergen, des te meer zal God zich aen ons door zyne genade in dit leven, en door zyne glorie in het andere openbaren.

2. Doch niet alleen daerom is het nadeel zoo groot; want er is altoos groot gevaer voor de zaligheid met deze genegenheden verbonden, die op uiterlyke hoedanigheden eener persoon, byzonderlyk van het ander geslacht gegrond zyn. Zulke genegenheden schynen in het begin onverschillig; doch allengskens worden zy zondig, en verleiden eindelyk zelfs tot doodzonden. De H. Hieronymus schryft: Een man en eene vrouw zyn gelyk vuer en strooy, en de duivel

houdt niet op aen te hitsen, tot dat zy ontvlamd worden. Even als het strooy ligtelyk brandt, als het naby het vuer komt, zoo worden ook menschen van verscheiden geslacht door al te vertrouwelyken omgang ontvlamd; ja zulks geschiedt nog gemakkelyker, daer de duivel niet nalaet den gloed aen te vuren, opdat hy in vlammen uitberst. God toonde eens aen de H. Theresia de plaets, die haer in de hel bereid was, indien zy zich niet van eene, niet onreine, maer alleen natuerlyke vriendschap jegens eenen harer bloedverwanten ontdaen had.

3. Indien gy, beminde ziel, die dit leest, in uw hert zulk eene liefde jegens iemand gevoelt, zoo bestaet er geen ander middel, dan u moedig en teenemael daervan te ontdoen; want is 't dat gy allengskens wilt achteruit wyken, geloof my, het zal nooyt geschieden. Dewyl dusdanige ketens sterk zyn en zwaer om te breken, worden zy nooyt gebroken, ten zy zy met geweld en op eenmael verbryzeld worden. Het baet dan niet te zeggen, dat er tot nu toe niets onbetamelyks gebeurd is; want gy moet weten, dat de duivel niet met het ergste begint; hy voert nalatige zielen allengskens tot op den rand des verderfs, en brengt ze dan door eenen laetsten stoot zeker tot val. Het is een algemeen leerstelsel der geestelyke leeraers, dat er in dit punt geen ander middel is dan de vlugt en de vermyding der gelegenheid. De H. Philippus Nerius zeide, dat in dezen stryd alleen de schroomachtigen, dat is diegene welke de gelegenheid vlugten, overwinnen. Dit heeft reeds de H. Hieronymus gezegd: In alle overige misdryven kunnen wy in de gelegenheden wederstand bieden met ons geweld aen te doen; doch in het misdryf, dat tegen de heilige zuiverheid strydt, bestaet er geen ander middel, dan dat men de gelegenheid vliede en aen de aengekleefdheid verzake.

4. Indien gy echter, beminde ziel, gelyk ik hoop, van zulke neigingen vry zyt, zoo wacht u ook daervoor, zoo veel gy maer kunt; want gy zyt ook aen het gevaer onderworpen van in den strik te vallen,

waerin zoo vele andere uit nalatigheid gevallen zyn. Volg vooral de vermaning der H. Theresia, welke schryft, dat een kloosterling liever moet van de wereldlingen voor grof dan voor beschaefd in het spreken gehouden worden. Hetzelfde schryft ook de H. Catharina van Senen aen hare nicht: Wees in de tegenwoordigheid van wereldlingen bescheiden, met gebogen hoofd; doch wees in het spreken onvriendelyk gelyk een stekeldier. Hoed u ook, als gy in de tegenwoordigheid van wereldlingen zyt, van nieuwsgierig heen en weêr te kyken of uitgelaten en onmatig te lachen; byzonderlyk moet gy u ook hoeden van in uwe kleeding te sierlyk ten voorschyn te komen. Indien nu ook diegene, met welke gy verkeert, juist geene slechte lieden zyn, zoo moet gy nogtans, zoo gy alle gevaren vermyden wilt, uw best doen, om zoo veel als het mogelyk is, den omgang en de gemeenschap met wereldlingen te myden. Wees in de eenzaemheid gelyk de tortelduiven, vermaent ons de H. Bernardus, bemin het koor en de cel, en vlied de spreekkamer als eene pest. Wat hebben wy met wereldlingen gemeen, wy die de wereld verlaten hebben, om God gansch toe te behooren? De eerweerdige zuster Joanna van den H. Stephanus, uit het orden des H. Franciscus, plagt te zeggen: Daer gy eene bruid des Konings der koningen zyt, zoo werp uwe blikken niet op de slaven. Het is eene misdaed voor eenen slaef, indien hy zyne oogen op de bruid des konings werpt; doch juist van deze misdaed zoude zich de bruid des konings schuldig maken, indien het haer behaegde van door eenen slaef bemind te worden. De H. Catharina van Senen, van de kloostervrouwen sprekende, schryft de volgende woorden: Men is geene kuische bruid, maer eene overspeelster, indien men de vreugden der eigenliefde zoekt, indien ons de cel verfoeyelyk, en daerentegen het gezelschap der wereldlingen lief en dierbaer is. Daerom vermaent ons de H. Hieronymus, dat, als wy met eene persoon omgang houden, en bemerken, dat in ons hert eene oneerlyke neiging ontstaet, wy alle vlyt moeten aenwenden om dezelve

terstond te verstikken, alvorens zy tot eenen reus aengroeye. Is de leeuw nog klein, zoo kan men hem met weinig moeyte dooden; is hy echter volwassen, dan is dit bezwaerlyk en menschelyker wyze onmogelyk.

5. Een nog grooter gebrek, ja eene onverdragelyke schande zou het wezen, indien gy eenen wereldlyken mensch toeliet, zoodra hy zich verstoutte, van met u door onbetamelyke woorden te kortswylen. Beeld u niet in, dat gy niet zondigt, indien gy zelf niet spreekt, maer enkelyk toehoort; want aengezien gy eenen zoo moedwilligen en snooden mensch niet aenstonds afscheid geeft, daerin hebt gy reeds tot de zonde bygedragen, en u van dezelve schuldig gemaekt. Vermits gy u niet van zoo gevaerlyk, ja duivelsch gezelschap afscheidt, zoo zult gy spoedig veel erger dan de duivel, en uit eene bruid van Christus in eene bruid des duivels veranderd worden. Gy zult zelfs de oorzaek van den ondergang des kloosters wezen: daer zulk een kloosterling, die dergelyke gemeenschap onderhoudt, noch vele andere door zyn kwaed voorbeeld verleidt om insgelyks te doen. Byzonderlyk moeten kloosterpersoonen van het vrouwelyk geslacht op hare hoede wezen, indien een harer broeders of bloedverwanten haer komt bezoeken, en eenen zyner vrienden medebrengt, die eene zekere toegenegenheid jegens haer betoont; zy zullen, wel is waer, met haer eene medezuster laten roepen, doch dit niettegenstaende, zal zy nogtans de hoofdrol spelen. Indien alzoo kloostervrouwen zulke streken merken, moeten zy de oogen terstond nederslaen, geen woord spreken, en zich zeer ernstelyk betoonen. Het beste middel zou zyn, indien zy zich aenstonds vandaer verwyderde. Zoude men haer na eenigen tyd wederom in de spreekkamer ontbieden, en indien zy weet, dat zulke persoon zich daer bevond, zoo moet zy tot antwoord geven, dat zy iets te doen heeft, en niet kan komen. Hierin moeten de kloostervrouwen zeer op hare hoede wezen; want, indien zy zoo niet handelen, en zoo

zy dien persoon gehoor geven, zyn zy verloren. Ook als zy eenen brief van iemand ontvangen, welke eenig teeder woord behelst, moeten zy hem verscheuren, verbranden en niet beantwoorden. Indien echter wegens eene gewigtige zaek, waervan daerin gehandeld wordt, het volstrekt noodzakelyk is denzelven te beantwoorden, dan moeten zy het doen met weinige en ernstige woorden, zonder genoegen daeraen te toonen. of zonder te laten merken, dat zy de in den brief uitgedrukte gedachten opgemerkt hebben. En indien deze haer by de tralie liet ontbieden, moeten zy hem afwyzen; want, indien zy na den brief daerheen gaen, om met hem te spreken, zoo zyn zy insgelyks verloren. Buitendien moeten de kloostervrouwen opmerken, dat zy van hetzelfde misdryf zouden deelachtig worden, indien zy, om eene medezuster niet te beleedigen, niet vreesden God te beleedigen, met derzelver neiging te verzwygen, en ze zelfs te ondersteunen. Mogte eene kloostervrouw zoo ongelukkig zyn van zich met zulke dingen op te houden, dan mag zy zekere straffen verwachten; gelyk zulks eene zekere kloostervrouw ondervonden heeft, de welke, Sakristane zynde, om eene harer medezusters te behagen, het op zich genomen had eenen brief derzelve aen eenen zekeren priester te overhandigen, met welken deze eene briefwisseling voerde, die niets minder dan heilig was. Toen zy nu den brief aen den koster overgaf, die denzelven bestellen moest, zoo draeyde deze, daer hy zich zeer spoedde, de deurslagen der sacristy met dusdanig geweld om, dat hy haer de hand afscheurde, en dat weinige dagen daerop de rampzalige aen eene hevige en smertelyke koorts, door deze wonde veroorzaekt, stierf.

6. Vooral moeten de kloostervrouwen wel opletten van even zoo omzigtig met klooster- of wereldgeestelyken te zyn, als zy gewaer worden, dat zy komen om met haer te spreken, niet van of nopens God, niet wegens het heil harer ziel, maer uit eenige natuerlyke genegenheid, die zy tot haer

dragen. Zeer goed zou het wezen, indien zy met hare biechtvaders alleen in den biechtstoel spraken. Met hare zielbestierders moeten zy met de grootste waekzaemheid omgaen; want juist wegens het vertrouwen, dat zy hun schenken ten opzigte harer gewetens-geheimen, welke zy hun onbewimpeld openbaren, is eene natuerlyke genegenheid daerby bykans onvermydelyk, dewelke, als zy niet bescheiden in den toom gehouden wordt, in een helsch vuer zou kunnen uitbersten. Daerom raed ik haer, zoo veel het immer mogelyk is, met den biechtvader al, wat wereldsche aengelegenheden en tydelyke dingen betreft, te laten varen, alle geschenken te vermyden, zelfs ook niet zyn lynwaed te bewerken, en dergelyke dingen. De H. Theresia zegt: O hoe zeer worden de kloostervrouwen door deze wereldsche bezigheden gestoord! God geve, dat zy niet eindelyk daerdoor van de eeuwige aenschouwing Gods beroofd worden! Byzonderlyk, wat geschenken aengaet, moeten zy, indien zulk gebruik in het klooster ingevoerd is, zich vergenoegen met hem ten hoogste twee of drymael in het jaer met een onbeduidend geschenk te vereeren, en zulks als een teeken harer oplettendheid en eerbied, en niet als een bewys harer goedgunstigheid en vriendschap. Deswegen moeten zy zich zorgvuldiglyk wachten, dat zy zich nimmer eenig woord laten ontsnappen, hetwelk eene byzondere toegenegenheid te erkennen kan geven.

7. Dat men toch niet inwende, dat er niets kwaeds by te vreezen is: die priester is immers een heilig man. Hooren wy, wat de H. Thomas van Aquinen zegt: Hoe heiliger de persoonen zyn, tot welke wy eene byzondere toegenegenheid gevoelen, des te meer moeten wy ons voor dezelve hoeden; want de goede meening, die wy van hunne heiligheid hebben, zal ons maer des te meer ophitsen om hen te beminnen. Hooren wy ook, wat de eerweerdige Pater Certorius Caputo van de societeit Jesu zegt: De duivel maekt, dat wy in het eerst liefde gevoelen tot de deugd van den persoon,

naderhand echter den persoon zelven beminnen, en ons zoo in het verderf storten. De H. Thomas voegt er nog by, dat de duivel het gevaer hiervan wel kent, en derhalve in het begin geenszins met vergiftige, maer met zulke pylen het hert treft; welke toegenegenheid verwekken, en geene wonden veroorzaken; doch weldra zullen zulke persoonen, nadat de liefde eens ontstoken is, niet meer gelyk engelen, maer gelyk menschen van vleesch en bloed met elkander omgaen; zy zullen elkander aenblikken; zy zullen zich wederzydsch teedere woorden toespreken; de eene zal meermaels de tegenwoordigheid des anderen verlangen, en op zulke wyze zal de geestelyke vriendschap in vleeschelyke liefde ontaerden. — Zie daer de eigene gedachten des heiligen Thomas.

8. De H. Bonaventura geeft ons de volgende vyf kenteekens op, uit welke men erkennen kan, of onze toegenegenheid onzuiver is. Ten eerste, als het gesprek lang duert en nutteloos is; het is echter altoos onnuttig, als het te lang duert. Ten tweede, als men zich wederzyds geerne aenziet en pryst. Ten derde, als de eene de fouten van den anderen ontschuldigt. Ten vierde, als zich kleine jaloerschheden laten blyken. Ten vyfde, als men ontroerd wordt, zoodra de eene of andere persoon zich verwydert. Ik voeg hier by: Als men aen de geschiktheid en aen de fraye gebaren van den persoon een groot welgevallen schept; als men verlangt, dat hy wederliefde bewyze; als men het ongeerne heeft, dat andere dit waernemen, hooren of daervan spreken. O met hoe veel regt zeide Pater Petrus Consolini, dat men met godvruchtige lieden van het ander geslacht moet omgaen gelyk met de arme zielen in het vagevuer, namelyk alleenlyk van verre en zonder hen aen te zien. Menige kloostervrouwen laten zich verleiden om zich veel en lang met hare geestelyke bestierders te onderhouden; zy willen in het geestelyk leven meer daerdoor aengewakkerd worden, met derzelver gesprekken te aenhooren; doch waertoe baten zulke ver-

keeringen en vertrouwelyke gesprekken, die zoo zeer in het lang getrokken worden, dat men in groot gevaer komt van door eenen schadelyken drift geketend te worden? Indien zulke kloostervrouwen eene ware begeerte hebben om met meer iever bezield te worden, zoo zyn voorzeker daertoe bekwaem hare geestelyke boeken, de sermoonen, als ook de vele voorlezingen, die zy by de betrachtingen en by het middagmael hooren, ja zonder deze zouden reeds de regels en grondstellingen des kloosters toereikend wezen om ze heilig te maken, indien zy dezelve maer met oplettendheid willen lezen en in het werk stellen.

9. Hetgeen ik tot hier toe, byzonderlyk aengaende de kloostergeestelyken van het vrouwelyke geslacht gezegd heb, betreft ook den omgang met persoonen buiten het klooster. Men moet echter opmerken, dat ongeregelde liefde zich ook tusschen kloosterlingen, die in hetzelfde klooster woonen, kan indringen, byzonderlyk als onder de jongeren eene al te groote vertrouwelyke gemeenschap heerscht. De H. Basilius schryft: Jongeling, vlied de gemeenschap van uws gelyken; want de duivel heeft reeds vele in de hel gestort, die om deze gemeenschap in het eeuwig vuer branden. Indien ook by vele derzelve, vervolgt de Heilige, deze neiging, waervan zy aenvankelyk getrokken wierden, eene heilige liefde scheen te wezen, zoo heeft hen de duivel toch door deze neiging allengskens in den afgrond der grootste wanbedryven gedompeld. De zalige Angela van Foligni zeide: Alhoewel zich in de liefde alle goed bevindt, zoo bevindt zich ook daerin alle kwaed. Ik zeg dit niet van de zondige liefde, van welke men wel weet, dat men ze vermyden moet; maer ik spreek van de liefde tot den evennaesten, welke in ongeregelde liefde kan ontaerden. De al te groote gemeenschap, byzonderlyk als het van de liefde geldt, die men elkander toedraegt, maekt, dat de liefde schadelyk worde, zoo dat, indien de neiging groeyt, zy zelfs het verstand verduistert; alsdan zal de eene vurig

verlangen, wat de andere wilt, tot dat zy eindelyk zoo ver komen, dat, zoo de eene van den anderen tot het kwaed aengezocht wordt, hy het hem niet durft tegenspreken, tot dat zy eindelyk op zulke wyze beide verloren gaen.

10. Wy moeten opmerken, dat indien vriendschappen met wereldlingen meer ergernis geven, de inwendige vriendschappen tusschen de kloostergeestelyken zelfs nog gevaerlyker zyn; deels omdat men zulke vriendschappen moeyelyker kan afbreken; deels omdat de gelegenheid daertoe nader is. Geve God dat een kloostergeestelyke niet het ongeluk hebbe van in het huis des Heeren in eene zware zonde tegen de kuischheid te vallen; want Isaias betracht hem als verloren, wanneer hy zegt: *Zy heeft onregt gehandeld in het land der heiligen, daerom zal zy de heerlykheid des Heeren niet zien* (1). Daerom behooren de oversten byzonderlyk hierop een waekzaem oog te hebben, en niet bevreesd te zyn het ergste te vermoeden. Indien zy alzoo eene byzondere vertrouwelykheid tusschen twee hunner onderzaten waernemen, moeten zy deze gemeenschap aenstonds afschaffen en hun dezen omgang niet langer toelaten; ja zy moeten op zulke immer achterdocht hebben, om daerdoor alle onheil voor te komen. Ook behooren zy dezelve van tyd tot tyd, doch in algemeene uitdrukkingen, te vermanen, zich even als voor de dood te wachten van ooyt in de biecht uit schaemte eene zonde te verzwygen; en derhalve moeten zy hun droevige voorbeelden van persoonen verhalen, die verdoemd zyn geworden, omdat zy eene zware zonde verzwegen en heiligschendende biechten afgelegd hadden.

11. Overigens heeft de H. Basilius voorgeschreven, dat alle medeleden van zyn orden, die byzondere vriendschappen onderhielden, moesten gestraft worden. De H. Bernardus noemt ze met regt vergiftige vriendschappen, vyandinnen des algemeenen vrede; want, indien dezelve ook geene an-

(1) Is. 26, 10.

dere schade, en geen ander gevaer met zich bragten, zoo zyn zy ten minste eene kweekschool van oneenigheden, onrust, misnoegdheid en krakeel; want deze byzondere vriendschappen zyn de oorzaken, dat er zich scheuringen en partyen vormen, en dat de stemmen niet den weerdigsten, maer dengenen gegeven worden, die het partydigste zyn. Wees met allen in vriendschap, bemin alle, help alle; wacht u echter van met iemand byzondere gemeenschap te hebben; vertrouwelyke vriendschap moet gy alleen met God oefenen. Wacht u vooral voor dengenen, die u eene byzondere toegenegenheid betoont. Gy wandelt hier op eenen duisteren en glibberigen weg; indien gy eenen slechten leidsman hebt, die u tot den val leidt, zoo zyt gy verloren.

12. Daerom wacht u voor alle menschelyk opzigt en voor de verdoemelyke menschen-schaemte: wat zullen de lieden zeggen? Gy zegt: Als ik dien persoon voor altyd afwyze; als ik my van dezen of dien afscheide; als ik my in de eenzaemheid begeve, het gebed en de versterving plege, wat zullen zy dan van my zeggen? Alle zullen my bespotten en uitlachen. O hoe vele kloostergeestelyken zyn wegens deze strafweerdige zwakheid eeuwig verdoemd gegaen, zegt de H. Augustinus. En derhalve zegt de heilige Franciscus van Borgia, dat, wie zich gansch aen God wilt toewyden, vooral dit ellendig menschelyk opzigt, en dat: wat zullen de lieden zeggen, moet onder de voeten trappen. O myn God, waerom bedenken wy niet, wat Jesus Christus daerop zal zeggen? wat de allerzaligste Maegd daerop zal zeggen? De Heer zegt: *Gy zyt een toegesloten hof, myne zuster, myne bruid* (1). Daerdoor geeft hy aen kloostergeestelyken te verstaen, dat, indien zy zyne ware bruiden willen zyn, hare herten toegeslotene hoven moeten wezen, zoo dat er geene andere neiging dan de liefde tot God ingang in bekome. Wy moeten alzoo opmerken, dat onder

(1) Cant. 4, 12.

alle fouten, die een kloosterling begaen kan, er misschien geene den goddelyken bruidegom meer mishaegt, dan als hy in zyn hert vreemde liefde koestere. God wilt voor zich alleen het hert zyner bruiden bezitten; ook een aerdsche bruidegom kan eerder alles verdragen, dan dat zyne bruid iemand anders bemint dan hem. Gy moet u verbeelden, dat er niemand anders op de wereld is, dan gy en God alleen, welken gy verpligt zyt te beminnen.

13. Alvorens dit punt te sluiten, kan ik echter niet nalaten de dwaesheid dier persoonen te berispen, welke eene teedere liefde tot dieren dragen, als katten en honden. Zy willen dezelve aen tafel en in het bed by zich hebben; zy dragen ze op den schoot, kussen dezelve, ja zy spreken hun zelfs teederhertige woorden toe; en als aen dezelve iets scheelt, zyn zy bedroefd; komen dezelve om het leven, dan weenen zy, zyn ontroostelyk, en verontrusten diegene, die welligt oorzaek daervan geweest zyn. Zulke neiging tot dieren is zelfs by wereldlingen walgelyk en dierachtig, en veel meer by eene bruid van Jesus Christus.

GEBED.

O myn Jesus! ik versta u; gy wilt myn gansch hert, myne gansche liefde; zie, ik wil het u gansch schenken. Nadat ik u zoo dikwerf en zoo zeer beleedigd heb, verdiende ik van u verlaten te worden; ik erken nogtans, dat gy voortgaet my liefderyk tot u te roepen, daer gy my zegt: *Gy zult den Heer uwen God uit gansch uw hert beminnen.* Ja ik wil u gehoorzamen, van dezen stond af wil ik u alleen beminnen. O konde ik toch, myn Jesus! my gansch voor u opofferen, gelyk gy u voor my opgeofferd hebt! Gy hebt uit liefde tot my uw bloed vergoten, gy hebt uw gansch leven voor myne zaligheid ten besten gegeven, en ik zoude my iets voorbehouden? Een hert is veel te weinig om u te beminnen, ja vele duizenden herten zyn daervoor niet toereikend, en ik zoude dit rampzalig hert nog met

de schepselen willen deelen? Neen, myn Jesus! gy wilt het gansch; zie, ik wil het u gansch schenken. Neem my aen, myne liefde, bruidegom myner ziel! ik ben de uwe, en gansch de uwe! doe met my, wat en hoe het u behaegt.—Maria, myne hoop! vereenig my met Jesus uwen Zoon, en maek dat ik gansch de zyne zy. Van u smeek ik deze genade af, van u hoop ik ze te verkrygen.

VAN DE

GELOFTE VAN ZUIVERHEID.

I. HOOFDSTUK.

VAN DE VOORREGTEN DER MAEGDELYKE ZUIVERHEID.

1. Zielen, die zoo gelukkig zyn van zich geheel aen de liefde van Jesus Christus toe te wyden, en die hem de lelie harer zuiverheid opdragen, worden daerdoor zoo lief en dierbaer aen God als de heilige engelen: *Zy zullen even als de engelen Gods in den hemel zyn.* Zulks bewerkt de deugd der heilige zuiverheid. — Alzoo, zegt de heilige Ambrosius, is degene, die deze deugd bewaert, een engel; wie dezelve verliest, een duivel. Baronius verhaelt, dat men by de dood eener maegd, genaemd Georgia, vele duiven zag rondvliegen, welke, toen men het lyk der maegd in de kerk droeg, zich op het dak van dezelve neêrzetteden, en dat juist boven die plaets waer het lyk lag, tot dat hetzelve begraven was. Iedereen hield deze duiven voor engelen, die het maegdelyk lichaem tot het graf toe vergezelden. Met regt noemt men den maegdom eene engelsche, eene hemelsche deugd; want, zegt de H. Ambrosius, deze deugd heeft in den hemel haer voorbeeld gevonden, welk zy navolgen moet, omdat dezelve in den hemel op het volmaektste uitgeoefend wordt, aengezien de ziel in den hemel haren wezenlyken bruidegom vindt.

2. De ziel, welke aen Jesus Christus haren maegdom toewydt, wordt eene bruid van Jesus Christus. Daerom bedient zich de Apostel, als hy aen zyne leerlingen schryft, van de volgende woorden: *Ik*

heb u ondertrouwd met eenen man (namelyk met Jesus Christus), *opdat ik u als eene kuische maegd aen Christus aenbiede.* Jesus Christus zelf wilt in het zinnebeeld van de maegden derzelver bruidegom genoemd worden : *Zy gingen den bruidegom te gemoet ; zy gingen met hem tot het bruiloftsfeest.* Daerom laet de Zaligmaker, wanneer hy van andere menschen spreekt, zich meester, herder, vader noemen; spreekt hy echter van maegden, zoo laet hy zich haren bruidegom noemen. De heilige Gregorius Nazianzenus schreef hierover de volgende schoone woorden : Christus versiert als een bruidegom den kuischen maegdom. Deze trouw geschiedt in het geloof : *Ik wil met u huwen in het geloof.* Het is byzonderlyk de deugd der maegdelyke zuiverheid, die Jesus Christus voor de menschen verdiend heeft. Daerom staet in de heilige Schriftuer geschreven, *dat de maegden overal het lam volgen, waer het gaet.* De goddelyke moeder Maria heeft eens aen eene ziel veropenbaerd, dat eene bruid van Jesus Christus alle deugden, doch gansch byzonderlyk de heilige zuiverheid beminnen moet, omdat zy door dezelve altyd meer aen haren goddelyken bruidegom gelykt. De heilige Antonius van Padua zegt, dat, alhoewel elke regtveerdige ziel, volgens de uitspraek des heiligen Bernardus, eene bruid des Heeren is, nogtans eene maegd op eene gansch byzondere wyze zyne bruid genoemd wordt. Daerom noemt ook de H. Fulgentius Jesus Christus den bruidegom van heilige maegden.

3. Wanneer eene jongvrouw, die in de wereld den huwelyken staet verkiest, verstandig is, zoo bevraegt zy zich vooral, wie van degene, welke by haer aenzoek doen, de weerdigste is, wie haer op aerde het gelukkigste kan maken. Doch eene jongvrouw, die den staet van onthouding verkiest, wordt eene bruid van Christus. Daerom is het ook, dat de bisschop by de aflegging der gelofte eener kloostervrouw tot haer spreekt : Ik huwe u met Jesus Christus, die u onbevlekt gelieve te bewaren ; ontvang als zyne bruid den ring des geloofs,

opdat gy, na hem getrouw gediend te hebben, eeuwig gekroond wordt. Bevragen wy ons by de bruid in het Gezang der gezangen, welke zekerlyk de voorregten des goddelyken bruidegoms kent, waerin dezelve bestaen. Zeg ons, o heilige bruid! hoe is uw beminde gesteld, die uwe liefde bezit, en u tot de gelukkigste en vergenoegdste onder alle vrouwen kan maken? En hoort, zy antwoordt; *Myn beminde is geheel wit*, ter oorzake zyner onschuld, en *geheel rood*, ter oorzake der liefde, waermede hy jegens zyne bruid ontstoken is; in het kort, hy is zoo schoon, zoo volmaekt in alle deugden, zoo goedaerdig en vriendelyk, dat hy meer dan elk ander bruidegom verdient bemind te worden. Mogen dan toch, schryft de heilige martelaer Ignatius, alle die gelukkige maegden, welke zich aen Jesus Christus toegewyd hebben, met dankbaerheid erkennen, dat zy zoo gelukkig geweest zyn van eenen bruidegom te vinden, die met zoodanige gaven versierd is, dat noch in den hemel noch op de aerde geen schooner, edeler, ryker en liefweerdiger te vinden is.

4. Derhalve zeide ook de heilige Clara van Montefalco dat zy haren maegdom zoo hoog achtte, dat zy liever gedurende haer geheel leven de pynen der hel wilde uitstaen, dan dezen kostelyken schat te verliezen. Het was alzoo met regt, dat de glorieryke maegd Agnes, volgens het verhael van den heiligen Ambrosius, antwoordde, toen haer de zoon des bevelhebbers van Roomen als bruidegom aengeboden wierd: Ik heb eenen veel beteren bruidegom gevonden. De heilige Domitilla, nicht van den keizer Domitianus, antwoordde hetzelfde aen die vrouwen, welke haer wilden doen verstaen, dat zy zonder nadeel den graef Aurelianus konde huwen, aengezien dezelve, alhoewel hy een heiden was, doch geerne daerin zoude toestemmen, dat zy christen bleef. Maer zegt my toch, antwoordde de Heilige, indien aen eene jongvrouw een koning en een boer te gelyk ten huwelyk aengeboden wierden, welken van beiden zoude zy wel

kiezen? Indien ik met Aurelianus in huwelyk wilde treden, zoo moeste ik aen de verbinding met den koning van hemel en aerde verzaken; doch zoude ik niet eene zottin wezen, als ik zulks deed? Zegt alzoo aen den graef Aurelianus, dat hy zyn voornemen late varen. Om nu getrouw te blyven aen Jesus Christus, welken zy haren maegdom toegewyd had, was de Heilige geerne bereid levendig verbrand te worden, want tot deze ysselyke dood wierd zy door haren grouwzamen bruidegom veroordeeld. Op gelyke wyze antwoordde ook nog de heilige maegd Susanna, toen haer de tyding gebragt wierd, dat de keizer haer tot keizerin wilde maken, en ten huwelyk geven aen zynen schoonzoon Maximinus, dien hy reeds tot keizer benoemd had. Daer zy zulks afsloeg, liet de keizer haer om het leven brengen. Even zoo hebben nog vele andere maegden aen de verbinding met de aenzienlyksten dezer wereld verzaekt, om zich met Jesus Christus te kunnen verbinden. De heilige Joanna, dochter van den koning van Portugal, sloeg de trouw met Ludovicus XI, koning van Frankryk, af. De gelukzalige Agnes weigerde de echtvereeniging met keizer Ferdinandus II. Elisabeth de dochter des konings van Hongariën en erfprinses des ryks wilde gelyker wyze niet trouwen met den aertshertog Henricus van Oostenryk, en vele anderen deden hetzelfde.

5. Daerenboven wordt ook nog eene maegd, die zich aen Jesus Christus toewydt, met ziel en lichaem een eigendom van God. Dat heeft ons de H. Paulus geleerd, als hy zegt: ***Eene ongehuwde vrouw en eene maegd denkt op datgene, wat van den Heer is, opdat zy aen lichaem en ziel heilig zy; de gehuwde echter is voor dat bezorgd, wat van de wereld is, opdat zy den man moge behagen.*** De maegd of de jongeling, welke zich God toegewyd heeft, denkt alleenlyk aen God, en hoe hy hem geheel toebehoort; doch eene getrouwde persoon moet noodzakelyker wyze, wyl zy in de wereld is, aen de dingen dezer wereld denken en zich daermede bezig houden. Derhalve voegt

de Apostel er nog by: *Dit zeg ik ten uwen besten, om u aen te wakkeren tot datgene, wat betamelyk is en u geschikt maekt om den Heer zonder hinderpael aen te hangen.* Doch de arme getrouwde persoonen ontmoeten vele hinderpalen om zalig te worden; en deze hinderpalen, zyn des te grooter, hoe aenzienlyker deze persoonen voor de wereld zyn.

6. Wilt iemand heilig worden, zoo moet hy de middelen hier toe aenwenden; hy moet dikwyls de heilige Sakramenten ontvangen, menigmael betrachten, zich innerlyk en uiterlyk versterven, verachtingen, vernederingen en armoede beminnen; kortom, hy moet allen vlyt besteden om te erkennen, wat hy te doen hebbe om God te behagen; en daerom moet dusdanige noodzakelyker wyze van de wereld onthecht zyn. Doch, ach! waer zal wel eene getrouwde persoon de gelegenheid, de middelen en de noodige ingetogenheid des geestes vinden, om zich altoos met goddelyke dingen bezig te houden? *De gehuwde is voor datgene bezorgd, wat van de wereld is:* zy moet voor de familie zorgen, de kinders opvoeden, haren echtgenoot tevreden stellen, ja zelfs de bloedverwanten, deszelfs ouders, zusters en broeders, die dikmaels veel lastiger zyn om te verdragen dan de echtgenoot zelf; daerom moet haer hert, zegt dezelfde Apostel, gedeeld zyn, omdat zy hare liefde tusschen haren echtgenoot, hare kinders en God deelt. Hoe zal wel eene getrouwde persoon tyd vinden, om veel te bidden, dikwerf de heilige Communie te ontvangen, wanneer zy nauwelyks tyd vindt om de behoeften van het huis gade te slaen? De man wilt opgediend zyn, hy kyft en is ontevreden, zoo zyne bevelen niet oogenblikkelyk, en op dien aerd als hy het verlangt, uitgevoerd worden. De knechten en dienstmaegden veroorzaken ook dikwyls onrust in hun huis of door geschreeuw, door twist of door onbetamelyke vragen; wanneer de kinderen klein zyn, zoo weenen zy menigmael en begaen nu dit, dan dat; wanneer zy echter groot worden, zoo veroorzaken zy nog veel grootere onrust, kommer en zorg, nu wegens de slechte gezelschappen die zy bezoeken, dan

wegens het gevaer waerin zy zich bevinden, dan wederom wegens ziekten waeraen zy lyden. Hoe kan nu iemand by zulke zorgen en verontrustende gedachten met aendacht bidden en ingetogen blyven? Wat de heilige Communie aengaet, nauwelyks is het aen eene getrouwde persoon geoorloofd zondags te communiceren; zy zal nog wel goede begeerten hebben, doch het zal haer bykans onmogelyk voorkomen met grootere vlyt en met grootere zorgvuldigheid zich met de zaligheid harer ziel bezig te houden. Aengezien zy geenen geschikten tyd heeft om zich veel met goddelyke dingen op te houden, zoude zy, wel is waer, door verduldigheid en overgeving in den wil Gods vele verdiensten kunnen vergaderen: het is waer, zy zou dit kunnen; doch het zal haer zwaer, zoo niet zelfs onmogelyk zyn, in het midden van zoo vele onrusten en bezigheden zonder gebed, zonder geestelyke lezing, zonder heilige Sakramenten, eene zoo heldhaftige verduldigheid en overgeving aen den wil Gods te oefenen.

7. Gave God ondertusschen, dat de getrouwde persoonen niets anders te lyden hadden, dan dat zy belet worden van hare godvruchtige oefeningen te vervullen, van langer te bidden en meermaels te communiceren! Doch, helaes! het grootste onheil is het gevaer, waerin zy zich geduriglyk bevinden, van de genade Gods en de zaligheid harer ziel te verliezen. Zy moeten uit hoofde van haren staet by anderen verschynen, het order in het huis in stand houden, in vreemde huizen met zoo velerlei lieden omgaen, en in haer eigen huis noodzakelyk verkeeren met familie, vrienden of bloedverwanten en bekenden van haren echtgenoot. O hoe vele gevaren zyn dit niet om God te verliezen! Waerlyk verstaen dit niet de ongetrouwden; doch de getrouwden weten het maer al te wel, dat zy aen zulke gevaren bloot gesteld zyn; en veel beter weten het de biechtvaders, die hare biecht moeten aenhooren.

8. Ik wil zelfs niet eenmael spreken van het kommervolle leven, dat alle getrouwde persoonen voe-

ren. Nadat ik zoo vele jaren de biechten gehoord heb van zoo menige getrouwde zoo aenzienlyke als geringe persoonen, herinner ik my zelfs niet ééne gevonden te hebben, die volstrekt tevreden geweest is. Slechte behandeling van haren man, verdriet over de kinderen, nood in het huis, aenmatigingen derschoonmoeder en der bloedverwanten, barenssmerten, die altoos met doodsgevaer verbonden zyn, jaloerschheid des mans, ongerustheid van geweten nopens de vlugt der gelegenheid en de opvoeding der kinderen, veroorzaken eenen schroomelyken altoosdurenden storm, in welken de getrouwden voortleven, zuchtende en klagende, dat zy vrywillig eenen staet, die zoo vol van verdriet is, verkozen hebben. God gave, dat zy in dezen storm nog niet daerby hare zielen verloren, zoo dat zy eene hel hier op de aerde en eene andere in de eeuwigheid te onderstaen hebben. Dusdanig is het schoon lot, hetwelk die jongvrouwen vrywillig verkiezen, die het met de wereld houden. Maer zal misschien eene jongvrouw hiertegen inbrengen: Bevindt zich dan onder alle getrouwden niet ééne die heilig zy? Ja, antwoord ik, de eene of de andere onder haer wordt heilig; doch hoe en op welke manier? Door eene altyddurende martelie, terwyl zy alles voor God met verduldigheid verdraegt, alles God in vrede en liefde opdraegt, zonder zich te ontstellen. Doch hoe vele zielen zyn er wel, die tot zoo groote volmaektheid geraken? En indien men er eenige vindt, zoo kan men verzekerd zyn, dat zy geduriglyk berouwen en beweenen van het met de wereld gehouden te hebben, terwyl zy toch hadden kunnen haren maegdom aen Jesus Christus opofferen, zich teenemael aen God schenken en tevreden leven.

9. Hieruit volgt alzoo, dat die jongelingen en jongvrouwen, die van de wereld afstand doen en zich geheel aen Jesus Christus en zyne goddelyke liefde toewyden, den zaligsten en volmaektsten staet gekozen hebben. Zy zyn vry van de gevaren, waerin de getrouwde persoonen zich noodzakelyker wyze

bevinden ; zy zyn met hunne neigingen niet aen kinderen, niet aen menschen hier op de aerde gebonden, noch aen goederen, noch aen kleederen, noch aen de gewoonlyke ydelheden dezer wereld. God toegewyde jongelingen en jongvrouwen hebben niet voor huishouden noch kinderen te zorgen; al hun zorgen en trachten heeft alleenlyk tot oogmerk van aen Jesus Christus te behagen, aen wien zy hunne ziel, hun lichaem en alle hunne liefde opgeofferd hebben. Zy zyn vry van menschelyke opzigten, zy behoeven zich noch om de wereld noch om hunne bloedverwanten te bekommeren. Verre van het gewoel der wereld hebben zy veel beter gelegenheid en meer tyd om menigmael te communiceren, te bidden en geestelyke boeken te lezen; hun gemoed is vry om aen God te denken, om ingetogen en met God vereenigd te blyven : want, zegt Theodoretus, de ziel eener maegd is van nuttelooze gedachten bevryd. Deswege heeft ook eene maegd niets anders te doen, dan altoos vertrouwelyk met God om te gaen. Dat is het, zegt OEcumenius, hetgeen ons de Apostel leert, als hy zegt, dat ***eene maegd aen ziel en lichaem heilig is*** (1); en hy legt deze woorden in dezer voege uit : heilig aen lichaem wegens de kuischheid, heilig aen ziel wegens den vertrouwelyken omgang met God. Indien eene maegd ook geenen anderen loon te verwachten had, zegt de heilige Anselmus (2), zoo moest haer reeds genoeg zyn het voordeel, dat zy van wereldsche zorgen bevryd is, om aen God alleen te kunnen denken. Daerom, voegt er de Heilige by, verwacht de maegd niet alleen eene groote heerlykheid in den hemel; maer zy geniet reeds hier op de aerde vooruit den loon van eenen altyddurenden vrede.

10. Een godvruchtige jongeling of maegd, die gedurig naer de volmaektheid streven, zyn beminde bruiden van Jesus Christus; want zy hebben hem lichaem en ziel toegewyd, en denken hier op de

(1) 1 Cor. 7, 34. (2) In Cor. 7.

aerde aen niets anders dan om hem te behagen. De heilige Joannes wierd de beminde leerling van Jesus Christus genoemd, omdat hy maegd was; en daerom roept de heilige Kerk uit: Eene maegd is door den Heer verkozen en boven alle anderen het meest bemind geworden. Maegden worden de eerstelingen Gods genoemd; *want zy zyn maegden, zy volgen het lam overal, waer het gaet; zy zyn uit de menschen opgekocht als eerstelingen voor God en het lam* (1). Maer waerom worden zy eerstelingen Gods genoemd? Omdat, zegt de Kardinael Hugo, gelyk de eerste vruchten welsmakender zyn, zoo ook maegdelyke zielen, aen God toegewyd, hem behagelyker en dierbaerder zyn.

II. Ook leest men in het boek der Gezangen, dat de goddelyke Zaligmaker *onder de lelien weidt* (2). Deze lelien zyn die maegden, welke hare zuiverheid bewaerd hebben. Een geleerde uitlegger der heilige Schriftuer zegt over deze plaets der Gezangen, dat, indien de duivel zich met de vuilnis der ontucht mest, Jesus Christus integendeel onder de lelien der kuischheid weidt. En de eerweerdige Beda bevestigt, dat het gezang der heilige maegden aen het goddelyk lam bevalliger is, dan dat van alle overige heiligen. Doch het meest erkennen wy haren luister daeruit, dat geen lof toereikend is om de weerde des maegdelyken staets te pryzen. Al wat men hoogacht, is met eene kuische ziel niet te vergelyken. Deswege bemerkt de Kardinael Hugo, dat van andere geloften ontslaging gegeven wordt, maer niet van de gelofte van zuiverheid: omdat men niets kan vinden, wat met den maegdom zoude kunnen vergeleken worden. Dit gaf ons ook de goddelyke Moeder zelve te kennen, toen zy den aertsengel antwoordde: *Hoe zal dit geschieden, dewyl ik geenen man erken* (3)? Hierdoor gaf zy te beduiden, dat zy liever zoude verzaken aen de weerde van Moeder Gods dan aen het voorregt des maegdoms.

(1) Apoc, 14; 14. (2) Hoogl. 2, 16 (3) Luc. 1, 14.

12. De H. Cyprianus (1) zegt : De maegdom is de koningin aller deugden en de volheid aller goederen. En de H. Ephrem, sprekende van den maegdom, schryft onder andere : Indien gy dezen bemint, zoo zult gy van God in alle uwe handelingen gezegend worden (2). De maegden, die uit liefde tot Jesus de heilige zuiverheid bewaren, worden van hem in alle dingen gezegend. De H. Bernardinus van Senen voegt nog hier by : De maegdom maekt eene ziel bekwaem om den goddelyken bruidegom te aenschouwen, hier op de aerde door het geloof, in de andere wereld in de glorie. Ach, welke onbeschryfelyke heerlykheid zal eens Jesus Christus in den hemel voor iedere zyner bruiden bereiden, die hem hier op de aerde haren maegdom toegeheiligd heeft! De Heer toonde eens aen de groote dienares van God, Joanna Orsini, de verhevene plaets, welke voor diegene bereid is, die haren maegdom aen Jesus Christus opofferen; deswege riep zy uit : O hoe lief zyn aen God en Maria de maegden! De godsgeleerden beweren, dat de maegden in den hemel op eene byzondere wyze gekroond worden met eene eer- en vreugde-kroon ; waerom men ook in het boek der Openbaring, waer van de maegden gesproken wordt, leest : *Niemand konde het lied zingen dan die honderd vier en veertig duizend, welke van de aerde opgekocht geworden zyn* (3). In de verklaring, welke de heilige Augustinus van deze plaets geeft, zegt hy : De vreugde, welke Jesus Christus aen de maegden bereid heeft, wordt aen de andere heiligen, die geene maegden geweest zyn, niet medegedeeld.

13. Opdat eene maegd heilig en eene ware bruid van Jesus Christus worde, is het niet voldoende, dat zy maegd is; zy moet ook eene wyze maegd zyn, en toereikende olie in de lamp, dat is, in haer hert hebben, opdat hetzelve gedurig van liefde tot haren bruidegom ontstoken blyve. Ook de dwaze maegden waren maegden; maer dewyl

(1) De Virg. c. 9. (1) De Virg. (3). Apoc 13, 16.

zy zich niet met olie voorzien hadden, wierden zy van den goddelyken bruidegom, als zy tot het bruiloftfeest kwamen, afgewezen met de woorden : Ik ken u niet (1). Eene maegd alzoo, die eene ware bruid des Verlossers zyn wilt, moet op aerde geene andere zorg, geene andere gedachte hebben, dan alleen Jesus Christus te beminnen, en aen hem alleen te behagen. De heilige Bernardus zegt (2) : Wanneer zich Jesus Christus als eenen bruidegom betoont, zoo zal hy van stem veranderen en spreken : Indien ik de bruidegom ben, waer is myne beminde? Alzoo wilt God, als Heer gevreesd, als Vader geëerbiedigd, als bruidegom bemind worden.

14. Opdat eene maegd haren bruidegom in de liefde getrouw blyve, opdat zy de lelie harer zuiverheid onbevlekt beware, moet zy de middelen daertoe aenwenden. De voornaemste middelen zyn het gebed, de heilige Communie, de versterving en de eenzaemheid. Alhoewel ik van deze middelen op eene andere plaets van dit boek wydloopiger gesproken heb, zoo zal het toch ook voordeelig zyn hier ze nog in 't kort aen te halen. Het eerste middel om Jesus Christus te beminnen, is het overwegende gebed. Dit is die heilige brandoven, in welken de ziel van goddelyke liefde ontstoken wordt. *In myne betrachting heeft zich een vuer ontstoken.* In de bekoring tegen de heilige zuiverheid moet men snel door het gebed tot God zynen toevlugt nemen, opdat hy ons bysta. De eerweerdige zuster Cecilia Castelli zeide : Zonder gebed kan men de zuiverheid niet bewaren. Hetzelfde betuigde reeds Salomon : *Dewyl ik wist, dat ik niet anders konde kuisch zyn, ten zy het my van God gegeven wierd, zoo trad ik voor den Heer en bad hem* (3). Het tweede middel is de heilige Communie. Deze is die wynkelder, zegt de H. Bonaventura, in welken de koning des hemels zyne bruiden voert om de heilige liefde in hare herten te regelen, opdat zy den evennaesten gelyk zich zelve en God boven al beminnen. Het derde middel is de ver-

(1) Matth. 5, 12. (2) Serm. 83. in cant. (3) Wysheid. 8, 21.

sterving. *Gelyk de lelie onder de doornen zoo is myne vriendin onder de dochters* (1). Gelyk als de lelie onder de doornen bewaerd wordt, zoo zal ook eene maegd zich door verstervingen rein bewaren. Hetzelfde zeide de heilige Maria Magdalena van Pazzis : Kuischheid bloeyt maer onder doornen. Het is onmogelyk, dat eene maegd aen Jesus Christus getrouw blyve, die in genoegten leeft, die aen de wereld en hare vreugden aengekleefd is, die aen hare zinnen volle vryheid toelaet, die hare gulzigheid volgt, die gedoogt, dat hare oogen op alles zwieren dat hare ooren aen alles gehoor geven. De heilige zuiverheid kan zich alleenlyk onder de doornen der versterving bewaren. Als Basilius van de maegden spreekt, zegt hy : De maegd mag met geen deel haers lichaems aen haren goddelyken bruidegom ongetrouw worden, niet met de tong, niet met de ooren, niet met de oogen, niet met aenraking, en nog veel minder met het hert. Opdat eene maegd zich rein beware, moet zy eerbaer zyn met de tong : zy moet in het spreken de hoogste zedigheid waernemen, en zoo veel als mogelyk de samenspraek met manspersoonen vermyden; zy moet eerbaer zyn in het gehoor, en alle wereldsche gesprekken als de dood zelve vlieden; eerbaer moet zy met de oogen zyn, en dezelve gesloten en ingetogen houden, opdat zy de lieden niet in 't gezigt beschouwe; eerbaer in aenraking, dat zy ten dezen opzigte alle waekzaemheid bestede, zoo wel omtrent anderen, als jegens zich zelve; eerbaer byzonderlyk in het gemoed, opdat zy zich beievere om aen alle onzuivere gedachten te wederstaen, zoo haest zy dezelve gewaer wordt, en zy moet alsdan den goddelyken Verlosser en zyne maegdelyke Moeder om bystand aenroepen. Indien een slaef eene koningin tot zonde wilde verleiden, zoo zoude deze zekerlyk hem den rug keeren en hem verachten; op gelyke wyze moet ook eene bruid van Jesus Christus doen, zoo haest haer eene onzuivere gedachte kwelt. Zy moet echter ook, opdat zy

(1) Hoogl. 2. 2.

Jesus Christus getrouw en zonder vlek blyve, haer lichaem versterven door onthouding van onmatig eten en drinken, door vasten en boetplegingen. Wanneer hare gezondheid haer zulke verstervingen niet veroorlooft, moet zy ten minste hare ziekten en hare smerten geduldig verdragen, als ook de versmadingen en mishandelingen, die haer door anderen aengedaen worden. *Elke bruid van het lam volgt het zelve overal, waer het gaet* (1). Toen Jesus Christus op de aerde leefde, heeft hy niet den weg van vreugden en eeren bewandeld, maer den weg van smerten, van pynen en smaed; deswege hebben ook de heilige maegden de smerten en verachtingen bemind, en zyn vreugdevol en juichend de pynen en de dood te gemoet gegaen.

15. Het vierde middel is de eenzaemheid. De hemelsche bruidegom noemt de wangen zyner bruid schoon gelyk die van eene tortelduif : *Hare wangen zyn schoon gelyk die van eene tortelduif* (2); en deswege dewyl de tortelduif het gezelschap van andere vogels vliedt en de eenzaemheid bemint. Eene maegd zal maer dan schoon voor Jesus Christus verschynen, zoo zy eenzaem blyft, en al het mogelyke doet om zich voor de oogen der menschen te verbergen. De heilige Maria Magdalena van Pazzis zeide : De kuischheid is eene bloem, die alleen in geslotene hoven en onder de doornen wast. Bovendien moet eene maegd hare zinnen wel gadeslaen en niet zonder nood dikwyls voor de oogen der menschen treden. De H. Hieronymus leert ons (3), dat de goddelyke bruidegom jaloersch is, en niet gedoogt, dat het aengezigt zyner bruid van anderen gezien worde. Deswege mishaegt het hem, wanneer eene maegd geerne voor de menschen verschynt, en den omgang met wereldlingen zoekt. Zoo gedragen zich toch ook godvruchtige maegden niet; zy zoeken zich altoos te verbergen, en als zy zich moeten laten zien, dan trachten zy te mishagen, om veel meer geschuwd dan opgezocht te worden. Bollandus verhaelt, dat de heilige Maegd

(1) Apoc. 14, 16. (2) Hoogl. 1, 9. (3) Epist. ad Eustoch.

Andregisina God gebeden had, dat hy haer hatelyk liet worden, opdat men afkeer van haer zoude krygen. Zy wierd verhoord; want aenstonds na dit gebed wierd zy van melaetschheid geslagen, zoo dat zy een ieder walging en afschrik inboezemde. Jacob van Vitriaco verhaelt van de heilige Euphemia, dat, een aenzienlyke jongeling eene ongeoorloofde liefde tot haer opgevat hebbende, zy zich met een mes neus en lippen afsneed en tot zich zelve zeide: Ydele schoonheid, gy zult my voortaen geene gelegenheid meer tot zonde worden. De H. Antoninus verhaelt ook nog, hetgeen door den Kardinael Baronius bekrachtigd wordt, dat de heilige Ebba, abdis des kloosters Colligant in Schotland, eenen vyandigen inval der barbaren vreezende, zich met een mes den neus en de bovenlippen tot aen de tanden afsneed, waerop alle de overige nonnen haer voorbeeld volgden. Als nu de barbaren in het klooster kwamen en haer zoo mismaekt zagen, staken zy uit spyt hetzelve in brand, zoo dat zy alle levendig verbrand wierden. De heilige Kerk heeft ze naderhand alle onder het getal der heiligen opgenomen. Zulks kan in der daed iedereen niet navolgen, omdat die heilige maegden dit op byzondere aendryving des H. Geestes gedaen hebben; maer men ziet hieruit, wat maegden, die van de liefde tot Jesus Christus bezield waren, gedaen hebben, om niet de begeerlykheid der menschen te ontsteken. Eene maegd behoort alzoo ten minste zorg te dragen van zich voor de oogen der menschen, zoo veel als 't mogelyk is, te verbergen.

16. Wilt gy rein blyven, zoo als het eene bruid van Jesus Christus betaemt, dan vlied de gelegenheden tot de zonde. Bemin onwetend te blyven in alle dingen, welke de H kuischheid tegenstrydig zyn. Lees geene boeken, beminde ziel, die uw gemoed kunnen ontstellen. Wanneer gy gesprekken hoort, die voor uwen staet niet betamen, zoo ontwyk dezelve, of tracht ten minste aenstonds het gesprek op iets anders te wenden; anders zal het u vele moeyte kosten, de bekoringen, die u vervolgen zullen, te wederstaen. Wanneer het vuer ook

niet brandt, maekt het doch zwart. Zekere dingen, die gering schynen te zyn, by voorbeeld een blik, een verpligtend woord, een klein geschenk, kunnen eene vonk zyn, waeruit een helsche brand ontstoken wordt, die ons eindelyk verslindt. Vertrouwen wy maer niet op ons zelven, want ten dezen opzigte kan men niet waekzaem genoeg zyn. Zeggen wy maer niet : Ik zal niet verder gaen; want wy zullen gevallen zyn, zonder het gemerkt te hebben. Wanneer wy by dergelyke gelegenheden niet gevallen zyn, bedanken wy dan God; doch schrikken wy voor de toekomst. De heiligen hebben zich in de wildernissen verborgen, om de H. kuischheid te bewaren, en wy zouden ons aen de gelegenheden bloot stellen! Byzonderlyk, wanneer wy nog jong zyn, is het onmogelyk, dat wy kuisch blyven, indien wy met jongelingen of jongvrouwen van wereldsche zaken spreken, met hen boerten, en om woorden lachen, die ons aengezigt met schraemrood behoorden te overdekken! Laet ons vlieden, ja laet ons vlieden, en jegens onzen biechtvader openhertig zyn; openbaren wy hem niet alleen onze bekoringen, maer ook de gelegenheid, die wy daertoe geven; en vragen wy hem om raed, opdat wy vernemen, op welke wyze wy ons daervan bevryden kunnen.

17. Groot is de vreugd, die Jesus Christus op dien dag gevoelt, als hy met eene maegd zich verbindt. Dit erkennen wy uit deze woorden uit het boek der Gezangen : *Gaet buiten, gy dochters van Sion, en beschouwt Salomon in zyne kroon, waermede hem zyne moeder bekroonde op den dag zyner bruiloft en op den dag der vreugde zyns herte* (1). Doch dat is alleenlyk van die maegden te verstaen, welke zich aen den goddelyken bruidegom gansch overgeven, en die zich daerdoor tot het bruiloftfeest voorbereiden. Ja hy wilt, dat de geheele hemel zich met hem verheuge en dit feest bywoone : Laten wy ons verheugen en verblyden en hem eer geven;

(1) Hoogl. 3. 11.

want de bruiloft van het lam is gekomen, en zyne bruid heeft zich bereid (1). Het optooysel, waermede Jesus zyne bruid wilt versierd zien, is geen ander dan de heilige deugden, voornamelyk de liefde en de zuiverheid. *Wy willen u gouden halsketentjes maken met zilver kleur gemengd* (2). Die gouden met zilver versierde halsketens beduiden de deugden der liefde en der zuiverheid. Dat zyn de kostelyke kleederen en edelgesteenten, waermede de Heer zyne bruid opschikt; zoo als de H. Maegd Agnes zegde : Myne regte hand en mynen hals heeft hy met kostelyke steenen behangen. De Heer heeft my met eenen uit goud gewerkten mantel bekleed en my met onschatbare halsbanden versierd.

18. Wereldlingen zoeken de wereld; doch eene bruid van Jesus Christus zoekt niets dan God. Daerom staet er van haer geschreven : *Dit is het geslacht dier gene, die hem zoeken* (3). Weet, beminde ziel! dat arme, ootmoedige maegden deze zielen zyn, die geen ander goed zoeken dan God. Bruiden des goddelyken Verlossers! gy moet volgens de uitspraek van den heiligen Thomas van Villanova met elkander wedieveren, niet wie van aenzienlyker afkomst is, niet wie met meer talenten of goederen begaefd is; maer wie den goddelyken bruidegom meer bemint, wie met hem vertrouwelyker, wie ootmoediger, armer en gehoorzamer is. Toen de H. Hieronymus aen de maegd Eustochium schreef, die zich aen Jesus Christus wilde toewyden, zeide hy haer (4) : Myne dochter! zoo gy God dienen wilt, dan moet gy Bereid zyn om met ootmoedigheid en geduld te lyden, want het goud wordt in het vuer beproefd. Niemand kan twee heeren, God en de wereld, dienen. Aengezien gy alzoo u aen God toegewyd hebt, zoo moet gy de wereld verlaten; sedert dat gy eene bruid van uwen Verlosser geworden zyt, moet gy gestadig uitroepen : God alleen is myn schat en myn eenigste goed! Volgens de uitspraek van den heiligen Paulus behoorden alle menschen zich aen God toe te wyden; want *Christus*

(1) Apoc. 19, 7. (2) Hoogl. 1, 10. (3) Ps. 23, 6. (4) Epist. 22, ad Eust.

is voor allen gestorven, *opdat zy leven*, *niet meer voor zich zelven*, *maer voor dengenen*, *die voor hen gestorven en verrezen is* (1). Indien nu echter dit alle menschen niet doen, zoo moet toch ten minste het eene maegd doen, welke de goddelyke Zaligmaker tot zyne bruid verkozen heeft. De eerweerdige zuster Francisca Farnesse kende geen beter middel om hare kloosterzusters tot volmaektheid op te wekken, dan te herinneren, dat zy bruiden van Jesus Christus waren : Het is zeker, zegde zy, dat elke onder u van God uitverkozen is om heilig te worden, vermits hy u de grootste eer bewezen heeft, met u tot zyne bruiden gekozen te hebben

19. De heilige Augustinus schryft, als hy tot eene maegd spreekt : Gelukzalige Maegd! indien gy uw geluk ook nog niet erkent, zoo bedenk maer, wat de heiligen er van zeggen : weet, dat gy eenen bruidegom hebt, die schooner is, dan al wat in den hemel en op de aerde is, en die u een bewys zyner liefde gegeven heeft, toen hy u onder zoo vele jongvrouwen tot zyne beminde bruid uitverkozen heeft, opdat gy erkennen moogt, op welke wyze gy zyne liefde moet vergelden. Daerom zegt de heilige Bernardus (2) : O beminde bruid van Jesus Christus! denk niet meer aen u noch aen de wereld, gy zyt niet meer uw eigen, gy behoort niet meer de wereld toe; neen, gy behoort uwen God toe, dien gy u geschonken hebt. Vergeet aldus alles, denk alleen om u voor uwen bruidegom te behouden, welken gy gekozen hebt. Gy hebt God uitverkozen; doch God heeft u het eerste tot zyne bruid verkozen. Daerom zegt de Heer tot u, dat de levenstyd, die u nog overig blyft, een tyd is van te beminnen; stel diensvolgens uwe hoop en al uwe liefde in Jesus uwen bruidegom, die u van eeuwigheid af bemind heeft, en die alleen, ter oorzaek zyner oneindige goedertieren-

(1) 2 Cor. 5 (2) In Cant. S. 40.

heid, u op de wereld gesteld, en u tot zyne liefde aengelokt heeft.

20. Zoo dikwyls alzoo de wereld uwe liefde begeert, o liefste bruid van Jesus Christus, dan antwoord haer met de H. Agnes : Wyk van my, gy spys der wormen! gy verlangt myne liefde; ik kan echter geenen anderen beminnen dan mynen God, die my het eerst bemind heeft. Dit is de heilige trotschheid, zegt de heilige Hieronymus, welke eene bruid van Jesus Christus gedurig in haer hert behoort te koesteren. Weet, spreekt hy, dat gy beter zyt dan de wereld, en zeg : *Ik heb hem gevonden, dien myne ziel gezocht heeft; ik wil hem houden en niet loslaten* (1). Eene bruid in de wereld roemt zich, wanneer zy zich met eene edele en ryke persoon huwt; gy behoort u echter te beroemen, dat gy veel gelukkiger geweest zyt, dewyl gy eene bruid des hemelschen Konings geworden zyt. Zeg aldus, van vreugde galmende en God lovende : Ik heb hem gevonden, dien myne ziel bemint; ik zal hem met myne liefde omhelzen, en niet wederom van my laten gaen. De liefde is die band welke de zielen met God vereenigt : *Vooral hebt de liefde, die de band der volmaektheid is* (2).

21. Ach, diergenen geluk is al te groot, die zich roemen kunnen en uitroepen : Deze is *myn* bruidegom, wien de engelen verlangen te dienen! Myn Schepper heeft my gehuwd; en daer hy koning is, zoo heeft hy my tot koningin gekozen. Bedenk toch wel, beminde maegd, gy die deze regels leest, dat uwe kroon, zoo lang gy hier op de aerde leeft, nog niet onverganklyk is, en dat gy dezelve door eigene schuld kunt verliezen. *Houd wat gy hebt, opdat niemand uwe kroon ontvange* (3). Daerom verzaek aen de schepselen, en vereenig u door de liefde en door het gebed altoos nauwer met Jesus Christus, en bid hem, dat hy niet toelate, dat gy hem ooyt wederom verlaet. En indien de

(1) Epist. 22. (2) Coloss. 3, 14. (3) Apoc. 3, 11.

schepselen uw hert in bezit willen nemen, en uwen hemelschen bruidegom daeruit verdryven, roept alsdan, vol betrouwen op den goddelyken bystand, met den Apostel uit: *Wie zal my scheiden van de liefde van Christus! Noch de dood, noch het leven, noch eenig schepsel, zal my ooyt van de liefde Gods kunnen scheiden.*

GEBED.

Ach, myn Jesus, myn Verlosser, myn God! hoe heb ik deze genade verdiend, dat gy eene arme zondige ziel tot uwe bruid hebt willen verkiezen, opdat ik hier op de aerde voor u alleen leve en eens in den hemel de eeuwige kroon ontvange? Aengezien gy my, o myn Heer en myn God! eene zoo overgroote genade geweerdigd hebt te geven, zoo verlicht my, opdat ik dezelve opregt erkenne, opdat ik dankbaer jegens u zy en uwe liefde met wederliefde vergelde. Dewyl gy my buiten zoo vele anderen uitgekozen hebt, zoo is het ook billyk, dat ik u ook buiten alle anderen verkieze. Gy hebt u gansch aen my geschonken, het is alzoo billyk dat ik my ook gansch aen u schenke, omdat gy myn eenigste beminde, myne eenigste liefde zyt. Ja, myn Jesus! ik bemin u boven al, ik wil u alleen beminnen. Gy hebt u gansch, zonder eenige voorbehouding, aen my geschonken; ik schenk my ook gansch aen u. Ik bid u, neem my aen, en verbied niet, dat u een hert beminne, hetgeen eertyds de schepselen bemind heeft, ja hetgeen u, het opperste goed, achter de schepselen gesteld heeft. Neem my aen en bewaer my. Zonder uwen bystand kan ik u op nieuws verraden. Dewyl gy my echter tot uwe bruid verkozen hebt, zoo maek, dat ik eene getrouwe en dankbare bruid zy. Ach! gy schoone liefdevlammen, gy die in het hert van Jesus brandt, ontsteekt ook my, en verslindt in myn hert alle neigingen, die hem niet tot voorwerp hebben: maekt, dat ik enkelyk leve om dezen mynen liefweerdigen bruidegom te be-

minnen, die zyn leven geslagtofferd heeft om van my bemind te worden. — O Maria, Moeder van mynen God! indien ik de bruid uws Zoons ben; zoo zyt gy niet alleen myne koningin, maer ook myne Moeder. Dewyl gy my nu door uwe voorspraek van de wereld afgescheiden, en tot eene bruid uws goddelyken Zoons gemaekt hebt, zoo sta my ook nu by, en verlaet my niet; maek, dat myn leven en myne dood gelyke aen het leven en aen de dood eener waerachtige bruid van Jesus Christus!

II. HOOFDSTUK.

EENE CHRISTELYKE MAEGD MOET GOD GANSCHELYK TOEBEHOOREN.

1. Plutarchus verhaelt, dat, wanneer te Roomen de bruid in het huis des bruidegoms gevoerd wierd, zy deze woorden zeggen moest : Alwaer Cajus is, aldaer is Caja; dat beduidde, waer gy, myn bruidegom, met uwen wil zyn zult, daer zal ik met mynen wil zyn. Hetzelfde verlangt Jesus Christus van eene maegd, die hy tot zyne bruid gekozen heeft : *Geef my uw hert* (1), myne dochter en myne bruid! al wat ik van u verlang, bestaet daerin, dat gy my uw hert, namelyk uwen wil, schenkt. Toen God onze eerste ouders schiep, wendde hy zyne oogen, volgens de uitspraek van den wyzen Man, niet op hunne handen, maer op hun hert : *zyne oog waekte over hun hert* (2) ; omdat alle uitwendige werken, zoo zy niet uit het hert komen, wanneer zy niet met liefde gepaerd gaen, voor God niet gelden. Alle heiligheid eener bruid van Christus bestaet daerin, dat zy innerlyk, dat is, in het hert met het hert Gods vereenigd zy. *Alle hare heerlykheid is inwendig* (3); daerdoor behoort eene maegd God ganschelyk toe.

2. De heilige Bernardus zegt, dat God als onze koning gevreesd, als onze vader geëerbiedigd, als

(1) Sprenken, 23, 26. (2) Eccl. 17, 7. (3) Psalm. 44.

onze bruidegom bemind wilt worden. En daervan komt het, dat Jesus Christus in eene maegd, die zyne bruid is, eerder alle andere fouten dan gebrek aen liefde verdraegt; wanneer deze namelyk eene nieging tot iets anders dan tot hem draegt. Derhalve wilt hy, dat dezelve de wereld uit liefde tot hem verachte, dat zy Jesus alleen zoeke, en zeggen kan: Ik heb de wereld en hare pracht versmaed uit liefde tot Jesus mynen bruidegom, wien ik alleen myne liefde geschonken heb, sedert ik erkend heb, dat hy derzelver weerdigste en liefderykste voorwerp is! Iedere maegd behoorde met de H. Agnes te kunnen zeggen: Wyk van my, gy spyze der dood! want een ander minnaer is u voorgegaen! Wanneer namelyk aerdsche liefde in haer hert wilt indringen, om deel aen hare liefde te nemen, die zy gansch en geheel aen haren goddelyken bruidegom toegewyd heeft, dan moet zy uitroepen: Wykt van my, gy booze neigingen, gy die myn hert wilt vergiftigen, om my in de eeuwige dood te storten; verlaet my, want een ander, een voortreffelyker, getrouwer en liefweerdiger minnaer heeft my eerder bemind dan gy, en myn hert gewonnen. Gy zyt een verachtelyk, ellendig schepsel; doch ik ben gehuwd met eenen Heer, die koning van hemel en aerde is; ik ben gehuwd met dengenen, wien zelfs de engelen dienen.

3. Ons hert kan niet zonder liefde leven, of het bemint God of de schepselen; bemint het echter de schepselen niet, zoo zal het voorzeker God beminnen. Derhalve vermaent ons de heilige Geest daervoor te zorgen, dat wy ons hert vry behouden van alle niegingen, die niet God tot voorwerp hebben. *Bewaer uw hert met alle zorgvuldigheid, want daeruit komt alle leven* (1). Zoo lang het hert God bemint, zal het ook het leven behouden; maer indien het zyne liefde tot de schepsels wendt, dan vindt het door dezelve de dood. Opdat eene ziel alzoo heilig worde, moet zy alles uit haer hert verban-

(1) Spreuken, 4, 23.

nen, wat niet God is. Wanneer iemand zich tot de oudvaders in de wildernis begaf, om van hen opgenomen te worden, dan vraegden zy hem : Brengt gy een ledig hert mede, opdat de heilige Geest het kan vervullen? Zy hadden regt; want een hert, dat van aerdsche dingen vol is, kan niet met de liefde Gods vervuld worden. Wie met eene kruik vol zand tot de fontein komt, zal, ondanks alle zyne moeyte, dezelve niet kunnen aenvullen, ten zy hy alvorens het zand uitschudde. O myn God! hoe geschiedt het, dat zoo vele menschen het gebed oefenen, meermaels tot de H. Communie naderen, en niettegenstaende maer weinig in de goddelyke liefde toenemen? Dat komt hierdoor, omdat zy deze heilige oefeningen verrigten met een hert, dat vol aerde is, namelyk vol eigene hoogachting, vol ydelheid, vol eigenwil, vol ongeregelde genegenheid tot ouders en bloedverwanten, of tot andere schepselen. Zoo lang zy de aerde niet wegruimen, kan de liefde Gods niet in hun hert inkeeren. Geef my eene ziel, die niets hier op aerde bemint, en zy zal voorzeker vervuld zyn van de liefde Gods. Daerom moet men altoos gelyk David bidden : *Schep in my een zuiver hert, o myn God* (1)! Verleen my een hert, o Heer! dat ledig is van alle neiging tot de schepselen, die buiten u bestaen. *Wee zy het dubbel hert* (2)! zegt God in het heilig Schrift. Wee! roept de H. Augustinus uit, wee dengenen, die uit zyn hert, dat één is, twee maekt, die hetzelve deelt, die een deel daervan aen den duivel geeft; want, vervolgt de Heilige, God vertoornt zich met regt op dengenen, die hem op dergelyke wyze als zynen vyand behandelt; en daerom zal hy zich uit zulk hert verwyderen, en hetzelve den duivel gansch overlaten. Ten minste, besluit de H. Leeraer, kan zulke ziel, die nog iets buiten God bemint, hem nooyt gansch toebehooren; en hoe meer zy iets anders bemint, hoe weiniger zal zy God beminnen (3).

4. Met één woord, de geringste aengekleefdheid

(1) Psalm. 50. (2) Eccl. 2, 14. (3) De subst dil. n. 34.

aen de schepselen verhindert, dat de ziel gansch en geheel aen God toebehoore. Zoo lang de H. Theresia eene kleine ongeregelde liefde (die nogtans geenszins onzuiver was) tot eenen harer bloedverwanten in haer hert koesterde, kon zy God niet gansch toebehooren; doch nadat zy alle neiging tot de schepsels verzaekt en haer hert ganschelyk aen de liefde Gods toegewyd had, toen wierd zy weerdig de volgende woorden van den Heer te hooren: Theresia! thans zyt gy gansch de myne, en ik ben gansch de uwe. De heilige Joannes Calasantius zeide, dat diegene, welke zyn hert niet gansch en geheel aen Jesus Christus schenkt, hem niets schenkt. Hy had regt; want ons hert is alreeds te klein om God te beminnen, die eene oneindige liefde verdient; hoe zou men dan ook dit klein hert nog willen deelen, om een deel aen God en het andere den schepselen te schenken? Neen, roept de heilige Egidius uit, wat één is behoort aen éénen toe! Wy moeten de éene ziel, het één hert dat wy hebben, ongedeeld en gansch geven aen den éénen, die onze gansche liefde verdient, en die zoo veel gedaen en geleden heeft, om ons tot wederliefde te bewegen. Het was voorzeker niet noodig, zegt P. Nieremberg, dat Jesus Christus zoo veel deed, om ons zalig te maken; een druppel bloeds, eene traen, een kort gebed ware genoeg geweest om eene gansche wereld, ja om oneindig vele werelden te verlossen. Doch, ach! onze hemelsche Zaligmaker heeft al zyn bloed, heeft zyn leven willen verliezen, om ons niet alleen zalig te maken, maer om ook van ons uit ganscher herte bemind te worden. Hy had ook eenen engel kunnen zenden, om ons van de zonde te verlossen; doch neen, zegt Hugo van St. Victor, opdat gy uwe liefde niet tusschen uwen schepper en den engel, die u verlost had, zoudt deelen, daerom heeft hy te gelyk uw schepper en uw verlosser willen zyn.

5. God wilt, dat alle menschen hem uit ganscher hert beminnen. Hy beveelt allen: *Gy zult den Heer uwen God uit ganscher hert beminnen* (1). Doch

(1) Matth. 22, 37.

vooral geldt dit bevel voor de zielen, die hem haren maegdom toegewyd hebben. Toen eens een kloosterbroeder zeide tot den heiligen Joseph van het Kruis, uit het orden des heiligen Petrus van Alcantara, dat hy den kloosterstaet ingetreden was om zyne ziel te redden, zoo antwoordde hem de Heilige: Neen, myn zoon, niet enkelyk om uwe ziel te redden, maer ook om heilig te worden zyt gy in het klooster gegaen; want het doeleinde van eenen kloosterling moet zyn van God, zoo zeer hy maer kan, te beminnen. O christelyke ziel! gy zyt verpligt God te beminnen, want onder zoo vele schepselen heeft hy u tot zynen dienst bestemd. Hy heeft u voor zoo vele andere, die onder ongeloovigen en ketters geboren worden, uitverkozen, en heeft u van uwe geboorte af door het heilig doopsel tot een kind zyner Kerk gemaekt; dan heeft hy u uitgekozen onder zoo vele wereldsche menschen, die in de grootste gevaren leven van hunne eeuwige zaligheid te verliezen; daerenboven heeft hy u zoo groote kennis, zoo vele ingevingen en byzondere genaden medegedeeld, opdat gy u aen zynen dienst zoudt toewyden. Ach, zoo gy uwen God niet van ganscher herte bemint, zoo gy niet ganschelyk hem toebehooren wilt, wie zal het dan wel willen? *Dat is het geslacht, welk den Heer zoekt* (1). Wanneer men aenzienlyke en ryke jongvrouwen ziet, die meer dan andere de wereld en derzelver vreugden hadden kunnen genieten, en die nogtens alles verlaten om zich zelfs in een klooster in te sluiten, om daer in de grootste armoede te leven, alsdan kan men met regt uitroepen: *Dat is het geslacht, dat den Heer zoekt.*

6. Doch het is ook noodig, zegt de H. Bernardus, dewyl God u, beminde ziel, geroepen heeft om zyne bruid te worden, dat gy niets anders meer wilt beminnen dan God alleen. Wat hebt gy met de wereld nog te verrigten, sedert dat gy aen Jesus Christus toegewyd zyt? Vergeet alzoo alles, en wees enkelyk bedacht om uw gansch hert te bewaren voor dien

(1) Psalm 23. 6.

Heer alleen, die u onder zoo vele verkozen heeft opdat gy hem zoudt beminnen. Ik zeg uw gansch hert: want Jesus wilt, dat zyne bruid *een gesloten hof en eene toegezegelde bron zy* (1). Een gesloten hof, die aen geenen anderen dan aen den goddelyken bruidegom toegang verleene, opdat hy met zyne liefde in haer hert woone; eene toegezegelde bron, want deze bruidegom is jaloersch, en gedoogt niet, dat in het hert zyner bruid eenige andere liefde ingang vinde dan de liefde tot hem; deswege beveelt hy haer: *Stel my als een zegel op uw hert! als een zegel op uwen arm, want de liefde is sterk gelyk de dood* (2). Ik wil, zegt hy tot zyne bruid, dat gy my als een zegel op uw hert en op uwen arm stelt, opdat gy geenen anderen bemint dan my, en geene daed met eenig ander oogmerk verrigt, dan om my te behagen. De beminde, zegt de H. Gregorius, stelt zich gelyk een zegel op het hert en op den arm zyner bruid, opdat eene godvruchtige ziel zoo wel door den wil als door de werken te kennen geve, hoe zeer zy haren bruidegom bemint. Indien de liefde sterk is, dan weet zy ligtelyk iedere neiging, die zich op God niet betrekt, uit haer hert te verbannen: *De liefde is sterk gelyk de dood.* Gelyk als er geene geschapene magt bestaet, die de dood kan wederstaen, wanneer hare uer gekomen is, zoo bestaet er ook geen hinderpael, geene zwarigheid, die niet moet wyken aen de goddelyke liefde, die in het hert woont.

Gave ook een mensch al zyn vermogen voor de liefde, men zou hetzelve voor niets achten (3). Een hert, dat God bemint, veracht alles, wat de wereld hem zou kunnen aenbieden en geven: kortom, het veracht alles, wat niet God is. Wanneer een huis brandt, zegt de H. Franciscus de Sales, dan werpt men alle huisraed door de venster uit; dat wilt zeggen, indien eene ziel van de liefde Gods ontstoken is, zoo behoeft zy niet meer vele vermaningen, geestelyke lezingen en raedgevingen des biechtvaders;

(1) Hoogl. 4, 11. (2) Hoogl. 8, 6. (3) Hoogl. 8, 7.

maer uit eigen beweging berooft zy zich alsdan van alle tydelyke goederen, om niets te bezitten en te beminnen dan haer eenigste goed, namelyk God.

7. Verdient immers onze goddelyke bruidegom niet zulke liefde, nadat hy zyn leven voor ons geslagtofferd, nadat hy zich zelven zoo dikmaels aen ons in de heilige Communie geschonken heeft, nadat hy ons zoo vele genaden gegeven heeft, welke hy anderen niet mededeelt? Gedenk, zegt de heilige Joannes Chrysostomus, dat hy zich gansch aen u geschonken, dat hy niets voor zich zelven voorbehouden heeft. Deze gedachte ontvlamde den H. Bernardus allermeest om zynen God te beminnen, en hy riep uit : Myn God heeft zich gansch aen my geschonken! hy geeft zich gansch uit liefde tot my uitgeput! het is dan ook billyk, dat ik uit liefde tot hem my gansch en geheel aen hem opoffere. *Myn beminde is de myne, en ik ben de zyne* (1). Myn beminde heeft zich gansch aen my geschonken: het is dan billyk, dat ik my ook gansch aen hem schenke. De heilige Maria Magdalena van Pazzis zeide, dat eene maegd, die uitverkozen is tot bruid des Gekruisten, haer gansch leven door in alle hare handelingen op niets anders dan op Jesus den gekruysten behoorde te blikken, en dat zy zich met niets anders mag bemoeyen, dan met de overweging der liefde, die deze goddelyke bruidegom tot haer gedragen heeft. Toen Jesus op het punt was van het werk onzer verlossing te voltrekken, sprak hy: *Thans wordt de vorst dezer wereld uitgedreven* (2). Hierover zegt de H. Augustinus (3): Wilde God misschien hiermede zeggen, dat na zyne dood de duivel de wereld zoude verlaten? Neen hy wilde daerdoor alleenlyk te verstaen geven, dat dezelve uit de herten aller opregte geloovigen moest verjaegd worden. Indien echter Jesus voor alle menschen gestorven is, zoo is hy vooral voor zyne maegdelyke bruiden gestorven. Vermits dus een God zich gansch en zonder voor-

(1) Hoogl. 2, 16. (2) Joann. 12, 31. (3) Tract. 4 in Epist. Joann.

behouden aen u geschonken heeft, beminde ziel, zoo zou uwe ondankbaerheid toch al te groot wezen, indien gy weigerde hem uw gansch hert te schenken, indien gy terughoudend in uwe liefde wilde zyn. Spreek alzoo dikwyls tot hem: Myn Jesus! gy hebt u gansch en geheel aen my geschonken; gy hebt my al uw bloed, al uw zweet, alle uwe verdiensten gegeven; gy hebt niets overgehouden, wat gy my nog hadt kunnen geven; ik schenk my nu ook gansch aen u; ik schenk u ook alle goederen; die ik nog op de aerde kan verwachten; ik schenk u alle myne vreugden, myn lichaem, myne ziel, mynen wil, myne vryheid; ik kan u niets meer geven; had ik meer, zoo wilde ik u ook nog meer schenken. Ik verzaek alles, wat my de wereld geven kan, en verklaer, dat gy alleen my genoeg zyt. — O wy maken eene schoone verwisseling, zegt de H. Theresia, wanneer wy aen God onze liefde schenken, en daervoor de zyne ontvangen. Doch, omdat wy onze liefde niet ganschelyk aen God schenken, daerom wordt ook ons de gansche schat zyner liefde niet medegedeeld.

8. Eene bruid van Jesus Christus moet geen ander lied zingen, dan het nieuw lied van hetwelk David spreekt: *Zingt den Heer een nieuw lied* (1). De H. Augustinus zegt (2): Wat beduidt dit nieuw lied anders dan eene nieuwe liefde? De oude liederen zyn de neigingen tot de schepselen en tot ons zelven, die wy wegens onze neiging tot het kwaed, die een gevolg der zonde is, van onze geboorte af in ons dragen, gelyk ons dit de Heilige Geest leert: ***De zin en de gedachten des menschen herten zyn van hunne jongheid af tot het kwaed geneigd*** (3). Het nieuw lied integendeel is de liefde eens herten, dat zich ganschelyk God toegewyd heeft. Daerom vermaent ons dezelfde Heilige, dat de stem onzer herten, waermede wy onzen God moeten loven, de iever der heilige liefde is, waermede wy hem beminnen, omdat hy verdient bemind

(1) Psalm. 95. (2) Serm. 256 de temp (3) Gen. 8, 21.

te worden, en alles uit ons hert verdryven, wat niet God is. Onze gekruiste bruidegom Jesus Christus wilt, dat ook zyne bruiden aen alle dingen dezer wereld gekruist zyn; en indien de wereld ons hare pracht en hare vermaken voor oogen stelt, dan moeten wy met den H. Paulinus de stem verheffen en uitroepen : De ryken mogen hunne rykdommen behouden, de koningen hunne koningryken; ons ryk en onze heerlykheid is alleen Jesus Christus, wien te beminnen meer weerd is dan het bezit en de heerschappy der gansche wereld. De bruid van Jesus mag niets anders wenschen, dan liefde; zy mag van niets anders leven, dan van liefde; zy mag niets anders zoeken, dan altoos meer en meer in de liefde aen te groeyen; zy moet, waer zy zich ook maer bevindt, van liefde verteerd worden; want tot deze liefde vermaent en moedigt haer haer beminde bruidegom door zyn voorbeeld aen. Gelukkig is de ziel, welke in waerheid, met den H. Franciscus van Assisien, uitroepen kan : Myn God en myn al! — O myn God! nadat gy my door zoo vele bewyzen uwer liefde aen u gebonden hebt, hoe zou ik de aerdsche goederen kunnen zoeken, nadat ik u gevonden heb, die alle goed in u besluit? Myn God en myn al! wat zyn eeren, rykdommen, vreugden dezer wereld? Gy, myn God, zyt myne eer, myn rykdom, myne vreugd, myn al! *Wat heb ik in den hemel, en wat bemin ik op aerde, buiten u? O God myns herten en myn deel in eeuwigheid.* (1)! Wien zou ik anders in den hemel of op de aerde kunnen vinden, die liefweerdiger is, en die my meer verpligt heeft hem te beminnen, dan u! Het is alzoo billyk, dat gy de eenigste Heer myns herten zyt; gy alleen behoort aldus in hetzelve te heerschen; en myn hert moet aen uwe liefde alleen gehoorzamen, en alles doen, wat u welbehagelyk is. *Ik heb hem gevonden, dien myne ziel bemint* (2), en die alleen my tevreden stellen kan. De

(1) Psalm 72, 26. (2) Hoogl. 3, 4.

wereld mag met alle hare vreugden, de hel met al hare magt te samen spannen, om my van u te scheiden, en toch zal ik u niet wederom verlaten, myn Jesus, myn bruidegom! *ik houd u en wil u niet laten gaen;* ik wil u met myne liefde vast aen myn hert drukken, en u niet wederom van my laten scheiden; met u verbonden wil ik leven en sterven.

9. Om tot de volmaektheid te geraken en ware rust van geweten te genieten, moeten wy de wereld en ons zelven afsterven. *Zalig zyn de dooden, die in den Heer sterven* (1). Doch men sterft niet zonder smert; overzulks moet men, om de wereld af te sterven en zich van hare goederen te scheiden, zich tot het lyden aenmoedigen. Het hemelryk wordt in de heilige Schriftuer nu eens met eenen schat vergeleken, om welken te bekomen men alles moet verkoopen; dan met eene stad, in welke men niet zonder moeyte kan ingaen, omdat de poort eng is; nu met een paleis, welkers bouwsteenen (namelyk de zielen die hetzelve vormen) door beitelslagen moeten bearbeid worden; dan met een gastmael, waeraen men maer alsdan kan deel nemen, wanneer men alle andere bezigheden verlaet; nu met eenen loopprys, om welken te behalen men tot aen het doelwit moet loopen; eindelyk met eene kroon, om welke men moet stryden. Met een woord, om de wereld af te sterven, moeten wy de eigenliefde in ons verdelgen. De H. Augustinus zegt (2), dat de liefde Gods des te meer in ons toeneemt, hoe meer de eigenliefde in ons afneemt; de dood der eigenliefde is de volmaektheid der goddelyke liefde. De liefde Gods moet niet met teedere gevoelens, maer zy moet naer hare sterkte gemeten worden. Het vuer der liefde, zegt dezelfde Heilige, overwint alles, hoe lastig het ook zy (3). En op eene andere plaets schryft hy: Eene God minnende ziel, die voor God lydt, gevoelt haer lyden niet, of indien zy het gevoelt,

(1) Openb. 15, 13. (2) Lib. 81, 9, 26. (3) In Joann. tract. 48, 3.

zoo bemint zy haer lyden (1). In zyne Belydenissen, zegt dezelfde Kerkleeraer, dat, toen hy zich aen God schonk, de berooving der aerdsche vreugden hem liefelyk en aengenaem voorkwam, zoo dat hy, zoo zeer hy eertyds gevreesd had dezelve te verliezen, zich nu verheugde dezelve verloren te hebben (2). Voor eene ziel, die al hare liefde aen God opgedragen heeft, valt alles gemakkelyk : armoede, gehoorzaemheid , versterving , enz.; maer aen eene ziel, die zich niet met God alleen vergenoegt, komt alles onverdragelyk voor.

10. Het is waer, al het goed, dat wy doen, komt van God, en zonder zyne genade kunnen wy niet eenmael den naem Jesus noemen, gelyk ons dit de Apostel leert; doch niettegenstaende wilt God, dat wy het onze bydragen en aen onze eeuwige zaligheid medewerken. Vele zielen willen wel geerne heilig worden; maer zy wenschen, dat God zonder moeyte en arbeid van haren kant haer heilig make. Doch dat kan niet zyn; de goddelyke wet wordt een jok genoemd, welk door twee gedragen wordt, om aen te duiden, dat, om dezelve te vervullen, van den eenen kant God ons moet helpen, en ook wy van den anderen kant moeten medewerken. Ja meermaels is het ook noodzakelyk, dat wy, om dit jok te dragen en in den hemel te komen, ons geweld aendoen : ***Want het hemelryk lydt geweld, en die geweld gebruiken, bemagtigen zich van hetzelve*** (3). De heilige apostel Paulus leert ons, dat diegene de kroon niet behalen zal, die niet stryden wilt om de vyanden zyner zaligheid te overwinnen. Daerom roep ik u, beminde ziel, met den heiligen Joannes toe : ***Houd, wat gy hebt, opdat niemand uwe kroon wegneme*** (4). Draeg zorg, dat uwe vyanden u niet berooven van die eeuwige kroon eener koningin, die Jesus Christus voor u in den hemel bereid heeft, met u tot zyne bruid te kiezen; houd ze vast, en beïever u om aen Jesus

(1) De bonæ induit. c. 21. (2) Lib. 2. c. 1. 5. (3) Matth. 11, 12.
(4) Openb. 3, 11.

gelykvormig te worden. *Welke hy vooruit gezien heeft, die heeft hy ook vooruit bestemd om aen het beeld zyns Zoons gelykvormig te worden* (1). Jesus gaet ons vooruit, met doornen gekroond, met het zware kruis beladen; bespot, met wonden overdekt, en noodigt alle, die hem navolgen willen, uit om zich zelven te verloochenen: *Indien iemand my navolgen wilt, dat hy zich zelven verloochene* (2). Hy sterft voor ons, wy moeten dan ook ons uit liefde tot hem ter dood opofferen, en met den van liefde blakenden H. Franciscus uitroepen: O goedertieren Jesus! het is billyk, dat ik uit liefde tot uwe liefde sterve, nadat gy uit liefde tot my gestorven zyt. Ja, zegt de Apostel, het is billyk, dat gy u zelven afsterft, en enkelyk voor dien God leeft, die voor u gestorven is: *Die leven, moeten niet meer voor zich zelven leven, maer voor dengenen, die voor hen gestorven is* (3). Het is waer, beminde ziel! van u zelve zyt gy te zwak om dit alles te doen; maer de kracht Gods zal u helpen, indien gy maer op de goedheid van uwen hemelschen bruidegom vertrouwt. Indien de duivel u kwelt, u mistrouwen inboezemt en u zegt: Hoe zult gy toch een zoo verstorven leven kunnen uithouden? Hoe zult gy gedurig u zelve kunnen verloochenen, en u de voldoeningen uwer genegenheden weigeren? antwoord dan met den H. Paulus: *Ik vermag alles in hem, die my versterkt* (4). Ik kan uit my zelve niets; doch de God, die my voor zich gekozen, die my geroepen heeft om hem te beminnen, zal my de kracht geven, om alles te doen, wat hy van my verlangt. De H. Theresia zegt: Zoo het niet van onze eigene schuld afhangt, dan behoeven wy niet te vreezen, dat God nalaten zal ons te helpen, opdat wy zalig worden. Laten wy dus niet na ons dikwyls aen God te schenken, met het vast besluit van hem in alles te behagen, en hem altoos te bidden, dat hy ons met zyne genade bysta; hy heeft immers beloofd,

(1) Rom. 8, 29. (2) Matth. 16, 24. (3) 2. Cor. 5, 15. (4) Phil. 4, 13.

alles te geven om hetwelk men hem met vertrouwen bidt. *Al wat gy in het gebed zult vragen, geloof maer, dat gy het zult bekomen, en het zal u geworden* (1).

11. Wat vreest gy dan, beminde ziel! Schep maer goeden moed. De duivel, plagt de H. Theresia te zeggen, is bevreesd voor moedige zielen. Wees alzoo vol goeden moed! Vele zielen, zegt de H. Bernardus, worden niet heilig, omdat zy geenen moed hebben. Vat moed en vertrouw op God. Een vast besloten wil overwint alles. Gelukkig zyt gy, indien gy de stem Gods gehoorzaemt en u aen Jesus Christus ganschelyk schenkt alsdan zult gy hem op uw doodbed danken, en kunnen zeggen, wat de heilige glorieryke maegd Agatha in de laetste oogenblikken van haer leven zeide : O myn God, gy die my van de liefde tot de wereld bevryd hebt, om alle myne neigingen aen u te schenken, ontvang nu myne ziel, opdat ik in uw ryk kome, om u uit al myne krachten te beminnen, zonder vrees van my ooyt wederom van u, o onmeetbaer, oneindig goed, te kunnen scheiden.

12. Alle menschen, zegt de H. Hieronymus, zoeken volmaekt te worden in de wetenschappen, waerop zy zich toeleggen, en in de wetenschap der heiligen zyn zy tevreden, wanneer zy enkelyk begonnen hebben. Ieder Christen is verpligt naer de volmaektheid te streven. Wanneer ik eenen christen noem, schryft de H. Ambrosius, noem ik eenen volmaekten mensch; en zulks vloeyt uit het gebod, welk van ons allen vordert God uit alle onze krachten te beminnen. Aengezien wy verpligt zyn ons alle in de genade Gods te bewaren, zoo zyn wy ook verbonden gedurig volmaekter te worden in de goddelyke liefde; want het is ongetwyfeld, dat wie op den weg des Heeren niet voorwaerts stapt, achteruit gaet, en in gevaer is van in zware zonden te vallen.

13. Wanneer men echter naer volmaektheid tracht,

(1) Marc. 11, 24.

zoo is het niet voldoende, dat men maer eene werkelooze begeerte daertoe hebbe; maer men moet zich moeyte aendoen en met een vast besluit de middelen aenvatten om tot de volmaektheid te geraken. Het is niet noodig, dat men ten dien einde buitengewoone, zyne krachten overtreffende werken onderneme; het is genoeg, dat men de dagelyksche oefeningen met vlyt en opmerkzaemheid verrigte en de geestelyke deugden oefene.

14. De voornaemste middelen daertoe zyn de volgende :

1. Heb eene levendige begeerte van heilig te worden. 2. Stel een groot vertrouwen op Jesus Christus en zyne goddelyke Moeder. 3. Vlied elke zonde, elke gansch vrywillige fout, elke onvolmaektheid; doch verlies, na bedrevene fouten, den moed niet; berouw u over dezelve, en vervolg moedig uwen weg. 4. Vernietig in u alle neiging tot de schepsels, tot de voldoening van uwen eigenwil en van uwe eigene hoogachting. 5. Tracht ook uwe neigingen altyd te wederstaen. 6. Onderhoud getrouw alle geboden Gods. 7. Verrigt uwe dagelyksche geestelyke oefeningen zoo volkomen als het u mogelyk is. 8. Tracht met toelating des biechtvaders meermaels de heilige communie te ontvangen, meermaels te overwegen, en alle lichamelyke verstervingen te verrigten, die u van uwen biechtvader veroorloofd worden. 9. Geef altoos aen die handelingen den voorrang. welke gy erkent aen God aengenamer, en aen de eigenliefde strydiger te zyn. 10. Neem vrolyk allen tegenspoed aen, die u uit de hand Gods overkomt. 11. Bemin en doe goed aen degene die u vervolgen. 12. Zoek ieder oogenblik van uwen vryen tyd voor God te besteden. 13. Offer al uw doen en laten aen God op, in vereeniging met de verdiensten van Jesus Christus. 14. Offer u vooral aen God op, opdat hy met u en met al wat het uwe is doe, wat hem belieft. 15. Betuig altyd voor God, dat gy niets anders verlangt dan zyn welbehagen en zyne liefde. 16. Bid om alle dingen vol vertrou-

wen tot Jesus Christus, en beveel u. hem en de allerheiligste Maegd aen; want tot Maria moet gy een byzonder vertrouwen en de innigste liefde dragen.

Ik sluit met de woorden van den eerweerdigen P. Antonius Torres, die hy aen eene kloostervrouw, welke zyn bichtkind was, zeide, toen hy van eene verrukking des geestes tot zich gekomen was: Myne dochter, bemin, bemin uwen bruidegom; want hy is het eenigste voorwerp, dat verdient bemind te worden.

GEBED.

O myn God, liefderykste beminde myner ziel, gy die eene oneindige liefde verdient; wanneer zal ik u zoo beminnen; gelyk gy my bemind hebt? Gy kunt my geen grooter teeken van uwe liefde meer geven; want gy hebt niets gespaerd, gy hebt uw kostbaer bloed en uw leven ten beste gegeven, om my tot uwe liefde te bewegen, en ik zoude my nog iets voorbehouden? Vergeef het my, myn Jesus, zoo ik eertyds ondankbaer jegens u geweest ben, indien ik zoo dikwyls myne booze neigingen voorgesteld heb aen de liefde, die ik u schuldig was. O myn Heer en bruidegom! laet my gedurig meer erkennen, hoe oneindig liefweerdig gy zyt, opdat ik u altyd meer beminnen, en zorg drage om u te behagen, gelyk gy het verdient. Gy beveelt my, dat ik u beminne, en ik verlang niets anders dan u te beminnen. *Spreek, Heer! want uw dinaer hoort.* Spreek, zeg my, wat gy van my verlangt; want ik wil u in alles gehoorzamen; ik wil niet langer aen uwe liefde en bermhertigheid wederstaen. Gy hebt u gansch aen my geschonken, ook ik schenk my gansch aen u, neem my uit bermhertigheid aen en verwerp my niet! Ik had wel verdiend van u teruggestooten te worden, omdat ik zoo dikwyls jegens u ongetrouw geweest ben; doch de begeerte, die gy my inboezemt, van de uwe te zyn, deze

verzekert my, dat gy my aennemen zult. Ik bemin u, liefweerdigste, oneindig goed; gy zyt en gy zult altyd myn eenigste beminde, myne eenigste liefde wezen; en dewyl gy beloofd hebt al datgene te geven, waerom men u bidt, zeggende: ***Bidt, en gy zult ontvangen***, zoo bid ik u met den H. Ignatius de Loyola: Geef my maer uwe liefde en uwe genade, en ik ben ryk genoeg; maek, dat ik u beminne, opdat ik van u weder bemind worde, dit is my genoeg, ik wil niets anders, ik verlang niets anders dan u. Maria, gy die altoos God gansch toebehoord hebt, verkryg my door die liefde, welke God u toedraegt, de genade om van nu af niets te beminnen dan God alleen.

DE

HEILIGE BELOFTE

VAN GEHOORZAEMHEID.

I. AFDEELING.

OVER DE GEHOORZAEMHEID IN 'T ALGEMEEN.

1. De gehoorzaemheid moet voor eene ordenspersoon de liefste deugd zyn; want de geheele volmaektheid van den ordensstand bestaet, volgens den H. Bonaventura, in de verloochening van den eigenwil. Eene ziel kan God geene grootere offerande opdragen dan deze, dat zy naer de regels en bevelen der oversten luistert; want even als ons niets dierbaerder is dan de vryheid van den eigenwil, volgens de uitspraek van den H. Thomas, zoo kunnen wy God ook geen aengenamer geschenk opdragen dan onzen eigenwil. *Gehoorzaemheid is beter dan offeranden* (1), zegt de H. Geest. Wie God zyne goederen schenkt en dezelve onder de armen uitdeelt, wie aen God zyne eer opoffert, en de verachting verduldiglyk verdraegt, wie God zyn lichaem opoffert en hetzelve door vasten en werken van boetveerdigheid versterft, die schenkt God een gedeelte van zich zelven; maer wie hem zynen wil opdraegt en denzelven aen de gehoorzaemheid onderwerpt, die schenkt hem alles, wat hy heeft, en kan alsdan uitroepen: Heer! nadat ik u mynen

(1) Eccle. 4. 17.

wil heb opgedragen, bezit ik niets meer, wat ik u zou kunnen schenken. De H. Gregorius zegt, dat wy door de andere deugden God het onze schenken, maer dat wy door de gehoorzaemheid ons zelven aen hem geven. Daerom voegt dezelfde Heilige er by, dat de gehoorzaemheid alle andere deugden met zich brengt en in de ziel bewaert. De H. Theresia zegt: God verlangt van eene ziel, die het vast voornemen gemaekt heeft van hem te beminnen, niets anders dan de gehoorzaemheid. En nog op eene andere plaets over de gehoorzaemheid sprekende, zegt zy: De duivel weet, dat hierin, namelyk in de gehoorzaemheid, het beste heilsmiddel der ziel bestaet, en daerom doet hy zich zoo veel moeyte aen om dezelve te beletten.

2. Pater Sertorius Caputo zegt, dat de gehoorzaemheid de verdienste der martelie medebrengt: want even als door de marteldood God het hoofd van het lichaem opgedragen wordt, even zoo wordt hem door de gehoorzaemheid de eigenwil opgeofferd, die het hoofd der ziel is. Daerom zegt de Wyze man, dat een gehoorzaem mensch alle aenvallen der vyanden zal overwinnen (1). Ja, zegt de H. Gregorius, de gehoorzamen overwinnen billyker wyze alle bekoringen der hel; want even als zy hunnen wil door de gehoorzaemheid aen de menschen onderwerpen, zoo overwinnen zy ook de duivels, die door hunne ongehoorzaemheid gevallen zyn. Cassianus voegt er by, dat, als een mensch zynen eigenwil versterft, alle ondeugden in hem uitgeroeyd worden, dewyl dezelve allen uit den eigenwil haren oorsprong hebben. God belooft dengenen, die aen zynen eigenwil verzaekt, van de aerde op te heffen, en in het gezelschap der hemelsche geesten te plaetsen (2). De H. Laurentius Justinianus voegt er by, dat eene ziel, die God haren eigenwil opoffert, hem zoo aengenaem is, dat zy alles van hem verkrygt, wat zy begeert.

(1) Spreuk. 21, 28. (2) Isaias. 58, 13.

3. De H. Augustinus zegt : Dewyl Adam zich zelven en het gansch menschelyk geslacht door de ongehoorzaemheid in de ellende heeft gebragt, is de Zoon Gods voornamelyk daerom mensch geworden , om ons door zyn voorbeeld de gehoorzaemheid te leeren. Daerom was Jesus Christus, van zyne kindschheid af, Maria en den H. Joseph gehoorzaem ; aldus heeft hy ook zyn geheel leven doorgebragt, zoo dat hy eindelyk zelfs de schandelyke kruisdood gestorven is. *Hy is gehoorzaem geweest tot de dood , ja tot de dood des kruises* (1). De H. Bernardus zegt : Vele poogen zich van de gehoorzaemheid te bevryden ; maer zoo heeft onze Verlosser niet gedaen , want hy heeft liever willen sterven dan ongehoorzaem te zyn. Daerom heeft de Moeder Gods aen eene harer dienaressen veropenbaerd, dat Christus met eene byzondere liefde jegens de gehoorzame zielen gestorven is.

4. De stichter van het orden der Moeder Gods , de eerweerdige Pater de Leonardis, wierd dringend door zyne leerlingen gebeden van hun ordensregelen te geven; alsdan schreef hy op een papier alleenlyk deze woorden : — Gehoorzaemheid! waerdoor hy hun wilde te kennen geven , hetgeen Pater Sertorius Caputo zegt, namelyk dat in den ordensstand gehoorzaemheid en heiligheid een en hetzelfde zyn, en dat het een en hetzelfde is gehoorzaem of heilig te zyn. De H. Thomas leert , dat de gelofte van gehoorzaemheid eigenlyk den ordensgeestelyke uitmaekt; waerom de H. Theresia zeide, dat eene ongehoorzame ordenspersoon geene ordenspersoon kan genoemd worden. Vele zyn goed onderwezen in de wetenschappen , in de dichtkunde in de talen, in de geschiedenis , enz. , maer zy kennen de gehoorzaemheid niet. Maer, ach! een ordensgeestelyke, die de gehoorzaemheid niet kent, verstaet, weet niets.

5. De gehoorzaembeid is daerentegen , zegt de H. Theresia , de kortste weg om snel tot de volmaekt-

(1) Philipp. 2, 8.

heid te geraken. In het leven der Oudvaders wordt verhaeld, dat een van hen twee kooren van zaligen zag: de eene waren die, welke de wereld verlaten, in woestynen geleefd, en zich aldaer gedurig in het gebed en strenge werken van boetveerdigheid geoefend hadden; de anderen waren zulke, die zich uit liefde tot Jesus Christus aen de gehoorzaemheid onderworpen, den wil van anderen gevolgd hadden. Hierop erkende hy, dat deze eene grootere heerlykheid genoten dan de kluizenaers; dewyl deze, al hebben zy ook God door hunne geestelyke oefeningen behaegd, toch hunnen eigenwil gevolgd hebben; terwyl de gehoorzamen hunnen wil aen God geschonken hebben, hetwelk hem het aengenaemste offer is. De H. Dorotheus verhaelt ons ook van zynen leerling den H. Dositheus, dat deze, zwakkelyk zynde, en aen alle oefeningen der gemeente, welke de moniken verrigtten, niet kunnende deel nemen, zich teenemael op de gehoorzaemheid toelegde, en volkomen aen den eigenwil verzaekte. Vyf jaren daerna stierf hy. Alsdan veropenbaerde God aen den abt, dat deze heilige jongeling in den hemel den loon van eenen H. Paulus den kluizenaer en van eenen H. Antonius ontvangen had. De moniken verwonderden zich, hoe Dositheus eene zoo groote heerlykheid had kunnen verwerven, naerdien hy toch niet eens zoo veel gedaen had als de anderen. Maer God gaf hun te kennen, dat deze jongeling door de verdiensten zyner gehoorzaemheid zoo heerlyk was beloond geworden. De H. Hieronymus schryft, dat men by God meer verdiensten verwerft met uit gehoorzaemheid te eten dan met uit eigenwil te vasten (1). De allerheiligste Maegd veropenbaerde hetzelfde aen de H. Brigitta; want daer de Heilige vreesde, dat zy in het geestelyk leven zou verflauwen, dewyl de biechtvader haer de gewoone werken van boetveerdigheid verboden had, zoo wakkerde de Moeder Gods haer aen om zonder vrees te gehoor-

(1) Lib. C. in 1 Reg. c. 2.

zamen, en zeide tot haer, dat diegene, welke boetveerdigheid doen eenen enkelen loon bekomen, maer dat diegenen, welke de boetveerdigheid uit gehoorzaemheid achterlaten, dubbele belooning ontvangen: de eene voor de boetveerdigheid, welke zy geerne uitoefenen, de andere voor hunne gehoorzaemheid, waerdoor zy dezelve achterlaten.

6. De H. Joseph Calasantius zeide: Een gehoorzaem ordenspersoon is een kostbaer edelgesteente in het klooster. O! als alle ordenspersoonen gehoorzaem waren, dan zouden alle kloosters even zoo vele hemelen op aerde zyn. Daerenboven verzamelt een ordenspersoon, die altyd bedacht is om te gehoorzamen, by alles wat hy doet, onmeetbare schatten van verdiensten; dewyl hy in alles alleen den wil Gods doet, waerin zekerlyk al onze verdiensten bestaen. En dit is ook het grootste voordeel, welk uit den ordensstand voortspruit, namelyk dat hy ons bekwaem maekt om in alles, wat wy uit gehoorzaemheid doen, schatten voor het eeuwig leven te verwerven. De H. Aloysius de Gonzaga zeide: De ordensstand is een zegelschip, waerop men zonder de moeyte van te riemen verre kan reizen; want een ordenspersoon verwerft niet alleen verdiensten door te vasten, de getyden te bidden, te betrachten, enz., maer ook als hy rust, zich uit gehoorzaemheid van den arbeid onthoudt, uit gehoorzaemheid eet, of zynen geest uitspant; want als hy dit alles uit gehoorzaemheid doet, dan vervult hy in alles den wil Gods. O van welke groote weerde is het in alles, wat men doet, zyne oversten te gehoorzamen.

7. Als gy dus heilig, en in korten tyd heilig wilt worden, beminde ordenspersoonen! zoo wydt u van nu af teenemael toe aen de gehoorzaemheid, verzaekt aen uwen eigenwil, en draegt zorg alle uwe uitwendige oefeningen alleen met dit inzigt te verrigten van de regels en de oversten, en wat het inwendige betreft, uwen biechtvaders te gehoorzamen. Het onderscheid tusschen volmaekte en onvolmaekte zielen bestaet daerin, dat de onvolmaekte niets met vreugde doen, waerdoor zy haren eigenwil niet kun-

nen bevredigen. Zy zouden wel geerne een ambt in het klooster bekleeden; dewyl zy denken, dat het haer juist niet tot eer verstrekt niets te doen; maer zy willen alleenlyk zulke ambten, waerin zy gemak en vreugde vinden. Zoo doen zy ook in andere dingen. Kortom, zy willen heilig worden, maer naer hun hoofd, en gelyk de eigenliefde het haer ingeeft. Maer de H. Joseph Calasantius zegt: Wie in de goddelyke zaken zyne eigene bevrediging zoekt, die dient God niet, maer wel zich zelven. Doch ordensgeestelyken, die de volmaektheid beminnen, doen niet aldus; zy keeren niet af, wat de gehoorzaemheid hun oplegt, en verlangen alleenlyk, wat de gehoorzaemheid hun voorschryft. Doe ook aldus, beminde ziel, en gy zult weldra heilig zyn. Zorg, dat gy alles, wat gy doet, uit gehoorzaemheid doet, en gy zult altyd zeker gaen. De kooplieden, om van hunne winst verzekerd te zyn, bezorgen van andere eene borgstelling; op gelyke wyze moet gy u ook uwe eeuwige winst zoeken te verzekeren, en u voor al uwe moeyte den waerborg der gehoorzaemheid zoeken te verschaffen, u in alles aen de beslissing van uwen overste onderwerpende; want anders zal de arbeid altyd gevaer loopen van u te schaden, of ten minste van u nutteloos te zyn. Wanneer de H. Anselmus aertsbisschop te Cantorbury was, en hy zelf geenen overste by zich had, liet hy zich door den Paus eenen zyner kapelanen tot overste benoemen, welken hy gehoorzaemde, en wiens wil hy altyd tot rigtsnoer nam, dewyl hy zonder dezelfs inwilliging niets deed. Dit betaemt veel meer voor u, ordensgeestelyken, die uwen wil aen de gehoorzaemheid hebt toegewyd.

GEBED.

O myn Jesus, gy zyt gehoorzaem geweest tot de dood toe, ja tot de dood des kruises, om my zalig te maken. En ik, ach! ik heb zoo dikwyls, om eene rampzalige en ellendige vreugd niet te willen verzaken, den schuldigen eerbied en de gehoorzaemheid uit het oog verloren! O myn Heer! heb geduld met my

en verlaet my niet. Zie, het doet my leed uit den grond van myn hert, dat ik u zoo dikwyls beleedigd heb. Ik beken, dat ik uw geduld maer al te zeer misbruikt heb, en dat ik geene bermhertigheid verdien; maer ik zie ook, dat gy my daerom tot nu toe hebt verdragen, opdat ik in my zelven zou gaen en my teenemael aen u overgeven. Ja ik hoop, dat die dag voor my gekomen is. Ik hoor uwe stem, die my roept om u te beminnen. Ach! ik wil u niet langer wederstaen. Zie, ik schenk my geheel aen u, verwerp my toch niet. Zeg my, wat ik doen moet, om u te behagen; want ik wil geerne alles doen, en beloof u van heden af myne oversten niet meer ongehoorzaem te zyn. Ik bemin u, o myn Jesus! en dewyl ik u bemin, zal ik alles doen om u te behagen. Sta my by, om het uit te voeren. Verbind my altyd door uwe liefde nauwer met u. Eeuwige Vader! ik draeg u het lyden van uwen Zoon op, en bid u, dat het u gelieve my daerom alle genaden te verleenen, welke my noodig zyn om heilig te worden. Heilige Maria, myne Moeder en myne hoop! bid uwen Zoon voor my, opdat ik niet meer my, maer geheel en al u moge toebehooren.

II. AFDEELING.

OVER DE GEHOORZAEMHEID, WELKE MEN AEN DE OVERSTEN SCHULDIG IS.

1. Het werkzaemste middel om den overste op eene verdienstelyke en betamelyke wyze te gehoorzamen, is zich te overtuygen, dat men God zelven gehoorzaemt, wanneer men den overste gehoorzaemt, en dat men God zelven veracht, als men het bevel der oversten veracht; want de Heer heeft van de oversten gezegd: *Wie u hoort, die hoort my, en wie u veracht, die veracht my* (1). Daerom schreef de H. Paulus aen zyne leerlingen: *Weest geene oogendienaers even als knechten, die de menschen willen*

(1) Luc 10, 16.

behagen, maer als dienaers van Christus, die den wil Gods uit er herten doen (1). Zoo dikwyls dus eenen ordenspersoon iets van zyne oversten of van zynen biechtvader opgelegd wordt, moet hy het niet doen om de menschen, maer wel om God te behagen, wiens wil hem door den overste veropenbaerd wordt. Alsdan is het zoo zeker, dat hy den wil Gods doet, als of zelfs een engel van den hemel kwam om hem denzelven te veropenbaren. Daerom schreef de H. Paulus aen die van Galatien, dat, als ook een engel uit den hemel nederdaelde, en hun iets anders zou prediken, dan wat hun geleerd geworden was, zy het toch niet gelooven moesten.

2. De H. Bernardus zeide, dat God voor ons voordeel en voor onze zekerheid de oversten aen zich zelven gelyk maken wilde; waerom hy dan ook den eerbied of de verachting, welke men dezelven bewyst, niet anders aenneemt, dan als of zy hem zelven aengedaen wierden. De gehoorzaemheid, welke men den oversten bewyst, bewyst men God zelven; want hy heeft gezegd: *Wie u hoort, die hoort my; wie u veracht, die veracht my*. Dus, beminde ordenspersoonen, hebt altyd dit gewigtig leerstuk voor oogen, dat de gehoorzaemheid, welke den oversten bewezen wordt, God zelven bewezen wordt. Indien Jesus zelf in persoon kwam, en u een ambt of eene bezigheid opdroeg, zoudt gy u wel ontschuldigen of dit weigeren? zoudt gy u wel een enkel oogenblik bezinnen om hem te gehoorzamen? Maer, vervolgt de H. Bernardus, als God, of een mensch, die Gods plaets bekleedt, u het bevel gegeven heeft, zoo moet gy hetzelve zekerlyk met de grootste zorgvuldigheid volbrengen. De H. Joannes Climacus verhaelt, dat eens de overste van een klooster, aen tafel zittende, eenen tachtig jarigen monik deed by zich roepen, en hem twee uren lang tot het voorbeeld van anderen deed blyven staen. Toen de gryzaerd daerop gevraegd wierd, hoe hy deze versterving had kunnen verdragen; gaf hy ten antwoord: ik heb my voorgesteld, dat ik

(1) Ephes. 6.

voor Jesus Christus stond, en dat hy zelf my deze verootmoediging had opgelegd; en op zulke wyze is my niet eene enkele gedachte tegen de gehoorzaemheid in den zin gekomen.

3. Om grootere verdiensten te verwerven, wilt God, dat wy hier op aerde door het geloof werken. Daerom is het, dat hy niet zelf met ons wilt spreken, maer ons zynen wil door onze oversten te kennen geeft. Wanneer Jesus den H. Paulus verscheen en hem bekeerde, kon hy zelf hem zeggen, wat hy van hem begeerde; maer neen, hy zeide hem alleen: ***Ga in de stad, en zoek Ananias, die zal u zeggen, wat gy doen moet***(1). Dit deed hy daerom, zegt de H. Egidius, omdat men grootere verdiensten verwerft, als men uit liefde tot God de menschen gehoorzaem is, dan wanneer men God zelven gehoorzaemt. Daerby komt ook nog, dat men veel zekerder is den wil Gods te doen, als men zynen overste gehoorzaemt, dan zoo Jesus Christus zelf ons verscheen en tot ons sprak; want by zulke verschyning zou men nog altyd niet weten, of het ook waerachtig Jesus Christus, of niet misschien een booze geest ware, die ons onder de gedaente van Jesus Christus zou willen bedriegen. Maer als de oversten ons iets bevelen, dan zyn wy zeker, zoo wy gehoorzamen, dat wy Jesus Christus gehoorzamen, gelyk hy zelf ons daervan verzekert, zeggende: Wie u hoort, die hoort my. En zou het zelfs twyfelachtig zyn, of hetgeen ons bevolen wordt, goed of kwaed is, zoo beweren alle godsgeleerden en leeraers in het geestelyk leven, dat een ordensgeestelyke verpligt is te gehoorzamen; en het is tevens zeker dat zy niet zondigen, als zy gehoorzamen, maer integendeel God zullen behagen. Laet ons hooren wat de H. Bernardus hierover geschreven heeft: Alles wat een mensch beveelt, die Gods plaets bekleedt, zoo het geene zaek is, welke God zekerlyk mishaegt, kan men niet anders beschouwen dan een bevel, hetwelk van God zelven komt.

4. Alzoo zullen de ordenspersoonen, op den dag

(1) Werken der Apost. 9. 7.

des oordeels, alleenlyk aengeklaegd worden, dat zy de gehoorzaemheid niet gevolgd hebben, maer niet wegens de werken, welke zy uit gehoorzaemheid verrigt hebben. Immers, zegt de H. Philippus Nerius, zy zyn zeker, dat zy van dezelve geene rekenschap moeten geven; dewyl deze rekenschap alleen van de oversten zal gevraegd worden, die hun dezelve bevolen hebben. — De Heer veropenbaerde dit aen de H. Catharina van Senen, zeggende: Eene kloostervrouw is niet verpligt my rekenschap te geven van datgene, wat zy uit gehoorzaemheid gedaen heeft: deze rekening zal ik alleen van de oversten vragen. Daerom schreef ook de H. Paulus: *Luistert naer uwe oversten, en zyt hun onderdanig; want zy waken over u, als zullende moeten rekenschap voor uwe ziel geven, opdat zy dit met vreugde en niet al zuchtende doen. want dit zou u geen voordeel toebrengen* (1). Als Jesus u by uwe dood zoude vragen, waerom gy achtergelaten hebt meer boetveerdigheid te doen, waerom gy niet dikwylder betracht, waerom gy dit of dat gedaen hebt, dan kunt gy, zoo gy het uit gehoorzaemheid gedaen hebt, vry en zonder schroom antwoorden: Dewyl gy zelf, myn Verlosser, het my bevolen hebt, zeggende, dat ik naer u zelven luister, als ik myne oversten gehoorzaem; vraeg my dus niet naer die oorzaek, maer myne oversten, die het my bevolen hebben.

5. Maer gy moet de woorden wel opmerken, welke de H. Paulus er byvoegt: *Opdat zy dit met vreugde en niet al zuchtende doen;* welke beteekenen, dat een ordenspersoon gehoorzamen moet, zonder tegenspreken, zonder de oversten te beangstigen en hen te doen zuchten. Ach! hoe dikwyls zuchten de oversten, als de onderhoorigen zich door ontschuldigingen, door ydele voorwendsels, door klagten, en zelfs door morren zich tegen de gehoorzaemheid verzetten. Hoe veel hebben de arme oversten niet te lyden, als zy de ambten in het klooster moeten uitdeelen! Van den eenen kant kwelt hen de angst, dat zy zich uit menschelyk opzigt, of uit vrees van

(1) Hebr. 13. 17.

iemand te vergrammen, laten overhalen om iemand een ambt te geven, tot hetwelk hy niet bekwaem is; van den anderen kant zuchten zy, als zy zien, dat by de verdeeling der ambten de eene zich ontschuldigt, de andere zich beklaegt, een ander mort, weder een ander openbaerlyk tegenstreeft. Daerdoor komt het dan ook, dat de oversten by de verdeeling der ambten niet zoo zeer naer de billykheid en het welzyn der gemeente handelen, dan wel naer menschelyke voorzigtigheid; waerdoor zy misschien eens de ontschuldiging zullen kunnen bybrengen, dat zy het gedaen hebben om een grooter kwaed te vermyden, maer niet de onderhoorigen, daer dezelve niet volgens de gehoorzaemheid, maer naer hun eigen hoofd die ambten bekleedden, welke zy zelven gewild hebben. Daerom zegt de Apostel: Weest uwe oversten gehoorzaem en onderdanig, opdat zy niet zuchten, als zy dat bevelen, wat gebeuren moet; waerop hy sluit: want dit is u voordeelig, want dit is ook nuttig voor u, onderdanen, opdat alles met orde geschiede, en ook gy in den geest toeneemt.

6. Is het geene verkeerde wereld, ordenspersoonen te zien, die, als de ambten in het klooster verdeeld worden, niet naer de oversten luisteren, maer aen welke de oversten zelven gehoorzamen moeten. Toen de H. Bernardus de woorden betrachtte, welke de Verlosser tot den blinde van Jericho zeide: *Wat wilt gy, dat ik u doe?* doet hy dien blinde deze verwytingen: Waerlyk dat is een blinde, dewyl hy niet geantwoord heeft: Heer, verre zy van my, dat gy doen zoudt, wat ik wil; maer zeg veel meer, wat ik voor u moet doen. Laten wy deze woorden van den H. Bernardus op ons zelven toepassen: Er zyn eenige ordenspersoonen, by welke de oversten vragen en uitspieden moeten, welk ambt zy willen bekleeden. Goede kloosterlingen doen zoo niet. Wanneer de overste hun vraegt, welk ambt hun behaegt, antwoorden zy: Het staet my niet toe te zeggen, wat ik doen wil; het is uwe taek te zeggen, wat ik doen moet.

7. Dus, beminde ziel, indien gy een gehoorzaem en opregt ordenspersoon wilt zyn, dan moet gy vooral uwe oversten, gelyk reeds gezegd is, beschouwen als menschen, die de plaets van Jesus Christus bekleeden, en u beieveren om hun alle eer en liefde te bewyzen, niet uit eigenbaet, om van hen meer geacht, om anderen voorgesteld, of niet gestraft te worden, maer enkelyk om daerdoor aen God te behagen. Dit betreft niet alleen de hoogste overheid, maer ook allen, die ambten in het klooster bekleeden en naer welke men insgelyks, volgens den regel, moet luisteren. Immers om de hoogste overheid te gehoorzamen, kan men ligtelyk uit menschelyk opzigt bewogen worden; maer wie de onderdanen gehoorzaemt, geeft daerdoor te kennen, dat hy van den geest van gehoorzaemheid bezield is. De H. Franciscus van Assisien dankte God, dat hy hem de genade verleend had van terstond bereid te zyn den geringsten novicie in alles te gehoorzamen, waerin hy hem als zyn overste beschikt was; en hy plagt te zeggen, dat wy zoo veel te meer verdiensten hebben, hoe minder het aenzien van den overste is, en hoe minder begaefdheden en voorrang hy heeft, dewyl wy alsdan alleenlyk gehoorzamen om God te behagen.

8. Ten tweede, gy moet ook niet met de onvolmaekten verkeeren, die de gehoorzaemheid weinig beminnen. Ten derde, gy moet de verwytingen met ootmoedigheid aennemen, en den overste de vryheid laten van u te bestraffen, hoe en zoo dikwyls het noodzakelyk is. Wees niet van het getal diergene, welke de minste vermaning toornig maekt, zoo dat de oversten, als de nood vereischt dezelven te straffen, met groote voorzigtigheid moeten te werk gaen, en misschien gansche maenden lang wachten, tot dat zy eenen bekwamen tyd vinden om hen te vermanen, opdat zy niet den schuldigen eerbied verliezen en het geheele klooster in beweging brengen. Maer wee de ordenspersoonen, welke de oversten met zulke voorzigtigheid moeten vermanen, want zy geven bewyzen van groote onvol-

maektheid. Ten vierde, als gy eene berisping ontvangt, neem dezelve ootmoedig aen, zonder u te ontschuldigen; en zoo de zaek ook anders gelegen is, dan de overste meent, spreek er toch niet eerder van, dan als hy zelf verlangt te weten, hoe het gegaen is. Hierover zal ik later nog uitdrukkelyker spreken.

9. Ten vyfde, verjaeg alle kwade gedachten en alle kwaed vermoeden tegen den overste, even als men de gedachten tegen de heilige zuiverheid verjaegt, zonder over dezelve na te denken. En als er over eene openbare fout van den overste gesproken wordt, zoek dezelve te bedekken, zoo goed gy maer kunt. Is het niet afschuwelyk, dat men ordenspersoonen ziet, die in plaets van hunne oversten de schuldige eer te bewyzen, al hun doen en laten bespieden, om hen in de oogen van anderen te verlagen, of hen tot voorwerp van spot te maken. Zoo de fout oogenschynlyk en niet te ontschuldigen ware, zoo b. v. de overste ongeduldig ware tegen allen, geloof dan zeker, dat God deze fout niet tot uw nadeel, maer wel tot uw voordeel toelaet. De H. Gertrudis bad den Heer eens hare abdis van eene al te groote onverduldigheid te bevryden; maer de Heer antwoordde haer, dat hy deze fout toeliet in de abdis, deels tot haer eigen best, opdat zy ootmoedig zou blyven, deels tot het best der kloostervrouwen, opdat dezelve daerdoor meer verdiensten zouden verwerven. De H. Bernardus zegt: Hoe zwaerder de last is, welken gy draegt, des te grooter is de verdienste, die gy verwerft. En de H. Gregorius voegt er by, dat, als ook de oversten berispelyk leven, men des niettegenstaende hunne bevelen moet in eer houden. Ja Jesus zelf heeft dit reeds lang van te voren gezegd, over de oversten sprekende, die een kwaed voorbeeld geven. Houd en doe dus, wat zy u zeggen, maer doe niet naer hunne werken.

10. Wat in het byzonder de ambten van het klooster betreft, kom den schoonen regel van den H. Franciscus van Sales na, namelyk van niets te vra-

gen en niets te weigeren. Overigens moet gy altyd dat ambt het meest beminnen, dat de weinigste eer en de meeste moeyte met zich brengt. Vele verzamelen weinige verdiensten in de bediening hunner ambten, dewyl weinige deze ambten aennemen en bekleeden met eene zuivere meening van te gehoorzamen en God te behagen. Onvolmaekte ordenspersoonen letten in de ambten alleen op de daermede verbondene aengenaemheden; maer de volmaekten daerentegen betrachten alleen het welbehagen Gods, en daerom zoeken zy er hun eigen voordeel niet in, maer omhelzen de daermeê verbonden moeyte en arbeid. Zie toe, beminde ziel, dat gy ook tot het getal van deze laetsten moogt behooren. Denk niet, dat gy u voor God zult kunnen verontschuldigen met in te brengen, dat gy een ambt niet konde aennemen, uit vrees van fouten daerin te begaen; het is immers uwe pligt het klooster te dienen, zoodra gy ordenspersoon zyt geworden. Indien de vrees van fouten by uw ambt te begaen u kon ontschuldigen, zoo zou dit ook het geval voor allen zyn, en wie zou alsdan het klooster dienen, en de gemeente in orde willen houden? Maek de goede meening van God te behagen, en God zal u wel helpen.

11. Wanneer gy een ambt aenveerdt, welk u is aengewezen, doe dit in den geest van gehoorzaemheid, en zie niet op uwe neiging om te heerschen, niet op uw gemak, op uwe eer, maer enkelyk op uwe pligt van te gehoorzamen. Maer aenveerd ook het ambt met een heilig betrouwen, zonder naer den duivel te hooren, die u misschien zal zeggen, dat gy het in dit ambt niet zult kunnen uithouden. Als gy op de kracht van de gehoorzaemheid betrouwt, zal de Heer u die sterkte geven, welke gy niet hebt. Verbeeld u niet, dat gy in dat ambt, dewyl het met vele verstrooyingen en hinderpalen verbonden is, de andacht des geestes zult verliezen: want zoo gy het alleen bekleedt met het inzigt van gehoorzaem te zyn, weet dan, dat God u op dien tyd door een gebed van een

vierde uers meer genaden zal verleenen, dan wanneer gy op eenen anderen tyd tien dagen in de eenzaemheid doorbragt. Maer zoek des niettegenstaende by de vervulling uwer pligt altyd tyd te vinden, al zyn het ook maer weinige oogenblikken, om uwen geest door het gebed te vernieuwen. Gy moet niet zeggen, dat gy er geenen tyd toe vindt; want ieverige ordenspersoonen, die het gebed beminnen, vinden zoo wel tyd voor het gebed als voor den arbeid. Zorg dus u niet, zonder nood, te overladen, gelyk eenige doen, met te vele bezigheden, welke u beletten in u zelven te keeren. Wees ook bedacht, dat gy by de bekleeding van uw ambt niet partydig zyt jegens uwe vrienden, en nog veel minder jegens u zelven, en dat gy uw ambt niet misbruikt, om u meer gemak te verschaffen dan aen anderen.

12. Eindelyk moet gy nog bemerken, dat de gehoorzaemheid en de volmaektheid der gehoorzaemheid niet beletten, wanneer u een ambt of eene andere bezigheid van den overste opgelegd wordt, de moeyelykheden voor te dragen, welke daermede verbonden en de oversten onbekend zyn, b. v. eene wezenlyke ziekte, onbekwaemheid tot een of ander ambt, of een ander beletsel; want de overste is geen engel, en daerom moet hy van de zaek, die hy niet kent, onderrigt worden. Doch wat dit aengaet, moet een ordenspersoon op twee punten letten. Ten eerste, hy mag niet zulke dingen voorbrengen, welke de overste reeds weet; want hy moet van te voren overtuigd zyn, en als zeker vooronderstellen, dat de overste alles overlegd heeft, zonder dat hy noodig heeft het op nieuw te verklaren. Ten tweede, als de ordenspersoon zyne moeyelykheden heeft voorgebragt, moet hy zich tevreden stellen met hetgeen de overste zegt; en deze gelykvormigheid van wil moet hy ook uiterlyk aen den dag leggen, opdat de overste gerust zyn kan, en hy den anderen een goed voorbeeld geeft. Dan is het goed, alvorens men zyne moeyelykheden voorbrengt, dat men denkt, dat

de overste zyn bevel niettemin bevestigen zal, en alsdan zal men bereid zyn om zonder wederspraek datgene aen te nemen, wat de overste ook moge bepalen.

13. Gy moet ook nog opmerken, beminde ziel, dat het geene zonde, maer zelfs eene oefening van deugd is, eene matige zorg voor zyne gezondheid te hebben, namelyk om God des te langer te kunnen dienen. Maer het is eene fout, als men er al te groote zorg voor draegt; want alsdan bewerkt de eigenliefde welhaest, dat men voor noodzakelykheid houdt, wat geene is. De H. Bernardus zegt, dat eenige ordensgeestelyken met meer regt leerlingen van Hippocrates en Galenus dan leerlingen van Jesus Christus konden genoemd worden, en hy voegt er by: Draegt zorg voor uwe rust. Daermede wilt hy zeggen, dat het voor de rust uwer ziel beter is, dat gy de gemeente volgt, en alle zonderlingheden vermydt, indien het u niet volstrekt noodzakelyk is. Tracht ook aen anderen de moeyte te sparen van voor u byzondere spyzen te moeten bereiden; wees het klooster niet tot last, en bespaer hetzelve alle onnoodige uitgaven. De H. Basilius vermaent ook de ordensgeestelyken, dat zy zich, zoo veel het mogelyk is, trachten te gewennen om zich met de gewoone zaken te vergenoegen. O hoe veel beter is dit, dan veel te vasten, zich te geeselen, en naderhand byzonderen kost te verlangen. Juist daermede heeft in vele kloosters de verflauwing begonnen. Ordensgeestelyken hebben niet noodig zich gewetensknagingen te maken en te vreezen, dat zy geene genoegzame zorg voor hunne gezondheid dragen, als zy de gewoone spyzen gebruiken; want het is de algemeene leer der godsgeleerden, dat, al is het ook niet geoorloofd zich het leven te verkorten om gauw te sterven, het echter geoorloofd is eenige zaken, en byzonderlyk uitnemingen in den kost achter te laten, als deze ook het leven een weinig zouden kunnen verlengen; ja het is zelfs eene oefening van deugd, als dit geschiedt om het eigen voordeel en om anderen een goed voorbeeld te geven. — Toen de H.

Franciscus van Assisien het vermaerde kapittel van de strooyzakken hield, zag hy, hoe de duivels een ander kapittel hielden, en overeenkwamen dat om den geest van dit orden te verstooren, dat toen zeer ieverig was, het beste middel was uit te werken, dat voorname en teeder opgevoede jongelingen in het orden zouden opgenomen worden; omdat deze niet meer een zoo streng leven zouden leiden, en alzoo de geest allengskens zou afnemen en eindelyk geheel verloren gaen. Zie daer hoe de duivels redeneerden, en zy hadden regt. Zorg dus, beminde ziel, dat gy niet, door al te groote voorzigtigheid om de gezondheid van uw lichaem te behouden, het heil uwer ziel in gevaer stelt, of ten minste de kroon der heiligheid verliest. Bedenk, dat de Heiligen niet heilig geworden zouden zyn, indien zy zoo zorgvuldig geweest waren voor het behoud hunner gezondheid.

GEBED.

O myn beminde Verlosser! gy zyt de schoonheid, de goedheid, de liefde zelve. Hoe zou ik iets anders kunnen beminnen dan u alleen? O ik dwaze, ik heb u zoo dikwyls en zoo zwaerlyk beleedigd. Ach, ik heb gezondigd, het doet my leed, mogte ik van smert kunnen sterven! O myn Jesus! bermhertigheid wil ik tot u roepen. Bermhertigheid, myn Jesus! myn Jesus, bermhertigheid! Maer als ik uwe liefde vroeger veracht heb, zoo weet, dat ik u nu boven alle goederen dezer wereld stel. Gy zyt en zult altyd het eenig voorwerp myner liefde zyn. O Jesus, myne liefde, ik verlaet alles, en wil niets anders dan u alleen. Ik zeg het nu, en wil het alle oogenblikken myns levens herhalen. Myn God, ik wil u alleen en niets anders. Sta my by, opdat ik u getrouw blyve. Zie niet op myne zonden, maer op de liefde, welke gy my bewezen hebt, toen gy aen het kruis gestorven zyt. Ik stel al myne hoop op de verdiensten van uw lyden. Ik bemin u, oneindige goedheid, ik bemin u, myn hoogste goed, en ik bid u om niets anders, dan dat gy zelf my helpt om u te beminnen, maer om u

opregt te beminnen, en van nu af niets anders te beminnen dan u alleen, myn schat en myn al. — O myn Jesus, ik schenk u mynen wil, zuiver denzelven. Ik schenk u myn lichaem, bewaer hetzelve. — Ik schenk u myne ziel, maek dat ik u geheel toebehoore. Verbrand met het verterend vuer uwer liefde alle die neigingen van myn hert, welke zich tegen uwe zuivere liefde verzetten. O Maria myne magtige voorspreekster! zie, ik stel al myn betrouwen vooreerst op de verdiensten van uwen Zoon, en daerna op uwe magtige voorspraek. Amen.

III. AFDEELING.

OVER DE GEHOORZAEMHEID, DIE MEN AEN DE REGELEN SCHULDIG IS.

1. De H. Franciscus van Sales heeft de gewigtige voorstelling opgevat, dat de voorbestemming der ordensgeestelyken tot de eeuwige zaligheid afhangt van het onderhouden hunner regels. En de H. Maria Magdalena van Pazzis zeide: De onderhouding der regels is de regtste weg tot de eeuwige zaligheid en tot de heiligheid. Met een woord, de nakoming der regels is voor ordensgeestelyken de eenige weg om heilig en zalig te worden. Ieder andere weg is geen weg, die hen ten doele leidt. Daerom doen die ordensgeestelyken, die uit gewoonte eenen regel, hoe klein dezelve ook moge zyn, overtreden, geenen stap voorwaerts in de volmaektheid, al verrigtten zy ook nog zoo vele werken van boetveerdigheid, gebeden en andere geestelyke oefeningen. Zulke bemoeyen zich zonder voordeel, dewyl aen hen bewaerheid wordt, wat de H. Geest zegt: *Wie de tucht verwerpt, is ongelukkig; zyne hoop is ydel, zyn arbeid zonder vrucht.* Welk eene dwaesheid is het, zegt de H. Theresia, wy volgen zekere ligte punten der regels niet, b. v. het stilzwygen, dat ons toch geen leed doet, en wy verzinnen strenge werken van boetveerdigheid, om eindelyk noch het een noch het

ander te doen. Maer dit is toch nog het kleinste kwaed, dat zulke ordenspersoonen in de volmaektheid niet vorderen; want het ergste is, zegt de H. Bernardus, dat zy zich door de verzuiming der ligte regelen eenen grooten hinderpael stellen om later de moeyelykere regels te volgen, die tot het onderhouden der geloften behooren.

2. Welk eene ellende is het ordensgeestelyken te zien, die, nadat zy in het noviciaet goed opgevoed en in de nakoming der regels goed onderrigt zyn, na de aflegging der gelofte er geenen prys meer op stellen, als of zy, nadat zy zich aen Jesus Christus verloofd hebben, er niet meer aen verpligt waren. Een godvruchtige schryver zegt: Het is beter een vinger te zyn, met het lichaem der gemeente vereenigd, dan eene oog, die van hetzelve gescheiden is. De van het lichaem gescheidene oog is slechts een verrottend lidmaet. Zoo kan een werk, dat goed schynt, maer hetwelk niet met den regel overeenkomstig is, God niet behagen; en verre van voor ordenspersoonen een middel te zyn, zal het zelfs een beletsel zyn tot de volmaektheid: want alle godsvrucht en alle goede werken, welke den regel tegenstryden, zyn volgens de uitspraek van den H. Augustinus schreden buiten den weg en dwalingen des geestes.

3. Gy hebt de wereld verlaten, beminde ziel! om heilig te worden, en gy ziet niet, dat, als gy u niet in kleine dingen overwint, gy niet alleen niet heilig zult worden, maer u ook nog in gevaer stelt van eeuwig verloren te gaen. De H. Cesarius schryft: Wy hebben den moed gehad om de verkleefdheid aen ouders, bloedverwanten, goederen en vermaken der wereld te verzaken, en nu zyn wy te zwak om de nalatigheid in het volbrengen der regels te overwinnen? Cassianus verhaelt, dat de H. Basilius ziende eenen kloosterling, die om in het orden te treden aen de weerdigheid van raedsheer verzaekt had, de regelen niet volgde, vol medelyden tot hem zeide: O rampzalige! wat hebt gy gedaen? Gy hebt de weerdigheid van raedsheer verloren om kloosterling te worden, en nu zyt

gy zelfs geen kloosterling. Tertullianus zegt hetzelfde: Als gy de vryheid der wereld als de ware vryheid beschouwt, zoo zyt gy in de slaverny teruggekeerd, en hebt de vryheid van Christus verloren; als of hy wilde zeggen: O kloosterling! gy hebt u van de slaverny der wereld verlost, en gy hebt de vryheid van Christus verworven, door u los gerukt te hebben van de behertiging der aerde en van deze ongelukkige keten, welke zoo vele arme zielen in de aenhoudende slaverny der wereld houdt; maer wat doet gy nu? Indien gy de vryheid der wereld als de ware vryheid aenziet, zoo zyt gy reeds wederom ellendiglyk in de slaverny teruggekeerd, en gy hebt de vryheid der kinderen Gods verloren, welke de Heer Jesus Christus u verworven heeft.

4. Eenige ordensgeestelyken wenden voor, dat zy maer niets beduidende regelen overtreden. Maer hier op antwoord ik, dat men ten eerste geenen regel voor iets gerings mag aenzien, of waer men geenen grooten prys moet opstellen. O neen, men moet alle regels voor groot houden, zoo wel omdat allen van God voorgeschreven zyn, en door de Kerk goed gekeurd als middel tot de geestelyke volmaektheid, naer dewelke allen moeten trachten; als omdat de overtreding, zelfs van de kleinste regels, de geheele ordenstucht en de geheele gemeente in wanorde brengt. Het is zeker, dat die kloosters alleen ieverig zyn, waerin men voor de geringste zaken zorg draegt, en dat in degene, waer men dezelve niet acht, de geest van godsdienst of wel verloren is, of wel zich allengskens geheel zal verliezen. Pater Saint Jure verhaelt, dat toen Pater Oviédo overste was in het Jesuitenklooster te Napels, hy alle zorg droeg, dat de regelen, hoe gering zy ook zyn mogten, stiptelyk onderhouden wierden; maer dat de Pater Bobadilla er zich tegen verzette, meenende, dat het niet behoorlyk was de onderhoorigen met kleinigheden te overladen; waerdoor hy de verslapping der eerste strengheid veroorzaekte. Ook deed het ge-

volg zyne dwaling duidelyk blyken; want door zulke vryheid verflauwde de iever by eenigen zoo zeer, dat zy noch de groote noch de kleine regels achtten, en eindelyk het orden verlieten. De H. Ignatius hiervan verwittigd zynde, beval, dat alle de regels stiptelyk moesten nagekomen worden, waerdoor de ordenstucht wederom hersteld wierd

5. De lauwe en nalatige ordenspersoonen achten de kleine dingen niet; maer de duivel acht dezelve wel, en teekent alle overtredingen der regels zorgvuldig op, om ons eens voor den regterstoel van Christus daerover aen te klagen. De H. Monik Richardus zich eens te onregten tyd de hairen hebbende laten snyden, zag, hoe de duivel alle de hairen van den grond opzamelde en dezelve een voor een telde. De H. Gertrudis merkt eensgelyks op, hoe de duivel alle vlokken wol, welke zy tot nadeel der armoede liet vallen, en alle lettergrepen, welke zy onder het bidden der getyden door verhaesting oversloeg, verzamelde. Dionysius de Karthuizer verhaelt, dat de duivel aen eene kloostervrouw verschenen was, in de hand hebbende eene naeld en eenen zyden draed, welke zy zonder verlof genomen had. Even zoo teekent de booze vyand alle woorden op, welke men gesproken heeft in de plaetsen of in de oogenblikken aen het stilzwygen toegewyd, alle nieuwsgierige blikken en overtredingen der regels, waeraen de nalatige ordensgeestelyken zich pligtig maken. Daerom leven deze ongelukzaligen by het gebed, by de heilige communien, en by alle hunne andere godvruchtige oefeningen, vol lauwheid en zonder den minsten geestelyken troost. De H. Gertrudis wierd wegens eenen enkelen blik, welken zy tegen eene inwendige inspreking op eene harer medezusters wierp, elf dagen lang met droogheid des geestes gestraft. Het is billyk, dat degene, die weinig zaeyt, ook weinig inoogst (1). Hoe zou God in de uitdeeling zyner genaden en van zynen hemelschen troost vrygevig kunnen zyn jegens eenen ordens-

(1) 2 Cor 9, 6.

geestelyken, die zoo gierig en nalatig is? Misschien zou God hem eene groote genade bereid hebben, indien hy zekere regels had nagekomen; maer hy heeft hem wegens zyne nalatigheid van dezelve beroofd. De H. Egidius zeide : Door eene kleine verzuimenis kan men eene groote genade verliezen.

6. Het is toch wonderlyk, zegt de H. Bonaventura, dat vele hun leven voor Christus willen ten beste geven, en weigeren eene kleine moeyelykheid te verdragen, om eenen ligten regel te onderhouden. Ja, zegt de Heilige, indien men u eene harde en zeer moeyelyke zaek had opgedragen, zoo zoudt gy eenige verschooning kunnen vinden; maer welke verschooning zult gy kunnen bybrengen, als gy een ligt gebod overtreedt? Hoe gemakkelyker een regel is, des te onvolmaekter is die ordenspersoon, welke denzelven verzuimt; vermits hy klaer te kennen geeft, dat hy van zynen eigenwil beheerscht wordt. Maer geve God, dat, gelyk ik reeds gezegd heb, dewyl hy de kleine regels zoo minacht, niet tot dat punt kome, van ook weinig prys op de geloften te stellen, en aldus eindelyk geheel verloren ga. *Wie de haeg vernielt, zal van de slang gebeten worden* (1). Wie de haeg der regels vernielt, is in groot gevaer van eenen vergiftigen slangenbeet te ontvangen. Geloof niet, beminde ziel! als gy eenen ordenspersoon, die gedurende langen tyd een stichtend leven geleid heeft, later in eenen afgrond ziet nederdalen, dat de duivel hem door eenen slag zoo diep heeft nedergeveld; neen, in het begin heeft hy hem tot het verzuim der regels, en tot de achteloosheid der kleine dingen aengedreven, en vervolgens heeft hy hem in zware zonden doen vallen.

7. Vele ontschuldigen zich, zeggende, dat de regels niet op straf van zonden verbinden. Maer dit is eene groote dwaling; want alhoewel de regel niet verbindt op straf van zonde, is het nogtans de algemeene leer der godsgeleerden, dat de overtreding der

(1) Eccl. 10, 15.

kleinste regels, zonder gegronde rede begaen, ten minste eene dagelyksche zonde is. Dit heeft de H. Thomas van Aquinen reeds geleerd (1); want sprekende over den regel van zyn orden, welke ook op geene zonde verbindt, merkt hy op, dat de overtreding der andere regels (de plegtige geloften uitgezonderd) maer eene dagelyksche zonde is. Ik zeg: het is ten minste eene dagelyksche zonde; want als de overtreding de gemeente tot groot nadeel, of tot groote verergernis zou strekken, zoo als b. v. uit gewoonte gedurig het algemeen stilzwygen breken, in de cel van zyne medekloosterlingen treden, voor hunne oogen den vasten door den regel voorgeschreven niet houden, en diergelyke misdryven, zoo zou er nog eene zware zonde uit kunnen ontstaen. Daerom kan men er niet aen twyfelen, dat het ten minste eene dagelyksche zonde is. Ten eerste, dewyl de ordenspersoonen, welke de regels overtreden, aldus de middels tot hunne heiliging verlaten, naer welke zy verpligt zyn te trachten. Ten tweede, dewyl zy de belofte. om de regels na te komen, welke zy God by hunne Professie gedaen hebben, niet vervullen. Ten derde, dewyl zy door hun slecht voorbeeld de orde der gemeente stooren. Ten vierde, en dit is ook de zekerste beweegreden, dewyl zy door de overtreding van welken regel het ook zy, maer hunne eigenliefde volgen en zich tegen den wil Gods verzetten. De overtreding der regels is zeker geen deugdelyk werk; men kan ook niet zeggen, dat het eene onverschillige handeling is, want hoe kan een werk, dat uit eigenliefde voortspruit, en waerdoor men een slecht voorbeeld geeft, en de orde der geestelyke tucht stoort, eene onverschillige handeling genoemd worden? Indien het aldus noch goed noch onverschillig is, zoo is het zeker kwaed. Maer als iemand zou zeggen: Het is my genoeg dat het geene doodzonde is! zoo betuig ik hem, dat hy in eenen gevaerlyken toestand is, en dat, als hy nog niet geestelyk gestorven is, hy toch reeds zieltoogt.

(1) 2. 2. q. 186. a. 9. ad 1.

Zulk een ellendige is reeds bevangen met eene sluipende koorts, welke welhaest door de dood zal gevolgd worden.

8. Anderen ontschuldigen zich met te zeggen, dat zy reeds oud en niet meer in staet zyn om een zoo streng leven te leiden als jonge lieden. Hierop geef ik tot antwoord, dat ieder ordenspersoon, jong of oud, door de overtreding der ordensregelen zich en anderen groote schade doet. De H. Petrus Chrysologus zegt, dat een onvruchtbare boom door de schaduw, welke hy geeft, niet alleen zich zelven, maer ook de omstaende vruchbare boomen schaedt (1). Dit laet zich ook op alle ordensgeestelyken toepassen, die door de overtreding der ordensregelen slecht voorbeeld geven. Daerenboven moet men nog opmerken, dat de ouderen nog meer dan de jongen tot de volkomene waerneming der regelen verpligt zyn, omdat zy reeds lange jaren in het orden zyn; want gelyk diegene, welke langer gestudeerd heeft, geleerder moet zyn, zoo moeten ook alle die ordensgeestelyken, die in het klooster langer het leven van den Gekruiste betracht hebben, in de wetenschap der Heiligen, namelyk in de volmaektheid, verder gevorderd zyn. Ten tweede, dewyl het voorbeeld der ouderen meer bydraegt om de jongeren tot de nakoming der regels aen te voeren. De oude ordensgeestelyken zyn de fakkels, welke de geheele gemeente moeten verlichten: zy zyn zuilen, welke de strenge tucht moeten ondersteunen, en die de jongeren tot zich trekken om hun bystand te bieden; maer als deze daerentegen zien, dat de oude er weinig achting aen hechten, zoo zullen zy er nog minder werk van maken. Het verval der kloosters is gewoonlyk niet zoo zeer aen de nalatigheid der jongen toe te schryven, als aen die der ouderen, die door hun slecht voorbeeld aenleiding geven tot de onachtzaemheid in de stiptelyke vervulling der regelen. Wat zal het den ouden baten te schreeuwen en door woorden de eerstbeginnenden

(1) Sermo 106.

tot de volbrenging der regels aen te wakkeren, als zy hun door hun slecht voorbeeld het tegenstrydige leeren ? De H. Ambrosius zegt : De voorbeelden, welke wy met de oogen zien, overtuigen ons beter dan de vermaningen, welke wy aenhooren.

6. Hoe zouden de jongeren in de kloostertucht goed kunnen onderrigt worden, als diegene, welke hen onderrigten, de tucht door hun slecht voorbeeld vernietigen? Niemand kan gesticht worden van wien hy ontsticht wordt, zegt Tertullianus. Toen de gryzaerd Eleazarus door den dwingeland Antiochus gedwongen wierd om het gebod te overtreden, hetwelk God aen de Joden gegeven had, namelyk van geen verkenvleesch te eten, baden hem zyne vrienden, door zynen hoogen ouderdom tot medelyden bewogen, alleen te veinzen er van te eten om de dood te ontgaen; maer de heilige gryzaerd antwoordde hun wysselyk, dat hy liever sterven wilde, want, zeide hy, het is eenen negentigjarigen gryzaerd onweerdig aen jonge lieden het slecht voorbeeld te geven van de wet te overtreden. — Het aenzien van den regtveerdigen is eene vermaning, zegt de H. Ambrosius. Het voorbeeld van oude ordenspersoonen die alle kleine en groote regels nauwkeurig nakomen, is eene vermaning voor de jongere, welke veel krachtiger en veel voordeeliger is dan alle mondelyke vermaningen. Alle goede ordensgeestelyken, die de volmaektheid beminnen, moeten deze pligt wel betrachten, en niets anders zoeken, dan dat de nakoming der regels met alle mogelyke strengheid gehandhaefd worde. Wanneer Jesus de H. Theresia tot zyne bruid verkoos, en haer de regterhand toereikte, sprak hy tot haer de volgende woorden: Van nu af aen zult gy als eene trouwe bruid ieverzuchtig zyn voor myne eer. Evenzoo moet iedere bruid van Jesus Christus haren iever voor de eer van haren bruidegom te kennen geven. Maer vooral moeten de ordensgeestelyken dezen iever doen schitteren in de onderhouding der regelen waerdoor de volmaektheid der gemeente behouden wordt; en dit betreft niet alleen de oversten, maer ook de onder-

danen, byzonderlyk als deze in eenig aenzien zyn, al was het maer door hunne hooge jaren. Wanneer de H. Andreas Avellinus zag, dat men de nakoming der regels verzuimde, vermaende hy vol iever niet alleen zyne medebroeders, maer zelfs zyne oversten. Alsdus deed ook de zuster Maria Theresia Spinelli, uit het klooster der allerheiligste Dryvuldigheid te Napels, die tot eenen hoogen trap van volmaektheid geklommen, en een biechtkind was van P. Antonius Torres, welke in hare levensbeschryving verhaelt, hoe krachtdadig zy tegen misbruiken, die zy bespeurde in hare gemeente beginnen in te sluipen, zich verzette, zonder iemand te ontzien, dewyl zy de eer Gods altyd voor oogen had, hetgeen haer vele vervolgingen en bitterheden deed lyden. Als het op klaerblykende misbruiken en op verslapping van ordenstucht aenkomt, is het noch hooveerdigheid noch vermetelheid, maer deugd en iever voor de eer Gods, er zich tegen te verzetten, en de wanorde te wederhouden, al moest men zelfs daerdoor met de oversten in oneenigheid geraken.

10. Andere ontschuldigen zich met te zeggen, dat zy de bevryding van sommige voorgeschrevene regels niet vragen, om de oversten niet lastig te vallen. Maer deze ontschuldiging is teenemael van geene weerde; want verre van daerdoor de oversten lastig te vallen, zullen zy eerder dezelve stichten door de moeyte, die zy zich zoo dikwyls geven, van hen om de noodige toelating te bidden. Hoe zouden zy ook daerdoor kunnen belastigd worden, daer zy weten, dat het den onderdanen verboden is, deze of die zaek zonder verlof te doen. Verzoek dus, o beminde ziel, het verlof uwer oversten, zoo dikwyls als de regel zulks gebiedt. En wanneer de overste, om de regels na te komen, u hetzelve weigert, zoo wees er niet om gestoord; maer dank hem, en troost u. Wie ter zee vaert verheugt zich, en dankt den stuerman, welke zorgt dat al de matrozen zich van hunne pligt kwyten; want als hy de bestiering verwaerloosden, zoo zou het schip in gevaer zyn van te vergaen. De regels bezwaren; maer, zoo als reeds

gezegd is, zy bezwaren alleen gelyk vleugels, welke dienen om ons tot God te verheffen. De last van Christus heeft vleugels, zegt de H. Augustinus; de regels zyn banden van liefde, die ons aen het hoogtse goed hechten. Daerom moeten degene, die door eenen regel gebonden zyn, met David uitroepen : *De strikken zyn my op het heerlykste ten deele gevallen* (1). Deze strikken zyn kostbare en minnelyke strikken, dewyl zy ons van de ketens der hel bevryden. En als wy met droefheid of met verdriet zien, dat de regel ons iets verbiedt, waer onze eigenliefde naer verlangt, dan moeten wy vol vreugde met den Apostel uitroepen : Ik ben een gevangene des Heeren; als of hy wilde zeggen, ik zie, dat ik gebonden ben; maer ik verheug er my over, dewyl deze banden my nauw met God vereenigen, en my de eeuwige heerlykheid verwerven. De H. Augustinus zegt : De Heer zou u het gouden halssieraed der eeuwige gelukzaligheid niet verleenen, indien hy u van te voren met de banden der heilige regels niet geketend had.

II. Wanneer aldus een uwer medebroeders of zusters u iets vraegt, hetwelk gy niet zonder verlof durft doen, zoo moet gy zonder hapering verklaren, dat het u niet geoorloofd is. Gy moet u niet schamen voor al te nauwkeurig gehouden te worden, als het op vermyding van feilen aenkomt, en vooral van overtredingen der regelen; en al waren ook alle de anderen hierin nalatig, zoo moet gy ten minste hierin eene uitzondering maken. Vrees ook niet voor ydele eer; want het is God zeker aengenaem, dat gy, als het noodig is, byzonder zyt in de onderhouding der regelen, hoe klein dezelve ook mogen zyn, opdat uw goed voorbeeld de anderen aenspore, en hen opwekke om ook hunne pligten waer te nemen en eer aen God te geven. Laet uw licht alzoo voor de menschen schynen, opdat zy, uwe goede werken ziende, uwen hemelschen Vader pryzen (2).

(1) Psalm, 15, 6. (2) Matth. 5, 16.

12. Gy kunt geene groote zaken voor God doen. gy kunt geene strenge werken van boetveerdigheid verrigten, gy kunt geene lange gebeden storten, onderhoud dus ten minste zorgvuldig de regels, en wees verzekerd, dat deze nauwkeurigheid al voldoende is om in korten tyd grooten voortgang in de volmaektheid te doen. Eene groote dienares Gods plagt te zeggen : De nauwkeurige onderhouding der regelen is de kortste weg tot de volmaektheid. Daerom had de H. Bonaventura reeds gezegd : De beste volmaektheid bestaet in de onderhouding van alle de regelen. Hoe trouwer eene ordenspersoon hierin is, zoo weldadiger is God ook jegens haer. De H. Theresia zegt: Eene kloostervrouw, die de kleinste punten der regels onderhoudt, gaet niet alleen, maer zy vliegt tot de volmaektheid.

13. De H. Augustinus noemt met reden de regels den spiegel van den kloosterlyken staet, dewyl de kloosterlingen in de onderhouding der regels zien kunnen hetgeen zy zyn : of zy regtveerdig of onregtveerdig zyn. Daeraen kan men erkennen, zegt Hugo van St. Victor, de stelling van den H. Augustinus uitleggende, of men in de volmaektheid toeneemt of niet, of men God behaegt of mishaegt. Uit de wyze, op welke eene ordenspersoon hare regels onderhoudt, kan men weten, of zy de volmaektheid wel of niet bemint, voor of achteruit gaet, God wel of niet behaegt. Denk niet, beminde ziel! dat uwe heiligheid bestaet in groote zaken te verrigten; neen, dezelve bestaet alleen in de nauwkeurige onderhouding der regelen. Dus doet eene ordenspersoon niet goed, als zy op den tyd, dat de regel arbeid of verzet voorschryft, zich in het koor begeeft om te bidden of oefeningen van boetveerdigheid te verrigten. P. Alvarez zeide : Zulke ontydige godsdienstige werken zyn gestolen offers, welke God niet aenneemt. — Een zeker broeder van de Capucienen verzuimde altyd den algemeenen arbeid, om zyne byzondere oefeningen van godvruchtigheid te verrigten; by zyne dood verscheen hem Jesus als regter, en beval, dat alle zyne mondgebeden en andere

godvruchtige oefeningen, welke hy ten tyde der algemeene diensten verrigt had, zouden uitgedeeld worden aen degene, die, voor de gemeente gearbeid hadden, zoo dat er niets voor hem overbleef. Maer korts daerna vernam hy, dat door Gods oneindige bermhertigheid zyn leeftyd verlengd was, zoo dat hy op nieuws hersteld zynde de grootste zorg droeg om alle oefeningen der gemeente by te woonen. De H. Maria Magdalena van Pazzis plagt te zeggen, dat het beste middel om groote verdiensten te verzamelen is van alle byeenkomsten der gemeente zoo veel het mogelyk is by te woonen. Het is waer, dat zekere omstandigheden, zoo als ziekte of gewigtige bezigheden uwer bediening, u van zonde ontslaen, indien zy de overtreding der regels in eene kleine zaek veroorzaken; maer het is insgelyks waer, dat de bezigheden niet zoo dikwyls, als traegheid en weinige liefde tot de regels, de oorzaek van zulke overtredingen zyn; dewyl anderen, die ook ziek, en misschien nog zieker zyn dan wy, en met grooteren arbeid overladen, nogtans in het nakomen der regels zorgvuldiger zyn dan wy, en geen vinger breed van die regels afwyken, welke wy zoo dikwyls verzuimen. Die de onderhouding der regels bemint, vindt gemakkelyk een middel om beide te vereenigen. De H. Theresia zegt: Het kwaed is somtyds gering, en dan schynt het ons, dat wy tot niets verbonden zyn.

14. Om u meer en meer de begeerte van eene nauwkeurige volbrenging der regels in te boezemen, zoo is het zeer gewigtig, beminde ziel, dezelve dikwyls, of ten minste meermaels in het jaer te lezen en te herlezen, om alzoo te kennen, waeraen gy gemist hebt, en waerin gy u moet beteren. Dit is eene van de beste geestelyke lezingen, welke gy kunt verrigten. Ook is het zeer nuttig uw geweten te onderzoeken over die regels, welke gy het meest verzuimt. En als gy de regels overtreden hebt, zoo schaem u niet u by uwen overste aen te klagen en hem er eene boete om te verzoeken. De duivel zeide tot den H. Dominicus, dat hy in de alge-

meene vergadering, alwaer de ordensgeestelyken hunne fouten bekennen, en er berispingen of boeten over ontvangen, wederom alles verloor, wat hy in de spyskamer, in de spreekkamer en op andere plaetsen des kloosters gewonnen had. Maer eer gy u aenklaegt, moet gy bereid zyn om alle verwyting en alle boeten, welke men u zal opleggen, aen te nemen. Dit zeg ik, opdat gy niet doen zoudt even als sommige, die zich over hunne fouten aenklagen, om voor ootmoedig gehouden te worden, maer die daerna geene berispingen willen aennemen. Om de regels getrouw te volgen, moet men, volgens de opmerking van den H. Ignatius de Loyola, dezelve boven al in den geest van liefde, en niet van ongeruste en slaefsche vrees onderhouden, dat is te zeggen, niet uit vrees voor de straf, niet om de andere te verwonderen, maer alleen uit liefde om Jesus Christus te behagen. En daerom verklaert de H. Ignatius, dat zyn regel niet op zonde verpligt, opdat de liefde en de begeerte van God te behagen meer zou aensporen dan de vrees van hem te beleedigen. De H. Eucherius zegt : Denk, dat gy alleen dien dag geleefd hebt, waerop gy uwen eigenwil verstorven hebt, en welken gy zonder eenen regel te overtreden hebt doorgebragt. Beschouw zulk eenen dag alleen, zegt hy, als eenen dag van winst. De H. Maria Magdalena van Pazzis gaf de dry volgende schoone leeren wegens de onderhouding der regels. De eerste : Schat uwe regels zoo hoog als God zelven De tweede : Gedraeg u, als of gy alleen dezelve moest onderhouden. De derde : Wanneer anderen de onderhouding der regels verzuimen, zoo tracht hunne fouten te herstellen door uwe nauwkeurigheid.

15. Ten laetste, om tot ons voorwerp weder te komen, wees vast overtuigd, dat de volmaektheid eener ordenspersoon niet bestaet in groote en vele zaken te verrigten, maer in dezelve wel te verrigten. Groot was de lof, welke het volk Jesus Christus toewierp, hem met regt zeggende, gy hebt alle din

gen wel gemaekt(1).Buitengewoone en zeer moeyelyke dingen zyn niet voor allen geschikt, en kunnen niet ten allen tyde geschieden; maer de gewoone werken, b. v. het algemeen gebed, de onderzoeking des gewetens, de H. Communie, de H. mis hooren, de getyden bidden, zyne bediening, en andere door de gehoorzaemheid voorgeschrevene bezigheden waernemen, zyn zaken, die dagelyks en door allen verrigt worden. Nu, al waren het ook de verachtelykste dingen der wereld, als dezelve maer goed verrigt worden, zullen zy u zeker heilig maken. Het is niet genoeg te doen hetgene God wilt, men moet het ook doen gelyk God het wilt. In de jaerboeken der *Cisterciensers* wordt verhaeld, dat in zekeren nacht, terwyl de kloosterlingen de metten baden, de H. Bernardus vele engelen zag, die opteekenden al wat de moniken in het koor deden. De werken van eenigen schreven zy met goud, die van anderen met zilver, van dezen met inkt, van die met water; daerdoor te kennen gevende de volmaektheid of onvolmaektheid, met welke ieder van hen bad. Daeruit kunnen wy zien, hoe weinig de volmaektheid kost, indien men maer wilt; dewyl men door de gewoonlyke zaken, welke men dagelyks verrigt, zonder iets anders te doen, een groote heilige kan worden. God vereischt niet, dat wy ons in diepe betrachtigen dompelen, dat wy ons schrikkelyke werken van boetveerdigheid opleggen, hy vraegt alleenlyk, dat wy, hetgene wy verrigten, wel verrigten.

16. Vele kloostergeestelyken zyn gewoon in de heilige tyden, b. v. in de novene voor de geboorte van Christus of voor Pinksteren of voor de feestdagen van Maria zich aen vele oefeningen van godsvrucht te onderwerpen : aen het vasten, aen de geeselkoord, aen mondgebeden en diergelyke zaken. Deze werken zyn goed; maer de beste godvruchtigheid voor velen onder hen zou zyn, in die tyden hunne werken met grootere volmaektheid te verrigten.

(1) Marc. 7, 27.

Deze volmaektheid bestaet in twee dingen : Het eerste, alles te doen uit inzigt om God alleen te behagen ; dewyl de volmaektheid niet bestaet in hetgeen men uitwendig doet, maer in de goede meening. Alle heerlykheid der dochter van den koning is inwendig (1). Het tweede, dat het werk goed verrigt worde, dat is aenstonds, met oplettendheid en nauwkeurigheid. Het eerste middel, om hetgeen men doet goed te doen, is van hetzelve te verrigten met een levendig geloof aen de tegenwoordigheid Gods, opdat dit werk weerdig zy voor zyne goddelyke oogen te verschynen. Het tweede middel is, dit werk te verrigten, als of men niets anders meer te verrigten had. Als men het innerlyk gebed oefent, moet men nergens op denken dan om het goed te oefenen; als men de getyden bidt, moet men alleen opletten om dezelve goed te bidden; als men eene door de gehoorzaemheid voorgeschrevene bezigheid verrigt, moet men alleen bedoelen dezelve goed te verrigten. Men moet alsdan noch aen het verledene noch aen het toekomende denken. Als b. v. wanneer gy bidt, u de gedachte komt, hoe gy dit bevel moet voltrekken, hoe gy dit werk zult beginnen, en diergelyke anderen, dit is eene bekoring des duivels. Pater Avila schreef aen iemand : Als u eene gedachte ontydig in den geest komt, zoo zeg maer : God beveelt my thans dit werk niet, en daerom is het ook niet noodig, dat ik er nu aen denk; ik zal zulks doen, als het my bevolen wordt. Het derde middel is van ieder werk te verrigten, als of dit het laetste van ons leven ware. De H. abt Antonius herhaelde dikwyls dit middel aen zyne leerlingen, opdat zy alle hunne werken goed zouden verrigten. De H. Bernardus zeide: Een ieder moet by alle zyne handelingen aen zich zelven vragen : Als gy nu moest sterven, zoudt gy dan dit werk doen en op deze wyze hetzelve verrigten ? Insgelyks, beminde ziel, zeg dikwyls tot u zelven : Indien ik voor de laetste mael de heilige mis bywoonde, met welke godvruchtigheid

(1) Ps. 44, 14

zou ik dezelve aenhooren? Indien ik voor de laetste mael de getyden moest bidden, met welke opmerkzaemheid zou ik dezelve bidden? Als deze de laetste H. Communie, als dit het laetste gebed ware, met hoe grooten iever zou ik dezelve verrigten? Daerom schreef ook de H. Basilius : Als gy 's morgens uw werk verrigt, zoo denk, dat gy niet meer tot 's avonds zult leven, en denk 's avonds, dat gy den volgenden morgen niet meer zult beleven. Men verhaelt van eenen Predikheer, die gewoon was zich elken morgen, eer hy de H. Mis las, te biechten, dat hy eindelyk van eene gevaerlyke ziekte aengetast zynde, hem door zynen overste bevolen wierd zich te biechten om zich tot de dood te bereiden. Alsdan verhief de zieke zyne handen ten hemel en riep uit : God zy geloofd! sedert dertig jaren heb ik my dagelyks gebiecht, als of ik terstond moest sterven. Zalig, zegt onze Verlosser, is de dienaer, welken de Heer by zyne komst aldus vindt werkende.

17. Een ander middel dat byzonder nuttig is voor zwakke zielen, opdat zy hunne dagelyksche werken goed verrigten, is van alleen te denken aen de bezigheden van den tegenwoordigen dag. Hetgene, waerdoor vele persoonen in den weg des Heeren den moed verliezen, is de vrees der moeyelykheid, welke zy gevoelen door de verpligting van tot de dood toe zoo zorgvuldig te wandelen en gedurig de eigenliefde te moeten wederstaen. Het beste middel om deze bekoring te overwinnen is zich te verbeelden, dat men maer den tegenwoordigen dag te leven heeft. Wie zou, indien hy wist, dat hy alleen den dag van heden te beleven had, niet trachten alles wat hy doet goed en volmaekt te doen? Dit middel kàn, gelyk gezegd is, zeer dienstig zyn voor zwakke zielen, want grootmoedige en ieverige zielen, behoeven zich de moeyte en den arbeid niet te verbergen; integendeel zy verheugen zich, en haken naer het lyden om daerdoor God te behagen. Een ander middel is byzonder dienstig voor de kloosterlingen, welke den weg naer volmaektheid eerst beginnen te bewandelen, namelyk dat zy bedenken (gelyk het waer-

lyk is) dat alles, wat in het begin hard en moeyelyk valt, in korten tyd door de gewoonte ligt en aengenaem wordt. Hoort, hoe de H. Geest ons hiervan verzekert : *Ik zal u door de wegen der regtveerdigheid geleiden, en dezelve ingegaen zynde, zullen uwe schreden niet verkort worden, en in uwen loop zult gy geenen hinderpael hebben* (1). Ik zal u, zegt God, in het begin door het enge pad der deugd geleiden; maer weldra zult gy eene groote en breede straet instappen, en dezelve zonder beletsel doorloopen. De H. Bernardus schreef hetzelfde aen den Paus Eugenius : In het begin zal u eene zaek onverdraeglyk schynen; maer door het verloop van tyd, indien gy er u aen gewent, zult gy dezelve niet meer zoo moeyelyk vinden; na korten tyd zult gy dezelve niet meer gevoelen, en weldra zal zy u zelfs verheugen; volgens de uitspraek van den wyzen man, omdat ik eenen korten tyd gearbeid heb, heb ik eene groote rust gevonden (2).

GEBED.

O myn God! ik ben die boom, welke reeds lang verdiend had de woorden van het Evangelie te hooren : Kap hem uit, waertoe neemt hy de aerde in (3)? Kap hem omver dezen onvruchtbaren boom en werp hem in het vuer, waerom hem nog langer die plaets laten vervullen? Ongelukkige, sedert zoo vele jaren leef ik in het klooster, en ben door u met zoo vele hulpmiddelen om heilig te worden begunstigd, en ach myn God! welke vruchten hebt gy tot hiertoe van my ontvangen? Gy wilt nogtans niet, dat ik wanhope en van uwe bermhertigheid mistrouwe; want gy zelf hebt gezegd : *Bidt, en gy zult verkrygen* (4). Dewyl gy dus geerne ziet, dat ik u om genade bid, zoo smeek ik u vooreerst my te vergeven de zonden, door dewelke ik u zoo dikwyls beleedigd heb; en het is my uit ganscher herte leed met zoo vele beleedigingen aen de liefde en weldaden, welke gy

(1) Spreuk. 4, 11, 12. (2) Eccl 51, 35. (3) Luc. 7, 13. (4) Joann. 16, 24.

my bewezen hebt, te hebben beantwoord. De tweede genade, om welke ik u bid, myn God, is de gaef uwer heilige liefde, opdat ik u niet als in het voorleden met onverschilligheid, maer van ganscher herte beminne, alle, ook de minste beleedigingen vermydende, en alles doende, wat ik weet, dat u kan behagen. De derde genade, om welke ik u bid, is de heilige volherding in uwe liefde. Ja ik acht nu uwe liefde hooger dan alle koningryken der wereld. Gy wilt, dat ik u geheel toebehoor, en ik wil ook geheel aen u toebehooren. Aen het kruis en in het H. Sakrament des altaers hebt gy u geheel aen my geschonken; ik schenk my ook geheel aen u en zonder voorbehoud. Ik dank u om den moed, dien gy my hebt ingeboezemd, van u dit geschenk aen te bieden; want dewyl gy het my ingeeft, is dit reeds een teeken, dat gy myn offer aenneemt. O myn Jesus! ik ben de uwe, en hoop, dat gy myn zult zyn gedurende de geheele eeuwigheid. Ik wil niet, dat voortaen myn wil, maer alleen uw heiligste wil in my leve; en daerom beloof ik u van heden af te trachten alle, ook de kleinste regels van myn orden na te komen, dewyl ik weet, dat alle u behagen. Ja met de H. Catharina van Genua roep ik tot u: O liefde, o liefde, geene zonden meer. Ik bid u, maek dat ik u beminne of dat ik sterve; of beminnen, of sterven. — O Maria! myne Moeder, spreek gy tot uwen goddelyken Zoon, en verwerf my de genade van hem te beminnen of te sterven.

IV. AFDEELING.

OVER DE VIER TRAPPEN DER VOLMAEKTE GEHOORZAEMHEID.

1. Opdat eene ordenspersoon volmaekt gehoorzame, moet dezelve *snel*, *nauwkeurig*, *geerne* en *eenvoudiglyk* gehoorzamen. Dit zyn de trappen, door welke men tot de volmaekte gehoorzaemheid op-

klimt. De eerste trap is dus, dat men *snel* gehoorzaemt, namelyk dat men hetgene, wat door de gehoorzaemheid opgelegd wordt, met spoed, zonder tegenspraek en zonder tegenzin voltrekke. Er zyn eenigen, die zich niet eerder besluiten om te gehoorzamen, dan na vele ontschuldigingen of na veel bidden der oversten. Dus handelen waerachtig gehoorzame zielen niet. Een opregt gehoorzame, zegt de H. Bernardus, aerzelt niet om te gehoorzamen; nauwelyks hoort hy, wat hem bevolen wordt, of hy strekt terstond de handen tot het werk uit, en houdt de voeten tot het gaen bereid, om de gehoorzaemheid te volgen. Als een de gehoorzaemheid beminnend ordenspersoon 's morgens de klok hoort, die het teeken geeft om op te staen, wentelt hy zich niet lang in het bed heen en weêr, maer staet, gelyk de H. Theresia zegt, vlug op, om aen de stem Gods, die hem roept, te gehoorzamen. En als hem van den overste eene bezigheid wordt toevertrouwd, brengt hy er niets tegen in, hy ontschuldigt zich niet, hy toont niet den minsten tegenzin door zyne stilzwygendheid, welke den overste dikwyls bedroeft, maer antwoordt met een blymoedig gelaet: Zie ik ben bereid, en hy gaet terstond het bevel voltrekken. Men moet, om hem tot de gehoorzaemheid te bewegen, niet lang bidden, of het bevel dikwyls herhalen, of hem de oorzaek aenhalen, gelyk die verlangen, die men met regt wederspannige peerden noemt, welke men dikwyls met den toom moet trekken, opdat zy dengenen volgen, die hen leidt; waerdoor zy het grootste gedeelte van de verdiensten der gehoorzaemheid, welke zy nog nauwelyks volbrengen, verliezen. Neen, hy is op het woord bereid, om zonder tegenspraek te gehoorzamen.

2. O hoe rykelyk beloont God de vlugge gehoorzaemheid. Hy heeft reeds dikwyls door wonderen getoond, hoe aengenaem hem deze deugd is. Wanneer de H. Marcus, een monik, eens aen het schryven was, wierd hy van zynen abt Silvanus geroepen; hy gehoorzaemde terstond, en schreef zelfs

het begonnen woord niet uit. Hierop keerde hy terug, en vond het onvoleindigde woord met gouden letters voluitgeschreven (1). Blosius verhaelt ons ook, dat het kind Jesus eens aen eene kloostervrouw verschenen zynde, deze terstond wegging, om eenen zekeren regel te volbrengen; maer toen zy weder terug kwam, vond zy Jesus geheel volwassen, welke haer zeide : Myne dochter, uwe vlugge gehoorzaemheid heeft gemaekt, dat ik in uw hert gewassen ben. Het kind Jesus verscheen ook aen eenen ordensgeestelyken, die, dewyl de vespers luidden, hem terstond verliet en wegging. Toen hy naderhand wederom in zyne cel kwam, vond hy het kind nog daer, hetwelk tot hem zeide : Dewyl gy my verlaten hebt, hebt gy my weder gevonden; indien gy niet weggegaen waert om te gehoorzamen, dan zou ik u terstond verlaten hebben (2). Men verhaelt ook, dat de H. Columbanus, om de gehoorzaemheid van eenige moniken die ziek waren te beproeven, hun zeide : Staet allen op, en dorscht het koren op de schuer. De waerachtig gehoorzamen stonden terstond op en begonnen te werken, maer de andere zieken bleven liggen, dewyl hun geest ook krank was. Maer wat gebeurde nu? De gehoorzamen wierden terstond gezond, terwyl de anderen ziek bleven gelyk van te voren (3). God heeft ook dikwyls getoond, hoe zeer hem het aerzelen in het gehoorzamen mishaegt. Broeder Juniperus eens eenen geneverboom in den hof plantende, wierd van den H. Franciscus geroepen; maer hy luisterde niet vlug, en wilde het boompje, welk hy juist in de hand hield, nog planten; waerna hy wegging. Om hem nu de begane fout te laten kennen, vervloekte de H. Franciscus den boom, en beval hem in den naem Gods niet hooger te worden; en waerlyk hy wierd geenen vinger breed meer hooger. De verteller voegt er nog by, dat deze geneverboom tot

(1) Vita PP. de Obed. § 1. (2) Chron. S. Franc. cap. 30.
(3) P. Plat. De bono statu Rel. l. 2 c. 5.

op zynen tyd in het klooster van Carirola was, dat hy wel groen, maer altyd even klein gebleven was (1). Welke ellende is het ordenslieden te zien, die alleen daerom niet terstond gehoorzamen, dewyl het hun door de gehoorzaemheid opgelegd wordt. Als het hun niet bevolen wierd, zouden zy het misschien terstond doen, dewyl het dan hun eigenwil ware. Er zyn ook vele, die als hun eene bezigheid wordt opgedragen, zich niet eerder besluiten, dan na meermalen herhaeld te hebben: Ik kan niet, ik kan ja niet. Zulke deden beter, indien zy zeiden: Ik wil niet, ik wil niet. De H. Joseph Calasantius zeide: Wie in plaets van te zeggen: ik wil niet, zegt: ik kan niet, die bedriegt niet den overste, maer zich zelven.

3. De tweede trap der volmaekte gehoorzaemheid is, dat men nauwkeurig, dat is stiptelyk en zonder uitlegging gehoorzaemt. Stiptelyk, dat is zoo veel als zonder God een gedeelte van het offer te rooven, door hetzelve in stukken te hakken, maer gehoorzamen met alle aendacht, en vlytig al den tyd aen te wenden, welken de zaek vereischt. Eenige zyn in de tegenwoordigheid der oversten nauwkeurig en vlytig, maer als dezelve afwezig zyn, dan verrigten zy wel hetgene de gehoorzaemheid hun oplegt; maer op eene zoo onvolmaekte wyze, dat men niet weet, of zy belooning of veel meer straf daervoor verdienen. De H. Maria Magdalena van Pazzis plagt te zeggen: Een ordensgeestelyke heeft zynen wil niet aen de menschen, maer wel aen God geschonken, en niet alleen ten deele, maer geheel en al. Stiptelyk en zonder uitlegging. Toen de H. Thomas van Aquinen eens te Boulonje was, kwam er een leekenbroeder van een ander klooster aen, die, omdat hy wegens zeer gewigtige zaken moest uitgaen, van den prioor het verlof gekregen had, den eersten, dien hy zou aentreffen, tot geleidsman te nemen. Alsdan ontmoette hy toevalliger wyze den H. Tho-

(1) Wading. Annal. Minor ann. 1222. num. 11.

mas, en zeide tot hem, dat hy uit gehoorzaemheid moest met hem gaen. De Heilige gehoorzaemde terstond; maer daer de broeder zich moest haesten, en de Heilige, die zeer zwaerlyvig was, langzaem ging, zoo bad de broeder hem sneller te gaen, dewyl de zaek dringende was. Toen de goede broeder later vernam, wie zyn gezel geweest was, bad hy den Heilige meermalen om vergeving; doch deze toonde hem daerom niet de minste ontevredenheid (1). De Heilige had wel kunnen uitleggen, dat het van den prioor gegeven verlof zich niet tot hem uitstrekte; maer neen, hy wilde zonder tegenspraek, zonder uitlegging gehoorzamen, en hy zeide zelfs tot eenen, die meende, dat hy zich had kunnen ontschuldigen, dat een ordensgeestelyke op niets moet acht geven, dan op stiptelyk te gehoorzamen.

4. Cassianus verhaelt, dat de abt Joannes aen eenen ouden monik, die ver van daer was, door twee jongelingen eenen korf vygen ten geschenke zendende, deze den weg vermisten, zoo dat zy verscheidene dagen in de woestyn ronddwaelden zonder te eten te hebben. Nu hadden zy dit gebod wel dus kunnen uitleggen, dat zy in dezen uitersten nood de voor den ouderling bestemde vygen konden eten, zonder de gehoorzaemheid te kwetsen, maer zy wilden het niet doen, en men vond hen beide by den korf dood liggen (2). Hiermede wil ik niet zeggen, dat men de gehoorzaemheid altyd letterlyk moet voltrekken, en dat het niet geoorloofd is den wil des overste in eenige gevallen, waer dit billyk en noodwendig schynt te zyn, uit te leggen; maer ik zeg alleen, dat zekere valsche en verkeerde uitleggingen zeer weinig verschillen van de wezenlyke ongehoorzaemheid. Zoo dikwyls men dus niet zeker zyn kan, dat de overste er eene andere meening in heeft, moet de onderhoorige gehoorzamen. Er zyn ook ordensgeestelyken, die als zy ook den wil der oversten in eene zaek nauwkeurig

(1) Sur. 7. Mart. (2) Cassian. Inst. I, 5. c. 10.

kennen, niettemin doen, wat hunne eigenzinnigheid hun ingeeft, zeggende, dat hun het tegendeel niet verboden is. Zoo doen waerlyk gehoorzamen niet, zegt Albertus de Groote. De waerlyk gehoorzame wacht het uitdrukkelyk bevel des overste niet af; zoodra hy zynen wil kent, heeft hy genoeg, en hy volbrengt denzelven als een bevel. Dit is de wyze om volmaekt te gehoorzamen; want volgens de leer van den H. Thomas van Aquinen moet men den wil des overste, op welke wyze men denzelven ook verneemt, als een stilzwygend bevel beschouwen, naer hetwelk men luisteren moet.

5. De derde trap der volmaekte gehoorzaemheid is met vreugde te gehoorzamen. Wie onwillig gehoorzaemt, en tegen den overste mort, doet eerder eene zonde dan eenen akt van deugd. De H. Bernardus zegt : Als gy by het ontvangen van het bevel in uw hert tegen uwen overste mort, zoo is het werk, al vervult gy het ook uiterlyk, geene deugd, maer een dekmantel uwer boosheid; want gy luistert maer om voor gehoorzaem gehouden te worden, en gy zondigt in der daed, als gy zulke bevelen in uw hert veracht. Welke ellende is het niet te zien, hoe eenigen alleen datgene geerne doen, wat zy zelven verlangd hebben, of waerom men hen dikwyls gebeden heeft, en die maer geerne die bezigheden op zich nemen, welke hunne eigenliefde het meest bevredigen.

6. Hoe kan men zulke gehoorzamen ordensgeestelyken noemen, die maken, dat de oversten hun maer dat opleggen, wat hun behaegt, en die maer datgene doen, en niets anders willen? De H. Ignatius de Loyola zegt, dat men zich bedriegt, wanneer men meent de gehoorzaemheid te onderhouden, als men de oversten even als noodzaekt dat te bevelen, wat men verlangt. En hy haelt hier te pas de woorden van den H. Bernardus aen : Wie openlyk of in 't verborgen zich bemoeyt, dat zyn overste hem opleg-ge, wat hy wilt, die bedriegt zich, als hy meent, dat hy gehoorzaem is, daer hy niet den overste, maer de overste hem gehoorzaemt. Trithemius noemt zelfs die or-

denspersoonen, die met tegenzin gehoorzamen, duivelsche wanschepsels (1); dewyl ook de duivel gehoorzaemt, maer alleen uit dwang. Ja zulken, die alleen uit nood gehoorzamen, zyn erger dan de duivel; dewyl deze aen God de gehoorzaemheid niet beloofd heeft, welke zy hem door eene plegtige belofte beloofd hebben. Ik zou vele ordensgeestelyken vragen, waerin hunne gehoorzaemheid bestaet, daer zy dat alleen met vreugde doen, wat naer hunnen zin is, en wat niet naer hun hoofd is, met zulken tegenzin en zulke ongerustheid verrigten, dat men het in hun gelaet kan zien. De H. Bernardus zegt: Wat plaets heeft de gehoorzaemheid, alwaer men in het gehoorzamen maer tegenzin en treurigheid bemerkt?

7. Eenen blymoedigen gever bemint God, zegt de H. Paulus. God bemint dengenen, die hem met vreugde en liefde geeft, wat hy uit liefde doet. Waerlyk gehoorzame zielen vervullen die bevelen met grootere vreugde, die hare neiging het meest tegenstreven; dewyl zy alsdan zekerder zyn, dat zy niet haren wil; maer den wil Gods vervullen. Kan er wel een grooter genoegen zyn, dan by de verrigting van een werk te kunnen zeggen: Als ik dit doe, behaeg ik God. Indien gy Jesus Christus regt wilt behagen, beminde ziel, moet gy uwe oversten bidden, dat zy u naer hun goeddunken en zonder opzigt bevelen; want alsdan hebben zy grootere vryheid om u te gebruiken, waer het noodig is, en gy zult door de volbrenging hunner bevelen des te grootere verdiensten verwerven. Dan kunt gy ook verzekerd zyn, dat gy even zoowel in die zaken, welke gy geerne doet, als in die, welke uwe eigenliefde tegenstreven, verdiensten vergadert. Houd u altyd aen den schoonen regel van den H. Franciscus van Sales: Vraeg niets, en weiger niets.

8. De H. Joannes Climacus zegt: Gehoorzaemheid is het graf van den eigenwil. Anderen noemen haer de dood van den eigenwil; maer met veel meer regt noemt deze Heilige haer het graf van den eigenwil;

(1) Monstra diaboli. Trith.

dewyl een overledene, zoo lang hy buiten het graf is, toch nog te zien is, terwyl er, als hy begraven is, niets meer van hem op de aerde verschynt. By eenigen is de wil door de oefening der gehoorzaemheid gestorven, maer hy verschynt somwylen nog uiterlyk. By volmaekteren is hy niet alleen gestorven, maer ook begraven, zoo dat hy niet meer kan verschynen. Hierin was byzonderlyk de H. Maria Magdalena van Pazzis bewonderingsweerdig; want zy gaf hare oversten nooyt te kennen, waertoe zy eene byzondere neiging of tegenzin had. Doe ook aldus, beminde ziel, toon u by alle ambten, oefeningen en bezigheden, welke de gehoorzaemheid u oplegt, onverschillig, en voltrek dezelve met vreugde. En zoo gy aen deze vreugde wilt deelachtig worden, doe dezelve met het inzigt van God alleen te behagen; want indien gy het met een ander inzigt deedt, om b. v. de welwillendheid der oversten te winnen, of om hen daerdoor te verpligten u niets te weigeren, of om niet berispt te worden, of als een ongehoorzame door te gaen, indien gy uit zulke baetzuchtige inzigten zoudt gehoorzamen, dan zult gy wel de oversten bevredigen, maer niet God; alzoo zoudt gy alle moeyte en ongemakken, welke met de gehoorzaemheid verbonden zyn, verduren, en niettemin altyd ongerust blyven. Daerenboven bemerk ik nog dit : zoo gy geen ander doelwit hebt dan God te behagen, zult gy met blydschap gehoorzamen, niet alleen als de oversten u vriendelyk en zachtjes bevelen, maer ook als zy u iets op eene harde en gebiedende wyze zullen zeggen. Hierin bestaet juist de verdienste. P. Rodriguez verhaelt, dat de H. Gertrudis eens God biddende hare abdis van eene te groote hardheid en onverduldigheid te bevryden, waerin deze dikwyls viel, de Heer haer antwoordde, dat hy deze fout by hare overste gedoogde, ten eerste opdat dezelve des te ootmoediger zou blyven, ten tweede opdat hare onderdanen des te grootere verdiensten zouden kunnen verzamelen, met dit onaengename voorkomen der abdis geduldig te verdragen.

9. De vierde en laetste trap, welke de gehoorzaemheid volkomen maekt, is met eenvoudigheid te gehoorzamen, volgens de uitspraek van den Apostel: *Weest gehoorzaem in eenvoudigheid des herten* (1). De eenvoudigheid des herten brengt met zich, dat men zyn eigen oordeel aen het oordeel der oversten onderwerpt, en alles voor goed en billyk houdt, wat de oversten bevelen. Laten wy hooren, hoe de H. Geest zyne bruid de volmaekte gehoorzaemheid leert. Indien gy u niet kent, o schoonste onder de vrouwen, zoo ga uit, en volg de voetstappen uwer kudden (2), dat is, indien gy niet weet, hoe gy my door uwe werken kunt behagen, zal ik het u zeggen : Verlaet u zelve, en volg de voetstappen uwer schapen : betracht, dat deze, als zy naer de weide gedreven worden, niet vragen, waerom men naer die plaets en op deze uer gaet, waerom men zoo snel of zoo langzaem gaet; maer zy volgen den herder zonder tegenspraek. — Zoo moet ook een godvruchtig ordenspersoon doen, hy moet blindelings gehoorzamen, zonder te weten, waerom dit of dat bevolen wordt. — De groote dienaer Gods Pater Pavone, uit de Societeit Jesu, was gewoon te zeggen : Opdat de gehoorzaemheid volmaekt zy, moet zy op beide voeten gaen, dat is met het verstand en den wil; als men met den wil alleen, en niet met het verstand gehoorzaemt, zoo dat men anders oordeelt dan de oversten, zulke gehoorzaemheid, zeide hy, is niet volmaekt, maer zy is kreupel. De H. Maria Magdalena van Pazzis zeide hetzelfde : De volmaekte gehoorzaemheid verlangt eene ziel zonder wil, en eenen wil zonder oordeel. Daerom zeide de Heilige, dat zy, om op eene volmaekte wyze te gehoorzamen, zich beïeverde, vooreerst om haer oordeel gevangen te nemen, waerna zy zich toelegde om te gehoorzamen. Wie ook niet met het oordeel gehoorzaemt, die zal moeyelyk geerne gehoorzamen, en daerom zal zyne gehoorzaemheid eene slaefsche, gedwongene, en geene

(1) Ephes. 6 5. (2) Hoogl. 1 8.

kinderlyke en liefdevolle gehoorzaemheid zyn. Dit heeft de Apostel ons willen leeren, als hy zegt : *Dienende als met eenen goeden wil, als of gy God den Heer diende, en niet de menschen* (1). Wy zullen dus nooyt bereidwillig gehoorzamen, ten zy dat wy alleen God gehoorzamen willen, die niet feilen kan in hetgeen hy beveelt, en niets beveelt, dan wat tot ons beste dient.

10. De H. Thomas zegt : Een ordensgeestelyke moet het bevel van zynen overste uitvoeren, al schynt de bevolene zaek hem ook onmogelyk; dewyl het hem niet toestaet te beslissen, of hetgeen hem opgelegd is geworden, mogelyk zy of niet. De H. Bernardus zeide : De volmaekte gehoorzaemheid vereischt van den onderdaen geene bescheidenheid. En op eene andere plaets merkt hy op, dat een novicie, die in het gehoorzamen zyne eigene voorzigtigheid wilt volgen, onmogelyk in de gemeente kan blyven, omdat het eene onverdragelyke hooveerdigheid is zich een ambt te willen aenmatigen, hetgeen den overste aengaet : den overste staet het toe te beslissen, en den onderdaen te gehoorzamen. De H. Ignatius de Loyola eens zeggende, dat indien de Paus hem bevolen had op een schip zonder mastboom, zonder riemen en zonder zeilen in zee te steken, hy terstond blindelings zoude gehoorzaemd hebben, antwoordde hem iemand, dat het toch niet verstandig zou geweest zyn zich vrywillig in doodsgevaer te begeven; de Heilige hernam wysselyk, dat deze voorzigtigheid maer van den overste vereischt wierd, en dat die van den onderhoorige maer bestond in zonder uitstel te gehoorzamen.

11. Hetzelfde leert ons de H. Schriftuer, zeggende, dat wy zyn moeten even als het leem in de hand van den pottenbakker (2), opdat de overste uit ons make, wat hem behaegt. De profeet Isaias zegt : *Zal het leem wel tot den pottenbakker zeggen : Wat maekt gy van my* (3)? En indien dit gebeurde,

(1) Ephes. 6, 7. (2) Eccl. 23, 13. (3) Is. 45, 9.

dan zou de pottenbakker antwoorden : Zwyg, het gaet u niet aen te zien, wat ik doe; het behoort u alleen te gehoorzamen, en uit u te laten maken, wat my belieft. Zulk antwoord verdienen ook die ordensgeestelyken, die weten willen, waerom hun dit bevel of dat ambt en niet een ander opgelegd wordt. De H. Hieronymus schreef aen den monik Rusticus : Uw ambt en uwe pligt is te gehoorzamen; wacht u dus van te beoordeelen, wat de oversten doen. In het leven der moniken van La Trappe wordt verhaeld, dat, de abt de kerk beter hebbende laten inrigten, een godvruchtige broeder, Arsenius genaemd, op de gedachte kwam, dat deze uitgaven overtollig waren. Maer toen hem naderhand inviel, dat dit oordeel met het oordeel van zynen overste strydig was, ging hy terstond tot hem, klaegde er zich over aen, en weende zoo bitter, als of hy de grootste zonde begaen had; en ofschoon de abt hem zeide, dat deze fout hem niet zoo groot scheen, als hy ze zich verbeeldde, konde hy echter niet ophouden van te weenen.

12. Dit is die van de Heiligen zoo hoog geachte blinde gehoorzaemheid, welke bestaet in te gelooven, dat alles regt en goed is, wat de oversten doen : en wel ten eerste, dewyl niemand in hetgeen hem aengaet, op zyn eigen oordeel kan steunen. Het spreekwoord zegt : Niemand is zyn eigen regter; omdat onze eigenliefde maekt, dat wy het ware niet van het valsche onderscheiden. Ten tweede, dewyl de onderhoorige alleen weet, wat hem betreft; terwyl de overste nog vele andere dingen voor oogen heeft, waerom hy beter kan oordeelen. Ten derde, dewyl de onderhoorige dikwyls alleen op zyn eigen voordeel ziet, terwyl de overste op het algemeen voordeel bedacht is. Ten vierde, dewyl God de oversten, volgens de uitspraek der H. Maria Magdalena van Pazzis, in de bestiering der gemeente op eene gansch byzondere wyze bystaet, en hen daerom verlicht, gelyk de onderhoorigen het niet kunnen verwachten.

13. In de Werken der Apostelen leest men, dat de H. Paulus by zyne bekeering wel de oogen opende, maer niets zag (1); waerom de anderen hem by de hand moesten leiden. Eenige willen wel gehoorzamen; maer zy willen eerst zien, of hetgeen hun opgelegd is, goed of kwaed voor hen is, en als zy dan oordeelen, dat het hun niet past, verzetten zy zich tegen het bevel, of zy gehoorzamen met onwil; soms beschuldigen zy zelfs de oversten van onverstand, onbescheidenheid en partydigheid. Dit komt alleen daerdoor, dat zy niet blindelings gehoorzamen, maer van de oversten de reden willen weten, waerom men hun dit of dat heeft bevolen te doen. De H. Bernardus zegt : Wie de oorzaek weten wilt van hetgene bevolen wordt, die geeft te kennen dat hy eenen zeer onvolmaekten wil heeft. Daerdoor heeft de duivel Eva bekoord, en hy heeft er in gelukt haer tot val te brengen. ***Waerom heeft God u geboden, zeide hy tot Eva, dat gy niet van alle boomen des paradys zoudt eten*** (2)? Indien Eva terstond geantwoord had : Het staet ons niet toe enkelyk de oorzaek na te sporen, wy moeten alleenlyk gehoorzamen; dan zou de rampzalige het gebod niet overtreden hebben. Maer dewyl zy begon de oorzaek te onderzoeken, antwoordde zy : Wy mogen van de vruchten van alle de boomen eten; de vrucht echter van eenen boom alleen is ons verboden, opdat wy misschien niet sterven. Het serpent alsdan ziende, dat Eva de gedreigde straf door het ***misschien*** begon in twyfel te trekken, zeide haer : Vrees niet, gy zult niet sterven; en op deze wyze wierd zy tot de overtreding van het gebod bewogen.

14. Waerlyk gehoorzame ordensgeestelyken onderzoeken de oorzaek niet; zy houden de oogen open, even als de H. Paulus; dat wilt zeggen, zy hebben het verstand om te kunnen oordeelen, maer zy zien niet, dewyl zy hun oordeel aen het oordeel van den overste, uit gehoorzaemheid onderwerpen. De heilige Joannes Climacus zegt, dat

(1) Werken der Apost. 9, 8. (2) Gen. 3, 1.

de ordensgeestelyken de gedachten tegen de gehoorzaemheid, welke zy hunne oversten verschuldigd zyn, even als de gedachten tegen de H. zuiverheid moeten afkeeren, te weten, snel en zonder lang daerover na te denken. Ja, in plaets van hetgene, wat hun bevolen wordt, te laken, moeten zy veel meer redenen zoeken, om de billykheid van het bevel by zich zelven te verdedigen. God zelf heeft dikwyls door wonderen te kennen gegeven, hoe aengenaem hem de blinde gehoorzaemheid der ordenspersoonen is. Sulpitius Severus verhaelt (1), dat een zeker jongeling zich aenbiedende om in een klooster opgenomen te worden, de abt, om zyne gehoorzaemheid te beproeven, hem beval zich in eenen gloeyenden oven te werpen; de jongeling sprong terstond in het vuer, maer wierd niet het minste, zelfs aen zyne kleederen beschadigd. Hetgene gebeurd is by den H. Benedictus, en dat de Paus Gregorius de Groote verhaelt (2), is zeer bekend. Een jongeling, de H. Placidus, in het water gevallen zynde, beval de H. Benedictus aen den H. Maurus, dat hy er hem zou uittrekken; waerop deze droogvoets over het water wandelde en hem er uithaelde. Zulke voorbeelden zyn zeker niet na te volgen; want het zyn buitengewoone ingevingen van God, die de oversten en de onderdanen tegelyk van zynen goddelyken wil verzekert; maer zy dienen toch om ons te kennen te geven, hoe aengenaem de blinde gehoorzaemheid aen God is. De oversten bevelen dikwyls ongerymde zaken, welke de natuerlyke reden wederstreven, om deze blinde gehoorzaemheid te beproeven. De H. Franciscus beval zyne broeders koolen, de koppen in de aerde, en de stengels in de hoogte, te planten. Hy deed broeder Mattheus zoo lang ronddrayen, tot dat hy ter aerde viel. De H. Theresia beproefde de gehoorzaemheid harer geestelyke dochters op gelyke wyze. Iemand zal misschien zeggen : Waertoe dienen zulke dingen? Maer waertoe dient het, vraeg ik u, dat men de jonge

(1) Sever. Sulpit. Dial. de vita S. Mart. cap, 12. (2) S. Greg. Dial. Lib. 2, c. 7.

peerden zonder noodzakelykheid nu doet loopen, dan stilstaen, dan wederom doet achterwaerts gaen? Om hen op den toom leeren te gehoorzamen. En even daerom oefent men ook de onderhoorigen in dingen, die hun verkeerd en ongeschikt schynen, het dient namelyk om hen te gewennen hunnen wil te breken, en hun oordeel aen den overste te onderwerpen. De H. Joeseph Calasantius zeide: Wie in het gehoorzamen zyn eigen oordeel volgt, die is niet gehoorzaem. Wacht u dus, beminde ziel, van in al uw doen en laten u zelve te gelooven, tegen hetgeen uw overste u beveelt. De H. Philippus Nerius zeide, dat er niets gevaerlyker is, dan zich naer zyn eigen goeddunken te willen bestieren. Hetzelfde schreef Petrus van Blois: Er is niets nadeeliger aen eene ziel, zeide hy, dan zich zelven te willen gelooven; want, zegt Cassianus het is onmogelyk, dat diegene, welke op zyn eigen oordeel vertrouwt, nooyt door den arglist des duivels bedrogen wordt. Daerom zeide de H. Joannes Chrysostomus: Er is niet, wat de Kerk Gods meer kan verwoesten, dan dat de leerlingen eene andere meening hebben dan hunne leermeesters. Daerenboven zeg ik nog, dat niets zoo zeer eene kloostergemeente te gronde stort, als dat de meeningen der onderhoorigen van die hunner oversten verschillen.

GEBED.

Myn Jesus, gy verlaet geene ziel, die u zoekt. Neen, gy hebt nooyt diegene verlaten, die u gezocht hebben. Ik heb de wereld verlaten om u op deze heilige plaets te zoeken; maer, ach! later heb ik my zelven en myne neigingen tot uw groot mishagen gezocht. Vergeet, myn God, het voorledene, en vergeef my myne zonden, waerdoor ik u zoo dikwyls en zoo zwaerlyk beleedigd heb; want zie, ik verfoey dezelve nu uit ganscher herte. Ik gevoel eene hevige begeerte in my, om heilig te worden en u in alles te behagen. Ik zie wel, dat deze begeerte eene gaef is. O myn gekruiste Bruidegom!

Hoe hebt gy u kunnen geweerdigen, deze myne ondankbare ziel met zulke groote liefde te bezoeken, en met zoo vele genaden te overladen, nadat dezelve u door zoo vele zonden beleedigd heeft? Ik dank u daervoor met een diep getroffen en beschaemd hert, ik zal u duizendmael daervoor pryzen. Gy roept my tot uwe liefde; zie, ik wil u gehoorzamen. Ik erken de genade, welke gy my bewyst; ik wil niet langer ondankbaer zyn, gelyk ik vroeger geweest ben. Ik bemin u, o myn hoogste goed! Ik bemin u, myn God! gy zyt myn eenige schat op deze aerde, myne eenige liefde. Geef my de kracht, opdat ik u met diezelfde liefde moge beminnen, met welke gy my bemind hebt. Maek, dat ik u altyd bemin: ik verlang niets anders van u. Maria, myne Moeder! dank ook uwen Zoon voor my, en verwerf my zynen bystand, opdat ik gedurende myn geheel leven dankbaer jegens hem zyn moge. O Moeder van mynen God! op u stel ik al myn betrouwen.

VAN HET BREVIERGEBED.

1. Daer ik tot nu toe nog niets van den brevier of de getyden gezegd heb, zoo wil ik alvorens te sluiten, ook eenige bemerkingen daeromtrent byvoegen. De hoofdbezigheid aller menschen hier op aerde moest eigenlyk bestaen in God onophoudelyk voor zyne weldaden dank te zeggen, en hem op nieuws om genaden te bidden, om de eeuwige zaligheid te verwerven; maer daer nu de wereldlingen al te zeer in tydelyke bezigheden verzonken zyn, zoo wilt de Kerk, dat in plaets van hen en in den naem van het gansch christen volk alle wereld- en kloostergeestelyken God loven, en tot hem voor de gansche wereld in hunne getyden bidden zouden. Dit getydeboek is alzoo niets anders, dan een smeekschrift, dat God zelf ingerigt heeft, opdat hy ons gebed des te eerder verhoore en ons in onze

behoeften te hulp kome. Van daer komt het, dat honderd byzondere gebeden niet van zoo hooge weerde zyn als een enkel getydengebed. De H. Maria Magdalena van Pazzis pleegde te zeggen, dat elk ander gebed, in vergelyking met het getydengebed, maer weinig verdienstelyk is. Dit was de reden, waerom de Heilige, als zy het klokje voor de getyden hoorde, van vreugde juichend alles liggen en staen liet en spoedig in het koor ging, bedenkende, dat zy het ambt der engelen te bekleeden had, terwyl zy God loofde en voor de arme zondaren genade verwierf. De H. Catharina van Bologna voelde insgelyks eene zoo groote vreugd als zy den brevier las, dat zy haer leven gedurende de getydengebeden zou hebben wenschen te eindigen, zy zeide, dat een kloosterling, die tot zyne dood toe het koor bygewoond heeft, onder het getal der heiligen kan opgenomen worden.

2. Het is echter niet genoeg, dat men den brevier enkelyk bidde; men moet hem ook bidden gelyk het betaemt, namelyk met aendacht en oplettendheid; want als wy denzelven met verstrooydheid bidden, als wy met de oogen heen en weêr zwieren om verstrooyende voorwerpen te betrachten, of wat nog erger zoude wezen, als wy by het getydengebed zelfs lachen, of er woorden in mengen, die niet daertoe behooren, zoo kunnen wy overtuigd zyn, dat wy ons daermede een zwaer vagevuer in het ander leven bereiden. Men verhaelt van twee kloostergeestelyken, dat dezelven, dewyl zy zoo onaendachtig by den brevier waren, tot schroomelyke pynen zyn veroordeeld geworden. Eene kloostervrouw, uit het Cistercienser orden, genaemd Gertrudis, verscheen in het koor aen eene harer medezusters en zeide haer, dat zy in het vagevuer veel te lyden had, omdat zy het stilzwygen by den brevier niet onderhouden had. Daerenboven verhaelt de H. Antoninus, dat een heilige vader den duivel in het koor zag vele dingen in eenen zak doen; en toen men hem vroeg, wat hy deed, gaf hy tot antwoord: Ik verzamel alle woorden en syllaben in den zak, welke van kloostergeestelyken of uitgelaten of niet nauwkeurig uitgesproken wor-

den, ten einde ik hen overzulks by den goddelyken regter zou kunnen beschuldigen. Surius verhaelt in de levensbeschryving der H. Lutgardis, dat God een vrouwenklooster derhalve met de pest bezocht had, omdat aldaer het breviergebed zoo nalatig verrigt wierd.

3. Indien dat gebed met oplettendheid en aendacht verrigt wordt, zoo gelykt het aen eenen welriekenden wierook, die God zeer aengenaem is en de grootste schatten der genade verwerft : wordt hetzelve echter zonder aendacht en vol verstrooying verrigt, zoo is het daerentegen een stinkende damp, die God tot gramschap beweegt; want zeide God zelf tot de H. Brigitta: Diegene, welke den brevier nalatig bidden, onteeren my veeleer, dan dat zy my eer betoonen. Derhalve schryft ook de H. Thomas van Aquinen, dat diegene, welke, al is't dat hy ook tot het gebed niet verbonden is, gedurende hetzelve met het gemoed omzwiert, niet vry is van zonden; want het schynt alsdan, dat hy God veracht, even als degene eenen mensch veracht, dewelke, als hy met hem spreekt, niet acht geeft op dat, wat hy met hem spreekt.

4. In de jaerboeken der Cisterciensers wordt een zeer vermaerd visioen aengehaeld, dat eens de H. Bernardus had, toen hy 's nachts met zyne kloosterbroeders den brevier bad. Hy zag namelyk aen de zyde van elken zyner medebroeders eenen engel staen, dewelke schreef. Eenige engelen schreven met goud, andere met zilver, andere met inkt, wederom andere met water, nog andere, die de pen stil hielden zonder te schryven. Daerop gaf God den Heilge te kennen, dat het met goud geschreven gebed den iever beduidde, waermede hetzelve verrigt was geworden; dat ook het met zilver geschrevene wel nog aendacht, doch eenen geringeren iever aentoonde; dat het met inkt aengeteekende te kennen gaf, dat de biddende bezorgd geweest was om de woorden duidelyk uit te spreken alhoewel zonder aendacht; dat het met water geschrevene de nalatigheid dergene beteekende, die vol verstrooying, weinig acht

gaven op datgene, wat zy met de tong zeiden; de engelen echter, die niets opschreven, duidden de moedwilligheid dier aen, welke vrywillige verstrooyingen by het gebed involgen.

5. Ik hoop, beminde ziel, gy zult toch niet tot diegene behooren, die by den brevier vrywillige verstrooyingen involgen, zulks gebeurt by voorbeeld dan, wanneer gy gewaer wordt dát deze of die gedachte u verstrooyt, en als gy niettemin voortgaet dezelve gehoor te geven, al ziet gy ook, dat zy u de oplettendheid by den brevier ontrooft. Beïever u alzoo van deze uer af om voortaen by het gebed alle vlyt aen te wenden, die gy daertoe verschuldigd zyt. De moeyte hebt gy alreeds op u genomen, en zoudt gy om het klein ongemak te vermyden, van de schuldige oplettendheid tot het getydengebed te besteden, alle verdiensten willen verliezen, en u zelfs van straf schuldig maken? Maek het alzoo voortaen op de volgende wyze: als gy in het koor komt, zoo aenbid, na wywater genomen te hebben, het allerheiligste Sakrament des altaers; offer God het getydengebed tot zyne eer op, en bid hem om zynen bystand; begeef u dan op uwe plaets en verbeeld u, dat God van uit den hemel op u nederziet, en acht geeft op het gebed, dat gy thans verrigt; ja de engelen zelfs zyn bezorgd uw gebed aen God op te dragen; gelyk toch wezenlyk de H. Hermanus Joseph, toen hy eens met zyne broeders de metten bad, vele engelen zag, die met gouden wierookvaten in de hand hun gebed aen God opdroegen.

6. Gy moet u echter ook niet verontrusten wegens de verstrooÿingen, welke gy by den brevier te lyden hebt. Zoo dikwyls gy dezelve niet met opzet wilt, zoo lang worden zy u, gelyk gezeid is, niet tot zonde aengerekend. God heeft medelyden met onze ellendige natuer; want dikwerf ontstaen in ons gedachten tegen onzen wil en dank; waer echter de wil niet is, daer is ook geene zonde. De H. Thomas zegt, dat zelfs de tot het beschouwende gebed opgetogene zielen zich niet lang op die hoogte kunnen behouden, maer dat zy van den last der menschelyke

ellende onderdrukt door voorbygaende verstrooyingen tegen haren wil nedergetrokken worden. Niettegenstaende moet gy zoeken niet alleenlyk by het begin der getydengebeden, maer ook by derzelver vervolg, van tyd tot tyd uwe aendacht en oplettendheid te hernieuwen, als by voorbeeld in het begin van elken Psalm. Gy zult reeds weten, dat de oplettendheid, die men op den brevier besteden kan, dryderlei is, gelyk dit de godsgeleerden met den H. Thomas leeren; *ten eerste* op de woorden, *ten tweede* op den zin derzelve, en *ten derde* op God. De oplettenheid op de woorden bestaet daerin, dat men zich beïevere om dezelve behoorlyk uit te spreken; de oplettendheid op den zin bestaet daerin, dat men op de beteekenis der woorden lette, en acht geve om de aendoeningen des herten daermede te vereenigen. De oplettendheid op God bestaet daerin, dat men hem aenbidde, hem beminne, en hem om genaden bidde. — Elke dezer dry soorten van oplettendheid is toereikend om aen de pligt te voldoen; wie alzoo den brevier met bloote oplettendheid op de woorden zingt of bidt zonder vlyt op de twee andere te besteden, die zal denzelven met aendacht of groot voordeel bidden. Beïever u dan, beminde ziel, om de woorden, die gy leest met het hert te betrachten. In der daed er zyn vele plaetsen in de psalmen die duister zyn; doch zeer vele zyn ook geheel klaer en vol van de heiligste opwekkingen tot liefde, hoop, vertrouwen, berouw en leedwezen, enz.

7. De beste oplettendheid is wel de oplettendheid op God. Ten dezen opzigte is het vooral nuttig, als men zich de onderscheidene deelen des breviers afdeelt en daerby byzonderlyk het lyden van Jesus Christus betracht. Men kan de volgende betrachtingen aenstellen; by de eerste *nocturne* der *metten* betracht men de voeten-wassching, in de *tweede* de instelling des allerheiligste Sakrament des altaers, in de *derde* het gebed van Jesus in den hof; by de *lauden* de gevangenneming en de mishandelingen van Jesus in het huis van Caïphas; by de *primen* de bloedige geeseling; by de *tertien* de smertvolle doornenkrooning;

by de *sexten* hoe Jesus uit de stad naer den Calvarieberg is gevoerd geworden; by de *nonen* de dry uren, die Jesus aen het kruis gehangen heeft; by de *vespers* zyne dood, by de *completen* zyne begrafenis. — Zulke betrachtingen behooren niet diepzinnig te wezen, noch met zoo krachtige inspanning van verstand gedaen te worden, dat het hoofd daerby lydt; maer men moet ze liefdevol en vreedzaem verrigten, zoo dat het verstand te gelyker tyd met godvruchtige gedachten gebezigd is, en tevens ook op de woorden opmerkzaem kan zyn, die van den anderen kant des koors gezegd worden. Zoo dikwerf gy het *Onze Vader* bidt, beminde ziel, betracht en overweeg byzonderlyk de volgende woorden: *Geheiligd zy uw naem*! Dezelve beduiden: O Heer, maek dat gy van alle menschen erkend en bemind wordt; *Ons toekome uw ryk!* Heersch hier op aerde in onze herten door uwe genade en hiernamaels door uwe eeuwige heerlykheid.— *Uw wil geschiede op aerde als in den hemel!* Maek, dat wy uwen wil op de aerde vervullen, gelyk de zaligen het in den hemel doen. Als gy het *Glorie zy den Vader*, enz. bidt, zoo kunt gy verwekken verscheidene aenmoedigingen van geloof, van dankzegging, van vreugde over de gelukzaligheid Gods, en van verlangen van hem te eeren en van voor zyne eer en verheerlyking te lyden. Zoo dikwerf de H. Maria Magdalena van Pazzis het *Glorie zy den Vader* bad, dan maekte zy de meening van elken, keer, als zy het hoofd bukte, hetzelve den beul tot slagtoffer voor het heilig geloof aen te bieden; en deze oefening maekte zy met dusdanigen iever, dat zy somwylen gansch bleek wierd; wyl het haer voorkwam, als of haer wezenlyk het hoofd moest afgeslagen worden. Aengezien gy ook zoo dikwyls het *Ave Maria* by de getyden herhaelt, zoo kunt gy door de Moeder Gods groote genaden verkrygen. Dit is eene manier om zynen brevier met groote aendacht en veel nut te bidden.

8. Vele kloosterlingen houden den brevier voor eenen grooten last, en geven hem ook dien naem; ik zeg echter, dat alleen diegene met reden denzelven zoo kunnen noemen, die hem zonder aen-

dacht afbidden, en die geerne gauw daermeê veerdig wenschen te zyn; want in der daed, zy moeten zich twee of ten minste anderhalf uer daermede kwellen, met denzelven zonder smaek en met grooten onlust te bidden. Degene integendeel, die den brevier met aendacht bidden, en denzelven met heilige gedachten en gebeden versieren, houden hem niet voor eenen last, maer voor eene vreugd des geestes, gelyk zulks allen godvruchtigen kloostergeestelyken voorkomt; en indien men hem dan nog eenen last noemen wilt, zoo zou het eenen last wezen, voorzien met vleugels, dewelke dengenen, die denzelven draegt, van de aerde verheft en met God vereenigt.

9. Eindelyk wil ik tot onderrigting voor kloostergeestelyken, en ten einde hun allen angst te benemen, de *privilegien* aenhalen, die hun van de pausen zyn verleend geworden. Ten eerste heeft Clemens VII aen alle zieke kloostergeestelyken en ziekenoppassers toegestaen, dat om aen hunne getyden te voldoen, zy alleenlyk zes of zeven psalmen behoeven te bidden, die hun van hunne oversten bepaeld worden, met zeven *Onze Vader*, en twee *Ik geloof in God den Vader.* Paus Martinus V heeft aen kloostergeestelyken, die uit hunne ziekte opstaen, vergund, dat zy hunne pligt kwyten met dat deel der getyden te lezen, welk hun van hunnen biechtvader voorgeschreven wordt. Het is hier te bemerken, dat onder zieken alleen diegene verstaen zyn, die van eene wezenlyke ziekte aengerand zyn; dat echter geene dergelyke ziekte daeronder verstaen is, door dewelke zy reeds aen en voor zich zelven van den brevier mogten gedispenseerd wezen. Men moet ook bemerken, dat de aen de kloostermannen verleende privilegien insgelyks aen de kloostervrouwen zyn verleend geworden; want hetgeen den eenen verleend is geworden, moet ook aengezien worden als aen den anderen verleend te zyn in alles, wat ons gelykermate toekomt. Ten tweede heeft Leo den kloostergeestelyken vergund, dat zy de langere daggetyden vooruit bidden, en de kortere op

dien tyd verschuiven kunnen, als zy beter stade hebben. Ten derde heeft Paus Innocentius IV aen de Clarissen, en tevens met haer aen alle kloostervrouwen, die ingesloten leven, en wier privilegien gemeenzaem zyn, verleend, dat zy aen hare verpligting voldoen, als zy maer de daggetyden der leekezusters bidden uit eenige redelyke oorzaek; als by voorbeeld, als eene scrupuleus of moede zou wezen, of als zy het meeste deel des dags met nuttige arbeiden bezig geweest ware; of als zy in de manier om den brevier te bidden, volgens het oordeel der overste of des biechtvaders, nog niet behoorlyk ervaren ware. Deze vryheid kunnen de kloostervrouwen ook zonder het oorlof der overste zich aenmatigen, aengezien het privilegie zonder voorwaerde of beperking verleend is geworden.

Dit alles kan men by de godsgeleerden van Salmantica nalezen, aen welke ik het ontleend heb (1).

BEMERKINGEN

VOOR DE OVERSTEN, DE NOVICIEMEESTERS, PROCURATOREN, SAKRISTANEN, PORTIEREN, ZIEKENOPPASSERS EN CONSULTOREN IN HET KLOOSTER. EINDELYK VOLGEN NOG EENIGE BEMERKINGEN VOOR DE LEEKEBROEDERS.

I. AFDEELING.

VOOR DE OVERSTEN.

I. Ik wil veronderstellen, beminde ziel, dat gy niet uit eerzucht, noch door eenige poogingen, maer dewyl God het zoo gewild heeft tot overste zyt gekozen geworden; want anders zoude ik u moeten zeggen, dat uwe bestiering bezwaerlyk kan gezegend worden, omdat u de goddelyke bystand ontbreekt, denwelken God aen diegene niet verleent, die niet van hem tot eene zoo gewigtige bediening geroepen zyn. P. Leonardus van Porto Mau-

(1) Zie des heiligen schryvers Theologia moralis, 16 Tract. canon. daggetyden, c. 3. num. 61 en 62.

ritio verhaelt, dat in een klooster de overste op zyn doodbed van hevige gewetensangsten gekweld geworden is wegens zyne bestiering des kloosters, alhoewel hy dit ambt geenszins gezocht, maer zich op alle mogelyke wyzen daertegen verzet had. Hoe zal het dan toch met dengenen gaen, die door heimelyke aenslagen tot zulk een ambt geraekt is? Indien gy nogtans zonder uwe medewerking zyt verkozen geworden, wees evenwel overtuigd, dat u met deze weerdigheid een doorgaens zwaer en gevaerlyk kruis is opgelegd geworden. Pater Antonius Torres schreef aen zyne zuster, toen zy in haer klooster overste geworden was : Myne zuster! bid God, dat hy u bystaet, opdat gy niet onder zoo vele kruisen bezwykt gelyk eene martelares zonder verdienste en zonder kroon. Bedenk alzoo, dat gy God rekenschap moet afleggen, indien door uwe schuld of de regelen niet onderhouden of misbruiken ingevoerd worden. P. Doria, Karmeliet, zeide : De geestelyke ordens zyn meer door hoofdpyn dan door flerezyn, dat is, meer door schuld der hoofden dan der voeten, in verval geraekt; aengezien namelyk de gebreken zeldener voortkomen van wege de onderhoorigen, dan van de oversten, welke by de overtredingen en misbruiken de oogen sluiten. Alvorens gy aldus uw ambt aenveerdt, beminde ziel, zoo bedank uwe medebroeders of medezusters voor de bewezene eer; dan echter verklaer hun openlyk, dat, indien gy het ambt aenneemt om hun eenen dienst te bewyzen, gy daerdoor geenszins uwe ziel wilt verliezen. Derhalve zeg hun rondborstig, dat zy moeten weten, dat gy besloten hebt, ook volstrekt niets toe te laten of te veroorloven, waerdoor gy uw geweten zoudt kunnen bezwaren. Deze verklaring zal daertoe dienen, dat de onderhoorigen het niet zullen wagen onbillyke dingen te begeeren, en dat zy zich over een weigerend antwoord niet zullen ergeren, indien zy dergelyke dingen mogten begeeren. Op zulke wyze zult gy ook uw ambt met grootere vryheid van geest bekleeden.

2. Geef dan vlytig acht op de onderhouding der regelen, en zoek op alle mogelyke wyze misbruiken te verhinderen, die, als zy eenmael in een klooster ingevoerd zyn, menschelyker wyze niet meer kunnen uitgeroeyd worden. Ook komt het niet juist daerop aen, of het maer alleen om kleine zaken geldt, want met den tyd worden zy tot groote dingen. Hoe vele misbruiken hebben zich niet, byzonderlyk in betrek op de heilige armoede, in het klooster ingedrongen? In het begin waren zy slechts onbeduidend; doch allengskens zyn zy immer grooter geworden. Pater Franciscus van het Kruis, een barvoetsche Karmeliet, verhaelt, dat eene abdis na hare dood aen eene harer medezusters verschenen is, en tot haer zeide, dat zy in het vagevuer schroomelyke pynen lyden moest, omdat zy by hare bestiering geringe zorg gedragen had voor de onderhouding der regelen en voor de voltrekking der bevelen des prelaets. Deze ziel leed maer in het vagevuer; doch, helaes! hoe vele oversten zullen wy op den dag des oordeels in de hel zien branden, omdat zy by hunne bestiering of misbruiken ingevoerd of toegelaten hebben. Een overste moet daerenboven in het klooster vlytig omgaen, en overal nazien en onderzoeken, of de van hem gegeven bevelen ook uitgevoerd worden. Want wat baten alle bevelen, zoo zy niet voltrokken worden? Derhalve is het beter weinige bevelen te geven, die volbragt worden, dan vele, die men gering acht. Indien de onderhooringen zien, dat de oversten zich niet veel daerom bekommeren, of de bevelen, die zy voorschryven, uitgevoerd worden of niet, zoo zullen zy weldra alles verachten, wat door hen gezegd of bevolen wordt.

Draeg ook zorg, dat ieder, die eene bediening heeft, zyne pligt vervult; vermyd nogtans van u veel in de bedieningen van anderen te mengen. Onthoud u ook van nieuwe lasten of nieuwe wetten voor te schryven; want zulks hebben de kloosterlinhen niet geerne. Gy moet vooral zorg dragen, dat de wetten, die de regel oplegt, nauwkeurig on-

derhouden worden. Indien gy nogtans bevindt, dat de onderhouding van eenen regel in verval gekomen is, by voorbeeld, dat de heilige Sakramenten niet meer zoo dikwyls ontvangen worden gelyk van te voren. dat het gemeenzaem gebed, dat de betrachting, dat de boetplegingen, die voorheen by de tafel gebruikelyk waren, en meer dergelyke verzuimd worden, zoo is het geene nieuwe invoering, als gy zulks wederom zoekt in te stellen ; ja gy zyt het verpligt te doen, zoo goed gy immer kunt.

Wees nogtans voornamelyk daervoor bezorgd, dat onder uwe onderhoorigen geene byzondere vriendschappen bestaen ; en als uwe magt niet toereikt, zoo moet gy u tot uwen hoogeren overste wenden, opdat hy het onheil wegruime; daer het mogelyk is, dat hy zelf iemand byzonder oorlof verleend heeft, en zoo gy ziet, dat deze vriendschap slecht is en anderen tot ergernis dient, dan moet gy het terstond den hoogeren overste mededeelen, opdat hy het gegeven oorlof herroepe. Doet gy dat, zoo zal in der daed de beleedigde party voorzeker er niet aen ontbreken van tegen u te klagen en u zelfs te beleedigen; doch dat helpt niets, want deze pligt brengt het ambt van eenen overste met zich; aengezien hetzelve u verpligt van grootere zorg voor het geestelyke, dan voor het tydelyke best uwer onderhoorigen te dragen. Hier beveel ik u ook nog in het voorbygaen de zorgvuldigheid aen, van nimmer te veroorloven, dat uwe onderhoorigen in een en hetzelfde bed slapen.

Geef ook acht, dat de wereldsche dienstboden in het klooster aen de kloostergeestelyken geene brieven of tydingen brengen; en indien gy eenige hierin pligtig vindt, zoo dank dezelve op staenden voet af. Waek ook nauwkeurig over de bezoeken van persoonen van het ander geslacht. P. Bartholomeus, genoemd des H. Carolus, haelt in zyn boek: *De school der waerheid*, een decreet der heilige Congregatie aen, in hetwelk aen manspersoonen de ingang in vrouwenkloosters verboden is, met uitzondering van degene, die van noode zyn tot die diensten,

welke van de leekezusters uit gebrek aen toereikende krachten niet kunnen verrigt worden. In hetzelfde boek wordt een ander decreet aengehaeld, dat namelyk degene, welke kinderen (van welken ouderdom dezelve mogen wezen) in vrouwenkloosters invoeren, in dezelfde kerkelyke straffen vervallen, als die, dewelke zich aen de overtreding van het slot schuldig maken. — Bevlytig u daerenboven om meermaels volgens het voorschrift van den heiligen regel kapittel te houden, en spreek in hetzelve zonder vrees tegen de gewoonlyke gebreken, byzonderlyk tegen de misbruiken, die gy ziet insluipen. Het is niet noodig, dat gy lange sermoonen houdt; doch het is uwe pligt daervan te spreken en u te doen gehoor geven.

3. Wilt gy, dat de andere den regel nauwkeurig onderhouden, zoo moet gy de eerste zyn, die hun met goed voorbeeld voorgaet. De H. Thomas Calasantius zeide : Wee den overste, die met woorden tot datgeen vermaent, wat hy door zyn eigen voorbeeld overtreedt! De overste is op den kandelaer geplaetst, van waer hy van alle opgemerkt wordt. Hoe zal hy nogtans van zyne onderhoorigen kunnen verlangen, dat zy zich by de betrachting, by het algemeen gebed, by den godsdienst, by andere gemeenschappelyke oefeningen bevinden, indien hy zelfs meermaels daeraen ontbreekt? Hy zal zelfs niet eens durven daervan spreken ; en als hy daervan spreekt, zoo zal hy weinig gehoor vinden; want alle onderhoorigen zullen veel meer zyn voorbeeld, dan zyne woorden in acht nemen. Beïever u alzoo om alle oefeningen der gemeente, en byzonderlyk het gemeenzaem gebed, by te woonen, hetwelk een overste meer van noode heeft dan de andere, daer hy dubbel voedsel, namelyk voor zich en voor zyne onderhoorigen, noodig heeft. In het gebed moet gy voornamelyk God bidden, dat hy u met zyn licht en met zyne hulp bystaet, opdat gy den last, die u opgelegd is, behoorlyk dragen moogt. Zoek ook by den godsdienst en by de gemeenza-

me maeltyd tegenwoordig te zyn; want indien gy afwezend zyt, zullen ligtelyk wanorden plaets vinden.

Wacht u zorgvuldiglyk van noch in spyzen, noch in kleederen, noch in eenig huisraed iets byzonders te hebben; beveel ook aen hen, die in het klooster eene bediening hebben, dat zy u met niet meer ontzag bejegenen dan den geringsten leekebroeder; wees immers overtuigd, dat, zoo gy uwe plaets tot uw voordeel of wel tot gunst uwer nabestaenden zoudt bedienen gy de ergernis en het knorren des ganschen kloosters niet zult ontgaen.

4. Draeg ook zorg, dat gy het alleen zyt, die het klooster bestiere, en geen andere. Het brengt eene groote verstooring in de kloosters te wege, als de kloosterlingen aen iemand moeten gehoorzamen, die niet overste is. Wees derhalve op uwe hoede, dat gy niet altyd van den raed eens enkelen medebroeders afhangt. In gewigtige aengelegenheden beveel u vooreerst God aen, vraeg vervolgens verscheidenen om raed, en doe alsdan hetgeen u dunkt het beste te zyn, zoo nogtans dat gy in de meeste gevallen den raed van het grootste getal uwer medebroeders, die u in de bestiering tot onderstand bygevoegd zyn, volgt. Draeg ook zorg, dat gy alle op gelyke wyze behandelt, en niet jegens den eenen of den anderen, zonder nood van ziekte, of eene andere billyke oorzaek partydig zyt. Byzonder moet gy by de uitdeeling der kloosterlyke ambten u niet door natuerlyke neiging of door menschelyk opzigt laten leiden, maer hier omtrent met christelyke eenvoudigheid beschikken; want anders zoudt gy van de wanorden, die daeruit ontspruiten; kunnen aen God strenge rekening moeten geven.

5. Wees ootmoedig en vriendelyk met alle. Vergeet niet, dat gy overste geworden zyt om de dienaer van allen te zyn. Hoed u derhalve van het klooster met hoogmoed te willen regeren. Door ootmoedigheid en zachtzinnigheid, maer niet door eene valsche weerdigheid, zult gy u de herten der anderen gewinnen; alsdan zullen ook uwe vermaningen en berispingen ongestoord en vreedzaem aengenomen

worden. De H. Maria Magdalena van Pazzis zeide: De liefde en het vertrouwen zyn de banden, welke de herten der onderhoorigen vasthechten; maer deze banden worden door de hooveerdigheid gebroken. Indien gy u niet vriendelyk betoont, zoo verliezen uwe onderhoorigen het vertrouwen, om u hunnen kommer en belangens mede te deelen, u om het vereischte verlof te smeeken, en u de wanorden in het klooster aen te toonen; en op zulke wyze zal uwe bestiering onzalig zyn. Een goed hert is voor u niet genoeg; behandelt gy de anderen op eene stuersche wyze, zoo zullen u alle vermyden. Daerom moet gy alle vriendelyk en zonder onderscheid aenhooren; anders zult gy weinig van de ongeregeldheden, die voorvallen, vernemen, en des te minder dezelve kunnen afschaffen. Is iemand met schroom voor u bevangen, zoo moedig hem aen, en betoon u byzonder vriendelyk jegens dusdanigen.

Hebt gy in het klooster ambten uit te deelen, of eene bediening toe te vertrouwen, of den onderhoorigen iets te verbieden, zoo beveel niet op straf van gehoorzaemheid, ten zy zulks volstrekt noodzakelyk zou zyn, hetgeen toch zelden voorvallen kan; vermyd ook de gebiedende woorden; en spreek niet met luider stem, maer spreek veeleer op eene smeekende wyze: Ik bid u, gelieve dat te doen, enz.; bewys my de vriendschap, enz.; het zou my zeer lief wezen, enz. Kortom, tracht meer bemind dan gevreesd te worden. Leg dengenen niet twintig pond op, wien gy weet, dat maer tien dragen kan.

Byzonderlyk moet gy in berispingen hoogst minzaem zyn. De H. Ambrosius zegt: « Eene vriendelyke berisping, die de fout te erkennen geeft, baet meer dan een hevig verwyt, dat tot gramschap aenhitst. Gy moet maken, dat de bestrafte u veeleer voor zynen vriend dan voor zynen vyand houdt. De H. Joannes Chrysostomus zegt: Wilt gy, dat uw broeder zich betere, o dan ween, vermaen hem, bid hem, werp u voor zyne voeten, schaem u niet hem dezelve te kussen, indien gy hem weldra wilt hersteld zien. Wees alzoo bezorgd, dat gy alle be-

rispingen, byzonderlyk de eerste, met groote minzaemheid en in het geheim doet; en wanneer eene fout openlyke bestraffing verdienen zou, omdat zy openlyk begaen is, zoo berisp nogtans dengenen, die misdreven heeft, alvorens nog in het geheim; begin met zyne goede hoedanigheden te pryzen; dan eerst berisp hem; eindelyk zeg hem, dat het hem geen leed doen moet, indien gy hem ook nog in het openbaer moet berispen, aengezien het welzyn der gemeente dit vereischt. O hoe veel nuttiger zyn vermaningen, die op zulke wyze gegeven worden, dan die welke met bitterheid en gestrengheid geschieden. Indien de handelwyze der oversten minzaem is, zoo leiden zy hunne onderhoorigen, om zoo te zeggen, aen eenen zyden draed. Uwe medebroeders beschouwen u gelyk hunnen vader, overzulks moet gy dan ook met hen gelyk met uwe kinderen omgaen. Byzonderlyk moet gy de ouderen in het orden met veel liefde en schranderheid behandelen. Gewoonlyk, zegt de H. Gregorius, moet men met de jongeren, als het van noode is, streng zyn, gelyk wy verders nog zien zullen; doch by de ouderen moet men smeekwoorden en zachtmoedigheid gebruiken, en by voorbeeld zeggen: Gy weet hoe veel staet ik op u maek, ik bid u ten opzigte van dezen of dien regel stiptelyk te wezen. Wy ouderen moeten den jongeren goed voorbeeld geven, en dergelyke.

Somwylen moet men weken en maenden lang eenen gunstigen tyd afwachten, opdat de berisping tot meerder voordeel strekke. Het op zynen tyd ingenomen geneesmiddel verschaft den zieke de gezondheid, terwyl het ten ontyde ingenomen hem de dood veroorzaekt. Somwylen moet men ook door de vingers zien, en doen even als of men de gebreken niet bespeurde. Zulks is nogtans dan te verstaen, als de fout klein is, en alleen dengenen schaedt, die ze begaet, zonder een voorbeeld voor de anderen te zyn. Men moet God veel overlaten en hem bidden, dat hy het kwaed verbetere. De H. Franciscus van Sales, van de gebreken der ouderen

in het orden sprekende, zegt: Men moet met dezelven omzigtig zyn, want zy kunnen zich niet zoo ligtelyk voegen, gelyk andere; hun ontbreekt de buigzaemheid. omdat de zenuwen van hunnen geest even als die van hun lichaem reeds styf geworden zyn.

Indien de gebreken daerentegen kwade gevolgen hebben, indien zy b. v. den anderen ergernis geven, of hen bezwaren, of de onderhouding van eenen regel schaden, dan moet men vrypostig spreken. Indien gy alsdan zwygt en door de vingers ziet, ten einde niet de gunst van dezen of dergelyken te verliezen, zoo zult gy de genade Gods verliezen. Ja by zekere onheilen, by voorbeeld, als byzondere vriendschappen of afkeerigheden ontstaen, moet men niet wachten, maer dezelve snel afschaffen, want hoe langer zulke onheilen voortduren, des te bezwaerlyker is het dezelve te verhelpen. Men moet, gelyk gezeid is, met groote minzaemheyd de andere te regt wyzen; indien men nogtans met minzaemheid niets uitregt, dan moet men ernstelyk en met nadruk spreken, gelyk de Apostel zegt: *Straf, bid, dreig* (1). Een overste moet in zynen omgang een hert van honig, maer in uitroeying van de misbruiken en overtredingen der regelen een hert van stael hebben. In den regel van den H. Augustinus leest men, dat de overste by zyne onderhoorigen vrees en liefde verwekken moet: liefde by de ootmoedigen en leerzamen, integendeel vrees by de hooveerdigen en hardnekkigen. Een godvruchtige schryver zegt, dat zekere menschen een byna met leêr geharnast hert hebben, dat zoo lang ongevoelig blyft, tot dat men het met yzer verwondt. Waer gy alzoo noch met vriendelykheid, noch met scherpe woorden iets uitregten kunt, moet gy uwen toevlugt nemen tot boetplegingen, ja tot zware boetplegingen, als de fout zwaer geweest is. De H. Bonaventura zegt: Het onderscheid tusschen een observerende en een tot verval der regels geraekt klooster bestaet niet

(1) Timoth. 4. 2.

daerin, dat in het eerste geene fouten begaen worden (want zoo wel in het een als in het ander bevinden zich geene engelen, maer menschen); maer daerin, dat in het klooster, waer de tucht in verval geraekt is, de fouten niet opgespeurd, in het observerende klooster daerentegen dezelve opgespeurd en bestraft worden. Ten einde gy nogtans zeker te werk gaen en niet feilen moogt, bid ik u : ten eerste, dat gy alleen dan straft (wanneer het om zware straffen te doen staet), als zulks tot betering der misdryvenden en tot voorbeeld der anderen volstrekt noodzakelyk is. Zware boeten zyn even als een gloeyend yzer, dat men alleen by kankergezwellen, die op eene andere wyze niet te heelen zyn, gebruikt. Ten tweede, dat gy niet in de eerste hevigheid handelt; maer dat gy eerst dan straft, wanneer gy u in het gebed God aenbevolen, en met andere raedgeslagen hebt.

Hoed u alzoo van boeten, zelfs van niet eenmael harde verwyten te geven op den tyd, dat gy zelf nog innerlyk ontroerd zyt. Somwylen zal het u billyk voorkomen de onbeleefdheid eens onderhoorige, die in uwe tegenwoordigheid den schuldigen eerbied vergeet, op staenden voet te toomen. Doch ik bid u, onthoud u alsdan van alle berisping; want ligtelyk mogte het gebeuren, dat gy het in gramschap zoudt doen; en alsdan zou dusdanig verwyt weinig baten, vermits de onderhoorige inziet, dat het meer een uitwerksel des toorns dan der liefde is. Ook zal de berisping geen voordeel doen, indien de onderhoorige vergramd en door ontroering ontsteld is. In zulke gevallen moet gy wachten tot dat de grammoedigheid zich zoo wel by u als by hem gestild heeft, en alsdan eerst straffen gelyk het behoort. Moet het verwyt bytend zyn, dan gebruik nevens den edik ook immer de olie; zeg namelyk aen dengenen, welken gy straft, dat gy hem bemint, en alles ten zynen beste doet.

Is iemand by u beschuldigd, zoo moet gy niet aenstonds tot verwyten en boeten overgaen, maer vooreerst ook de andere party hooren, en als-

dan, na alles wel overwogen te hebben, te werk gaen. Dikwyls ziet men gansch verkeerd, en niet zelden houdt men voor groote misdryven dingen, die welligt niet eenmael kleine fouten zyn. Eenige oversten gelooven terstond alles, wat hun overgedragen wordt, en nemen dan aenstonds tot verwyten en boeten hunnen toevlugt; hieruit ontstaen echter duyzende onrusten en onaengenaemheden; want de zaek is somwylen gansch anders, dan zy overgedragen is geworden.

God behoede u van gedurende uwe bestiering wraek uit te oefenen tegen iemand, die zich eenigzins tegen uwen keus verzet heeft, en u tegenstrydig geweest is, of welke zich eeniger mate tegen u uitgelaten heeft. Wacht u, zeg ik, dat gy deswegens niemand kwelt of vernedert, want dit zou eene strafbare ergernis wezen. Tracht veeleer zulken, die u tegen geweest is, hoog te schatten, en hem in al datgene, waer gy het zonder gewetensangst kunt, aen de anderen voor te stellen. Zoo zult gy God grootelyks welbehagen, en aen de gemeente een zeer stichtend voorbeeld geven.

6. Indien men u om het een of het ander verlof bidt, zoo moet gy voorzigtig zyn van geen dusdanig verlof te vergunnen, dat den weg zou kunnen banen tot eenig misbruik, hetwelk ligtelyk algemeen of voor de anderen lastig zou kunnen worden. Dergelyk verlof moet men regtuit afslaen, zonder inzigt op vriendschap, dankbaerheid of andere menschelyke beweegredenen. Anderen iets toelaten, waerdoor men zyne eigene ziel schade toebrengt, is geene liefde, maer dwaesheid. Geheel anders moet gy het aenleggen in betrek op vergunning van verlof en vrystellingen, die redelyk zyn, en geene schade veroorzaken; deze kunt gy gemakkelyk verleenen, zoo gy menige overtredingen der regels wilt voorkomen, die waerachtige fouten zyn, wanneer men zonder verlof handelt. Derhalve hebben de oversten de magt om in byzondere gevallen van de regels te dispenseren, aengezien zulks meermaels noodzakelyk of ten minste voordeelig is.

7. Draeg ook zorg, dat uwe onderhoorigen, zoo goed het zyn kan, met al het noodige voorzien zyn, byzonderlyk in spyzen en kleederen. Indien het klooster arm is en weinig geven kan, zoo doe uw best, dat ten minste dit weinige goed voorbereid zy. De H. Antoninus schryft: Een overste kan niet van eene zware zonde ontschuldigd worden, zoo hy den onderhoorigen het noodwendige niet verschaft, als hy zulks zonder groote moeyte doen kan, en als hy daerdoor aenleiding geeft, dat de onderhoorigen zich van eigen geld voorzien. Draeg byzondere zorg voor de zieken, dat zy goed opgepast, behoorlyk met geneesmiddelen en spyzen verzorgd worden, en alle mogelyke verkwikking, die gy maer immer hun verschaffen kunt, bekomen. De zorg voor de zieken moet eene der voornaemste zorgen eens overste wezen. De Heer heeft de H. Theresia op eene byzondere wyze de zorg voor de zieken aenbevolen. Indien gy alzoo verneemt, dat iemand ziek is, zoo laet het u aenstonds ter herte gaen: en heeft hy den geneesheer van noode, zoo laet hem onverwyld ontbieden, en belast ook de andere den zieke zorgvuldig by te staen; bevraeg u ook, zoo lang de ziekte duert, of de zieke goed opgepast wordt, en ook gy moet hem dikwerf bezoeken. Intusschen maekt Pater Leonardus van Porto Mauritio de bemerking, dat de overste niet te toegevend jegens die kloosterlingen zyn moet, welke wegens iedere onpasselykheid terstond iets byzonders en ontslag van de gemeenzame oefeningen verlangen; want als de oversten jegens dusdanige te toegevend zyn, zoo kan daeruit ligtelyk ergernis en misbruik omtrent de onderhouding der regels onstaen.

Al hetgeen tot nu toe gezegd is, betreft de zorg voor tydelyke dingen; gy moet nogtans, beminde ziel, nog veel meer zorg voor het geestelyk welzyn der gemeente dragen. Zorg alzoo, dat jaerlyks acht- of tiendaegsche geestelyke oefeningen in ingetogenheid en godsvrucht met sermoonen en betrachtingen aengesteld worden. Om dezelve te

houden moet gy daertoe verkiezen den bekwaemsten geestelyken, dien gy kunt aentreffen, en al moest gy denzelven ook van verre met eenige onkosten laten komen: want deze uitgave strekt tot veel grootere eer Gods, dan die, dewelke voor muziek, plegtige versieringen en maeltyden besteed worden. Bid ook, in geval van nood, een hoogeren overste, dat hy u eenen geschikten man daertoe bezorgt. In vrouwenkloosters moeten de oversten ook zorg dragen, dat de kloostervrouwen ten minste twee of drymael in het jaer eenen buitengewoonen biechtvader bekomen, voor welken de zusters ten minste verschynen moeten, indien zy ook aen hem niet biechten willen, gelyk zulks Benedictus XIV bevolen heeft in de bulle, die begint: *Pastoralis.* De oversten moeten niet meenen, dat de kloostervrouwen geenen buitengewoonen biechtvader behoeven, omdat zy hem niet verlangen; want dikwerf dewelke hem het minste verlangen, hebben hem het meeste van noode. — En als de buitengewoone biechtvaders komen, zoo moet de overste hun de belangrykste aenmerkingen, die het welzyn der gemeente betreffen, mededeelen, opdat deze weten, op welke dingen zy byzonderlyk moeten acht nemen.

De oversten in vrouwenkloosters moeten ook acht geven, dat in hare kerken de heilige missen met aendacht en zonder oneerbiedigheid jegens Jesus Christus gelezen worden. Ik heb reeds in een byzonder boeksken gezegd, dat priesters, die met de mis al te spoedig gedaen maken (eenige besteden niet eenmael daertoe een vierdeel uers), niet van eene doodzonde ontschuldigd kunnen worden, zoo wel wegens de oneerbiedigheid, welke zy voor het heilig misoffer betoonen, als wegens de groote ergernis, die zy aen het volk geven.

8. Hier wil ik wat over de muziek en den zang der kloostervrouwen melden. In en voor zich zelven is de zang in eene kerk iet goeds, wyl dezelve den lof Gods tot oogmerk heeft. Maer wat echter den zang der kloostervrouwen aengaet, ben ik van de vaste

meening, dat de ydelheid en de duivel grooter aendeel daeraen hebben dan God. Daerentegen zal misschien eene kloostervrouw inwenden : Wat kwaed bestaet toch in zingen? Wat kwaed daerin bestaet? Hierop antwoord ik, dat ten eerste de tyd en veel tyds daermeê verloren gaet; want de muziek is eene kunst, dewelke, als men ze niet volkomen magtig is, niet alleen geene vreugd doet, maer mishaegt. Ten tweede veroorzaekt de zang duizend verstrooyingen, ydelheden, stoornissen en oneerbiedigheden in de kerk. Welke oneerbiedigheden geschieden niet binnen de heilige goede week, als de kloostervrouwen in zekere kloosters de lezingen zingen, alwaer dikwerf zich vele heeren heen begeven, niet uit godsvrucht, maer om deze of gene kloostervrouw te hooren. Gelooft gy wel, dat eene kloostervrouw, die een gezang verrigt, de toehoorders tot godsvrucht verwekt? Ik geloof het niet. Tot bekoringen, maer niet tot godsvrucht zal zy aenleiding geven. Ten derde kan de zang voor menige kloostervrouw eene gelegenheid tot zonde worden; want zy moet zich van eenen leermeester, en menigmael van eenen jongen zoo genaemden *Virtuoos* onderrigten laten, en zoo kan het vry ligtelyk gebeuren, dat de duivel met dezen omgang groote winst doet. Men moet niet meenen, dat ik een vyand van muziek ben, dewyl ik aldus spreek: ik bemin de muziek, en heb my in de wereld veel daerop toegelegd (waerlyk had ik beter gedaen van my meer op de liefde Gods toe te leggen); ik verwerp ook niet den fermo-zang der kloostervrouwen, of den naer den fermo-zang gefigureerden koorzang; maer dat eene kloostervrouw een gezang met vergezelling van speeltuigen verrigte, zulks betaemt volstrekt niet. Daerom zoo de zang in een klooster nog niet ingevoerd is, dat men zich dan hoede van denzelven in te voeren, byzonderlyk als de kloostervrouwen zich door zangmeesters in het zingen moeten laten onderwyzen. Is nogtans tot het ongeluk des kloosters de zang reeds ingevoerd, zoo bid ik de oversten haer uiterste bes te doen, dat develve wederom afgeschaft worde;

kunnen zy zulks niet bewerken, ten minste zorg te dragen, dat geene jonge leermeesters in het klooster komen, om in het zingen te onderrigten.

Eindelyk moeten alle oversten ook nog byzondere zorg dragen, dat de leekebroeders of leekezusters toereikenden tyd hebben om het mondelyke en mediterende gebed waer te nemen, de heilige communie te ontvangen, en andere godvruchtige oefeningen te plegen; want anders zyn zy er de schuld van als dezelve ongehoorzaem, hooveerdig en ontstichtend zyn. Indien men hun niet toelaet de middelen te gebruiken om de godsvrucht te verwerven, zoo kan men ook niet vereischen, dat zy godvruchtig zyn. Ik bid de oversten de onder hun gezag aengestelden in het klooster te bevelen, dat ieder de volgende onderwyzingen in betref op hunne ambts-verrigtingen leze, opdat ieder zyne hoofdpligten en de manier en wyze van ze te vervullen nauwkeuriglyk kenne.

II. AFDEELING.

VOOR DEN PLAETSBEKLEEDER DES OVERSTE.

1. Gy weet reeds, dat, sedert gy gekozen zyt geworden, uw ambt een algemeen opzigt over het klooster, en byzonderlyk over deszelfs dienende leden van u vordert; gy moet alzoo meermaels op de verscheidene plaetsen nazien, of dezelve ook hunne pligt vervullen.

2. Gy moet jegens alle vriendelyk en spraekzaem wezen, en alle, die met u willen spreken, goedgunstig aenhooren. Vele vertrouwen zich niet hunne geheime belangens den overste te openbaren, en zullen diensvolgens tot u hunnen toevlugt nemen. Komen zy aldus tot u, zoo boezem hun vertrouwen in, dat zy u openhertig hunne kommernissen mededeelen, en tracht hunnen nood te verhelpen, zoo goed gy kunt; en waer gy zelf het niet vermoogt,

zie dan, dat gy den overste raedpleegt, zonder u eene grootere magt aen te matigen, dan gy wezenlyk hebt, vermits gy alleen onder het gezag des overste zyne plaets bekleedt, en overzulks in alle gewigtige dingen van denzelven afhankelyk zyt.

III. AFDEELING.

VOOR DEN NOVICIEMEESTER.

1. Een Noviciemeester behoort groote ervarenheid in het geestelyk leven en zeer veel schranderheid te bezitten; want de welvaert van het orden hangt van de goede opvoeding der novicien af, die by verloop van tyd dezelve zullen aenvoeren. Vele vermaningen, welke den overste voorgeschreven worden, gaen ook den noviciemeester aen, by voorbeeld dat hy in alle deugden, waerin hy zyne novicien mondelings onderrigt, zelf hun als voorbeeld voorgaen moet; dat hy omtrent niemand moet partydig zyn; dat hy niemand byzonder pryzen, of altoos aen de zyde hebben, of tot ergernis of krenking der anderen begunstigen mag; dat hy in berispingen liefderyk en zonder gramschap te werk gaen moet; derhalve zal het goed zyn, zoo gy naleest, wat in de onderwyzingen voor de oversten by N.° 3, 4, 5 gezeid is. Wat edoch de berispingen betreft, zoo moet een noviciemeester nogtans strenger zyn dan een overste, want hy durft geene fout zonder berisping laten voorbygaen.

2. Daerenboven bestaen er nog twee byzondere onderwyzingen betreffende op uw ambt. Ten eerste moet gy bescheiden zyn, en niet op eenmael alles verlangen van de arme novicien, die nog zwakgeestig zyn: gy moet allen vlyt besteden ten einde hen allengskens tot volmaektheid te geleiden volgens de krachten, die gy in iederen waerneemt. Waerlyk moogt gy niet partydig zyn; doch de heilige schranderheid vereischt nogtans, dat men niet alle op gelyke wyze

behandelt. Jegens eenige, die vreesachtig van natuer zyn, moet men minzaem; jegens andere, die trotsch en wederspannig zyn, streng wezen. Eenige, die zeer schaemachtig van natuer zyn, loopen ligtelyk gevaer van ook den biechtvader hunne zonden te verzwygen; andere zyn maer al te zeer geneigd om zich by andere te vervoegen, en deze zyn blootgesteld van gevaerlyke vriendschappen in te treden. Wees alzoo bezorgd om uwe novicien van de gevaren verwyderd te houden, waerin ieder het gemakkelykste zou kunnen geraken.

3. Ten tweede moet gy nooyt gedoogen, dat de novicien met de geprofesten en nog veel minder onder elkander eene te groote gemeenschap hebben. Laet hen derhalve nooyt in het klooster rondgaen, ten zy gy zelf of een andere hen vergezelt. Verbied hun ook het lezen van wereldsche boeken, ydelheid in kleeding, en byzonderlyk alle brief-onderhandelingen met verdachte persoonen. P. Leonardus van Porto Mauritio verhaelt, dat er in een klooster eene jongvrouw was, welke, met eenen jongeling door brieven vriendschap gesloten hebbende, eene zware zonde van gedachte beging; waerop zy zich schaemde dezelve te biechten, en derhalve vele heiligschendende biechten deed; eindelyk viel zy in eene doodelyke ziekte, aen welke zy onboetveerdig stierf. Na hare dood verscheen zy aen hare nicht en sprak tot haer: Zie, myne nicht, diegene, welke gy zoo zorgvuldiglyk opgepast hebt, is wegens eene enkele zonde, die zy met gedachten begaen en niet gebiecht heeft, voor eeuwig verdoemd. — Derhalve prent hun, die gy onder uw opzigt hebt, meermaels in, dat zy toch hunne zonden den biechtvader nauwkeurig en opregt biechten; verhael hun ook van tyd tot tyd treurige geschiedenissen van slechte biechten, zoo als b. v. het zoo even verhaelde en dergelyke. Prent hun de eeuwige waerheden met korte woorden in het gemoed, by voorbeeld: Men moet toch vroeg of laet sterven. Hoe zal het met ons by het laetste oordeel gaen? Alles neemt een einde. Ongelukzalig de ziel, die verdoemd gaet! en derge-

lyke. Beveel hun ook dikwyls aen de godsvrucht tot het lyden van Jesus Christus, en tot zyne goddelyke Moeder, die hun onontbeerlyk is, indien zy willen heilig worden.

4. Vooral moet gy aen uwe novicien nadrukkelyk inprenten de onderhouding der regelen, in dewelke hen te onderrigten uw voornaemste ambt bestaet; want gelyk gezeid is: De onderhouding der regelen is de eenigste weg, langs welken een kloostergeestelyke heilig worden moet.

IV. AFDEELING.

VOOR DEN BEZORGER VAN HET TYDELYK IN HET KLOOSTER.

1. Gy moet u by de uitgaven, die gy doet, voor twee dingen hoeden, namelyk voor verkwisting en voor karigheid. Wat het eerste betreft, moogt gy niet tegen de geregtigheid handelen, noch om de genegenheid eens gezels te winnen door onbetamelyke uitgaven het klooster schade toebrengen. Ten opzigte van het laetste moogt gy de liefde niet krenken, en om den naem van eenen goeden huishouder te verwerven, terwyl gy aen het einde van uw ambt veel geld nalaet, de andere gebrek laten lyden. Draeg alzoo zorg om alle, zoo goed gy kunt, met alles te voorzien. En zoo het ook het geval was dat de medeleden eens kloosters elk in het byzonder zyne inkomsten had, om zich het noodwendige zelf te verzorgen, zoo vordert toch de liefde in het orden, dat, zoo iemand het noodige ontbreekt, b. v. kleederen of geneesmiddels, hy door de gemeente daermeê voorzien wordt.

2. Wacht u ook, dat gy niet uit al te groote zorg om uitgaven te sparen, uwe godsvrucht verzuimt, en daerdoor gansch wereldsch wordt. Het is waer, dat gy uit hoofde van uw ambt niet altoos de geestelyke oefeningen bywoonen kunt, gelyk de anderen, terwyl gy met de arbeiders des kloos-

ters omgaen, rekeningen aenstellen, in het boek invullen, en meer dergelyke dingen verrigten moet; maer beïever u om de onnutte gesprekken te vermyden, en verschuif de bezigheden, die zich op den anderen dag verschuiven laten, ten einde den gewoonen tyd te besteden om het mondelyk en mediterend gebed uit te oefenen, de heilige Communie te ontvangen, het gewetensonderzoek te doen, en iets geestelyks te lezen. Noch God, noch het klooster verlangt van u, dat gy, om de gemeente te dienen, in den geest zoudt verstrooyd worden.

3. Wacht u ook van met de wereldlingen of met de daglooners en handwerkers om den loon op eene gemeene wyze te dingen. Gy moet u in handel en wandel niet als een koopman, maer als een kloostergeestelyke gedragen.

4. Vooral vlugt de ydelheid, doe geene grootere uitgave, dan de anderen gewoonlyk gedaen hebben. Ik zeg gewoonlyk, want gy moet niet diegene in aenzien nemen, welke de uitgaven overdreven hebben. Deze zullen wegens hunne ydelheid vele jaren in het vagevuer (als zy de hel ontkomen) moeten lyden; of wilt gy misschien hen liever aldaer gezelschap houden? Ik bid u, lees over dit punt, hetgeen ik in het hoofdstuk over de armoede gezegd heb. Maer wees overtuigd, dat gy God strenge rekening zult afleggen, indien gy een misbruik, hoe het zy, invoert of voortzet, dat duizend zonden veroorzaken kan en moet. Eindelyk beveel ik u hetzelfde, wat ik in het voorgaende punt bemerkt heb, dat gy namelyk met uw ambt niet zoodanig moet ingenomen wezen, dat gy daerdoor in het geestelyk leven schade lydt. Doe alles om God en niet uit ydelheid, dan zal 't u alles wel geworden.

V. AFDEELING.

VOOR DEN SAKRISTAEN.

1. Schat uw ambt zeer hoog, daer het u met dingen bezig houdt, die u aen de groote liefde uws Zaligmakers herinneren, namelyk met hostien, misgewaed, alben, corporalen, gewyde vaten, bloemen en dergelyke te bereiden. Met alle deze dingen moet gy u met aendacht en ingetogenheid des geestes bezig houden, en daerby de goede meening vernieuwen van het allerheiligste Sakrament des altaers daerdoor te vereeren. Als gy voor het Hoogweerdigste voorbygaet, zoo verzuim niet hetzelve op de behoorlyke wyze te eerbiedigen.

2. De priesters moet gy met groote achting bejegenen; maer gy moet u hoeden van niet te gemeenzaem met hen te worden, en als gy met hen spreekt; zoo spreek enkelyk over hetgeen uw ambt aengaet en verders niet.

3. Gedraeg u ten opzigte van uwe gezellen met alle liefde en eerbied. Spreken of doen zy iets tegen uwe meening, zoo moet gy daerom niet onwillig worden, en u van alle toornige woorden en klagten onthouden. Den arbeid, welken gy alleen verrigten kunt, verrigt denzelven alleen. Als nogtans uwe krachten niet toereikend zyn, dan bid eenen anderen, dat hy u bystaet, en doe dit met liefderyke en vriendelyke woorden; b. v. : gelieve voor my; doe my dit vergenoegen, enz.

VI. AFDEELING.

VOOR DEN PORTIER.

1. By de poort moet gy niet ledig zyn, maer al den overigen tyd, dien gy u verschaffen kunt, of tot arbeid of tot lezing van een geestelyk boek besteden; denk ten minste altoos aen Gods tegenwoordigheid, en betracht nu en dan een godvruchtig beeld. Als gy de poort opent, sla de oogen neder,

indien gy u zelven niet wilt aen duizend fouten en bekoringen blootstellen.

2. Wees niet ledig; maer verrigt uw ambt neerstiglyk ; open de poort, als het van noode is , en breng aen de anderen de boodschap, als zy geroepen worden. Offer dan elken keer deze lastigheid , die gy te lyden hebt, aen God op; zulks zal u meer baten dan zelfs het bidden. Vergeet echter nooyt (wat byzonderlyk voor vrouwenkloosters geldt), dat indien men met een kwaed inzigt tot de poort mogt komen om iemand uit het klooster te spreken, gy de verlangde persoon, zonder vrees van eene zware zonde te begaen, niet kunt roepen; daer gy alsdan tot zonde naest bydragen zoudt. In zulke omstandigheden antwoord kloekmoedig, dat deze persoon belet is, en tot de poort niet kan komen. Hetzelfde is ook te verstaen van de brieven, die aen verdachte persoonen gezonden worden of van dusdanige komen.

Gy zult in der daed van den eenen of anderen kant alsdan klagten hooren; doch dat doet er niets aen. Beter is het deze, dan de klagten Gods te hooren. Indien gy echter niet moed genoeg hebt om zulks te doen , zoo leg uw ambt af, indien gy niet wilt aen het gevaer blootgesteld zyn van eeuwig verloren te gaen.

3. Zorg ook, dat op de gestelde uren zoo wel de uitwendige als inwendige poort toegesloten wordt. Geef acht, dat langs de poort niets in het klooster binnenkome, wat deszelfs bewooners zou kunnen schade toebrengen. Welk eene schande is het, als men in zekere kloosters de poort wyd openstaen, en wereldlingen met deszelfs bewooners klappen en lachen ziet ! Zoodra gy zulks bemerkt, zoo sluit terstond de poort toe. Uw ambt als portier bestaet niet alleen daerin, dat gy de poort hebt open en toe te doen, maer ook dat gy de ongeregeldheden, die niet zelden by de poort plegen te geschieden, zoudt verhinderen.

VII. AFDEELING.

VOOR DEN ZIEKENOPPASSER.

1. Uw ambt is hoogst bezwaerlyk, maer ook hoogst verdienstelyk, als gy het goed bekleedt. Om het goed te bedienen, moet gy in den zieke den persoon van Jesus Christus betrachten, die verklaerd heeft, dat hy den bystand, dien men den zieke verleent, aenziet, als of dezelve aen zynen eigenen persoon bewezen wierd : *Ik was ziek, en gy hebt my bezocht* (1). Daerom moet gy vooral met groote liefde gewapend zyn, en den zieke, zoo goed gy kunt, oppassen. Kwel u niet, indien gy misschien het sermoon niet aenhooren, noch uwe gewoonlyke missen bywoonen, noch andere geestelyke oefeningen van godsvrucht verrigten kunt: gy zult door den bystand, dien gy den zieke verleent, veel meer winst doen, dan door dit alles. Heb medelyden met zyne smerten; bezorg hem alle lichamelyke verkwikkingen, die gy hem immer geven kunt; en kunt gy het niet, wyl hetgeen hy begeert schadelyk zou wezen, zoo troost hem ten minste met goede woorden. Zeg ook den zieke van tyd tot tyd eene geestelyke spreuk; herinner hem aen de smerten van Jesus, en lees hem uit een godvruchtig boek voor, indien hy daeraen vreugde heeft. Wacht u toch den zieke eenige verwyten te geven, dat hy zelf oorzaek zyner ziekte is, b. v. door te veel te eten of door te lang in den hof te vertoeven, enz. Laet hem nooyt merken, dat hy u verdrietig is en gy hem moede zyt; vermeerder de smerten dergene niet, die reeds zoo veel lyden. Ziet gy dat de zieke aen hoofdpyn lydt, zoo zeg aen de anderen, die zouden tegenwoordig zyn (indien zy in te groot aental zyn), dat zy zouden heen gaen, of ten min-

(1) Matth. 25, 36.

ste niet zoo luid spreken. Draeg ook zorg, dat de geneesmiddelen den zieke te regter tyd gegeven worden; en als hy weigert dezelve in te nemen, zoo herinner hem aen de pligt, die hy heeft van den geneesheer te gehoorzamen; en weigert hy nog, zoo roep den overste of iemand anders, met wien hy geerne omgaet, opdat hy hem overrede te gehoorzamen.

2. Ten tweede moet gy met groote ootmoedigheid voorzien zyn, om elken zieke, mogte het ook de ellendigste uit het gansch klooster wezen, te dienen; ook moet gy niet schuwen hem in alle noodwendigheden behulpzaem te zyn. Zulks zyn de edelste bezigheden voor eenen kloostergeestelyken, ja voor elken christen. Ten derde moet gy met veel geduld voorzien zyn, om den zieke op te passen, zoo lang de ziekte duert en tot dat hy weder gansch hersteld is. Ten vierde wordt eene groote zachtmoedigheid vereischt om de zieken te verdragen, welke dikwyls in plaets van u te danken voor al de diensten, die gy hun bewyst, over u klagen en ontevreden schynen te zyn. Gy moet zulks met christelyke zachtmoedigheid onderstaen, en medelyden met hen hebben wegens de hevige smerten, door welke zy gekweld worden. Er worden zekere ligtgevoelige ziekenoppassers gevonden, die niet de minste klagte der zieken kunnen hooren, zonder zulks kwalyk te nemen. Behoort gy tot dit getal, zoo leg uw ambt af; want gy zult u zelven en de arme zieken schaden. Een broeder uit de Societeit Jesu gaf altoos, als de zieken zich over hem beklaegden, tot antwoord : Verschoont my, ik ben immers zoo ongeschikt; niettemin liet hy niet na hen met dezelfde zorgvuldigheid en blymoedigheyd op te passen als van te voren. Zoo moet gy ook doen.

3. Wacht u van te oordeelen, dat de zieke zich maer inbeeldt ziek te zyn; doch nog meer moet gy u hoeden hem in 't gezigt te zeggen, dat zyne ziekte eene inbeelding is! Indien daerentegen de ziekte gevaerlyk is, zoo moet gy den zieke niet vleien,

maer hem de zaek duidelyk met deze of soortgelyke woorden zeggen : « Alhoewel men van uwe ziekte nog niet gewanhoopt heeft, zoo is zy toch doodelyk, en het schynt, dat God u tot zich in den hemel wilt nemen. Ik weet dat gy goed bereid zyt; hebt gy misschien nog eenigen twyfel, zoo verzuim den tyd niet. Ik zal den biechtvader ontbieden. De heilige Sakramenten zyn zoo wel voor de ziel als voor het lichaem nuttig. Wy alle bidden voor u; doch wy moeten ons nogtans in den wil Gods overgeven. » Wordt alsdan de zieke droevig, zoo moet gy geduld hebben. Behoort men misschien met kloosterlingen even als met wereldmenschen om te gaen, aen dewelke men niets van het gevaer zegt, in het welk zy zich bevinden, ten zy alles reeds hopeloos is? Zulks zou in der daed een treurensweerdig misbruik zyn, dat vele zoude in de hel storten. Zoodra gy van den geneesmeester hoort, dat de ziekte gevaerlyk is, zoo zorg, dat de zieke met de heilige Sakramenten voorzien wordt; byzonderlyk als gy eene billyke oorzaek mogt hebben om te vreezen, dat deszelfs geweten niet in eenen zeer goeden staet is. Ik houd staende, dat een ziekenoppasser, die zyn ambt opregt kwyt, de vreugde des ganschen kloosters, en God hoogst lief en aengenaem is.

VIII. AFDEELING.

VOOR DE RAEDGEVERS DES OVERSTE.

Als men u om raed vraegt, zoo onderrigt u, alvorens gy antwoordt, byzonderlyk van den staet der zaek; en erkent gy, dat de raed, dien gy gegeven hebt, niet regt is geweest, omdat gy valsch onderrigt waert, zoo moet gy denzelven wederroepen. Vervolgens moet gy ook uwe meening openhertig uitdrukken, gelyk gy het voor God erkent, en noch den overste noch andere in aenzien nemen, indien zy van eene tegenovergestelde meening zyn. De kloosterregelen schryven derhalve voor

in gewigtige aengelegenheden raedvergaderingen te houden, opdat ieder vry zou kunnen spreken, en men alsdan uitwyze en beslisse, wat het heilzaemste is; want als men zich in het raedgeven door menschelyke opzigten laet beheerschen, zoo zullen schadelyke verdragen, onnutte uitgaven, onbillyke boeten goedgekeurd, en vele misslagen begaen worden. Uw ambt vordert eindelyk ook nog van u, dat, indien gy in het klooster beduidende onbetamelykheden bemerkt, gy hiervan den overste kennis moet geven, opdat hy middel en raed schaffe. Daerby moet gy echter twee punten opmerken, dat gy namelyk, uwe pligt gekweten hebbende, niet moet verstoord worden, als de overste niet doet, hetgeen gy overeenkomstig met uw gevoelen doen zoudt; en dat gy den overste niet verontrusten moet door te dikwerf met hem van datgene te spreken, wat de gemeente betreft; daer gy zulks alleenlyk wegens gewigtige dingen doen moet.

IX. AFDEELING.

VOOR DE LEEKEBROEDERS OF LEEKEZUSTERS.

Wat ik hier ten opzigte van de leekebroeders of leekezusters zeg, geldt ook voor diegene, aen welke de zorg opgelegd is van dezelve te onderwyzen en te vermanen.

1. Vooral moet gy weten, dat uw staet een staet van ootmoedigheid is, en dat gy byzonderlyk door de oefening van ootmoedigheid moet heilig worden. Daerom moet gy uw best doen om jegens alle, zoo wel jegens uws gelyken, als byzonderlyk jegens de kooristen ootmoedig te zyn, met hen in allen eerbied te spreken, en hun altoos, zoo dikwerf gy het kunt, en de gemeente daerdoor niet lydt, dienstveerdig te wezen. En als zy u een hard woord toespreken, zoo moet gy het verdragen, zonder met hen te twisten, noch hen te behandelen, als of zy uws gelyken waren. Indien gy in de wereld gebleven

waert, zoudt gy dan wel durven, dezen of dergelyken antwoorden, gelyk gy althans den koorist antwoordt? Zekerlyk niet, en wyl gy thans in het klooster zyt, zoo zoudt gy willen vergeten, wat gy zyt! Gy moet niet trotsch worden, omdat men u broeders of zusters noemt, en wyl gy met anderen aen dezelfde tafel zit. Gy zyt in het klooster getreden, om te dienen, en hebt als dusdanige de kloosterbeloften afgelegd; zoo moet gy dan ook dienen, en in ootmoedigheid dienen, want met hooveerdigheid dienen heet niet dienen.

2. In de bezigheid, waertoe men u gebruikt, moet gy zonder tegenspraek en zonder vertoeving dengenen gehoorzamen, die daerin over u het gezag heeft. Let niet daerop, of de andere arbeiden of zich verzetten; geeft alleen op u zelven acht. Hoe meer gy arbeidt, des te meer gewint gy by God, indien gy het met de meening doet om hem te behagen. Op zulke wyze zult gy meer verdiensten vergaderen dan diegene, welke vele missen in het koor hooren, en vele geestelyke boeken in hunne cellen lezen; omdat gy in al uwe arbeiden den wil Gods volkomen vervult, waerin onze gansche heiligheid bestaet. Derhalve moet gy niet zeggen, dat gy in het klooster gegaen zyt, niet om zware arbeiden te verrigten, maer om God te dienen; want dit is juist voor u de manier om God te dienen, dat gy de gemeente en uwe medebroeders dient en voor hen arbeidt.

3. Zouden de oversten niet daeraen denken, zoo denkt gy er aen, en verzoekt van hen wat tyd om het gebed te verrigten, de heilige Communie te ontvangen, de heilige mis te hooren, het hoogweerdigste Sakrament des altaers te bezoeken en zoo voorts. En als gy vryen tyd over hebt, verkwist denzelven niet met onnuttig klappen en rondzwieren in het klooster, gelyk vele plegen te doen. Gy moet met den tyd spaerzaem en zoo omgaen, dat gy ook niet een oogenblik verliest; want uwe pligt is de gemeente te dienen, en wie zal wel haer anders dienen? Wat belet u onder den arbeid uw gemoed tot God te verheffen? Verwekt alzoo ge-

durende den arbeid dikwerf akten van liefde; herhaelt meermaels aendachtige gebeden. en zegt: O myn Jesus, zy my bermhertig! Myn God, sta my by! schenk my uwe liefde! en zoov. Herhaelt en bidt ten minste het Ave Maria en andere mondgebeden. Zegt niet meer, dat gy van God verlaten zyt. Zoekt God, en gy zult hem vinden. Gy moet echter het stilzwygen beminnen. Spreekt, als gy wegens uwe bediening spreken moet; maer laet het twisten en de onnutte gesprekken varen. Houdt u overzulks altoos, zoo zeer gy maer immer kunt, van zulke verwyderd, wier mond steeds tot klappen openstaet. Vliedt byzonderlyk de onvergenoegden, welke altoos knorren of onbehoorlyke redenen aenvoeren.

4. Byzonderlyk moet gy de heilige armoede behertigen. Ik vrees, dat vele leekebroeders en leekezusters alleenlyk verloren gaen, omdat zy de belofte der armoede overtreden, want in hunne handen berust de bestiering der kloosterzaken. Hoe kunnen zy echter zalig worden, als zy dezelve nalatig gadeslaen, of zelfs onregtmatig weggeven? Daerom moet gy bezorgd zyn de kloosterzaken zorgvuldig te bewaren, en dezelve ontzien, zoo ver het u mogelyk is. Wilt gy uit liefde de armen ergens mede te hulp komen, zoo moogt gy het alleen met toelating des overste doen. Geeft wel acht, dat uwe intrede in het klooster voor u niet eene gelegenheid tot de eeuwige verdoemenis zy.

INHOUDS-TAFEL

VAN HET TWEEDE DEEL.

BLADZ.

VERSCHEIDENE MIDDELS OM DE CHRISTELYKE VOLMAEKTHEID TE BEKOMEN.

EERSTE MIDDEL. *De geestelyke lezing.* 5
TWEEDE MIDDEL. *Het innerlyk gebed of de betrachting (meditatie).* 18
I. Afdeeling. *Van de noodzakelykheid van het innerlyk gebed.* ibid.
II. Afdeeling. *Inleiding tot het betrachtende gebed.* 29
DERDE MIDDEL. *De stilzwygendheid en liefde tot de eenzaemheid.* 42
I. Afdeeling. *Van de stilzwygendheid.* ibid.
II. Afdeeling. *Over de liefde tot de eenzaemheid en het vermyden van de ledigheid.* 52
VIERDE MIDDEL. *De tegenwoordigheid Gods.* 64
VYFDE MIDDEL. *De goede meening.* 81
ZESDE MIDDEL. *Het gebed.* 93
De godvruchtigheid tot de allerheiligste Maegd Maria. 107

DE H. SAKRAMENTEN DER BIECHT EN COMMUNIE.

I. Afdeeling. *Van de Biecht.* 123
II. Afdeeling. *Van de scrupuel des gewetens.* 145

HET DIKWYLS COMMUNICEREN.

De werkingen der heilige Communie. 164
Van het dikwyls communiceren. 167
Van de voorbereiding tot de heilige Communie. 172
Van de dankzegging na de heilige Communie. 174

WEDERLEGGING DER OPWERPINGEN TEGEN HET DIKWYLS COMMUNICEREN.

Eerste opwerping. 176
Tweede opwerping. 177
Derde opwerping. 178
Vierde opwerping. 179
Vyfde opwerping. 180
Zesde opwerping. 182
Zevende opwerping. 183
Opwekking tot het dikwyls communiceren. 184
Van de geestelyke Communie. 186
Over de bezoeking van het allerheiligste Sakrament. 188
Overzigt der deugden in welke eene ziel, die naer volmaektheid streeft, zich gansch byzonderlyk oefenen moet. 196
Geestelyke grondragels, waeraen zich eene godvruchtige ziel houden moet. 201

BYVOEGSEL VOOR KLOOSTERLINGEN VAN BEIDERLEI GESLACHT.

EERSTE HOOFDSTUK. *De voordeelen van den kloosterlyken staet.* 204
TWEEDE HOOFDSTUK. *De heilige beloften van den kloosterlyken staet.* 225
I. Afdeeling. *Van de volmaektheid der armoede.* ibid.
II. Afdeeling. *Van de trappen en van de oefening der volmaekte armoede.* 239
DERDE HOOFDSTUK. *Van de afgescheidenheid van bloedverwanten en andere persoonen.* 253
I. Afdeeling. *Over de afgescheidenheid van bloedverwanten.* ibid.
II. Afdeeling. *Over de afgescheidenheid van wereldlingen en eigene medebroeders.* 263

VAN DE GELOFTE VAN ZUIVERHEID.

EERSTE HOOFDSTUK. *Van de voorregten der maegdelyke zuiverheid.* 276

TWEEDE HOOFDSTUK. *Eene christelyke maegd moet God ganschelyk toebehooren.* 295

DE HEILIGE BELOFTE VAN GEHOORZAEMHEID.

I. Afdeeling. *Over de gehoorzaemheid in 't algemeen.* 311
II. Afdeeling. *Over de gehoorzaemheid, welke men de oversten schuldig is.* 317
III. Afdeeling. *Over de gehoorzaemheid, die men aen de regelen schuldig is.* 329
IV. Afdeeling. *Over de vier trappen der volmaekte gehoorzaemheid.* 345

VAN HET BREVIERGEBED. 359

BEMERKINGEN VOOR DE OVERSTEN, PLAETSBEKLEEDERS, NOVICIEMEESTERS, ENZ.

I. Afdeeling. *Voor de oversten.* 366
II. Afdeeling. *Voor den plaetsbekleeder des overste.* 380
III. Afdeeling. *Voor den noviciemeester.* 381
IV. Afdeeling. *Voor den bezorger van het tydelyke in het klooster.* 383
V. Afdeeling. *Voor den sakristaen.* 384
VI. Afdeeling. *Voor den portier.* 385
VII. Afdeeling. *Voor den ziekenoppasser.* 387
VIII. Afdeeling. *Voor de raedgevers des overste.* 389
IX. Afdeeling. *Voor de leekebroeders of leekezusters.* 390

EINDE DER INHOUDS-TAFEL VAN HET TWEEDE EN LAETSTE DEEL.

APPROBATIO.

Imprimatur.

Mechliniæ 3 Septembris 1841.

J. B. PAUWELS, *Vic. Gen.*